

Norrbottens Län
Kungl. Hushållnings-Sällskaps
Handlingar.

—

Luleå, 1870.
Aktiebolagets Tryckeri.

Protokoll, hållet wid Norrbottens läns Hushållnings-Sällskaps ordinarie winter-sammanträde i Ule den 28 Januari 1870.

Närvarande: Ordförande: Sällskapet vice Ordförande, Herr Öfverste-Löjtnanten och Riddaren B. von Rehau-
sen, och ledamöter: herr löjtnant G. O. Bergman, hem-
mansägare G. A. Bergström, G. A. Bergström, J. A.
Bergström, A. och R. Fredström, herr A. Brattberg, i.
bandlanden J. M. Rinell, kaptenen och riddaren G. J.
Grave, kollega mag. B. Helm, brukspatron D. Hummel,
lotsälderman Johanneßen, disponenten G. Öwen, handl.
G. P. Rutqvist, ingenjör E. Ruuth, stadsassjör G. A.
Rydberg, landtbrukarne Sandstedt å Selet och A. Sjö-
stedt å Melderstein, kaptenen och riddaren R. Schougb.
v. pastor A. A. Steffén, bandlanden G. J. Sundström,
löjtnanten och riddaren G. Widmark, kollega P. Wid-
mark, hemmansägaren G. O. Wistström, med flere, samt
undertecknad, sekreterare, som förde protokollet.

§ 1.

G. O. Öppnades mötet af hr Ordföranden med
ett belöningsstal.

§ 2.

Upplästes den af sekreteraren afgifna Berättelse till
Sällskapet för år 1869, som hade följande lydelse:

Berättelse till Norrbottens läns Hushållnings-Säll-
skap för år 1869, wid des allmänna sammankomst
den 28 Jan. 1870.

Om landtbrukaren någonstädes med ångstan följer wäder-
telens werlingar under wertsiden, så är det widscherligen i Norr-

botten. Och, som man litet hvar har sig bekant, skäl dertill finnas i många och tunga års erfarenhet. Äfwen under det år hwarem nu här är fråga, såg det mörkt ut på mer än ett ställe i länet, då stark frost inträffade i slutet af Augusti och i början af September. Men denna gång åtminstone var lifskraften hos våra kulturwexter i allmänhet stor nog att motstå härjarens anfall, så att, med undantag af de högst belägna socknarna, länets öfriga socknar funnat inhösta såd, som åtminstone varit användbar till bröd. På några ställen, i synnerhet i de nordligare luffsocknarna, war förden werkställd före frostens inträffande, så att icke obetydliga quantiteter frösåd redan funnat förslas till länets sydligaste socken, som jemförelsewis blifwit mest wanlettad. På det hela taget ha wi således goda anledningar att wara nöjda med och tack-samma för det år som sist gått till ända. Att länets landt-befolkning äfwen redan hunnit hemta frakter och icke saknat utwägar till sin utkomst, har man ett slående bewis deruti, att stora amorteringar funnat göras å de betydliga lån, som måste upptagas med anledning af 1867 års misshwert. Detta lyckliga förhållande innebär en maning att icke förtwisla i motgången, utan twertom bereda sig på att medigt möta den genom att tillgodogöra sig den erfarenhet som wunnits, och hwilket kan ske dels medelst iverksamhet, dels medelst jerdens förbättring och användande på det mest betryggande sätt, dels medelst anlitande af sådana binäringar, för hwilka skull jordbruket icke försummas.

För befördrande af en del utaf dessa ändamål blef af Sällskapet för twänne år sedan en komité utsedd, och denna komités förslag framlades redan wid Sällskapets förra winterjammanträde. Det afhandlade trenne punkter, nemligen 1. om en länssagronoms anställande, 2. om inrättande af mönsterhemman och 3. om bymejeriers anläggande. De twenne första punkterna uppfötos till sommarmötet, som öfwerlemnade dessa förslags afgörande till landstinget, emedan Sällskapet ansåg sig sakna tillgångar till utförande af dem. Landstinget åter afslög propositionen om deras antagande, hwarigenom således endast den tredje punkten af förslaget vann framgång. Sällskapet anslog nemligen wid förra winterjammanträdet 350 rdr till inrättande af ett bymejeri. Det har likwäl varit någon swårighet wid att så söfande till detta understöd. Mot slutet af året blef dock kontrakt underteckadt med några personer i Hietaniemi och anslaget utbetaladt. Man får hoppas, att intresset skall wisa sig lifligare för denna wigtiga angelägenhet i denna församling, än som

twärre varit fallet för det i Rutwik inrättade mejeriet. I sistnämnda by har nemligen en stor del af delegarne dragit sig tillbaka, så att mejeriet nu uppehålles af ett fåtal personer och med en mjöltkilling som endast uppgår till ungefär en tredjedel mot den hwartill delegarne förbundit sig. Det är icke lätt att få reda på den werkliga orsaken till detta ogynnsamma förhållande. Det worde icke kunna ligga uti mejeriets afkastning, ty dess produkter hafwa haft god afkastning och betingat höga priser. Smöret har under senare halfåret betalats med 11 rdr för 20 skålp. och kumminosten med 37 öre skålpundet, till hwilka priser waran hålles uppe hela året. Wisserligen steg smöret förliden höst till ännu högre pris, men detta härledde sig från tillfälliga omständigheter, och det erfordras icke någon öfwerdrifwen insigt i arismetikens användning för att komma till wisshet om, hwilket är fördelaktigare, antingen att för en kort tid och för en liten quantitet erhålla en högre betalning eller att under en lång tid och för en beständ och regelbundet afgående quantitet winna ett ganska aktuingswärdt pris. En säljare, som för en lång tid kan med beständhet paratua afkastning till winstgifwande pris af sin wara, är i en wida lyckligare ställning än den, som för en gång kan betinga ett för tillfället uppgadt pris, men andra gånger med mycket besvär måste söka efter köpare och som stundom misshjuda honom. Det är också naturligt, att en god wara skall betinga högre pris och flere spekulanter, än en dålig wara, och Rutwiks mejeri har lemnat i allmänhet wäl behandlade waror. Då således Rutwiks mejeri arbetat under gynnsamma förhållanden, men en stor del af delegarne likwäl undandragit sig att fullgöra sina åtagna förbindelser, har man, som jagdt är, swårt att förklara ett så owäntadt uppförande. Det har wäl uppgifwits, att det höga priset förliden höst och en knapp mjöltkilling skulle dertill wara wällande, men då redan några få månader efter mejeriets öppnande flagemål öfwer samma förhållande inkommo till Förvaltnings-utskottet, måste orsaken sökas på annat håll. Det har äfwen uppgifwits, att delegarne i mejeriet föredragit att hvar för sig afyttra sina produkter, för att på detta sätt få betalning för ögonblicket, då de deremot endast månadligen egde att utbetomma sin dividend i mejeriet. Denna uppgift synes icke osannolik, den är åtminstone i full öfwerensstämmelse med folklynnets härskades: mycket sifande efter winst för ögonblicket, men söga kraft och om-tänksamhet att lägga god grund för framtiden. Andra skäl torde äfwen finnas till det hastigt swalnande intresset, men

behöfwa icke här anföras. I allmänhet taladt, måste wid alla gemenfambetsföreningar hwar och en delegare för sig underordna sin egen enskilda fördel det gemensamma bästa och ställa sin pluralitetens önskuingar till nödgrann efterrättelse. Utan denna iakttagelse skall splittringens frö snart komma att gro och ändamålet förfelas. Det är emellertid beklagligt, att en för ladugårdsexporternas behöriga tillgodogörande så ytterst ändamålsenlig inrättning som bymejerier icke skall kunna vinna utbredning och framgång liksom i detta län som i Västervik, hvarst det blifvit omfattadt med nästan allmänt förtroende, och det äfven således för Sällskapet häruti ännu mycket att göra. Enligt uppgift i gilleberdsförändens berättelse har från den 1 Febr. till årets slut till Rönneby mejeri levererats 7,424 kanner mjölk, hvaraf tillverkat 90 liör. smör, 25 liör. sötmjölksost, 208 liör. flum-mjölksost, 31 liör. smösk och 100 stycken i. l. aptitöstar, hwilket torde så anseas som ett ganska wackeri resultat och berde uppmuntra till företaget omfattande med värma. Det är emellertid öfridigt, att en ladugårdsexporternas bättre behandling på flere ställen i länet börjat, och det får antagas som säkert, att länneborna derom skall vinna en allt större utbredning i konnethet genom de mejerier, som wid Ultuna genomgå fullständig kurs i denna gren af landtbrukshäskningen. Sålunda har mamf. Maria Sundbom under året afslutat sin kurs derstädes och på nyåret afrest till Pietariemi för att förestå det nya mejeriet derstädes. Äfven under innevarande lärokur wid Ultuna mejeriskola finnes en elev från detta län Johanna Mathilda Wallström.

Till uppbjerdande af de i betänkelig grad aftagande fiskerna i länet anfåg Sällskapet på hemmarmötet lämpligt att personerna från länet lära sig fiskodlingskonsten och anslag för detta ändamål ett belegg af 100 rdr till understöd för en elev att genomgå en lärokur wid fiskodlingsanstalt, hvarjämte handelsbulet Bergman, Hummel & Co. erbjöd sig att tillskjuta det som kunde wata erforderligt utöfwer nämnda belegg. Till följd häraf har under följande best extra restiljenen S. D. Riwijärwi genomgått en fullständig kurs i fiskodling wid den dertill inrättade anstalt wid Angermanelshen och wunnit witsordet fullt godkänd. Härigenom öfrenar sig tillfälle för de fiskeägare, hwilka önska förbättra sina fisker, att kunna anlita en i ämnet kunnig person för iordningställande af de enkla redskap som wid fiskodling äro behöfliga. Sålunda ett exempel på den werkan som fiskodlingen medför, må anföras, att i Angermanelshen, hvarst flere fiskerter flere år å rad odlats,

nu erhållits bland annat en etalig mängd smålar å 1—2 Rälund. Den fersjatta edlingen skall otwifwelaktigt betydligt förbättra fisket, förutsett nemligen, att fiskens fredning derjämte noggrant iakttages.

Bland de för jordbruket mest behöfliga och nyttiga husdjur intager hästen ett framstående rum. Och liksom torde intet djur blifwa etadslammare, hårdare och oemöjligare behandladt. Detta sker ofta till följd af en grym wana, men det sker äfwen af ofkunnet. Utan misshandlingar af det senare slaget är hästens skoning kanske den vanligaste. Snart sagdt hwarje bende tror sig om att kunna sto en häst, men noga räknadt finnes knapt en enda dertill wuren. Man har widserligen äfwen i. l. hestlagare, af hwilka många såsom smeder bestraktade äro utmärkt skickliga, men såsom hestlagare ingalunda kunna godkännas. Detta är så mycket mera upprörande, som utan en selskafsig skoning en mängd af hästens sjukdomar härflyter. Hästens bes, så hård och ofärdig den än synes wara, är nemligen jemförelsewis lika ömtalig som människans fot. Wi hafwa litet hwar erfarenhet af den plåga wi nista, när en sto tränger sig. Hästen, illa skedd, utstår samma plåga, men kan icke beklaga sig, får icke söka lindring, måste gå fram med sitt ofta tunga last. Detta är mycket beklagligt och det är war pligt att så mycket som möjligt slingra en ofkunnet, hwilken wallar wårt ädlaste buejur öfverörda lidanden. Ett första steg härtill är under följande slutna är taget, i det en lärning wid Åsna landbruksskola med understöd af Sällskapet under hemmarmånaderna wid i. l. veterinärinstituten i Stedhelm genomgått en fullständig kurs i hestbeslagkonsten. Kurien är egentligen under wintern, men på framställning af Rörwäldningsutskottet har Institutets föreståndare, hr professor K. Lundberg, med mycket beredwillighet medgifwit kursens genomgående på sommaren, och det är blott en gård af rättwila att erlänna den slit, det berömliga uppförande och den läraktighet som den härifrån lödda eleven K. Lundmark under lärotiden ådagalagdt. Hans examensbevis äro äfwen mycket wackra och det är således med fullt förtroende man uti ifrågawarande fall kan anlita hans biträde. Så mycket ledslammare är då den underrättelse, som återfinnes i den af landbruksskolans föreståndare afgifna årsberättelse om skolans verksamhet, nemligen att "endast ett fåtal, mestadels hesttränka hästar, hittills fallit på landbruksskolans lott att besla." Det är i sanning icke första gången som en af bristande insigter beroende hestfärdet kämpat mot sin egen fördel!

En fråga i länet, som länge stått på dagordningen och som visserligen kan anses som en lifsfråga, är fattigvårds- väsendets ordnande och den dermed i nära sammanhang stå- ende frågan om den talrika inhyresklassens fästande wid jor- den. Åtskilliga förslag derom har varit å bane. Sällskapet har utfäst pris för det bästa förslag till denna frågas lös- ning, och wälmenande, ehuru icke prisgilla förslag ha icke saknats. Verkligt praktiska förslag hafwa blifwit utarbetade, men sedan kommer tillämpningen och det är derpå man sta- kar sig. Bland de mera praktiska medlen för afhjelpande af detta enda synes enckeligen vara premier för jordtorps anlåg- gande. Landstinget har också anslagit en mindre summa för ändamålet, men owäntadt nog hafwa icke mer än fyra personer anmält sig till erhållande deraf. Nåhända är ett premium af 10 rdr alltför oansenligt, ehuru å andra sidan Sällskapet för några år sedan anslog wida högre belopp utan att saken har wunnit bättre framgång. För att i hwad på reglemen- teringar kan bero få ett fullt tillfredsställande stadgande i berörde fall, hafwa emellertid kommunalnämndernas yttrande varit infordrade, och ehuru icke hälften lyhnat till Förwalt- nings-utskottets uppmaning har desamma ledamöter, hrr Grape och Widmark, likwäl utarbetat en sammansättning af desamma som i dag kommer att underställas Sällskapets pröfning.

Med huru ringa intresse Sällskapets ändamål ännu om- fattas af länets allmoge, åtminstone i de nordligare socknarne, hade man åter tillfälle erfara wid sommarmötet i Neder-Kalix, som war föga besökt af allmogesmän. Sällskapet kunde dock för utställda föremål wid mötet utdela priser till ett belopp af 128 rdr rmt. Denna prisutdelning synes wara en kraftig wäckelse till täflan och det är all anledning antaga att wid förnyade möten allmogen äfwen i de nordligare socknarne skall mer och mer skänka dem uppmärksamhet.

Det har wid Sällskapets föregående möten uttalats olika åsikter om nyttan och fördelen för allmogen i detta län att hålla får. Man har anfört den långa vintern, hwarunder fåren måste stallfodras och den ringa afkastning de gifwa, som bewis mot fördelen af fårens hållande. För att upp- hjelpa afkastningen beslöt Sällskapet wid förra wintersam- manträdet att inköpa 4 st. baggar af ädlare ras, hwarjemte hr D. Hummel erbjöd sig att bekosta inköpet af en femte bagge, jämwid denne singe ingå i Sällskapets requisition och stationeras i Neder-Kalix. Genom hr intendenten Julin- Dannsfelts benägna medverkan hafwa under året fem baggar

blifwit inköpta, af hwilka två äro utaf Southdownras och blifwit stationerade, den ene hos hr Sjöstedt på Melderstein och den andre på landtbruksskolan, samt tre af Cheviotras och hwilka blifwit uppställda hos hr Hedqvist i Djebyn och kommunister Grape i Hietaniemi samt den tredje hos hr Hummel. Det är onekligt att fåren, äfwen med den högre afkastning som en ädlare ras bör komma att gifwa, i denna landsända blifwa ganska dyrfödda, men afier man dels den nytta som färgödseln bereder jorden, dels den indirekta nytta som medförljer färförljen, nemligen att ullens beredning bi- drager till husliga göromål och förefommer behöfvet af inköp utaf flerehanda klädesplagg, så torde man så anse färförljen af öfwerwägaende nytta och fördelar äfwen i denna, för får- afwel i öfrigt mindre gynnsamma trakt.

I Sällskapets räkenskaper har under året tillkommit en owanligt stor utgiftspest och som endast genom upptagande af ett lån funnat bestridas. Man finner det wid den

Öfwerfikt af Sällskapets kassaställning wid 1869 års slut, som här nedan bifogas.

Inkomster:

Behållning från 1869		78: 28.
Anslag af landstinget till bymejerier	350: —	
„ jordterp	200: —	550: —
Brännvinsmedel		2,410: 94.
Arbafgifter		
från Arjeplog	10: —	
„ Pite socken	10: —	
„ Neder-Torne	47: —	
„ Gellivare	8: —	
„ Neder-Eule	34: —	
„ Neder-Kalix	40: —	
„ Råne	5: —	
„ Pajala	17: —	
„ Öfwer-Kalix	27: —	
„ Tiedmed	9: —	
„ Öfwer-Eule	13: —	220: —
Lån af Understödsfonden		4,000: —
Afwa Aktiebolag inbetalt		2,507: 21.
Summa		9,766: 43.

Utgifter:

Aminne mönsterfarm	3,303: 31.
Inköp af böcker	255: —
Transport	3,558: 31.

	Transport	3,558: 31.
Tryckning och häftning		384: 05.
Analys af åkerjord		90: 50.
För linodling		50: —
1 befskåp med målning		48: 75.
Agronomiskt undersökning af föreslagna mönster- hemman		28: —
Till mejerier och mejerielever		681: —
Anslag till elev i herbeslagskonsten		150: —
D:o till d:o i fiskodling		100: —
Premier		218: —
Statistiska uppgifters insamling		207: —
Inköp af 4 baggar		371: 25.
Anslag till premier åt lärlingarne wid Åsua		1,000: —
Krakter, paketer, telegram- och postporto		31: 65.
20 % afbetalning å aktierna i Åsua		2,000: —
Arvoden: till länsskrifvaren		300: —
„ sekreteraren		300: —
„ waktmästaren		20: —
Skriftmaterialier och rejer		60: —
Behållning till 1870		167: 92.
Summa		9,766: 43.

Som af denna öfverfikt synes, har ett nytt konto tillkommit i Sällskapets räkenskaper, nemligen **Aminne Mönsterfarm**. Ett annat konto har visserligen äfwen tillkommit, nemligen ett länkonto, men man får förmoda, att detta inom en icke aflägen framtid skall försvinna ur räkenskaperna. Hvad nu det förre beträffar, beror det tillkomst på en tillfällighet som antagligen icke inträffar mer än en gång i Sällskapets tillvaro. Att mot den ringa uppeffringen af söga mer än 3000 rdr så som gåsna mottaga en egendom, hwilken är befordrad till ett värde af omkr. 65,000 rdr, lär icke hända innerligen ofta. En sådan gåsna kan af mer än ett stäl kallas furstlig och man har ierfild anledning att på denna dag med tackjamhet erinra sig den. Sällskapets direkta verksamhetsfält har med densamma blifwit i icke ringa mån utvidgadt; det blir dock icke den lättaste uppgiften att ordna mönstergårdens angelägenheter så, att den motsvarar ändamålet och benämningen. Men om denna uppgift icke blir så lätt, skall den deremot ierligen vara så mycket angenämare, ty att öfvervinna swårigheter i denna väg utgör just hufvudändamålet med Sällskapets verksamhet. Som villkoren för mönstergårdens öfvertagande wid Sällskapets extra sammanträde

den 21 Sept. ännu icke wero kända, torde nu böra meddelas, att Aminne i löst och fast blifwit till Sällskapet öfverlåtet med skyldighet för Sällskapet att öfvertaga Aminne bolags skuld hos hrr Guilletmot & Weylandt, utgörande i kapital 3,000 rdr, samt i öfrigt att icke afhändiga sig egendomen, utan använda den till något allmännyttigt ändamål, och har gåswebrefwet å Aminne bolags direktionens wägnar blifwit undertecknad med Hans Maj:ts egenhändiga namnteckning. Efter gåswebrefwets hittkomst har egendomen utaf delegerade i Förvaltnings-utskottet blifwit inventerad och besigtigad samt instrument deröfver upprättadt, äfwenom hr Westberg åtagit sig att till den 1 nästkommande Maj förwatta egendomen, hwarjemte beslut fattats att utarrendera densamma på 7 år. Driaken att arrendetiden tagits så kort är den, att år 1877 arrendet å Åsua utgår och som det möjligen skulle kunna bli fråga om upplösning af Åsua bolag, hwarigenom lånet förlorade den hittills warande lekalen för en landbruksskola, så hade man medelst Aminne egendom en annan lekal sig reserverad och hwilken eger det obestridiga företrädet framför Åsua, att det tillwara icke blir beroende af en möjlig nyck hos en eller annan större aktieegare, utan är betryggad för alla tider, för så widt en så bestaffad läroanstalt framgent kommer att anses behöflig och af staten blifwa omhuldad med anslag till nu utgående belopp.

De betydliga uppeffringar som Sällskapet gjort för länets landbruksskola synes, att döma af det närwarande gynnsamma förhållandet, komma att bära frukt. En af de swårigheter, hwilka skolan arbetat att öfvervinna, har bestått deruti, att hemmansegare icke welat jända sina söner till skolan. Detta hinder för skolans fruktbringande verksamhet torde dock nu börja att giswa efter. För närwarande äro nemligen nästan alla lärlingarne söner till hemmansegare, och att grunda ett hopp härpå äfwen för framtiden torde wara så mycket mera besogadt, som under de senaste två åren flere ansetningar warit inlemnade än som funnat bifallas.

Att det anslag af 3,000 rdr, som flere riksdagar bewiljat för utställningar och prisbelöningar af slagtdjur och mejerialster m. m., har hittills ingenting kommit Norrland till gode. I entighet med Sällskapets beslut wid förra wintersammanträdet har Förvaltnings-utskottet kommunicerat sig med de öfrige norrländska Hushållnings-Sällskapen, men man har ansett, att Norrland ännu står för långt efter i ladugårdsförförel för att utställningar skulle kunna ifrågakomma, äfwen som man ansett förslaget alltför otillräckligt för hela riket.

Förvaltnings-utskottet har likväl i skrifvelse till Wester-Norrlands läns Hushållnings-Sällskap uttalat som sin åsigt att Sundswall wöre lämpligaste platsen för utställningen och att nämnda län derföre borde bekosta utställningslokal, men Utskottets framställning häröfver har icke emfattats med något tillmötesgående, hwarföre frågan af sig sjelf förfallit. I förbigående kan dock anmärkas, att Norrbotten icke skulle stå sig sämst i sådan täflan med det öfriga Norrland, huru mycket än här är öfrigt att önska i bostäpsskötjel och ladugårdsprodukternas behandling.

En fråga som står i närmare sammanhang med länets fattigwårdswäsende, än wid ett utligare betraktande skulle kunna synas, är gränsen för odlingens utsträckning mot fjellbygden. Som man wet, har ingen gräns tillförene funnits härfor, och seljden har blifwit att det finnes hemman utan odlad jord och på ett och annat ställe till och med nästan utan odlingsbar jord. Häruti får man söka en bland anledningarne till fattigdomens utbredande på samma gång som ett bland hindren för odlingens raskare fortkomst i det nedre landet. Denna olägenhet blir nu afhjelpat genom den gräns som blifwit dragen mellan fjell-landet och det odlingsbara landet. Denna gräns är wisserligen ännu icke fastställd af länsstyrelsen, men man kan icke twisla på, att det sista ord i saken kommer att dikteras endast af ett upplyst och oförwilladt omdöme. Utslaget kommer nemligen icke att mera beröra odlingens intressen, än nomadliwets, och i dessa bygder behöfwer och förtjenar det senare skydd och rättwisa icke mindre än den förra. Fastställelsen af odlingsgränsen må i öfrigt bli hurudan som helst har saken för orimliga nyhemmansansöknin- gar likväl blifwit mindre sedan skogslagstiftningen förändrades.

I fråga om Hushållsgillenas årsberättelser hafwa de wisserligen inkommit under de senare åren från nästan alla gillen — Öfwer-Torne blott har länge derifrån utgjort ett märkbart undantag —, men endast ett färre antal inkommer så tidigt, att desamma kunna för denna årsberättelse användas. Sålunda har i år endast sju gillesberättelser mottagits, nemligen från Pite, Öfwer-Torne, Neder-Kalix, Arjeplog, Öfwer-Kalix, Nane och Neder-Lule socknars Hushållsgillen. En anhållan har till gillena warit framställd, att i årsberättelsen uppgift äfwen lemnades, om och hwilka slöjdalster inom gillet i nämnwärd mängd till affalu förfärdigades. De hrr gillesordförande, som gått denna anhållan till mötes, synes likväl wara i någon förlägenhet om swaret. Från Pite och Öfwer-Torne socknar uppgifwes tillwerkning af båtar, från

Arjeplog fiskredskap och från Neder-Kalix emtalas, att å Björkfors egendom förföl börjats med tillwerkning af stolar för affättning i Stockholm. Detta är allt. Wisserligen är det bekant, att några slöjdalster skulle kunna uppsökas äfwen från några andra spridda håll, men mycket sparsamt förekomma de, och man kan säga att i allmänhet slöjdsfickligheten i länet står på en låg ståndpunkt. Detta måste anses wara en bland orsakerna till ett mera allmänt ekonomiskt betryck. Till icke ringa del torde det yttre arbetet, skogsbygget, hafwa wållat mindre omtanke för det husliga arbetets utveckling, och man har länge förwäntat, att idkare af denna i stort bedrifna näringsgren skulle wända sin uppmärksamhet till en werklig förädling af waran. Om det eger sin riktighet, att till följd af den stigande konfurrensen wara träwarer, för att tala i handelsstil, wisa större benägenhet att falla än stiga, så synes detta innebära tillräcklig maning att på annat sätt taga igen skillnaden. Detta torde gå bäst för sig genom att förädla waran, d. w. s. att gifwa trädet de former, som betinga högsta pris i utlandet. Från Norge erfår man, att der i stor skala tillwerkas gelstilar som exporteras. Det kan wara osäkert, om Norrbottens träslag i allmänhet är för detta ändamål så synnerligt passande, men det finnes mångfaldiga andra användningsätt för desamma. Någon swårighet att så noggrant reda på, hwartill utländningen använder dessa träslag, borde icke möta något hinder, och det ligger intet twiswel, att ganska många artilar skulle kunna utföras. Om träwarurörelsen åtminstone till en del slog in på denna bana, hwilken infer icke med lätthet, huru många fler händer skulle komma att wara i werksamhet, än nu är fallet, och huru mycket större summer skulle besparas landet? Detta torde wara ett icke blott önskningsmål, synnerligast som werksägare numera börjat följa sina daglönares wälbefinnande med mera intresse än hittills warit händelsen. Sålunda emtalas från Neder-Kalix att af ett der befintligt handelshus aflönings- sättet blifwit förändradt, och att denna förändring haft till frukt, att utaf det belopp å 10,000 rdr, som under året blifwit insatt i derwarande sparbank, en stor del härledd sig från daglönare. Man må wisserligen icke säga, att omtanken om arbetares timliga och jedliga tillstånd kommit för tidigt, lika som man måste medgifwa, att mycket, alltför mycket, i den wägen återstår att göra, men man kan icke annat än lifwas af förhoppningar för framtiden, då man finner att dock något blifwit åtgjerdadt som man bör antecna och hwilket i synnerhet

eger betydelse därför, att dylikt omtänksamhet ännu står jäsem efterföljansvärdt undantag.

Huru hemslöjden och hemtrefnaden må kunna verkligt befordras, är ett problem som således ännu återstår att lösa, ehuru ljusningar dertill likväl finnas. Såsom sådana torde man nemligen få uppfatta det redan i flera år uppehållna barnhemmet i Neder-Kalix, och i Pite socken är ett helt hemman inföpt, hvilket man får hoppas kommer att för samma ändamål användas. Dessa äro frön som innebära stor grobarhet och man kan med skäl hoppas, att denna idé skall vinna ytterligare terräng, till lindring för fattigvården, till husflitens förkofran och till sedligheters bestående. Heder åt den individ och åt det samhälle, som egna upplysning och krafter åt befordrandet af ett så ädelt och godt ändamål, men we den, hwars orena andedrägt bringar den spåda plantan i fara att förwisna.

§ 3.

Förefom det af hrr revisorer afgifna yttrande öfwer 1869 års räkenskaper, och hvilket innehöll den anmärkningen, att den Sällskapet tillkommande andel i bränwinsmedel war upptagen till 2,403: 94 i stället för 2,410: 94, hwadan skilnaden 7 rdr skulle i nästafgifwande räkning upptagas Sällskapet till fördel, och meddelades Förvaltnings-utskottet ansvarsfrihet för förvaltning och räkenskaper för nämnda år.

§ 4.

På wederbörandes förslag blefwo följande personer till ledamöter i Sällskapet inwalda, nemligen: I Lule stads Hushållsgille: kollega mag. D. Holm och sängeljedirektören G. T. Thulin; i Pite sockens: komminister Nygren, bruksförvaltaren G. Owen, jägmästaren G. Degerman och kronolänsman A. G. Burman; i Öfwer-Kalix sockens: kyrkoherden R. S. Edwall; Neder-Kalix sockens: kronolänsman G. M. Hackzell, hemmansägarna Fredrik Åström, Korpikän, och Jac. Jacobsson, Tunabäcken; i Råne sockens: hrr P. Stenberg och G. Wennström; i Arvidsjauris sockens: jägmästaren A. D. D. Törngren och skolläraren Högberg, Glommerträsk.

§ 5.

I stället för hrr B. Krook och A. Montell, hvilka affagt sig ordförandeskapet, den förre i Öfwer-Kalix och den senare i Öfwer-Torne gille, blefwo till ordförande utsedde: kyrkoherden R. S. Edwall i Öfwer-Kalix och disponenten A. Müller i Öfwer-Torne.

§ 6.

Till ledamöter i Förvaltnings-utskottet återwaldes J. G. Nyström och H. Widmark, hvilka woro i tur att afgå; och blefwo till suppleanter utsedde hrr R. Schough och B. Holm.

§ 7.

För granskning af 1870 års räkenskaper utsågos hrr magister D. Holm, stadskassör G. A. Rydberg och handlanden H. J. Sundström till revisorer.

§ 8.

Beslöts att sommarmötet skulle hållas i Råne men öfwerlemnades bestämmandet af dagen till Förvaltnings-utskottet, med uttalad önskan att afseende fästades på den i Juli månad blifwande marknaden derstädes.

§ 9.

Föredrogs Kongl. Landtbruks-Akademien's skrifwelse angående utseende af Ombud och Suppleant till det i Februari månad årligen hållna möte i Landtbruks-Akademien, samt om bidrag af 30 rdr till bestridande af kostnader, som för mötet kunde wara erforderliga; och blef med anledning deraf hr Landshöfdingen och Kommendören G. P. Bergman utsedd till Sällskapet's Ombud samt hr Kaptenen och Riddaren J. Rutberg till Suppleant, hwarjemte det ifrågakända beloppet 30 rdr bewiljades för ändamålet.

§ 10.

Samma R. Akademien's skrifwelse om lämpligheten af föreningar till utgifwande af tidskrifter eller tidnin-

gar för flera, intill hvarandra angränsande och gemensamma intressen egande Hushållnings-Sällskap hade föranlett Förvaltnings-utskottet att förorda ett anslag för sådant ändamål af 300 rdr, men hwilket af Sällskapet på framställd proposition afslögs, hwilket lifledes blef fallet med ett wid tillfället framställt förslag att bestämma beloppet till 100 rdr, emedan wid anställd omröstning pluraliteten war emot förslaget.

§ 11.

Föredrogs samma R. Akademis skrifvelse angående Umbudens för Hushållnings-Sällskapen den 8 Mars sistlidne år beslut för slöjdsticklighetens befrämjande, och hade Förvaltnings-utskottet föreslagit dels en komité tillfättande för utarbetande af ett lämpligt förslag, dels äfwen ett reservationsanslag af högst 300 rdr för att på bästa sätt för ändamålet befrämjande användas. Med anledning häraf beslöts, att en komité skulle utses, men i fråga om det föreslagna penningebeloppet uttalades olika åsikter, i det en del ledamöter ansågo det samma alltför obetydligt för inköp af modeller och ritningar, hwaremot det å andra sidan upplystes, att från slöjdföreningarne i Stockholm och Göteborg, hwarest stora förråder deraf finnes, antagligen swårigheter icke skulle möta att för godt pris och möjligen för intet, erhålla tillräckligt antal sådana, hwarefter genom omröstning äfwen beslöts, att en summa af högst 300 rdr skulle på ifeende requisition ställas till komiténs disposition, såvida komitén funne nödigt och nyttigt att för det ifrågakomna ändamålet hafwa medel till sitt försjogande. Genom wal med slutna sedlar utsågos till komité-ledamöter, hwilkas antal bestämdes till fem med två suppleanter, följande: hrr Schough, H. Widmark, G. Elowson, B. Holm och E. Dwen, samt till suppleanter med rätt att i öfwerläggningarne deltaga hrr M. Hedström och E. D. Wikström i Gaddwik; och borde deras förslag wara färdigt så tidigt, att det-

samma kunde af Förvaltnings-utskottet jemte eget utlåtande till Sällskapet öfwerlemnas på Nämne

§ 12.

Med ledning af den erfarenhet, som hr Ordföranden anförde hafwa wunnits, och som i årsberättelsen återgifwits, ansågs R. Landtbruks-Akademins skrifvelse om anslag för utställningar och prisbeloningar af slagtdjur och mejerialster icke för närvarande föranleda till någon åtgärd från Sällskapets sida.

§ 13

Hr generaldirektor B. L. Raskmans skrifvelse om requisition af hans förfärdigt "Om brännert" ansåg Sällskapet icke påfalla något anslag från Sällskapets sida, emedan dels några brännertsmosier icke lära finnas i länet, och dels skog till wedbrand ingenstades saknas.

§ 14.

Med anledning af Bestrelsens för 13:de allmänna Swenska Landtbruksmötet skrifvelse angående utseende af delegerade bland Sällskapet för befrämjande af Styrelsens bemödanden, att göra mötet tidsenligt, beslöts på Förvaltnings-utskottets förslag att delegerade skulle utses samt att ett belopp af 200 rdr skulle ställas till deras disposition, när sådant befunns behöfligt för nödiga kostnaders bestridande, och ansågs lämpligt, att en delegerad utsågs efter hwarje elfdal, hwarefter till dessa delegerade waldes följande: telegrafkommisjarien Nöngius för Pite-, lejt看ant Widmark för Yule-, landtbrukaren Sjostedt för Nane-, brutspatron Hummel för Ralix- och jägmästaren Wikman för Torne-elldal.

Den i skrifvelse från samma Bestrelse gjorda anhallan att insända förslag till diskussionsfrågor skulle Förvaltnings-utskottet ega att tillmotesgå.

§ 15.

Den af hrr R. J. Grape och H. Widmark utar-

betade sammanfattning af afgifna förslag till fattigwårdens ordnande blef nu uppläst (se Bil. A), och som till Sällskapet godkännande wisja hushållspunkter blifwit af utlåtaudets utarbetare framställda, föredrogo dessa punktvis sålunda:

att Hushållnings-Sällskapet wille besluta utfärdandet af uppmaning till alla kommuner om fattigwårdens indelning i fretsar i öfwerensstämmelse med det af Herr Öfwerste-Löjtnant v. Nebausen afgifna förslag;

att Hushållnings-Sällskapet, som till fulle insenwigten deraf, att den lösa befolkningen fästes wid jorden och som icke anser de nu föreliggande förslagen derom i allmänhet utförbara, under afwaktan på en ny fattigwårdslag och under hopp att befolkningen skall mer och mer öfwerflyttas om de fördelar jordbruket, om än litet, medför, wille förklara denna fråga hwilande

att Hushållnings-Sällskapet wille uttala sig för att en utwidgad och förbättrad skollundervisning, äfwen lämpad för det praktiska lifwet, är ett det förnämsta vilkoret för fattigwårdens förminskning och ett samhälles välfärd,

hwilka samtliga framställningar af Sällskapet godkändes och antogos, hvarjemte Sällskapet biföll hemställan om att en tacksägelsebrevskrifvelse skulle aflämnas till Herr Kronofogden och Riddaren H. W. Hatzell, hwilken lemnat de wärderikaste uppgifter uti ifråga warande hänseende.

§ 16.

Företeddes det af komiterade upprättade förslag till trädgårdsodlingens befrämjande och hushållsskolors inrättande, som upplästes jemte ett af tvåanne komiterade, hrr Widmark och Sjöstedt, gjerdet tillägg (se Bil. B), och biföll Sällskapet den af komiterade gjorda hemställan, 1:o att frågan om en för länet gemensam Hushållsskola för qvinnor med tillhörande monsterträdgård, i anseende till dermed förenade druga kostnader, måste

till en gunstammare tidpunkt hwila, och 2:e att Sällskapet skulle till länets kommuner ställa en uppmaning att, medelst inrättande af Barnhem och Hushållsskolor med tilldelade trädgårdsland enligt af komiterade angifna eller andra lämpliga grunder, hwar inom sig soka verka för qvinnans utbildning och werksambet i detsamma som henne tillböra; hwaremot de i tillägget gjorda förslag endast i så måtto bifölles, att Sällskapet skulle till wederbörande skolestyrelser utfärda uppmaning att estertomma skolstadgans föreskrift om tilldelandet till hvarj: fast skola af erforderlig jord till trädgårdsland, och att ett anslag af 100 rdr skulle så användas till bidrag i resekostnad för den person, som ginge skolstyrelserna till handa med uppgörande af planer för trädgårdsanläggningar och meddelande af råd och upplösningar för deras skolestyrelser; skola de öfrige kostnader för undervisarens biträde bestridas af de skolstyrelser, som benem derem anmoda.

Som klokkan nu war 3, beslotes en timmes rast, för intagande af middag, hwarefter bandlingarne skulle fortsättas.

§ 17.

Da ledamoterna anve sammantradt, företogos på förefkommen anledning till diskussion af de framställda frågorna den tredje, så lydande:

Da erfarenheten wisat, att fiskestillgången årligen aftager, hwilka åtgärder anses tjenliga till en förbättring härutinnan?

Under den lifliga diskussion som till denna frågas beswarande uppstod, anfördes flera exempel på olagligheter wid fiskets utöfning, men äfwen på de gunstamma följder, som dels odling, dels fredning (Bil. C) haft på fiskena, och uttalade Sällskapet såsom sin åsigt, att för åstadkommande af en förbättring i fiskena, dels

odling wore nödwändig, dels ed att, hwad laxfisket järfkildt widkom, 1 dngus fridlysning i wedan borde föreskrifwas, så att under detta dygn fiskena, som borde wara försedda med grindar, stode öppna, äfwen som att laxfisket borde upphöra på en och samma dag i hela elfwen, hwarwid den tidpunkt då fisket upphör wid kusten skulle wara bestämmande, hwarjemte uppsyningsmän borde wara tillsatta för att öfwerwaka lagens eftersefnad.

Härefter föreslog Hr Hummel, att Förwaltningsutskottet skulle anmodas att från föreståndaren för fiskodlingsanstalten wid Angermanelfwen söka erhålla noggranna upplysningar, huru deras anstalt är beskaffad och till huru stor kostnad den är beräknad, samt att erhålla fullständiga ritningar och detaljbefskrifningar deröfwer, hwarjemte Sällskapet af sina tillgångar till den kommun eller enskilde, som först anmäler sig, såsom lön till den person som förestår fiskedlingarne anslår 1000 rdr, med skyldighet för denne att i sådant fall hafwa uppsigt öfwer odlingsanstalterna wid Eule och Kalix elfwar; dock skulle icke någon del af lönen utbetalas förrän kommunen eller enskild wisse sig hafwa satt en sådan anstalt i werket.

Häremot inwändes, att de ifrågasatta uppgifterna redan funnos angifna i R. Landtbruks-Akademien's Tidsskrift, hwarföre det wore öfwerflödig att begära dem från annat håll, samt att odling icke borde wara inskränkt till lax i elfwarne, utan utsträckas äfwen till andra fiskerter och i andra watten, såsom insjöar, hwarjemte meddelades, att assistenten Byström varit häruppe och utsett lämpliga ställen för odling både i Eule och Kalix elfwar, hwarföre blott behöfdes uppgift från honom om de resultat, hwartill han kommit.

Hr Ordföranden funne förslaget sönderfalla i 2:ne delar, hwilka behöfde järfkildt beswaras, nemligen:

1:o bifaller Sällskapet att Förwaltningsutskottet

anmodas från assistenten Byström införskaffa ritningar och kostnadsförslag för odlingsanstalter wid Eule och Kalix elfwar, utan kostnad för Sällskapet?

hwilket beswarades med Ja, och

2:o vill Sällskapet reservationswis anslå ett belopp af högst 1000 rdr åt en odlare, som wore skyldig att biträda icke blott wid iordningställandet af fiskodlingsanstalter wid Eule och Kalix elfwar, samt derefter skota dem, utan äfwen wid fiskedling i allmänhet?

hwilket beswarades med Nej,

hwarefter Hr Hummel föreslog en nedsättning i anslaget till 500 rdr, men med inskränkning till blott 1 elf, och framställde Hr Ordföranden, med ledning af de yttranden som förekommit, följande proposition:

bifaller Sällskapet ett anslag af 500 rdr att utgå till rese- och traktamentsersättning åt fiskodlaren Kiwi-järwi för hans biträde med underwisning dels wid anläggandet och skotseln af laxodlingsanstalter wid Eule eller Kalix elf, dels dereft tiden tillåter, wid andra fiskodlingar, skolande anslaget utgå till den elf, wid hwilken kommun eller enskild först styrker sig hafwa på sin bekostnad satt i werket iordningsställandet af sådane anstalter?

hwilken fråga beswarades med Ja.

Som tiden nu war långt framföriden besluts att afbryta förhandlingarne för dagen, för att fortätta dem i morgon kl. 12.

Ar och dag som ofwan.

In fidem

Aug. Cajanus.

**Protokoll, hållet wid Norr-
bottens län's Hushållnings-
Sällskaps sammanträde i Ule
den 29 Januari 1870.**

Närvarande: Ordförande: Hr Överste-Löjtnanten m. m. W. von Rehauien, och ledamöter: hrr grosshandlaren och riddaren C. Niplund, löjtnant C. D. Bergman, doktor Belling, kronfogden D. Gurtelius, lektor G. Glow-son, jägmästaren C. H. Ennes, kaptenen och riddaren M. S. Grape, magister B. Holm, jägmästaren Lothigius, apotekaren Meijer, landbrukaren J. J. Sandstedt, jägmästaren Lönngren, löjtnanten och riddaren H. Widmark och kollega P. Widmark, samt undertecknad som förde protokollet.

§ 1.

C. D. Upplästes skrifvelse från Rosterlandsföreningen, som hemställde, om ej Sällskapet åt det Om-bud, som med öfriga Hushållnings-Sällskapers repre-sentanter skulle komma att i Stockholm sammanträda, wille uppdraga att med öfriga Om-buden och Föreningens Styrelse öfverlägga om hwad för befördraget af Föreningens ändamål wore att tillgöra, hwilket på fram-stäld fråga af hr Ordföranden bifölls, hwaremot skrif-welsen i öfrigt icke anjågs för närvarande föranleda till någon åtgärd från Sällskapets sida.

§ 2.

Förefom fråga om Aminne egendom och dess an-wändning, och upplästes det förslag till arrendekon-trakt som af Förvaltnings-utskottet blifwit upprättadt, hwilket godkändes, hwarjemte föreslogos 2:ne tillägg:

nemligen: 1:o att arrendator förbinder sig att anbringa en al-lär under sadugården, och 2:o att han met den ersättning, som med Förvaltnings-utskottet kan öfwer-enskommas å de naturliga ängslägenheter, som höra till egendomen, men för närw. äro skogbewaxta, werk-ställer rodjning till en areal af 10—15 tunland årligen,

och hemvudigades Förvaltnings-utskottet att med blifwande arrendator på bästa sätt uppgöra, hwarjemte beslöts, att brandförsäkringssumman å fastigheterna skulle nedsättas, men lemnades öfwen ombesörjandet häraf i öfrigt åt Förvaltnings-utskottet.

§ 3.

Med anledning af en skrifvelse från Sällskapet för nyttiga kunskapers spridande beslöts, att en uppmaning skulle utgå till länets kommuner att, för så widt detta icke redan skett, medelst prenumeration tillägna sig det wärderika arbetet **Läsning för folket.**

§ 4.

Ordförandens i Neder-Ule Hushållsgille hemställan om någon uppmuntran för odlingsflit åt arbetskarlen J. G. Nosen i Grsnäs och hemmansegaren Joh. Nord-wall i Sunderbyn, fann Sällskapet icke skäl bifalla, dels derföre att de werkställda jordförbättringarne icke wore af någon betydenhet, dels öfwen derföre att kom-munerna sjelfwa nu äro i tillfälle att utdela premier af de tillgångar som blifwit dem anslagna af nöd-hjelpsmedel.

§ 5.

Rutwifs mejeriegares begäran att Sällskapet wille anslå ett premium för elev wid mejeriet blef afslagen.

§ 6.

Hr Fogelmarks hemställan att så öfwertaga Säll-skapets å Ufwa stationerade tjur mot att lemna en ung, tjenstbar rastjur i stället, blef bifallen.

§ 7.

Föreslog hr C. Asplund, att Sällskapet stationerade en tjur om 7—8 månaders ålder i Naparanda, och erbjöd sig metionären att kostnadsfritt stallfodra honom och med skyldighet att, mot erhållande af språngafgiften, hålla honom tillgänglig för beteckning inom orten.

Med anledning häraf blef åt Förvaltnings-utskottet uppdraget att tillse, huruvida genom en tjurs uppfödande wid Aswa eller Aminne, en sådan skulle kunna på uppgifna villkor öfverlemnas till grofhandlar Asplund.

§ 8.

Som af de till detta sammanträde framställa diskussionsfrågor återstodo 1:sta och 2:dra frågan, men tiden icke medgaf deras behandling wid detta möte, beslöts att de skulle uppskjutas till sommarmötet, hvar förinnan likväl, hvad 2:dra frågan angick, Förvaltnings-utskottet anmodades att fätta sig i förbindelse med gillesordförandena med inforbrande af deras yttrande i frågan.

Som något vidare icke förefom blef mötet af Herr Ordföranden avslutadt.

År och dag som ofwan.

In fidem

Aug. Cajanus.

Bil. A.

Till Norrbottens läns Kongl. Hushållnings-Sällskap!

Till följd af gifwet uppdrag, så undertecknade härmed äran afgifwa inforbradt utlåtande öfver de förslag till ordnande af fattigwården och minskning af utgifterna för den samma, hvilka tid efter annan blifwit framställda och nu till diskussion stola förefemmas wid det sammanträde, som skall hållas den 28 dennes.

Frågan om fattigwården och de åndamålsenliga ordnande har nästan hvarje år utgjort föremål för Hushållnings-Sällskapets öfverläggningar; denna fråga har manat mången för länets wäl och framatsfridande intresierad, att derem uppgöra förslag, men de resultat, som hittills vunnits, hafwa ej varit tillfredsställande, utan har twärtom fattigwården år från år kräft öfode utgifter, och numera nått en höjd, som wi önska måtte wara en kulmination, sawida ej samhället skall duka under.

Då wi ansett det wara i sin ordning att lemna en fert öfwerfikt öfver de under sednare åren wäcsta förslag till lätande af fattigwårdsbördan, göra wi början med de twenne afhandlingar i ämnet, som, till Sällskapet inlemnade år 1867, blifwit, genom de försorg, till trycket befordrade.

Uti den första af dem föreflas:

- 1:o. En förbättrad undervisning uti folkskolan.
- 2:o. Undervisningsanstalter i landthushållning och slöjd.
- 3:o. Insträntning i lör och öfverfled, genom föreböme från de mer bemedlade af alla samhällsklasser.
- 4:o. Inbrsingarnes fastande wid jorden, derigenom att en wiß egendom upplates antingen på lifstid eller wiß tid, högst 50 år.

5:o. Kommunernas indelning i kretsar, hvilka skulle åliaga, att hwar sina fattiga försörja, samt i öfrigt med hushållningsföreläsningsanordningar: att de fattiga indelas i tre klasser, den första omfattande sådana, som äro alldeles öfvermögna att sig försörja, såsom gamle, sjuke, lytte, sinnesrubbede m. fl., den andra barn, hvilka helst böra inackorderas för längre tid på ställen der de erhålla god wård och Öfrillig uppfosttran, samt den 3:dje klassen sådana, som i mer eller mindre mån sjelfwa kunna bidraga till sin och sin familjs

underbåll; att hvarje krets årligen inom sig utgör en sta-
upptagande de fattiga i öfwannamunda klasser och det under-
stöd dem bör tilldelas, hvilken sedan öfverlemnas till grans-
ning af kommunalnämnden; att, em behöf utöfver den upp-
gjorda staten under arets lepp uppstår, kretsen är pliktig det
afhjelpa; att de kretslar, som träffas af större tunga än andra
tilldelas understöd af de medel, som kommunalnämnden för
fattigwårdens rätning uppbär och förvaltar; att hvarje krets
inom sig skall hafva en föreståndare, som är redovisning
skuldig inför kommunalnämnden; att hvarje medlem inom
kretsen, wære sig betalande eller understödstagare, eger föra
flagan hos nämnden; att bemödandet om sedlig förbättrin-
g ställes i samband med fattigwarden, så att understöd icke ut-
delas annorlunda än emot större eller mindre godtgörelse-
arbete af understödstagaren; att den neqgranna indelningen
i klasser, inom hvarje krets, skall ligga till grund för beräk-
ningen af de från allmänna fonden utgående tillstött, men
att kretsarne dock ej må erhålla något bidrag från jemtnings-
fonden för tredje klassens fattiga.

Den andra afhandlingen går ut på att jordegaren bör
åt sin arbetstöra inbysing upplåta jerd till den widd, att
inbysingen deraf kan lifnära sig och sin familj, frambåller
att folkundervisningen bör utwidgas och ändamålsenligare
ordnas, samt anser att hvarje krets eller rote bör underhålla
sina orkeslösa, wantöra och hjutliga inbysingar.

Det af Herr Förste Landtmätaren Nyström framlagda
förslag, till ordnande af förhållandet mellan den fasta och
lösa befolkningen, innehåller förnämligast:

att hvarje kommun inföer ett wigt antal hemman, be-
lånar dem i hypoteksföreningen, uppdelar dem i terp till den
omfattning, att omtrina $\frac{1}{2}$ tunna kan utjäs på hvarje lott
och att ången aflastar ett teseder, hwarjemte andel lemnas i
odlingsmark; att dessa terp, mot dagswerksstyldighet under
sommaren, upplåtas till ordentliga och slitiga inbysingar,
hvilka, om öfwannamunda skuldighet fullgöres, så innehafwa
terpen i deras och deras hustrus lifstid, hwarefter de skulle
öfwergå, hwar för sig, till något af deras barn och så i rätt
nedstigande led; att torparena skulle utgöra dagswerksstyldig-
heter till hemmansegarne inom byn eller distriktet, för hvilken
ersättning, sått så lag som möjligt, ingår till en dagswerks-
fassa, från hvilken de onera, som ligga på hemmanet, och
afbetalningarne å hypotekslånet bestridas; att hemmansegaren
lemnar, emot dagswerken af torparen, nödiga förisser för tor-
pets widmakthållande, bebyggande och beboende; att uppfemna

twister afgöras af kompromis; att fattigwarden indelas by-
eller distriktwis; att, om ett distrikt har flere fattiga, an det
samma aligger underbålla, öfwerstutande antalet f
der så sampligen se kan, till andra mindre betungade; att
den ejenhet, som andel kan uppstå i fattigwårdsbördan
afhjelpes genom bidrag från hwar som stättas till fattig-
warden för andra föremål än jerdinbysningar och efter per-
sonel grund; att bidragen till fattigwarden helt utgå in na-
tura, uti matwäre.

Herr Öfwerste-Landtmätaren Nyström har tillämnat ett
förslag, dels till mer uttänkt afseende på den
lösa befolkningen dels till fattigwårdsordnande. Som
dessa äro intäna uti handlingarne för 1867-68, som de
torde komma att wid sammanträdet den 28 denna månad
diskuteras, och som de kunna antagas wära af alla i styrelsens
ledamöter till sitt innehåll fanda och begundade hafwa wi
ansett det wära utan ändamal att här framställa en samman-
fattning af dem.

Från kommunalnämnderna har förvaltnings-utskottet in-
ferdrat utlatande öfwer dessa öfwannamunda förslag, med be-
gåran deputerat att, i händelse de hade några andra förslag
till reglering af fattigwårdsordnandet, de wille de samma ut-
skottet meddela. Till följd af denna uppmaning hafwa skrif-
welser inlemmit:

Från kommunalnämnden i Neder-Pule, som anser att
det wære ändamålsenligt om torparensystemet ytterligare upp-
muntras genom premier till torpare, hwarjemte meddelas att
förslag är upprättadt till ordnande af fattigwarden inom
sednen.

Från kommunalnämnden i Pite landsförsamling, som
för sin del, för närwarande icke anser sig kunna uttänka något
ändamålsenligt förslag till fattigwårdens ordnande, an det
utlatandet bifogade, som, antaget år 1864, för närwarande
tillämpas, och af hwilket förnämligast inbemas, att kommunen
utgör ett gemensamt fattigwårdsamhälle, som är indelat i
distrikter, med ett ombud för hvarje distrikt, som eger att
fattigwårdsstyrelsens sammanträden bewista, för att med upp-
lysningar tillhandaga; att de fattiga äro indelade i två klas-
ser, den första innefattande alla af ålder, kropps- eller sinnes-
hjudom till arbete oförmögna, afwen som warulösa barn, den
andra alla öfriga, som i mer eller mindre grad äro i behöf
af understöd; att första klassens fattiga wid auktionen entre-
preneras bort till wälfande och i bergliga wälfar stadde per-
soner, under ett års tid för hvarje gång, så framt ej öfwer

enskommelse för längre tid kan träffas; att betalning, för de sålunda utafdragna, utgå dels i spannmål dels i penningar att fattiga barn skola genom wårdarnes försorg, meddelas erforderliga kunskaper, hwilket kontrolleras på fatt skolfstadgan bestämmer för barn i allmänhet; att fattigwården regleras hwarje år för det följande året, då embuden skola uppgifwa icke allenast de fattiga af första klassen, utan äfwen de af andra, hwarwid nämnden ompröfwar det belopp, som för hwar och en af de senare skall utgå; att ett sammanträde defutem hålles i slutet af Juni månad, för reglering af de behof för fattigwården, som under tiden möjligen kunna uppstå; att till sist jemman mellan dessa sammanträden utgå från distriktet utan ersättning; att andra klassens fattiga, som waat boende inom ett distrikt minst två år och sakna husrum, skola af det förses med sadant jemte nödigt bränsle.

Om förminsning uti fattigwårdsutgifterna, genom inhyssingarnes fastande wid jorden, anser sig kommunalnämnden ej kunna uppsätta något nytt förslag, utan förordar det af Herr v. Dehau en framställda påstunde dock uppmärksamhet derpå, att en ofwilkorlig rättighet till erhållande af jord, möjligen skall komma att föreläsa den omtante, som hwar och en individ bör hafwa för sin utkomst, och förhånda skall underlätta inhysselklassens ytterligare tillväxt, hwarigenom och till sist för stort intrång möjligen skall komma att göras på hemmansägarens område.

Från kommunalnämnden i Söwer-Eule, hwilken bland annat yttrar, att ingen, som saknar förmåga att arbeta, är berättigad till understöd, men att, om nöd uppstår till följd af brist på arbete, fattigförsörjningen bör vara så organiserad, att den är i tillfälle lemna arbete; att staten bör utgifwa rese- och underhållsfestnader för sådana som, försedde med betyg att de lemnat hemorten för att söka arbetsförtjenst, af en eller annan orsak måste hemstufas; att ingen, som har anhöriga i de omständigheter, att de kunna honom försörja, bör vara berättigad till understöd, och att kommunen bör ega rättighet att af en trädskande anhörig uttaga hwad den till den behöfwandes underhåll utgifwit; att erfarenheten gifwit wid hand n att det sampligaste och billigaste försörjningsfattet är att indela kommunen i vissa distrikter, och att dessa distrikter sedan fördelas i rotar efter bewillningegrund, hwar efter de hjälpbehöfwande graderas och, i förhållande till arbetsförmågan, tilldelas större eller mindre del af en rote, med det som norm, att alldeles orkeslösa erhålla en hel rote; att detta

rote-system icke tillämpas för barn och uppvärande personer, utan att sådana utafdragas till personer, som äro lände för arbetssamhet och ordningssinne; att fasta den lösa befolkningen wid jorden anses vara förenadt med många swårigheter och enda möjligheten att nå målet är, antingen att staten lemnar kommunen räntefria lån till infop af lamplig odlingsmark, eller att, "hwilket torde vara förenadt med minsta förlusten och största utsigterna till befrämjandet af landets wälfstånd, att hwarannat år inställa de så kallade lustlagren och i des ställe bitjända det dertill disponibla manskapet för att rödja ång och bryta aler", genom hwilken senare åtgärd, enligt nämndens förmenande, om dermed försäres några tiotal af år, Herrbetten skall bliwa "ett närande i stället för tårande landskap."

Från kommunalnämnden i Neder-Kalix har ingått ett förslag till ordnande af fattigwården, hwilket, så widt känt är, skall lända till esterrättelse från början af detta år. Hufvudmomenterna i detamma äro: att sjuttige, ålderstigne och icke arbetsföre personer samt minderåriga barn underhållas på kommunens gemensamma befestnad, och att defutem, af fattigwårdens tillgångar, afsättes ett belopp af 1000 Rdr. för bestridande af vissa uppgifna utgifter, att sednen indelas i 24 kretjar, å hwilka det återstående fattigbidraget, som bett utgå med 9000 Rdr, fördelas i förhållande till folksmängden; att hwarje krets betraktas såsom ett själfständigt fattigwårdsamhälle och wårdar alla inom kretsen, som äro i behof af understöd såsom mer eller mindre arbetsföre, ålderstigne och sjuttige samt minderåriga barn, hwilka inom den finnas; att, om själfständigt tillföret utöfwer det bidrag, som från kommunens tillgångar lemnas, erfordras, uttäreras detta inom kretsen; att till en fattigwårdsfrets hörande person ej må inom annan krets betla eller erhålla gåfwor; att inom hwarje krets utjes i December månad, af de till fattigwården bidragande med rösträtt efter kyrktal, för kommande året en ordningsman, som har att under det ombesörja kretsens fattigwårdsangelägenheter, samt att derom till kommunalnämnden lemna upplysningar och rede görelse.

Från Carl Gustafs kommunalnämnd, som instämmer till alla delar i det af Herr v. Dehau en ingifna förslag.

Från Söwer-Torne har af Herr Stenofogden Hatzell till Hærwaltninge-utskottet inlemnats en på noggrann lesal-fämnedom och mangarig erfarenhet stödd, samt med en mangd tillförlitliga statistiska uppgifter försedd framställning om de ekonomiska förhållandena uti Söwer-Torne med Pietaniemi

kapellförsamling, samt den del af Korpilombele som är i bruten från Öfwer-Torne. Af denna värdersta framställning inbentas, i hvad den nu rör värt närvarande ämne fattigwården, att uti de ämsta sednarna, de atgärder, som af inhyssingarnas fastande wid jorden, ännu ej, möjligen i framtid, hafwa öfswärd framgång; ty de inhyssingar, som nu till stor myckenhet förekomma, hafwa, utan föregående om och utan af byamännen begärd tillstånd fått nedsläp sig der de ästundat i och inwid byarne, uppfört hus och odlat mycket de welat, samt utan förfragan eller någon tjänstbarhet dertill byamännen, fått taga wedbrand, wirke, timmer och andra skogsprodukter till och med till assalu, och hafwa således haft de allra största förmåner, som de kunnat öfswärd sig, utan att derigenom fattighjensens antal eller fattigwårdsutgifterna minskats, twärtem årligen öfswärd, och är det ju till dessa ja gynnade inhyssingar och deras barn, som fattigunderstöd utdelas; att stor hwarighet möter för den lösa befolkningen att wintertiden förtjena sitt uppehälle, dels i jämnad af dragare, dels af kläder, dels till följd af ofkunnighet i sköjd, hwars produkter dock, om de skulle finnas, sakna afjämningsort; att de fattiga förr på gemensam befohmad utackerderats och erhållit understöd, men att från 1869 års början indelning uti 11 fetsjar med hwar sin ordningsman blifwit wertstalld i medersförsamlingen, och att uti Hietaniemi alla fattiga, som icke kunna bidraga till sitt uppehälle, blifwit indelade på retar

Från kommunalnämnden i Urwidssjaur erhalles den uppläsningen, att den lösa befolkningens antal i förhållande till den befolkning som är fastad wid jorden, är mycket betydligt hwarjemte meddelas: att det fatt, på hwilket fattiga familjers barn utplanterats hos de mindre fattiga, utgjort en pruntunga; att det fatt, på hwilket, under nodaren, understöd utdelats, varit ett stort tordens för kommunen; att från de förwända och skadliga äfgifter, som förr gjort sig gällande, andra det sista året börjat tillämpas, såsom att föräldrar, der sådana finnas, böra handhafwa sina barns uppföstran, och att den hjälp, som kan lemnas, uppbäres af dem, såsom barnens rättamålsmän, och att af arbetslösa intet understöd utlemnas utan motiwarande arbete, der dylik fördran kan ega rum; tilläggande nämnden, att de öfswärd fattiga böra kunna försörjas utan direkt hjälp af fattigtassan, på det fatt, att hwarje rote-lag, genom sin styresman, som tillika är ledamot af nämnden utan förstild uttuning till, i wärd om sina aldringar

Från kommunalnämnden i Urjeplooug, hwilken förklarar

att de af Herr v. Nehansen upplatta förslaget om en lösning mest sampli

Från kommunalnämnden i Gellware, som uttalar den åsigt, att det af Herr v. Nehansen upprättade förslag är i den del det är tillämpligt på kommunen, fattigwårdsordnande, andamåtsenligt och wertstallbart.

Från kommunalnämnden i Sufasjärwi, som anser ej kunna afgifwa något förslag till lösande af fragan om inhyssingars fastande wid jorden, emedan ett torpsystem i denna trakt icke kan awägabringas, och som bemställer att, för fattigwårdsordnande, "underwising på statens befohmad bermeddelas af befolkningen i sköjdardighet och jämsfildt i forgmakeri."

Från kommunalnämnderna i Rane, Öfwer-Torne, Pajala, Sockmoek och Snoutefis hafwa ej några uttalanden och förslager till förwaltningstiftellet intekommit

Af de twenne fullständiga förslagen för den lösa befolkningens fastande wid jorden, det af Herr v. Nehansen och det af Herr Nyström framstallda, har det torra, såsom af föregående redogörelse inbentas, blifwit af några kommunalnämnder förordadt såsom tillämpligt och utförbart. Ehuru wi anse hwarje sådant förslag wara wardt uppmärksamhet och ertännande, då det syftar att minska utgifterna för fattigwården och öfswärd, em genomfördt, skulle hafwa ett i sedligt afseende bellesamt inflotande på befolkningen, och ehuru wi dertill anhalla, att Qnsbaltningssällskapet wille uttala sin tacksamhet för Herrar v. Nehansens och Nyströms omtanke och nit, att wilja beskränja denna wigtiga sak, så måste wi dock öppet ertänna, att wi böja mycket litet hopp om att något af dessa förslag skall kunna inom kommunen winna det ertännande och den tillämpning, som de förtjena. De skal på hwilka wi grunda denna åsigt, äro egentligen följande:

1:o. Öfswärdgelsen om torpsystemets nytta är ännu ej allmänt införd, allraminist af den lösa befolkningen, som, under de tider på året då arbetsförtiensten är god, då icke tillfälliga misgynnande konjunkturer förlama affärswertiamheten, har en d öfwa riklig intemst.

2:o. Af det lösa öfswärdstämmande med nutidens åsigtter att, på fatt föreslagits, nästan twinga hwarje gäst, arbetsför inhyssing att emettaga odlingsbar jord. Bland massan af sådana skal det wal deputem finnas några, som äro burgne ej ligga fattigwården till last, hwarfen för sig sjelwa eller

familjen och som, genom idghet och skicklighet i arbete, med lätthet vinna utkomst och med omtanke ipara för kommande dagar.

3:o. Äro de ortliga förhållandena inom länet så olika att det, som är utförbart inom en kommun icke är det inom en annan, ja till och med så, att det, som kan verkställas inom en by icke kan ske inom nästintill gränsande.

4:o. Blifwa de keshnader och tillfälliga utgifter, som, genom ett skyndsamt genomsörande af endera af de föreslagna torpsystemen, drabba hemmansinnehafvarne så stora, att de skola afsträcka flertalet kommuner från sådan genomgripande åtgärd, hwartill kommer att dessa utgifter komma att falla mycket ojemmt.

Om hemmansägarna och den lösa befolkningen wore öfvertygade om fördelen, den ömsesidiga, af torpsystemet, om fördelen för hvarje arbetare att hafwa en jordbit, huru obetydlig som helst, att sköta, ja hade utan twifwel länet för detta mycket i den vägen varit åtagjordt. Erfarenheten visar twärtom att förtroendet dertill är ringa, då, vattadt premier äro utståtade, så finnas, som ens genom dem lockas, då till och med sjelfwa nöden under senaste miswärtår icke kunde framkalla någon nämnbard mängd af torpare.

Att införa twang i skället för det fria aftalet kan i de flesta fall ej lemna något godt resultat, och lärer knappast kunna genomföras, utan att man derigenom råkar i en större ytterlighet än den man vill komma ur. — Den arbetsamme och burgne inhyssingen kan åläggas erlagga någon afgift till hemmansinnehafware för rätt till bestad på hans eger, den arbetsföre men mindre omtänksamme och late blir föga bättre derigenom att han tvingas emottaga en jordbit.

Öfwerallt der laga skiften blifwit verkställda, och der tillfika tillägg på odlingsmark finnes, skall förslaget genomförande möta mindre swårigheter, än på de ställen der sådana ej egt rum. Det torde wara allom beaktat att många byar inom länet ännu ej äro laga skiftade. I de öfre delarne af länsländets socknar är tillägg på odlingsbar mark betydligt mindre än wid foten, och uti länsmarken kan, kommunalnämnden uti Årjäng må wara burt öfvertygad som helst om dess utförbarhet, förslaget ej ens komma i fråga att tillämpas, ty förut och främst finnas ej derstädes några större bysamhalligheter, flertal af hemman äro ej stort bättre än torp, den inrymda arealen är obetydlig, och desutom har latheten att af kronans mark så inrymda nybyggen gjort att den lösa befolkningens antal är ringa.

Vi tro således icke att de nu föreliggande förslagen kunna leda till målet annat än möjligen på de ställen der laga skifte egt rum och der, till följd deraf, hemmansinnehafvarne sjelfwa hunnit inse att fördelen med jordbruket icke ja mycket bestå uti inägoarealens storlek, utan fast mer i dess härd och der igenom äfwen böra komma till den öfwerlygelsen, att det kan wara en fördel för hemmanets skötjel, att öfwerlemnna den mindre wäl belägna jorden till annan person, som i sin ordning, odlad och härdad, lemnar ett förefadt warde åt egen domen. Innan desutom jordbruket hos hemmansinnehafwaren sjelf kommer ja att säga till heders, innan i hans eget omdöme det förtroende, att han finner de stora fördelar, som jordarbetet skall bereda honom, innan detta blir fullt klart för honom, kan man föga begära att han skall kunna se någon fördel i att lemna bort till en annan en del af sin jord, och ännu mindre kan man hoppas att denne andre skall kunna hafwa någon djupare blick dertör; men denna öfwerlygelse skall komma, skall smänningen vinna mark och ett steg till dess uppnående se wi uti det förslag till fattigwardens ordnande inom kommunerna, som blifwit framlagd i den först omnämnda afhandlingen om fattigwarden, sedan af Herr Rörste Landtmätaren Nyström och slutligen fullständigt af Herr Öfwerste-Löjtnant v. Rehauseu, och hwilket till någon del redan blifwit genomfördt uti några kommuner.

De stora fattigwårdsamhallena uti Norrbotten torde icke så obetydligt hafwa bidragit till den dryga fattigwarden, till det sig ständigt ökande antal, som af dess hjälp vill komma i åtnjutande och dertill att inhysselklassen är från år tilltagit. Vi instämma dertör i alla hufvudsakliga delar uti det förslag, de stora fattigwårdsamhallena sköta delning i kretsar, som utgått från Herr Rehauseu och tro att den princip, som der uttalas, att hvarje krets skall underhålla alla sina fattiga, är riktig och ändamålsenlig och att det är dit man bör sträfwa, ehuru jemförelser wid öfvergången från det gamla till det nya sättet böra komma att ega rum. Indelas hvarje kommun i särskilda fattigwårdsamhallen, med en af kommunalnämndens ledamöter såsom ordningeman i hvarje, och dessa desutom, i händelse deraf är behöf, i underafdelningar skall utan twifwel fattigwårdsutgifterna år från år minskas, arbetsföra inhyssingar icke kunna peka sig till understöd, utan att deras arbetskraft toges i anspråk för understödets meddelande. Dessa inhyssingar skola då möjligen fortare inse, att jorden som erbjudes dem, kan wara god att hafwa och att det bröd man med sin egen kraft skaffar, är mer wälmakligt, än det

man skall hemta ur andras förråd. I samma mån man derföre kan vara öfvertygad att 4 § af gällande fattigwardsförordning blir noggrannt tillämpad, i samma mån bör man afwen med tillförfigt kunna antaga, att det stadgande, som innehålles i 10 §:s 2 mom. blir efterlefdt, så att hemmansägare icke lemna tillstånd för inhyssingar att på des egor stå sig ned.

Vi wäga dock hysa det hopp, att en ny fattiglag icke länge skall låta wänta på sig, och se deri, om de åsikter, som af förra Riksdagen uttalades, komma att förnämligast gör sig gällande, god utsigt för inhyssings fästande wid jorden, god förhoppning att utgifterna till fattigwården så småningom skola nedgå, ty vi äro fullt öfvertygade derom att war nuwarande fattiglag bär afwen till en del answaret för att hela rikets fattigward är från år tilltager, och att den utgift börda, som nu är lagd på de sträffamnes skuldror, snart bli omöjlig att bära. Den praktiska tillämpningen af nuwarande fattigwardsförordning, har åstadkommit att de behöfwandes och understödsbegjarnes ömsesidiga ställning blifwit förbättrad och i sin man förqväst kärlekens känsla hos den ene och tacksamhetens hos den andra. I stället har kommit ewilja och leda hos ena parten, hat, afund och misnöje hos den andra för att icke tala om det hyende man lagt under lättjan, lättfinnigheten och njutningsbegäret. När man wet att människan, genom att använda sitt förstånd, sin arbetskraft, kan till och med under de mest förswärande omständigheter, till och med i saknad af t. ex. sina händer, sina ögons brut draga sig fram och skaffa sig sitt uppehälle, kan man då twifla på, att der arbetsförhet och helja finnas, der bör och förmågan att lifnära sig och de sina finnas. Att en individ, om han försummar att göra sig tillgodo den arbetskraft, den intelligens, som blifwit hos honom nedlagd, skall, just till följd deraf, erhålla rätt till understöd och hjälp af andra, kan wal ej ur rättwisans synpunkt förswaras.

Om således sundare grundsatser i fattigwården böra och snart skola, som vi hoppas, göra sig gällande, så har dock det onda många andra orsaker, som torde vara af lika stor om ej större betydhet, och bland hwilka wi, såsom en den förnämsta, anse bristerna uti undervisningsväsendet för befolkningen, icke allenast i hwad det rör des moraliska utan afwen des så att säga industriella uppfostran. Att geia folkskolan till en arbetskola, der, jemte de nuwarande läroamnen, afwen undervisning i slöjd och annat för praktiska lifwet lämpadt meddelas, är det mål hwartill bör sträfwas.

och då det är hwarje kommuns pligt, att tänka på det uppwarande släktet, på des uppfostran till sträffamma, arbetsamma och förståndiga medlemmar i samhället, så wäga wi, såsom ett framtidsmal, hwilket wi dock ensta snart måtte kunna realiseras, tänka och bylita fasta skolor inrättade inom hwarje fattigwardskrets uti Norrbottens län.

Till följd af det wi nu hast äran anföra så wi anhålla: att Hushållnings-Sällskapet wille besluta utfärdandet af uppmaning till alla kommuner om fattigwårdens indelning i kretsar i öfwerensstämmelse med det af Herr Öfwerste-Löjtnant v. Rehansen angifna förslag;

att Hushållnings-Sällskapet, som till fullo infer wigten deraf att den losa befolkningen fastes wid jorden och som icke anser de nu föreliggande forslagen derom i allmänhet utförbara, under afwaktan på en ny fattigwardslag och under hopp att befolkningen skall mer och mer öfvertygas om de fördelar jordbruket, om än litet medför, wille förklara denna fråga hwilande;

att Hushållnings-Sällskapet wille uttala sig för att en utwidgad och förbättrad folkundervisning, afwen lämpad för det praktiska lifwet, är ett det förnämsta wilforet för fattigwårdens forminskning och ett samhälles walstand.

Slutligen så wi anhålla att Hushållnings-Sällskapet wille besluta aflatandet af en tacksägelsebrefwelse till Herr Kronofogden och Riddaren G. W. Hackzell, hwilken lemnat de wärderikaste uppgifter, hwarigenom han och ådagalagt, att ärens tyngd icke ännu kunna hindra honom att, när så påfordras, verka för en ålskad hembbyggds wäl.

Luleå i Sannari 1870.

Karl J. Grape.

G. A. Widmark.

Bil. B.

Betänkande och förslag rörande åtgärders widtagande för att lifwa hagen för trädgårdsodling samt för inrättande i sammanhang dermed af Hushållsskola för qvinnor.

Sedan Kongl. Hushållnings-Sällskapet wid fiftållna wintersammanträde till öfwerläggning framställt den frågan: om och hwilka åtgärder böra widtagas för att lifwa hagen

för trädgårdsodling i landet? och under disputationen, med anförande af sådan odlings öfvermåttliga nytta, framställdes det förslag att en hushållsskola för qvinnor borde jemte en mänskerträdgård inrättas, beslöt Sällskapet, på derom gjord framställning och proposition, att det undertecknade, såsom kommitterade, uppdraga detta ärendes förberedande behandling hvar efter det borde wid nästföljande sammankommande äny föredragas.

Frågan om åtgärder böra vidtagas för att befrämja trädgårdsodlingens andamåtsenliga och allmannare bedröfwande synes knappast kunna på mer än ett sätt bevaras. Erfarenheten har visat att ganska många, ja till och med de flesta för trädgårdsmännen i landet, vilja ha en del till, och fläta hvar sitt att ett ganska väsentligt bidrag i hushållet och en deremot svarande ekonomisk fördel genom deras odling skulle åstadkommas. Den förädlade och sedliga lyftning, hvar till en märklig wäxelse skulle gifwas, derest bågen för hvar landet i trädgården utstängde lyftningen efter andra tidsfordrif af mangen gång tvetydig beständighet, får icke heller lemnas utan för att utgå, och kommitterade så alltså, för sin del, på det lyftigaste förorda önskligheten och nyttan af åtgärder vidtagande i öfwanberörda syfte, under erinran likväl derem, att man, wid valet af växter, strängt bör hålla sig till dem, som äro för hushållet nyttigast, och wisat sig har kunna med framgång odlas, åtminstone under vanliga år.

I afseende ater på hwilka åtgärder må böra vidtagas för det aflystade ändamålet, synes dessa egentligen böra afse tillfälle till undervisning för qvinnan, som utan tvifwel har bästa anlaget här för och bästa tiden att egna häråt samt, i och för trädgårdsodlingen enjam, wisierligen kunna bestå blott uti anläggandet af en menstretadgård, men då endast denna åtgärd utgör anstättandet af en wif jordrymd, och elevers herbergerande och underhåll förutjätter tillgång ej allenast på nödige husrum, utan också på medel, och då, i händelse dessa wiljer kunna uppfyllas, ett öfwerflöd af tid utöfwer den för trädgårdsstötjeln nödiga antagligen måste uppkomma, under hwilken lärarinnan borde kunna bibringa och eleverna inhämta andre nyttiga lärdomar, haldre än att vara öfverflödige, synes både beparing af medel och omtänkan för tidens ändamåtsenliga användande afwenjont icke minst bristen på undervisningsanstalter i de ämnen, som företrädeswis tillhöra qvinnan, tala därför, att dermed serenas en Hushållsskola, hvar uti kannedom meddelades uti de flerahanda göromål, som åligga en husmoder, med iakttagande äro härwid, att denna

undervisning egentligen bör omfatta sådana iöfkor, som i orten förekomma för allmogens qvinnor och sådana som derutöfwer befrämja qvinnans öfvermåttliga wärksamhet, samt att den inre hushållningen inem skolan lämpas efter ortens sed med ordning och snygghet, utan någon ringaste rigtning till öfwerflöd och, så widt ske kan, utan andra förändringar i hushållsöföret äro dem, som betingas af köfsträdaards-själwa hushållsöföret. I kommitterade, att trädgårdsstötjeln sejd af denna aflyst anstättande, att trädgårdsstötjeln befrämjande bör sättas i samband med inrättandet af en sådan hushållsskola och bygga på denna grund sitt förslag i ämnet, hvar till kommitterade alltså nu öfwergå.

För winnande af mera tydlighet och korthet så kommitterade punktwis sammanfatta sina aflyster och afhandla:

a) Skolans belågenhet:

Då frågan rör trädgårdsodlingen i landet och af disputationen i ämnet framgår att hushållsskolan skulle betraktas såsom en länets gemensamma angelägenhet, synes denna lämpligast böra vara belågen i Luleå stad eller å annat lämpligt ställe (t. ex. Gaddwik) i Neder-Lule län, derwid afseende bör fastas å tjenligt läge för trädgårdsanläggning. Härwid möter dock den omständigheten, att en jersild lärare torde böra befestas för att åtminstone till en början, anordna trädgårdens anläggning och meddela nödige förefrister för plantering och stötjel åt skolans lärarinnor, hwilken neppeligen kan antagas ega erforderlig kannedom härutinnan. Likaledes torde tillsyn litet emellanåt vara bebeslig. Denna kannedom kunde deremot undwiskas em skolan förledes till Dijebyn, emedan Kommissarien Ringius åtagit sig att, i sådant fall, meddela kannedom om undervisning och utöfwa tillsyn öfwer denna del af skolans wärksamhet. Were således frågan endast om trädgårdsstötjel skulle kommitterade, för sin del, obetingadt förordna det sednare stället eller Dijebyn; men då skolan skulle, såsom wälbetänt synes, omfatta flere andre icke mindre wiktiga ämnen för undervisning, och de elika kommunernes afstånd från den gemensamma skolan icke bör lemnas utan afseende med hänsyn till den med afståndet öföde swärigheten att ditsända elever, torde Neder-Lule hafwa företrädet. Utan att tilltro sig kunna afgöra fördelarne hos den ena eller andra platsen, så kommitterade därför öfwerlemla detta till Kongl. Sällskapet afgörande. Wäghända kunde företrädet lemnas åt den kommun, som finnes willig att till ändamålet mest bidraga.

b) Skolans ändamål och undervisningen:

Såsom ofwan nämndt är skulle skolans ändamål wara att bibringa undervisning i qwinliga sydelor, den skulle således omfatta ladugårdestötsel, mjölkhushållning, inre hushållning och städning, sömnad, spånad, väfnad, stickning, färdigande och lagning af kläder, trädgårdstötsel, linberedning och andra för en allmoges-qwinna nyttiga ämnen. För dem som därför wisade håg och fallanhet, kunde undervisningen utsträckas till något blomsterstötsel, konservering och inläggning af wårter, kött, fisk och wildt m. m. äfwen som till sådan hushållning hwarigenom någon arbetstjänst kunde, efter utgången från skolan, beredas, såsom forghslätning m. m., dereft tillfälle dertill kan åstadkommas.

c) Elevernas antal och wilforen för deras antagande:

Det förra måste naturligtwis bero af det utrymme, som skolans lokal kan lemna och om detta icke medgifwer elvers antagande från alla kommuner på en gång, så är en bestämning för dem om, i uppdrag; och att dereft en i tur warande kommun antager sig till skolan, antalet må fyllas af närwarande i tur warande. Beträffande elevers antagande bör förordnadt lemna af sadane fattiga slufar, som kommunernes fattigwärdshuset utständer och till en del underhålla, i stället för att på wäntat sätt utskicka. Kunde denna underhållsförordning, som utständer utdrag af Hushållnings-Sällskapet eller Landstinget nedsättas så, att den ungefärligen motsvarade beloppet för utskickningen så skulle tillgång på elever sannolikt icke sakna. Då man bör kunna hoppas att den enstaka närvarande kommer en inrättning af denna besättning till hjälp, bör friplatser finnas till det antal, som af sadane medel kunna betäckas.

Derjemte bör, så widt utrymmet tillåter, tillfälle stå öppet för fullt betalande elever att blifwa delaktige af undervisningen. Dessi kunna antingen njuta både underhåll och undervisning emot den betalning som bestämnes (ett slags hel-pensionarer) eller blott den sednare emot en nedsatt afgift och torde böra efter eget godtfinnande, så bezagna sig af skolan längre eller kortare tid (dock icke mindre än en manad.)

Elevernas ålder wid intagandet bör icke wara lägre än 12 a 14 år på det de må kunna draga behörig nytta af undervisningen och i framtiden deltaga, och qwarblifwande wid skolan utsträckas till högst 2 år, utom för de fullt betalande, som anses böra hysas så bestämna tiden. Dock torde godt uppförande i förening med framstaende anlag, som låta för-

meda att personer kan bildas till lärarinnor wid annan lif-artad skola, berättiga äfwen icke betalande elev till ett mer än tvåårigt qwarblifwande i skolan.

d) Sjelfwa Skollokals beskaffenhet m. m.:

Härtill bör, såsom ofwan nämndt är, inköpas ett lämpligt mindre antal hemman med, så widt är, någorlunda rymliga boningshus för undwikande af kostsamma tillbyggnader. Af jorden afsättes erforderlig rymd för trädgårdsanläggning, hwartill räknas sålt för linjädd samt plats för odling af pil till forghwidjor. Den öfriga delen af jorden utarrenderas till någon närboende hemmansegare med willet bland annat, att tillräckligt (eller hälft allt) foder skall lemnas till skolans ladugård, hwaris afkastning äfwen skolan tillfaller, hwarförutan arrendatorn bör anställa wed, halla sommar- och vintervägar med eller utan erättning efter hemmanets godhet. Det är nemligen icke antagligt att hemmanets byggnader lemna rum för den personal, utom eleverne, som erfordras för hemmanets stötsel. Wid höbergning och störd må eleverne turwis biträda med för deras ålder lämpligt arbete.

e) Medels anskaffande:

I händelse skolan blir förlagd till Sjöby i Piteå, har wid Hushållnings-Sällskapets sammanträde yttrats den förhoppning, att den af ortens fruntimmer för flera år sedan till en slöjdskola bildade fond af omkring 1,677 Rdr skulle få för nu ifrågawarande ändamål användas såsom bidrag till inköp af ett hemman. Men enär skolan skulle bli en länets gemensamhet samt des anläggande och underhåll således wäsendtligen bör grundas på gemensamma tillfökt, anser kommitterades pluralitet föga skäl att beräkna denna fond såsom någon antaglig tillgång, aldrabelst som den tanken ligger nära till hands, att räntan derå måhända lampligare kunde användas till beredande af friplats åt någon wälartad, obemedlad elev inom kommunen. Beträffande deremot något bidrag af Sparbankens i Piteå reservfond, som wid förra årets slut lärar ha utgjort 9,094 Rdr 56 öre, synes detta mera påräkneligt, då delegare i densamma finnas i länets nästan alla kommuner, och, dereft Hushållnings-Sällskapet kommer att besluta någon åtgärd till detta förslags förverkligande, torde det wara skäl att tillfråga Sparbankens delegare i detta afseende.

Men äfwen i lyckligaste fall och jemmäl med beräkning deraf att de arbeten, som af skolans elever utföras och förfärdigas, kunna i någon mån betäcka en del emkostnader, lif-

som och att ladugård och fuddgård lemna någon aftastning torde dock icke och tillfäst af Hushållnings-Sällskapet eller Landstinget erfordras, såväl för hemmanets inföp som för skolans underhåll. Att uppgöra en någorlunda tillförlitlig berättning häröfver torde gränja till det omöjliga, såsom beroende af många obekanta omständigheter, men några siffror, om de och skulle befinnas mindre riktiga, kunna dock måhända tjena till någon ledning för omdömet. Om man derföre antager att ett hemman af oförderlig beskaffenhet skulle i inföp kosta omkring 4,000 Rdr, och nödige inventarier af wäffstolar, kinnredan, kroatn, möbler och hushållsredskaper af alla slag kosta till 1,000 Rdr, ja uppstår ett behöfligt kapital af 5,000 Rdr. De årliga utgifterna torde kunna ungefärligen beräknas: för en lärarinna till 300 Rdr i mat och lön; för 12 elever, hvilket wäl är det minsta antal som för hela länet kan iiräskomma, ett tillfäst af 40 Rdr för hwarje utom ladugårdens aftastning, hvilket tillsammans gör 480 Rdr eller årliga utgifter tillförlitligt omkring 780 Rdr, utom diverse andre utgifter till beklädning m. m., som måhända kunna betäckas aenom elevernas arbeten och möjligen inslytande frivilliga gäster. Öwanstående tillfäst för hwarje elev har ansetts erforderligt, emedan kommunernas fattigwårdsstyrelser sannolikt skulle vara obenägna för att sända elever till skolan, derest deras underhåll der skulle bethöfligt öfwerstiga de wanligtvis låga belopp, hwartill fattiga barn wäl den åldern kunna utafordras.

Sedan kommitterade sålunda efter sin åsigt framställt hushållsdragen för skolan sådan den samman i forening med en mönsterträdgård anses böra iurättas, kunna kommitterade, ehuru fullt öfwerlygande om en sådan iurättningss öfaktbara nytta både i ekonomiskt och sedligt afseende, liksom icke dölja att den iwaraste punkten ligger uti anställande af nödige medel. Wäl kan med skäl sagas, att det angifna förslagsbeloppet icke är af den betydelse, att det bör afsträcka ett helt län från en så ringa uppehållning; men å andra sidan måste erkännas, att emellanåt, hwad beträffar länets gemensamma utgifter, icke så litet förändrat sig sedan denna fråga förswar inom Hushållnings-Sällskapet. Landstinget har nemligen sedan dess atagit sig ganska betydliga afgifter för den högre och lägre skolundervisningen, och det torde derföre vara höga förhoppning om något bidrag ifrån dess sida, hwarförwarande saknar alla utvägar till förverkligandet af ifrågakommande angelägenhet åtminstone under den närmaste framtiden.

Kommitterade finna sig derföre förhindrade att för närwarande tillstyrka några direkta åtgärder för frågans lösning, ja widt den rör en för länet gemensam iurättning, men föreslå: att Kongl. Hushållnings-Sällskapet, med förordnande af dess wigt och nytta, hwilka göra den fortjent af att icke raka i glomfka, wille forklara frågan hwilande till dess gymnasieare förhållande kunna förankla dess återupptagande med bättre hopp om systemalets winnande.

Men denna angelägenhet kan betraktas från en annan sida. Man kan förflytta henne från Hushållnings-Sällskapet eller Landstingets in på kommunens emråde utan att hon synnerligen förlorar i betydelse, wigt eller verkan. Hon kunde derigenom komma att befinna sig i ett förberedande stadium derifrån steget sedermera wore lättare att taga fullt ut.

Kommitterade anse nemligen att ingen omöjlighet bör möta för flere af länets serstilda kommuner, att inom sig ordna undervisningsanstalter, om och till en början i mindre skala, för att verka uti den ofwan angifna iurättningen, ware sig under namn af Barnhem eller Hushållsskola hwarmed undervisning i trädgårdsstötjel alltid bör vara förenad. Der början göres med barnhem, hwarest wanligtvis yngre barn intagas, synes öfwergången till en Hushållsskola vara nära nog en gifwen följd alltefter som dessa barn uppnå den ålder då hushållsskolor kunna och böra af dem förrättas. Man skulle derigenom winna twänne ändamål: såväl yngre som äldre barns undervisning och försörjning. Klart synes och vara, att en åtminstone förberedande iurättning i trädgårdsstötjel och andra gwinnliga göremål hastigare skulle iurättas, derest dylika iurättningar finnes på flera ställen; och kommunerna sjelfwa wore bättre i tillfälle att se och selja iurättningens verksamhet och befrämja dess framgång. Måhända göres den inwändning, att medel till detta ändamål swårare kunna åstadkommas af enstilda kommuner, än af länet gemensamt, men förhållandet kan dock vara motsatt. Så hafwa alla kommuner bekommit en wiss andel af öfwerstöttsagwomedel, som wisserligen skall intör Landstinget redowisas och efter gifwarne förestift i behöwets stund användas till lindring i nöden; men kommitterade föreställa sig att dessa förestifter ingalunda öfwerstötts genom medlens användande till det föreslagna ändamålet; ty detta innefattar ännu något mera än nödens lindrande: det affier icke blott fattiga och obemedlade barns tillfälliga skydd emot nöden medelst försörjning och underhåll, utan och deras undervisning till en verksamhet, som åtminstone i icke ringa mån bör öppna

tillfällen för deras framtida själförförjning och bära wälsignelserika frukter bland den omgifning, inom hwilken de såsom husmödrar eller tjenare kunna komma att ställas. De men-
niskoälsfande och barnhertiga hjertan, som skänkt dessa gåf-
wor, skola säkert med tillfredsställelse se dem användas till så
wälsignelselefswande ändamål. - Deutom finnas i flera kom-
muner s. k. rotebesparingskassor, hwilka egentligen warit upp-
rättade för bidrag till rekrytering under frigstid; men da
wederbörande rotehållare numera äro befriade från sådan re-
krytering, med skyldighet blott att wid uppbrott hafwa full-
taligt manskap för de effektive numren, så kunna nämnde ka-
ssor för deras ursprungliga ändamål afweeslediga. Med nadigt
tillstånd skulle de deremot sannolikt få för ifrågawarande in-
rättningar disponeras. Wisserligen kan och ytterligare inwän-
das, att dessa tillgångar likawäl kunde påräknas till en för
länets gemensam inrättning som för dessa lärstilda inom kom-
munerna. Kommitterade tro dock, att erfarenheten talar här-
emot; hwarje kommun föredrager säkertligen att själf använda
sina tillgångar, aldra helst som den derigenom sättes i till-
fälle att efter råd och lägenhet inifrånka eller utwidga de
inrättningar, som dermed kunna åstadkommas.

Churu kommitterade således icke kunnat för närvarande tillstyrka inrättandet af en för länet gemensam Hushallsskola för qvinnor med tillhörande monsterträdgård emedan erforderliga medel dertill icke ansetts vara att påräkna, hysa kommitterade, såsom redan antydts, den öfwertygelse, att ett stort steg på denna väg kan tagas medelst inrättande af Barnhem och Hushallsskolor med tilldelade trädgårdsland inom kommunerna och med tillämpning af de här ofwan angifne eller andre lämpliga grunder, synnerligast som utvägar dertill, enligt kommittéens afigt, lättare stå att finna. Kommitté-rade ha dertfore föreslå: att Hushållnings-Sällskapet, med framhållande af ärendets synnerliga inslytande på qvinnans utbildning och verksamhet i de stycken, som henne tillhåra, wille till lanets kommuner ställa en uppmaning, att hwar inom sig söka verka för det stora ändamålets befrämjande och framgång. 3 December 1869.

23. v. Rehausen.

A. Sjöstedt.

L. A. Ringius.

C. Degerman.

S. A. Widmark.

Churu undertecknade gilla de allmänna grunder, som af
kommitterades pluralitet blifvit angifna för hushållsskolor.

förenade med undernämnen i träd ård st. t. l. ch. hu. st. j. d. med undantag blott deraf, att wi anse elovs alder wid in-
trädet i skolan icke böra sättas lägre än 14 år, funna wi dock
ej underlata att såsom war åsigt uttala, att den i förslagens
senare del för st. na uppmärksamhet till kommunerna, att för-
ter sig t. a. d. om wi kunna för en land af de st. t. l. k. m.
muner torde komma att lemna ut en allt äre nd. del af
fruktan för de kostnader, om än inbillade, som upprättandet
af busbällstolar äfwen i minsta skola, skola kräwa dels till
f. l. d. deraf, att statat i p. j. n. i. n. m. kommunerna uppmär-
ning och wad. and. et ma nu wara luru swert, g. n. d. j. e. m. helst,
icke funna antagas erhålla sådan tro på de ofstättbara för-
delar, som i första t. n. m. j. n. d. stola h. a. l. t. a. att de
för de st. t. l. i. n. d. n. i. j. r. und. i. j. t. a. f. n. a. g. m. p. n. n. a. r.

Da det alltid är början, som är swar och det de gutom
torde euerdras prattiffa för hwar och en i enlika rön, för
att få trädgårdsländan förordad i en lind uti en, så
härwa wi tist och uti en prattiffa uti kallande f. listele-
stadga, att "deputem bör, så widt sig göra later, ett lamp-
ligt jordland ställas till skollärarens disposition, dels till
brukning för eget behof af rotfrukter, dels för att lemna till-
fälle till undervisning i trädplantering och trädgårdsskötjel",
och anie, att åtgärder böra och kunna wridtagas för att få
detta stadgande efterlefadt. Att upplåta lämplig jordrymd åt
de fasta skolorna bör ej från kommunernas sida möta swår-
inglet, da den aral som er idas icke ligger i en swår
och da brukt på jord i en uti en. Att första an-
gen anordna ena på ett tillfälle i en uti en och länna i en
skötjel som st. i en land till efter att en wid plantering och
skötjel, torde böra updraga, att på ena, som här i erten
i en sällsatta sig med och intressera sig för trädgårdsskötjel, emot
den erlättning af Sushallnings-Sällskapet medel, som med
dem kan öfwerenskommas. Framgången beror sedan mycket
på skollärarens och hans familjs nit och intresse för skötjel,
hwiiket dock bör kunna påräknas, om skolläraren erhåller af-
komsten från trädgården och om några timmar dagligen war
och höst anslås till prattiff undervisning ute i trädgården.
Såsom skäl mot anordningen med trädgårdsländ wid folk-
skolorna kan andragas, att barnen här i länet, under den
egentliga wärttiden af sommaren, äro befriade från skolgång,
och att de således lott skulle så deltaga i de arbeten, som
erfordras, för att bereda jorden plantera och inhosta frukter
samt till soljd deraf icke få i en lära det, som måste under som-
maren iakttagas, men, då de barn, som besöka en i en skola.

hvilka troligen äro de flesta, de äldre af skolbarnen, under sina fri- och lektunder, må öfwas i förfärdigandet af yngel-låder, samt under fäst-lektiden handhafwa fästodling under skolårens uppsigt. Denna både nyttiga och nöjsamma iys-selsättning, är jag fullt öfvertygad om att barnen med iswer skall omfatta, och man slipper då att utfärda premier och belöningar, som eljest wid de flesta företag pläga påräknas.

Gelets Bruk d. 27 Januari 1870.

J. F. Sandstedt.

Hushållsgillenas årsberättelser.

Från Lule Stads Gille.

Af hr S. M. Finell

I enlighet med 10 § i Hushållnings-Sällskapets stadgar får jag i förbifgående härvarande Hushålls-Gilles årsberättelse:

Väderleken war under förl. winter kall med emellanåt inträffade större snöfall; sommaren i allmänhet mycket regnig och kylig, hvarigenom vegetationen icke kunde utvecklas med den framgång som varit önskelig och såväl behöflig.

Äf de sädesslag, som inom Gillets område mest odlas, är såsom vanligt, **Korn**, hwilket, såsom nämnt är, genom den regniga sommaren kom jent till mognad och serdeles genom den starka frosten som inträffade kort före skördetiden gjorde att säden i allmänhet skadades, men det oaktadt blef åringen ej så liten som man fruktade, ty på wäl belägen och wäl af-dikad jord erhöles 7 & 8:de kornet och i enstaka fall t. o. m. deröfwer, men man kan ej antaga att hufwudafkastningen utfallit högre än 6:te kornet.

Råg har, såsom vanligt, odlats obetydligt, men det lilla som är har gifwit ett godt resultat. Önskwärdt wore att detta sädesslag odlades i större skala än som sker.

Hafr odlas ej i widsträcktare mån än som erfordras till grönfoder.

Potatis har genom den i September inträffade frosten blifwit till den grad skadad att total miswärt anses deraf wara en följd.

Hoafkastningen, förnämligast på lindor, har detta år varit ymnig, dock, genom den regniga väderleken under bergningstiden, har den till sin beståfvenhet blifwit mindre god.

Lin och **Hampa** har icke odlats inom Gillets distrikt.

Odling och **dikningsföretag** är af mindre omfattning under detta år.

Fisket, en af Gillets hufwudnäringar för en del af befolkningen, har i sommar varit mindre gifwande och måste anses wara under medelmåttan.

Genom några inom Gyllet toretagamma man har sjeppo byggeriet bedrifwit på ett af stadens Wärf och har under året blifwit byggd en större stonare, selid och wäl utrustad. Detta byggnadstörtag har wieserligen gifwit ett wäl behöfligt bidrag till arbetsförtjenst inom samballet, men som arbetsbehöfwande här är mycket större till antalet än som kan sysselsättas medelst 1 sjeppobyggnad, så wære det önskligt em sjeppobyggeriörelsen, såsom en för orten passande och inkomst gifwande näringsgren, funde mer allmänt och i större skal emfattas och bedrifwas.

Från Pite sockens Gille.

(Af hr Öfwersjö-Östmanen m. m. W. von Rehmanen.)

Då jag ännu har att till Kongl. Hushållnings-Sällskapet afgifwa den wämliga årsberättelsen, wære det önskligt att kunna emförmåla någon framstående förbättring i **Akerbruks- och Arbetsmethod**. Wieserligen synes odlingen af råg alltmörar winna ett wälförtjent förtroende och jorden i allmänhet ganska wäl beredas för sådd; men med afseende på den så ofta med skäl framhållna wigten af en widsträcktare foderodling torde kunna anmärkas, att för mycken åkerjord oafbrutet hålles öppen för den blåfra, för förstörelse af frost icke sällan utjatta wärsjåden. Wid skörden af denna såd begagnas ännu det gamla sättet, hwarigenom betydlig tid förspilles och en icke ringa tillökning i arbetskostnad uppkommer. Det skal, som för detta gamla bruk wämligen anföres, eller att mindre sådesar derigenom spilles på åkern, kan wieserligen wittna em en berömd wärd manhet em Guds gaswer; men em skörden, såsom här wämligast sker och bör ske, wärlställas innan halmen blir otwer-mogen och står och erforderlig wana att astaga såden med lie winnes, så kan spillningen ingalunda bli nämnwärd genom detta jednare, på andra orter med fördel begagnade skördesätt, synnerligast när åkern efter skörden rätsas. Den stora förlusten i dagewerken och tid knässa också äro Guds gaswer — kan i alla handtelser icke ersättas genom några så besparade sådesar.

Rhodlingar taga torkfärande icke obetydligt, uppmuntrade af de från Magasinstenden utgående premier, hwilla för odlingeslit till inhysingar utdelas.

Med de gladaste förhoppningar emotsågs efter sänings-tiden årets skörd. Den owanligt wädra brödden, som sköt upp under en i alla afseenden tjenlig wäderlek, syntes lotwa

landotmannen en rik lön för sin möda. Wien torkt efter mit sommar wärlade sig en hufslighet på wärsjåden, erinrande en wärlsligheten af dessa förhoppningar. Brödden icke allenast afstannade i werten under 1 a 1½ wärlas tid, utan guldätteg och till en del förwunn. Man hade hwärt att förklar-erjafen härtill och olika tankar hwar uttrats derom. W-intrassade några dagars stark wärme utan nederbörd hwar-genom jemliga antogo brödden hwar lidit, men denna i warade dock icke så länge att ju icke tillräcklig must ignas böra finnas qwar i jorden för wärlernas näring. Andre för-menade, att den djupa kålen först under dessa dagar full-standigt upptinade i åkerns betten och genom den uppstigande kylan hämmade werten. Wärlända widrogo begge dessa or-saker hwar i sin man. Emellertid wärlade brödden till nött lit så snart regn derefter kom och wärlade sig lila lottwande som förut, men den tid som gatt förlored för wärlsligheten kunde icke ersättas och litet hwar började ana, att den åter-stående delen af jemmaren icke skulle räcka till för sådens mögnad före inträffande frostnätter, i synnerhet som wäder-leken började bli regnig och mindre warm. Olyckligtwis gif-ock denna aning i fullbordan då tre efter hwarandra följande skarpa frostnätter låto frukta att nästan allt skulle wärla för-störd. En och annan hade wäl begörinnan sturit någon del af sin åker; det ofurna ansågs allmämligen förloredt. Men, ehuru kölden på flere ställen gif till 2 a 3 grader och en betydlig mängd snö fell i åttstilliga byar, wärlade sig dock skadan efter dessa nätter icke i den försärliga storlek, man fruktat. Kernet, fastan slött, odwgt och lätt, kan litwäl till stor del användas till mat i blandning med bättre sad, men deß swaga bestaffenhet gör det samma aldeles otillräckligt för iocknens behof. På fröforn, hwartill endast det före frosten i obetydlig mängd skurna i allmänhet kan användas, är till-gången litaledes otillräcklig, och nästan dagligen anlända forer norrifran inköpt frö. Någen blir deremot i allmänhet god.

Odlingen af lin och hampa står ungefär på samma punkt, som i förra årets berättelse nämndes och är således icke be-tydlig. Skörden deraf torde kunna anses knappt medelmättig. Potatisfröden blef, i följd af den inträffade frosten, under medelmättan och således långt under behöfwet.

Fodertillgången är deremot fullt medelmättig, men det ymniga regnet under bergningstiden har forminskat deß frast och godhet. Wärlas will man ock härleda den stora hufslighet som inom sednen warit gängle bland bästfreaturen, ämwentem deraf att frost inträffade under det de gingo ute på bete

Kalrotter och rosor edlas högt obetydligt.

Om ladugårdsförfärd och smörberedning är intet nytt att nämna. Preduttern från ladugården motvåra icke sedens behet, utan barva stora partier smör anskaffats från norra socknarna. Smattande af mejerier skulle utan tvifvel betedra en väsendtlig förändring i afseende på mjölkens tillagodegörande, men de försöket som gjorts i denna riktning icke följde med framgång. Man må tillval heppas, att en nägenheten emot bymejerier, som egentligast hos husmoderarna råder, snart måtte förhvarna.

Det i förlidit års berättelse omnämnda försök med odling af gräskar har i år testats. Detta skedde med 3 fet i blandning med 2 fet korn och 2 fet hane. Verten blev således frödig och så vacker som man kan önska; men ärtarna kunna blott i ringa mån till mögnad. Dessas halva utveckades så starkt, att den nästan helt och hållet öfverfylde bårkornet och hansen, samt blommade långt in på hösten märk värdigt nej utan nannvård stada af fresten. Som de blefver sent affagne och derföre icke kunne inbergas innan juo kom, barva de ej ännu blifvit fröskade, och någon affastning kan således icke uppvisas. Särnelitt blir den dock icke betydlig.

Några slojdalster förtändigas icke inom gillet områd till afslut med nufantag af batar, af hvilka ganska många med ångkraftig landas till försäljning.

Såsom en glädjande förteckelse kan nämnas att frågan om inrättande af ett barnhem i lands i samfund med hushållstola och tillfälliga barn och varme omfattat och framhållen af flere bland socknens inflytelserika hemmansägare. Val är antagligt, att motstånd emot den goda saken icke skall saknas, i synnerhet af farhåga att ytterligare kostnader derigenom skola uppstå; men om denna angelägenhet kan ordnas på ett lämpligt sätt och utan för stora uppoffringar, må man kunna heppas, att det uppvärande släktets målsmän dock skola vinna allt flere anhängare för sakens framgång.

Från Neder-Eule Wille.

21 hr Director S. A. Fogelmark.)

Förledet års vinter, som från sin början utmärkte sig genom en emverling af juo, blidvåder och köld, afstafem härigenom en djup fälgång i jorden, eastadt föregående årets sommar varit ewanligt terr. Under hela den vintern var feldgraden lifasom inotallet ganska ringa; men någon wårskåd

blef ingentades inom Willel weritald fi då på ganska sa ställen, hvareriet den allman met slutet af samma manad. Några ställen var af stufware eller mera wattenballande i jadden fördredt intill andra wefan af Jun ningen samt drigt a alla ställen förfjaga.

Waren war till och med den 11 sam för wettligheten. Snöfall och tal regn hammade intill jagde dag all slagligare som natten hela orten der nödgats utslappa sina kreatur. Ännu dagen före midjommars aften gaf sig wart auktiska klimat tillkanna, men genast der inträdde en god wederlet, som, med sa arbrett, testet hela Juli och halwa Augusti manad. Med statters början waderleten regnig, hwilket ganska mycket förrenade beberg ningen och förtamrade sedret. - Härigenom fick allmänheten återigen en pammunelse om bagers behöflighet och nytta samt bapningens förtäde samtör det wanliga foderbergningsättet.

Genom den nattrost, som inträffade emot den 31 August samt 1 och 2 September, och hwilken rost war af en ewanligt stark natur, tillintetgjordes landtmannens förheppningar om ett godt spannmålsår. En lycka i elvskan war dock, att denna frost inställde sig så sent, att nästan all sad war tulstandigt utmatad. Härigenom saknas ej uttade, åtminstone ej hos det flestal som sturit något före fresten, och den frost skadade jaden är fullt durlig till brödet. Förädet af till bröd söda lämplig spannmål kan med säkerhet antagas wara tillräckligt för winterbeheppet. Så war ej förballandet, i afseende till det felaktiga uttadet, under det föregående året, men arbetsförtjensterna wore da, lifasom nu, rätt goda. Hwad affastningen angår, så har:

Höstragen, genom des jena ladd föregående höst, förer sakad af brist på annat uttade än det man från egen åker samma år skerdar, i allmanhet endast lemnat semte kornet. Hade jadden härat då kunnat weritallas i Juli i stället för September, så skulle utan twifvel skorden utfallit annerlunda och hwarje edlare af denna tackamma wart satt försda sig af ett godt år;

Kornet har lemnat allt, hwad man under dylika emittandigheter kan af det samma begära eller semdubbelt emot uttadet;

Potatisen, hammad af nattfrosten under sin starkast, wert har blifwit mycket till mängden men liten till storleken. Må hända ligger orsaken deruti, att han före iattningen satt uttro allt för ringa eller på ett felaktigt sätt;

Vinodlingen tyckes ej ännu gjort några nämnvärda framsteg inom Gullet, eastadt wardet af denna värt inses och ertännes;

Hofforden har, genom den falla väten, blifwit förminskad och genom det svara bergningevädrat försämrad. Den kan antas hafva uttallit något under medelmattan.

Bymejeriet i Nutrif bedrives med framgång och omsorg samt kommer säkerligen att lifwa hagen för en förbättrad ladugårdsstötet, alldestund det hittills wisat sig inom orten ega afnämne för sin tillverkning, hwilket kan gälla såsom det säkraste bewiset på warans godhet.

Enligt uppgitt hafwa, under det ännu ej förslutna året (bymeyeriet började sin verksamhet den 1 Februari 1869) till det samman af fringbeende delegare inlevererats 7,424,5 kannmjölk, hwaraf tillverkats:

99	1	1	Smör,
2	17		Sötmjölksest,
208	17		Stummjölkssest,
31	7,5		Mjölk, samt degutorn,
100			stucken f. k. Rottsestar.

Husflojden, såväl den manliga som qwintliga befolkningens, befinna sig på samma standpunkt som tillförene. Skolets anlag härfor äro naturligt goda och mångsidiga samt förtjena all uppmuntran; men tidsandan och den manliga befolkningens bag är i allmänhet riktad åt de mestadels allmogets belägnar förestäternas, till föga rumma för landbruket, för hwilket arbetshäfterna afwen wintertiden, wero behöfliga. Harens är dock ingenting att säga, ty förtjensterna äro ej blott ledande utan afwen behöfliga, emedan de till större delen uppslutas af

Fattigwards- och kommunalutskyllderna, hwilka befinna sig uti en jemn progression. Orsakerna härtill äro så ofta fruktloft antydde att derpå ej vidare lönar mödan spilla några ord. Inför af någont hemman med tjentlig belägenhet för anläggande af en utbetam stanz at de hjon, hwilka nu, under förewarning att latna arbete, betunga församlingens fattigwård, wero måhända, under en dristig och pålitlig föreståndares handledning, ett lätt att lindra den tryckande fattigwårdsbördan samt förminsta kommunalutskyllderna. För än denna fraga blir på ett tillfredsställande sätt löst och förr än "månstagen" wid utdebiteringen af kommunalutskyllderna blifwa omöjliggjorda, är framtida wälstandet inom kommunen ingalunda betrygadt.

Fran Öfwer-Lule Wille

At hi Avotlarin J. F. Wille

Härmed har jag äran erwerlema berättelsen om förslutna året, och kan Gullet ej undgå uttryck af öfwer att detta års ej, i allmänhet taget, behöwer minnighetswert.

I senare delen af April manad började warma och wärldagar så att i första dagarne af Maj egde jordbrukaren en grundad förhoppning om en tidig säd, men innan så lemnade jorden uppföd i slutet af månaden kall och terr waderlek som midhöll långt in i Juni manad så att sädden af många ej afslutades förr än den 10 Juni.

Väderleken under bergningstiden war i hög grad ejem, dock har Gullet sig ej bekant att skörden deraf led någon egentlig skada.

Den 22 Augusti inträffade regn åttelst af hagelsturan och nätterna till den 24, 25 och 26 starkt frost som mer och mindre skadade den växande grodan, dock hufwudsakligen den som dels sades sent och dels å illa utdikade marker.

Afwen i år har resultatet af skörden påpekat att Hore botten jordbrukare böra bättre begagna tiden ris a ris sad den, ty alla som sadde sin sad i god tid hafwa erhållit en jemförelsevis god skörd.

Korn, affastningen till mängden öfwer medelmattan, men till bestaffenheten under medelmattan.

Råg odlas sparsamt, dock har affastningen utfallit öfwer medelmattan och bestaffenhet i allmänhet god.

Potatis, affastningen närmar sig miswert och bestaffenheten dålig.

Lin, god affastning och wnes odlinaen deraf wara i tilltagande.

Smörproduktionen, att dömma af tillgången i marknaden, synes den snarare wara i till- än i attagande.

Några artiklar af hufvudsak till affalu finnes icke i Öfwer-Luleå.

Hufvudsaken, som lämpligen borde uppmuntras, är enligt undertecknades åsigt de wanliga qwinneslöjderna på det att det småningom måtte återgå till de gamla tiderna då hufvudsaken tillverkade nödiga behöwer af kläder m. m. för sig och sitt hushåll. Nu deremot tagas de hufvudsakliga behöwer af kläder från framleden, misserligen till ett billigare pris men dock af mindre waraktig bestaffenhet. Detta förhållande skulle ändock betyda mindre om deremot en införsel genom

försäljning af råmaterialier såsom ull m. m., uppstått men ja är ej förhållandet inom detta Gille utan har husfadren blifwit pålagd en ny drag utgåst utan motsvarande öfad införflytt

Från Nane Gille.

af hr Inspektören A. Sjestedt.

Som kändt är war väderleken under sistlidne semmar ända från vårens början intill winterns inträdande, kall och regnig; till slut haraf blef jadden fördröjd till inuti Summanad, och fick då verkställas i högst ofjenlig jord, hwilket förorsakade att jaden kom långsamt och ofjunt upp, så att den wid skördetiden stod grön. Den 29 Augusti inträffade starkt frost, hwilken tvingade landtmannen att skara jaden grön.

Detta västadt har afkastningen af kornet ej blifwit så dålig som man först trodde; dock är denna spanmålsföröd ej tillräcklig för ortens behof. Tillfölje af de goda skogsförskjasterna som nu finnes och den rika tillgången på mjölk är litwål någon nöd ej att befara. Råg och Potäter ha afwen lemnat liten afkastning och af dålig beskaffenhet. Lin har derimot i minsta mån utkastat.

Höafkastningen har blifwit medelmåttig ehuru en del blifwit dåligt inbergad.

Koltskoleundervisningen beörjes af en skola, samt en ambulansstola och kommer till nästa år 3:ne smabarnsskolor till stånd.

Fattigwården är, i förhållande till folk mängden, inom Gillet mycket tryckande. Under året har 35 st. i. t. Rotehjen blifwit underhållna af kyrkan, för i mantal fatt jord. Dessutom är till andra fattiga utlemnadt in natura 217 centn., 40 skåp., 20 ert Korn, 1 matta mjöl, 3 kub.-fot Korn. 3 fontanter är utfarad 1,043 Rdr 85 öre.

Från Neder-Kalix Gille.

af hr Brutsparon D. Hummel.)

Det är med tillfredsställelse jag denna gång har äran afgifwa den wälsignade rättelsen från Gillet harstådes, i det, att, valdt afställa i wälsignade wäderleken förhållanden under året varit rådande, deraf miswärt kunnat befara, sådan dock ej inträffat.

Sistlidne ofwanligt blida vinter ingaf förhoppning om tidig war, hwilken förhoppning dock ej förverkligades. War-

bruket kunde icke börjas förrän första dagarne i Juni, da jorden ännu icke war fullt tjenlig för jagens mettagande. Första hälften af wärtiden war mycket rik på nederbörd med låg temperatur, hwadan den uppstjotande brodden mer och samt utvecklades, hwaremet under sednare hälften af Juli och ända till slutet af Augusti, en högre temperatur med min churu stundom stark nederbörd, ästadtem att allt stod frodigt men tywår mer och mindre meget för störd, da en ofwanligt stark frost inträffade natten till den 31 Augusti samt följande twenne nätter, hwara den ofsturna och mindre mogna återn betydligt skadades. Det har litwål af alla äldre landtmän blifwit anmärkt, att då lika stark eller till och med lindrigare frost tillförene inträffat, skadan deraf wisat sig långt större än förhållandet war denna gång. Orsakerna hertil torde iwarligen af någon kunna med säkerhet förklaras.

Beflagligen är jag detta år, till följe af sjukdomstillstånd i saknad af de wärdrika anteckningar ofwer meteorologiska observationer, som de sednaste åren medföljt årsberättelsen.

Skörden har, under ofwan angifna förhållanden i dessa trakter utfallit sålunda, att af huswudladet:

Korn erhållits till quantiteten något ofwer, men till kvaliteten något under medelmåttan, och finnes full tillgång af fröbart Korn för sednens behof;

Rågskörden är att betrakta på enahanda sätt;

Säfra har, såsom grönsoder, lemnat god skörd;

Potatis och ofrige Rotfrukter under medelmåttan;

Lin, hwara oflingen mer och mer winner intresse hos jordbrukaren, har lemnat nojaktig skörd;

Höafkastnen fullt medelmåttig till mängden, men, i anseende till ofgunsam wäderlek under bergningstiden, af samre beskaffenhet;

Smörproduktionen har ej minskats och torde framgent ofas genom den uppmuntran, som årets högre pris för denna wara beredt producenterne. Den på Björkfers införda metoden att utesluta ofkning af kreaturen, afwenfom användandet af den så kallade Swarziska graddjattnings-metoden winner allt flere anhängare;

Laxfisket har, i litthet med förra året, varit ringa;

Sil- och Strommingsfisket medelmåttigt, men Loffsfisket flent.

Ett nytt system för fattigwårdens handhafwande har under året utarbetats och skall, enligt kommunalstämmobeslut, trädas i verkställighet den 1 instundande Januari. Ett exemplar af reglementet tager jag mig friheten bifoga. Det är

Stogseldar hafwa icke till sölje af den wata waderleken inträffat der till.

Foderwaxter och Rotsinkter, bland dessa odlas sornamligast Potatis, hwilken ej gått till på tung jord, men gifwit någorlunda god åring på sandjord.

Hobergningen, som till sölje af regnvädret varit lång wärg, anses ha lemnat den aflastning, att det tiller behöfvet för creaturens utserdring till nästa war, causedt många ångar i nora delen af sednen, som varit öfwerwämmade af watten hela sommaren, lemnats ebergade.

Ödlingsforetag af större emfang äro bearbetade i Ranniswara by, med utdifiuing af en större myra, hwartill stadsanslag blifwit bewilladt; ånge- och åkerodlingar fortga desutom årligen, och börjar allmogen inse wigten af jordens afdifuiung mera nu än hwad fornt varit sallet.

Binaringar är huswudsjattligast tillwerkning af Tjära, leverance af Sägtimmer till wertsegare samt Potasteförbränning. Allmänne arbeten, såsom wägbrotningar, hafwa icke blifwit utförda, hwarigenom en stor del af inhyssobefolkningen saknat arbetsörtjenst.

Tjenstefolkets åsönningar äro för närwarande: Piga 40 a 50 Åldr. Dräng 90 a 100 Åldr och åfwen derutöfwer per år, utom wanliga smallader.

Slojdalster af nagen nämnowärd bestaffenhet, försärdigas ej inom Gillel. Det huswudsjattligaste är enstelt gjorda Bord, Stolar, Sängar samt Spinnredar. Finare Wärdar, Dragkister, Ståp med mera af Årn, betgade, försärdigas åfwen på beställning.

Från Öfwer-Kalix Gille.

År 1787 Inspektoren B. Krook.)

Kornet, ortens huswudsjattade, hwilket fick utgas i wanlig tid, har, eaktadt den regniga waderleken lemnat en nära nog medelmättig aflastning, ehuruwäl större delen af skörden tillhölje af frostskada ej är användbar.

Råg, hwilken börjar att mer och mer odlas, ehuru difuiningen för denamma är långt ifrån fullständig, har lemnat ungefär 15:e kernet, dock af sämre bestaffenhet.

Hafre har såsom grönseder lemnat en riklig skörd.

Potatis, hwaraf utjadtet såsom fornt varit obetydligt har lemnat en medelmättig aflastning.

Höskörden har varit medelmättig

Från Öfwer-Torne Gille.

År 1787 Inspektoren A. Wulst.

Sommarens ankomst war af landtmannen mer än vanligt efterlångtad till sölje af den stora brist på bestaffenhet som rådde, men skörden war tywarr ihallande, att bestappen länge måste utsedras inne och der iultemlig brist på foder egde rum, utsläppas på bete, ehuru litet eller intet mat war att finna. Den 2 Juni inträffade ett swårt jnömader med tall nordlig storm som fortfor till den 4 på morgonen, detta orsakade att några Hästar, Kor, Får af hunger och köld finge tillpatta lipwet.

Först den 5 Juni kunde i allmänhet säningen företaga och har waderleken varit mindre gynsam för årswårten, regn inträffade ofta men efterträdtes alltid af kall ihallande nordlig wind, hwarjemte frostnätter emot den 30 och 31 Augusti skadade Kornet som då war esturet att detamma ej är förbort.

De byar som äro belägna öfwanför Mattarengi och hwarest i allmänhet saddes tidigare än det i början på Juni inträffade jnömader, kunde också skörden tidigare företagas, hwarför den till det mesta war fullbordad före de omnämnda festnätterne inträffade.

Råg som odlas obetydligt har lemnat i aflastning 5:e kernet, Kornet som är huswudsjattadt omkring 4:de och Potatis som nästan är den enda jordskrutt som odlas, åfwen 4:de kernet. Foderwaxter odlas icke med undantag af något Hafra som afbergas till grönseder.

Höstillgången anses hafwa blifwit något öfwer medelmättan, hade ej ihallande regn och deraf orjatadt wattenflöde hindrat afbergningen, hade aflastningen blifwit ymnig.

Ladugårdsstetjeln bedrifwes såsom fornt och utserdringsättet har åtminstone i afseende å bestapsfordrets beparande wisat sig vara ändamålsenligt, hwarförutem åfwen god jnöm aflastning lär erhållas och har kommunen gansta betydlig inkomst på denna naringsgren. Smöret affattes dels på Stocholm dels på Norrige.

Några större odlingsforetag hafwa under året ej egt rum. Såsom binaring har till Sägwerken levererats Sägtimmer; handjagning af Planter eget blott rum inom Kerpiembolo Kapellförsamling.

Tjärebränning och Potastetillwerkning utjora och lura ringar, åfwen som larpisset i Torne elt.

Några slojdarbeten till affalu tillwerkas högst obetydligt och instränker sig till försärdigandet af Skörden och Korshatar.

De långa vinterastnarna skulle dock på ett nyttigare sätt kunna användas än hvad nu är förhållandet, i händelse allmogén kunde erhålla undervisning i sadana flöjdsalter för färdigande som både efterfrågan, eller tan kunna afslutning synnerligast som befolkningen i allmänhet icke är utan ha och fallenhet för flöjdsalter.

Uti Moderförsamlingen finnes en fast folkskola der under året 143 barn af bada könen ätnjuta undervisning. Äfwen i Rospilebele och Pietaniemi Kapellförsamlingar finnas fasta folkskolor der wäntligtwis 50 a 60 barn undervisas. Inga småskolor finnas utan blott en privat der endast iwenstta barn undervisas.

Fattigvården är mycket tryckande, utgifterna uppgå för 1869:

inom Moderförsamlingen	till	4,584	Rör Runt
Hietaniemi Kapellförsamling	"	3,177	" "
Korpilampi	"	1,681	" "

Σ:α 9,442 Ίδρ Ίμντ.

fermt m l der g h i k l m n o p q r s t u v x y z endart till 3 376 par. net.

Öff - d. d. 1. dec. 1891. Med följande anmärkning: De
der i följande förordning omnämnda 110 band äro af
högskolebiblioteket religiöst och historiskt innehåll och anlitas
samma litet.

Eedenmagazin finnes här och utgör behållningen omkring 140 tunner Korn.

Fran Arwidsjaur's Gille.

(A) hr Stenolandsman J. Einaru.)

Äfwen denna gång har härvarande Gille att beklaga det hun-
 den i sin bliffiga stalt nändar bland oss i dessa
 wanlejtade nesder; emedan den starpa folden under förliden
 höstfemmare på några få nätter förstörde största delen af våra
 förhoppningar. Med stöd af laduarden och till-
 falliga bitar anta wgar man wal till att hungern icke
 skall stöda några offer bland allmogen under wintern, men,
 att till waren kunna erhålla fröbart fön att ater lasta i jor-
 den på en förhoppning, är ingen utsigt för de flesta.

Den beträffta ställning hwaruti befolkningen sakat genom flera på hwarandra följda misshästar, har mycket skadligt inverkat på jordbruket, hvi'tet under tiden haft seja märkbart framsteg, emedan en hvar har varit nödsakad företaga jodant

arbete, som med möjligen första kunnat leja dagens brännand.
fraga: hvad skola vi ata? Ladugårdsstötjeln, hwars fördel
man haft tillfalle inse, wnes på sina stallen egnas store om
tauka och narma sig något bättre

Odling af lin af det frø jem genom Utskettets för-
bit ingått och bland flera jordbrukare fördelats, är blifwit
förjökst haustades, samt har, på de ställen der det blifwit iadt
på lämplig jerdman, lyckats wal, och torde ha twa sin flera
nyttä em denna produktion ätwen har wunne uppmuntran

Handslöjder af diverse ertværdige effekter i husballet
idkas temmeligen almindeligt, men blot for eget behof eller høgt
obetydligt tillids. Hvad husfliten blandt mændene i al
mandet angår, er endnu meget sjældent at ønske

Glæde blandt Vappavinnerne ega færdiges færdighet att af trädrotter förfärdiga, för såväl eget behof som afslut, linor, tresjor, ett slags säckar, fergar och deiler; kunde desia flöd alster uppmunttras med några centner mjöl, att utdelas bland de mest idoge och stidlige, är jag öfvertygad att en taslan i slit och stidlighet uppstode bland lapparne och torde inart komma att utgöra ett icke ringa understöd i mången brödlös teja.

Från Arjeplogs Gille.

Als ihr Ansehenden & Ich Wunnet

Swad arwårten beträffat, så börjades saningen af for-
net den 18 Maj och afslutades af de fleste lagenbeter den 25
i samma månad. Öron jäddens början intill den 29 Maj
wore mulna dagar med falla nätter, men började litwål da
att bliwa mildare luft, hwilket fforter till första dagarne i
Juni, då det ater blef kallt med snöfall. Den 8 Juni ånyo
bättre wäder, som fertzgick till efter midnatt, då persmå-
dagen ett wälgörande regn föll, men i öfrigt hela den weckan,
som utgjorde slutet af Juni och början af Juli, war ett ihäl-
ande hårdt wästanwäder med solig luft, så att wårthigheten
fortgick söga, och slutet af denna storm blef föld å frestäm-
mare hemman redan natten mellan den 4 och 5 Juli. Der-
etter började det mera fertzfarande för all ännu östnad års
wårt att wara bättre, tjentigare och mildare wäderlef, hwilken
och då och då emellanåt wederqwistes och lästades af regn,
ehuru solen ofta em dagarne bortstyndes af meln, så att
hen söga med sin wärme sig inwerka på grödans bringande
till mognad. På jundafrar började deff kornet, som ar ertens

enda utiåde hvad spännål angår, att mata den 20 Augusti, och skördades af några åboer kort derefter nagerlunda walbeballet. Men den a tungjord mindre försigtigma grödan, som annu war alltför emogen att skördas, skadades redan något af frest natten mellan den 23 och 24 Augusti, samt än ytterligare hela weckan efter Söndagen den 29 Augusti, då jorden på aftenen inbetäcktes och det under de följande dagarne inögade i den annu wärande grödan i förening med flere årad inträffade frestnätter under skördens pågående, så att större delen bland sednens åboer skördat endast flöjad och inga andra hafwa palitligt jadesfern än blott de, som före köld weckans inåde wore nog emtamtjamme och försittige, att i bebaaglig tid skörda sine nagerlunda utmatade sandakrar.

Potatisastastningen har utfallit högst eliska, i det potaferne a en del hemman upptagits jemnstera och af god bestäffenhet, hwilket tyckliga förhållande inträffat hos de åboer som satt sina frepotater djupare i mulen. Då deremot a andra lägenbeter nästan inga dugliga potåter skördats och potatiseålen afbrust, hwilket elvickliga förhållande man tycks hatwa warjebliwit hos de åboer, som af gammal wana enwist hafwa satt sina frepotater alltför grundt i jorden, då sannolikt frosten får mera makt öfwer dem.

Höastastningen har både å myrängar, hardwallar och strandflotter utfallit medelmattlig, samt halmastastningen god.

Kistet är i astagande, hwartill man anser den af många bestetiden idtade justringen wara en stor orsak. Och af willbåd för just sin i annat än stad-djur, järdles warjar och bjernar, som äro till en wädlig sträck för lapparnes renbjordar.

Det enda skjedstet som i nå n nimmwänd mängd inom Willets område till affalu försärdigas, är netrep, som begagnas för att dermed draga not och ena; borep, som begagnas till telar i not och ena, samt rackiner, som begagnas till tålar a not.

Efter 2 års uppehåll kommer nu Sagtimmerhuggning, att i denna winter werkställas å de synetrakter bland kronofogarne inom sedn den stubbsafristen nu ändli en af wederberande bliwit antagen, och hwarigenom en wälbehöflig biförtjenst således at mången warder beredd.

Bil.

Till Kongl. Landtbruks-Akademien's Förvaltnings-Komité.

Härmed får jag äran afgifwa en wärdsam redogörelse öfwer wertiambeten wid Norrbottens län's Landtbruks-skola under det följande året:

Intill den 23 sista Juni, då en lärning D. Wilberg måste för öföriamhet och methwiltja för undier af Styrelsen från Skolan stillas, har lärningarnas antal uppgatt till 12 bland hwilka fem uteraminerades den 19 sista Oktober i närwaro ej blott af större delen bland Styrelsens Herrar Leda möter utan äfwen af flera bland de för Skolans framgång utållsande personer. Ghuru framtegen wid denna examen enligt min asigt, i theoretiskt afseende i allmänhet ej werjadane de kunnat wara, harwa tyra bland de uteraminerad tyckats sjelfwa förskaffa sig tj niter inom länet. Den samt biträder sadren wid skötielu at de hemman. — Den 1 sista November instalde sig de af Styrelsen i de afgångnas ställen antagna lärningarna, och har man all anledning till högsta belatenhet med såwål de nyantagna som de qwarwarande, emedan allas sawal slit som uppsörande hittills varit beremwårda.

Den teoretiska undervisningen fortgick merzon och atten intill den första sista Maj uti de ämnen Kongl. Majts nediga Reglemente föreskrifwer och i öfwerensstämmelse med den af Kongl. Landtbruks-Akademien's Förvaltnings-Komité fastställda planen. Under sommaren och hösten har undervisats uti böfföring, wertlära, landtmåteri och afwägningsstenst. — Från den 1 sista November, då som ofwan sagt de nyantagne lärningarne antande, fortgår undervisningen på ena banda sått som under föregående winter och bitrades under sednad härwid, nu på fjerde året, af de underlärare Herr M. Persson från Semtland. — Alla lärningarne äro bördiga från länet.

Från skoldskolan och smedjan hafwa, utom reparation af gårdens redstaper, bliwit under arets lopp förtärdigade och afyttrade: en rullbart, en wält och en kastmaskin. — Serstild undervisning uti bestbestaget meddelas härstades af en från Kongl. Veterinar-Institutet förliden höst uteraminerad bestbestagare-elev, och är tillfalle för allmänheten öppnadt att

erhålla sina hästar pålitligt stödda. Endast ett fatal, mestadels hofstränka hästar, har hittills fallit på Landtbruksskolans lott att beska.

Beträffande Skolans åbyggnader har en gammal wed bod, en dito badstu jemte smedja blifwit borttagna och ersatta hwarjemte en ny isfallarbyggnad afwenjorn ett nytt werthus blifwit uppförda. — Under innevarande vinter måste innaredet uti ladugården till en väsentlig del förändras.

Skolans jordbruk. Sedan laga skiftet inom byn blifwit genom Kongl. dom fastställt, har Skolan, från och med den 9 sifst. April, tillträdit sina nya egelotter, utgörande en rymlig, men i det närmaste sammanhängande figur. Jordmanen, ehuru olifartad — dock mestadels svartmylla på lerbotten — är af utmärkt beskaffenhet. Deh hufwudfel är botfenshyra; men emedan lutningen är gynnsam, kan detta fel lätt afhjelpas. — Under sommaren hafwa, af den öppna åkern, 22,5 qwadratreswar blifwit fullständigt grunddikade trädde, begödsade och sedan den 10 sifst. Juli bejadda med höstråg. En nyedling af 30 qwadratreswars widd från 1867 har deutom efter förutgången afdikning och begödsling innevarande år äfwenledes blifwit bejadd med höstråg, samt för framtida gräswart igenlagd med qwidrot. Anmärkas bör, att till utjåde å dessa begge trakter användts en af undertecknad härstädes naturaliserad Dyf rågsjört (Johannisråg), hwilken hafdat sitt goda rykte så tillwida, att den i höstas efter en fots utjåde per tunnland — senast sådden werkställdes den 15 Juli — lemnade en rik grönfoderförd för lie. Återstår nu blott, att samma rågsjört måtte under det ingångna året lifasom år 1868 från dessa tält lemna en fullmogen sförd af 38:e kornet, wägaande 15 Lisp. per tunna — och ragens företråde är i dessa nördliga trakter ådagalagd. Ett wilkor för höstrågens framgång härstädes är dock, efter hwad härstädes hittills wijats, att deh sådd werkställas så tidigt som möjligt, emedan den då till en otrolig grad tufwar sig och derigenom ej blott sparar utjåde utan äfwen första hösten lemnar grönfoder af en fots längd. Emellan jnön här i Norrbotten åldrig faller förrän marken är wäl tillfrusen, så är rågen härstädes icke utjått för de södra orternas wanfligheter. Rot-, brodd- samt hwitarmassen äro här ännu ofända. Frostn är, oberäknadt de mera sällsynta hagelsfäderna, den enda fienden rågsfaltet har att möta, men hans härjningar kunna till en betydlig grad förmindras genom tidig sådd. — Rubbhwete utjåddes förliden höst. — Från betesmark som twenne år legat afdikad hafwa 60 qwadratreswar förliden höst blifwit

uppedlade för att efter fullständig begödsling och sedan den lemnat en sådesgröda förwandlas till gräswall. Utom den för utnämnda taktdikningen å 22,1 qwadratreswar, hafwa 4,950 sträckfot öppna diken, 6 fot breda och 3 fot djupa blifwit diverse ställen under årets lopp upptagna. Den 26 sifst. September började afdikningen af en hittills söga gifwande myr ång af 44 tunnlands widd, hwilken afdikning temmer att fortjättas hela wintern, och hafwa till dato utaf det derstädet tillämnade 8 fot breda och 7 fot djupa afloppsdikey 840 sträckfot blifwit upptagna.

Nätterna emot den 31 Augusti samt 1 och 2 September inställde sig ortens wanliga nattfroster. Deh förinnan hade dock blifwit asbergade så mycket af korn- och rågsfalten, att utjåde förefinnes för ingångna året. Daktadt töiden war mer än wanligt stark, tillintetgjorde den ej, i anseende till deh sen tida inträffande, den öfriga spannmålets duglighet till brödföda, ehuru kvaliteten blef försämrad och quantiteten förminskad. Den har dock lemnat femte kornet. — Potaterna hafwa wid Landtbruksskolan lemnat 8½ korn samt blifwit af utmärkt beskaffenhet. De wero hårdt drifna före jättningen i drillfärorna, som wero begödsade dels med pudrätt dels med flytande spillning. Åderten qwadratreswar af hafwa förliden war blifwit igenjådda med klöfwer och timothej.

Höastkomsten, ehuru ingalunda riflig, är dock fullt tillräcklig för det fatal kreatur som för närwarande finnes wid Skolan. Dessa utgöras af 19 mjölkaande kor, en äldre tjur, en tjurkalv, fyra hästar, åtta far, hwarförutän Länetz Hufhållnings-Sällskap härstädes stationerat en förliden höst från England införskrifwen springgumse af Seutdewuras.

En ny trädgård utgörande 5 qwadratreswar har blifwit uppedlad ifrån den gårdstomt, derifrån de förenämnda byggnaderna bortflyttats. Denna trädgårdsanläggning har fring planterats med 154 stycken halfwurna wilda trån, hwarjemte en mängd häckar af buskwerter för prydnadens skull blifwit anlagda omfring gårdstomten.

Derigenom att Landtbruksskolan blott är delegare uti deh enda bmaring, härwarande larsfiste, har förtjensten derat till största delen bortgått i jfjelswa förwaltningen.

Landtbruksskolan inspekterades den 12 sifst. Juli af Herr Kongl. Sekreteraren och Kommiendören A. Odelberg.

Afwa Landtbruksskola i Januari 1870.

Sirt. Axel Fogelmark,
Skolans Förestandare.

Norrbottens Väns Kongl. Hushållnings- Sällsaps

Matrikel i Februari 1870.

Ordförande:

E. P. Bergman, Landshövding, Öfverste i armén, R. M. D.
N. S. D., N. W. D.

Vice Ordförande:

W. v. Nehanjen, Öfverste-Löjtnant, R. S. L

Sekreterare:

August Cajanus, Telegrafkommisarie

Förvaltnings-utskottet:

Ordföranden

Vice Ordföranden.

Sekreteraren.

Grape, S., Kapten, R. S. D.

Bergström, H. F., Hemmansegare.

Nyström, J. E., Förste Landtmätare, Äspittrings-styresman

Widmark, H., Löjtnant, R. W. D.

Suppleanter:

Schough, R., Kapten, R. W. D.

Holm, B., Kollega.

Stadsfullningsskulle.

Rule Stad.

Ordförande:

Kinell, J. M., Handlande.

Vedamoter:

Amnéus, N. E., Postinspektör
 Backman, G. J., Rector.
 Bergman, S. P., Landshövding, Öfverste i ar-
 mén, R. M. D., R. S. D., R. W. D.
 Bergström, N. G., Handlande.
 Bendert, H. A., v. Consul och Handlande.
 Brandt, J. G., Guldsmed.
 Bucht, J. G., Landekanslist.
 Burman, D., Stadskommunister.
 Cajanus, A., Telegrafkommisarie.
 Dickman, G., Urmakare.
 Ekström, B. A., Landskamrerare, R. M. D.
 Elowson, G., Rector.
 Ennes, G. A., Sägsmästare.
 Forsberg, B., Handlande.
 Genberg, J. A., Landssekreterare.
 Gowenius, P., Handlande.
 Hackzell, J. B., Ingeniör.
 Grape, R. H., Kapten, R. S. D.
 Hammarén, A., Rådman och Handlande.
 Holm, D., Kollega.
 Holm, P., Sadelmakare.
 Holm, B., Kollega.
 Helmgren, Postiljon.
 Huf, J. A., Rådman.
 Johannején, Lotsälberman.
 Lange, A., Handlande.
 Lundblad, A. R., Disponent.
 Nyström, J. G., Förste Landtmätare och Afvitt-
 ringsstyresman.
 Rydberg, G. A., Stads-Kassör.
 Schough, R., Kapten, R. W. D.
 Sundström, N., Handlande.
 Sundström, H. J., Handlande.

Sundberg, D. D., Handlande
 Thulin, G. L., Fängelsedirektör.
 Tryjén, A., Bergmästare.
 Waldenström, Frith, Landtränsmästare.
 Waldenström, G. M., Doktor, R. W. D.
 Waldenström, R., Ingeniör.
 Widmark, H., Löjtnant, R. W. D.
 Widmark, P. A., v. Kollega.

Vite Stad.

Ordförande:

Rydstedt, G., Sägsmästare

Vedamoter:

Dahl, G., Auditor, R. W. D.
 Ekman, G., Apothekare.
 Elfgren, G., v. Consul och Handlande.
 Haggström, G., Tullupphyningsman
 Lindfors, J., Kapten
 Lundström, A., v. Rector.
 Nordström, J. G., Handlande.
 Nyman, G. G., Rådman.
 Ringius, E. A., Telegrafkommisarie.
 Rutbäck, D., Borgmästare.
 Ulander, E., Kollega.
 Wallmark, E., Byggnätare.

Haparanda Stad och Neder-Torne Socken

Ordförande:

Bakant.

Vedamoter:

Haparanda. Niplund, G., Grofshandlare, R. W. D.
 Bellman, G. W., Telegrafdirektör, Löjtnant,
 R. M. St. D. 3:dje Kl.
 Bergsten, A. G., Häradsbörding
 Burman, G. G., Kyrkoherde.
 Burman, G. D., Telegrafassistent.
 Bostrom, J. D., Handlande.
 Forsberg, R. P., Handlande
 Gellerstedt, G. W., Rector.
 Genberg, D., Provincialläkare.

Haparanda.	Grape, J., Kollega.
	Grape, Th., Telegrafassistent.
	Lindström, J. J., Postkommisarie.
	Hertzman, W., Handlande.
	Gelmsström, Tor., Garfware.
	Krook, A., Tullförwaltare.
	Lindh, J. B., v. Consul.
	Lundgren, J., Telegrafkommisarie.
	Pipon, J., Kollega.
	Pipon, G., Ingeniör.
Mattila.	Stenberg, G. G., Häradsbörfding, N. B. D.
Haparanda.	Strömberg, J., Färgerisfabrikör.
	Törnsten, A., Major, N. S. D.
	Wallin, A. S., Kronofogde och vice Häradsbörfding.
	Wennerström, A., v. Consul och Handlande.
	Westergren, G., Handlande.
	Zachrisson, Abr., Handlande.
Wepafua.	Zachrisson, A., Handlande.
Haparanda.	Öhrling, Handlande.

Pite Socken.

Ordförande:

Dijebyn.	Richauzen W. v., Överstelejtant.
----------	----------------------------------

Vedamoter:

Dijebyn.	Andersson, Brynolf, Postförare.
Sjulemark.	Berg, Joh., Hemmansegare.
Dijebyn.	Berglund, N. A., Råmndeman.
Kopparnäs.	Berglund, And., Hemmansegare.
Sjulenäs.	Bergwall, Ol., "
Dijebyn.	Bostrom, G. P., "
Lillpite.	Björkman, G., "
	Burman, A. G., Kronolänsman.
Pitholm.	Bäckström, A., Riksdagsman.
Dijebyn.	Clausén, A., Handlande.
Blasmark.	Dahlbäck, J., Hemmansegare.
Långnäs.	Danielsson, A., "
Dijebyn.	Danielsson, G. D., "
	Degerman, G., Sägsmästare.
Refre.	Degerman, Brukspatron.
Kofnäs.	Degerman, N. P., Hemmansegare.
Elfsbyn.	Engelmark, B., Handlande.

Dijebyn.	Grifsson, N. A., Hemmansegare.
Trundafwan.	Grifsson Nils "
Bergswiken.	Grifsson, G. Gust. "
Långträsk.	Grösjon, J., "
Dijebyn.	Hedqvist, G. A., Handlande
Böble.	Hedqvist, G. S., Hemmansegare.
Sjulenäs.	Hellgren, E., Råmndeman.
Hortlar.	Hertlund, Joh., Råmndeman.
Portnäs.	Holmgren, J. N., Hemmansegare.
Borgfors.	Häggström, N. E., Inspektör.
Hortlar.	Jonsen, Joh., Hemmansegare.
Långträsk.	Johansson, Joh., "
Sjulenäs.	Larsson, G. S., "
Långnäs.	Larsson, J. G., "
Hatanen.	Lindqvist, D., Råmndeman.
Elfsbyn.	Lundberg, E., Handlande
Hafansön.	Lundberg, J. G., Hemmansegare.
Storserby.	Markström, G. A., Handlande.
Rybyn.	Marklund, G., Hemmansegare.
Sjulemark.	Marklund, D., "
Portnäs.	Mattson Eklund, J., Hemmansegare
Kofnäs.	Mattsson, Er., "
Alter.	Mylström, Inspektör.
Elfsbyn.	Nygren, Komminister.
Lillpite.	Olofsson, D., (unga) Hemmansegare
Sjulemark.	Olofsson, D., "
Sittfors.	Olofsson, E., "
	Owen, Edw., Bruksförwaltare.
Östra byn.	Pehrsson, A., Hemmansegare
Pålsmark.	Persson, Per, "
Arnemarf.	Persson, Joh., "
Böble.	Rheberg, Aug., Löjtnant.
Trundafwan.	Rönquist, J., Hemmansegare
Stramnäs.	Sandman, J., Häradsfriware.
	Sandström, J., Ingeniör.
Dijebyn.	Stjernberg, P. E., Doktor, Proff och Ryrkoherde, E. B. D.
	Ström, N. B., Major, N. S. D.
Swensbyn.	Ställ, Matts, Hemmansegare.
Hortlar.	Sundström, Joh., "
Portnäs.	Utterström, J. P., "
Dijebyn.	Walter von, G. E., Kronolänsman.
Hatanen.	Wislund, J. B., Hemmansegare.
	Wistrom, G., "

Jespe.	Öberg, Ol. A., Hemmansegare.
Östsbyn.	Öbberg, J., Handlande.
Jotnäs.	Öhman, Jon., Hemmansegare.
	Öhman, N. A., "
Östebyn.	Öhman, P. A., Kyckowård.

Neder-Eule Socken.

Ordförande:

Regelmark, S. A., Direktör.

Besamoter:

Alwa.	Alman ist, Hemmansegare.
Gäddwif.	Andersson, N. P., Hemmansegare.
Sunderb.	Andersson, J., Råmndeman.
	Andersson, N. A., Hemmansegare.
Alwa.	Andersson, G. E., "
	Andersson, A., "
	Andersson, A. P., "
Björnsbyn.	Bergström, H. J., "
Sunderb.	Bergström, H. J., "
Rutwik.	Bergström, C. A., "
Gila Staden.	Bestrom, E. D., Håradshöding, N. A. D.
	Bestrom, W., Ingeniör.
Sunderb.	Brännström, P. A., Ingeniör.
Gila Staden.	Curtelius, D., Kronofogde.
Alwa.	Ersen, J. E., Hemmansegare.
Björnsbyn.	Eriksson, G. A., Råmndeman.
Eronäs.	Englund, E. P., Hemmansegare.
Gila Staden.	Engström, J., Brännmästare.
Westmark.	Ersen, N., Hemmansegare.
Alwa.	Enqvist, "
Björnsbyn.	Enqvist, N., "
Alwa.	Fabricius, f. Råmndeman.
	Fabricius, N. P., Hemmansegare.
Pehrson.	Hedström, P., Fabrikör.
Gäddwif.	Hedström, N., Hemmansegare.
	Hedström, A., "
Gila Staden.	Hjertstedt, Gästgärdare.
Alwa.	Holmgren, D., Rättare.
Sunderb.	Helm, Fahnjunkare.
Gustafsfrid.	Hollström, G. G. L., Ingeniör.
Sunderb.	Hollström, E., Ingeniör.
	Holmström, G. W., Löjtnant.
Alwa.	Jaksson, J., Hemmansegare.

Alwa.	Jacobsson, J. D., Lånsdjursläkare.
Björnsbyn.	Jacobsson, H., Hemmansegare.
Ahlwik.	Johansson, D., "
	Jönsson, D., "

Alwa.	Larsson, E. P., Råmndeman.
Björnsland.	Lindgren, O., J., Handlande.
Sunderb.	Lindström, A. J., f. Handlande.
Gäddwif.	Lindström, N., f. Råmndeman.
Rutnäs.	Miltepe, Edw., Hemmansegare.
Ahlwik.	Milsson, Ol., "
Björnsland.	Milsson, N., "
Sunderb.	Milsson, E., Hemmansegare.
	Nordwall, J., Hemmansegare.
Ahlwik.	Nordström, N. P., "
Björnsbyn.	Nordberg, J., Ingeniör.
Gila Staden.	Nyström, Garware.
Selet.	Nyström, Inspektör.
Björnsland.	Näswall, Råmndeman.
Pehrson.	Nilsson, N., Hemmansegare.
Rutwik.	Pettersson, E. P., "
Sunderb.	Rutqvist, H. P., Handlande.
Rutwik.	Ruuth, E., Ingeniör.
Sanden.	Sandberg, J. J., Hemmansegare.
Gila Staden.	Segergren, A. W., Hemmansegare.
Erikberg.	Selling, Th., Ingeniör.
Gila Staden.	Stedjen, A. A., v. Pastor.
Sanden.	Sundström, Jo., Hemmansegare.
Pehrson.	Sundqvist, H. P., Hemmansegare.
Ahlwik.	Turfsjell, J. E., "
Gäddwif.	Wifström, G. D., Gästgärdare.
Gila Staden.	Wifström, Fridolf, Herr.
Pehrson.	Wem, H., f. Riksdagsman.
Sunderb.	Wlund, D., Ingeniör.

Öfwer-Eule Socken.

Ordförande:

Boden. Meijer, Apothekare.

Besamoter:

Björns.	Backman, D. J., Råmndeman.
Bodträskfors.	Bergman, G. D., Löjtnant.
Säthwast.	Bergdahl, N., Håradshöding.
Boden.	Blomqvist, J. J., Hemmansegare.

Boden.	Belling, G., Dokter.
	Edfast, D. J., Garware.
Swartbyn.	Ersten, D., Tolfman.
Buddbyn.	Gutken, G., Kammdeman.
Swartbjers- byn.	Gusten, J., Hemmansegare.
Wittjert.	Hoffing, J., "
Bredaker.	Hansen, M. T., Hemmansegare.
Harads.	Halm, O. J., "
Boden.	Holmström, M. P., "
Swartla.	Hjertberg, J., Inspektör.
Boden.	Holsten, J., Landthandlande.
Krockerp.	Johansen, A., Samvaregare.
Buddbyn.	Johansen, M., Tolfman.
	Johansen, J., (ung) Hemmansegare.
Boden.	Johansen, D. O., "
Unbyn.	Johansen, A., "
Boden.	Jensen, J., "
Boden.	Lindgren, G., "
Holmström.	Lindgren, J., Snipekter.
Hjltträff.	Lindgren, J., Hemmansegare.
	Lindgren, M., Skollärare.
Bredaker.	Mattson, M. P., Hemmansegare.
Boden.	Milsten, J., Hemmansegare.
Wibbyn.	Milsten, M. P., "
Wittjert.	Nordling, A., Tolfman.
Kluså.	Nordström, J., Hemmansegare.
Harads.	Nordqvist, "
Swartbjers- byn.	Nordlund, J. O., "
Unbyn.	Nordström, P., "
Boden.	Nordström, M. D., "
Buddbyn.	Nordström, J., "
Wittjert.	Nordström, L., "
Swartbyn.	Nordström, H. P., "
Unbyn.	Nordström, M., "
Swartbjers- byn.	Nordström, M. P., Hemmansegare.
Boden.	Petersen, J. G., "
Swartbyn.	Petersen, J. P., Arkivar.
Wibbyn.	Petersen, M. P., Hemmansegare.
Quan.	Petersen, G. B., Inspektör.
Buddbyn.	Rutqvist, J. A., Hemmansegare.
	Sandstedt, J. A., Direkter.

Boden.	Schensfeldt, A., Komminister.
Stogån.	Schlüter, G. D., Sägwerksegare.
Swartbjers- byn.	Strandberg, M. P., Hemmansegare.
Boden.	Sundman, A., Garware.
Statamuf.	Sundqvist, G. S., Hemmansegare.
Holmström.	Sundström, G. J., Kammdeman.
Boden.	Sundström, S., Hemmansegare.
Boden.	Sundström, G., Kammdeman.
Statamuf.	Sundström, G., Hemmansegare.
Quan.	Sundström, G. B., Landthandlande.
Boden.	Sundström, P. G., Direkter.
Swartbyn.	Sundström, G., Kammdeman.
Boden.	Sundström, M. P., Hemmansegare.
Swartla.	Sundström, M. P., Hemmansegare.
Bredaker.	Sundström, M. P., Hemmansegare.
Boden.	Sundström, G., Ingeniör.

Nanc Socken.

Ordförande:

Sjöstedt, A., Landthandlande.

Besamöter:

Nanbyn.	Verghmark, E. D., Landsfiskal.
	Boden, M., Kammdeman.
Strömjund.	Nanlund, G., Landstingsman.
Nanbyn.	Sundström, J., Landthandlande.
Pistilim.	Sundström, G., Hemmansegare.
Boden.	Sundström, P. G., Inspektör.
Nanbyn.	Sundström, G., Skollärare.

Neder-Kalix Socken.

Ordförande:

Kyrkfestaden. Hummel, D., Brutspartron.

Besamöter:

Kyrkfestaden.	Andersson, M. G., Brutspartron.
	Andersson, G., Inspektör.
Nanbyn.	Verghmark, J., Landthandlande.
Kyrkfestaden.	Verghmark, J., Inspektör.
	Verghmark, M., Kammdeman.
	Verghmark, M. D., Kammdeman.

Kyrkostaden	Bäckström, A., Handlande.
Björkås	Grape, S., Kapten, R. S. D.
	Hackzell, G. M., Kronelänsman
Äkrofen.	Heinrichs, Landtbrukare.
Hol	Hörner, G., Postmastare.
Kyrkostaden.	Häggeström, E. R., v. Konsul.
	Jacobsson, Jac., Hemmansegare.
Siffr	Lindgren, Seb.,
Gammelgård.	Mutler, J., Kapten, R. S. D.
Kyrkostaden.	Ström, D. H., Apothekare.
	Ström, B., Notarie.
Ålsten.	Sjöström, G., Hemmansegare.
Hol	Stenström, J. W., Apothekare.
Kyrkostaden.	Zwanberg, P. A., Handlande.
	Zällström, J., Handlande.
	Zydelius, Edw., Dokter.
	Zallgren, A., Repslagare.
	Wistlund, D., v. Kontraktsprest.
	Åberg, M. G., Fjerdingsman.
	Åström, Fredrik, Hemmansegare.

Öfwer-Kalix Socken.

Ordförande:

Edwall, A. S., Kyrkoherde.

Pedamoter:

Bränna	Björtingsson, G., Handlande.
	Brännwall, Hemmansegare.
Heden.	Brännwall, R. P., Hemmansegare.
Swedjan	Engström, E.,
Swartbyn.	Ersson, D.,
	Granström, L., Namndeman.
Rödupp.	Grundén, G. G., Sagwerksegare.
Bränna.	Hansson, R. P., Hemmansegare.
Wännäs.	Hendriksson, Jacob,
Landsjersf.	Jönsson, G., Hemmansegare.
Marjersf.	Jönsson, Hent.,
Gyljen.	Krook, B., Inspektör.
Wiskajersf.	Larsson, E., Hemmansegare.
Hybyn.	Larsson, Lars,
Kolmjersf.	Lindbäck, Fredr.,
Bränna.	Lundin, J. F., Handlande.
Hultet.	Milsson, E. H., Hemmansegare.

Jed.	Milsson, R. P., Hemmansegare.
Wännäs	Milsson, R. A.,
	Sandman, A., Kronelänsman
Bränna.	Stenberg, E. W., Handlande.

Carl Gustafs Socken.

Ordförande:

Sedenstjerna, L., Sägmaskare.

Pedamoter:

Ruckola.	Anundi, S., Hemmansegare.
Lappträsk.	Bergman, Nisto S., Hemmansegare.
Karungi.	Bucht, S. P.,
Ruckola.	Kianki, H., Hemmansegare.
	Grape, Is., Kyrkoherde.
Karhuwaara.	Hendriksson, M., Hemmansegare.
Karungi.	Kemli,
Korpitylä.	Estrand, J. H.,
	Tuehea, J.,
Karosjoki.	Wälkieski, Pehr Milsson, Hemmansegare.
Korpitylä.	Alja, P.,

Öfwer-Torne Socken.

Ordförande:

Müller, A., Disponent.

Pedamoter:

Matarengi.	Bergdahl, G. M., Landsfiskal.
	Hackzell, H. W., Kronfogde.
	Hyman, P. A., Handlande.

Pajala Socken.

Ordförande:

Kengis. Sohlberg, G. S., Brukspatron.

Pedamoter:

Kieriswaara.	Alatala, D. S:son, Hemmansegare.
Tobepreti.	Åro, G. S:son, Gästgifsware.
Kengis.	Bergström, J., Hemmansegare.
Muoniowaara.	Korostrom, B., Handlande.
Pajala.	Lahti, J. Hansson, Hemmansegare.
	Pajala, A. S:son,

Pajala.

Pajala, H., Hemmansegare
 Pellita, H., Gästgästare
 Stenberg, L., Pastor.
 Wickman, J. G., Sägmaskare

Arjeplogs Socken.

Ordförande:

Winnberg, Th., Kyrkoherde.

Vedamöter:

Muribelm
 Långnas.
 Thorberg
 Puft.
 Rackund
 Rätjaur.

Burman, D., Kronobabo.
 Carlberg, S. H., Kyrkewård.
 Sjellström, A. L., Handlande.
 Holmström, S., Kronolänsman
 Sundström, J. Råmndeman.
 Wallström, S., Kronohemmansäbo

Arvidsjaur Socken.

Ordförande:

Starin, S., Kronolänsman.

Vedamöter:

Glommerträsk
 Lappträsk.
 Botjele.
 Glommerträsk.
 Rachtjaur.
 Glommerträsk.

Engelmark, J. G.
 Sjellström, C. R., Pastor.
 Granberg, J. A., Hemmansegare.
 Högberg, Skollärare.
 Ringström, C. G., Kronohemmansäbo.
 Törngren, A. D. D., t. f. Sägmaskare.

Enontekiö Socken.

Ordförande:

Curtelius, J. D., Kyrkoherde.

Vedamöter:

Karesuando.
 Maunu.
 Sawisomutka.

Hackzell, C. J., Kronolänsman.
 Grape J., Klofärd och Hemmansegare.
 Raattamaa, S., Kateket.

Judasjärvi Lappmark.

Sappero.

Læstadius, R., Kronolänsman.
 Stenborg, Pastor.

Jockmoks Socken.

Ordförande:

Ullenius, J. G., t. f. Kronolänsman

Vedamöter:

Morrwif.
 Pajerim

Berlin, M. L., Kateket
 Boqvist, E. A., Fialsehemmansäbo
 Eriksson, Er. Ol., Nybyggare.
 Forsman, E. J., Landthandlande
 Lethigius, S., Sägmaskare.
 Mannberg, D. J., Landthandlare
 Mannberg, S. D., Klofärd
 Nordlund, M. J., Nybyggare.
 Sandqvist, J.,
 Westerlund, E. A., Kronolänsman
 Westerlund, J. G., Nybyggare.

Owidjock.
 Tjomotis.
 Wuollerim.

Mattisudden.

Gellivara Socken.

Ordförande:

Silfwerbrand, Th., Kronolänsman

Vedamöter:

Ullatus.

Hakka

Appelqvist, Skollärare
 Engelmark, Skogsupphyrningsman
 Landström, C., Nybyggare.
 Pehrsson, P., Råmndeman.
 Stenberg, Pastor.
 Söderberg, Klofärd.
 Åström, J. L., Ringstell.

Ordförande: Landsbördingen m. m. S. P. Bergman
 Sekreterare och Skattmästare: Tel.-Kommiss. A. Cajanus
 Ledamöter:
 Dr. valtnin" n"stett
 Läktaant O. J. Gephund
 Brutspatronen D. Hummel
 Grofshandlanden m. m. E. Asplund.
 Guldsmeden E. S. Brandt.
 Landhantmästaren J. Waldenström
 Snjpestörer: Förste Landtmätaren J. E. Nyström.
 Handlanden D. D. Sundberg.
 Ländjurlåkaren J. D. Sacerbojen.
 Suppleanter: Ingenjören P. A. Brännström.
 Handlanden M. E. Bergström.
 v. Pastor A. A. Stecksén
 Skolans Håreståndare: Herr S. A. Högelmarck.

Norrbottens Län

Kungl. Hushållnings Sällskaps

Handling.

Ruled, 1871.
Altebelagete Kinder

Protokoll,

hållet wid Norrbottens läns Hus-
hållnings-fallskaps årsförsammantråde
i Ule den 28 Januari 1871.

Närvarande: Ordförande: Sällskapets vice Ordförande, Herr
Öfverste-löjtnanten och Riddaren B. v. Neuman, samt
här rektor C. J. Backman, kapten C. S. Bergman, inge-
niören P. A. Brånuström, kronfogden J. D. Gurtelin,
kyrkoherden J. A. Englund, grosshandlaren D. Hummel,
läroverksadjunkten mag. D. Helin, läroverksadjunkten
mag. B. Helin, ingenjören E. Nuth, direktör J. J. Sand-
stedt, kaptenen och riddaren M. Schenck, hemmansägaren
Sandberg och Segergren, kyrkoherden A. A. Steffen
hemmansägaren E. P. Sundström, bergmästaren A. Try-
sén, råtmästaren J. Waldenström, kaptenen och riddaren
H. Widmark, hemmansägaren Witberg m. fl., samt un-
derförfattad sekreterare som förde protokollet

§ 1.

S. D. Sedan hr Ordföranden öppnat mötet med
att hälsa de närvarande välkomna, upplästes den af
sekreteraren affattade berättelsen till Sällskapet för år
1870, så lydande:

Berättelse

till Norrbottens läns Hus-hållnings-fallskap för år 1870,
wid dess allmänna försammantråde den 28 Jan. 1871.

Den berättelse, som till Sällskapet ärligen på denna dag
skall afgifvas, kan skäligen anses bära emfatta dels de afgör-
der förvaltnings utskottet i enlighet med Sällskapets beslut

vidtagit, dels en öfverfikt af den standpunkt landtmanna-
näringsarne under året intagit; de framträdde de möjligen gjort;
de behöf som böra afhjelpas; den widgade erfarenhet som
vunnits; de nya förvarssfaller som funnat anlitas eller i
bera anlitas; den industriella befolkningens tillstånd och
medel, af hvilka den begagnat sig för sin fortlemning, med et
ord, de förändringar som i det ena eller andra fallet uti hit
berande riktning under året inträffat. Till grund för den för-
len lissa Rörvaltnings-utskottets protokoll och de han-
lingar som förete sig till de beprofwande; för den senare delen
skulle man hafwa gillenas årsberättelser till ledning. Det är
helt naturligt att denna stantypde öfverfikt skulle kunna bli
af stort och gagnande intresse. Men härser fördras mycken
terfsallighet af gillensordförandenas sida wid afgifvandet af
deras berättelser, hvilka borde upptaga den större eller mindre
mängd af iakttagelser, som funnat göras och som för ett upp-
märksamt öga fallan uteläpna. Vi weta att detta icke alltit
warit fallet, men da undantag inträffa, är ja mycket större
anledning att erinna och framhålla det. Ett sådant undan-
tag förefinnes för det år, som vi i dag öfwerse. En gånst-
villig öfverd har funnat hemtas ur de årsberättelser, som nu
intommit, och det har derföre varit möjligt att deraf göra ett
sammandrag, som i någon mån terde lemna en temligen åstad-
ig bild af förhållandena i landet i hwad besamma beröra de
grenar af den menstliga werksamheten, som ligga öf närmast
och utgöra föremål för war egentliga werksamhet. Wisser-
ligen hafwa icke årsberättelser intommit från alla gillen, icke
heller hafwa alla berättelser meddelat fullständiga upplösning-
ar, hwarigenom lufder maste uppstå i en fullständig öfwer-
fikt, men till någon del kunna dessa lufder genom förut land-
förhållanden tyllas och till ett annat år bör man kunna ber-
pas att bristerna såväl i det ena som andra afscendet blifve
afhjelpa.

Hwad nu först angår Sällskapet direkta werksamhet un-
der året, maste man erkänna, att den icke varit rikad på sär-
deles många föremål. Det är i synnerhet Uminne egendom
som tagit Rörvaltnings-utskottets uppmärksamhet i anspråk.
Sedan kontrakt om arrende på sju år blifwit upprättadt med
hr J. J. Sandstedt, hafwa synner och besigtningar af egende-
men i löst och fast blifwit wertfulla, och dessa synner hafwa
nedbragt wärderna till anseelig grad. Sålunda har wärdet af
inventarierna blifwit nedjätt till 3,618 rdr 79 öre och wärdet
af byggnaderna således blifwit betydligt nedprutadt. Det-
utom hafwa bristfälligheter af egendomen upptäts, hvilka mindre-

mal förlita sig med det anpratsfulla
och dessa bristfälligheters afhjelpand
tagit de medel, som från Sällskapet
ward under året utgått, och som in-
dr 72 öre. Sålunda äro ännu flera
att öfwen ser innewarande af id-
erforderliga. Sålunda dessa, icke
har egendomens skedel lemnat ett wad
och icke utan skal terde man kunna göra i
ännu wärdare i framtiden. Den orientati-
aliggande avredogärelse afseendens bland om-

De först som Sällskapet gjort för ladi-
bättre behandling hafwa hittills bestatt i
erhålla skidliga mejerier, dels i att lemna
i testuaden för mejeriers inrättande. Den nu-
ingendera delen varit särdeles lyckosam. Den mejerier-
med resebidrag af Sällskapet besten 1869 begaf sig till Uman-
och som afslutade sin kurs derstädes sistliden best, har funnit
för godt att icke åter installa sig i landet, utan tagit anställ-
ning söderut, hwadan den med hennes kurs för landet an-
nytta blifwit omintetgjerd. Mindre lyckligt lages afwen det
i Hietaniemi med understöd af Sällskapet inrättade meji-
hafwa slagit ut. Desamma stalt nemligen gå med förlust
men om ja år, terde erliden så sejas i felaktigheter och brister
som det varit mejeri-egarnes pligt att från början afhjelpa
Dessa metningar bera i hwilken händelse som helst icke werka
afsträffande att fertså i denna riktning, ty lodugården har
som bekant hittills blifwit alltför litet uppmärksammat i landet.
Ett efterföljandewärdt exempel i detta fall kan Westerbetten
med all rätt göra anspråk på att wara, och dess mejerier kunna
icke blott stå som menster i Nierland, utan hafwa till och med
wärdt uppmärksamhet i det sydligare Sverige. Wätte Neri-
botten wäl behjerta denna waktiga emtändighet.

Det under sammaren ballna mötet i Hane war afwen
denna gång talrik beökt af allmoge, som med uppmärksamhet
åhörde det af landbruksingenjören Magnét ballna föredrag,
samt de wärdrika upplösningar som der i öfrigt meddelad
Den talrika mängd af utställningsartiklar, som der föredredde
adagalade wal icke någon sonneilig stor och allmannare stift-
ligbet i bandaflejd, men lemnade lifwal bewis på, att hus-
flöjden i hwad den affser egen förbrukning icke är helt och hållet
försummad. Prijer kunde wid tillfället utdelas till ett antal
af 28 och till ett belegg af 262 rdr, hwaraf det högsta prijet
40 rdr utgick för en hingst. Så önskligt det än är, att ett

ia oundgängligt medel för landtmannens ekono-
mi som goda
diagare äro, på allt sätt förbättras och att Sällskapet dertill
medverkar genom beloningar, terde det dock kunna ifråga
ställas, huruvida det minnande sättet att bedöma baster
warde ar det rätta eller ens sådeles tillförlitligt. På ett blett
ytligt betraktande af baster är man långt ifrån säker om at
upptäcka hans bättre eller sämre egenskaper, så att det lätt
ligen kan hända, att en wanartig eller swag bast, ehuru in-
fördelaktigt utseende, kan erbjuda oförtjent pris. Denna om-
ständighet har på senare tiden börjat uppmärksammas. I
Danmark lärer man baster undergå ett s. k. knäppres, och
detta har redan vunnit efterlyd på ett och annat ställe i
Sverige. Det wore måhända stäl uti att äfwen härup-
märka på denna sak, och åtminstone tills vidare nedsätta pri-
set för hingst, em han fortfarande såjem hittills stäl under-
endast utliga besigtningar.

Till försäkring förbättrande införskref Sällskapet år 186
rasbaggas, hvilka stationerades efter de olika elsdalarna. Utan-
desia med denna festnader anställdes baggar har den å Mel-
derstein beunnits eduglig och behastad med någon sjukdom,
hvarföre han under året blifwit slagtd. Slagtet har icke
betingat högre pris än 12 rdr, så att Sällskapet på den affären
redan förlorat närmare 100 rdr. I förbigående terde så an-
teknas den på senare tiden mera uppmärksammade wigten der-
af, att slagtdjur äro friska. Det är icke sällan man får höra,
att den eller den kon blifwit sjuk och måst slagtd, men man
har sällan tautt på, att em kreaturet är sjukt, så har sjuk-
domsgiftet sannolikt oftast ingått i blodet och förderfwat köttet
hwarigenom detta icke kan bli någon sund och närande föd-
sel för menniskan. Af synnerlig wigt är också, att mjölken af en
sjuk ko icke användes till föda, ty mer än ett offer, i synne-
het af barn, kan med säkerhet tillstrifwas denna orsak.

Bland de bineringar, som förtjena serfild uppmuntran,
antager fisket ett framstående rum. Sällskapet anslog wid förra
wintermetet 500 rdr för erdnandet af fiskedlingsanstalter, men
som ingen anmält sig för erhållande af detta bidrag, har an-
slaget icke kunnat utgå. Enligt de åsikter man förut haft om
fiskedling, skulle detta ha varit att beklaga, men med den bättre
insigt man på sista tiden vunnit om edlingens fördelar, kan
man betrakta som en lydlig omständighet, att ännu ingen
nedlagt större festnader för någon ny anstalt i denna wäg.
Det finnes nemligen ett vundgängligt wilke för att edlingen
ställ vinna sitt ändamål, och detta är fredning. Om t. ex.
lagen icke blir fredad, dels genom fri passage på wisla dagar

under sin gang uppsör wattendraget, dels under leddiden, dels
genom andamålsentlig fiskedskap, och skyddad från ljustrina,
ställ edlingen beunnas nästan helt och hållet förselad. Vi
weta att i våra elswar ännu mycket återstår att göra i nämnde
hänseenden, och förr än fiske-egarne kunnat förma sig att wid-
taga nödwändiga åtgärder härutinnan, wore alla medel för
edling snart sagdt bortkastade. Ingenstades har man effrat
större summer för fiskedling än i Frankrike, och ingenstades
har resultatet mera gadt förwäntningarne. I England och
Norge deremot har man synnerligen winlagt sig om freeing,
och i begge länderna har försden deraf blifwit den allra lyck-
ligaste. Wara ansträngningar böra således ännu vara riktade
mera på afhjelpande af de swara bristerna och elagligheter
wid fiskets bedrifwande, än på direkta försök att föröka fiskar-
nes antal, som ofelbart lända till ringa nytta.

För att besörja en bättre insigt uti den för länet wig-
tiga skogsstötsjeln, beslöt Nämndet att inföpa 150 exemplar
af en utaf jägmästaren Björkman utgifwen lättfattlig festskrift
i detta ämne, men denna skrift har ännu icke kunnit utdelas
till gillena.

De uppeffringar Sällskapet funnit för godt att underkasta
sig, för att till länets landbrukestela locka larlingar, synas
fortfarande böra frukt, så att skolan äfwen detta år kunnat
erbjuda en god uppsättning af ynglingar.

Det har på annat håll för ett par år sedan anmärkts,
att Hushållnings-sällskapet alltför litet egnade sin uppmär-
samhet åt industriella grenar, som wore i behov af lyftnin-
g och uppmuntran, ehuru de icke omedelbart afjågo jordbruket
och dess ickare. Hushållnings-sällskapens ombud på Februari-
metet i Stockholm hafwa äfwen bebjertat denna anmärkning
och till en början beslote de wid sista sammanträdet, att en
utställningslokal för hushållsdalster skulle förhyras och anordnas
i Stockholm. För att möjliggöra detta, uppmanades åttilliga
hushållnings-sällskap att lemna bidrag i kostnaden för lokalen,
och från detta Sällskap har öfwerfändts ett bidrag af 100 rdr.
Ifrågawarande lokal har öppnats med innewarande års bör-
jan, och man får tillönska företaget den bästa framgång, ehuru
från detta län artittlar icke på länge terde vara att påräkna
annat än i ytterst ringa grad. En artitel som är förtjent af
det bästa erkännande och som säkerligen skulle vinna liflig efter-
frågan, om den såndes till utställningslokalen, är de fergslat-
ningsarbeten, hvilka åstadkommas af några lappar, och hvilka
terde kunna täfla med allt hwad i denna wäg hittills blifwit
färdigadt.

I sammanband härmed kan omnämnas, att den komité som Sällskapet vid serra vintermötet utgaf för slejdsfickli- betens befrämjande i landet, varit förhindrad att till Rå- mötet framlägga något förslag, hvarföre detta i dag förefom- mer till behandling.

De nu omnämnda angelägenheter hafwa varit sadan- som mer eller mindre träst utgifter från Sällskapets kassa eller atminstone antagits att göra det. Men det finnes an- gelägenheter, för hvilka man måste arbeta, hvißas ordnande och befordrande taga i anspråk tid, tålmod och möda, hvil- kas genomförande påtallar ihardighet och god vilja, utan att de derföre eller derjemte fordra några egentliga penningebidrag. Det är härvid mindre fråga om den ökade tillgång man får genom ett förskadt arbete, än den ökade tillgång man bereder sig genom emtanke och sparsamhet. Det galler nemligen an- litandet af nyare tiders uppfinningar för att motarbeta den ofverhandtagande fattigdomen. Men man förmår dervid in- genting, om icke föremålet för denna verksamhet själf förstår sitt eget bästa. Det är således på deß öfvertygelse man måste verka, om saken skall vinna framgång. Nödan länge hafwa sparbanker haft till uppgift att locka till sparsamhet för att mota fattigdom, men de hafwa befunnits otillräckliga. Fat- tigdomen tillverer som en förfärande smitta och den hotar att uppsluka själfwa välmågan. Ett sådant tillstånd får icke fortgå och öfverallt är man betänkt på medel att afhjelpa det. Äfwen i Sverige hafwa festerländska män egnat sin tid för beredande af en bättre framtid. Den i. L. festerländska föreningen har en sådan uppgift, och det är en glädje att deß och många an- dras sträfvan den redan börjat visa wertningar som i en af- lägsnare framtid först skola kunna till fulla wärdet uppskattas. De inrättningar, genom hvilka festerländska föreningen vill verka för hämmande af den hotande fattigdomen äro, utom sparbanker, i synnerhet kapital- och lifränteanstalter samt hus- hällsföreningar, hwartill komma folksbanker. Kapital- och lif- ränteanstalter äro framför allt annat egnade att betrygga mot brist och nöd på äldre dagar, och den motion som i detta fall i dag framlägges till Sällskapets afgörande skall otwifvelaktigt vinna det understöd den förtjenar. Äfwen hushällsföreningar äro nyttiga inrättningar till arbetarens fremma, men den af hr Magnét på Rånemötet uttalade åsigt afwiker från det här praktiserade sättet. Hr Magnét anförde nemligen att i Skat- martiakten under det sista miswertåret hade bildat sig hus- hällsföreningar ungefär motsvarande det i Lule bildade Upp-

ropsbolaget, men med en wäsentlig skillnad i plan. Ty i stället för att det senare utsaljer sina warer med ringa stegring öfwer inköpspriset, skulle det a andra stället bildade hälla det på plat- jen gångbara priset, men afsjatta winsten till ändamål som were för deltagarne allmannyttiga. I det förra fallet bereder sig deltagaren en lindring i utgifterna för wisja förnöden- betswarer, utan att det derföre får förutläggas, att han betra- något i det hela. I det senare fallet åter beredes deltagaren wisjerligen icke någon minskning i utgifterna för dagens behof, men han kan af winsten på reellen bilda sig en fond, af hwars räntemedel han kan i framtiden hafwa en god hjälp. Den förre lägger mahanda icke af något, ehuru hans utgifter i wirt- fall äro mindre; den senare deremot bildar sig en wertlig spar- kassa, hwart jagdt utan att han wet af det. Det vill synas som skulle af de två föreningarne den senare hafwa ett ebe- stridligt företräde, och det torde tagas i öfwerwagande, huru- vida icke en sådan grund berde laggas äfwen för hushälls- föreningar i wara bygder. Derigenom skulle äfwen obehagliga slitningar mellan yrkesmännen och föreningsdeltagare undwiskas, på samma gång föreningen, i tider af stor brist och liflig efter- fragan, kunde hälla sina warer till drägliga priser, och salunda twinga yrkesmännen att hälla sig inom stäliga stränkor. Denna fråga står på dagordningen i alla länder och då den äfwen trängt till och samt redan varit föremål för Sällskapets verk- samhet, torde några ord derom icke wara i etid utfrade.

Öfwergå wi nu till en öfwerfikt af ställningen i landet under det ar som nyss förslutit, så möter oss den glädjande underrättelsen från alla håll, att året varit godt. Såwäl spanmal som foderwårter och retsfrukter hafwa i allmänhet gif- wit god, på flere ställen rißlig aftastning. Några enstilda draa skola derpå gifwa tillräckliga bewis.

Hwad först ragen beträffar, meddelas från Öfwer-Torne att den gått i ar redan den 18 Juni; i Neder-Lule har den gifwit i medeltal minst 20:de kornet, wid landbruseffelan 70:de —80:de kornet *); i Pite jocken har den gifwit ända till 30:de kornet, men i medeltal 16:de; wid Melderstein har å 4½ tunn utaf 8 kanners utjåde per tunn. stordats 74 kub.-fet på tun- landet, med en wigt af 285 skalp. pr t.-f.; en god skörd har den äfwen lemnat i Neder-Salir och Öfwer-Lule samt i Neder- Torne. Det säger sig själf, att i alla dessa sechnar rågedlin- gen varit af mindre omfattning. Mest torde rag odlas i

*) Midiomorrådg.

Neder-Eule, men att den annu icke blifwit allmannare anlita i Pite jorden, wittnar att jorðbruket der icke nakt den högt ståndpunkt man fernt wille tilldela lanets jodligare jorden. Smellertid winnet ragen terräng, och om dess framtegg qd lanafamt, har man derföre icke anledning att bettaza sig. V. brister nemligen annu hwad som måste föregå ragodlingen om den icke i de flesta fall skall mislyckas, och genom felf. endet werka afsträffande, — det är god **afdisning**. Afdisning, är som belant ett onödigtligt wilter för detta jadeslags blemning, i jönnertbet i wara, mycket wattenijuta trakter. Därför omtalas det från Niva, att ragen gifwit högsta afkastningen på den jerd som varit underkastad. Täckdisning har börjat användas i Neder-Eule och Neder-Terne, dock icke af tegelrör, utan med småsten, hwilket och är det enda möjliga för den djupa kalens skull. Större bag för återdisning wisar sig och i Neder-Eule, Nane, Öfwer-Eule, Neder-Terne, Neder-Nalin, Nwidjsaur och Pajala, hwaremet annu ingen större bag derför wlat sig i Pite jorden och Öfwer-Nalin, ehuru god. feredömen icke satnas på någotdera stället, och från den senare jorden särskildt nämnes Göljen såsom en blifwande werklign. mästare.

Kornet kunde i Arjeplog på terra sandäkrar sås redan den 11 Maj och äfwen i Öfwer-Nalin skulle jadden wid samma tid kunnat försiggå, om icke försigtigheten, till följd af gammal erfarenhet om kalla sjellwindars wanliga inträffande i medlet af Maj, bjudit att uppskjuta dermed till den 25:te och likwäl were kornäkrar i ar den 4 Juli och hafren den 9:de. I Pajala deremot började jadden den 16 Maj, emedan man der icke synes hwa en dylik farhåga, utan twartom beströr atrarne redan i medlet af April med kolskubb för att desto förr få dem bara ed terra; skörden försiggid derstädes i början af Augusti. I Neder-Eule uppsäwes kornet hafwa lemnat 8—9: dubbel afkastning och i Pite jorden 6—7, men äfwen ända till 18 ganger utskudet. Samväl der som från Öfwer-Eule och andra ställen flagas litwål öfwer bristen på täckta häjjer eller terkrier, emedan icke litet jäd blifwit skadad af regn, men hwilket förefommits em nämnda jemförelsevis billiga inträttningar varit att tillgå.

Såsom en kuriositet må anföras att å landbrüksstelan af **hoshwete** (kubbhwete) erhallits 30:de kornet.

Med **gråärter** har försök äfwen detta år blifwit gjordt å chefbestället Gran. Wid jadden uppblandade med $\frac{2}{3}$ korn förwårde de helt och hållet detta genom årthalmens rila wertlighet, så att endast åter skördades. Alternas gaswe 9:de kornet, men endast 3:de om kornutskudet beräknas. Erföranden

i Göllet antager, att en större blandning af korn skulle besörda en jemmare wertlighet af — och balmen är ypperlig för kreaturen. Ett n. utlade kan erballas på Gran om någon intresset dermed. Omfattigare än kornet jonas t. . .

Med undantag af petatis är odling af restant i land mera sparsam än ömtligt were. I wisja jeknar t. er. Pit och Öfwer-Nalin odlas icke en gang petatis till jeknens bebet, hwaremet i jönnertbet Neder-Eule är rikt försedt med denna nödwändigbetewara. Wid Willestein har den behandlats på följande sätt: (Se gillesberättelsen). A prestherdet i Öfwer-Nalin hafwa sederbetet odlats, hwarjante försök blifwit af med kolskubbdgawerter, af hwilka erballits, bland annat i midjeummarstal med buskenden af Nite skulpunds wlat ed marg med gurter, wagande $3\frac{1}{2}$ skulp.

Äf hö har blifwit rikligt, ehuru ångestetjeln tartwar en grundlig förbättring i lanet, ja att icke den gynnsamma beräkningstiden blifwer använd till afmestande af de magra myrängarne, hwilka i allmanhet lemna ett ja ytterst kraftlert jeder. Det förefoliger ett stort arbete endast i en jerdand, i detta fall, och hushandwilleret derför är rikare tillgång på gödningsämnen. Har skall den tid komma, då jorðbruket i detta län som sitt förnamsta och wigtigaste arbete under wintern anser kompostberedning? Japanejaren har med så erd uttryckt hela jorðbrükslaran; han iager nemligen: mycket jeder, mycket bestaw; — mycket bestaw, mycket gedjel; — mycket gedjel, mycket jäd. Men i wara hwader få wi framfor allt till lägga: mycket gras. Här försökar man sig icke på annat sätt för ångens behandling, när den blir hwagare, än att wända den till ater, men äfwen ången kan gedjelbehandlas och i lunda beredas till jörmad wertkraft. Kommer man till in sigt härem, skall man nog äfwen hafwa lart sig inie jerdelen af kraftigare joderwerter. Det ligger ingen lycka uti att en ångswall har ortens grasslag i 15—20 ar. Langt större winst kunde jorðbrüksaren bereda sig, äfwen om han efter endast 5 ar måste på nytt tillföra ångsmarken erferderlig naring. Står jare joderflag tarfwa slartare naring, men storkare joderfla frambringa äfwen mera och rikligare mjölk samt kraftigare fett. Detta är wisierligen endast antydningar, men som dock kunna tala wid att tänka på. Ett gödselslag ligger och nära; det är astradesgödseln. Denna är dubbelt så rik som ladugårdsgödseln, men beredd till pudrett är den ier ganger så rik. Bejan till en sådan beredning är på några ställen gjord, och wid Karlsborgs lastplato i Neder-Nalin beredes pudrett i stor skala.

Stefnaden och besväret äro dertill ringa, men nyttan öfvermå-
lig. Och huru mycket skulle icke näsan och sundheten på en
sådan förändring vinna! Hvarje jordbrukare står det öpp-
ett widtaga den samma, ty härwidlag gar det icke an att un-
skylla sig med brist på medel.

Förskad gödseltillgång, förskadt foder, förskadt antal på
företur skulle naturligtvis äfwen stegra ladugårdens afkastning.
Lanet producerar näppeligen smör till sitt behov, ehuru wis-
sednar enettligen deraf åstadkomma mera än de förtära. Dett
är fallet med sednarna i Tornedalen, och från Neder-Kali
uppgifves, att der under året tillverkats minst 300 centner
till affalu. Emellertid uttalas från flera gillen önskligheten
af mejerier. I Öfwer-Lule lämpa sig 3—4, om icke flera,
bvar särdeles väl för sådanas inrättande; i Pite seden så-
nas icke heller lämpliga lokaler, i Neder-Lule lita så litet, och
i Neder-Kalir har man förhoppning om att så ett sådant
inrättadt å Gammelgården. Det redan befintliga i Rutwil
fortgår med wacker tillverkning, ehuru med alltför ringa un-
derstöd från hvarmannens sida. I öfrigt behandlas icke lada-
gardsprodukterna hinnerligen väl i lanet. En liflig efter-
frågan, ett stegradt pris, en kontant handel äro likväl egnade
att framtälla en omsorgsfullare behandling. Dessa wilkor till
fredsställas för närwarande i Neder-Lule, möjligen i widsträc-
tare krets. Gelliwara belag låter nemligen uppföra flera par-
tier smör, förmodligen för export till England. När man
känner utlandets långt drifna fordringar på denna vara och
tillika känner den anspråkslösa bestaffenheten af den här till-
verklade, har man hwårt att göra sig en föreställning om huru
denna affär skall slå sig ut. Måhända ligga till grund för
den samma wisja undantagskonjunkturer, hwilka icke mer åter-
komma. Skulle dock så lyckligt vara, att meningen är att
göra affären stabel, skulle detta kunna åstadkomma en fullstän-
dig omgestaltning af vara jordbruksförhållanden, förutsett nem-
ligen att afnämaren skärper sina anspråk på warans bestaffen-
het, så att till det minsta lyneburgerfalt användes i stället för
det nu wanziga grefwa saltet.

Bland binäringar intager fortfarande stogsbygge, försäling
af träwaror, flottningar och tjärnbränning det främsta rum-
met. Dernäst torde i ordningen komma fisket. Både stogs-
handtering och fiske lemna ännu mycket öfrigt att önska. Att
hålla såwäl den förra som den senare inom lagliga gränser,
är ännu ett önskningsmål. Från Neder-Torne uttalas skarpa
yttranden öfwer stogsfisket, som inom nämnda område nu-
mera endast består i att söka stena den uppvärande ungsfogen,

ty annan steg finnes icke derstades. Ser at. . .
stydda ungsfogen förslår ordföranden i gillet, att . . .
medelst belöningar skulle werta för anwändandet . . .
jardar, hwilka utom sin stor . . .
lemma uppläggandet af . . .
efterkommande, såsom hittills ett . . .
före en belöning af 10 öre pr samn . . .
fisket angår, har någon märkbar . . .
inträdet, men fiskens behandlin . . .
atminstone ar detta fallet med lar . . .
inlägges i istallare och der inlåta . . .
lar betingar högre pris. D . . .
nya medel att längre tid bewara laren . . .
nären har icke liten del af den i Lule . . .
särsk bliswit affand till Stodhelm, hwilket antagligen . . .
mer att framgent fornyas. Om än seliden harat ha . . .
en stegring i priset för kontinenter på platsen, ja har åmin-
stone näringsidkaren wunnit på affären, och torde detta i sin
men måna honom att tillse, att han fortwarande genom å-
målsentliga åtgärder söker hålla naringsstallm wid makt. B-
serligen upptaga icke officiella handlingar årliga intomten a
larfisket i lanet till särdeles höga belopp, da det samma för
Torne . . . beräknas till 57,871 rdr, för Lule . . . till 35,000
rdr och för Pite . . . till 9,925 rdr, eller tilli. 102,796 rdr,
hwartill kommer larfisket i Kalir och Kane . . .
man antalet personer som har icke owaentliga bidrag från
fisket i sitt lissuppehålle, och anser man derjemte den rikliga
naring som erhalles äfwen från andra slags fisk, ja framtar
litt wigten af, icke blott att stydda det nuwarande fisket, utan
äfwen genom ändamålsentliga anstalter flerdubbla afkastningen.

Här skulle vara på sin plats att yttra några ord om
busflöjden i lanet, men da flöjdenutens förslag föreligger till
behandling, torde dermed lämpligen böra upphöras. Blett
det af ordföranden i Haparanda och Neder-Torne gille fram-
ställda förslag i denna wag bör omnämnas. Ordföranden i
nämnda gille föreslår nemligen, att 3 a 4 fattiga, fördrä-
lösa eller wanwardade barn på Gallsfapets eller Landstingets
betofnad sändas till Stera Råby räddningsinstitut, hwarest
de wore i tillfälle att utom gudsfruktan och sedlighet lära nå-
retslättningsarbeten, hwarest de kunde utplanteras i lanet och
denna nyttiga handaslejd sålunda införas.

Efter hwad nu är anfördt, kan det vara öfverflödigt
nämna, att den elenemiska ställningen i allmänhet förbättrats.
Det flagas väl från ett och annat håll, såsom från Neder-

salu, att en mängd länfigar göra sitt till, för att låta på det uppspirande välförhållandet, åtminstone den värm af tryk och öfverflöd, som en tid slagit ned öfver våra trakter af landet icke heller bidrager till befolkningens trivsel, men den utöfverflödet bädda påfyllningen skall väl i nägon mån ha gott settet förtägligare och omfattningare. Attignarvänder dock ännu långt på landbefolkningen, ehuru en förbättrad organisation af dess utöfverflöd, t. ex. i Neder-Rahm, väntar sig ändamålsenlig. I Pite liden har försälag varit att bane en inrättandet af arbetare och fattigvård, hvilka sedermera väntar sig ändamålsenliga, men förslaget har denna gång fallit. Subsidierwäsendet fortsettes, och så länge man icke funnat tillämpa någon verksamhet deremot, skall förwäntningen öfver tunga fattigvård icke upphöra. Äran ett illöfverflöd utöfverflöd och från en illa reglerad skattehantering härleda sig detta enda. Älven en icke alltid klar öfverflöd terdes icke vara utan skuld deruti. Der man tagit iot, får man icke bet, beter det, men antagligen har det enda wert litet öfverflöd utöfverflöd. Det förnämsta betemålet har man velat finna i torpanslagningar, och man har försökt något i den vägen, men resultaterna äro oansenliga. Via man dock bepras, att den till en del redan genomförda, men i större skala väntade indelning af odlingsbar mark samt uppförande af byggnader för arbetarfamiljer, som hörer under Gyljens egendomar, blifwer till fulle verkställd, och måhända skall man iakttaga basen funnit åtminstone en lant till den brutna ledjans fruktande. Vaga stuttenas afslutande skall väl kunna bli den andra, men själwa löset är dock upplösning. Genom Landstingets beslut om anslag till inbarns- och skolelärarens afläsnings är början tagen till undervisning af ett vidgadt antal barn i den förtägliga skoleldern, men dermed är ingalunda sluttenen lagd. Emellertid skola dessa inbarns- och skolelärare verka gagnande, icke minst deruti, att de trycka upp den egentliga folkskolan, hvars bristfällighet ännu äro stora. Endast ett gille har lemnat uppgift på det förskade antal barn, som genom inbarns- och skolelärarens införande erhålla undervisning, och detta är Neder-Rahm, hwarest antalet undervisade barn wert med icke mindre än 300. Antagligen är förhållandet jemförelsevis likartadt i flera andra kommuner, hvilket i sinning lefwar gott för framtiden. Om tillmötesgåendet icke ännu är så beredwilligt, såsom t. ex. i Haparanda, hwarest läroslararne skola vara oförfärdiga, får man väl ändå heppas, att den nya institutionen emfider skall embuldas med det understöd, hwaraf den kan vara i behof. Föreläsningen är icke ett

men eller en ang

h alla de atgärder

inseende. Sålunda i

salu afwen detta an

annu är ett emfata e

en bueball-stela i tu

welastigt stela bli en

Detta är den i

i nägon mån för

hvilka lunnas förskunn

enstningemal tecknar

ligen ged, och en m

warit underkastad någon med

utredningen varit jemn och liden

vi erlara och erlarna detta, leas

ta som stela i tu

stela i tu

När vi i fred och ro inbötat vara stela

af vara predikter och sermodensbetar

går, när vi, utan tanke på möjligheten af att annat

fäster, äro herrar i eget hus, — huru snart komma vi icke att

tanke och möjligheten! Det är lika snart som för en fruk att

imaginera sig hufdens plager. Och dock lida vi af hvad

vi höra emfatas. Väst djupaste deltagande egnas det

och det följ, hvilka afklar ligga förtrampade, hvilka

skolas, hvilka hus brannas ned till grunden, hvilka

beröfwas sina män och sina söner, som förtägliga

för landets hufdensbestånd. Våra materiella intressen och våra

andliga intressen äro lika mycket berörda af den jättstid, som

nu utkampas. De lärdomar som det urettrivade utöfverflödet

af det raaste barbari bibringar oss, skola iafstäligen icke göras

till spille. Vilja vi äfwen i framtiden ånjuta den ofskatt-

bara förmögenheten, att i fred och ro bruka war jord och inberga

våra sterdar, samt oförfränt råda öfver war hus, så så vi

icke rygga tillbaka för frivilliga urvessningar; vi måste wara

rustade för att så wara fredade och i öfrigt förtägliga

ställa i videts egentliga betydelse försynen (framviken, förut-

seendet) till warit värn, — ett värn som ännu alldrig swikt

§ 2.

Godkändes den af Förvaltnings-utskottet beslutade anordningen af middag å Minne för H. R. H. Prins Oscar samt utbetalning af de dermed förenade kostnader

§ 3.

Upplästes den af hrr Revisorer afgifna berättelse öfver 1870 års räkenskaper (Bil. A), hwarefter Förvaltnings-utskottet meddelades becharge för räkenskaper och förvaltning för nämnda år.

§ 4.

Till nya ledamöter i Sällskapet inwaldes följande i Neder-Kalix gille: doktor Hägerström och jägmäst. W. Lörz;

i Öfver Torne: komminister P. O. Grape (Hietaniemi) andlandena H. Lindgren (Pello), E. Asp (Matarengi) och E. Usterström (Niemi);

i Pajala: doktor G. S. Weström och jägmästare D. J. Hedenström;

i Arvidsjaur: handlanden G. Lindgren och A. G. Alun inspekter Doc. Engelman;

i Luleå stad: apotekaren H. Alde, v. häradsbörding O. Allman och kollega J. Sahlin;

i Neder Luleå: vice häradsbördingen H. Kramer.

§ 5.

Äf Förvaltnings-utskottets ledamöter wore i tur att afgå hrr kaptenen och riddaren K. J. Grape samt hemmansegaren H. J. Bergström, och blef nu hr Grape återwald samt kyrkoherden J. A. Englund inwald i hr Bergströms ställe.

§ 6.

Till Revisorer af 1871 års räkenskaper återwaldes hrr magister D. Helm, bankamrer G. A. Rydberg och handlanden H. J. Sundström.

§ 7.

Wid wäckt fråga om platsen för sommarmötets hållande, uppgafs att Öfver-Luleå wore i tur dertill, men som lifliga önskingar uttalades både för Äminne och Boden, å hwilken senare plats mötet i Öfver-Luleå hitills blifwit hållet, beslöts att mötet skulle hållas i 2:ne dagar, den första dagen i Boden och den senare i

Äminne, med utställning å begge ställena och prisutdelning wid hwardera stället, men blef bestämmandet af dagarne öfverlemnadt till Förvaltnings-utskottet, liksom med fästadt afseende på nu förordadt förträdde för antingen den 7 och 8 Juli eller också wid tiden för Ödesförs marknad.

§ 8.

Föredrogs en från K. Landtbruks-Akademien förvaltningskomité anlänt cirkulärskrifvelse angående bewiljadt anslag för utställningar och prisbelöningar af slagtdjur och mejerialster m. m., men hwilken skrifvelse ansågs, med ledning af wunnen erfarenhet, icke beller detta är böra föranleda till någon åtgärd.

§ 9.

Upplästes skrifvelse från K. Landtbruks-Akademien Direktör, inbjudande Sällskapet att genom Ömbud gemensamt med sådana från öfriga Lushallnings-sällskap i riket sammanträda i K. Landtbruks-Akademien i Stockholm den 13 nästa Febr. för att öfverlägga om ärenden som röra Sveriges jordbruk m. m., och beslöt Sällskapet att genom Ömbud derwid närvara samt utsäga Herr Landsbördingen m. m. S. P. Bergman till sitt Ömbud, och Kaptenen m. m. J. Rutberg till Suppleant, hwarjemte det erforderliga bidraget i kostnaden för mötet 30 rdr skulle till Ömbudet öfversändas.

§ 10.

Med anledning af ingångna diverse skrifvelser angående inköp af böcker och skrifter, som mer eller mindre beröra jordbruksförhållanden, beslöts att till Förvaltnings-utskottets disposition skulle ställas en summa af 200 rdr för att efter eget val användas till inköp af nyttiga landbrukskrifter.

§ 11.

Framställdes en af Landsbörding Bergman wäckt motion om anslag till ett bomejeri, hwilket enligt hr

Hummels förslag borde inrättas i Neder-Salis, och besluts att ett bidrag i kostnaden för ett i nämnda socker inrättadt bomejeri i ett för allt skulle utgå med 250 rdr rmt.

§ 12.

Följande motioner afslöges: 1:o en af Haparand gilles ordförande, dr Pipen, väckt ang. anslag för afjändande till St. Råby räddningsinstitut och befostrand derstädes af 3—4 värnlösa och wanvårdade barn, afslögs på grund deraf att något kostnadsförslag icke af motionären blifwit uppgerdt, 2:o en af samma ordförande väckt ang. anslag till premier för anläggand af stengärdesgårdar afslögs derför att motionens syft i wißt fall stode i strid med de af Landstinget uttalade åsikter, och 3:o af ordföranden i Öster-Torne gillväckt motion om inför på Sällskapets befostrand af hingst och bagge, för att inom nämnda gille använda till förbättrande af resp. raser, afslögs af det skäl, att Sällskapet dels under några år lemnat bidrag i kostnaden för stallfödande derstädes af en rashingst, och dels redan för ett år sedan stationerat i socknen en rasbagge, som Sällskapet ansåg borde flyttas till elita stallen inom gillet's område, hvarigenom ändamålet med motionen i detta fall uppnåddes.

§ 13.

Föredrogs det af komiterade till husflöjdens befrämjande i länet utarbetade förslag, hwilket behandlade och afgjordes punktwis, sålunda:

1:sta och 2:dra punkten, af följande lydelse: att af Hushållnings-sällskapet måtte antagas en underwisare, som meddelar råd och upplysningar samt praktisk handledning i sättet att odla, röta och bereda lin och hampa; och

att praktisk underwisning deruti desutom må meddelas wid Åstwa landtbrukskola och Åminne egendom och att en lärarinna anställas, som i den ena

socknen efter den andra, försedd med erforderliga redskap, inlara rätta sättet för råämnets sortering samt underwisar i finare spånad och wafnad;

Förvaltnings-utskottets bemästaren med anledning af detta förslag, att ett anslag af 1000 rdr skulle för ändamålet bewiljas, blef bifallet;

3:de punkten i förslaget, att Hushållnings-sällskapet wille uppdraga åt Förvaltnings-utskottet att bekantgöra wissa från Norge erhållna uppgifter å pris på flere slags fiskredskapsgarn, hwarå priset finnes hos Förvaltnings-utskottet och som nu förrewisades, samt utdela profwer inom kommunerna och för fiske-garn bereda affattning till de norska sjökaptener, som årligen har inlästa träwaror,

bifölls;

4:de punkten, att Hushållnings-sällskapet wille tillhandahålla länets delegerade för befordrande af deltagande i utställningarne af husflöjds- och industri-alster penningar till forskotter å inom länet tillwerklade flöjdsalster, hwilka äro af den beskaffenhet, att de kunna påräkna affattning, emot dessa komiterades ansvar- och redowisningsfhyldighet till Hushållnings-sällskapet för sålunda emottagna medel,

bifölls, och beständes på Förvaltnings-utskottets förslag detta forskottsanslag till högst 500 rdr;

5:te punkten: att Hushållnings-sällskapet wille bekosta fri resa för twenne personer, hwilka forete intyg om anlag för och utofning af flöjd, att under instundande sommar besöke den permanenta industri- och husflöjdsutställningen i Stockholm och landtbruksutställningen i Goteborg.

På Förvaltnings-utskottets förslag besluts ett reisebidrag af 150 rdr åt hwardera af twanne flöjdsfästiga personer i länet, som besunnas williga att begagna sig af ofwannämnda tillfälle till förwärfwande af ökad omsigt i de industriella yrkena.

6:te punkten: att Hushållnings-sällskapet wille fasta skollärares och skolfstyrelser uppmärksamhet på det i Norge förekomna sättet att hos barnen framkalla arbete och täflan i slöjd genom att låta dem till skolan medtaga prof på ett och annat som de med egna händer arbetat, hwilket bifölls;

7:de punkten: att Hushållnings-sällskapet anhåller hos Herrar Rågmästare, det de, på sätt dem lämpligast synes, wille söka åstadkomma insamling af och bereda affattning för frön af våra barrträd, åt hwilket äfwen lemnades bifall;

8:de punkten: att Hushållnings-sällskapet wille utfärda en uppmaning till lanets befolkning att mera allmant deltaga med utställning af sina alster wid stundande dylik i Göteborg, som bifölls;

9:de punkten: att Hushållnings-sällskapet wille inom landet sprida skrifter, som kunna wara till ledning wid färens skötsel,

hwilket bifölls i den men, att Förvaltnings-utskottets utmärksamhet fästes wid denna gren af landtbrukslitteraturen, då det samma bestämmer sig för inköp af böcker och skrifter.

Härjemte beslöts, att fungörelse skulle utfärdas om att de af komiterade inköpta hornarbeten finge till gillena utlånas, för att tjena till modeller.

Herr Ordföranden uttalade Sällskapets tacksamhet till herr komiterade för deras wäl förrättade wärf.

§ 14.

Beslöts, efter de upplysningar som komiterade i sitt utlåtande lemnat, att en från Slöjdföreningen i Stockholm anländ skrifwelse angående inköp af modeller, icke skulle till någon Sällskapets åtgärd föranleda.

§ 15.

En under diskussionen om här ofwan anförda 5:te punkt af hr förkoherden Englund framställd motien om anslag till betöstande af underresare i förgräslning, hwilken kunde resa omkring i jectuarne och salunda sprida kunskapen derom, skulle öfwerlemnas till Förvaltnings-utskottet för utredande af dermed förenade kostnader samt för att till nästa sammanträde afgifwa uttrande i frågan.

§ 16.

En af Förvaltnings-utskottet wäckt motien för befordrande af insättningar i kapital- och lifränteanstalt bifölls i så mätto, att de Willesordförande, hwilka mottego medel, afsedda för insättningar i sparbanker och lifränteanstalter, och hwilka så onskade egde att af Sällskapets kassa bekomma ersättning för dermed förenade porto och rekommendationskostnader mot insändande till Förvaltnings-utskottet af postqvitto.

§ 17.

På framställd fråga af hr Ordföranden om någon af de närwarande hade något nytt ämne att föredraga, anhöll hr Sandstedt att mot wanlig afgift erhålla tillstånd att å Alminne mark så afwerka stubbar för tjärntillwertning, och beslöts att frågan skulle hwila till sammarmötet, hwarförinnan Förvaltnings-utskottet blefwe i tillfälle att yttra sig derom.

§ 18.

Hr Sandstedt anhöll äfwen att så emflotta den å Afwa stationerade rasbaggen till Alminne mot det att han till billigt pris lemnar gumslamm till Hushållnings-sällskapets disposition, och hwilken anhållan bifölls utan att dess tiden för emflottningen närmare bestämdes.

§ 19.

Som någon nu fråga icke väcktes och tiden war

långt framskriden, samt en stor del af ledamoterna af-
lägsnat sig, beslote att metet nu skulle avslutas, men
att de till diskussion framställda frågorna skulle up-
skjutas till sommarmetet.

Är och dag som ofwan.

In fidem

Aug. Cajanus.

Bil. A.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, som haft uppdrag att granska Norrbottens
lans Hushållnings-fallstaps räkenskaper för år 1870, så nu efter
fullgjordt uppdrag afgifwa följande berättelse:

Inkomster:

Kassabehållning wid årets början	107: 92
Brännvinsavgift	1 943: 81.
Årsavgifter *)	257: —
Årwa Landtbruksföreläring inbetalt å deß skuld	2 441: 04.
Genom Åminne mönsterfarm inslutit	8: 91.
Landtbrukstomiten återbetalt å lemnadt förskott år 1868.	94: 30.
Stattmästarens ferdran	26: 39.
Ramt Rdr	5 014: 37.

Utgifter:

För Åminne mönsterfarm	1 22: 72.
Till diverse utgifter	1 516: 65.
10 procents inbetalning å aktier i Årwa skola	1,000: —
Premier för torpauläggning	10: —
de till lärlingarne wid Årwa skola	1,000: —
de wid Hantverket	262: —
Ramt Rdr	5,014: 37

*) Deras från Årjepålung	10 —
Emmer-Röde	27: —
Emmer-Röde	6 —
Bite socken	24: —
Åminne	12: —
Årwa stad	4: —
Carl Gustaf	5 —
Saparanda	49 —
Neder-Kalix	44 —
Pajala	15: —
Årvidsjaur	10: —

och äro Hushållnings-sällskapets tillgångar wid 1870 å
slut följande:

Af Nya Landbruksskola	7,273: 79
Attier uti dito	10,000: —
Af Amlinge mönsterfarm:	
genom utlåade kontanter	444: 12
och genom erhållne inventarier	3618: 79
Direkt för utlåda	8,063: 91
	950:
Runt Rör 26 287: 71	

Skulder:

Till Understödsfonden	4000:
" Försäkringsfonden	1750:
" Landstingets anslagsfond	342: 1
Stattmästarens fordran	26: 5
Runt Rör 6,118: 54	
Hvadän Hushållnings-sällskapets beaktning utgör 20,169: 16	
Runt Rör 26,287: 71	

Som verifikater hafva befunnits i behörig ordning och
opreteringsstämmande med räkenskaper, hvilka äro ordentligt
förda, tillstufva vi fullt och hållet för 1870 års förvaltning
Gule den 26 Januari 1871.

D. M. Holm. G. A. Rydberg. H. S. Sundström.

Till Norrbottens läns Kongl. Hushållnings-sällskap!

Att Sveriges innebyggare i allmänhet och bland dem ej
minst de, som bebo de nördliga trakterna af faderne-landet,
hafwa anlag för slöjd, är allmänt erkänt. Intet har dock
bittills, åtminstone inom Norrbotten, blifwit atgjordt för att
uppmuntra och leda dessa anlag till utveckling. Det är först
under de senare åren, som denna viktiga fråga kommit så att
sjäga på dagordningen, och som uppmärksamheten blifwit fästad
på de stora fördelar en tidseftlig slöjd, såsom binärning, bringa
landets jordbrukande befolkning på de ställen, der en sådan
redan finnes, och Norrbottens läns Hushållnings-sällskap, som
till fullo insett behöfvet att inom Norrbotten väcka till lif
slöjdstidligheten och husflöjden, har wid sistlidne års vinter-
sammmantrade uppdragit att undertecknade ott utreda denna
fråga och föreslå de åtgärder, som för ändamålet vinnande
böra vidtagas.

Norrbottens befolkning hemtar egentligen sin utkomst af
jordbruk, bestafsstötet och skogsafverkning. Dessa trenne äro
att anse såsom hushållningsnäringar, hwaremot man kan antaga
jagt, fiske, tjärubrännning och salpeterstillverkning såsom landets
egentliga binärningar. Ensjelsättningen med dessa näringar
tager en stor del af befolkningens tid och krafter i anspråk och
kommitterade tre ej, att någon annan större industri bredvid
dessa för närvarande eller i den närmaste framtiden kan kom-
ma till stand, men att deremot för den sakallade lilla indu-
strien, husflöjden, ett stort verksamhetsfält är öppet och kom-
mitterade komma i det följande egentligen att fästa sig wid
den, det vill säga wid den hemmets inkomstbringande verk-
samhet, hvilken wid sidan af hushållningsnäringarna, såsom bisittla
tager i anspråk fritidens lediga stunder. Innan kommitterade
dock öfvergå till direkta förslag om slöjdstidlighetens och hus-
flöjdens befordrande, vilja kommitterade, i sammanhang med
en närmare utveckling af husflöjdens begrepp, sådant det för
vår tid bör fattas, omnämna, huru det är med husflöjden
för närvarande inom Norrbotten och hvad den förr har varit,
för så vidt kommitterade derom lyckats erhålla kunskap, samt
lemna några underrättelser från Norge och eget land, som
kunna tjena till ledning wid bedömande af husflöjdens inwer-

kan på ett folks ofvenem och sedlighet. För längre tid tillbaka, ja här man ofta sägas, kunde man glädja sig öfver en husflöjd, som uppteog hvarje fran arbetet på husvårdningens lediga stund och som iofjelatte hvarje hand inom allmogens hem. Det war den ätta gamla husflit, genom hwilken hwar hus hade an på att wara fjelfbärgadt, ja att bonden war fj egen fjnd, garfware, fjemakare o. f. w. och bondegjwinnan fjdde, fargade, wafde för allt fjtt husfjett. Det war en husflit, fjem bestyrde allt, wjste råd för allt, kunde allt. Huru förhållandet i detta afseende war i Herrbotten på 1820-talet, framgar af Kongl. Maj:ts Befallningshafwandes fjmarsberättelse för år 1822, der det fjges att: "Nåstån innewånarne af manfjonet, fjjunerhet de Swenske, äro arbetsfamme och fjallne för fjefder, fjant fjjde att eftergjera fjwad för dem fjnnes nyttigt och behagligt, husfliten fjde fjnnit eller fjnnat fjnna fjant, men fjwarar emet fjndets behjef af wanjliga bandarb f. Swennfjonet fjat i detta fjangernde lagre fjlbata och fjyttjar för fjna fjådedrägter fjndet fjämmande fram; fjde fjörjar en fjerömljz fjåfjan i fjfärddi fjndet af fjttre wafuader för detta behjef att wina fjg, fj att man fjdan ofta fjer fjwinnsfjellen fjådda med fjg af egen fjllwerfning, fjwillet för ett fjetal af år fjlbata anfågs för en fjallfynthet". På ett annat fjalle i fjamma fjerattelse fjpgjfwes, att allmogen fjrfärdigar fjwarjebanda fjfjdafter fjll husbehjef och någon gång fjll affjalu fjnem fjnet, fjfjem fjfjre fjllz, fjamp- och fjnnwåfjad, fjrumpfjtidning, fjåderberedning, fjåarbeten, fjmdesarbeten och fjegelbrannina, fjwarjente fjfjges den fjnnmärkjningen, fjtt fjndustrien i fjsta fjall fjlltagit med fjllfjett wålmåga, fjnnfjrligen fjti de fjwenfjta fjednarne". Ut fj gfejst fjfjellade fjrtakter fjaste fjenna husfjeld för fjemmanets behjef fjnnas, fj fjwarjgheten för att fj fjga emöjligheten att fjnna fjllita fjndas fjelp, fjwingan fjrtjll att fjwar och en fjer fjg fjberjende af fjadan. Att fjenna fjrmåga af fjelfhjelp fjnn fjerfjådes fjnnes fjwar i allmogens fjem, fj ej fjrfjefas, fj man fj wå fjwen fjåftå, att fjwinans husflit nu fjår fjgre än på 1820-talet fjti fjrfärdigandet af fjennwåfda fjllfjger och fjti fjådesfjmnad, fjfajom man fj antaga, att fjrodukter af fjennes husflit i fjållat för att fjnd fjfjga fjannens nu fjwerfjtz fjans; fjnn man fjaste da fjwen fjdgjfwå, att en fjadan husflit, fjem fjylar med allt, fjem fjer allt, fjallan om fjngousin fj fjja fjg fjll arbetsfjtidljghet i fjåget. Fjsgaraden äro fjumpjga, fjajfjhuerna fjem fjnnwåfda fjro af de fjest fjmitjwa fjag, fjerbrufs- och fjrfredfjap fjro allt fjnnat än fjndamålsfennliga. Den fjem fjfjett fjnets fjfjgsfjgder eller fjfjett fjfjellade fjppmårker fj fjga fjg en fjer-

fjallning om fjenna den gamla fjdens husflit. Allt fjter edfjngens fjtwefjlling och fjfjellningens fjllwårt fjat i fjerrbotten, fjem fjnnfjådes, fjde fjenna husflit fjnnat fjum fjer fjndra fjeder, fjndra wåner. Fjennfjelden fjat wjefjrtjgen fjde fjerfjnnit, fjem en fjeråndring fjat fjtradt fj fjll fjda, att den fjde fjåder fjll, fjde fjerfjlar fjer alla fjerfj. Fjssa fjatwa fjats fjfjwer allmogens fjrmåga att fjllfjredfjålla fjem. Fjera fjopes fjndre fjllwertas fjnem fjemmen, husflitens fjast fjat fjwen fjnnfjats, fjden fjåder fj fjll fj langt fjem fjerr". I fjamma fjman, fjem fjamhållena fjrdnats, fjommunifjationejna fjndelattats, fjamfjardjell och fjopenfjapen fjellan fjelln fjllfjare, fjat behjfwet att fjwar fjwarandra fjll fjnbjrdes fjelp fjllfjw fjmer och fjmer fjndwåndigt, fjatwa fjennfjtern fjat fjta med fjwarandra och fjta fjat arbets fjrdelning eller fj att fjga fjetaljering fjll fjeld. Fjenna arbets fjelning fjat fjragt fjer fjåu, att fjndet, fj de fjesta fjater, nu fjpas fjlligare an om man fjllle fjrfärdiga fjem fjelf; fj fjwad fjrtaren fjat fjrfärdiga eller fjlja i fjental, fj fjat fjat fjrtardiga eller fjlja fjer fjnga gånger fjttre fjrs, än fj, fjem fjall fjrfärdigas eller fjllas fjfde fjer fjfde. Fj, fjem fjpphålligen fjat fjfjellfjatta fjg med ett och fjamma fjete, fjnn fjlltjgen fjer en fjadan fjrdighet, att fjat på fjamma fjid fjrtat fjndet fjer än fj, fjem fjid fjer fjrtet fj fjndre wå. Fj fjete fjlltjgen, fjem fjtfjres med fjajfjiner, fjat fjångfaldigt fjrtare, än fj fjem fjerfjallat fjer fjand; och af allt fjta fjeller, att fjbrjfernas fjrodukter fjnna fjballas fjer fjndet fjlligt fjrs i fjmfjrelse med fjusfjeldens fjfter. Alla fjssa fjerhållanden fjatwa fjndet fjnnfjat på den gamla fjusfjelden och fjerfjafat, att fjem fjnem fjnga fjus fjtdeljgt fjtagit, em fj fjast fj upp fjrt. Fjann fjat fjde fj fj fjget fjennigt fjer fjusfjelden eller fjågen fjlfja fjer fjndet fjti fjenna arbets fjelning. Fj fjer fjelt och fjallet på fjennfjan fjelf att fjra fjg fj fjll fjdo fjnem att fjta fjrfjand och fjeråljning fjra fjg fjallande fjid fjrtet; fj, fjer att än fjrtfjlgare fjda fjssa fjgrepp, fjat fj ej fjnnat än fjdgjfwå, att fj fjid en fjed fjushållning fjde fjansfjor allt fj fjga om att fjndwita fjep af fjadana fjerfjden fjter, fjem fjnna fjstadjommas fjnem fjne, fjta fjstfjeldre fjer fjem, att fjspara fjg fjelf den fjrtsta fjjliga fjrtetfjrt, fjer att fjdlågga fj på fjadant fjete, fjem fjfwer fj fjrtsta fjjliga fjnnst, fjfajom fjrdelen af arbets fjelning fjer fjelt och fjallet på fj wjllfret, att fjrtet i en fjda fjrtning fjrtfjgen fjfwer fjrtre fjnnjng, än fj fjete, fjem fjylar med fjnga fjanda. Fj fj fjrtjg fjushållning att fjellde fjpa fjer fjodt fjrs, än att fjllwerfa fjer fjgt, da fjat fjrtetfjrt, fjem fjllle

användas för denna tillverkning, med annat arbete kan man löna sig för denna tillverkning, såsom det i envänt förhållande är riktig hushållning, att hellre tillverka för högt än för lågt, när arbetstrakten icke har mer införselbringande användning, eller för att tala med exempel, det är hushållning, använda en arbetstid, under hvilken man funnat förtjenta 25 öre, med att tillverka en peredel, som kan köpas för 25 öre, men det är äfven hushållning att köpa för 25 öre, hvar man själf kan tillverka under en arbetstid, som eljest icke skulle inbringa något alls.

Då Herrbottens befallning, både den, som är fastad på jorden och den lösa, icke hela året igenom är upptagen med arbete på hushållningarna och då till följd deraf öfverflottning arbetstid uppstår, så är det nödvändigt och af synnerlig vikt att äfven denna tid blir rätt använd, att den icke måtte tillbringas i överflödet, att de billiga priserna och lättheten att så köpa icke måtte leda till arbetslöshet. De billiga köpvärdena äro dyra för dem, som hafva användt arbetstrakten genom hushållningens tillgodogörande litadana eller åtminstone samma nytta åörande warer funnat tillverkas. Det är ellett en del af hushållning, om man af begär till det lösa och på ett annat sätt som förmanen ljuder, berättar det varaktiga och enkla, som hushållningen kan åstadkomma. *)

Då arbetsförtjensterna en tid varit stora, arbetstillfällena talrika och lättheten att erhålla hög aflöning stor, såsom förhållandet varit uti Herrbotten, har detta i sin mån bidragit dertill, att den hushållning, som förr fört för hemmets behof, mångenstädes kommit på förfall och flerstädes utträtt mycket mindre än den funnat. Huru ofta har man icke numera exempel derpå, att den långa arbetstid, som vintern lemna öfrig för arbete inom hus, tillbringas uti överflödet och latta, huru ofta ser man i den lusa delen af dagen tagas i anmärk för arbeten, som lika bra funnat uträttas under de långa, merka morgon- och aftentimmarna. Det begäres ej annat af mannen, än att han skall vara "duglig" i jord- och stogsarbete, alltså i aröst och tungt arbete, samt i sadant inarbete, som står i förändelse dermed, såsom att hälla i nager lunda brukbart stoff källar, slädar, jeltug m. m. Husbonden själf ses ofta lygla med ett och annat, men drängarna göra oftast intet hela qvällen, fridagarna, såsom de anse sig, från

*) Kommitterade hantverksmän i öfrigt till 2 häftet af Läsning för Folket år 1870, uppsatsen "om Hushållning", ut hvilken en del af öfverstående är hämtadt

allt annat arbete, än att gifva jorden åt hättarne, sedan de hafva fullgjort sitt dagsverk i stegen eller avslutat sina lör för dagen. Deras kommer det, att den manliga sl., i arbeten och hushållningen, hvilken dock, enligt hvad förut är ansett, aldrig ståt högt, mer och mer öfverflottning, hvilket utan tvifvel äfven förorsakats af arbeten vid stogsarbetningen, hvilken, allt efter som stogstillgången öfverflottning öfverflottats inat landet, så att den numera bedrifves i glöf bygda trakter stundem långt ifrån människobenningar, hvar i detta inträffar, att det pagar flere weter utan att hemmen i jeta och hvaraf patagligen måste selja, att mången bland det stora antalet af befolkningen, som lyssar med denna näring, kommer sig ifrån hemarbetet och hushållningen. I samma man dock, som hushållningens tattare befolkning upphört och upphör med stogsarbetet, måste den aflagga de wägar, som af detta afsträfs och se sig om efter blygder, återgå till urgamal arbetsdrift på det ej arbetslöshet med dess följer må uppkomma, den måste återgå till hushållningsarbetet, på det landet ej må komma på förfall och på det wälförståndet må befastas. Dett galler om den jordegande delen af Herrbottens befolkning, hos hvilken dock ännu synnerligast qvinnorna nagen hushållning finnes; dock kunna vi ej, innan vi avslutat dessa allmänna betraktelser, förbigå den stora massan af Herrbottens befolkning, som kallas lös, som ej är fastad vid jorden, emedan dess förhållande i afseende på arbetet har så stor inverkan på det allmänna wälförståndet inom landet. De, som bebo luttieknarna hemta sin egentliga införsel från arbete vid lastageplatserna under wår- och sommarmånaderna, de, som bebo längre inat landet, lyssla sig förnämligast med stogsbygge under vintern och med flottningar under sommaren. För de flesta bli mycket tid öfrig för andra hushållningar, och intemsten ehuru god under det arbetet pagar, är oftast otillräcklig för hela årets behof. I de ställen, der trawarutdrifning pagar under vintern, infinna sig ofta löslararne, arbeta rastt och burtigt i stegen och göra, sedan flottningen är slutad, ingenting, förtärande den förtjenst de hafva, tillbringande tiden med att jeta, sitta med pipan framför elden, stotande kassepannan samt drijwa från ställe till ställe, förtärande tiden med såsångligt jua. Däringa kan och sägas, att den öfriga lösa befolkningens arbete är under denna tid. Sallan företaga de sig något nyttigt, något införselbringande arbete, och när de uppmannas att taga sig något till, när man påvisar, att hushållningen erbjuder ett wido fält till införsel, om och ej ster, så hwara de, att det ej lönar sig, att man med dylikt arbete ej

en gång kan hålla sig maten, att man blir utfattig på sådant m. m. dylikt. Barn, i stället för att i hemmet inläras slit och goda seder, iändas fring i bygden för att genom tiggeri skaffa sig föda, och föräldrarna tillbringa tiden i maktig resamt aurepa ofta på ett peckande sätt fattigwarden om understöd. Sj under då, att inom Norrbotten klagomalen öfver fattigbördan är från ar tilltager och att denna tunga betan att helt och hållet undergräfwä den återsted af wälstånd, som de många miswärderna lemnat qwar hos den jordbrukande befolkningen.

Om denna bild af arbetsamheten hos länets befolkning är riktig, följer deraf, att mycket återstår att önska, mycket att verka, innan ens den husflöjd, om hwilken här öfwan talats, den mena wi, som sörjer för hemmets behof, blir, synnerligast hwad den manliga delen af befolkningen angår, hwad den kan och bör blifwa, och att den för den lösa befolkningen står så lågt, som den kan göra. Hur mycket mer kan man då lämpa samman omdöme på den flöjd, som drager strä till föda åt hemmet, om flöjden till affärl! Att den inom wisja trakter af fäderneslandet står qansta högt och lemnar betydliga bidrag till befolkningens utkomst är en sanning, till hwilken Norrbotten, der den enligt naturens anvisning borde stå högst, icke har något motwarande. Wi paminna i detta fall blott om wafnadsindustrien och ipanaden i Helmingland, Medelpad och Angermanland, och om huswafnadsflöjden uti Elfsborgs län. Gör att gifwa ett begrepp om hwartill den, som wet att lätt anwanda hwarje ledig stund, som wet att gifwa sosselskättning åt hwarje ledig arm, kan komma, må här fram dragas några exempel bland de många, som utan twifwel finnas, i händelse man skulle ipana derefter. Ut i Megata församling, en half mil från Söderköping, lefwer en 45-årig egift qwinna wid namn Majja Lija Bengtsdotter, som genom slit och sparjamhet, bada gränjande till det otreliga, lyckats förwärfwa en icke ringa förmögenhet, hwilken hon dock anwänder endast till wälgöranden. Hon har skänkt 7,500 Rdr till Megata församlingas folkskola, hwaraf 3,500 Rdr skola utgå efter hennes död. Spinning af ull för hand på j. k. långrock har varit hennes huswufnadsflögaste sosselskättning. Slerstalet i församlingen har för detta ändamål anlitat henne, ty hon har spunnit icke allenast utmärkt wäl utan också för godt pris. Och litwål är det genom detta arbete, som i vår tid anses så söga winstgäwande, som hon samlat sina betydliga besparingar; — ett lysande bewis hwad slit och sparjamhet förmå. Ole Skattum satt som bonde på en gard i östra

Thoten. Gården war liten och barnskaran stor så att det såg wanstligt ut, men han fallde icke medet. På en ledig stund försärdigade han flera trästedar än för husets behof och sålde dem till grannarne; detta upprepades. Med öfningen gick arbetet fortare och fortare, han kunde sälja billigare och billigare, och så kommo bygdens handelskarlar, hwilka utförde husflitswarerna från orten, och köpte dusjinwis. På detta sätt radade Ole gården åt sig och sin släkt. Sjels sitter han nu som sörsgångsman, men den af sönerna, som öfwertagit gardsbruket, fortsätter trästedsarbetet och drifwer det med sådan hurtighet och uthållighet, att han, med en drang till hjälp, wid sidan af gardsbruket, försärdigar trästedar för öfwer 400 Rdr arligen eller öfwer 1000 dusjin, ratuadt till 40 öre dusjinet. Men konsten är numera icke inskränkt till denna familj. Så en, så en annan man i trakten teg efter och man försäkrar, att det för närwarande är mellan 1 och 2 hundra menniskor, som mer eller mindre arbeta med trästedar till affärl. Öfwer hela Norge gå dessa gula Thotens stedar; handelskarlarna utsprida dem öfwer allt. Stora partier utskändas till Sverige och Danmark. Arbetet drifwes nu helt fabriksmessigt och den färdiga steden har gått 13 gånger genom handerna, innan den är tjenlig till försäljning. En rast man kan göra 5 dusjin om dagen, men det wantliga dagsarbetet är 4 dusjin, och så hjälpa barnen flitigt till med att putsa och strapa dem. Från Sandvick i Norge berättas det ännu i som sörstids wärra tid, att hwarje man af st mot wäl sitt lit. li som hvarman af i ledare i det hen för icke allenast sina egna utan ännu mannens närm. I denna trakt har ett annat exempel till wäl lorna wid barnanppfostran, att bygdens gossar stola sjelfwa försärdiga de stjer, de begagna och flickorna wäfwä och sy de kläder de stå i konfirmationsdagen. Så snart barnen debutem kunna göra någon nytta, redan wid 7 a 8 års ålder, hållas de till arbete och derigenom utwectas deras förmåga att till egna sig den ena färdigheten och flögslunnigheten efter den andra och deruti kan sparas orsaken dertill, att allmogen i denna trakt har tunskap om och öfning i så många flögder.

Men äfwen från Norrbotten finnas enstaka exempel på en gäwande husflöjd, som lofwar godt för framtiden. Ut i Meswicks by af Pite seden bedrifwes tillwerkning af batar. Batstillwerkningen är der mycket gammal, ursprungligen affsed endast för eget behof och för affättning inom orten, synnerhet till Pite. Sjels, till a hafwa medtagit batar till Stofsbelm, der de besunnits stadiga, lättrodda och billiga, hwadan beställningarne öfats; slutligen hafwa ångbåtskommisjonenärerna å

ena samt ångbåtsbefälhafvarne och styrman å andra sidan börjat taga saken affäresmessigt, kommissionären säljer till skippare eller styrman och dessa sälja i Stockholm; hvaraf följer att batarne till sist betinga betydligt högre pris, än det hvar till de har intäpas. Pristegringen kan antagas till minst 50 procent. På detta sätt såldes före sista landtbruksmötet vid på 100 stycken arligen, sedan har affattningen mer än fördubblats, så att den numera torde böra beräknas till 200 eller 280 stycken arligen, om icke mera. Materialet upphämtas från egna stogar af tillverkaren sjelf. På hösten, innan frost kommit, anställes behöfliga rötter och ämnen till sammanbindningar, bearbetningen af materialerna sker på lediga stunder under vintern och våren, och sjelfva tillverkningen bedrivs hufvudsakligen på våren, sedan dagarne blifvit längre, men så och is ännu ej tillåta några jordbrutsfyslor. Många tillverkar blott 1 a 2 batar arligen, andra, mera fallna för detta arbete, drifva tillverkningen i större skala så, att de förfärdiga 15, 20 a 30 stycken om året, men dertill användes dock i allmänhet blott den tid, jordarbetet och andra nödiga fyslor lemna öfrig, så att tillverkningen är att anse såsom en verklig buseflöjd, hvilken såsom visst uttrycker de stunder, som arbetet i hufvudnaringen lemnar fria. Arbetet läses från far till son. Så hafva beslutat sig om ett omförgsfullare arbete, men den senare tiden synes ölad efterfrågan i förening med uppmärksamhet och föreställningar af för industriens förkofran nitiskt högre pris, hafva antäckemmit någon benägenhet att lemna ett bättre arbete. Batarne säljas efter storleken för 17, 20 och 25 Rdr, frakten till Stockholm uppgår till 5 a 6 Rdr, och på denna ort kunna affättas huru många som helst. Tillverkningen sker, såsom förut jagte, i Roswik. Visserligen tillverkas en och annan bat på andra ställen inom socknen, men ingenstades är batbygandet att anse af någon verklig vikt annat än der. Att denna tillverkning, som först på senare åren blifvit af någon betydelse, huru gammal den än är, redan utöfvar och hada efter skall komma att utöfva inflytande på välförhållandet är antagligt, lika säkert som det är, att folket der i allmänhet är välberedd, mycket förnöjsamt och arbetsamt.

Uti Ytterbyn och Bredwiken inom Neder-Rälar seden tillverkas af några bönder ena länden i skinn. Buren och quinnerna biträda vid arbetet medelst bejande och fastande af stältradarne. Tillverkningen sker för det mesta under vintrarne och försäljes på marknaderna i de fringliggande orterna för 1

Rdr 12 öre eller 1 Rdr 25 öre för lardan, 2 Rdr för ban. Tillverkningen är gammal, bedrivs som en hantverks och bör lemna god förtjenst, da råmnet är billigt i sig och eget fäst användas vid arbetet. Som dessa tårder skubbar, enligt lannares omdöme, äro af särdeles god beständighet och som de desutom äro billiga, bör en närmare kännedom af dem kunna framkalla vidsträckt affattning och öfverflöd deraf öfver tillverkning.

Enem lappmarkerna tillverkas af lapparne, hvilka i allmänhet äro händiga i flerskanda flöjd, rep af grantäger. Uti Pite lappmark är denna industri mycket utvecklad, och bör med förbättrade arbetsmetoder blifva en lönande binering. Dessa rep begagnas synnerligast vid fiske. De grösta, som användas till dragrep i net, tefta 10 öre samman, de smärre, som användas till teluar i nät m. m. betinga ett pris af 5 öre per tamm. Materialet upphämtas ur flöjderna under sommaren och arbetet med tagtillverkningen pågår under vintern och våren.

Om till dessa exempel på flöjd inom Norrbotten, hvilka bibehållit och utvecklats sig från längre tid tillbaka, fogas andra här och der förekommande, såsom tillverkning af ripler och karrer från visse trakter i Neder-Lule och från Landsjärv i Öfver-Rälar trädgårdstolar och karrer från Björkås i Neder-Rälar, talpan från flere trakter inom länet, aserbruk-redskap, förnämligast dock för eget behof från Piteå, tegeltillverkning m. m., så bör man af dessa exempel, huru enstaka de än förekomma kunna slutit att, em länets befolkning riktigt lade sig vinn om förfärdigandet af visse slag af flöjd-alster, icke obetydlig biförtjenst derigenom skulle beredas. Ser en god och välberedd produkt kan man numera alltid kompas på affattning, sedan kommunikationerna blifvit underlättade och samfärdseln mellan folken lifligare. Öfver långt än länet ligger afsläpset från de större marknadspplatjerna och ehuru detta utan tvifvel i någon mån alltid skall verka till nedjättning uti förtjensten, så får man å andra sidan taga i betraktande, att man här under vintern har större arbetskraft, har mer tid att använda på fyslor än på andra orter inom läderneslandet, och att således denna tid, rätt tillgodogjerd, bör framvisa en större arbetsprodukt än annorstades. En god marknadspplats för affattning af buseflöjdens alster skall för visse en del trakter af länet beredas, em den tuktanta kommunikationen med Norr kommer till stånd då den hufvudnaring, som en i stark tillväxt varande befolkning derstades idtar, omöjliggör all egentlig buseflöjd och således der behöfvat af de produkt mer och mer ökas. Af det ofwan jagda bör

framgå, att husslöjden, rätt ledd och på ett sådant sätt ut
vecklad, att den ej menligt inverkar på hushushållningarna,
är en vigtig faktor i hvarje folks hushållning och som dertill
ej bör lemnas afse. Husslöjden är en välsignelse för ett
folk och har i sedligt hänseende stort inslytande samt är en
bland de mäktigaste och verkligaste uppfostringsmedel. Den
gör hemmet till arbetets och idoghetens händ och har framför
allt ett välsignelserikt inslytande på barnen, hvilka derigenom,
seende de goda föredömena, den ständiga verksamheten och sjelf
deltagande i de syfver, som för deras ålder kunna lämpa sig
insupa så att jäga med modersmjölken arbetets ära och till
följd deraf mid utträdet i världen hafva arbetet såsom sin
högsta lag och spariamhet såsom en dygd.

Till följd af Hushållnings-sällskapets beslut, enligt hwilket i kommittéens förslag, att, till und-
fästheten ej hafwa ut-
föret, anställa till utdelning inom länet ritningar, modeller
och verktyg, hafwa kommitterade sett sig i förbindelse med
personer både i Stockholm och Göteborg och derwid erhållit de
upplysningar, att sådan materiell wisserligen kunde erhållas,
men att den dels blefwe dyr dels föga lämplig för det ändamål
Hushållnings-sällskapet dermed affett, nemligen flöjdens
waxande till lif inom länet; och hafwa kommitterade, hwilka
afwen dela af dessa personer uttakade åsigter, att ritningar och
modeller tillhöra en längre framskriden period af flöjd, beslutat
att ej använda några af de af Hushållnings-sällskapet till deras
disposition anvisade medel för ofwänstaende inföp till större
belepp än 11 Rdr 30 öre för inföp af arbeten af horn. Att
undersöka hwad slag af flöjd, som, med aftgäfwande på hwarje
orts tillgångar och afättning, kan wara önskwärd och lämplig
att införa, att, sedan man deruti kommit till klarhet, genom
praktisk undervisning, genom anställande af lärare, som resa
från socken till socken, söka så att säga handgripligen lära all-
mogem dem, att söka utbilda och fullkomna sådan flöjd, som
redan finnes inom någon ort; samt att underlätta och befördrå
produktternas afättning, skall såtrare leda till målet.

Odling af hampa har länge bedrifwits uti Norrbotten och
 länedling har under senare åren här införts. Det har wif-
 sig, att begge dessa wårter med fördel här kunna odlas, åt-
 minstone uti kustlandet, men mycket återstår ännu att öfsta,
 mycket att lära, innan detta sker på ett följdrifigt och anda-
 malsenligt sätt, lämpadt efter jordens bestaffenhet och efter
 wårttidens förthet. Man kan till och med anse, att odlingen

at lin under fjöta året warit mindre, än under de närmast föregående. Drifafen dertill torde man kunna antaga ytterst wara beroende på bristande kunskap uti det sät, på hwilket man derwid bör tillwägagå. Då likwäl lin och hampa stå främst bland wara kulturwårter deri, att de utan genfägel erbjuda ett det werksamaste sät för hushålliden, och således icke allenast äro medel att få den hushållid, som sörjer för hemmets behof, att ater uppväxa, utan äfwen deruti, att produkterna af dem äro afsettliga på andra orter, endast tillwärdningen blir god, så ligger i allt detta för kommitterade en bewefelsegrund att i första rummet sätta sig wid atgärder för böjande af denna industri, på det den i en framtid må intaga sin rätta plats bland länets förwärfskällor och så kommitterad med anledning deraf föreslå:

att af Hushållnings-sällskapet måtte antagas en under-
visare, som meddelar råd och upplysningar samt praktisk
handledning i sättet att odla, rota och bereda lin och hampa;
att praktisk undervisning deruti desutom må meddelas
wid Åsfa Landtbruksskola och Åminne egendom och att en
lararinna anstalles, som i den ena socknen efter den andra,
förfedd med erforderliga redskap, inlar rätta sättet för rå-
ämnets förtering samt undervisar i finare spanad och väfnad.

Tråd af hampa användes till fängstredskap wid de stora fisterierna uti Norge. Kommitterade hafwa iätt sig i förbindelse med personer derstädes och erhållit profwer å flere sorters garn, äfwenjem uppgift på det pris, hwarje fästild sort betingar och den affattning, jemt kan påräknas. Jemte öfwerlemnande af dessa profwer och uppgifter och med fästadt af seende derå, att kunskapen i bindning af fästgarn är allmän inom länet, så kommitterade i sammanhang med öfwanstående förslag hemställa:

att Hushållnings-sällskapet wille uppdraga åt Förvaltnings-utskottet att bekantgöra dessa uppgifter, utdela dylika pröfver inom kommunerna och uppgöra afstal med personer i de särskilda hushållarne, att för siffte-garn bereda affattning till de norrländska sjöfaktener, som arligen har inlästa trawaror.

Med anledning af detta förslag tillåta sig kommitterade att sätta Hushållnings-sällskapets uppmärksamhet på den stora fördel, som en förbättrad kommunikation med det nordliga Norge skulle bereda länets befolkning derigenom att den direkt kunde dit öfverföra sina husflöjdsalster.

Sedan Hushållnings-sällskapet's ombud wid sammanträde i följande februari månad beslutat, att, till befrämjande af den inhemsta bussföreläggelsen och industriens förökelse, inom huf-

myndstaden skulle anordnas en fortvarande, med förtalning för
nad utställning i Stockholm. I Stockholm, den 15 maj 1863.
då Hushållnings-sällskapets förvaltnings-utskott med anledning
härav hos Betspresten för denna utställning föreslagit perien
inom hvar och en af länets länshärad att sprida kännedom om
wäcka intresse för och förmå befolkningen att deltaga i dett.
för hushållning och industriens utveckling så nyttiga föret.
men det utan twifvel erfordras underlättande åtgärder för
en i detta nöd. I Stockholm, den 15 maj 1863.

att Hushållnings-sällskapet wille tillhandahålla dessa
personer penningar till förflyttning a inom landet tillverkade
slöjdalster hvilka äro af den beskaffenhet att de kunna pa
rakna affattning emot dessa personers answars- och redo-
visningsfyllighet till Hushållnings-sällskapet för sålunda
emottagne medel.

Till Industri-expositionen i Stockholm befordrades af en
enstild perien resan för en man från Böhle by af Piteå socken
wid namn Edin. Wernersson, hade praktiskt blif
och snabb uppfattning, samt fick der se modeller till och båta
af flere sorter. Efter hemkomsten byggde han en båt af den
som befordrat resan; hwarefter han haft flere beställningar dels
från Piteå dels från Stockholm. Han försärdigat nu både
redd- och segelbåtar, som levereras fardiga med segel och all
inredning; de söras prydlighet och bastanhet med lattröddbet
och snabbsegling, samt äro redan mycket eftersömda. De sör-
jas till ett pris af 75, 150 a 300 Rdr. Med stöd
af öfwanstående och med den öfwerlygelse, att många anlag
derigenom lättare utvecklas och fullkomnas, så kommitterade
föreslå:

att Hushållnings-sällskapet wille bekosta fri resa för
tweenne personer, hvilka forete intyg om anlag för och ut-
öfning af slöjd, att under instundande sommar bese den per-
manenta industri- och hushållnings-utställningen i Stockholm
och landbruksutställningen i Göteborg.

Presten Hejerdahl uti Årstad i Norge hade år 1865, då
han utlyste skolbarnen för året beordrat den inskan, att de äldre
bland skolbarnen wille glädja honom med att hafwa med sig
prof a ett och annat, som de hade med egna händer arbetat.
Han uttryckte sig med försigtighet af fruktan att allmogens
möjligen icke skulle tycka om denna sammansmältning af sko-
lans religiösa och arbetets werldsliga wäsen, men intet mis-
förstånd uppstod. Wid skolbarnstiderna fick det så till, att
sten, sedan arbetet i skolamuren war avslutadt med tal och
sång, påminde om öfwanstående önskan, och några bland stu-

terna framlemnade prof på spinning, stickning, wickning, en
jeste framwifade en tuis med skatt, en annan en räfskäfta,
en tredje litet trästärning m. m. Det war icke många prof
första året, men dock så mycket, att Presten fortsatte det föl-
jande året och så vidare med öfod framgång. Wid arbeten-
uppläsning war det anledning att göra en och annan under-
visande och uppmuntrande anmärkning, liksom till premie
topte Presten en och annan sak, för andra fick det bero wid
ett leford. Så berättar Olof Sundt i sin bok "Om Hu-
sliden i Norge" och kommitterade anse att detta exempel för-
tjänar efterföljd af stollarare och skolstyrelser, ty näst efter, om
ej i jemnbredd med gossens och flickans belliga undervisning
och regelmässiga skolgång, bör ett uppmärksamt öga fastas der
på, att barnen i hemmen hallas till och öfwas i arbete, och
så derför kommitterade med anledning härav föreslå:

att Hushållnings-sällskapet wille fästa skolärars och
skolstyrelser uppmärksamhet på detta sätt att hos barnen
framfalla arbete och taslan i slöjd.

Under sistlidne war afslutad kommitterade till kommunal-
nämnderna i landet skrifwelse med uppmaning att genom ar-
betsföra fattiga insamlas frö af gran och tall samt widfogade
denna skrifwelse en tvöfaldig underrättelse om det sätt, hwar på
insamling och förvaring bör ske, jemte uppgift på det pri-
tem för god wara tan erballas. Kommitterade hafwa ej er-
farit, om till följd af denna skrifwelse någon åtgärd blifwit
widtagen, men anse den biförtjenst, som genom en dylik in-
samling skulle kunna beredas synnerligast sadana, som ej ut-
härda tungre arbete, ej wara att fersalta. Under förhoppning
att Herrar Sägsmästare, hvilka bäst känna den metod, som wid
detta arbete bör användas, och hvilka desutom lättast äro i till-
fälle att bereda waran affattning, wille verka för utbredande
af denna näringsgren inom landet, så kommitterade föreslå:

att Hushållnings-sällskapet anställer hos Herrar Säg-
mästare, det de, på sätt dem lämpligast synes, wille söka
afstadkomma insamling af och bereda affattning för frön af
wädra bärträd.

Bland slöjdalster, som genom de senaste årens industri-
och landbruksutställningar blifwit bekanta, äro äfwen kängster,
kängstebottforer, lappster, lappstestoflar m. m., hvilka numera
affättas till dydligare orter i ganska stora quantiteter. Genom
dessa utställningar hafwa dylika arbeten blifwit kända, och
terde år efter år hafwa att parakna öfod affattning. Da
dessa sätt att framwisa, hwad man kan tillverka, icke medför
någon stor kostnad, så kommitterade hemställa:

att Hushållnings-sällskapet wille utfärda en uppmaning till länets befolkning att mera allmant deltaga med utställning af sina alster wid stundande dylik i Göteborg.

Hushållnings-sällskapet har under de senaste årens sammanträden öfverlagt om och widtagit åtgärder för en förbättring af färförelsen inom länet. Kommitterade, som ännu många upplysningar och råd erfordras, innan färförelsen kan sägas hafwa hunnit den ståndpunkt, den bör intaga, för att lemna orten det förråd ylle, som dess kalla klimat kräfver, och som desutom finna uti allen en artikel, som lämpar sig för hemslöjdens utveckling, få anhålla:

att Hushållnings-sällskapet wille i detta hänseende widtaga ytterligare åtgärder, genom att inom länet sprida skrifter, som kunna wara till ledning wid farens skötsel.

Under förhoppning, att de tagrep, som tillwertas uti Lappmarken, stulle kunna användas wid fiske i Norge, hafwa kommitterade inköpt och afsändt ett parti af dylika; men någon underrättelse har ännu ej ingått, om de för det afsedda ändamålet äro lämpliga.

Widare hafwa kommitterade inköpt profwer å arbeten af lein, hvilka härmed öfverlemnas, jemte uppgift på det pris, som hwarje fert wid försäljning i minut betingar. Då dessa och dylika arbeten icke förutsetta annan händighet, än den man i allmänhet kan antaga bland befolkningen förfinnas och då blott enkla redtyg användas för arbetets utförande, borde sådana kunna förfärdigas inom länet och stulle utan twiswel i synnerhet komma att bereda den i likartade arbeten händiga lappallmogen god biförtjenst.

Räkning å de kostnader kommitterade haft wid fullgörande af deras uppdrag bifogas.

Lule den 22 Januari 1871.

R. Schough.

H. A. Widmark.

B. F. Holm.

Nywa Landtbruksstola.

Till Kongl. Landtbruks-Akademiens Förvaltnings-Komité

Härmed får jag äran afgifwa en wärdig berättelse öfwer verksamheten wid Norrbottens läns Landtbruksstola under det förflutna året:

Den 21 sista Oktob. hölls examen med de afgående sex lärningarna, hvilka wore J. G. Lundmark, F. M. Siaksen, A. Nyström, G. M. Wikström, N. P. Grötsjen och N. A. Beraman. Alla dessa hade, genom en berömd wärd flit i såväl studier som arbete förvärfvat sig en god gedning i både teoretiskt och praktiskt hänseende. Fyra af de utexaminerade hafwa derföre, på undertecknads rekommendation, erhallit såväl förmånliga anställningar inom länet, och från de ställen der de äro anställda förspörjes endast ömsidig belåtenhet; den femte har tillträdtt sitt eget ärfda hemman och den sjette lärningen biträder fadren wid skötseln af dess hemmansdel. Såväl dessa som de qwarwarande lärningarne hafwa stads rådgifvadt ett utmärkt bedrande uppförande.

Att fortfarande till Landtbruksstolans ändamålsenlighet är i tillwert kan stenas deraf, att platjerna wid denamma numera med begärlighet efterjagas af inom länet bosatta hemmansägare, hwarföre Styrelsen numera funnat jätta i verkställighet sitt wälbekänta beslut att ej antaga inhyssingar såsom lärningar. Därför detta beslut, inå numera anställningar till större antal än tillgång på platjer wid stolan finnes, och tillfölje deraf, är man i tillfälle bland de sökande göra urval och därinom erbjuda lärningarna till de som önska. Lärningarna inberede i staden utwärd bedranda och underlättar lärarekallet, hvilket för några år sedan war temmeligen tungt, emedan twang då måste uträtta hwad talsan nu åstadkommer; och derjemte förtjenar omnämnas, att de wid Landtbruksstolan så wänta anställningarne mot mat-hållningen under senare åren, eller allt sedan hemmansägare söner började antagas, alldeles upphört, waktadt fästället är mindre dyrbart nu än då.

Alla lärningarna, äfwen de nyantagna, utmärka sig för wetgirighet, arbetshet och ett godt uppförande.

Den teoretiska undervisningen — som fortsattes fem timmar dagligen, fördelade på morgon och afton, intill den 1 siffl. Maj, i enlighet med Kongl. Maj:ts nådiga Reglement och i öfverensstämmelse med den af Kongl. Landbruks-Akademien förvaltnings-Komite fastställda planen, samt sedan undervisning under sommaren och hösten meddelats att de afgående lärningarne i verktyg, landtmåteri och afvägningskonst — återbörjade på nytt den 1 siffl. November då de nyantagna lärningarne anländt. Den fortgår på enahanda sätt som under förra årets vinter och med bibehållande af samma läroplan samt med biträde af Herr M. Persson.

I slöjdstugan och smedjan meddelas undervisning af utexaminerade lärningen S. G. Lundmark, hvilken förvärfvat sig såväl slöjd- som smidesfärdighet, samt hösten 1869 blifvit efter genomgången kurs wid Kongl. Veterinär-Institutet, der ifrån utexaminerad såsom hofslagare med ganska goda betyg. Under årets lopp hafva arbetena i slöjdstugan och smedjan varit inkrästa till reparationer af gårdens redskap, men för närvarande arbetas på en beställd rullhvarf.

Angående skolans abyggnader, har en ny badstu blifvit uppförd samt de förberedande arbetena till uppförande af en ny lilla skola, såväl som väntande.

Skolans jordbruk. Den, då förra årsberättelsen afgafs, påbörjade afdelningen af en myräng om 44 tunnlands widd har under årets lopp blifwit i det närmaste fullbradt, och är det undertecknades önskt, att i man af gödieltillgång, genom upplag förvandla denna trakt till wallar. Det tidiga julfältet, som förebyggt all djupare kälång, har gjort afwen denna vinter tjenlig för dikningsarbetets fortsättande, hvilket arbete också, allt sedan den 7 November, dagligen pågår. Å den ofwannämnde myrangen hafva under årets lopp tills dato blifwit upptagne ett 340 sammar långt flodstäl af 4 fets djup och sido- samt stämning-diken af 3 fets djup till en sammanlagd längd af 840 sammar. — Vårbruket tog sin början den 10 Maj, och allt från den 5 Juni intill medlet af September hade orten en jemn, varm och god sommar, hvilken i hög grad befrämjade vextligheten och påskyndade mognaden af alla säden. Emedan jag kommit till en bestämd erfarenhet, att ju tidigare man å denna ort kan besä sitt höstjadesfält, desto bättre och jäfrare skörd erhålles, så blef den gödslade nyodlingstrådan före midsemmar besädd med höstråg af Johannesrag, som afwen detta år lemnade från fältet en utmärkt grönsoder-skörd.

Slåttern och hobergningen började den 18 Juli, verkställdes och afslutades under det önskligaste väder, hvarunder

allt kornet samt en del af rågsförden afwen blifvit uttadt men den öfriga delen af grödan war uttadt för ett svart bergningsväder, hvilket först med den 14 Sept. upphörde. Dock blef endast en ringa del af hattbanden något skadad. Detta swara bergningsväder har bringat mig på tanken att uppföra förenamnde jadeseria.

Swad afkastningen angår, så har den å Landbruksföreläsnings-rag-skörden blifwit utmärkt såväl till quantitet som kvalitet. Efter sammanlagda 10 sets utjade Johannesrag på 10 tunnlands widd (således en kub.-fet per tunnland) har erhållits en fullmogen och skadad gröda som med säkerhet minst kommer att uppgå till 116 tunn. Någon bestämt siffra kan ej uppgifwas, förrän skörden från det fredigaste afkastet blifwit afstodad. Denna skörd erhöles från dels gödslad nyodlingstråda, dels gödslad gammal afer och anmärkas måste, att, oaktadt sommaren war ganska torr, ragen skod fredigast å det fält, som war fullständigt underdikadt. Efter blett en lannas utjade af kubbhwete erhöles ej mindre än 5 fet full moget dylligt — ett förjöl, hvilket jag tänker upprepa. — Kornet har liksom lemnat en riklig, god och välbergad skörd, som dock ännu är till större delen otrostad. — Från tradgården har erhållits en ymnig afkastning af arter, merötter, kalfötter och rödbeter med flera wärter. — **Soastkomsten** har blifwit wida mer än tillräcklig för det fåtal djur som för närvarande underhållas wid Landbruksföreläsnings-skolan. Den utgöres förnämligast af wallbö. 25 quadratreswar äro nyodlade.

Kreatursantalet utgör blett 16 mjölkaande kor, 1 tjur 2 tjurkalvar, 3 quwiger, 4 hastar och 10 får. Den lannets Hus-hållnings-sällskap tillhöriga springgummen af helblod Southdown är fortfarande härstädes stationerad.

Den 2 siffl. Juli hedrades Landbruksföreläsnings-skolan med besök af Hans Kongl. Höghet Prins Oskar.

Åfwa Landbruksföreläsnings-skola den 12 Januari 1871

Sirt. Axel Fogelmark,
Skolans Föreståndare

Aminne Wård.

Till Norrbottens läns Kongl. Hushållnings sällskap!

Enligt arrendetraktatet är undertecknad skyldig, att wid årets slut afgifwa årsberättelse öfwer ställningen wid Aminne egendom, hwiilen i förthet lyder:

Areaturens antal bestå för närvarande af 2 st. hästar, 1 st. tjur af hel Allgauer, 1 st. ko af samma ras, 14 st. kor af blandad ras, dels Allgauer, dels Nyrshire, 1 st. tjurkalv och 14 st. får, deraf 2:ne tackor af hel Southdown-ras.

Ladugårdens afkastning har varit, jemförd med förhållandet till andra stallen i orten ganska god, till följe af bättre bete och kraftigare utfodring. Under tiden från den 1 Maj till den 30 Dec. har tjernats 45 lis pund 8 skalp. smör samt mjölkafkastningen omkring 6,240 kanner.

Utgifterna för husballet, samt brukning och bergning af egendomen har i det närmaste kunnat bestridas med ladugårdens afkastning. Emedan mjölken afyttras till fördelaktigt pris. (25 öre pr kanna), så har ej någon öfverredning verkstalts.

I anseende dertill, att gödsellidret och öfra gasweln af foderstallan blifwit brädfordrade samt s. f. fastgård blifwit lagd både inwändigt och utwändigt, omkring ladugården, är den nu tillräckligt varm utan eldning.

Foderbruket har under förra sommaren äfwen lemnat nöjsam afkastning. I brist på tröstwerk har all tröstningen ej ännu verkstalts, men enl. proftröstning bör blifwa:

1:o) 30 tunnor Korn efter 3 tunnors utjåde på 3 1/2 geom. tunnland;

2:o) af Råg bör blifwa 25 tunnor på 6 tunnland 7 fappland. Orsaken till denna ringa afkastning är, att Rågen föregående höst blef för sent sådd på både ny och egodolad jord;

3:o) 3 kub.-fot gula Årter efter 5 kannors utjåde;

4:o) 1 1/2 tunna Hafra blef för sent utjådd, hwarföre ej någon sad, men ett godt foder erhöles;

5:o) Potatis lemnade en afkastning af 54 tunnor efter 2 tunnors utjåde;

6:o) af Kålreter erhöles 24 tunnor;

7:o) Ett experiment med skallöst Korn, som förtjenat namnet, att af 2 1/2 l. uttum uti 8 st. id. d. 8 l. n. i (32:a kornet); ett resultat, som skulle blifwit wid fördelaktigare, om ej dels jnufaglar, dels maff förstört en stor del af kornet. Detta sådeslag är förtjent af all uppmärksamhet, ty det har under flera föregående år wlat sig lika hårdigt som ertens wanliga Korn, samt fordrar blott halwa utsädesquantiteten i förhållande till arealen, för den starka ret- och strabildningen;

8:o) af foder har blifwit inbergat 9,850 lis pund Träde- och 200 li. p. Malt. I maj månad uti farm d. b. n. namnas, att 15 storskrinder fullmogen Thimothei- och Klöwerhi äro inbergade för erhållande af strö, dels för egendomens behof, dels till affalu.

Då bergningen och skörden wore afslutade förliden höst, brandförsäkrades lösegendemen, äfwenjém foder och gröda i länets allmänna Brandstodsbelag.

Under förra sommaren utjådd 3 kub. fot 2:et 3 kanner råg och 1 kanna Rabbhwete på nära 4 geom. tunnland w. l. gödoland och brutad jord. 3 tunnland af den öppna återn igenlades till gräslunda och den öfriga öppna jorden blef erdentliat i stoplejd; men ej mer än 130 sträckammar difen blew (i brist både på tid och tillgångar) upptagna.

I de stora raswar, som en uti på egendomen, ha blifwit roddt till slattermark 5 m. tunnland samt wid Medings-träskelween (enligt aford med Lijtnant De la m. a. 25 Rdr pr tunnland) ytterligare 5 geom. tunnland, hwiilen jeduare roddning först nästa war kommer att afsynas och godtgöras.

Den arrendatorn åliggande skyldigheten, att bygga urinreservoir wid ladugården, med dertill hörande pump- och urinlåda, har blifwit fullgjord.

Öfwer de gansta dryga reparationskostnader, som Hushållnings-sällskapet låtit verkställa förliden höst, har redowisning afständts till Förvaltnings-utskottet.

Aminne d. 2 Jan. 1871.

S. F. Sandstedt.

Hushållsgillenas årsberättelser.

Från Haparanda stads och Neder-Torne Gille. *)

(Hr hr. doktor S. Pipon.)

Då frenefogdarnes embetsberättelser till konungens befallningshafwande i länet innehålla uppgifter om wäderlebens beskaffenhet, omständigheterna wid jadden samt stördens beskaffenhet under året eller korteligen: stördens historia för året, anser jag obehöfligt att här upptaga densamma, i synnerhet som den för stäligen böra anses i sjelfwa werket främmande för Hushållnings-sällskapets uppgift, ändamål och werksamhet, hwilkas föremål wäl måste anses wata något, em oss ej wigtigen komma att för alltid förbliwa blott ett önskningsmål, att arswäxtens utfallande någonsin i någon betydlig mån kommer att bero på denna werksamhet) och något mindre till nytta. Det är wäl nemligen afgjort på alla naringars standpunkt och bemödande att oupphörligt, såwidt görligt är, höja denna standpunkt, som utgör Hushållnings-sällskapets och dess försörjnings uppgift och ändamål. Jag beklagar dock, att den korta tid, som förflutit, sedan ordförandeskapet inom Haparanta afdelning pålades mig, warit otillräktlig för insamlande av de uppgifter och upplysningar, som were nödvändiga för bedömande av denna standpunkt och i hwad mån densamma under årets lopp best sig. Sällskapet måste på denna gång nöja sig med ånsta knapptandiga och den nemliga upplysande uppgifter från denna afdelning. Dattadt jag sål des har så sällerbullanden har upp. inna att lagga till grund för emdömen om afstilla a naringars standpunkt och densas listning eller jantning under året, tor jag dock komma att wäga några sadana, på det att denna berättelse ej må bliwa fullkomligt innehållslös.

*) Gillets hr Ordförande har i sin årsberättelse begagnat det foreslagna nya säsungsättet, hwilket samwetegrant bibehålles wid tryckningen, ehuru wi ingalunda i öfrigt äro benägna att följa exemplet. Num. af litg

Swad nu serst jordbruket beträffar, så är det allem wäl bekant, att des ena del: aferbruket här och i de norr härom belägna trakterna är aw en förwinnande obetydligbet i jemförelse med des andra del beskapsskötjeln. Man har i essentligt och enstildt tal och i tytt gjert Norrland i allmänhet Norrbottens lan i synnerhet och de norr om Haparanta belägna trakterna den förebräelien att försumma sitt aferbruk. Då jag genom reser och wistelser i de flesta af Sweriges landstap warit i tillfälle att anställa jemförelser och betraktelien i afseende härpå, wägar jag anwisa denna beskollning såsom mestad, tillkommen aw obekantskap med härmarande förhållanden, aw från försädrer ård och jedermiera tråget behallen god tro på riktigheten af medlersta och jedra Sweriges försörjningsätt i jordbruket och (uttrycket, ehuru djermt, må fram!) aw bristande bliff in i framtiden. Jag grundar detta mitt emdöme och detta djerwa uttryck på följande, såsom jag tror af stidliga sällerbullanden: Norrland hindras att ådra jordbruket till hufwudsak itte blott aw sitt oblidare luttstrett (en enda frostnatt tillintetgör, såsom bekant är, ofta frukten aw alla möder, alla berättningar) utan äwen aw en jemserligt mindre till nytta på från fridra tider bildad wärtmälla (humus) som med lita i jedra Sweriges milder luttstrett alstiat d i aw lutt i m. ja andra m. p. ja b. m. samman (nara berg wisa, såsom bekant är, öwerallt en nästan kal granitbta eller äro på sin höjd betakta aw så mycken jerd, som kan komma näring åt de anställda hjertraden). Under sådana förhållanden måste beskapsskötjeln här bliwa hufwudsaken och aferbruket blott des binering. Men gar beskapsskötjeln framat så ossa jerdbruket framit; det följer sin meder såsom stugan; när barnet wärer, wärer oft des stugga. Norrland handlar sålunda flött, med bliffen riktad in i framtiden, då det genom sitt hittills följda försörjningsätt tryggat jordbrukets wärdelien lan komma men dess jäfra framatgående och dess framtida bestand, da d. emet i. d. i. t. i. jedra Sweriges m. m. sitt försörjningsätt (att göra aferbruket till hufwudsak och beskapsskötjeln till en förwinnande obetydligbet) äwenthrar, efter menstligt jätt att se och berättna, att rata i en tanste ej så långt afslägen framtid i samma belägenhet, som Nordameritanska östern, hwilken list en flöjande ung arwtagare i alla hushallat med de aw naturen under årtusenden samlade och at den i arw lemnade ofantliga lagren af matjerd, att den nu redan måste nästan uteslutande lewa på Westerns ännu ej uttända förrad därav. Den senung, som utsjager sina underfater genom oupphörliga skatter utan att försja för deras

förmåga att bereda dessa skatter, blir slutligen fönnung... i en fattighus. Man må härvid ej invända att medelrika födra Sverige i riket ifrån annat kall eller källa, beståndsstöttern, hemta näring af jorden, nemligen genom konstgjord gödsel. Menas härmed termgödsel, ja svarar jag: den jord, som beröwas termen, göres ju härigenom eduglig omöjlig till odling främdeles. Bättre är då att låta den goda jorden, der naturen lagt den, ja slipper man förförlust i festnaden. Menas åter annan konstgjord eller utifrån införd gödsel, ja är denna alltför dyr och alltför ringa att kunna utgöra någon ersättning för hvad som oupphörligt tages ifrån jorden.

Jag har påstått här ovan, att åkerbruket i våra trakter ehuru behandladt blott såsom binäring, dock går stadigt, em otillräckligt framåt. Jag bestämmer, att jag ej här genom uppgivande av några jämförelser, kan styrka mitt påstående. Under mitt förra ordförandeskap i denna afdelning började jag att i mina årsberättelser införa några granna uppgifter på utvecklingen af hvarje år inom denna avdelningsområde gjorda uppgifter. Ehuru lär dessa uppgifter av mina berättelser ej utgå. Nu har jag nu varit i stånd att med siffrer styrka att utvecklingen af den odlade jorden t. ex. i Gaaparanta by inom en tidrymd av tjugu år tredubblats, ja att numera knappt någon odlingsbar jord der finnes ouppbruten. De eländigaste, stenigaste, flegbemariga trakter äro nu vackra åker- eller ängspå, små sjöar och meras äro fyllda och prunka nu med vackra gräsvallar.

Detta, hvad jordbrukets kvantitativa framstegsfridande beträffar. Det kvalitativa är väl icke så märkbart. Men även i afseende härpå måste erättniska förhållningar sedermera tillvalar. Man förebrår ej brist på verktyg utan att befinna att dels vårt luftstreck ej medgifver odling af alla de slag af jerdalster, som triwas i Svea- och Götaland dels att vårt jordbruks egenkap af blott binäring till beståndsstöttern gör det nödvändigt att behålla en med gräs besädd åker flera år i lunda. Medafwas måste dock, att en betydlig del af den egentliga allmogens förmåga är i det inständande verktyg, som har tan och bör införas, i det att den dels håller samma jord oupphörligt öppen såsom åker dels besår den oupphörligt med samma sädeslag. Åfräknar man dessa felaktigheter, som dock, såsom nämnt är, kan läggas blott en del af den egentliga allmogens till last, så kan man påstå, att åkern här stötes så väl, som man, i betraktande av den korta tid, luftstreck till förunnar, stäligen kan begära, hwilket otillräckligt

bevisas daraf, att wara åker lemna bättre skördar, än de i så ofta, som fresten ej förstör dem. Gedslingen är naturligtvis, såsom af det förutlagda redan kan slutas, bättre än i jorden och även emot ditningen kan man ej göra anmärkning i allmänhet. Säckfyllning (medelst smitten, ty tegel är funna här för den djupa kalens stull ej användas) är av många införd.

Beståndsstöttern fortsätter att utvidgas och fullkomnas. Af utländiskt slag hafwa visserligen till obetydlig mängd införts, men detta kommer sig ej af någon blind förtärlighet för det gamla utan av den erfarenhet, man gjordt att dessa med den utfodring, jorden har medgifver, ej kunna upptrivas till eller hallas wid högre mjölkafkastning, än de infödda. En tillvitelse är man vid första påseendet besödd att göra ladugårdsstöttern härstades, den neml. att den utslutande är anlagd på smörtillverkning, men denna tillvitelse återtager man såsom illander wid närmare kännedom av förhållandena. Den jura mjölken utgör neml. allmogens huswudialliga föda, tjernmjölken dess utslutande dryck, väggas de billigaste sadana. Vill allmogens nu av dessa tillverka ost, måste den taga till annan föda och dryck men denna blir så mycket dyrare att den erhållna esten ej ersätter stignaden i pris, hvarför osttillverkningen af jura- och tjernmjölk här ej kan ifrågakomma. En förändring i sättet för kornas utfodring har under de sista åren börjat allt allmännare införas. Förut har man givit korna det mesta höet nedlagdt i uppfäst watten. Wattenförseningen (som alltid stett i sabbusen) med deraw alstrad ånga har rest sabbusen och beredt kreaturen fullt lust, mindre tjenslig att införas och genom sin alltför stora warma lutt blottställd dem för juver-inflammation wid uppfäst drag. Genom skogarnes utöfande har nu weden blivt för dyr eller swar att anskaffa för detta ändamål, hvarigenom man blivt nedslagen att sälja det förredome, som redan för många år sedan givits av mera tänkande ladugårdssegare, som afstafat kornen, sedan de efter ren förvisat sig em att inga elägenheter uppstå genom dess afstafande.

Under årets lopp har en större sjöawtappning med statsbidrag, neml. den av Mjöstråf, Sangstråf och Säwitstråf belagna dels inom Säwits, dels inom Sangis byar, blivt fullbordad, anwänd och godtänd, hwilken lär wara en af de mest winstgifwande. Beloppet av den höawlastning derigenom kommer att winnas är naturligtvis ännu ej tänd.

Fisket, ertens andra huswudnäring, huswudialligen bestående i lax- och siltsite i stargården och Torneå-elw, har de sednare åren stadigwarande gått tillbaka, väl ej till iver men till

fångst. Man har welat härleda detta fästnämnda från den allt livligare blewne ångbatsrörelsen i skärgården och elwen men om man betänker dels att laxen såsom hwarje annat djur slag swärigen låter sig nagenting avsträffa sig ifrån till fredsställandet av sin starkaste naturdrift, fortplantningen, dels att andra elwar, utmyunande i Bottuiska wakens nordliga ända, i och utanför hwilka någon sådan ångbatsrörelse ej eger rum, lifa fortgående awtagit i fästtillgång, måste man härleda denna minskning ifrån annan orsak, hwilken offra ej behöwer sökas långwäga, då man ser till nästan fullkomlig utrotning gränsländ, lätt, hwar på detta fäste i elwen bedrivnes. Genom, isynnerhet i elwens nedre del tatt förekommande, öwer delen därav si strälfande patstängslan eller sakallade pater, i sin yttersta ända, följede med en nedåt sig strälfande inhägnad med blott en liten öppning, nedåt riktad, för laxens inträde, i hwilken inhägnad der den sig samlande laxen tages med alltför finna stiga nät, som ej ens genomsläppa det uppvärande ynglet, kan gas utan en enda dags uppehall under den tid, laxen stiger upp för romulagning, större delen af den samma och den obetydliga del, som lyftas i mygga sig igenom alla dessa förät och hinder, tages sedan genom ljustring i elwens öwersta, grunda delar. Man har offra slutligen börjat inse, att något måste göras för att åtminstone till någon del geddöra denna utrotning. För några år sedan inrättades en laxrensläkningsanstalt i elwen ungefär 1 1/2 mil öwansför det utlopp och efter afstilla misöden lyftades man för ett par år sedan fram allra ett temmeligen betydligt antal yngel, som utsläpptes. Sistlidne jemmar fattades deutom på ett allmänt sammanträde afstilla nyttiga beslut om någon inskränkning i fångsttiden och sättet. Nära wärdt är dess att allt detta skall uträtta föga, så länge den slutliga och wärsta utrotningen öwerst i elwen kommer att ega rum och man har föga hopp att kunna öppna den der boende ofunniga, av den ögonblickliga winningslystnaden skymda, fortlynta bliff för stadtheten i framtiden av denna utrotning och knapt några utvägar att genom twång i dessa awlägsna bygder ställa aflydnad af fattade beslut, då inga myndigheter eller personer, som kunna öwerwaka dessas eftersewnad, der äro besatta eller kunna förmas att besatta sig.

Slutligen måste man offra betlaga det förstörande sätt, hwar på laxen nästan ett helt dygn efter fångsten behandlas och förwaras. Om man off måste medgifwa att den omständigheten att fästet tillhör och bedrivnes av twenne ritens underfater till hälften hwardera och olifa år av olita innehaware genom arrende lägger swärigheten i wägen för bättre

anordningar och anstalter i detta afseende, måste man dock anse afgittighet hwar en stor andel i felaktigheterna härutinnan. Medgifwas måste dess att, sedan fisken efter detta dygns förlopp kommit genom ferdning i hwarje arendators händer, den numera på ett mycket bättre sätt, än ferdom, insamlas och förwaras i för detta ändamål av de flesta numera inrättad fästallare.

Skogshushållningen inom denna awdelnings område, der de större skogarne redan för länge sedan blifwit nästan alldeles utrotade, kan sågas wara blott negativ, d. w. i. bestå i skogande av den nu uppvärande ungskogen, ty man har ännu ej blifwit av nödwändigheten drifwen till att genom skogsfrö lädd söka förekomma en fullkomlig skogsöfverflöd i framtiden. Den förstnämnda omständigheten, att den mogna skogen redan länge sedan blifwit nästan fullkomligt utrotad, har man wal att tacka derför, att härstädes ända intill detta år, icke uppstått några av dessa förstörelsewerk, som kallas sågwerk, dessa trästjalar på den swenska hushållningen, hwilka, uppspirande såsom swampar, hota att förwandla Sverige till en ödemark. Genom förebarandet, att de endast tillgodegöra den mogna eljest förrentnande skogen och att Norrland ännu eger outtomliga förråder därav tystar man den wakande fruktan och knottet hos allmänheten, som har swårt att beräkna dessa förråder, som ej besinnar att Norrland med sitt stora område, isynnerhet av frostlända myror, och sitt oblida luftstreck offra behöwer ofantliga förråder därav, om det ej skall gå under, att ungskogen starkt medtages genom odling och rödning, och jordsling, att skogseldar anställa betydliga härjningar på både ung och gammal skog. Under det man med priswärdt nit upprättar och ombuldar sparbankar och andra nyttiga inrättningar för penningen, öwerlemnar man utan motstånd af förstörelsen skogarna, dessa naturens stora sparbanker för värme och fruktighet, som de under de tider och wid de tillfällen, då öwerflöd derpå förefinnes, tillwarataga för att sedan wid uppkommande brist derpå utsläppa och salunda åstadkomma det för odlingens möjlighet och framgång nödwändiga jemnamättet därav. Den stora hopen tror, att skogarne af den stora werldens byggaren endast äro ämnade till wedbrand och s. k. förädling och ser utan motvilja, ja på sina ställen med wälmilja (för den ögonblickliga winstens skull) den stigande spridningen av sågwerken, dessa wampyrer, som suga lifswärmen ur den swenska jorden. Man kan snart knappt göra en dagsresa utan att höra flasandet av dessa widunder, under det de i djupa andedrag suga hjerteblodet av den swenska jorden eller gräs

slut af deras tander under förstörelsearbetet. — På denna mörka tawla ser man dock en och annan ljusglimt och jag önskar här, om möjligt, fasta Hushållnings-sällskapets uppmärksamhet på en sådan. Jag har nämnt och det är för alla förwälfant, att gärdslingen medtager en god del af ungastege. Detta kan dock betydligt minskas, om uppförandet af stegårdsgårdar allmänna kan fås i bruk. Under mina resor och vistelser i olika delar af Sverige har jag funnit, att i tillräcklig uppmärksamhet ägnas härat. Till och med i de lantskap, der redan länge stogsbrist herrskat, får man se nästan alla gärdsgårdar av trä och måste reja måttal, innan man träffar på någon af sten, under det att denna ligger antingen en, två, tre eller flera stegar, i allmänhet upptagen i rosen eller wid sidan af återn. I Norrland, oaktadt dess widlyngre odling, är förhållandet härutinnan i allmänhet bättre än på många ställen i det öfriga Sverige. Snom detta område, som min berättelse omfattar, hawa flera tänkande jordbrukare, dels för stogens sparande dels för att bespara sin efterkommande den meda med stenröjens undanröjande, som försäders tröskelstet påstod dem uppfört under 100 af de sista 20 år och under 100 af utstet sten (und-gord) har och en. Men den egentliga allmogen anwalles ännu dels av den egenbliffliga kostnaden, ehuen uppläggandet af stenar i gärdsgårdar medför en obetydlig större kostnad än upptagandet i rejen (då ju bortförningen är det kostsamaste), hwilken stillnad i kostnad desutom mer än ersättes af den större waraktigheten dels av tanklöshet och gammal wana att följa dessa föredömen och jag tror dock att i utwet genom utstudade tillgångar (t. ex. endast af 10 öre för samn) stela kunna verka godt i detta fall.

Av öfriga på en del andra ställen förefommade näringar (jag hiteatnar ej handelen, då på handel och näringar wauligast taas såsom skilda bebygg) trinos här inga till nämnröd grad, till följe af brist på dels råämnen därför dels konstlil hos befolkningen. Denna sistnämnda wallar att ingen egentlig handaslejd här idkas. Medwändigheten, som på så många andra ställen bliwit konstflitens meder, har här warit fruktlös oaktadt de täta miswärderna och bestaffenheten af war nuwarande fattigwärdslagstiftning eller möjligen jättet för dess tillämpning har lagt ett bekwamt hyende under lifnöjdheten och lättjan, förhindrat uppfomsten af all sjelfwerksamhet och omtankar för framtiden, ja hwad wärst är, oödat hederkänslan. Tillwerkningen af laggkär och euklare för- och återbrukeredskap för ortens behov utgör här all handaslejd, som finnes

En handaslejd, som wore lämplig och möjlig för denna ort dels emedan råämnen för densamma här förefinnes i tillräcklig mängd och utan någon kostnad, dels emedan dess alster tala med någon försändningskostnad (ett oundgängligt will för trewnaden af hwarje handaslejd i en glest besattad trakt wore förfärdigandet af rotflättningsarbeten. Denna handaslejd skulle, om den blewe gängle, äwen bereda ladugårdsfölseln härstädes en betydlig hjelp, emedan de flesta naturliga ångar här lida af wide, som utgör ett svarutroteligt ogras på desamma, hwilket endast genom upprykning med rötterna kan werkligt utretas. Jag ingaw etthä för ett par, tre år sedan till länets landsting ett förslag, att sända tre a fyra sat tiga, föräldralösa eller wanwardade barn, som hetade att förlorade för samhället, ifran skilda trakter af lanet till stora Råby räddningsinstitut, som mot betalning emottager barn awen ifran andra ländskap, än det, för hwilket det egentligen är afsedt och lata dem lära sig rotflätning samt sedan utplantera dem i lanet och slutunda göra ett försök att införa här denna nyttiga handaslejd; olyckligtwis infom detta försök några timmar för sent för att berättiga till upptagande och jag hänwistes just då med detta förslag till Hushållnings-sällskapet. Jag har nu welat fasta sällskapet uppmärksamhet härpå, om det finner förslaget förtjena något afseende.

Gillet's område har en fast folkskola och småbarnsskola för staden och en flyttbar folkskola för landsbygden. Stadens folkskolehus har en bekwäm bestad af tre rum och köl för folkskoleläraren och en stor tomt lämplig till planteringsland, men otillräckliga rum för lärjungarne i både folt- och småskolan. Stadens Municipalstyrelse waktte derföre redan i wåras förslag om inköpande af en till buds stående större byggnad med lämpliga lärosalar, men detta förslag rönte olyckligtwis motstånd ihyuerhet från ett håll, hwarifrån man haft skal att minst wänta det och kom ej till wertställighet utan lemnades beroende på framtiden.

Från Pite sockens Gille.

(Af hr Öfwerste-Löjtnanten m. m. W. v. Dehagen)

Under jänings- och wärttiden egde en i allmänhet tjenlig wäderlek rum, och største delen af saden werkställdes i slutet af Maj samt återstoden första dagarne af Juni månad. Sådenn hann derföre till nästan full megnad, innan någon hwä trost inträffade, och detta är här också inom Gillets område

varit ett godt år. Vät blif grödan på några ställen mer i mindre frestskadad, likasom etjentligt och regnigt betningswader åstadkom kornets mältning, men icke till jönneligg betydenhet. Inrättande har, likasom på de flesta ställen uorren af eldrior, eller åtminstone täkta hästjor stulle under regniga höstar wara af stort värde och besäta jordbrukaren från all fruktan att få en wacker stord förstörd.

Akerbrufs- och arbetsfattet har icke undergått någon förändring. Den större och sårare affastning, som nästan allti erhållits af Nagen om den i rätt tid säs, torde wäl jönneliggom leda till en widsträcktare odling af detta sädeslag, men ännu upplåtes af delsamman enefligen alltför litet utrymme.

Såsom öfwan nämndt är har **Sforden** i allmänhet blifwit god. I kornet kan den beräknas ungefär sålunda:

af **Rag**, som på många ställen lemnat 30:de kornet och den öfwer, öfwerhuswud till 16:de kornet;

af **Korn** till 6:te a 7:de kornet lärer på några ställen uppgått ända till 18:de kornet med en affastning af 14 tunnna i 1 m. tunnland;

af **Blandsad** och **Hafre**, hwilka dock obetydligt odlas, lika med kornet;

af **Potatis** till 6:te kornet. Odlingen häraf är ringa emot befolkningens behof, likasom och andra **Rotfrukter** ännu mindre tillwunnit sig förtjent uppmärksamhet.

Lin och **Gampa**, likasom tillserene obetydligt odlade, hafwa gifwit medelmattig stord.

Spannålsbeloppet i sin helhet anses likwäl icke tillräckligt för jockneus festmängd, emedan ett stort antal personer af arbetsklassen hafwa intet eller högst litet att skörda; men trifta synas genom de förrad, som af Handlande och Werksägare från andra orter hemtages.

Fodertillgången är förwändad i d. En uttåg uti denna af kreatur a jockneus alter i d. Smorproduktionen beror under sådana förhållanden på framåt och har wäl och i någon mån stiait, men motiwarar icke på långt när jockneus behof. Sannolikt kommer den icke heller att wisa någon nämnoward tillwert förr, än några bomejerier blifwa inrättade. Hwaraf mittan flera anser som uti d. Ladugardsskotseln har icke undergått annan förändring än den, som är en tillfällig följd af god fodertillgång.

Det i föregående är berättat liksom nämnda försök i med Gräsarter förhållas öfwan d. d. a. Vid sådd u. upplandade med ² Korn sorgwasse de helt och hållet detta genom ärthalmens rika wertlighet, så att endast arter skördades. Utjädet, 2 skal

korn och ett 1 skal Utter, gät af det jeduare slaget 7 ¹/₂ set, således wäl 9:de kornet af Utjädet enlamt, men då Korna det, som giff aldeles ut, toges med i rakningen, så bli inltatet endast omkring 3:de kornet. En större blandning af Korn och Hafre stulle påerligen befordra en jönnare wertlighet af de elika sädeslagen. Hälmen är uppenlig för kornatuer utan att beständigt kunna förerda deras införande i wertem reppet här på orten, annåles blett att mindre partier till utlade kunna erhållas på Öran om någon är intresserad att dermed anställa försk. Äter freit hafwa de icke nistat sig emtaligare, än Korna.

Frågan om inrättande af en **hushållsskola** för flickor har twär, för närwarande fallit. Likaledes är inrättandet af **Arbets- och Fattiggård** samt dermed i sammanhang stående förändring i fattigwarden beroende på framtiden. Utan twi wel stulle dock den första kostnaden hafwa innan fort tid åter betala sig genom minskade fattigtugifter, hwarå man ser allt flere bewis från andra ort.

Uti Böhle by har ett större **utdikningsforetag** varit o bane sedan flere år. Vid arbetets berjan begärdes statsanslag för ändamålet, men man lärer nu frangått denna åsigt och ärna fullberda arbetet på bwanännens befestnad. Inom Elsbu är afwen plan och kostnadsförslag upgjorde för ett dykitt foretag, men det är okändt om statsanslag erhållits. Den erta utdikningen i Hemmingsmark förer till en tidigare period; har i år lemnat en betydlig höaffastning och anses komma att bli af stort värde.

I afseende på **aferdikning** torde man kunna säga, att bågen derför ingalunda wert med det goda året, och några nämnowärda framsteg häruti ha icke wist sig.

De **binäringar**, som idkas, bestå egentligen i timmer- och sparbhage, tjärutillwerkning, försärdigande af båtar, obetydlig tillwerkning af saltpetet och något fiske i de bwar som ligga wid kusten. Införande af en widsträcktare linodling för tillwerkning af spanad och wäfnader, odling af kornarter för nämligast Rotfrukter och Arter, korgslatning, tillwerkning af goda tatsticker, och flöjder i smedes- och smideriwäg synas som en önskelig och för orten lämplig tillökning i binäringarne.

Den **ekonomiska ställningen** i allmänhet har med det goda året förbättrats.

Folkskolornas antal har under året varit den fasta skolan och 9 ambulatoriska eller småskolor. Med 1871 års början ökas antalet småskolor till 12, för hwilka Landstinget i vidare lemnar bidrag. Genom den åtgärd att, der så lamp

ligt finnes, fördela wisja dagar i wedan till undervisningen
at de yngre barnen och wisja dagar åt de äldre, synes i
fördel böra winnas, att lärarens frakter blifwa mera tillräck-
liga och de mera försigkomne lärjungarne icke hindras af de
yngre.

Från Neder-Lule Gille.

(N) hr direktor S. M. Bogelmark

Verhållandena inom Gilleet hafwa under det förflutna året varit följande:

Vintern, som då inskymt sig ganska tidigt och från si-
lerjan nu äfven lyde af sin fall, branta bendrade all denare t
gung war jenny ed god i som varit men nu n lätta d
feldnad. anda till om han den 7 och 12 Å huum, da tem
naturer nedgått till - 40°. Denna kold blef dock af fort war
attigbet, och med April månads ingång inträdde en så mild
wäderlek att föga snö återstod, när ett vintertid i den 25
i januari månad gjorde matten fullt milt i p. p. Den 10
Maj var i den minn Gletsch område isat, ad taue berta u
jorden och wärbruket kunde å flera ställen taga sin början
eburu inom wår iadd wårstillsd i f. r. i den 16 da t m
metern nådde unda till - 15°. Om han den 25 Maj och 2
Juni, hvarunda en lättig su. storm natt n em. t den 29 i
ade war wäderleken snälla fel; men med den 3 Juni in
tradde en för vegetationen högst gynnsam, varm, eburu något
torr, wäderlek, som utan afbrott fortwarade till den 27 An
gusti da en 3 neder. regntid ladjd. I den, let, deligt se.
sinkade bergningen af den utmärkta sädesgrödan och delwi
skadade den samma. Höberaningen war dock twisli-tris redan
slutad, war detta mera i omw der l grute. — Den 6 Juni
ed. lade ned id u l swinde st. trätt wid Gladenif e; den
1 Juli gjorde astwader med hagel stada å åsergrödan i Grä-
näs. — Innemwaraande winter, hwilken började med allwa
den 27 Oktober har hittills varit både kallare och snöritare
än föregående, men fälsgången är ej djupare än under den
fistnämnde.

Emedan den i allmänhet torra och warma hemmaren ej
jämnat nederbörd och denna ofta bestått i åfregn så har Gille
fått ett owanligt godt ar. Hvad de iafwilda wertslagen angå,
så har:

Höfthwetat (kubbbweta) hwilket weterligen endast på få
jöt kultiverats a Landbruketstolan, blipwit fullmoget och godt
samt lemnat öfwer 50:de fernet;

Hofstrågen, hwilken, sådd i ratter tid å hingdissad åker enligt min åsigt, alltid skulle hafda sin plats jämte tråttens buswundssåde, har lemnat en owanligt rik afkastning. Att upptaga den medelastkastning för året till 20:de ternet torde wara wäl lågt, då den wid Landtrucks skolan lemnat emellan 73 och 81 och kanhända deröfwer, hwilket ej kan afgöras, förrän sfer den från det frödigaste åkerfältet hunnit aftröskas. Anmärkas bör, att, oaktadt semmaren warit ja torr, ragen stått frödigast å den del af Landtrucks skolans åker, som warit fullständigt underdissad;

Warråg odlas högst obetydligt och intages dels wextplat med ratta af

Skornet, som detta år, fullmatadt och godt, lemnat 8: a 9-dubbelt emet utfädet; 1 1/2 f. sig till till gränsfoder.

Hafre odlas obetydligt och hufvudsakligast till gräsfoder;

Hare vilas öfverheltigt och huslindstättigast till guds-
 Potäterna, hvars blad den 14 Augusti blefvo a sidland-
 tare stallen lindrigt swedde af nattfrost, efter hwilken de märk-
 bart repade sig, hafwa lemnat en frisk och god skörd af minst
 10:de kernet;

Lin- och Hampodlingen bedrives ännu helt ringa samt af få personer;

Trädgårdswärterna, af merötter, kålrötter, ärtor med flera, hafwa a mera bundna jordmaner lemnat en rik aflastning. Brist på insigter och arbetskrifter för trädgårdsskötselns tillbörliga handhafwande fortsar att göra denna wiktiga näringsgren föga uppmärksammad.

Hösförden har utfallit jerdeles riklig från linder och la-
dana trakter, hvilkas wertslag warit öfverende af ymnigare
wattentillflöde; men från karrängar har höfångsten blifwit
knapp. Allt fodret är af bästa bestaffenhet.

— Vid mejeriet i Rutvik fertsattes verkshambeten med den framgång att af 10,412 kanuer inlevererad mjölk erhållits:

11	centner	26,5	stälp.	Smör,
12	d:o	31	d:o	Sötmjölkfäst,
29	d:o	82	d:o	Stummjölkfäst,

72 skåp. Obbedarest och
87,5 d:e Medest.

Huslojden är wäntligen inskränkt till det egna behöfvet
fullande.

Afverbrufsredskaperna äro desamma som förut, men tröst-
maskinerna af trä börja blifwa mera allmänna och fortteendet
till rullhafsken winner allt större terräng.

Arbetsfortjenserna wid stegsawerkingen tyckas war-
lika lysande under innewarande som förflutna wintern.

Fattigwards- och kommunalutskylliderna äro lika tröskand-
som förut. Ingen förmildring uti denna börda utan snarare
desh motsats är att förwanta, förrän inhyssingarna blifwit för-
wandlade till jordterpare. Ett barnhem — assedt att meddela
medberglig uppföstran af sådana barn, hwilka nu, i saknad af
wård, måste bortauktioneras och hwilkas uppföstran tillförlä-
deras mestadels blifwer försunnad — ett dylikt barnhem är
bäst i händelse för församlingen. En arbetskraftsmätning stu-
fater till en femminuter i medelstid uträknad antal.

Swad landbruket i allmänhet angår, så har man, sedan
jorden med afstigningen och mörkande till de andamals-
enlighet synbart är i aftagande, anledning till de bästa för-
bättringar för framtiden. Inom nästan hwarje bysamhälle
serdeles hwarje sådant som blifwit lagt skittradt för man ut-
trakter lagde under plog eller spade. Sjäsem ett efterföljans
wärdt exempel och såsom ett bewis på dessa odlingens fram-
steg torde böra framhållas, att hemmansägaren L. V. Sund-
ström i Åsna med tillhjälp af och af sin mäg f. d. distnings-
förmannen Helmsström under den korta tidrymden af 4 år ej
blott pröfsligt och andamalsenligt bevärgt utan öfren afstikt
och uppedlat en så steril utmark af sitt hemman, att derifrån
tilltörerne knappt erhöles något bete. Denna förut så ofruk-
sam trakt har i år lemnat, utem en wacker potatisgröda,
afwen cirka 12 tunner korn.

Från Öfwer-Lule Gille.

(Af hr apotekaren J. H. Meyer.)

Nedan den tidiga och wackra wären ingaf landtmannen
glada förhoppningar om ett godt år, hwilka förhoppningar,
langt ifrån att blifwa swikna, twärtem öfwerträffats. På
lättare och jemförelsewis bättre afstiktad jord war korn-sadden,
om ej afslutad, åtminstone mera än till hälften wertställd den
18 Maj; å tyngre jerdmän något seduare. Den terra, blå-

figa och afwen lalla förtjemmaren uppväcke allwarjamma be-
kommer hos många, hwilka dock snart stingrades, då under
högtjemmaren efterlångtade regnsturar i forening med warm
medferte en sådan wälgerande wetan, att lika stor förundran
som glädje efterträdde bekymren och farhågorna för ytterligare
ett swag- eller misshwertar. Fullmognade stede korn- och rå-
ästrarne redan innan höstörden på langt när war afslutad.
Sällan har man fått skada en sådan bradsta, hwarmed slät-
tern och störden samtidigt nu måste bedrifwas. Man arbetade
i sin anletes swett. Det war också af högsta nöden, ty på
hösten försenade på många ställen ett enwist ihållande regn
inbergandet af kornsthyllarne så mycket, att man med lätthet
upptackte att här och hwar kornet börjat mälta. Emellertid
om också regnet å de stylar, som för det samma blifwo blott-
stälde, gjort nagon större skada än att den wackra ljuia fär-
gen å kornet gått förlorad, så, och då man med jäferhet kan
antaga, att före regnet inladats mera än hwad iem kan er-
ferdras till utjåde nästa war, blir, i betraktande jemwal deraf
att råglädet, hwaråt hagen så smaningem tyckes rista sig, lem-
nade lika ymnig som god skörd, emdomet om förlidet års skörd
det, att den, sawal af korn, rag och rotfrukter, som af hö
i ymnighet och bestaffenhet öfwerträffat de flesta af sina före-
gångare.

Öfuru alltför långsamt tyckes dock öfwerlygelsen, att en,
med omjörz och insigt wardad ladugård är en god motwigt
mot de oftast twiswelaktiga sådesfördrarne. Man talar der-
före numera icke med sådant förakt om den lör och det öfwer-
flödiga and och wärd samt alltför testjamma utfödring, som
rader i den och den herremannens ladugård. — Swarthby,
Swarthjörby och Bredafers byar hafwa bekommit statsanslag
för utdiktningar, om hwilkas nytta och nödwändighet en mer
och mer stadgad öfwerlygelse förmärkes. Detta galler också om
afstiktningen, eburn ännu icke på langt när bedrifwen med
den iswer och insigt som önskligt were. Några odlingsföretag
i större skala kunna wäl icke sägas hafwa egt rum. En jan-
ning är dock, att odlingar göras, och bedrifwas med allt större
emtanke och nit. Bland flera, som här för förtjena att wits-
ordas, må nämnas: G. A. Sundbaum i Boden, G. J. Læsta-
erda, må nämnas: G. D. Schlytern i Skogåsa, J. S. Sun-
dus i Wänträsk, Johan Gröjen i Swarthjörby, om hwilken
sistnämnde också förtjenar nämnas, att han eger antagligen den
största aftastningen af sin ladugård, som någonsin förut här
egt rum. — De binäringar, som inom denna kommun före-
komma, äro de förut idkade: stegsawerker, tillwerkning af tjära

något litet salpeter samt smör, det sednare långt mindre än hvad man med stål hade att wänta och hwilken wäntan troligen också skulle förverkligas, em man komme sig före med att inrätta mejerier, för hwilken 3 a 4 om ej flere byar jerdeles wäl skulle kampa sig.

Såsom em och håg för handafslöjder samt tillfälle att å sådana erhålla underwising saluas, hwilket hos oss med de långa vinterqwällarne är mycket att beklaga.

Öwad den ekenemissa ställningen i allmänhet beträffar så oaktadt många och ymniga förwärfstallor ännu icke all blifwit beaktade, måste man medgifwa att den är temmeligen god, till bewis hwarfer må nämnas laglöfningarnes betydliga aftagande.

Det beslut, angående felfstolewäsendet, hwartill Landstinget år 1869 kom, har, twärtemot de protester, som deremot höjdes, redan wisat sig bära frukter, som tyda på något bättre än hvad det förut varit.

Såsom bilaga till den af Ordföranden i Söwer-Lule Vill afgifna berättelse bifogas härmed anmärkningsvärda upplysningar om jordbruket wid Öfra Swartlå, benäget meddelade af hr inspektör C. B. Hjörberg:

Höfstdet. 1869 års sommar föll det mig först in att göra jämförelse med odlingen af i städ, hwet och råg, och att som jag war att dessa sädeslag "lå till" fullt ut lita bra här uppe, som kornet. Jag requirerade derföre detta år från Stedhelm, såväl kubbhwete (det mest taliga) som också Wasaråg; upplöfte 20 kappland den styfwaste lera jag hade (jorden här består hufvudsakligast af lera) till det förra, plöjde denna 3 gånger med längre mellantider under sommaren, utförde derpå 50 last kompostgödsel, blandad med något kolslybb strax före sådden, hwilken företogs den 29 Juli. 1 fet 9 kanner utjaddes å dessa 20 kappland. Straxt före sådden upplördes återn med trästef långsefter och twärsöfwer. Såden nedmyllades med wanlig slåtharf med raka pinnar ett hwarf långsefter återn. Skörden 27 fet a 278 skålp. pr 6 fet.

Såsom anmärkningsvärdt vill jag nämna att i st. för det requirerade kubbhwetet, såsom det hårdigaste, sändes mig, troligen af misstag, annat med stora, 4 dec.-tum och derutöfwer, långa bortstlösa, dels glatta och merföre, dels silkesludna och ljusare ar med lång balm. Åren lifna det wanliga höfthwetet i södra Sverige, men stiljer sig från detta derutinnan att dessa ar, oaktadt sin längd, were wid mögnaden upprättstående.

Magfältet, 22 $\frac{1}{2}$ kappland, behandlades i öfrigt lika med hwetefältet, men erhööll ingen gödsel och hade, såsom det året förut varit klen hafra efter likaledes klen gedning; det war denna jord, ehuru endast genom dife stiljd från hwetefältet mindre styf. Den 28 Juli utjaddes 2 fet 5 kanner Straxt före sådden fördes återn långsefter och twärsöfwer med gåsfotharf och såden myllades med harf på wanligt sätt. Efter första stora snöfallet på hösten lät jag plöga bada fälten med en större snöplog, hwilket försäringssätt alltid är att rekommendera till efterföljd de år då marken ännu är ringa eller intet frusen när första qwarliggande snön laggar sig. På waren beräffades noga den under wintern afwäpnade bradden, hwarefter fälten lemnades utan vidare behandling till skördetiden. Att upptaga wattenfaror och noga behandla dessa är en sak, som alldrig bör glömmas å höfthwetsfälten, de må wara huru wäl afstakade som helst, och har jag härutinnan rökt att föregå mina grannar med exempel. Magskörden 40 fet a 264 skålp. pr 6 fet.

Wassadet. Sommaren 1868 hade jag ingen ertens jäd att tillgå, utan beslöt att waga försöket med några fet af från södra erterna uppfemmet korn, hwilket löfades så wäl att af 8 fets utjåde skördades 77 fet a 261 skålp. pr 6 fet utmärkt wadert 2-radigt korn. 1869 jådde jag af denna skörd, men fick då, tyvärr, miswärt, men som jag sparade på denna goda wara, utjådde jag deraf åfwen 1870 den 23 Maj. På ett tunnland 14 kappland 7 fet 2 kanner på detill wäl förarbetad och med 160 last gödselad åter. Här af skördade jag förl. höst 64 fet a 238 skålp. pr 6 fet.

Hafre måste jag förl. år taga upp från Stedhelm, emedan jag åfwen på detta jåde hade miswärt 1868 års skörd, hwilken åfwen war god, ehuru ringa. På ett tunnland 28 kappland utjåddes 1870 den 30 Maj 17 fet 4 kanner hafra. Återn gammal och i någerlunda stid begödselades dock med 110 last Allt stallgödsel. Skörden gaf 108 fet a 185 skålp. pr 6 fet förutom cirka 30 fet slöjad. Wigten å jåden war, som synes förutom cirka 30 fet slöjad. Wigten å jåden war, som synes för frost företogs skörden något tidigt. Wäl war åfwen detta, ty natten efter det jag fått min jäd i stolar, war kölden ganska stark. Det som dock proportionswis bast höll wigten war hafran, hwilken war långt ifrån fullmatad då den skördades, men en egendomlig företeelse med denna wäxt är att den, uppkommen på hafsja, "matar efter", troligen af orsak att sträckt wid afmejnningen innesluter en större massa närande jaster.

Häfran uppsätter jag i j. l. dubbelhäfjer med 2:ne stänger i bredd, den ena något högre än den andra, så att sträen få en obetydlig lutning åt axen. Kernet stylas som vanligt och hvetet och råg uppsättas i vanliga, flera lutande häfjer.

Från Råne Gille.

(Af hr. Inspektör N. Sjöstedt.)

Rågen, som inom detta Gille på de senare åren börjat odlas mer än förr, har lemnat god skörd. Ett uppgisva affastningen i kornantal är en oriktig beräkning, särdeles som allmogens utjår rågen om våren ländas i kornatjädet, och får då namn af tufåg. Såsom sådan lemnar rågen vanligen högt kornantal i affastning. Men beräknade per tunnland blir affastningen liten. Vid Melderstein besåddes 4 1/2 geem tunnland frad samt ditad och wal jorlad jorden den 22 Juli med 8 kannor pr tunnland och lemnade i affastning 74 kub.-fet per tunl. wägrande 285 skålp. per 6 kub.-fet.

Kernet, som är ett af hufvudsäde, har i affastning en god kvalitet och beträffar lemnat god kvalitet. Men tillfogad af uti detta mindre goda beståndsdel, och den terra och talla waderlek som inträffade efter sådden, blef quantiteten ej särdeles stor, dock kan den anses nära medelmättig.

Häfre har såsom gröntoder lemnat fullt tillfredsställande skörd, för dem som skurit den i rätt tid, men de som wäntade på att den skulle bli mogen har resultatet utfallit mindre gynnsamt.

Potater har lemnat mycket olika affastning; de som blifwit satta på lög och torr jord ha blifwit mycket fina och till följd deraf lemnat liten affastning, de åter som blifwit satta i mindre höglandt, men djup jord ha lemnat rik skörd.

Vid Melderstein blef 3 tunnor utlädda potäta behandlade på soljunde sätt. 3 lader 2 alnar långa, 1 aln breda och 5 tum höga, lades ett lager jord omkring 2 tum tjockt, härpå ett lager potäta, och der öfwan ett lager jord lika med det första. Dessa lader sattes i ett rum der då inhide fullt tillströde, och warmen hölls mellan 16 a 20 grader. Då jorden blef torr i laderna, wattenades med en wattenkanna. Slutet af Maj då blastern war 5 a 6 tum hög utjattes potäterna i förut upplagda driller.

Potäterna började genast att wäxa, men efter 4 dagar som kyla, så att en del af blastern frös af. Då det åter blef warmt, wärte den med fördukblad kraft så att man den 10

Juli åt färsta potater som wore mycket fasta och wälmakande. Efter dessa 3 tunnor skördades 48 tunnor. Efter 3 tunnor som behandlades på i erten brukligt sätt skördades endast 26 tunnor. Jorden innehade samma lage och war lika tät för båda jorterna. De förra potäterna lemnade 26 skålp stärfelse och de senare 17 skålp. 75 ort per 63 kannor. De planterade potäterna behandlades lika med andra då de kommit upp, d. w. j. kupades och renades väl. — I stark torka böra potäterna kupas ofta, minst en gång i weckan. Då jorden är wät bör man aldrig kupa potäterna, emedan jorden då låter packa sig, så att luften ej får tillträde till dem.

Höskörden har, i synnerhet på lindor och hardwall warit särdeles ymnig. På myrer och fädländ mark medelmättig.

En som inom Gille numera odlas rätt betydligt, ha till följd af torkan blifwit kort, men för öfrigt godt och wacker. Skörden anses under medelmättan.

Ladugårdskötelsen har tyvärr ej till det bättre undergått någon förändring inom Gille.

En större myrntidning har blifwit verkställd inom 28 by; för öfrigt tycks hägen för tidning bli allmännare än som varit fallet. Kronofogden Sjöstedt i Prestholm har på ett ställe derstädes, låtit verkställa en ganska wacker utdikning hwilken troligen kommer att egga mången af hans grannar till efterföljd.

Myrntidningar ha blifwit på flera ställen inom Gille verkställda.

De öfwenomsta ställning kan i det närmaste anses god. Binärningarne bestå hufvudsakligast i timmertörning och handjagning. De som ej kunna uppehålla sig i stogarne, försär digas j. l. laggfärl, saar, åmbar, bytter och bjötkbunkar m. m. Andra åter swarwa fat, jmörastrar, samt försärdiga stoper, fljeswar, stedar och m. d. Swinnearbetet består vanligen uti att sticka, spinna, och wäfwa ylle och bomullstygger till eget behof, samt wadmål, dels till eget behof dels till afsalu. Heltskelwäsendet handhaswes med mycken omsorg af en fast stela i Rånbyn samt 4 ambulatoriska.

Från Neder-Kalix Gille.

(Af hr. grofshandlaren D. Hummel)

Ett werkligt nöje är, att efter en följd af misshärtar och ett sista medelmättigt år, uti den berättelse jag nu går att afgifwa från Gille härstädes, kunna få framlägga: ett godt år

har kommit kommunen till del; ty om man undantager werfningarne af de olvliga politiska förhållanderne på kontinenten hvilka för experten af trävarer varit menliga, så har deremot landets huswundnaring, jordbruket, bast att fröja sig öfver den mest gottämna waderlef och deraf soljande goda skörden af alla de jordens alster, som här odlas.

Under fjärlidne winter, som öfwer huswud taget hade en mera mild temperatur, war jorden medelmättigt kalad och med lagom tjockt snölager betäckt. Genom en för årstiden warm waderlef bortmålte samal snö som is tidigare än wanligt och genom emverling af regn blef jorden i allmänhet tjenlig för utiädets emettagande omring den 20 Maj. Brodden uppsköt jemn och frodig, hwarigenom den hade kraft att uthärda och utwedla sig under den torra waderlef, som med så undantag sedan fortfor ända till i början af September. Sker den blef salunda af ertens huswudjade,

Korn, god, såväl till halm som kärna;

Råg lifaledes;

Säfra har till och med delwis blifwit mogen för tröstning, hwilket sällan inträffat;

Potatis och öfrige Rotfrukter hafwa gifwit god aflastning,

Lin, hwars odlade långsamt framstrider, har dock i år gifwit odlaren deraf god lön för sin möda;

Höfångsten i allmänhet god, för att ej säga ut och derjemte wäl inberigad af hwar och en, som icke gjort sig skyldig till försummelse;

Smörproduktionen war under förra wintern mera flen till följe af fedrets samre beskaffenhet, men deremot god under somnaren, hwadan tillgången utöfwer socknens behof torde kunna uppgifwas till minst 300 centner, hwarföre betingat pris af 10 till och med 11 riksdaler per 20 skalpund. Num finnes inom socknen endast en privat Mejeriinträttning på Björkfors, men nästa år torde med temlig säkerhet det första mejeri komma till stånd inom Gammelgårds by;

Lax, fisk, stromming och lösfiske under medelmattan

Förbättrade brukningsföretag af jorden har wisat sig uti de byar, i hvilka laga skiften blifwit afslutade. I dessa byar har en lifligare håg härfor gjort sig märkbar, synnerligast i en ändamålsenligare afdelning af efter skiftets uppkommande mera reguliera skifferstiften. En vigtig häftång för ett framåtgående jordbruk är säkerligen ett rasst fortsättande af laga skiftning af byalagens samfälda mark. Det ligger i sakens natur, att egare till jord, som han inom närmare eller fjärrare tid anser sig komma att utbyta, icke kan med samma

intresse odla denna jord, som den, hwilken till honom ewerderlig ego.

Ett gödningsämne, som är det mest werksamma, nämligen latrin, har hittills varit på ett högst ändamålsenligt sätt användt. Vanligen utöses latrinens oblandad, men genom den sammans beredning till så kallad "pudrett" medelst blandning med jord, kalk, aska och sågspan, der sådan är tillgänglig, erhålles ett vippigt och långt drigare gödningsämne. Vid Karlsbergs lastageplats tillhades en myckenhet pudrett och att heppas, det tillredandet af denna nyttiga artikel skal genom exemplet smänningem hos hwarje gårdsegare winna intåg, hwilket äfwen i sanitart hänseende är af så mycken vigt.

Ekonomiska ställningen kan i allmänhet inom socknen anses vara god; men skulle utan twiswel vara långt bättre om icke antalet lönfregar synbarligen ökas i stället för minskas. Det ware dock härmed icke sagt, att superiet är större. Bland den lösa arbetande befolkningen är den mindre än till förene; men genom östicket hos allmogesmannen att till lön frögare afytta eller upplåta sina kyrkostuger, har antalet af dem, som tycka sig finna en lättare utkomst wid att fröga än att arbeta, betydligt öfats. Man kan dertöre säga, att superiet icke tilltagit, men den oförliga försäljningen af spiritus har blifwit på flera hånder fördelad. Äfwen i byarne bedrifwes detta ständliga näringsföretag till och med af beutna hemmansägare. Uti för slapp lagstiftning samt för samt tillämpande af gällande författningar, torde största erfaren till detta olyckliga förhållande förefinnas; ty ehuru individen belst på öfwerfogelsens wag bör selsa formäs att återgå till ordning och sedlighet, så har dock erfarenheten wisat, att den last, som bör utrotas, måste genom lag så stamplas, att det må anies för ytterst skamligt att den samma utöfwa och de aflagenade tankarne på ambition salunda wäkas. Såsom stöd för ett godt ekonomiskt tillstånd torde så anies, att under året i sparbanken blifwit inlåtte 9,900 riksdaler, då deremot uttagen blott uppgått till 3,000 riksdaler.

Binärningarne äro stogsafwerkning från de öfre byarne, fiske, försling af warer, flottnings- och lastplatsarbeten.

Fattigwarden: Ett år har nu förflutit, hvarunder det nya reglementet, afseende indelandet i kretsar, varit praktiskt tillämpadt. Resultatet häraf har wisat sig ganska tillfredsstillande. Vid kommunalstämma denna höst anlägs ingen förändring i reglementet nödig, men beständes, att 2-ne af fattigstyrelsens ledamöter skulle företaga en resa genom alla kretsarne, då icke arbeteföra personer och minderåriga barn

skulle genom deras försorg inom hvarje frets utaforderas äfwen som noggrann kannedom om förhållanderna tagas samt redovisning för förflutna året af bya-ordningsmännen infordras. Sådan resa har nu försiggått och derwid wifats sig, att något tillskott utöfwer de i reglementet högst bestämda 9.000 riksdaler icke för nästkommande år är erforderligt.

Folkskolewäsendet: Med detta år har en märkbar förbättring i skolwäsendet inträdt till följd af Norrbottens läns Landstings beslut år 1869, då afseining auslöggs till fem småbarnsskollärare. Således hafwa en fast, 2:ne ambulatoriska och 5 småbarnsskolor under året varit i verksamhet. Antalet af barn, som under året blifwit underwisade i dessa skolor, utgör något öfwer 700 eller 300 mera än under föregående år. Förtroendet till skolorna har tilltagit, hwarom man har anledning heppas, att församlingen börjat mer och mer inse och värdera de fördelar, som genom folkskoleundervisningen äro allmogens beredda.

3 Barnhemmet hafwa fortfarande 16 flickor wårdats och underwisats.

Distriktsmagasinet innehar en fond af 3,269 och af jordbrufs-premiesonden 896 kubikfet korn.

Från Öfwer-Kalix Gille.

Uti hr. kyrkoherden A. J. Edwall.)

Då jag härmed har äran till Kongl. Hushållningssällskapet afgifwa årsberättelsen för Öfwer-Kalix Hushållsgille är det med glädje jag får omförmåla en oaktadt jordens ofullkomliga brukningsfätt i allmänhet god skörd.

En owanligt tidig vår månade att skynda med jädens nedmyllande i jorden och man kände sig nästan frestad att iåsom fördom beteckna allmogens dröjsmal och betänksamhet härutinnan; men de wäntade och i seduare delen af Maj månad från nordan kommande ihållande kalla windarna gafwe bekräftelse åt härifrån gammalt gjorda iakttagelser att ej brådsla med kornsjadden, hwarmed det ock dröjdes till den 25 Maj och utan skada hade kunnat uppstjutas ännu flera dagar, emedan först med Pingstdagen en warmare wäderlek åter inträdde, men ock tillika med den en hotande torra, som, öfad genom stundom orkanlik storm, ingaf allwarjamma farhågor, att kornet ej skulle mälta i jorden. Haftran, som utan fara för kommande köld kunde mycket tidigt utiås, hade redan uppgått frodig och wacker före Pingst. Ett högeligen efterlångtadt regn

sjöll den 10 Juni och natten mot den 11:te, hwarpå solen wärme, som med endast få dagars afbrott (omkring den 15:de i samma månad) af kall nordlig wind fortfor till månaden slut. Den 1 Juli kom efter alla åter regn, som fortfor hwarj dag i åtta dagar och gaf tillräckligt must åt jorden på samma gång, som ragarna deraf nedtlappades. Den 4 Juli stöt flere kornåfrar i ax och den 9:de hafreaktrarne. Ända hittill hade ångarna legat under watten, hwadan slattern, då den ändligen kunde börjas och, oaktadt den under det gynsamaste bergningswäder i möjligaste mätte påtyndades, snart måste lemnas å sido för skörden, som i första dagarne af Augusti begynte och under den mest gynnande wäderlek äfwen hann fullbordas. Först i slutet af Augusti månad inträdde åter regn, som fortfor till medlet af September, mer än wäl behöfligt för rotfrukterna, hwilka af den ihållande torran redan börjat taga någon skada, men owallkommet för de ännu ointagna kornskylarna och den i häjor uppfatta ragen, hwaraf en del började mälta. Denna af watten skadade part af skörden war dock en i förhållande till den öfriga allra största delen, som wäl inbergades, en knapt nämndwärd obetydlighet, och kan skörden sägas hafwa uti allit sålunda, att både Korn, Råg och Hafra, hwilken sistnämnde äfwen mognat, lemnat god äring. Samma omdöme gäller ock potatis, som dock här i helt liten skala odlas, och öfriga rotfrukter såsom kalrötter, merötter, rosor och foderbeter, hwilka sistnämnda, så widt jag har mig bekant, endast odlats å prestbordet, har äfwen försjöt blifwit gjordt med åtskilliga köts-trädgårdswexter, af hwilka t. ex. tidig Midjemmarskal lemnade huswuden till 9 skalpunds och wertmarg gaf gurker af 3½ skalpunds wigt.

I ladugårdsföretjeln har, ja widt kändt är, hwarfen allmänt eller enstildt några förändringar inträdt, utan widhållles enwist gammal sed, som troligen ej på annat sätt kan ändras än genom införskrifning från södra orter af tjenare, hwilka, mindre inbillsta öfwer egna företräden och öfwertråfflig kunnighet, hafwa tillagnat sig eller kunna bibringas något begrepp om lydriad, ordning och trohet. Några större utbildningsföretag, utom det af Lemträsket sakert förut bekanta, med statsbidrag utförda, hafwa ej blifwit bragta å bane, och någon häg för afordituing har icke wifats sig, oaktadt de wackra exempel derpå hafwa blifwit gifna å Gyllens bruk, som troligen med de omförsnader der nedläggas och den insigt, omjörg och drift, hwarmed jordbruket der skötes, inom icke så många år härefter skall kunna betraktas såsom en monsterrarm för denna ort. Om en ännu blott till någon del genom-

förd, men i större skala påtaukt indelning af odlingsbar mark samt uppförande af smygga bestäder för arbetarefamiljer, som böra under Gyljens bruts egendomar torde en kommande års berättelse få afställigt af glädjande beståffenhet att närmare emförmåla, äfvensom om sterortade odlings- och ängswattningsföretag wid Nödups sägwerk.

Den enda nämbara binäringen här — om man ej skall nödgas betrakta jordbruket såsom sådan — är larsifket, som detta är gifwit under medelmåttan. Såsom denna rita falla af inkomst missbrukas, kan man ej annat än förwana sig öfwer att den icke helt och hållet utslinat. De ord, som Herr C. Å Bergstedt i profbladet till sin veckeskrift för Politik och Litteratur, sidan 9, uttrar med hänseende till Riksrättsintendents års berättelse för 1868, äro äfven för detta län bögeligen behjertansvärda.

Ett endt, som frater på jordbrukarens ekonomiska existens är den allt mer och mer öfverbandtagande Norrbottensträskan: inhyssingswäsendet och dess omedelbara följeslagare pauperismen, immoraliteten, culpabiliteten. Alla krafter berde sättas i werksamhet för att söka mota och em möjligt beta detta onda genom att möjlig- och werkliggöra inhyssingarnas fastande wid jorden, hwilket åter med framgång ej torde kunna ske utan ett allmänt äwägabringande af laga stiftet, hwarigenom ben den kunde få weta gränjerna för sin jordegendom och se hwad han af den hade att till torp upplåta. Inhyssingen skulle äfven då finna en garanti för sin stråwman att at sig och sin familj odla en torfwa, som han kunde betrakta såsom sin tillhörighet. Hans hopplöshet och mismod skulle blifwa förbytta till ett förtroftansfullt och stilla med och en kraftig häfstång hafwa blifwit funnen att återföra honom till ett ledigt lif, hwarigenom och blifwe bildadt det oundgängliga underlaget för en icke endast skenbar, utan normal utveckling af folkskolewäsendet. Förutan detta lediga underlag torde alla statens och kommunernas stråfwanden och uppskringar för ett godt ändamål i mer eller mindre mån gå förlorade. Hwad iärstildt beträffar folkskolan inom denna församling, så har sedan sednen blifwit indelt i femten skolor och 3:ne småskolelärare blifwit antagna, hwilka nu ett år varit i werksamhet, widserligen ett mångdubbelt större antal barn kommit i åtnjutande af undervisning, äfvensom allmogens tyckes börja inse nyttan af, samt uttala sin belåtenhet med denna för densamma förut så förhatliga institution; men med allt detta är dock blott en ringa början gjord uti hwad, som borde göras, och många hinder och iwarigheter återstå att öfverwinna, innan man kan säga,

att folkskoleundervisningen har blifwit ordnad på ett sätt, som icke lemnar mycket öfrigt att önska. Efter all anledning kommer ännu en småskolelärare att för nu ingångna året antaga enär församlingens folkskolelärare uppgår till mer än 3,500 personer och sålunda berättigar till ett understöd från Landsstinget af hälften för hans aflön.

Från Öfwer-Torne Gille.

Uti hi disponenten A. J. J. J.

Wäderleken under 1869 års höst war mycket blid och mjäll i betydlig men på öfrusen mark. Den blida wäderleken warade till början af förra året 1870, då ofta sträng köld inträffade, en och annan gång uppgående till 30 a 40° Celsius emwerlande med snöfall och storm. Denna stränga vinter upphörde dock i början af April. Sedan inom sednare hälften af Maj månad blef marken bar och började grönska, så att boskapen, i synnerhet hästar och får, kunde å bete utsläppas. Samtidigt börjades med afersjningen; från janingstidens början fortsfor nästan oafbrutet en mycket gynnsam wäderlek för vegetationen ända tills dess spanmatogrödan blef inbergad, redan den 18 Juni började ar jonas å ragafersfalten, en här i orten ewanlig företeelse.

En reguperiod, som inträffade under höbergningen, med förde en menlig inwerk, synnerligast för höinbergning på de låga helmarne i Torne elf.

Förhållandet med sådeslagen inom Gillet äro följande: Hwete odlas icke alls.

Höstråg mycket ringa och med Warrågen är samma förhållande som med Hwetet. Höstrågen har lemnat i afkastning 10:de a 12:de kernet.

Kornet, som är ortens huswudutjåde, har gifwit en ritlig afkastning och blifwit utan nagon skada inbergad.

Blandsad cultiveras icke och enahdrigt ser det lande ut som öfstran, utom på några ställen der den huswudjaktigast odlas som grönseder.

Ärter, Roswor och Skärötter odlas endast af de i orten besatte standspersoner uti deras s. k. kryddgårdar, Potatis berömet allmänt och har lemnat en ritlig afkastning.

Öhuru mycket Hö blifwit af regnet skadadt, så är afkastningen ändå mera än tillräcklig för ortens bebef.

Priset på kreatur är i år mycket uppdjifwet och torde wara minst 50 % högre än förlidet år.

Ladugårdssjöfjeln och mjölkhandteringen bedrifwes lika som förut, och har utfodringsfättet, med hänsyn till fodrets beskaffenhet, wisat sig mycket fördelaktigt.

Ett mejeri är inrättadt i Hietaniemi, men efter de upplösningar som jag wunnit, skall denna inrättning icke lemna något winst.

En sparbank är inrättad i Öfwer-Torne Medersförsamling, hwilken inrättning wunnit förtroende inom orten.

Skolundervisningen meddelas uti satta skolan i hwarje församling samt i en småskola i Skorpilombolo. Beslut att äfwen inom Medersförsamlingen inrätta en småskola är nu fattadt.

Aftappning af frostmedförande myrer uti byarne Pelli, Santjengi och Santisjärwi pågår och har staten lemnat understöd till dessa företag.

Några odlingsföretag äro dock för närvarande ringa, af anledning att stiftesförrättningar inom socknen ännu pågå.

Häst- och farracen har under tidernas lopp försämrats och synes mig årligen försämrats, hvarsföre jag wägar föreslå att Hushållnings-sällskapet beslutar upphandla och till socknen aflemna en hingst och en bagge af sadana racer som äro för landtmannen passande. Under föregående tider hafwa hästar af god beskaffenhet hitförskaffats från Finland, men sadana förekomma nu högst sällan.

Binäringar äro förutom tjärn- och pottasse-tillverkning försor till sagwerken samt larsfiske i Torne elf.

Fattigpersonalen underhalles på samma sätt som förut särskildt i hwarje församling, och synes mig det i Öfwer-Torne Medersförsamling antagna sätt wara det bästa. Under året har fattigwardsutgifterna minskats med minst 1,000 rdr.

Från Pajala Gille.

(Af hr brutopatron E. J. Sohlberg.)

Efter en tjenlig wäderlek för försors werkställande från hösten föll betydligt med snö under Februari och Mars månader, hwilket förjwårade vinterförsorna, dels till följd af den djupa snön, dels och af ihållande sträng kold, som varierade emellan 30 a 40 gr. Celst. Från slutet af Mars inträdde blidare wäderlek som fortsfor utan synnerlig kold om nätterna under April och Maj månader, hwilket hade den påföljd att de stora snömassorna förminskades anseeligt, och hwarigenom bar mark blef snart synlig redan i April månads slut. Till

följe af den warma lusten, som åtföljdes och af warma nätter upphörde vinterföret, så att alla skogsarbeten för allmogem måste afbrytas en månad före den wanliga tiden. Genom den tidiga wärens ankomst och förets plöteliga slut afstannade en mängd skogsförsor till stor skada för arbetaren som hoppades en behöflig inkomst efter de många miswärtären. Emellertid fortsfor lusten att wara tjenlig för åkrarnes och jordens tillredning innan wararbetet började, och som åkrarne i allmänhet i medium af April beströs med fint och torrt stybber, för att hastigare beforda snöns smältning, blef återjorden snart torr och tjenlig för warjadden, som började den 16 Maj och slutade den 24 a 28 i samma månad. Då derefter en förwärtligheten gynnande wäderlek inträdde, ymnigt med regn emwerlande med warme, under Juni och Juli månader utan långwariga och kalla windar som wanligen i Juni hindra vegetationens utweckling, hade återfållen så framskridit i mögnad att fröbart jadeskorn kunde sköras första dagarne af Augusti. Med retmånadens början inträdde regnig wäderlek som fortsfor mot hösten och uppehöll inbergningen af jaden, dock utan anmärkningswärd skada derä. De wanliga frostnätterna i Augusti uteblef, och frost wisade sig första gången i September. Sadesafkastningen inom socknen anses ha utfallit öfwer huswud god, är fullmogen och fröbar utan undantag.

Skogseldar utbröto wisserligen under den terra tiden i Juli, men hejdades snart af det tilltagande regnet.

Foderwårter och Rotfrukter, bland dessa odlas förnämligast Potatis, hvars afkastning är ymnig och fullmogen.

Höbergningen, som till följe af regnwädet war långwarig har i allmänhet gifwit god afkastning, är tillräcklig för utso dringen och lemnar desutom något till affalu, oaktadt någon del som ej warit i lader förwaradt, tagit skada af hostregnet.

Odlingsföretag af större omfang hafwa icke blifwit utförda, men beträffande jordens afdisning synes jordbrukaren derät egna större uppmärksamhet nu än förut.

Binäringar är huswudsaktigast förädling af skogseffekten till tjära, pottassa, bjellar och sagtimmer. Emödlingen inom socknen anses böra utwidgas, hwarigenom en mangd arbetsbehöfwande qwinnor stulle få sysselsättning och arbetsförtienst med linets närmare förädling.

Allmännare arbeten, såsom wägbrytningar äro icke utförda, och är derföre en stor del af inbyresbefolkningen som sakna hästar eller dragare utan arbetsförtienst.

Slöjdskatter af någon nämnowärd beskaffenhet försändigas ej.

Tjenstefolket: Afslutningen är för närvarande, piga 40 a 50 rdr, dräng 90 a 100 rdr och derutöfver pr år.

Folkskolan: Någon ordinarie lärare finnes ej, dock har skolan varit i verksamhet under året och blifwit skött af en extra lärare, hvarförutan småbarnsskolor varit i verksamhet å spridda ställen inom socknen.

Från Urwidsjauris Gille.

Af hr kronolansmanen J. E. Starin

Redan i medlet af Oktober månad förlidne års höst be-
täcktes här den högst obetydligt tillfrusna marken med något
öfver en fet tjock snö, derefter en jemn och temmeligen skarp
vinter inträdde, som oafbrutet fortfor till April månads in-
gång. Väderleken under sistnämnde månad var särdeles blid,
men under Maj månad deremot kall och stormig, emverlande
med ymnig nederbörd af dels snö och regn. De påföljande
trene sommarmånaderna utmärkte sig hufvudsakligen genom
stark värme och sparsamhet på regn. Härigenom påskyndades
grödans ferkomst och megnad så att säden under senare hälft-
ten af Augusti månad — öfverallt nära fullmogen — kunde
afmejas; men i följd af såväl det swagmogna och stadade frö-
tern, som förliden vår på flesta ställen måste begagnas till
utjåde, som och den missgynnsamma väderleken straxt efter
sadden, blef wårjådet i allmänhet tunt och uppblandat med
ogräs, afwen som att kornet, af tillräcklig rotblöta och stark
hetta under sommaren, på högländigare ställen och sandjord
bråmognade, så att kärnan å nämnde ställen är mindre wig-
tig. Emellertid är afkastningen, öfver hufvud taget, medel-
mattig. Potatis har lemnat ymnig skörd och Höstkastningen
är öfver medelmåttan, samt i allmänhet wäl inbergad.

Någon wäsendtlig förändring uti ladugårdsstöteln har
icke egt rum, och ehuru allt mera båg för afredifning wijar
sig, har dock icke något större utdifnings- eller odlingsföretag
blifwit under året påbörjadt och utfördt, hwilket hufvudsak-
ligast torde härflyta deraf, att allmogen genom föregående
misswärtår råkat i ekenomiskt betryck och en beroende ställning,
så att mesta arbetskrifterna måste användas på binärningar,
tjänutillverkning och timmerförsling. De binärningar som borde
uppmuntras härstädes äro handafsljeder och linedling. De så
försett som i senare fallet blifwit här gjorda, har wijat rätt
gynnsamma resultat och ådagalagt det linedlingen, rätt be-
handlad, emvillkorligen eade framgång under gynnsamma år.

Inom socknen finnes twenne ambulaterista och en fast
fölkstola för jwenstärne och för lapparne en fast skola, som
underballes af jwensta Missionsfällskapet, samt twenne fring
relände katedeter.

Körhallandet mellan jwenstär och lappar är alldeles ena
handa som jwensta nybyggare emellan, så att lappar och jwen-
stär sammansluta härstädes med en berömmwärd grannlänja

Från Urjeplongs Gille.

Af hr kyrkoherden P. Th. Winberg

Sedan under wintermånaderne från 1870 års början ta
timmerhuggningen inom Gille försliggatt, till följd af de ut-
stämplingar, som under föregående höst blifwit verkstälde af
Jägerbetjeningen såväl å kronoskogar som hemskogar; inträdde
derefter under detta årtal en så tidig wår, att man redan den
11 Maj började så beisa torrländta sandstrar, och några dagar
derefter äfwen beisa åkrar å tung jord. Potatisjättningen bör-
jade och, under gynnsam väderlek, å terrättiga land den 18
och å tyngre jordland den 20 Maj. Sista dagarna af Maj
månad were dock, efter fulländad sådd, något stormiga och snö-
liga. Men i Juni månad ferkick en för årowärten särdeles
tjenlig väderlek, med emwärtande wälgörande regn och stark
värme, som stundom åtföljdes af lindrigt åfdunder i förening
med blirt och ljungeld. Samma lyckliga förhållande med wa-
derleken och med årowärtens framåtskridande fortfor äfwen att
wara rådande intill den 24 Juli. Men från denna sistnämnda
dag till den 14 Augusti war under 3 weckers tid en tropisk
värme, utan en enda droppe regn; hwilket förhållande, ehuru-
wäl för mycket torlande för åker och potatisland, dock ser be-
bergningen, hwilken nu som allra isrigast pågick, war högst
gynnsamt, så att man redan den 16 Augusti slutade att slå
hårdwallarne. Under tiden hade litwål å afstilige hemman
kornskörden, hwars halm å sandstrar började wijna för den
tropiska hettan, måst taga sin början redan den 8 Augusti;
men det allmänna skördandet å tyngre jord, hwarat mesta
åker inom Gille består, widtog, ferkattes och afslutades från
och med den 17 till och med den 20 Augusti. Måten mellan
den 23 och 24 Augusti war under 1870 års sommar härstädes
den första egentliga kallnatt med frost, men kornskörden war
då lyckligtvis öfwer allt afslutad, så att alla som hade sådt,
nu ändtligen, efter många swagar, finge sågande glädja sig
med de fina öfwer ett verkligt gott år; at dem, efter mis-

wärternas och pröfningens swära flydda dagar, nu tillhändt från alla goda gäfwers gifware derofwan. Under slutet af Augusti och början af September war sedermera en regnig och mycket ostadig wäderlek med stormiga nätter, men dock utan vidare frestskador, så att nu potatisupptagningen fick wert ställas och potäterna uti fällrarnes förvaringsrum inhösta, utan att potatisskaden till någon betydenhet hade frusit och med en potatisafkastning öfwer medelmåttan. Ut i medio af Oktober började fjelljöarne att isbeläggas, dock endast så till wida, att likwäl intill slutet af November war ganska dåligt för med swaga isar, men efter denna tid började det att blifwa mera kallt. I December föll ymnigt med snö så att jocknen-jäktimmerhuggare efter Wårsdagen allmänt kunde börja sitt arbete. Höbergningen, såväl af myrer som strandflätter och hårdwall, har blifwit medelmattig. Höet har under årets sommar i tjenligt wäder afbergats ostadadt, och är nu öfwerallt i lader infördt, samt således i godt förwar, skildt från renarnes åverkan. Beträffande ladugårdsfötsel, dikningar, odlingsföretag, binäringar och fattigward, har jag intet att tillägga till mina föregående årsberättelser, utan är allt fortfarande enahanda. Men folkskolewäsendet har under året 1870 inom Arjeplog utwecklats så, att, enligt Norrbottens läns lagtima Landstings beslut och föreskrifter, numera en flyttande småskolelärare under 1870 års sednare hälft varit och fortfarande skall vara anställd. Arjeplogs lappmark med en folkmängd af icke fullt 1,300 personer har derigenom nu 5 skollärare, nemligen 2 för swenska och 3 för lappiska barn. Förhållandet mellan swenskar och lappar är inom Arjeplog i allmänhet godt.

Att i Arwidsjaur begagnadt sätt att odla potatis.

Meddeladt af

Det förmanligaste sätt, som här brukas att odla potatis skall wara följande: När potatis om hösten upptages från landet urväljes de största och wadfraste till utiade för i mande år, hwilka genast uppläggas på brader under köket för en och en i höjden, icke på hwarandra. Vid blifwande plantering kupas dessa potatis mycket noga och af de större i blott ett snitt, bit, för hwarje utsprungen tillamnad stangel och det öfriga af potatisen begagnas för andra ändamål, ti erfarenheten skall hafwa wilat att ju jnare och bättre den gamla potatisen murekar i jorden desto bättre frukt fram bringar den och twärtom. Sedan jorden blifwit väl begödd och lucrad utplanteras nämnde potatis eller rättare bitarna deraf, på sjelfwa marken i rat linia och den stracka jag will hafwa bantarne förlagda, minst en fot mellan hwarje kern på sidan häraf föres med en så kallad myll, (en jorts pl som stjelper jorden åt båda sidor), hwarigenom potatisen lätt öfwermyllas. Men som potatisen härigenom komme att ligga mycket grundt är det nödigt, helst om terta eller stark feld inträffar, förnya förningen med myll efter mellan hwarje rad bildade gangarne så att mera jord påføres, och är nodwändigt att, under förra hälften af sommaren några gånger förnya förandet, ty härigenom qwäfwes ogräset, jorden lucras och potatisen wara rasst. På detta sätt hinner potatisen mycket fortare till mogenad.

I Sulea under förliden sommar gjorda förlet adagalat att man minst 14 dagar tidigare får ätbar potatis än på det förr begagnade sättet och då allt hwad som kan göras för förkortning af wärttid här uppe måtte wara en winst, rekommenderas detta nu i Arwidsjaur använda sätt äfwen till efter följd i öfriga delar af länet

Förvaltnings-utskottet.

Ordförande:

E. P. Bergman, Landshövding, Öfverste i arméen, K. M. D.
K. S. D., K. B. D.

Vice Ordförande:

W. v. Rehausen, Öfverste-Löjtnant, K. S. D.

Sekreterare:

Aug. Cajanus, Telegrafkommisarie.

Ledamöter:

Nyström, J. G., Förste Landtmätare, Skattningsofverman
Widmark, H., Kapten, K. B. D.
Englund, J. A., Kyrkoherde.
Grape, R. J., Kapten, K. S. D.

Suppleanter:

Edenb., H., Kapten, K. B. D.
Vetm. B., Lärare vid skolan

Styrelsen öfver Ålwa Landtbrentskola.

Ordförande: Landshövdingen m. m. E. P. Bergman.
Sekreterare och Skattmästare: Tel. Kommis. A. Cajanus.
Ledamöter: Förvaltnings-utskottets ledamöter.

Großhandlaren D. Hummel.
Großhandlaren och Viddaren E. Aylund.
Guldsmiden E. J. Brandt.
Landtränkmästaren J. Waldenström.
Löjtnant E. J. Espelund.

Inspektörer: Förste Landtmätaren J. G. Nyström.
Handlanden D. D. Sundberg.

Länsdjurläkaren J. D. Jacobson.
Suppleanter: Ingeniören P. A. Brännström.
Handlanden H. G. Bergström.
Kyrkoherden A. A. Stedén.

Skolans föreståndare: Herr S. A. Fogelmark.

Norrbottens Län

Kungl. Hushållnings-Sällskaps

Handlingar.

1871-1872.

○

Luleå, 1872.
Aktiebolagets Tryckeri.

Protokoll,

hållet wid Norrbottens läns Hushållnings-sälls-kaps allmänna sammanträde i Ule den 29 Januari 1872.

Närvarande: Ordförande: Sällskapets vice ordförande, Herr Öfverste-löjtnanten och Riddaren W. v. Rehaußen, samt Ledamöter: Herrar apotekaren A. Adde, rektor C. J. Backman, kapten C. D. Bergman, hemmansägare H. F. och Chr. Bergström, doktor G. Bolling, ingenjör P. A. Brännström, kronolänsmannen G. A. Burman, hemmansägaren C. D. Danielsson, landskamreraren och riddaren B. A. Elfström, kyrkoherden S. A. Englund, jägmästaren C. A. Ennes, landssekreteraren P. A. Genberg, kaptenen och riddaren Joh. Grape, kaptenen och riddaren K. J. Grape, ingenjör Hatzell, läroverksadjunkterna D. och B. Holm, s. distningsförmannen Holmström, bruksegaren D. Hummel, jägmästaren Lehtigius, apotekaren Meijer, förste landmätaren J. E. Nyström, handlanden S. P. Rutqvist, läroverksadjunkten J. Sahlin, hemmansägaren Segergren, kyrkoherden A. A. Stedjén, hemmansägaren E. P. Sundström, fängelsedirektören C. E. Thulin, kaptenen och riddaren S. Widmark, v. läroverksadjunkten P. Widmark, hemmansägaren J. W. Wiklund, v. häradsbördingen G. Ålman, m. fl. samt undertecknad, sekreterare, som förde protokollet.

§ 1.

C. D. Sedan hr Ordföranden hälsat de närvarande och förklarat mötet öppnadt, anmodades undertecknad uppläsa årsberättelsen, som hade följande lydelse:

**Berättelse till Norrbottens läns Hushållnings-säll-
skap för år 1871, afgifwen wid dess allmänna
sammanträde den 29 Januari 1872,
af dess Sekreterare.**

Om det är en janning att medgången är swår att bära, så innebär den närmaste tiden en stor wada. Ty det är onel-
ligt att detta län under de sista åren haft medgång. Åsken
under år 1871 har skörden utfallit tillfredsställande. Från alla
håll uttrycktes belåtenhet med kornets afkastning, om än dess be-
skaffenhet icke kan jämföras med 1870 års utmärkta störd;
rågen har wisserligen icke öfwerallt slagit lika wäl ut, men
dess jämförelsevis oansenliga odling i länet inwerkter icke sär-
deles på slutomdömet öfwer årowårten; potatisen har på flera
ställen varit riklig, ehuru här och der efter dess magasinering
den samma befunnits angripen af frost. Resultatet har således
 varit lyckligt oaktadt de "gamla märkena" woro allt annat än
 förhoppningsgifwande. En sen wår, en regnlös och kall juni
 woro icke uppmuntrande, och likwäl förmådde den egentliga
 sommaren stamma om både vegetationen och finnen, så att
 man nästan från alla håll hörde uttryck af den största glädje
 öfwer den lika owäntade som rika årowårten. Wisserligen
 har höafkastningen varit ojemn, och gräsmåst har inom wisja
 begränsade distrikter uppträdt förhärjande, i synnerhet inom
 Neder-Torne Gille, men något egentlig klagan öfwer foder-
 brist förpörjes icke, så att åsken i detta fall länets jordbruk
 synes hafwa skal till förnöjsamhet. Det är derföre som här
 blifwit yttradt, att den närwarande tiden innebär en stor
 wada, det är åsken derföre som ordföranden i Neder-Kalix
 Gille i sin berättelse utropar: "måtte sednens innewånare på
 ett rätt sätt uppfatta och wärdera allt det goda dem wede-
 farits." I en sådan önskan hafwa wi alla anledning att
 förena oss. Det är under åtnjutande af fredens wälsignelser
 som man bereder sig eller bör bereda sig på krigets olyckor.
 En god årowårt är ett fredligt tillstånd, en miswårt deremot
 ett verkligt krig — ett krig mot bekymren och nöden, mot
 lyckligare lottade medmenniskor, kanske och någon gång med
 jelsförebärligen. Det wore således det rätta att under gyn-
 samma år så ordna sina förhållanden och sin ekonomi, att
 man utan större swårighet kunde möta ett ogynnsammare. Att
 detta beklagligtwis icke ofta är händelsen med den enstilde,
 gifwer erfarenheten talrika bewis på. Det wore lyckligt om
 omdömet alltid kunde blifwa fördelaktigare om det allmänna,

En af de allmännas representanter i detta fall är etwiswel-
 aktigt ett Hushållnings-sällskap, och en sådan institutions äm-
 damal asser icke blott det direkta besvärandet af en wisj sak
 eller en wisj näringsgren, utan, hwad järfildt jordbruket an-
 går, förekommandet af de faror, för hwilka detta så lätt kan
 blottställas eller till och med hittills varit blottstält. Med
 det stora, ehuru nedslående exemplet af nästan hela länders
 förwandling till ofruttbara hedar, af feltets försjunkande i lit
 nöjdhet, ofunnighet och armod, arbetar wetenskapen med rast
 lös iswer, ibärdighet och framgång att lösa det ena problemet
 efter det andra öfwer ersakerna till de rubbningar som i sam-
 hällenas gestaltning under tidernas lopp inträffat samt att
 uppgifwa medel hwarigenom dylika katastrofer må för fram-
 tiden kunna förebyggas. Wi måste wid närmare eftertanke
 erkänna, att åsken wårt arbete, ehuru under trög fertzgang,
 likwäl haft samma lyfte och framgång till samma mål. Detta
 skall man finna, då nu en öfwerfikt af arets arbete härmed
 meddelas.

Det har måhända varit menligt för detta Sällskaps an-
 seende och dess ändamåls befrämjande, att Sällskapets hufwud-
 saktliga tillgångar blifwit använda på ett sätt som icke kunnat
 bemärfas och om hwars frukter meningarne kunna wara delade.
 Under en följd af år har sålunda ett anslag af 1000 rdr ut-
 gått till premier åt lärlingarne wid Åsken landbruksskola.
 Så har åsken stett för detta år. Denna uppeffring har icke
 kunnat bemärfas och dess wärde har derföre säkerligen blifwit
 underskattadt. Så länge man widhåller tren på nyttan af
 våra landbruksskolor och så länge statsanslag utgår till så-
 dana, så länge synes åsken bidrag från Sällskapets sida blifwa
 erforderliga. Spartistiskt uppfattadt torde icke heller dessa medel
 wara alldeles bortkastade. Det har nemligen under skolans
 fertzgang wisat sig en förbättring i skolandenas kvalifikation.
 Från att under ett och annat år hafwa varit nödtatad mot-
 taga mycket underhaltiga subjekter, har Styrelsen emfider
 kunnat erhålla läringar med erforderlig underbuggnad, och
 om denna förändring till ett bättre Åsken stadignarande,
 torde man med wisshet så antaga, att de lärdomar skolan bi-
 bringat skola blifwa utspridda bland en större krets af jord-
 bruksidkare. Enwärligen kan man i alla fall ännu uppfatta
 skolans verksamhet annorlunda än som en förbättrad upplaga
 af en wanlig f. l. skola, och i denna synpunkt äro uppeffrin-
 garne wisserligen allt för stora.

En annan inrättning, hwars wälmenande lyfte man icke
 får wisja allt för stor otalighet att se förwerklighadt, är Åminne

gård. Dills vidare torde det vara skäl att suspendera benämningen mönsterfarm. Den oriktiga uppslagsandan för dess upparbetande, den jämförelsevis obetydliga del af dess jordvidd som är brukad, det ofullkomliga sättet för dess torrläggning, det bristfälliga stiel hvari dess åbyggnader delwis ännu befinna sig, de stora kostnader som egendomen lifawäl kräfft, och de icke öfwerflödande bewisen på rationel behandling och på goda exempel med hänseende till alla de föremål som kunde tjena till föredöme, hwartill kommer dess aflägsna läge, — allt detta torde länge utgöra hinder för dess ändamåls förverkligande. Smellertid är Sällskapet ställning till Uminne alldeles lifartadt med den till Åsna: stora uppoffringar som icke synas hwart de taga vägen. Till förbättringar af egendomens åbyggnader samt till lösen för fastebref och brandförsäkringsavgift hafwa ytterligare under detta år utgått - 1,182 rdr 81 öre.

Det torde vara otwifwelaktigt att utställningar äro ett verkligt medel för industriens befordrande. De periodwis återkommande landbruksmötena, hwaraf det 13:de i ordningen under år 1871 hallits i Göteborg, äro i sjelfwa verket ingenting annat än ett slags utställningar, närmast afseende landbruket, dess produkter, dess lefwande kraft: djuren, och dess mekaniska kraft: redskapen, hwilka senares tillverkning utgör ett af de förnämsta föremålen för landets jernindustri. Att äfwen dessa utställningar medföra nytta kan således icke bestridas, men i samma mån aflägsenheten ökas, kommunikationerna blifwa sämre och besökarna få eller inga, torde den direkta nyttan för ett sadant län som Norrbotten blifwa liten eller ingen. Det wore dock en skam att icke vara med; man skulle lättligen kunna bli bortglömd eller misaktad, och något måste äfwen göras för hederns skull. Hedern har denna gång kostat Sällskapet 419 rdr 35 öre, hwaremot några medaljer och mindre priser tillfallit ett litet antal utställare från länet. Man får dock icke glömma att i nämnda belopp ingår det af Sällskapet wid förra winterförsamlingens beslut beviljade anslag af 300 rdr till 2:ne stipendier för besök af mötet samt för att taga närmare kännedom af slöjduutställningslokalen i Stockholm. De af Förvaltnings-utskottet antagna sökande till dessa stipendier wore hemmansejaren Joh. Henriksen från Tivedö och f. dikningsförmannen S. A. Helinström. Som den senare ingifwit en berättelse om sin resa, är tillfälle för Sällskapet att bedöma nyttan af anslaget. Berättelsen har följande lydelse: (se bilagorna.)

Henriksen har icke införmitt med någon berättelse, hwareför det är obekant, om hans erfarenhet och nytta utaf denna resa varit större eller mindre än den andre stipendiatens.

Enom länet har äfwen en utställning i smått förförigåt; det är den som plägar wara förenad med sammarmötet och som således förförigåt i Öfwer-Lule. Till följd af de delade meningar om lämpligaste platsen för mötets hållande som wid beslutet derom gjorde sig gällande, beständes att möte skulle hallas på begge de ifrågakomma ställena d. w. s. både i Boden och å Uminne. Det är dock troligt att detta experiment icke kommer att göras en gång till, ty Bodens öfwerlägsenhet som mötesplats war så öfwertrygande genom talrikheten af besökande och genom mängden af utställningsföremål, att Uminne verkligen under denna jämförelse spelade en mycket sorglig figur. Innemånarna i socknens öfre del, för hwilkas skull Uminne äfwen skulle hafwa ett möte, wore nästan oshygliga, så att de närvarandes antal war ungefär lika stort som prisdomarnes. I Boden deremot liknade det sig icke illa till att wara ett verkligt möte och en verklig utställning, och det är ofelbart att dessa möten, när platsen derför är riktigt wald, skola blifwa af allt större betydelse, em än de i någon man måste ordnas på en annan fet för att mera fullständigt uppfylla sitt ändamål och motswara de derför utgående kostnader. De wid de begge mötena utdelade priser uppgingo till ett belopp af tillsammans 269 rdr.

På ännu ett möte har Sällskapet under året varit representeradt. Det är Hushållnings-sällskapens Ömbuds möte i K. Landbruks-Akademien i Stockholm. Detta möte, eller, som det också blifwit kalladt, landbrucksritsdag har till en del utgjorts af landets mest framstående män. Därför hafwa dess verkningar latit sig erfara till alla delar af vårt land. Det är i synnerhet industrien och husfliden som ådragit sig Ömbudens uppmärksamhet. Genom deras bemedanden har en lokal för försäljning af slöjdalster blifwit öppnad i Stockholm. Utställiga Hushållnings-sällskap hafwa lemnat bidrag för detta ändamål; äfwen från detta Sällskap, som skulle kunna anses minst intresserad af företaget, har ett belopp af 100 rdr utgått dertill, och från den utödde komitén har skrifwelse anlänt, som närmare angifwer affärens ställning (se Bil.). Det wore onskligt att äfwen från detta län afjändes några artiklar som kunde wara förtjenta af uppmärksamhet och som genom utställningslokalen kunde winna ökad efterfrågan. Sadana artiklar äro lappföter, tågrop, korgar, hwilka samtliga äro egendomliga för länet och af hwilka åtminstone lappföter på flera

håll varit begärliga. Utsförda med den omsorg och elegans som för försäljning på de södra orterna är af nöden skulle dessa kunna bli en affär i stort. Äfwen långstoftöflar hafwa varit isfritt efterfrågade t. ex. från Gessle, hwarest en afnämare förklarar sig kunna afslåta nästan huru många som helst. Att i första rummet uppmuntra sådan industri eller slöjd som för orten är naturlig synes vara det riktigaste, och kan garanti af någon slöjdidkare ställas för beställningarnes fullgörande, wore wiserligen en sådan förtjent af uppmuntran medelst ett mindre, räntefritt förelagslån. Ware huru som helst härmed, finner man att utställningslokalen har ett praktiskt ändamål och hwad Sällskapet gjort eller kan komma att göra för des beträffande kan icke vara illa användt eller gagnlöst. Men utom denna frukt af Ombudens öfverläggningar och verksamhet, hafwa de äfwen bidragit genom sitt initiativ till ett höjande af folkskolornas uppgift, i det att de fastat uppmärksamheten på möjligheten af att i folkskolorna meddela undervisning icke blott i ritning och teckning utan äfwen i slöjd. Den strifwelse derom som hit anköm, föranledde Förvaltningsutskottet att afslåta en strifwelse till skolstyrelserna i länet med förfrågan, huruvida personer, kunniga i ritning och slöjd, kunde vara att tillgå i de resp. orterna, så att undervisning deruti wid folkskolorna skulle kunna meddelas. Endast från 5 skolstyrelser, nemligen i Neder-Eule, Jockmoek, Carl Gustaf, Juckasjärwi och Enontekiö, hugnades Förvaltningsutskottet med swar, och af dessa fem förklarade sig endast Neder-Eule Skolstyrelse i stånd att anställa lärare i teckning och slöjd, till hwilkas aflönande bidrag från Sällskapet wid detta sammanträde kommer att begäras. Detta är wiserligen en ringa början, men såsom en fördel får man anse, att den skola som kommer att tillämpa på sig en mera praktisk undervisning är belägen wid centrum af länet, hwarigenom fördelarne af denna organisation mera allmänt blifwa kända och antagligen till efterföljd ledande.

Wid sitt senaste sammanträde beslöto Hushållnings-sällskapernas Ombud att mötena skulle hållas endast hwart tredje år.

I sammanhang med frågan om dessa åtgärder för slöjdskidlighetens utwedling i länet torde böra erinras om det yttrande som af för samma ändamål utsedda komiterade wid förra winterjammanträdet afgafs och som föranledde åtskilliga beslut från Sällskapets sida. Dessa beslut hafwa imellertid burit mycket små frukter. Det förnämsta af dem, och som äfwen war förtjent af synnerlig uppmärksamhet, war det föreslagna anslaget för linodlingens befrämjande. Sällskapet be-

wiljade ett anslag af 1,000 rdr; af detta belopp har 18 rdr 50 öre utgått. En förklaring häröfwer är af nöden. Beslutet aflåg anställande af undervisare i linets beredning samt i spanad och wäfnad. Från Helsingland efterhörde derföre, huruvida sådan eller sådana derifrån skulle kunna erhållas, men det swar som benäget lemnades fäste synnerlig uppmärksamhet på wigten af att på tjenliga ställen hafwa slödfwerk inrättade innan något annat företoges, hwarföre bresskriswaren föreslog att i första rummet en mekanisk byggmästare skulle requireras. Nu är dock som bekant förhållandet, att en sådan för några år sedan war hitrequirerad, men endast 2:ne linberedningswerk blefwo då med nått nöd uppförda. Att med dryga kostnader ånys hittaga en byggmästare som möjligen skulle saknat arbete hade icke varit wälbeträkt. Bresskriswaren i Helsingland meddelade äfwen, att pålitliga personer för undervisning i spanad och wäfnad kunde erhållas mot fyra rdr om dagen eller för två undervisare 8 rdr om dagen. Om dessa undervisare uppehölle sig här i tre månader, skulle således dagtraktamentet uppgå till 720 rdr utom kostnaden för resa fram och åter. Hela anslaget hade på detta sätt åtgått. Nu war dock komiterades förslag och Sällskapets beslut, icke blott att en undervisare skulle antagas, "som meddelade råd och upplysningar samt praktisk handledning i sättet att odla, röta och bereda lin och hampa", utan äfwen "att praktisk undervisning deruti" skulle "meddelas wid Åsua landbruksskola och Aminne egendom och att en lärarinna skulle anställas, som i den ena skolen efter den andra, försedd med erforderliga redskap, inlärde rätta sättet för vämnets sortering samt undervisade i finare spanad och wäfnad". Men hwarifrån taga medel till allt detta? Bresskriswaren säger wal, att "wist tjugtals mindre pålitlige" kunde sas för 3 rdr om dagen, men derpa kunde naturligtwis Förvaltningsutskottet icke göra afseende, lifa litet sent det af bresskriswaren rekommenderades. Dertill kom en annan omständighet som man måhanda hade bort i första rummet tänka på, nemligen om i länet odlades så mycket lin, att undervisning derom kunde praktiskt lemnas, och de upplysningar som erhöles wore icke tillfredsställande. En sakkunnig person upplyste derjemte, att besettningen i länet icke ens hade klar insigt om beståendheten af den jord som borde till linodling användas, icke heller om des rätta bruk, och ansåg derföre att upplysningar i detta fall borde föregå alla andra åtgärder. Förvaltningsutskottet behjertade dessa skäl och afstalade med nämnde sakkunnige person, fabriören Åsterberg från Helsingland, att tillhandaga länets jordbrukare

med råd och upplysningar härutinnan. Rungörelse utfärdades med uppmaning att till Villesördsförändena eller Förvaltningsutskottet inlemnade requisitioner för erhållande af hr Åkerbergs biträde, men ingen enda afbjördes. På ett enda ställe, nemligen Öfra Swartlå, har hr Åkerbergs biträde anlåtats. Detta är förklaringen på det besynnerliga förhållandet, att af 1000 rdrs anslag endast 18 rdr 50 öre blifwit använda. Hela gången af denna frågas behandling ådagalägger, att det behöfves mer än några få timmar för Förvaltningsutskottet att afgifwa ett grundligt yttrande öfver widlystiga förslag. Frågan om linodlingens fortskyndande i länet är emellertid ännu olöst, och ehuru swärigheter möta för att lösa henne på det föreslagna sättet, torde det dock icke vara omöjligt att med jemförelsevis små kostnader och på ett fullt praktiskt sätt kunna uträtta något för denna wiktiga sak.

En af hr Ryskeherden Englund wäckt motion om anställande af **undervisare i fergslätning**, som på sommar-mötet förefom till afgörande, hade deremot blifwit lemnad tillräcklig tid för att blifwa utredd af Förvaltningsutskottet. Sålunda hade från Österjund erhållits skrifwelse om en derstädes anställd undervisare hr Bondén, som äfwen sjelf i bref underrättade om sina wilkor. Dessa woro 500 rdr i lön, fria reser och fritt underhåll under alla förrättningar. Hr Bondén war tillika underlärare wid Öpe landbrukskola under wintermanaderna och åtnjöt som sådan 225 rdr i lön, fria husrum och wedbrand, samt skulle wilja innehafwa likadan plats wid Åfwa, hwilket icke mötte något hinder. Dessa wilkor antogs af Sällskapet på sommar-mötet, men när underrättelse derom omedelbart efter mötet pr telegraf meddelades Bondén, ankom i september swar, att han hade fastat sig för ytterligare ett år i Jemtland. Derefter afläts skrifwelse till Bondén, om han were willig att från sommarens eller hösten 1872 på uppgifna wilkor antaga plats i Norrbotten, men derå erhöles intet swar. Att Bondén likwäl were wärd att winna för länet synes deraf att han är kunnig i fergsmakeri, halmflätning, jordbruk och fiskedling. Det förefommer dock wid dagens sammanträde ett annat förslag i samma syfte.

Det af Sällskapet wid förra winter-sammanträdet bewilljade anslag af 250 rdr till ett mejeri i Neder-Ralix har icke för ändamålet blifwit requireradt. Ordföranden i Willet upplyser nemligen i sin berättelse att det i Gammelgården tillämnade mejeriet icke kommit till stånd af den orsak, att mejeri kommer att inrättas å Herr J. A. Bergmans egendom Grytnäs, hwartill afses att upplöpa mjölk och grädda från de

omgifwande byarne, jemwäl Gammelgården. Här blir således ett mejeri i större skala och, med kännedom om de derför in-
tresjerade personerna, ordnad på affärs-mässig fot, hwilket måste få ett werksamt inflytande på denna alltför mycket försummade gren af landthushållningen. Länets förut inrättade mejerier hafwa ferggått under ett matt deltagande från intresjenternas och ladugårdsegarnes sida. Mejeriet i Pietaniemi har till och med blifwit nedlagdt efter endast ett års werksamhet. Det uppgifwes hafwa varit illa ordnad och de produkt af underhållig beskaffenhet. Under sådana förhållanden hade det varit bättre att det alldrig kommit till stånd. Emellertid har de föreständerska, som antagligen icke haft någon skuld i de bedröfliga tillstånd, åtnjutit det förtroendet och den utmärkelsen att blifwa antagen till föreständerska för mejeriet å Ultuna. Dittwils mejeri har oflanderligt uppfyllt kontraktets bestämmelser i så måtto, att det fergfarit sina tre år, men detta skulle icke hafwa kunnat ske utan hufwudintresjentens, ingenjör Ruuths, energi och nitålstan för saken. En stor del af de öfriga delegarne undandrogo sig redan första året att fullgöra sitt åtagande, hwarföre hr Ruuths ihärdighet förtjenar tack samt erkännande. Af den erfarenhet som Sällskapet kunnat winna af de gjorda försöken är likwäl uppenbart att det i detta län icke lyckats åstadkomma några bymejerier, utan att mejeristöfveln måste tagas såsom en affär och skötas som en affär, antingen såsom i Neder-Ralix med det blifwande mejeriet derstädes af en person som ensam dispenserar tillräckliga kapitaler, eller of af ett aktiebolag. Att ifrågasätta förlagslån af t. ex. Hushållnings-sällskapet för detta ändamål är en orimlighet, emedan det icke fordras några summor för att drifwa en sådan affär som denna, om den skulle wara förtjent af uppmärksamhet och kunna göra det gagn som man önskar. Malareprovinsernas aktiebolag drifwer nu affären nära nog med millioner, men det har äfwen stor utgrening och har förmått att i stor skala höja och utweckla ladugårdsprodukternas behandling, på samma gång bolaget bidrager till nationalwinstens stegring. Detta exempel synes hafwa manat andra att werka i samma riktning och särskildt har i Westerbotten bildats ett Mejeri-aktiebolag som sammelikt äfwen ämnar taga affären i stort. Hwilket betydelse ett sådant företag skulle hafwa äfwen för detta län kan man finna af en jummariest beräkning öfwer antalet kor i länet och deras aflastning, beräknad i smör. Enligt jordbruksstatistiken skulle i länet finnas inmet 40,000 kor, af hwilka en del lemna ända till 5—6 liösp. smör om året. Om man således endast

beräknar $1\frac{1}{2}$ lisp. smör af hwardera till affalu kan detta icke gerna anses vara öfverdrifwet. Men $1\frac{1}{2}$ lisp. af hwardera utaf 40,000 för gör 60,000 lisp., hwilket med en mejeristifts behandling med all säkerhet skulle betinga ett pris af 12 rdr lispundet eller en summa af 720,000 rdr om året. Det är att märka att denna betydliga winst skulle kunna erhållas utan någon tillökning i festnad för ladugårdsegaren. Han behöfde blott afstå en del af den grädde som nu till stor del försäres, utan nytta för honom sjelf och utan winst för landet, men som använd för mejerihandteringen skulle lemna honom en större behållning än han nu drager af någon annan näring, jordbruket naturligtvis undantaget. Vi se företagsamma personer sätta sig i spetsen för företag som anses tära på landets kapital, när skola vi så se företagsamma personer sätta sig i spetsen för företag som medföra sparsamhet, omtanke, moraliskt och ekonomiskt förbättring samt bereda landet styrka och waraktigt wälstånd? För att gifwa alla rättwisa, får man icke glömma att anordningarne för Grytnäs mejeri angifwa ett sådant företag och att Björkfors redan länge utöfwat sina wälgörande verkningar i synnerhet i nordlig riktning, att äfwen i Öfwer-Kalix wackra bemödanden börja göras för grundande af en sådan industri som bereder trygghet för framtiden. Men ännu återstår mycket att göra, innan man kan säga, att företagsamheten mera allmänt börjat röra sig inom en fullt fosterländskt verkningsskrets.

För att gifwa den med tillfälliga arbeten sig sysselsättande talrika klassen i länet ett mera stadgad mal hafwa både af Hushållnings-sällskapet och Landstinget försöt blifwit gjorda, men hittills med ringa framgång. De anslag som af Landstinget blifwit bewiljade till premier för uppmuntran af torp-anläggningar synas bära knappast nämnvärda frukter. Under året har endast ett sådant premium kunnat utbetalas.

Förliden war ingick till Förvaltnings-utskottet en skrifwelse från en gammal landbrukare i länet med hemställan om att mottaga requisitioner af artificiella gödningsämnen, på det att jalunda större säkerhet för warans beskaffenhet och billigare pris skulle kunna erhållas. Förvaltnings-utskottet utfärdade med anledning deraf en kungörelse i detta syfte, men ingen enda requisition ingick. Detta bewisar att länets jordbrukare ännu icke kommit till insigt om fördelen af att begagna artificiella gödningsämnen, ehuru sådana, rätt använda, på ett verkligt sätt skulle fortskynda wertligheten och öka afkastningen.

Det å Melderstein uppställda Stamholländeriet har wer-

kat i den afsedda riktningen och utlemnad ett icke oansenligt antal förädlade kreatur, men har under året blifwit upplagdt till afflyttning. Det kommer nu att uppställas å Grytnäs Huru maktpåliggande sträfbandena för en förädlad boskaps ras i länet än äro, är det dock ännu mera maktpåliggande att genom god utfodring och ändamalsenlig behandling i öfrigt söka förbättra den inhemska, och åsigterna börja blifwa temligen stadgade deruti, att den inhemska rasen är i sig sjelf tillräckligt wärdefull för att förtjena all den omwårdnad som kan gifwas den samma. Förre än jordbrukaren eignar större omtanke om sin ängemarks förbättring, torde en förbättrad ladugårdstjötjel länge förblifwa endast ett önskningsmal.

Sällskapet har under året gjort en ytterligare förlust i de af Sällskapet inköpta springgummar, i det att den andre af Southdownsbaggarna plotsligt jeltödt. Han blef på hösten förflyttad från Ålwa till Åminne, men dog på natten efter ditkomsten utan att rätta dödsorsaken kunnat uppgifwas. Sällskapet har således qwar endast sina två baggar af Cheviotras, men någon redogörelse för deras tillstånd har icke afgifwits. Den ene är stationerad i Öfwer-Torne, den andre i Pite socken. Om den af hr Hummel inköpta och i Neder-Kalix stationerade baggen uppgifwes deremot i Gillets berättelse med tillfredsställelse, att en betydligt förbättrad generation utgått i närliggande byar.

Med omnämnande af inköpet af åtskilliga skrifter för spridande af kunskaper i landthushållningen berörande ämnen, bör särskildt åberopas den skrift som afier besörjande af sparsamhet och omtanke för framtiden, nemligen den af Fosterländska föreningen utgifna afhandling om *Lifränte- och Kapitalförsäkringsanstalter*. För att deutom i sin men werta för detta ändamål bestöt Sällskapet wid förra wintersammanträdet, att de Gillesordförande som sådant önskade skulle ega att af Sällskapets medel utbekomma ersättning för porto- och rekommendationsavgifter å medel som blifwit insamlade och öfversända till Lifränteanstalten. Ehuru någon sådan framställning ännu icke blifwit gjord, är det likwäl kändt, att insättningar under året flött, och är det Lule stad som i detta fall föregatt med godt exempel, hwilket åter i synnerhet bör tillskrifwas hr doktor A. P. Björkmans uppförande nit.

För ett fullständigt angifwande af de frågor som till Förvaltnings-utskottets behandling under året förwarit återstår nu endast, utom ett omnämnande af de bestyr för jordbrukstatistiken samt de bidrag till R. M. Befallningebefrändes femårsberättelse, att anföra en åtgärd som torde inne-

bära en framtida lösning af ett hittills swårtest problem. Från Upsala länds Hushållnings-sällskap har under året utgått en skrifvelse till alla andra Hushållnings-sällskap i riket att anmälde ett wist antal personer i hwarje län att göra observationer öfver isförhållanden, frost och alla inom orten samt insända dessa uppgifter till hr professor Swanberg, Upsala Observatorii-föreståndare. Man har nemligen redan förut kommit på spåren bestända lagar för erfarenas gång, och frågan gäller nu, huruvida icke några lagar för ofwännämnda förhållanden iswen skulle kunna upptäckas. Om detta är möjligt, kan det dock åstadkommas endast genom långvariga och trånga iakttagelser öfver en större yta. I Norge hade man förut börjat med sådana observationer och i Sverige har med 1871 likartade iakttagelser blifwit verkställda. Inom detta län äro 20 personer för ändamålet anlitade, nemligen i Pite, Elfsbyn, Arwidsejaur, Arjeplog, Lule, Äminne, Jockmoek, Nwidjeck, Melderstein, Långnäs i Rane, Gellivara, Neder-Kalix kyrkstad, Bränna i Öfwer-Kalix, Haparanda, Öfwer-Torne, Korpilombelo, Pajala, Wittangi, Muonioniska och Enontekiö. Dessa observationers anteckningar ordnas af Upsala observatorium tillhörande tjänstemän och resultatet kommer att årligen bekantgöras. I den mån observationerna fortgå, skola resultaten naturligtvis stiga i intresse, och frukten härav kan blifwa en oberäknelig winst för vårt land, eller, med sammanslagning af de olika ländernas arbeten, för hela mänskligheten. I andra länder arbetas nemligen äfwen till samma mål, och i synnerhet har Frankrikes exempel i detta fall varit beröm- och efterföljansvärdt. Att resultaten närmast afse jordbrukets frönna, behöfver icke särskildt påpekas, och åtgärderna för detta ändamål hafwa icke med tyfstad kunnat förbigås, äfwen om desamma icke påkallat någon särskild utgift för Sällskapet.

Utaf det beaktansvärda, som i de ingångna Gillesberättelserna för Pite stad och socken, Arjeplog, Neder-Lule, Jockmoek, Rane, Neder-Kalix, Öfwer-Kalix, Haparanda, Öfwer-Torne och Pajala förekommer och hvaraf redan i den nu lemnade öfversigten åtfylligt blifwit begagnadt till grund för en del reflexioner och jämförhållanden, är det i synnerhet uppgifterna om fiske som är egnadt att tilldraga sig uppmärksamhet. Det är ett nästan enstämmigt omdöme, att fisket varit dåligt. Denna wiktiga binärning är således förtjent af det omhulldande skydd som är nödvändigt för att icke denna inkomstkälla helt

och hallet skall uttjina. Smellertid är man förhindrad att på ett werksamt sätt ingripa så länge det af fiskeri-intendenten tillämnade förslag later wänta på sig. Detta dröjsmal lärobero på internationella underhandlingar, hwilka som bekant icke försiggå utan stor betänksamhet. En åtgärd som inmelletid när och af hwem som helst later verkställas sig är att wi ryshjords nedsättande om wären omgifwa dem med risbuskar. I sådant fall lägger fisken sin rom på dessa och afwelns å raddad. Utan sådana risbuskar utleker fisken sin rom på ryshjan, hwarigenom oräskeliga romfren wid ryshjans upptagande gå förlorade. För ett förbättrade fiske behöfves icke stort annat än skydd för fisken under lektiden och det nu påpeklade försigtighetsmålet berde i fiskarens eget intresse widtagas. Ord föranden i Haparanda Gille lemnar en beskifning på de i Torne elf begagnade anstalter för larsfiske som kan wara af intresse för wederbörande fiske-egare.

Man har mycket talat om lappmarkernas utmärkta lägenheter för boskapsförfärd, men att döma om den afkastning som der beräknas af en ko, måste antingen lägenheterna wara mindre värderika än som uppgifwits eller också är rasen sämre än i det öfriga länet. I Arjeplog beräknas mjölkafkastningen af nyburen ko till högst 3 kannor om dagen, i Jockmoek till högst 4 kannor, under det att, som man wet, i det nedre landet kannetalet uppgår till wida högre mått. Smörproduktionen är i så berättelser angifwen, men från Neder-Kalix uppgifwes att 350—400 centner smör afyttrats utom socknen, hwilket wijar att ladugårdsföret i det icke står på någon låg standpunkt, och i Öfwer-Torne beräknas minst 3½ lisp och högst 6 lisp. smör af kon om året, hwilket äfwen är ett wackerlyt resultat. När priset derä i Neder-Kalix varit minst 12 rdr och i Pajala 10 rdr 50 öre pr lisp., hwilket senare betalats å Kengis marknad, inser man lätt hwilken rik inkomst befolkningen med hushållning och god behandling af waran skulle kunna bereda sig. Någon uppgift om öfriga ladugårdsprodukter lemnas icke, ehuru det är kändt att från Melderstein och Rutwicks mejeri oft af verkligt god beskaffenhet utgått. I allmänhet får antagas, att ostberedningen lemnar mycket öfrigt att önska, och från Öfwer-Kalix lemnas den förwänande underrättelsen, att om mjölkens användning till ost och den sammans användning till söda ofunnigheten är så stor, att till och med "en klockaredotter, till hälften mamsell" begärt upplösning om hwartill ost egentligen kunde användas och om den icke helst borde läggas i kaffe. Om man i Öfwer-Kalix afwentyrade en fråga om anläggning af bymejeri, skulle man

säfert af allmogens möta ett medlidfamt tillbakavisande, såsom föster — säger Gillens ordförande — af en hjerna, hware normala funktioner råkat blifwa störda. Förhoppning är dock för handen att ett mejeri kommer till stånd wid Gyljens bruks-egendom. Att det skulle vara behöfligt inser man af det anförda.

Uttilliga nyodlingar hafwa blifwit verkställda under året. Nuom Vite socken beräknas de till minst 70 tunland; i Öfwer-Kalix hafwa wid Gyljen 14 t:ld styf lerjerf blifwit odlade och till stor del täckdidade, hwaremte kanalanläggningen derstädes synes haft ett storartadt inflytande på varelighet och klimat; wid Rödupp hafwa 40 t:ld bäckängar blifwit röjda samt en myr af 24 t:ld utdikad till gräsmark; i Öfwer-Torne har insjön Orrasjärwi blifwit aftappad genom landsfiskal Bergdahls och handl. Nymans m. fl. försorg. Detta företag motfågs med mistroende, men sedan man nu förordat omkring 30 kosoder och detta belopp anses komma att fördubblas, har man kommit på andra tankar. Äfwen i Neder-Kalix hafwa odlingar och utdikningar i större skala blifwit verkställda; Sangisträsk med omgifwande sankta trakter har aftappats och resultatet wijat sig högst gynnsamt; under arbete är en aftappning i Rolsö by samt på enskild bekostnad en utdikning af Rosjärwi, af hvilka begge företag man förväntar en anseelig höafkastning. Vidare har i Neder-Kalix wid Björksfors 20 t:ld ångsmark blifwit afröjd samt 5 t:ld åfmark täckdidad. I Neder-Eule hafwa odlingarne äfwen widgats och såsom ett bewis derpå anföres, att en samt twenne bröder, hvilka pläga jyselsätta sig att plöja på beting, denna sommar upplöjt icke mindre än 50 t:ld dels förut ouppbruten mark dels utwuxna lindor, och såsom regel får nu anses, att bonden årligen ökar arealen af sin fruktbärande jord. Jordbruket i Jockmoek besinner sig wisjerligen i ett primitivt tillstånd, men just derföre förtjenar så mycket hellre att omnämnas en liten mönsterteg, som af hrr Rothgius och Wästfelt å Gillens-ordförandens hemman blifwit ordnad. Till arealen är den blott 1 t:ld, men den är uppbruten från skogsmark, regelmässigt medelst disen teglagd, och som den är wäl belägen midt i socknen förmodas den komma att tjena till ett allmänt efterdöme. För öfrigt omnämnas som utmärkta jordbrukare hrr Bergdahl och Wälimaa i Öfwer-Torne, hrr Andersson (arrendator af prestbordet och som under året blifwit tilldelad Patriotiska Sällskapets medalj), Horneij och Åberg i Neder-Kalix. Andra Gillen namngifwa icke några framstående jordbrukare och från Årjeplog uppgifwes

orsaken dertill wara den, att detta "terde wara orädbligt a en ort, der hwar och en egenfärd tyckes wara nog stidlig i sin sak, och emedan ett sådant angifwande blott skulle wack. mångas afund." Detta måste man falla ett upprättigt tal, och hwem igenkänner icke deruti kännetecknen på ett sträf-winkel som ingalunda saknar jyskonplatser.

Om de för jordbruket begagnade redskapen hafwa några Gillen ett flyttigt omnämnande, men Haparanda Gillens ordförande omtalar, att en finst bonde i en by 10—12 mil norr om Haparanda uppfunnit ett jäningsredskap som besunnits fullkomligt ändamålsenligt på jennu åker med wäl ludrad jord. Det utsläpper jaden särdeles jennut i rader, tåden samma wäl och till lagom djup och inbeiparar åt åkerbrukaren nära hälften af det der i orten eljest wanliga utjadesbeloppet. Priset är blott 36 rdr på tillverkningsplatsen och rekommenderas det framför det söderut brukliga

Den fara som hotar jordbrukaren från det tilltagande antalet inhyssingar framhållas särdeles bjert af ordtöranden i Neder-Eule Gille, hwaremot från Neder-Kalix anföres att hemman äro inköpta, för att bereda den wid sågwerken stationära arbetspersonalen tillfälle till ett mindre jordbruk, och från Öfwer-Kalix anföres, att allwarliga bemödanden göras för inhyssingarnes fastande wid jorden. Sälunda hafwa på Gyljens eger nedfatt sig 20 terpare, hvilka fått sig jorden arrendesfritt upplaten intilldes de beqvämligen kunna föda 2 kor och hunnit uppodla minst 1 t:ld åker. Dehutom har efter stiftets slut en areal af omkr. 20 t:ld öppen åker od lindmark blifwit å korta lagd och graderad, för att affättas till 8 terplägenheter, och affigten läter wara att förwandla alla hittills å Gyljens mark boende inhyssingar till jordterpare, hvilka, allt efter som de tilljättas, erhålla, utom hemstiftet, ett kosoder ång af i f. utangar att genast berga. När man dertill får höra att werkets arbetare insatt besparingar i Neder-Kalix sparbank, synes man kunna anse detta verk såsom ett mönster wid ordnandet af det ömtaliga förhållandet mellan arbetsgifware och arbetotagare. Äfwen i Neder-Kalix hafwa arbetare flitigt anlitat sparbanken, men det är nog samt kändt, att arbetaren åt sig sjelf lemnad i allmänhet icke kommer sig för med detta sätt att fruktbargora besparingar och betrygga sig mot framtida nöd, hwareför förnynderstap i ådel bemärkelse åtminstone till en början är af behofwet påfalladt. Icke blott af nämnda sparbank utan af länets öfriga finner man att den ekonomiska ställningen

ide är dålig. I Neder-Kalix sparbank hafwa insättningarne uppgått till 13,000 rdr emot 2,000 rdrs uttag, i Norrbottens län i Pite äro insättningarne 36,885: 35 och uttagen 20,011: 26, i Ule resp. 15,655: 25 och 5,853: 43; antagligen är förhållandet lika gynsam i Gaparanda sparbank, hvarjemte en sparbank finnes äfwen i Öfwer-Torne.

Utskilligt annat — såsom om Vårhemmet i Neder-Kalix och vägförbättringar af egaren till Björkfors — skulle ännu kunna anföras med ledning af Villenas berättelser, men för att icke trötta Sällskapet torde det nu anföras, såsom det väsentligaste, wara tillräckligt för att ådagalägga, att Villenas årsberättelser kunna innehålla uppgifter som äro mycket beträffande för bedömandet af länets landtmanna och ekonomiska förhållanden i sin helhet och som utgöra en god vägledning wid ifrågasättandet af dess behof och dess framsteg.

§ 2.

Föredrogs den af hrr Revisorer afgifna berättelse öfwer verkställd granskning af 1871 års räkenskaper, och meddelades Förvaltnings-utskottet décharge för räkenskaper och förvaltning för nämnda år.

Med anledning af den af revisorerne gjorda anmärkning deröfver att 1,000 rdr utgått till Ålwa landtbruksskola, men endast 729 rdr 38 öre blifwit användt till premier åt lärlingarne, hwaremot öfverfiktet tillfallit bolaget, beslöt att anmärkningen för denna gång icke skulle föranleda till någon åtgärd, men blef på samma gång, på förslag af hr Cajanus, beslutadt, att ett möjligen äfwen hädanefter uppkommande öfverskott af Förvaltnings-utskottet skulle användas till inköp af artificiella gödningsämnen och redskap, med hwilka skulle experimenteras wid landtbruksskolan, på det att lärlingarne äfwen i detta fall kunde bibringas den praktiska erfarenhet, som för ett rationellt jordbruk wore af nöden, och skulle det åligga föreståndaren att öfver användningsfättet och resultaterna afgifwa en noggrann redogörelse.

§ 3.

Till ledamöter i Sällskapet blefwo nu enligt afgifna förslag, följande invalde, nemligen:

i Ule stads Hushållsgille: löjtnant D. F. Dahl, lektorerna A. B. Lönnegren och E. G. Nilson, kapten M. J. Sundström, Mr Norman W. Chairp och tullförvaltare C. Tengstedt;

i Pite sedens: regementskrifwaren J. Claujén;

i Neder-Kalix: hemmansegarne Carl Olof och Olof Bergström i Ntterbyn, M. D. Englund och And. Ethale i Näsbyn, inspektor Törnqvist å Björkfors;

i Öfwer-Torne: hemmansegarne J. P. Wallimaa och J. Gabrielson Lambinen;

i Pajala: handlandena C. W. Falk och C. Tengman

§ 4.

Wid wal till ledamöter i Förvaltnings-utskottet blefwo hrr Nyström och Widmark åter invalda.

§ 5.

Till Revisorer af 1872 års räkenskaper utiågos hrr läroverksadjunkten D. Holm, v. konjul H. J. Sundström och bankkamrer C. A. Rydberg.

§ 6.

Beständes att sommarmötet skulle hållas i Dijebyn, men öfverlemnades åt Förvaltnings-utskottet att i samråd med wederbörande Hushållsgille bestämma dagen för mötets hållande.

§ 7.

Föredrogs såväl en från Kungl. Landtbrufs-Akademien ingången skrifwelse angående tillfälle till erhållande under vintermånaderna af underwisare i forgstätning från friherre Gyllenkrofs jäteri-egendom Öby, nemligen forgmakaren Peter Jonsön, som också i sammanhang dermed en skrifwelse från Hernösands Hus-

ballnings-sällskap med inbjudning att förena sig om en gemensam requisition af nämnda forgmakare.

Med afseende derpå, att Förvaltnings-utskottet annu ligger i underhandling med underläraren wid Öpe, Bondén, för samma ändamål, beslöts att till Förvaltnings-utskottet öfverlemnas afgörandet af hwilketdera wore att föredraga, dock med uttalad önskan att om Bondén kunde erhållas, detta borde föredragas.

§ 8.

Upplästes en Cirkulärskrifvelse från K. Landtbruks-Akademien angående bewiljadt anslag för utställningar och prisbelöningar af slagtdjur och mejerialster, hwilken skrifvelse icke föranledde till någon åtgärd från Sällskapets sida.

§ 9.

Föredrogs en skrifvelse från Bestyrrelsen för den af Hushållnings-sällskaperna anordnade utställning och försäljning af Svenska hemslöjds- och industrialster i hufvudstaden med redogörelse för denna anstalts gång under förlidne år (Wil.) samt med hemställan om ytterligare bidrag från Sällskapet för anstaltens framtida beträgande, och beslöts med anledning häraf att 100 rdr skulle äfwen för detta år utgå för ändamålet, hvarjeunte fungörelse skulle utfärdas med uppmaning till industriidkare inom länet att med afsett pris insända lämpliga alster till utställningslokalen samt med erinran om det anslag af 300 rdr som af K. Patriotiska Sällskapet bewiljats till premier.

§ 10.

Till följd af Förvaltnings-utskottets anmodan hade Neder-Yule Foltstestyrelse intemmit med anhallan om dels ett bidrag af 36 rdr åt hwardera af en lärare i teckning och en i snickeri samt af 12 rdr till en lärarinna i söm, eller tillsammans 84 rdr, för instundande wårtermin.

Denna anhallan föranledde till en liflig diskussion, hwarefter beslöts:

1:o att nämnde Skolstyrelses anhallan skulle bifallas;

2:o att på Förvaltnings-utskottets förslag 300 rdr skulle till Utskottets disposition öfverlemnas att användas för likartadt ändamål äfwen i andra socknar, men skulle bidraget till någon skolstyrelse icke få öfverskrida 100 rdr, beroende på Förvaltnings-utskottets pröfning att derunder bestämma belevppet;

3:o att det på Förvaltnings-utskottets bepröfwande skulle få bero, huruvida af sistnämnda belevpp Neder-Yule skolstyrelse skulle åtnjuta bidrag äfwen för best-terminen.

§ 11.

Upplästes en af f. difningsförmannen Holmström afgifwen berättelse öfver sina iakttagelser under den af honom på Sällskapets befostrnad företagna resa till landbruksmötet i Göteborg, och beslöts dels med anledning af deruti förordade föremål att på Förvaltnings-utskottets pröfning skulle få bero, huruvida dessa eller andra möjligen lämpligare redskap m. m. skulle inköpas, samt dels att berättelsen skulle intagas i Sällskapets handlingar.

§ 12.

En af länsdjurläkaren Jacobson gjord anhallan, att det honom "tills vidare" bewiljade lönbidrag af 300 rdr måtte till honom årligen utgå så länge han såsom länsveterinär inom länet är anställd blef på Förvaltnings-utskottets afstyrfan afslagen.

§ 13.

En af handlanden D. D. Sundberg hos Förvaltnings-utskottet muntligen väckt motion om inköp af en beskillare kunde icke i motionens ofullständiga skick bifallas.

§ 14.

Ett af jägmästaren Ennes afgifwet yttrande öfver en af hr Sandstedt å Alminne gjord anhållan att för tjärnbränning mot afgift så använda å egendomens skog befintlige stubbar och rötter föredrogs, och skulle Förvaltnings-utskottet öfver framställningen afgifwa sitt utlåtande.

§ 15.

På hr Ordförandens förfrågan om någon af de närvarande ledamöterna hade någon framställning att göra, uppteg

Hr Nyström och förmälde, att, med anledning af hvad som förekemmit i årsberättelsen om mejeriernas åstagaande verksamhet, han wille såsom orsaker dertill uppgifwa mistecende mellan grannar, swarighet att affatta waran och wäntan på liquid för levererad mjölk, men att det dock were nodwändig att befrämja bostapsföreteln och mejerihandteringen, för hwilket ändamål talaren hade från Hme requirerat bolagsreglorna för det derstädes bildade Mejeri aktiebolag, och foresloge nu talaren att Förvaltnings-utskottet eller en för ändamålet utsedd Komité finge i uppdrag att granska dessa, om de were lampliga för Norrbotten, samt afgifwa förslag till bolags-reglor för ett Mejeri aktiebolag apnen i detta län.

Till detta förslag lemnade Sällskapet sitt bifall och utsågs för nämnda ändamål en Komité af 5 ledamöter, hwilka skulle utgöras af hr L. Knuth, A. Egestedt, S. G. Nyström, W. von Nehausen och S. Bergström från Björnsbyn.

§ 16.

Härefter skreds till diskussion af de framställda frågorna, så lydande:

Första frågan: Anses särskilda skolor nödwändiga eller kan undervisning i skolor för sigga i folkskolorna?

Eedan flera rester höjt sig för uppskof med bevarande af denna fråga, tilldeh man wunnit erfarenhet genom de blifwande försöken wid Neder-Lule skola, uppteg

Hr Englund och yttrade, att det were swårt att afgifwa något swar på frågan innan det were utredt huru undervisning i skolor lämpade sig för folkskolan och huru skolor bora wara organiserade samt huru de skulle kunna åstadkommas. Swaret finge naturligtvis icke aff någon enskild skola, utan skolor i allmänhet, men för wißhet häruti were af noden att en utredning skedde antingen genom Förvaltnings-utskottet eller genom Landstinget. Den af talaren wänta motion i detta syfte hade dock af Landstinget afflagits. För egen del hade talaren den öfvertugelsen, att skolor mycket wäl late förena sig med folkskolans öfriga undervisningsämnen, och ansåg detta bättre än särskilda skolor, men ansåg likwäl en närmare utredning af noden.

Hr Nyström hade uppfattat såsom afgjort att denna fråga skulle uppskjutas tills man erhållit kännedom om de praktiska rön som af Neder-Lule skola were att förwänta; yrkade derföre uppskof.

Hr Englund hade wisserligen ingenting mot uppskof, men wille bemänta till Sällskapet, huruvida någon säker ledning kunde wara att förwänta af blott en skola; på något säkert resultat wägade talaren för sin del icke hoppas.

Hr Ordföranden framställde nu propositionen på uppskof, hwilket af Sällskapet bifölls.

Andra frågan: Huru skall en sådan hushållning med skolorna kunna åstadkommas, att med skogens bestånd både det allmännas och verksegrares intresse tillgodoses?

Hr Ennes öppnade diskussionen om denna fråga, som han funne för widtomfattande och för hvars utredning det wore omöjligt att ingå i alla detaljer, frågan angående icke heller, huruvida äfwen enskildas skogar skulle afjes; wore detta fallet, skulle mycket winnas om äfwen der afwerkning under ett wist tumtal icke wore tillåten. Hvad kronans skogar anginge, skulle det ligga både i kronans och wertssegares intresse, att afwerkning med tillstånd från högsta ort äfwen i wafwittrade skogar upplåtes på wisja år; detta mötte wisjerligen för närwarande hinder på många trakter, men dessa hinder skulle undanröjas genom eljensningar.

Härefter yttrade sig hr Nyström, Bergman, Hummel, Holm, Widmark och Danielsson, hwarwid den äfjat uttalades och emfattades af pluralitet, att skogarnes framtida bestånd så wal som wertssegares billiga fordringar blefwe betryggade och tillfredsställda, om:

1:o all afwerkning af furu- och grantimmer för försäkring eller upptäjlning till frakantunke, såwäl från kronans som enskildas skogar, af mindre dimensioner än $7\frac{1}{2}$ decimaltum i toppen å 16 fots längd från roten blefwe i lag förbjuden, så wida wirket wore för export afsedt;

2:o om kronan antingen med statsmedel låte anställa undersökningar för upprepning af alla wattendrag, som kunde geras sluttbara, samt wertsställa de nediga upprepningarne, eller ed till enskilda personer med rättighet af lagre stubbern upplåte afwerkningen under en längre tid, med skyldighet för dem att i flottbart skick försätta alla de wattendrag efter hwilka afwerkning medgifwes;

3:o om en wisj gräns bestämdes mot sjellen ofwan hwilken ingen afwerkning finge ega rum, och

4:o om hittills gällande bestämmelser i och för förordnande af skogseldar i wäsentlig mon skärptes.

Bestämmelsen att intet rotträd (toppstöckar alltid undantagna) finge för export afwerkas, om det icke helle minst $7\frac{1}{2}$ dec.-tum å 16 fots längd, skulle bespara den skog som wauligen afjes för byggnadsbehof inom landet, och så länge hela grundmassjan af skog qwarstede intill förenämnde tumtal, funnes alltid tillräcklig stormkappa till skydd för de nordliga windarne, hwarjemte de träd som hålla närmast $7\frac{1}{2}$ dec.-tum å 16 fots längd ifrån roten inom kortare tid upphinna de dimensioner som för afwerkning wore lämpliga. På det att kontroll lättare må funna utöfwas, wore det nodwändigt att lägsta tumtalet å träd från kronans skogar nedsattes till $7\frac{1}{2}$ dec.-tum, enär det icke wore tänkbart, att den enskilde skogsegaren i allmänhet skulle wilja ingå på att icke så begagna sig af sin skog då den uppnått nämnda tumtal, och kontroll wore omöjlig om skillnad gjordes i tumtalet å träd från kronans och enskildes skogar. Särskildt afseende borde ed fästas derå, att furuträden i öfra delen af Norrland hafwa sitt högsta värde wid tumtalen från $7\frac{1}{2}$ till och med 10 dec.-tum å 16 fots längd från roten, ty så snart träden öfwergå till ett högre tumtal än 10 dec.-tum inträder oftast återgångstiden i afseende å vedens beskaffenhet.

Nedest upprepning af jädana wattendrag, hwarinwid tillsörerne orörda skogsstrakter blifwa tillgängliga, kunde afwerkningen blifwa utbredd å en stor yta och jålunda begäret efter det begränsade antal träd som ännu qwarstå utester de stora wattendragen upphöra, samt wertssegarne få sina behof fyllda af för afwerkning mogna träd.

Till följd af denna diskussion och dermed uttalade afsigter, blefwo följande frågor af

Hr Ordföranden framställda:

1:o. Will Hushållnings-sällskapet uttala sig för Skogskomiténs förslag med den förändring att det der-

uti föreslagna exportförbudet för träd under ett wißt tumtal bestämmes sålunda, att träd från enskildas skogar under $7\frac{1}{2}$ dec.-tum icke så utföras, samt att till lättnad för kontrollen samma tumtal gäller för träd från kroneskog som från enskild?

2:o anser Hushållnings-sällskapet det vara billigt och ändamålsenligt, att kronan bekostar undersökning af och kostnadsförelägg af skogrensningar i trakter der skogstillgångar, vare sig å afvittrade eller oafvittrade skogar, böra tillgodosgöras, på det att sjelfwa rensningen derefter må kunna ske antingen af kronan eller enskilda?

3:o anser Hushållnings-sällskapet det vara önskligt att en gräns bestämmes mot sjellen, öfwan hwilken ingen skogsafverkning får ske?

Och besvarades dessa frågor, hwar för sig, med ja.

Tredje frågan: Finnas några medel hwarigenom skogseldar kunna förekommas eller inskränkas uti landet, och böra från Hushållnings-sällskapets sida några åtgärder derför widtagas?

I diskussionen öfwer denna fråga deltog hrr Nyström, Gunnar, Bergman, Hummel och Danielsson.

Derunder anfördes (af hr Nyström) icke blott hwad Skogskomiteén föreslagit i detta fall, utan blif afwen (af hr Gunnar) uppläst utdrag af det protokoll som fördes wid sammanträde med skogstjensteman från Norr- och Westerbotten i Pite den 27 Juni 1871, och som här återgifwes, så lydande:

"Frågan 125 så lydande: Finnes något medel att förekomma eller inskränka skogseldarne i de norra provinserna? föranledde till en lanamärig diskussion, och ansåg motet för sin del, att följande åtgärder borde i betydlig men minsta skogseldarnes antal och omfang, nemligen:

1:o Tillfästandet inom hwarje revier af en eller flere brandmästare, hwilka wore försedda med en fast lön af 25 Riksdaler

om år samt berättigade åtnjuta 2 Riksdaler 50 öre för hwarje dag de med skogseldsläckningsarbete wore sysselsatte. Brandmästarne borde ega rättighet att i likhet med Kronobetjeningen uppbuda släckningsmanskap samt skyldighet att då skogselt utbrutit derom genast utfärda underrättelse till närmast be-
ende skogstjensteman eller kronojagare; för Norrbottens län anjagos omkring 100 sådane brandmästare erforderliga.

2:o Förbud mot petastbranning i skogsmark under Juni, Juli och Augusti månader.

3:o Skyldighet att genast släcka afbränd tjärval samt den samma sedermera wakta under nästföljande 8 dagar wid bet af 20 Riksdaler.

4:e Höjande af anjwarsbestämmelserne uti 11 kap. 2 § samt 15 kap. 4 § Byggningsbalken, så att böter för minder-
ärigt wallhjens användande sättas till femtio daler, nedläggande af budskafvel till 200 daler, uteblifwande från skogseld, då man budad blifwit, till första gången 20 daler, men wid upprepade förseelse 40 daler, tredje gången wid anwijadt släcknings-
arbetes fullgörande eller bortgång från arbete till 20 daler.

5:e Uppståndande hemmartiden af eld ute å mark aldria må vara tillåtet annerlunda, än efter redning och bortren-
sande af moss, ris och qwistar till ett afstånd af 12 fet åt alla sidor från elden wid bet af 20 daler.

6:e Rättighet för hwilken som helst att i skogseldsmål wäcka åtal, samt att $\frac{2}{3}$ delar af adömda böter må tillfalla åklagaren.

7:o Spridande till allmänheten af kännedom om härutinnan meddelade föreskrifter och anjwarsbestämmelser genom anslag å offentliga ställen afwen som genom utdelning i byar och gårdar af derom utfärdade allmänna föreskrifter."

Efter diskussionens slut framställde hr Ordföranden följande proposition:

Will Hushållnings-sällskapet som sin åsigt uttala:

1:o Hushållnings-sällskapet biträder hushållningsalligen Skogskomiteéns förslag angående åtgärder för skogseldar i hwad betfamma rörer begre straffbestämmelser; 2:o Hushållnings-sällskapet instämmer i Skogstjenstemansmötets i Pite uttalade åsigt om behöfligheten af brandmästare, med det tillägg, att afwen jägeribetjeningen bör hafwa rättighet att i likhet med kronobetjeningen uppbuda till släckning; 3:o Krono- och

jägeribetjening böra ega rättighet att, då sådant är nödvändigt, förutom det i lag nu tillåtna antal, upp-
buda reservmanskap från närmaste bebyggda orter för
eldens släckning, hvilket reservmanskap dock bör åtn-
juta skälig ersättning af kronan;

hvilken proposition i de följande punkter af Säll-
skapet besvarades med ja.

Fjerde frågan: Finnes någon erfarenhet bland
länets jordbrukare om de konstgjorda gödningsäm-
nena och deras värde för jordbruket, och bör något
göras för att få kunskapen om deras användande
utbredd?

Hr Hummel ansåg dessa gödningsämnen vara
för dyra att använda i vår ort, men fästade uppmärk-
samheten på det utmärkta gödningsämne man kunde
erhålla genom latringödselns beredande till pudrett, och
befref huru dermed försares vid lastplatsen Karls-
borg, hwarem redan förut redogörelse lemnats i Säll-
skapets Handlingar.

Hr Cajanus ansåg ifrågasatta erfarenhet vara
gansta ringa i länet, och hemställde, huruvida icke
frågan blefve bäst besvarad efter inbemtande af de
praktiska ren som forstode vid landtbrukskolan och
hwaremwer föreståndaren wore förbunden afgifwa nog-
grann berättelse.

Detta godkändes af Sällskapet, och som någon ny
fråga icke föreläge, blef sammanträdet af hr Ordföran-
den upplöst.

Ar och dag som ofwan.

In fidem

Justerat
W. v. Rehausen.

Aug. Cajanus.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, utsedde Revisorer för att revidera Norr-
bottens läns Landtushållnings-sällskaps räkenskaper för för-
liden åren, få härmed afgifwa följande berättelse:

Tillgångar:

Aktier uti Ålwa Landtbrukskola	10,000:
Fördran af Landtbrukskolan	6,018: 20
Aminne mönsterfarm med inventarier	9,190: 24
Kontant i kassan	386: 18
Inventarier	750: —
	Med 26,344: 62

Skulder:

Thurdjellsta donation	1,750: —
Landstingets anslag	332: 10
Underskötsfonden	4,000: —
Kapitalkonto för öfverstjutande tillgångar	20,262: 47
	Med 26,344: 62

Inkomsterna under året hafwa utgjorts af:

Brännvinsavgifter	3 115: 91
Årsavgifter *)	222: —
Från Aminne mönsterfarm för est	5: 48
Ålwa Landtbrukskola indetalt å dess skuld	1 692: 02
	Med 5 086: 41

Utgifter:

Skuld till räkenskapsföraren för förra året	26: 39
Omkostnader	2 222: 06
Premier för torpauläggningar	10: —
do för utställningar vid Landtbruksmötet	279: —
do till lärningar vid Ålwa	1,000: —
För Aminne mönsterfarm	1 182: 81
Kassabehållning till 1872	383: 18
	Med 5 086: 41

*) af Neder-Kalix 44: —, Haparanda 47: —, Öfver-Torne 6: —, Årje-
plog 10: —, Pajala 13: —, Öfver-Kalix 29: —, Råne 16: —, Lule-
å 55: —, Arvidsjaur 2: — Summa 222 rdr rmt.

Det enda att anmärka, som Revisorerna funnit, är att några medlemmar i Hushållnings-sällskapet i Uleå stad ej inbetalt årsafgifter för 1871; samt att uttalsningen af premier till Lulungarne ej utgjort mer än 729: 38 och att således skuldade i det af Hushållnings-sällskapet bestämde beloppet 1,000 bert påföras Ålwa Landtbruks-skola med 270 Rdr 62 öre.

I öfrigt hafva Revisorerna funnit rakenskaperna väl förda och med behöriga verifikater försedda, hvarföre ansvarshafvet tillstyrkes.

Uleå den 27 Januari 1872.

- H. S. Sundström. D. M. Holm. E. A. Rydberg.

Husflöjds-Utställningen i Stockholm.

Till Norrbottens läns Hushållnings-sällskap

På sätt Bestyrelsen för den af Hushållnings-sällskaperna anordnade Utställning och försäljning af Svenska hemslöjds- och industrialster i husvudstaden genom cirkulärstrimvelse den 15 Maj innewarande är redan hast äran tillkännagifwa, blef ifrågawarande utställning den 11 nykända Maj månad i dertill anskaffad lokal öppnad och har sedan denna tid det tillfälle, som derigenom erbjudits att lättare erhålla sina artiklar fända och affatta, varit omfattadt af ett ganska stort antal utställare från de iärskilda länen, af hwilkas alster försäljning skett till ett belopp, som intill denna dag uppgår till mera än 15,000 Rdr, hwilken summa likväl, derest ett allmännare deltagande i utställningen och ett styndsamare fullgörande af från Industri-magasinet aflätne beställningar egt rum, skulle uppgått till ett ofemförligt mycket högre belopp.

Då emellertid — liksom hvarje nytt företag af större omfång och betydelse — äfwen det åt Bestyrelsen anförtrödda fordrar icke blott tid utan äfwen uppeffringar för att kunna hinna den omfattning, som dess betydelsefulla ändamål för tjänar, anser sig Bestyrelsen, som wiserligen redan från att stilliga Hushållnings-sällskaper erhållit löfte om fortsarande bidrag, likväl böra tillkännagifwa, att, ehuru företaget under de så månader, hwarunder det samma varit i gang, lemnat ganska fördelaktiga resultater, det likväl torde wara nödigt att, för betryggandet af dess framtida bestånd, ännu ett af pakalla samtliga Hushållnings-sällskapernas bidrag till det samma. Till stöd för denna åsigt far Bestyrelsen anförda följande siffror.

Industri-magasinet infemster för år 1871 utgöras af:

Hushållnings-sällskapernas bidrag . . .	4,400:	
Stateanslag för en gång	3,000:	—
Försäljnings-provisten m. m., beräknadt till årets slut i proportion efter hwad intill den 1 Ottober influtit	1,538:	8 938: —

Och dess utgifter:

Kostnader för inredning, aflöningar, hyrer m. m. 8,912: 12
hvaran för detta år skulle uppstå ett öfverskott af 25: 88

De beräknade utgifter, som, såwen med iakttagande af största sparsamhet för år 1872 förestås, utgöras af:

Aflöningar till föreståndaren m. fl. . . . 5,200: —

Swer 1,500: —

Gas, med samt möjliga förändringar

i lokalernes inredning m. fl. om-

kostnader 2,150: — 8,900:

Då, med afseende å den för hvarje månad sedan utställningens öppnande stegrade försäljnings-
summan och Magasinet i följd deraf ökade-
införfst genom provision, denna sistnämnda
enligt föreståndarens beräkning med temlig
wisshet för nästa år torde kunna antagas upp-
gå till 4,000:

Skulle för nästa år således erfordras till utgifternas

beträffande ett fyllnadsbelopp af cirka 4,900: —

hvilken blifst i det närmaste skulle betäckas genom ett års
ytterligare anslag af de i företaget delaktiga Hushållnings-
sällskaperna.

Med föranledande häraf får Bestyrelsen anhålla att Norr-
bottens läns Hushållnings-sällskap såwen för nästkommande
år måtte låta Industri magasinet tillkomma det för innewa-
rande af b. w. l. b. w. l. och l. w. l. enligt hvar Bestyrelsen
inbemyttat, Magasinet föreståndare, på grund af bittills wun-
nen ersättning, den bestämde förbehållning att efter förslaget
af år 1872 företaget skall hafva rätt den utveckling att det-
samma obereende af vidare bidrag skall kunna bära sig och
uppfylla det dermed afsedda ändamål eller att verkligt jagna
den svenska industrin.

Bestyrelsen, som med afseende å detta företags fester-
lindsta lyfte emotjer ett gynnsamt svar å denna sin fram-
ställning, anier sig derjemte bära ån vidare framhålla att ju
talrikare deltagandet i utställningen och ju lifligare den deraf
följande emf. thummen blifwer, desto saligare betygas före-
tagets utveckling och framtida bestånd, hvarföre Bestyrelsen
ännu en gång finner sig föranlaten anhålla att Hushållnings-
sällskapet måtte uppmåna industriidkare inom länet icke blott
till fortsatt insändande af sådana alster, som äro af god be-
skaffenhet och kunna emotje en allmänare efterfrågan, utan

in den för några år sedan inrättade laktstallningsanstalten
bästades. Beräkningarna af de beslut (goda, em de blott
kunna genomföras), som för ungefär 1½ år sedan fattades
wid ett sammanträde af laktstallningsägarna på ömse sidor
om elwen och som hushållningsägen anjago förefemmandet af
laktiens utretning genom fangst på etjenniga tider och ställen,
bawa ännu ej funnat wijsa sig. Då laktien här fangas på
ett sätt, som ej tor begagnas annorstädes och anjes sta fram
om det på andra ställen brutliga, tor en befruktning därav
bär wara på sin plats. Fangsten sker i 7 stycken sterre sa-
tallade "pater" på elisa avstånd från hwarandra på en sträcka
af 6 a 7 mil uppester elwen. Dessa pater äro från stranden
winkelrätt utgående stängsen af tätt nedslagna pålar eller
stänger nära intill kungsådern, där de sluta med fyrkantig
fälla med en öppning nedat elwen, där laktien söker sig in
och där den med net fangas. Stängelet far dock ej utslas
aldeles ifrån stranden utan måste ett stycke närmast stranden
lemnas ostängt till genomfart för mindre fartester likasom
kungsådern ej far stängas. Fisset begynner, så snart paterna
kunna slas ut, d. w. i., så snart den höga wattusled, som
ersakas af den nedkommande wattenmassan efter den i de
nordliga trakterna och själlen smalta snön, gatt öwer, hwilket
wanligen inträffar midjommartiden, och det pågår till Augusti
manads slut. Huru giwande och för orten wiktigt detta fiske
jordem warit, kan slutas därav, att i de mera gifwande af
dessa pater (de nedre äro det naturligtwis mer än de övre)
de stundem fangade ända till 1,000 laktiar i dygnet i en enda
pata. Sedan de stora paterna uppbört med sin werksamhet,
upptagas de, ehuru naturligtwis blott i ringa stala, af de
små strandpaterna, d. w. i. kortare från sjelwa stranden win-
kelrätt utgående stängsen af tätt nedslagna pålar med små
öppningar här och där, där tiner anbringas, i hwilka laktien
fangas. Dessa pater bawa ej någon falla i ändan. Det är
antagligt, att redan detta ideliga fangande utan ett enda
dygns uppehall utester en stor del af elwen wallat den minst
ning i fangsten, hwaröwer man nu slagar men ännu mer
har den troligen wallats af den ljusting af laktien, som på
bosten i jynnerbet i de trakter, där fisken lägger sin rom, be-
dröwits och det är hushållningsägen förhindrandet härav, som
de nu omnämnda besluten ansett.

Skogshushållningen inom gilletts område står ännu på
samma punkt, som min berättelse nästföregående är angiver,
d. w. i. att man i allmänhet ännu ej watnat till medwotande
daraf, att skogsmarken likawal som åfer och ang tarwar odling,

d. w. i. difningar för att befrias ifrån syra, som förhindrar
 skogsväxt, frösädd, der flogen blivut utrotad o. s. w., och
 churu troligen alla härvarande jordegare inse witten och nöd
 wändigheten av att skona den wätsande ungstogen, så för-
 anledes likwäl mången av omöjligheten att freda den samma
 för tillgrepp av inhyssingar, baktstugusittare och andra lösa
 personer, (hwilka angrepp war numvarande lag likasom under-
 blaser aenem att förklara det icke wara stödd) att nedhugga
 den för att åtminstone sjetwa så någon nytta därav. Det
 ar ettia troligt att en ganska kunnbar wedbrist redan här
 wore för handen, om ej allmänheten sedan några år fatt
 större delen av sitt bränslebehöf från anslag i rånstet t.
 Under ards lepp har en sedan an en antat id t minit i
 werthambet n i id waq nanta stad men man tar st i
 att antaga att den skall kunna bjelka an stupa härvarande
 stogar, ti de a hana lna pt na et dugligt lagtimma i att
 slappa till, da d i m. t. stallet m i ja n kommer att minsta
 behöf t av att til ana m. st en. Edligtis fin an n
 manzen jordegare som ja inett medwinda i et n aw m. st. n
 bewarande att den icke nöst sig med anstallande av stog
 watten, (om i de flästa fall wint sig exaktliga) utan j. l. w
 enamatit d nsamma och pa tie ar tid ej f. st ett tid inom
 sin stog. Det finnes awen en id annan l. w. i m. l. minat sin
 f. l. bewstog som kunnat fiedis för andras angrepp. erid
 nura en l. an. tid. Detta kan senaste gera att j. d. m. an
 s. a. rne mast uphört med sin werthambet (och detta kan wal
 ej tawa mer an en man. alder) och allmänheten derifran ej
 mera far sin wedbrand, stog pa nana ställen finnes up-
 nuten, som bindiar fullständig wedbrist. Dummastog, fran
 hwilken flottw. g. led. bit, finnes f. n. wal snappast närmare
 an 20 a 30 mil b. r. n. n. Framtidensittarna, hwad stogens
 bestand beträffar are således här wiewertigen bestämmer ulla
 m. n. d. ett ej ald. l. bepp. ja. Man far wal ettia beppas,
 att wara lagstiftare stola sinna nodwändigheten av att genom
 lagen reda ed ej s. a. m. hitills warit fallit med stadsandena
 reande elenligt tillagande av annans wätsande träd, för
 willa s. l. l. t. att be. r. e. p. W. iz fortaller den afstigen felaktig,
 att lagstiftarna n blitt skall folja utwettlingen av s. l. l. t. r. a. tte
 medwettande och ej gå i spetsen för den samma. Lag. n. bei
 wara s. l. l. t. b. stela, som uppfästia desamma i anst. ande
 ja des r. a. tte begrepp. Man anser såsom skäl till uppföret
 med att förändra hwarst. ande f. r. n. st. n. id. r. i. g. a. lagst. and. n
 att s. l. l. t. s. r. a. tte medwettande annu ej ar meget för förändrin-
 garna, att det först måste i s. l. l. t. l. e. l. e. r. n. upplysas och göras

meget för deras emottagande men man har säga skäl att hop-
 pas denna megenhets antrassande, då lagen, som står öwer
 alla, tar annat, än s. l. l. t. l. e. l. e. r. n. a.

Några nya binäringar hawa icke uppspirat inom erten
 Det ar ettia wäntigen icke under g. e. d. a. ar, sådane som de
 twanne sednaste, som sådane uppsita. Det hinder ser sådanas
 uppspirande, som lag i fattigwardsstadgan eller des (aw högre
 myndigheters domslut foranleda) allmänna tillampning har
 lyftligtvis numera upphört, då war nya fattigwardsstadga
 beständare och tydligare hänwijar den enskilde till hans egu-
 krafter för hans försörjning och framtid och s. l. l. t. s. i. t. a. m. n. a
 jerglöshet, litgiltighet och brist på företagsamhet, såsom fallit
 war med den förut g. s. l. l. e. d. e. h. w. a. s. utfordande st. d. i. m. a. r. t.
 wärdig strid med hela den öwriga gangen av war tids sam-
 hällutwettling genom lagar och stadgar, som s. l. l. r. i. k. t. i. g. t. sträwa
 till f. l. d. e. c. e. n. t. r. a. l. i. s. a. t. i. o. n. eller upphawandet av det allmännas
 förmynderskap för den enskilde, således till att beröwa det all-
 männa (staten eller kommunen) des hand på den enskildes an-
 wändande av sina krafter men, såsom en följd därav, ett
 befria desamma ifrån answaret för och s. l. l. d. e. r. n. a. av han
 urattslätande att anwända dem till sin batnad.

Såga gemensamma utdifningar, eller sjöutlappningar eller
 upslutningar hawa under året st. l. t. t. inom em. r. d. e. t. W. n. e. n. d. e.
 stilda ny d. l. i. n. g. a. r. n. I w. a. s. t. a. l. n. a. d. d. t. n. u. l. p. n. a. s. u. n. d. e.
 året icke bedrifwits med samma iver, som de föregående, hwari
 orsaken h. m. u. n. d. s. a. k. t. i. g. e. n. för ligar i mindre god tillgång på or-
 m. r. t. i. j. d. b. i. n. t. t. d. a. d. e. r. n. n. u. m. r. a. d. e. a. s. t. l. e. r. a. m. a. t. a. l. l.
 der en m. r. a. l. e. n. m. e. t. n. s. t. t. t. n. i. n. g. n. a. n. t. a. r. d. l. e. r. j. e. n. e. n. e. v.
 dem, ja n. d. e. m. u. p. p. t. l. i. g. u. l. d. a. n. i. n. u. d. l. i. g. a. s. t. S. u. a. n. d.
 den nya ang. s. a. g. e. n. och slutligen Amerika, som numera börjat
 lossa utwandrare awen härifrån. Medan i flere år har dep-
 utem nordligaste Norrige med sitt lönande fiske dragit till sig
 icke ja liten arbetskräft härifrån.

Så anser det icke ur näzen att f. r. e. o. m. n. a. m. n. a. n. u. p. p.
 t. u. n. i. n. g. e. b. u. n. d. e. n. e. j. a. p. e. t. i. n. o. m. r. i. d. t. s. e. m. r. a. d. e. d. l. e. m. e. d. a. r.
 den d. l. t. s. t. i. t. i. d. e. s. a. n. a. d. l. i. t. t. i. t. i. t. t. i. t. och l. a. n. t. e. e. j. p. e. a. n. n. a. t.
 l. a. t. t. k. o. m. m. e. r. a. t. t. o. m. m. n. a. s. d. e. s. f. e. i. d. t. e. w. i. n. t. a. d. i. d. e. n. t. u. m. n. a.
 d. d. e. l. e. s. l. u. t. t. l. i. g. e. n. m. e. d. a. n. d. e. n. n. u. m. r. a. l. e. r. j. a. t. a. t. p. r. o. n. e. m. m.
 erten. En b. e. n. d. e. (l. a. n. s. n. a. m. n. a. m. i. n. n. e. s. j. a. z. f. e. i. t. l. l. s. l. e. t. i. t. t. e.)
 i. e. n. f. i. n. s. t. b. e. e. n. 10 a 12 mil n. e. r. n. u. t. h. a. r. n. a. m. l. i. n. n. u. t. a. l.
 w. a. t. e. n. s. t. a. p. l. i. g. u. n. d. i. l. t. n. a. d. u. t. a. n. a. t. t. i. n. a. z. e. n. t. i. d. s. t. r. i. t. h. a. r.
 l. a. s. t. b. s. t. i. n. n. i. n. g. o. m. e. d. a. s. e. t. t. n. a. z. e. n. a. n. b. i. l. d. n. i. n. g. p. a. n. i. t. l. a.
 n. i. n. g. r. e. d. s. k. a. p. j. i. t. n. a. p. p. t. n. e. z. h. e. r. t. n. a. g. e. t. s. a. d. a. n. t. e. m. t. i. l. a. s. f. e. i.
 några år sedan uppsunnit ett sådant, som numera p. n. a. t.

om ej större delen af gradban direkte med mjölken — nyttigt hvarken för kassa eller trepp.

3:o. **Sfogshandteringen:** Twänne anslågar i närheten af staden nemligen Munkhunds och Bergwiks hafwa under året fått ytterligare en medtäflare, uppförd å staden under tydande jord Lesholmen; en fjerde har under året blifwit be- slutad och man har redan börjat widtaga förberedande at- gärder för anläggningen å jord inföpt från Pitholms by och belägen nära Munkhund eller wid det så kallade Skuthamn. Bägge dessa jednare jagar tillhöra attiebelag, det ena hufvud- sofliken bestående af bönder som för ändamålet associerat sig det andra af affärsmän och tjänstemän inom och utom orten. En månad arbetskrafter drägas genom dessa fria byar i nu- tid; en liz d. 3 u. 1. talar afenades under sommaren med 2 Rdr a 2 Rdr 50 öre per dag och derutöfwer.

4:o. **Binärningar:** Trädgårdstötjel. bedrifwes söga; af- ingen för affalu, men af flera för prydnad och till husbehof, intresset härfor är emedlertid märkbart tillwärande.

Stadens fiske äro i aftagande och hafwa på jednare- tiden årligen betydligt försämrats; så att man har att befara, om ja far fortgå, att de i en icke särdeles aflagen framtid blifwa nästan wärdelessa. Hufvud orsak till detta torde ligga uti att man, i bikt på fiskeri och alla lammmande stadgar, på det mest hausholösa sätt årligen förster masjer af fiskefingel. Oaktadt många, som warmt intressera sig för en ändring i hufvudmannan, icke försummat uppråde påminnelser och påstöt- ningar om det trängande behöfvet af stadgar eller ordnings- regler för stadens fiske har det nemligen annu icke lyckats få detta maktiga och i ögonen fallande behöf tillfredsställt.

Några andra binärningar i egentlig mening förekomma icke inom gillet's område, enär man icke dit får räkna handt- werk till m. m. som inom gillet såsom stad bedrifwas.

5:o. **Sparfamsinrättningar och skolasändet:** Men- bittens lin Sparbank har under det uttunnat der intatte men till utt. minz uppsagde medel till ett belopp af 20,011 Rdr 26 öre, samtidsigt hafwa insättningarne uppgatt till 36,883 Rdr 35 öre.

Staden har två festsfolor, en för gossar och en ny- inrättad för flickor, hvilka bägge sfolor af staden underhållas; men ingen af dessa bägge st. ler emottager barn för första undervisningen, hwadan da staden ej bestar nagon sma- stala — denna undervisning måste ske antingen i hemmen eller uti privatfeler; för den fattige arbetaren som ej kan

gifwa denna undervisning i hemmet och med sine ringa till- tangar har swärt att bestå privatundervisningen är således ej hufvudmannan särdeles väl försett. — Ungendera festsfolor- saer det i stotat in förestigna planteringslandet eburu i till lämplig plats och jordmän icke saknas

Från Pite sockens Gille.

At hr Diwersstoljnanten m. m. W. v. Rehausen.

Då jag nu går att afgifwa berättelsen för förlidet år, har jag inga förändringar i **brukningsfättet** att anmäla inom Gille's område. De redskap, som för jordens bruk begagnas, äro af den i orten wäntliga beskaffenhet och synas i allmän- het ganska ändamålsenliga, om de och icke kunna tillfreds- ställa alla de fordringar, som nyare tidens uppfinningar i denna wäg ställa på afbrukningsredskapen. **Difningar** verk- ställas wäsejiligen till det aldri nödwändigaste, men icke i det omfang, som utan twifwel är erforderligt för mera regn- digra somrar. Under för wärtligheten så gynnjamma af, som de sistförslutna synes dock jordens ardisning wara till- räcklig, så att wärternas icke lidit eller förörenats i sin mognad genom syra i jorden; en bidragande orsak härtil torde äfwen till stor del ligga deruti, att jordens betten, hufvud allwien, icke är så fast och tät att den hindrar det öfwerflödiga wät- net att sippra ned, hwarigenom dess skadlighet åtminstone förminskas.

Årets skörd har warit fullt god, så wäl till mangd som beskaffenhet. Af hösföljande järstilda uppgift*) wijar sig, att kornet kan ungefär beräknas:

för Råg till 16:de kornet öfwer hufvud.

för Korn till 7:de kornet.

för Potatis till 7:de a 8:de kornet.

Blandsad och Hafra odlas obetydligt och torde kunna antagas till lika afkastning som kornet, der de icke afbergats till gränseder.

Lin och Hamp, således obetydligt odlade, ha gifwit medelmattig skörd.

Det wäl synas, som denna skörd borde wara i det när- maste tillräcklig för sockens behof, och detta är också må-

*) Denna uppgift utages i de jordbruts statistiska uppgifterna för landet utg. a. n. m.

hända förhållandet, om man antager att fördebelevpet skulle kunna fördelas lika på hvarje person. Men då säkerligen rätt många hemmansägare af klof hushållning spara sitt öfverflott till en kommande tid, och ett stort antal personer af arbetsklassen hafwa dels intet och dels ganska litet att förda, så är naturligt, att import af spannmål och mjöl äfven under ett godt år behöfves.

Födertillgången är afwenledes god, eller ungefär lika som förlidet år. Utsödringsjättet för ladugården, som i allmänhet består af ortens ras, hvilken och synes vara ganska god, har icke undergått annan förändring än den rikligare utsödring, som födertillgången medgifver.

Några mejerier finnas, tyvärr, icke inrättade inom by-
arne, och ladugårdsprodukterna äro icke tillräckliga för be-
hofvet, men litväl torde med wäghet kunna jägas, att smör-
tillverkningen icke obetydligt öfats, liksom att smörets be-
skaffenhet på många ställen förbättrats. Kunde mindre för-
lagslan beredas för mejerier till inföp af mjölk eller af grädde,
som inom ett hushåll är lättare att bespara än mjölken, så
skulle mejeriens inrättande troligen taga bättre fart.

Stogschandteringen inom orten synes winna en ännu större utveckling än förr, i det att en ny ångsag forliden sommar fattes i gång och en annan snart torde bli färdig. Bägge egas af bolag. Utan twifwel måste dessa företag grundas på en förutgått timmertillgång från krenans uppenbar utvidgning af skogsbruket. Utan twifwel måste dessa företag grundas på en förutgått timmertillgång från krenans uppenbar utvidgning af skogsbruket. Utan twifwel måste dessa företag grundas på en förutgått timmertillgång från krenans uppenbar utvidgning af skogsbruket.

Bland **binäringar** intager tjärutillverkningen säkerligen främsta rummet, om man undantager den öfriga skogshand-
teringen, hvilken snarare kan kallad en hushushandling. Af-
wenledes är förfärdigandet af större och mindre batar icke
obetydligt, så att en stor mängd deraf afsättes söderut. Sa-
r i m latbuzzare ar Svenmansgärdens Ödön i Bohle landeles
framstrend, och i Hisswits by förfärdigas ett stort antal östa-
gansta goda batar. Tillverkningen af salpeter aftager och
kommer snart att upphöra. Risse, stundom lenande, idkas i
de flästa byar som liggja wid kusten. Längre upp efter afwen-
ar fiskt ringa. Sjösliden instränker sig i allmänhet till
naget wafnad och spanad af lin och ull, samt förfärdigande
af nedig redskap. Weblas och battie afdens tillverkning ar
obetydlig.

och till afättande å de samma af möjligast låga försäljnings-
priser; anhållande Bestyrelsen derjemte att denna uppmärksamhet
matte afseljas af en erinran om det anslag af 300 Riksdaler som
af Kongl. Patriotiska Sällskapet för innervarande år ställt
till förfogande för de artilar som deras företrädessvis funna anseas förtjente,
kommande enahanda anslag äfwen för ett följande år. efter
all anledning, att af Bestyrelsen disponeras.

Stedehelm den 16 October 1871.

Eric Sparre.

G. G. Scrvin

Älwa Landtbruks-skola.

Till Kungl. Landtbruks-Akademien's Förvaltnings-Komité

Härmed får jag äran öfverlemnna en wördsam redogörelse öfwer wertarbeten wid denna Landtbruks-skola under det förlidna året.

Lärningarnes antal, som från läroårets början uppgick till tolf förrärfkänd, den 1. d. igenom att fyra i anseende till bestyrt hushållighet erhöles tillstånd att lemna skolan, till åtta. Af dessa lärningar, hwilka salunda från skolan blifwit entledigade, har en, neml. G. Lindström från Älwa by den 9 sista dne Augusti med döden afgått. Utan de åtta qwarwarande har hushålligheten ständigt varit godt äfwenjem slit och uppförande berömmvärde, såväl i studier som i de jordarbeten hwilka wid skolan under årets lopp förefommit. Framstegen hafwa till följe deraf varit rätt goda.

Den 24 sista dne Oktober undergingo fem af dessa offentliga afgångseramen. I anseende dertill att alla de uteraminerade wore hemmansegare söner, antog endast en af dem tjänst och detta hos Herr Kommissarien Ringius i Piteå, kalladt för manliga anställningar varit alla erbjudna. De öfriga återgingo till sina hem, dels för att biträda föräldrarna i deras gårdsbruk och dels, såsom G. J. Carlsson, för att öfwerföra sitt eget ärfda hemman. De uteraminerades platser åter besattes med nya lärningar, hwilka alla utom en liksom äro berömmvärde. De äro alla bördiga från länet. Slit, godt uppförande och ordningsfinne twckas blifwa alltmora hemmastadde wid Älwa landtbruks-skola.

Under förra årets vinter fortgick den theoretiska undervisningen intill den 1 Maj fem timmar dagligen, fördelade på morgon och afton, och med bibehållande af samma lektionstimmer, fortgår besagde undervisning från den 1 sista dne November uti de ämnen Kungl. Maj:ts nådiga Reglemente af den 27 Mars 1863 föreskrifwer och enligt den speciella plan Kungl. Landtbruks-Akademien's Förvaltnings-Komité af den 11 November samma år utfärdat. Efter wanligheten meddelades under journalaren undervisning uti wertlärar, landtmäteri och afwägningskonst.

En lärning tjänstgör månadligen såsom gårdsrättare och rerer derunder dagsverksjournalen samt öfrige wid gården förefallande anteckningar.

Arbetena i slojdstugan och smedjan fortgå dagligen på enahanda sätt som under föregående åren. Twenne lärningar hafwa såväl under denna som under förra årets vinter derstades efter tur varit i sysselsatta och hafwa utom fullgjorda reparationer af gårdens åkerbruksredskap, en försjald rullbar samt afstilliga dels vinter- dels sommarkörden blifwit till verkade. För närwarande är en enkel jadesradjningsmaskin, afsedd och anmald till utställning wid Industriexpositionen i Köpenhamn, under arbete. Underwisning i hushållageri har också blifwit meddelad åt skolans lärningar.

Landtbruks-skolans **abhyggnader** äro i samma stiel som tillförene. Utom det att en större så kallad sommarladugård på betesmarken blifwit uppförd, är endast en reparation och fullkomning af innanredet uti den förutwarande ladugården, framtvingad af den fortgående tillwerten i kreatursantalet nämnvärd.

Skolans **jordbruk** har förlidet år lemnat en i alla afseenden mycket nöjaktig afkastning. Warbruket, börjadt med fornjadden den 31 Maj, slutade med potatisafkastningen den 8 Juni. Den 13 September afslutades skörden och den 28 i samma månad potatisupptagningen. Kornet lemnade i afkastning 7,6, rågen 11,5 samt potatisen 77,25 tunnor från hwarje tunneland. Höafkastningen, ganska nöjaktig, har dock något understigit det föregående årets. Orsaken härtil är utan twisvel den, att intet regn härstades föll förrän den 2 Juli, från hwilken sistnämnde dag wertligheten först kunde taga sin början, serdeles som all egentlig sommarvärme dertills uteblifwit. Under förliden sommar besåddes 8 1/2 dels tunneland, hwaraf fem wore nyodling, med Johannisråg, hwilken under hösten lemnat en mycket rik grönsoderfförd, som dels uppstallats färsk, dels torkats på häjor till förfoder. Bergningewäddet war under hela såväl slätter- som skördetiden ganska ohyunsam, men hela grödan blef det kalladt inbergad fullkomligt ofskadad. Jordbruksarbetena fortgingo till den 1 November, hwarunder fyra tunneland af en förut afdikad myräng blefwo uppodlade. Femhundratjuguttre sträck sammar öppna difen hafwa under årets lopp blifwit grädda. — I sammanhang härmed torde böra anmärkas, att, sedan nu laga stiftet inom Älwa by blifwit afslutadt och skolan derigenom erhölet sina bestämde gränser, wertföljen på det så kallade gårdessiftet, utgörande sammanlagde 9 1/4 tunneland,

lunnat anordnas på följande sätt: träde, rag, rotfrutten & torn. Den aflägsnare mera frostlåndta delen af egendomen buskundsaktligen afsedd till sederodling, blifwer i mån af arbetstrakter och gödseltillgång uppodlad och afsädd samt efter hafwa lemnat en rågröda igenlagd till gräs för en obestämmd framtid.

Hwad kreatursöfsetseln angår, så må nämnas, att kreatursantalet för närvarande utgöres af 19 mjölkande kor, äldre samt twenne yngre tjurar, fem qwiger, fyra hästar, 1 far — till en del af Southdownsrace — samt twenne små kreatur. De nitten mjölksjuren hafwa lemnat uti medelt 689,30 kannor mjölk pr ko under årets löpp. Alla dessa kreatur, hwilka med undantag af twenne hästar, äro i sin bästa ålder, hafwa stadse varit friska. — Göromålen uti stallen och ladugården bestridas såsom förut af lärlingarne, lifaledt efter tur.

Skolans enda binäring, larfisket, har ej idkats med någon framgång utan snarare, så framt man utsträcker kostnadsberäkningen äfwen till de på denna handtering nedlagde dagswärfena, med förlust.

Onsdagen den 23 sistlidne Augusti inspekterades Skolan af K. Kon. Landthbruks-Akademien wägnar af Herr Intendent och Niddaren Jublin-Dannfelt.

Afwa Landthbrukskola den 25 Januari 1872.

Sigt. Axel Fogelmark,
Skolans föreståndare

Aminne.

Till Norrbottens län Kungl. Hushållnings-sällskap.

Undertecknad får härmed afgifwa årsberättelse för år 1871. Kreaturens antal består för närvarande af 14 st. kor, 2 st. tjurar, 3 st. årsgripar, 22 st. får och 2 st. hästar; och kommer ytterligare, att under denna vinter påläggas 4 st. qwigkalfswar.

Ladugårdens afstafning har synnerligen under betestiden varit mindre än föregående år; kreaturen lågo ofta ute om nätterna; ty i anseende till den widsträckt betesmarken är det swårt att få reda på dem om aftnarne, ett missförhållande som är allmänt i hela orten, och hwilket först afhjelpes genom ordnade beteshägnaders anordnande, för hwilka wid Aminne finnes utmärkta lägenheter, och hwartill början blef gjord förtiden war genom instängning och redning af 46 tunnlands areal. Att under sommaren löna och föda ett ofta opaltrigt wallhjen blifwer i längden kostsamare, åtminstone hwad Aminne widkommer, än att ordna 2:ne alternerande beteshägnader. Mjölkväntiteten kan ej i anseende till de ofwan yttrade elägenheterna uppgifwas, men under året blef tillverkad 72½ löspund Smör, hwilket resultat är någorlunda tillfredsstillande, da dertill toges i betraktande, att 8 personers hushåll haft ett dagliga behof af såväl kaffegrädda som minst 1 kanna filmjölk; desutom blefwe 5 st. kalfswar pålagda, till hwilka afgått mycket ostummad mjölk, äfwenom ostummad mjölk ofta sålts i form af "fil".

De tre terpare, som bo under Aminne, framföda hwardera 2:ne st. kor, 1 st. ungnöt samt 6 a 7 st. får hwardera, och tyckes deras egenomista ställning under senare åren något förbättrats.

Foderafstafningen blef förra sommaren 8,400 lösp. hö och cirka 700 lösp. halm. Orsaken hwarföre hötillgången är mindre enligt 1870 års berättelse, härleder sig deraf, att 10 tunnlands areal gamla wallar blefwe före bergningen upplöste samt 5 tunnlands areal gamla wallar tills widare inbägnadt till bete — planen ofwan ladugården.

Spaumalsodlingen lemnade ringa afkastning, ty i anseende till igenläggning, gödselades starkt, och gräströ insådde samtidigt med säden, men följden blef, att gräset tog öfver hand så att såväl rågen som kornet blott lemnade 4:de a 5:t kornet i afkastning, hvarmed bruktningss- och bergningskostnaden på långt när ej godtgöres. Detta må anföras såsom ytterligare ett bewis till de många, som under en följd af år blifwit lemnade, att spaumalsproduktionen ej är förenlig med ortens klimatiska förhållanden, men att bestapsstötelsen deremot har en stor och gynnande tid för framtiden.

I afseende på gödselproduktionen må anföras, att först arrendeåret utfördes 416 last gödsel, men förliden vår hade den stigit till 636 last; men under nästa sommar tillkommer, utom den stigande tillökningen i den animaliska gödseln, cirka 200 last kompostgödsel, som då är mogen för återjorden.

Aminne den 20 Januari 1872.

J. F. Sandstedt.

Gillenas Nrsberättelser.

Från Haparanda och Neder-Torne Gille.

Af hr Doktor J. Pipon

Området för Haaparanta Hushållsgilles verksamhet har under det år, som denna berättelse omfattar, icke i allo hugnats med samma goda stord, som Norrbottens läns övriga delar enligt R:s Vis berättelse inhöstat. Wisserligen har sådesstördens härstädes utfallit ungefär lika gynnsamt, men däremot har den för länets nordliga delar ännu wiktigare höstördens genom gräsmassens härjning utfallit ganska ogynnsamt, lyftligtvis dock ej inom gilletts hela verksamhetsområde, utan hwarudjalligast endast inom Haaparanta by. Efter hwad man känner har detta skadedjur denna gång uppträdt utestående (med undantag af en liten fläkt inom ett hemman i Neder-Kalliv) inom nämnda by och på gränsen till de närmast liggande. Det är också just detta des enstaka uppträdande på detta lilla område, som kanse mer än wikten af den skada, den förorsakat, som påtallar statens omnämnande här för att wälka Hushållnings-sällskapets (och möjligen widsträtare) uppmärksamhet på densamma. Då, såsom bekant är, ängsstötelsen här utgör den wiktiga delen af jordbruket och denna larv, som tyktes börja ofta nog insinna sig här, hotar att bliwa för våra ängar, hwad höstfresterna äro för våra åkrar, så synes det wara på tiden att söka utfinna medel och utwägar till des motande. Det är wisserligen saunt, att, lika som lakarewetenstapen oastadt sina ofantliga framsteg på sedwäre tider, som nu sätta den i stånd att utföra hwad som ferdom kallades "underwerk", lihwäl står råd- och hjälplös inför wisa sjukdomar, så synes äwen jordbrukswetenstapen, som, awen den, gått betydligt framåt, känna sig hopplös och waimattig emot somliga "landsplågor" eller förstörande naturkraster; men liksom jordbrukaren genom uppmärksamhet åtgärande på somliga af dessa förstörande kraster, t. ex. frosten, som wäl kunde anses för en af de "obottliga", huru den näml. uppträdde mytkfull, såsom det tyktes, skadande den ena åfern

och lemnande den andra estad inem föga avstånd, Slutligen kom undersund med erfarenhet till denna nyttsfullhet och lär sig att, om ettja icke fullkomligt hindra, dock mildra de härjningar genom undanrödjande av de bidragande erfarenhet som stöd i hans makt, att undanrödja, så för väl ettja i denna sak genom förstningar och försök, mildring, om ettja icke fullkomlig bet, tunna vinnas. Då, såsom bekant är, i fjärlar, som lägga äggen till dessa larver, liksom andra fjärlar, dö nästan efter äggläggningen och efter densamma således ej förflytta sig (i anseende till sin långsamhet flygt och sitt låta hvilande) långt från den trakt, der de föds och fort plantat sig genom äggläggning, så tyckes den trakt, der dessa larver följande var af en eller annan ersat förhindras i sin utveckling, böra bliwa fredad för dem; men så är icke förhållandet. Orsaken här till kan möjligen ligga däri, att dessa larver intet är alla utdö, om ettja så få av dem bliwa villiga, att deras uppträdande ej ens waras men dessa få kunna dock med den hos de lägre djuren wämliga otreliga fruktsamheten wara i stånd att för följande år frambringa en avföd, tillräcklig att förstöra stora trakter. Jag har till och med under samtal med jordbrukare om denna sak av trovärdiga personer hört dem hawa sett dessa larver om wären, inman någon ännu bortgått, utströdda helt oförmodadt och på en gång, utefter stora sträckor på ön; de tyckas således om något skogdrag eller starkare vind hawa förflyttats från trakter, der de redan kommit upp ur jorden och i rörelse. Hvad åter beträffar de omständigheter, som inverka hämmande eller befördrande på deras utveckling, så har man hittills ansett sig hawa kommit under fund med att värma och torra om wären befördras men kyla och regn under samma tid förhindra densamma. Skyligheten har dock denna gång ej förhindrat den här och anser man torstan enlign hawa varit tillräcklig att befördras den, så borde i år hela Sverige hawa hemjötts av dem. Samma intast och swärigheter i förklaring möter man, om man söker denna förklaring i uppträdandet eller uteblifvandet av wisja fågelarter, som om hösten uppsöta dessa larver till föda, åtminstone då det, såsom här, galler trakter ja nära hwarandra, att de haft nästan alla de omständigheter, som här kunnat inverka, gemensamma. Med ett ord: saken påfallar omnämmande och alwarlig uppmärksamhet.

Hvad öwriga näringar inom gillet omrade beträffar, så har fisket, hwarom, såsom bekant är, det av lasso utgör en av huvudnäringarna, icke varit särdeles gynnammare än föregående år, eadtadt man haft skäl att redan se någon frukt

Den etonomiska ställningen är till följo af det goda året och stora skogsfortjenster ganska god, och afbetalningen af sednens stulder till staten är dels redan fullgjord och del förfiggar utan innerliga swärigheter.

Äf jordbrukspremiefonden stedd ingen utdelning år 1870, till följo hwaraf det betydliga beloppet af 160 set sauns att för sista året är tillga. Detta är ett, efter det ett stort antal uppgifter om wertställda odlingar till Kommunal nämnden inkommit, utdeladt utestutande för nyodlingar och afditningar dera; men då skäl föresunnos till antagandet, att uppmätningen af de uppgisna odlingarne wertstälts af mindre kunnige personer samt uppgifterne äfwen i andra fall kunde fordra kontroll, har beslutats, att fördelningen skulle ske inom wisja distrikt af dertill utsedde personer, sedan de närmare granskat uppgifterne. Premiebeloppet är således af Kommunalnämnden till dessa distrikt utlemnadt, men till huru stort antal de sedermera inom dessa utdelats, kan ej uppgiswas för än deras redogörelser inkomma. Arealen af wertställda nyodlingar kan antagas till minst 70 tunland.

I anseende på skolväsendet är framåtsskridandet märkbart och tillfredsställande. Den äldre kyrkoherdens nit understöddes af församlingens goda wilja. Så hafwa under förlidet år småskolornas antal, utom fasta skolan, icke blott ökat till tolf utan jemwäl åtgärder widtagits så, att från innewarande års början ytterligare sex, eller inalles 18 småskolor, trada i verksamhet, så wida tillräckligt antal lärare eller lärarinnor erhållas, hwilket man har skäl att antaga.

Några insättningar i Vifränteanstalt ha, så widt kändt är, icke skett under året. Förtroendet för Sparbanken i Wite stad drager dit de sparpenningar som afättas, och önstligt wore att sadant stedd i större omfång. Medgifwas måste dock, att penningars insättning i en Skapitalföräkrings- och Vifränteanstalt i många fall bereder större fördelar.

Från Neder-Eule Gille.

(Af hr Kyrkoherden J. A. Englund.)

Det är med innerlig tillfredsställelse jag härmed har äran afläta berättelsen rörande förhållandena inom gillet, då den sist inhöstade skörden varit i allmänhet af någondanda god bestaffenhet och således den jordbrukande befolkningen äfwen detta år blifwit i tillfälle att fortsätta botan-

det af de ekonomiska resurser, som varit oundwittliga följden af flera års misshärdar eller swaga skördar.

Vären war visserligen icke egnad att ingifwa synnerliga förhoppningar. Det ljunna och milda wärwäder, som inträffade redan i Mars månad, efterföljdes af en långvarig köld och bläst, såsom vanligtvis blir förhållandet, då wärme förekommer på en tid, som wintren i dessa nordiska bygder för sin räkning tagit i anspråk. Denna senare blef långvarigare än man wäntade och i följd häraf kunde icke jorden allmänt på vanlig tid försiggå. Wäl war en och annan jordbrukare i tillfälle att redan omkring den 25 Maj börja nednyllandet af sitt utjåde, men de flesta måste uppsjuta sitt säningsarbete, emedan deras åkrar denna tid icke wero tillräckligt torra. Detta uppskof blef i följd af ett här- efter inträffande snöfall, wida längre än man wäntat. Först sedan en wecka förflutit af Juni månad kunde sädesanden sägas hafwa inträdt för flertalet af jordbrukarne inom gillet. Men om således vären syntes särdeles ogynsam, kan dock ej det samma på det hela taget sägas om sommaren. De tre a fyra första weekorna efter midjommaren wero särdeles warma, men också så torra, att knappt en regndroppe föll, för att låta de under solglöden törstande ånges- och återfållen. Men efter förleppet af dessa weekor inträffade ett omflåg, och förhållandet blef nu helt och hållet motsatt. Regn föll rikligen, uppriskande vegetationen och dermed åtwen jordbrukarnes förhoppningar om en god höstörd. Men under tiden blef långvarigare än man wäntat och enflat, och det war wäl ingen trakt wid kusten, der öfverflödet häraf blef så stort som inom gillet område. Härunder sjönk temperaturen efter hand till den grad, att man började hysa farhågor för frost. Dessa farhågor bejannade sig likwäl icke ehuru de i det afseendet verkade ofördelaktigt, att man här och der började kornskörden innan åkern hunnit mogna. Detta har dock icke skett så allmänt och, der man så sefwarit, icke heller så långt före tiden för kornets mognad, att ofwan uttalade omböme om skördens beståfvenhet behöfwer någon jemförelse.

Kornet, som är ortens hufwudsåde, har således gifwit fullt medelmåttigt skörd eller 5—6 kornet. Visserligen har man erhållit både slösad och fullwigtigt korn, hwadan beståfvenheten icke är i allmänhet lika utmärkt som år 1870; men mängden är i stället större. Rost har såsom en följd af det ihållande regnet under sommarens sednare del wifvit sig på wissa åkrar, men detta har icke mera allmänt varit

förhållandet och der sådant inträffat, har det endast varit en mindre del af grödan, som lidit af denna sjukdom. Kornskörden gifwer således, om än mindre god än förra året icke den minsta anledning till klagan.

Någon, hwaraf affästningen för en och annan varit rik, har dock i allmänhet blifwit skördad omogen. Högst 15:de kornet anses detta sädeslag hafwa gifwit.

Swete har ej detta år blifwit odladt.

Hafra förekommer på få ställen och har ej mognat.

Potäter och andra rotfrukter hafwa gifwit rik affästning.

Lin- och Hampodlingen befinner sig ännu i sin lunda

Trädgårdswärterna, waneligen bestående af ärter, böner, ättilliga kålsorter, gurkor, m. m., hwilka egentligen odlas af personer, tillhörande ståndspersonsklassen, hafwa wäl ej burit rik frukt, men likwäl betalat det arbete och de kostnader, som denna i Norden mera förbisedda gren af landtbruket kräfwet.

Höskörden har blifwit fullt medelmåttigt, dels bättre och dels sämre än under år 1870.

Odling af förut ofruktbar eller mycket swagt fruktbärande mark har fortfarande varit i rast framåtstridande. Såsom bewis på huru man är angelägen att lägga under plog hwad som förr gifwit ingen affästning eller ett tunt gräs, må nämnas, att twänne bröder, hwilka under sommaren plåga hysjelhätta sig med att plöja på beting, denna sommar upplöst icke mindre än 50 tunland, dels förut onppbruten mark, dels utwurna linder. Naturligtvis äro dessa nämnda tunland endast en ringa bräddel af hwad som inom gillet blifwit wunnet eller återwunnet åt odlingen. Det kan nu mera anjes som regel, att bouden årligen ökar arealen af sin fruktbärande jord.

Ladugårdsskötsel befinner sig ungefärligen på samma ståndpunkt som förr. Att denna icke måtte wara synnerligen hög, bewisar sig af den swaga export, som härifrån eger rum, ändock gillet har bättre hufwudsåde än många andra inom fäderneslandet, hwarifrån ladugårdsprodukter i betydlig mängd utföras.

Husflöjden ligger på det hela nere. Några åkdon, några laggfärit och andra temligen primitiva alster af en husflit, som ännu wäntar på sin utwedlingsperiod, äro allt hwad som kan åstadkommas på en ort, som af naturen fått anvisningen att lata flöjden ingå såsom en hufwudsaklig beståndsdel i befolkningens ekonomiska verksamhet.

Någon betydligare flögafverknung förekommer ej inom gillet område, af orsak att så godt som intet finnes att af-

verka. Med undantag af ett icke så ringa quantum bjella och timmer, som afuttras af Ahlwiks by, och den wed, som försäljes till Uleå stad, måste man inskränka sig till fylkan af eget behof af stogsseffetter. I stället plåga allmogen för en del hvar begiwa sig till Öfwer-Ule, för att der med forster biträda wid stogsseffetternas transporterande. I igenom erhalles en kontant winst, som i förening med de någorlunda goda störden är egnad att upphjelpa den eken mista stallningen. Detta terde wara obestridligt, hwad så öfrigt må tänkas och sägas om sjelfwa sättet för stogsafwenningens bedrifwande.

Inhysseswäsendet fortfar att wara i ungefärligen samma stiel som förr. Om också en och annan af inhyssingarne bliwit fastad wid jorden, är dock den lösa befolkningen tillräckligt talrik för att innebära en fara för-framtiden. Någon ändring i förhållandet lär ej inträffa, förr än den bejutna allmogen får ögonen öppna för denna fara och i sitt eget, framför allt sina efterkommandes, intresse upplåter jord åt denna del af befolkningen, som kunde bliwa till verkligt gagn för landet, om dess wertjamhet blefwe rikstad på jord bruket i stället på tillfälliga förtjenster. Wisserligen förebar mången hemmansägare, att inhyssesmännen icke wilja emottaga jord af bönderna, äfwen om witteren ser upplåtelsen äro så billiga; men då det är jordens egare, som skrifwel lagar för den som endast med hans tillstånd bor på denna och icke twärt om, måste detta förebarande hänföras till det slag förhinder, som icke plåga gå och gälla såsom verkliga sådana

Folkbildningen är oustligen i framåtskridande. Skoldistriktet blef förra året indeladt i fyra subdistrikt, af hwilka ett består i två och de öfriga i tre rotar. Hwarje subdistrikt har en examinerad folkskolelärare. Hwarje rote, med undantag af de två, som äro närmast kyrkan, har en biträdeslärare eller lärarinna. Dessa underlärare hafwa alla genomgått seminarium för bildande af småskolelärare och lärarinnor. De examinerade lärarne ambulerar emellan, småskolelärarne inom rotarne. Ambulerandet sker i en wid början af hwarje läsårs beständ ordning. Läraren kommer alltid efter ett wist tidsförlopp tillbaka till de större byarne, af hwilka några hafwa skola $\frac{2}{3}$ delar af läsåret. Derigenom måste efter hand skolundervisningen bliwa tillgänglig för det wida öfwerwägaande flertalet af församlingens barn. Till de små byarne flytta ej lärarne, utan måste innewanarne derstädes janda sina barn till de närmast belägna större, då skolan dit blifwit förlagd, hwilket de dock tyvärr ofta underlata i anseende till

härmed förenade besvär och kostnader. Att biträdeslärarne och lärarinnorna kunna flytta omkring, utan att några twister uppkomma angående deras emottagande och kosthållande, är en följd af Landstingets 1869 fattade beslut angående skolwäsendets utveckling och förbättring.

Från Öfwer-Ule Wille.

Af hr Apotekaren S. S. Meyer

Under de fyra sista åren hafwa wi i allmänhet haft att glädja oss åt goda afkastningar af såväl åker som äng. Bland dessa intager det sista året en med sina föregående fullt jemförlig plats. Att jordbruket under sådana förhållanden måste allt lifligare omfattas och sporra odlarens omtanke för dess vidare utwidgning och omjörögfullare skötsel, ligger i sakens natur. Omwist sitter det gamla bruket inne hos Norrbottningen att år efter år uttråda jorden med ett och samma jadeslag; så smaningem måste dock denna förderfliga plägiel wita för de gynsamare utslag, som wunnits genom emwerling af jadeslag eller också att, med gräsodling till hufwudsyfte, efter att, högst två års utlade af hafra, råg eller korn, till lunda igenlägga den uppodlade tegen. Rändt är att afkastningen af nyland förlidet är gatt upp till 9:de och 10:de kornet, under det att gammal jord lemnat 5:te och 6:te kornet.

När stogsförelorna blifwit uppdrifna till de oerhördt höga priser, som de för närwarande betinga, är det klart att ladugårdsskötseln härpå skall lida. Det bästa och fräftigaste höet uttrodas i stogen. Myrbo och halm blir alltför ofta ladugårdens hufwudsföda. Medelafkastningen kan, under angifna förhållanden, derföre icke uppfattas till högre än 500 kanner em året af hwarje ko. Dock om denna ladugårdens nog stusmodertiga behandling talar om en stumögblid för war hufwudnäring, kan man icke annat än tackfamt erkänna det utwägar att gälda den skuld, som 1867 äro miswert afmaktade, såväl i den sista som i den förra befolkningen till det mesta beredes genom stogsbandteringen, som derför också tager, så winter som sommar, mycken arbetskraft i anspråk. Wid de inom Gilleet befintliga 10 lagwerken sysselsattes omkring 300 arbetsföra personer.

Linodlingen befinner sig ungefärligen på samma ståndpunkt som i fjor. Högen för densamma werer om och långsamt.

Vår fjftnämnda binäring långtamma steg framåt, tycket tyvärr fjstena med rasta steg gå bakut. Afkastningen minstas år för år. Detta gäller i främsta rummet larsfjället. Skulle ej odling af lax wara en för Herrbottens Hushållning i allmänhet behjertansvärd anläggning?

Vildenslund detta Hushållsgille de fjsta åren tycktes af våra inbördesutlager, har det icke måttat att öka antalet skolor utöfwer det antal, en fast och sju småskolor, som det för twenne år sedan egt.

Från Nånne Wille.

(Af hr Inspektör A. Sjöstedt.)

Den långa, kalla och terra wägen förorsakade landtman- nen ett dröjsmål med wårarbetet till in uti Juni månad. Wårjadden måste då werkställas på många ställen i högt ofjentlig och illa arbetad jord.

Efter jaddens fullbordande fortfor ännu torfan och för- orsakade att jaden kom mycket tunt och ofjemt upp. Korn- bredden stod tynande till i medlet af Juli månad, då ett wälgörande regn påskyndade wårtilgheten.

Omkring den 24 Aug. inträffade en frostnatt, hwilken dock ej orsakade någon egentlig skada, men påskyndade jaddens oftagande, hwilken då besans wara mer och mindre mogen.

Kornet, som är ett nu hufvudsakligt lem, eassett de hufvudsakliga afkastningarna, har emellertid, en ganska tillfredsställande åring. Man kan med all säkerhet antaga det kornet lemnat 6:te kornet i afkastning. Kornets wigt kan ej uppgå till mer än högst 11 liep. pr 63 lannor.

Någon har lemnat en särdeles god afkastning, såwäl till quantitet som kvalitet.

Potaterna har äfwen lemnat en särdeles rik åring, till och med så rik, att det funnits personer som ansett det ej löna medan upptaga hwad som ofwerstigit deras behof för eget hushåll, hwilket kan tjena till bewis på den wårdeleshet samt dåliga betättning som här stundem tyvärr förefinnes. I början af September inträffade stark frost, som nedträngde i jorden 3 a 4 tum och skadade ofwersta potaterna, ehuru wid upptagningen war ganska swårt att skilja de friska från de skadade, utan måste de säljas åt ned i lållaren, hwarest de skadade potaterna snart började att smitta de friska, så att på många ställen hela deras potatiesförd gått förlorad.

Höastkastningen har, i öfverhet på de fjdländta mar- lerna varit god, men på lindor och hårdwall kan skörden anses medelmattig, samt mer och mindre wäl bergad.

Hwad jordbruket beträffar kan man ej skänja något fram- åskridande, hwarfen i ena eller andra anseendet. De för- föregående åren tycktes linodlingen taga en ganska god fart men tyvärr synes den nu wara till åter del bortslämd. Dock kan man antaga ortafen här till wara brist på utiadebiri. Skulle någon eller några inom hwarje gille wara wille- åtaga sig försäljning af linfrö till utiade år det mycket t- ligt det linodlingen skulle gå framåt. Wången torde hwa mistro till sadant linfrö som är flera år gammalt, men der- till finnes intet skäl, emedan ju gamlare linfröet är desto säkrare groer det, samt lemnar både längre och bättre lin än det yngre fröet.

Ladugården och boskapsförföreln: Kreaturens utiödring är stäld på indragning och hwad som i allmänhet betas dem är myrbo och halm. Härar kan kreaturen linära sig, men ej lemnas någon nämnvärd afkastning. Kreatursralerna betas nästan uteflutande af den s. k. fjellrajen. Dock har från Weldensteins stambolländeri, som består af blandad fjell- och algaunerras utgått ett ej obetydligt antal ungdjur och kalmar, hwilka i allmänhet wänt sig fjrdelastiga.

I fjogshushållningen synes förändring till det bättre ej hafwa inträdt. Att fjogarne äro hårdt anlitade synes af det undermåliga och dåliga timmer som till fjagarna anländer för att der fjradlas.

Snom Nånne seden finnas för närwarande 11 st. fjagor och desutom en under byggnad wid Drrbon. Wid dessa fjag- werk äro cirka 600 man fjvichatta, dock är här inberaknad de som flotta timmer, fjellkar och bräder samt de som anwän- das wid lastplatzen. Fjprodukt är wid dessa fjagor ofända.

Fiske odlas inom gillet obetydligt. Laxfiske har i Nånne of de senare åren lemnat 40 a 60 st. laxar. Om wåren fjstas här ej obetydligt med tajnen och em hestten fjf, dock ej mer än som kan afyttras inom seden.

Från Neder-Kalix Wille.

(Af hr Burspatron D. Gummel.)

Då nedskrifwandet af den wanliga årsberättelsen nu fjretages från närwarande Hushållsgille, sker det under in-

tycket af jann tillfredsställelse öfver det goda år, som Hören ännu bekräftar. Samtidigt påtränger sig också den tanken: Matte sednens innerwänare på ett rätt sätt uppfatta och värdera allt det goda som wederskärts.

Dastadt iballande fall wäderlet under wärens försenade jannstiden till början af Juni månad, öfverwanns detta mentliga förhållande, dels genom det kraftiga utjådestornet af förra årets skörd, dels genom derefter inträffande tjentlig wäderlet, och huswudsaktligast genom den frestria wäderleken under det grödan mögnade och skördades.

Huswudsådet Korn har sålunda gifwit större affastning i quantitativt, ehuru något mindre i qualitativt hänseende än förra året;

Råg: Ehuru den fallande wäderleken på wärens war menlig för rågbrodden, har dock skörden häraf utfallit någorlunda god;

Hafra har delwis blifwit mogen, delwis såsom grönfoder fördeles fredig;

Rotfrukter hafwa lemnat riklig affastning;

Vinodlingen har beträgligen swarare af än tilltagit. Såsom förnämsta orsaken härtill uppgifwes brist på för den samma tjentlig jerd, enär obetydlig areal af gamla linder finnas att upprista;

Höfångsten: De, som börjat slättern af gammal wana på wijs dag, utan att taga i betraktande att grasroten först 2:ne weders sednare kunde komma till wärtlighet, hafwa erhållit flenare skörd, hwaremot de, som afbidade rätta tiden hafwa fått god skörd. En god hjälp för creaturens utfodring bereddades också förtidigt höst derigenom, att den blida wäderleken under hela Oktober månad medgaf, att creaturen kunde sedas ute på marken twenne weders längre än wantligt.

Smörproduktionen har varit större än förra året. Waran har ännu funnit rätt affättning till pris af 10 till 12 riksdaler pr 20 skålpund.

Ladugårdsstofseln: Ser man närmare på huswudsaktigast den inkomsta. Creaturen utfodras wisserligen merendels på gamla sättet, men dock i allmänhet omsorgsfullt. Det goda smör, som här tillverkas och hwaraf 330 a 400 centner funnat afyttras utom sednen, ådagalägger, att mjölk och grädde väl behandlas; dock är det att hoppas, att den ännu bättre rationella mejerirörelsen småningom äfwen här skall komma till stånd. Hvad som häremot mest lägger hinder, är det långa afståndet byarne emellan i de flesta delarne af sednen. Det i Gammelgårds by tillernade mejeriet har ej kommit till stånd af den orsak, att mejeri kommer att anordnas å

herr J. A. Bergmans egendom Grytnäs, hwarest äfwen att uppföpa mjölk och grädde från de omgifwande byarne, jemväl Gammelgården.

Färasweln: Med tillfredsställelse kan nämnas, att från den af undertecknad för 2:ne år sedan anställda racebaggen, en betydligt förbättrad generation utgått i närliggande byar.

Beträffande ladugårdsstofseln wid Björkfors egendom, hänwijas till bilagde uppgift från förvaltaren derstädes Herr A. Törnawist.

Vinärningar: Bland dessa intager fiffet främsta rummet. Var- och Siffet, som delwis bedrifwes wid Hjöholmarna i skärgården, delwis i s. k. patar uppåt elfwen, har detta år varit under medelmåttan.

Strömmings- och Loffet, som uteslutande bedrifwes i allmogen i kustbyarne, har, hvad det förstnämnda beträffar jemväl varit under medelmåttan men det sistnämnda godt. Skalfiffet bedrifwes rätt betydligt af kustbyarne, men har detta år varit mindre lönande.

Stogsafverfningen förekommer endast i de längst norr och nordest belägna byarne och äfwen der i ringa skala. Här wid bör icke lemnas oannmärkt, att erfarenheten wisat, det beteckningens ekonomiska wästand icke minskats sedan afyttringen af stogsprodukter upphört. Genom den större biförst, som skogen tillförene beredde hemmansegarne, wero de i tillfälle att mera kraftigt bebygga och odla sina hemman, hwaraf de nu draga nytta. Hygge af sparrar förekommer numera ringa eller nära nog icke; ej heller uppföpas sågtimmer af mindre dimensioner än 9 tum högt på 16 fets längd engelskt matt, hwarigenom den för husbehöf behöfliga skogen icke under någon form till export användes.

Tjårubräning bedrifwes högst ringa.

Med flötningar och wid lastplatserne förekommande göromål lyssellättas en stor del af den lösa befolkningen, som derwid har sin goda utkomst. Ansträngningar göras för att förmå den samma att göra besparingar, hwilket också till en del lyckats. För att bereda den wid sagwerken stationära arbetspersonalen tillfälle till ett mindre återbruk, äro hemman för detta ändamål inköpta. Under året har en enramig såg tillkommit wid Batstärnäs i skärgården. Timret för denna såg inköpes huswudsaktigen från Torne- och Kemi elfwar. Wid denna såg kommer att på wärens inrättas särskildt maskineri för att försäga allt affall, såväl från denna, som närliggande sågverk till ämnen för fruktbläder, hwilket fabrikat finner affättning i Spanien.

Förbättrade Åkerbruk: Såsom i förra årsberättelsen om nämndes, förekommer sådant mest i de byar, der laga skifte blifwit afslutadt, och förekomma diſkingar i allmänhet långt mera än tillföre. Långsammare än sig berde fortgår den förbättringen, äfvensom användandet af nya redskaper; men nekas kan icke, att här finnas äldre redskaper af ändamålsenlig beskaffenhet. Bland dem, som årligen företaga nyedlingar och bringa sådane till stånd, är arrendatorn af prestberdet N. G. Andersson, Postmästaren G. Horneij och Skerdingmannen N. G. Åberg, som i detta hänseende föregå med wertligt goda exempel.

Ungskottsele: Bland företag, i affigt att åstadkomma förordad afstafning, må omnämnas den med bidrag af stats medel verkställda utdiftningen af Sangisträsk med omgifwande sankta trakter, hwilken utdiftning redan detta år wijat ett högst gynnsamt resultat; vidare ett dylikt under arbetet warande företag inom Nels by, hwilket denna höst med kraft bedrifwits, samt en på enstild befestnad pågående utdiftning af Rosjärw, en mil nordest om Töre by, af hwilken utdiftning beräknas en anseelig afstafning.

Ekonomiska ställningen: Denna är i allmänhet fortfarande god. Såsom bewis härpå torde böra anföras, att insättningarne i sedens sparbank under året uppgått till cirka 13,000 riksdaler, hwaremot uttagen endast uppgått till cirka 2,000. Sparbankens fond wid årets slut uppgår till omkring 42,000 riksdaler.

Den under året verkställda utrymningen af obehöriga personer från f. l. kyrkostugorne, kommer otwifwelaktigt att wita gott jawal i sedligt som ekonomiskt hänseende, och kan med lättnadet sägas, att en bättre samhällsanda slagit rot bland befolkningen. I sammanhang härmed må, rörande fattigwarden nämnas, att denna fortfarande ombejerjes distriktswis, utan anledning till förändring härutinnan.

Kommunikationer: Ett wigtigt steg till förbättring i detta hänseende har tagits af exarne till Björksfors egendom, hwilka på enstild befestnad denna höst latit upprenta ny väg till en längd af 1⁵/₁₆ mil från allmänna landswagen, ³/₁₆ mil öster om Näsby gästgäwaregård till Björksfors. Derifrån finnes redan bruten väg till Wälisöki by 2 mil inom Carl Gustafs seden; således, om en fortsättning af denna vägsträckning skulle ledas från sistnämnda by till Pettila by inom Öfwer-Torne seden, utgörande 1¹/₂ mil, skulle direkt förbindelse emellan Öfwer-Torne och Neder-Kalix & Näsby åstadkommas med en

förfortning i nuwarande farbara väglängden emellan berörde sednar af sex mil.

Folksskolewäsendet: Härmed eger samma förhållande rum, som under sistlidet är med tillägg, att småbarnsskollärarnes antal öfats, att ett småskollärare-seminarium hölls under semmaren från och med den 26 Juni till den 11 Augusti af Skolläraren N. Lindgren såsom lärare och instruktör.

Barnhemmet: Denna wälgörenhetsinrättning fortgår såsom tillföre. Under nästkommande år komma fem flickor, till följe af deras alder och sedan de blifwit konfirmerade, att från anstalten utgå, hwarigenom rum beredes för intagande af lika antal minderåriga wärnlösa flickbarn.

Distriktsmagazinet: I detta besparingshus finnes wid årets slut en fond af 3,736 kubikfet utmärkt sådesforn, en sak af stor wigt i händelse miswärt ånyo skulle inträffa.

Sordbrufs-premiefonden: Under året hafwa af förra årets utlaningar inkommit 353 kubikfet, hwadan i magasinet nu finnes en fond af 1,249 kubikfet forn. Suga premier hafwa under året utdelats.

På begäran af ordföranden i Neder-Kalix Hushållsgille får jag härmed afgifwa nedanskrefne berättelse om ladugårds-skottsele m. m. å Björksfors under förflutna året:

Ladugården. Wid egendomen hafwa utsedrats 65 stycken nötkreatur, hwaraf 2:ne tjurar, 14 qwiger och kalfwar samt 49 mjölkande kor, hwilka under året lemnat 30,078 kanner mjölk, belöpande sig i medeltal till 614 kanner på hwarje ko.

Smörproduktionen är 5,500 stälpund, således af hwarje kanna ofstummad mjölk 18¹/₄ ort smör och 112¹/₄ stälpund smör efter hwarje ko.

Af den stummade mjölken hafwa försålts 10,967,60 kanner, hwilka gifwit en inkomst af 1,096 riksdaler och 71 öre, hwarjemte tillverkats 2,781 stälpund kumminest, hwilka efter pris af 30 öre inbringat 834 öder och 30 öre.

Utsedringen har verkställts utan skoning, hufvudsakligen med hö och kyllaget watten, någon såfallad kraftutsedring har ej användts. För gräddjättningen har användts den såfallade Swarfska metboden.

Ryodlingar. Fem geometriska tunland åker äro tack sålade samt 20 geometriska tunland ängesmark upprädda.

Under semmaren har Landtbruksingenjören Magnét uppgjort plan och kostnadsförslag för öfversilning af en betydlig areal tillföre nästan ofruktbar mark. Kostnaden härfer är

upptagen till 2,452 Rdr och 10 öre. Denna höst hafwa redan 900 sammar afleppaditen blifwit grädda för en kostnad af 584 Rdr, och betydligt mera stulle hafwa verkstallts om icke anläggningen af ny väg från Mäsby till Björkfors under hösten medtagit en betydlig arbetsstyrka. Meningen är dock att om möjligt få hela arbetet färdigt nästkommande år.

Björkfors den 29 December 1871.

Ad. Törnquist.

Fran Öfwer-Kalix Gille.

(Af hr Kyrtöherden R. J. Edwall.)

Nästlidne vinter, den kallaste som härstädes i manna minne egt rum, efterföljdes af en sen och ingalunda hoppig wande war, som netade landtmannen att före Juni månad ingång begynna kornjadden. Sedan denna blifwit avslutad nedslags ytterligare jordbrukarens hopp af en ihärdig torka, hwilken först den 3 Juli afbröts af ett högeligen efterlångadt och godt regn, som de följande dagarne under äfva förnyades och åtföljdes af stark värme, hwarigenom wärtligheten med otrolig hastighet besordrades och gjorde det nödvändigt, att, redan före medlet af Augusti månad, börja med asmejandet af en kornskörd, om möjligt härligare och rikare än det näst-föregående årets. Skörförden som genom det brådskande arbetet på allen måste afbrutas, har i år blifwit mindre ymnig och i wissa delar af socknen mindre wäl inlagad. Atskilliga linor hafwa af gräsmasten blifwit swärt härjade. Nagen, på de få ställen den odlas, eljest wacker, war på wissa trakter mycket angripen af mjölöfswamp. Af Motwärter har potatis under detta år, både till myckenhet och beskaffenhet, warit underhållig, och under wintern har blötröta å den samma afstodkommit ster skada. Kålrötterna hafwa helt och hållet slagit fel.

Jordbruket står i allmänhet fortfarande på samma punkt, som under förflutna år, utan att de berömmvärda undantag, jag här nedan skall hafwa nöjet anföra, ännu hunnit genom exemplet verka. Några nämnmvärda förändringar i bruknings-sättet, disningar, anställande af nya råskap m. m. äro deris af att emtala. Med afseende på Ladugården och boskaps-skotseln är samma förhållande. Utifrån eller wätsfodnings-sättet är det wäntliga gamla. Ingen fragar efter eller gör sig möda att beräkna hwarten "medelastfästning" eller "högsta af-fästning". Endast i en och annan liten skogsby, der det finnes

rikstigen tillgång på sommarbete, inbesparas några centner smör till affalu. Eljest ätes och dricks mjölken upp, och om des förwandling till ost och den annas användning är man i allmänhet så okunnig, att jag (t. e. m. af en flockardotter, till hälften mamjell) blifwit tillfrågad hwartill ost egentligen kunde användas, om den icke helst borde läggas i kaffe. Dylit okunnighet torde dock smaningom förswinna, em och i den mån samfärdseln samt något närmare umgänge med grannsocknarn i söder stulle kunna befrämjas. En fraga om anläggning af bomejerier stulle säkert bland Öfwer-Kalix allmoges ännu med ett wist medlidamt föratt tillbakawisas, såsom fester af en hjerna, hwars normala funktioner råkat blifwa störda. Likasom på Björkfors torde man lihwäl äfwen här få emetje anläggandet af en privat mejeri-inrättning wid Gyljens bruks-egendom.

Några förändringar i skogshandteringen hafwa, mig wettertigen, härstädes icke skett. Bland binäringar finnes här ingen, wärd att emnännas. Vinodling, som ett par år låter i ringa grad blifwit förskott, höres ej vidare af. Lorfisket har under nästlidne sommar warit ännu sämre än föregående år. Så widt mig blifwit bekant hafwa twanne personer gjort insättelser i Lifränte- och Kapitalsförsäkrings-anstalten i Stockholm. Atskilliga torpare och arbetare wid Gyljens bruk, ibland hwilka synes rada ett wist wälfstånd, hafwa i Neder-Kalix sparbank insatt en icke så obetydlig sparpenning.

Skolwäsendet har under året så tillwida utvecklats, att en fjerde småskolelärare blifwit antagen och warit i verksamhet, hwarigenom antalet af barn, som atnjutit skolundervisning, nästlidne år uppgått till 532, i hwilken summa ändock icke inga några tiotal, som begagnat privat undervisning.

Stulle ifrån Hushållnings-sällskapets sida några åtgärder kunna widtagas för husflitens och slöjdernas upphjelpande, were det wäl här, om någonstädes, af nöden; men något förslag i den wägen tilltror jag mig icke för närwarande att framställa.

Endast på twanne ställen inom Gillets område hafwa några förbättringar i större skala blifwit företagna. Så hafwa wid Gyljens bruk 14 geometriskt tunland styf lerjord blifwit uppedlade och till största delen täckditade. Under det laga skifte med Wännäs by pågått hafwa på Gyljens-egor, dels wid Landsjärf, dels i närheten af Gyljen nedlåt sig 20 torpare, hwilka fått sig jorden arrendefritt upplåtna intill des de beqwämligen kunna föda 2 kor och hunnit uppedla minst 1 geometriskt tunland ater. Dessutom har efter skiftets slut en

areal af cirka 20. geom. tunland öppen åker och lindmark blifwit å charta lagd och graderad, för att afstättas till 8 terplägenheter, belägna i följd bredvid hvarandra från södra ändan af Gyljens numera enstiftade egor, och kommer dessa lägenheter behyggande sammantalt nästa sommar att bebyggas. Affigten lärer vara att förwandla alla hittills å Gyljens mark boende s. k. inhysingar till jordterpare, hwilka, allt efter som de tillstättas, erhålla, utom hemstiftet, ett kofoder äng af s. k. utångar att genast berga. Genom den för flere år sedan wertställda kanalauläggningen, hwarigenom watten tillgångens mängd och wattenståndet under den frostfarliga årstiden kan efter behag bestännas, har äfwen en anmärkningsvärd stillnad i klimatet uppstått, och torde den iakttagelsen, att kölden under vintertiden är mindre å Gyljen än å det $\frac{3}{4}$ mil söder ifrån Gyljen belägna Bränna, möjligen till någon wäsendtlig del häraf bero.

Wid Rödups sågwerk äro 40 tunland nya bäckan upprejda, och en mer å 24 tunland färdigditad till odling för graswärt. Den redan förut wädra trädgården har under nästförflutna sommar blifwit med stora kostnader omklädd och en mängd pratt- och fruktträd, såsom lönnar, popplar, skarappel och platanter samt atitudiga barbuskar blifwit under bästa anskaffade. Äfwen en bisupa har blifwit inköpt till dit upptrasporterad. Instandande wär skad äfwen trädstela derstades anläggas. Det skall blifwa intressant erfara, huru dessa försköt komma att tröskas under pekirteln. Ifrån trädgården hafwa mer pumpor om 14 skalp. wigt, wacker huswud tal och en mängd andra wanliga kryddgårdswärter i ymnig het erhållits.

Från Sockmacks Gille.

(Af hr Kommissarien S. E. Ullenus.)

På en vinter hwarunder känd n. e. uppgick till 40° och derutefter, och som i afseende på nederord och andre wäderleksförhållanden war sin närmaste farzangare tammeligen lit, intrassad war en på wanlig tid, så att jordbrukaren kunde börja försörjning och verkställa återjadden före och efter pingsten, den 26 Maj och 3 Juni, allt under en blid men torr wäderlek.

I afseende till torfan, som efter jadesandens slut fortfor att en längre tid wara rådande, uppkom jadesbrodden spinnerligast å lätt jord och wäcker ganska glest, och först efter det ett af Landmannen lifligt efterlångadt regn i slutet af Juni

fallit, uppspirade den del af utsädet, som, liggande wid ytan af jadesfallet dittills saknat gröningsförmåga, och hwilket efterjade, af allmogens "esterrana" benämndt, naturligtvis icke hann uppnå fullkomlig mognad utan blef slöjäd.

I medlertid är årswäxtens beskaffenhet följande:

Kornet — ortens nästan enda jadeslag — kan i allmänhet antagas lemna en afkastning under medelmåttan eller 4:de a 5:te kornet, i qualitativt hänseende varierande emellan ordinärt- och slötern, det sednare wägnande högst 5 och det förra 9 liör. pr tunna.

Råg, s. k. Tos- Detta jadeslag, som äfwen inom denna jaden förilidet är lemnade en otroligt ymnig och god afkastning, odlas här endast till obetydlig het, och äfwen detta är kan berörda utmärkta jadeslag antagas lemna en afkastning, swarande mot 12:te a 14:de kornet, ehuru desamma i godhet icke motsvarar det förilidet är förordade, emedan hotande nattfrosten föranledde en allt för tidig skörd.

Hafra, likaledes till obetydlig het kultiverad härstädes, gaf — såsom warande allt för sentida utsädd — endast halm eller s. k. grönsoder, till quantiteten hänförlig under medelmåttan.

Potatis, Roswor och Kalrotter, de 2:ne sistnämnda slaggen endast på få ställen odlade — hafwa detta år lemnat en fullt medelmåttig afkastning.

Sofangsten af hårdwällsäng har, till följe af den från wätern rådande torfan, utfallit något under medelmåttan, men deremot hafwa kärr- och slodäng lemnat en mer än medelmåttig, man kan säga: god afkastning. Till quantiteten är fodret af god beskaffenhet.

Några nyodlingar af betydenhet hafwa, Gillet weterligen, under årets lepp ej egt rum inom distriktet. De odlingar som stödt, inskränka sig till någon återupptagning, utan afdikning, samt någon röjdjel i och för danande af slodäng. Härwid har jag dock trott mig böra omnämna ett odlingsföretag, som ehuru "en miniatyr", likwäl kan lända jordbrukaren inom distriktet till försyn i fråga om regulier tegläggning och afdikning af ett återfält. Herr Sägmanstar Lethigius och Beskållar Wästfelt hafwa, neml. å en terplägenhet inom undertecknade hemmansområde, förilidet är, från skogsmark latit uppbryta cirka 1 geometriskt tunland åker, så regelmässigt medelst diken teglagdt, att det, såsom beläget i närheten af sedentyrkan och tatt inwid landswägen, icke kan undgå ådraga sig uppmärksamhet och — måhända — efterapning af mången nybyggare som aldrig kommit att göra sig underrättad om, huru ett wäl afdikadt återfält ser ut.

Skreaturens utfodring sker på sätt och vis som har ..
 torde varit öfsligt. Dväll och morgen undfagnas kreaturen
 i synnerhet för som mjölka, med s. l. deida: en defekt i
 fornbalm, trädesbå och — såvida tillgång derpa finnes.
 fräktne. På vissa ställen äfven med tillblandning af bast
 gödset, ja — till och med menniscoerementen. Vidare bet
 kreaturen 3:ne gånger dagligen torst hö, till quantiteten p.
 portioneradt efter den mjölk man har att af kreaturet för
 vänta, derwid de för som börjat äfna, erar och unget i
 åtnöja sig med "stjufbarnelotten". Håsen är den utspunna
 ligan, i länet inbemyta, hvilken ras icke torde, hwad mjölk.
 affastningen beträffar, bera ringastas, halst erfarenheten visar
 att med tillräcklig utfodring, äfven den gör stal för sig
 stäfwan.

Kör medelastfättning och högsta affastning af mjölk p. t.
 är Gullet ej i tillfälle redögöra, halst inom Gullet distrikt
 någon hittills icke gjort sig möda med att dagligen uppmata
 och upplefna den mjölk, som från ladugården erhållas, ded
 har sig Gullet belant att tor finnas inom distriktet hvilka
 högsta affastning p. dygn uppror till 4 kanner.

Skogshandteringen fortär i det närmaste att vara sa
 oan den under de nästföregående åren varit. Betydliga ut
 stamplningar af skog å såväl treneallmanningar som enskilda
 områden hafwa äfven detta år egt rum, och ehuru de för
 tjänster huggnings och framförsling till flottled af de trad som
 utstämplat, i förhållande till dylika inom andra sednar af
 länet, har äro mycket medelmattiga, utgöra dock deramma för
 närvarande inwanarnes inom Gullet distrikt förnämsta och
 — för många — enda införselställa. Hwad de ofta öfverflö
 yade elofliga skogsafverkningarne beträffar, heppas man att,
 sedan wedderberande numera beslutat enyttiggöra allt öfverflö
 tawirke som ej inlöses efter ett af wärdersförwaltaren bestämt
 nöjaktigt pris, sadane hadanefter stela blifwa mer och mer
 sällsynta, mabanda — omöjliga. Något sågwert finnes ej
 inom Gullet distrikt.

De binaringar som här idtas äro så och sega lönande.
 Ymodlingen har hittills ej wunnit någon utsträckning, ehuru
 några få försök dermed gjorts. Ögentliga orsaken till detta
 beslagliga förhållande är etwifwelaktigt den, att inwanarna
 sakna all kannedom om linets förning och beredningsätt; men
 att lin af god qualite inom Gullet distrikt wäret, derem har
 underseknad genom gjorda försök wunnit full wißhet.

Risset som utgör den allmänna och stitigast idlade bi
 naring, har under årets lepp varit söga gifwande. En och

innan stitidande nybyggare har wäl, utom nodig husbehöf
 nst, äfven kunnat aflata något deraf till affalu, men flertalet
 har icke ens fangat sitt för eget behöf.

Larsticket i Eule elfwarne, förr så gifwande, och för de wi
 dessa wattendrag boende hemmansägare en vigtig införselställa.
 har nästan helt och hållet uppbört af orsak, att denna fisk nu
 nera till största delen uppfångas innan han hinnet den hemem
 i naturen anwista lefplats, Eule elf. Manne wid så fatt
 måständighet det ej were allmännyttigt och för larynglets för
 foran gagneligt, att larsticketarne å Eule elf, från och med
 stargården uppföre, så långt laren för naturhinder kan fram
 tränga, i likhet med larsticketarne inom Wästerbottens län,
 ilades att ett dygn i weckan bereda laren fri passage genom
 deras fischener och pater?

Slojdalster äro sällsynta inom Gullet distrikt. De be
 ita förnämligast uti rep, försärdigade af grantägar, forgar, s.
 t. karlar (fiskbäringsstär), förpulkor, snöskider och knipstakt af
 renhern m. fl. smaker, hvilka sparsamt tillwertas och sällan
 utbjudas till affalu.

Äfven har har under sednaste decenniet vägen för införsel
 ningar i sparbank af penningbesparingar wafnat, såväl bland
 nybyggare som lappar, och det vill synas, som skulle en större
 intanta för framtiden mer och mer winna insteg hos befolk
 ningen hystades — ett folk, som förut endast lefwat för da
 en eller skrinlagt samlade fischspecier.

Undervisningen bedrifwes i en flottbar folkskola och 2:ne
 mabarnskolor, sista skolan i Dwidjock och Missiensskolan i
 Mattisudden. Ut i Dwidjockskolan åtnjuter för och i Mat
 tiendens Missiensskola tolf barn af lappiska föräldrar, fri
 undervisning, busum, kost och fullständig betlädnad.

Lapparne hafwa under årets lepp wäl icke haft orsak till
 flagan öfwer flent renbete, hemöfkelser af resdjur eller epide
 mier bland renbestapen, men under kalningstiden wid slutet
 af Maj manad, inträffade i själlen ett så fruktansvärdt snö
 och urwader att nyfödda kalwar i stor mängd omkommo.
 Så bände t. ex. wid westra ändan af Ultiwis-sjället, der 2:ne
 bland de rikaste Sirkaslapparne walt sin lägerplats, att ägarne
 till den der befande talrika renhorden, morgenen efter den
 gräsliga ewädersnatten, funno och räknade öfwer hundra kal
 war som ljugit deden genom förfrysning. Att en stor mangd
 kalwar blifwit begrafna under snön och således ej kommit med
 i ratningen, taga lapparne för gifwet, och hade urwadret längre
 reitfarit skulle troligen hela årsafveln af kalwar för dem gatt
 toterad. Dylkan har dock lyckligtwis icke i lika hög grad

drabbat alla lappar, och det finnes till och med sådana, som hafwa erjat att glädja sig åt en talrik renaswel. Sjöunerbet är detta förhållande bland flegstapparne.

Från Öfwer-Torne Gille.

Vi hr Disponenten A. Wäster.

I enlighet med föreskriften uti 10 § af reglementet för Herrbottens Låns Hushållnings-fällskap, samt Cirkulär-brefv af den 2 deennes, får jag såsom ordförande uti Öfwer-Torne Gille wördsamit afgifwa berättelsen om förhållanden som är anmärkningsvärda och ligga inom Hushållnings-fällskapets område, samt så godt jag göra later bekwara de frågor som är uppställda uti nämnde Cirkulär i den ordning frågerna der förkomma.

1:o. Rörande jordbrukets tillstånd och afkastning m. m. får jag upplysa att jordbruket inom Gillet i allmänhet stöter på enahanda sätt som förut: neml. att allmogen m. la undantag, utan omwertling beja sin åter med korn. Som betydliga ladugårdar finnas och äfwen artificiell gödset beredes, så är hemmansbrukaren uti tillfälle att hwart tredje år, vid stundom oftare der mager jordman lå påfordrar, begedela atern.

Återbruksredskapen, som här begagnas äro j. k. wält pinnharf, femfloabl, juemensahra eller fimplogen. Den senare begagnas endast på jordman der ogräs är benäget att rota sig. Kullharfwen finnes nu mera på flere ställen, äfwen såningsmaskiner.

Kornet, ortens hushoudtjade afkastade skiftiden jemman 5:te kornet, Måg som odlas uti mindre man 10:de, samt Potatis 12:te kornet.

Några nyodlingar af betydelse under perioden hafwa ej förekommit, antagligen af anledning att laga stiftet inom alla byalag nu pågår, man bör dock heppas, att odlingarne skola taga öfver fart, så snart stiftet hunnit avslutas.

Påbörjad dikning af jaula träst inwid Pello, Suokienzi och Sankisjärwis byars inägor hafwa blifwit under sommarn fortsatt men ej på något af dessa ställen avslutade.

Ängsmarken består för det mesta af från fleg upprädda backar, flacka myrer, elständer samt holmar och uppgrundningar uti Torneå elf. De sednare öfwerwämmas arligen af flodwattuet och utan att behöfwa nagen stötsel, lemnade betydlig afkastning och det enda arbete som behöfves för wart

lighetens bibehållande å den förstnämnda ängsmarken är att afrodja de buskar och telningar som tid efter annan upprinna.

Genom afdikning till äng förädlade träststränder finnes och inom Gillet, af hwilka jag i främsta rummet anser mig böra nämna en injö, som kallas Örrasjärwi. Dikningen af denna injö är wertstald genom Landsfiskalen Bergdahl, Handlanden P. Nyman m. fl. och war allmänna tron da afstapningsarbetet började att ingenting dermed skulle winnas, men detta mistroende har nu måst wika, sedan från den gräsbärande delen af lägenheten, siffl. sommar skördats omkring 30 koster och antages med säkerhet att detta belegg kommer att förädbblas da hela lägenheten hunnit taga gräswäxt.

2:o. Ladugården och bestapsstöteln:

Utfodringsättet är på de flesta ställen såsom hittills med warmt watten och höets kofning och hötning. En och annan har gjort försök med kallwattens utfodring, men derwid kommit till den erfarenhet att betydligt mera foder åtgår, samt att, hwad som blifwit illa bergadt, icke funnat till utfodring användas, hwadan flere af dem återtagit det förra utfodringsättet.

Högst få af allmogen besatta sig med hästafwel. Nödiga hästar införas från Finland, äfwenja har farafwel hitills bedrifwits med föga omsorg, hwaraf kommer att sarracen härstades är af sämre bestaffenhet. Landsfiskal Bergdahl har dock nu infört en bättre sarrace och har denna race redan börjat sprida sig inom Gillet. Medelafkastningen i jmur af hwarje ko räknas med säkerhet till 3 1/2 Losp. och den högsta afkastningen af 6 Losp. Mjölthandteringen bedrifwes litasom förut neml. medelst mjölkens stannande och syrande, hwarefter gräddan tjärnas till jmur och den jura mjölken användes till hushallet. Uti Hietaniemi församling har ett af Hushållnings-fällskapet understödt mejeri någon tid varit i gång, men deltagarna uti detjamna hafwa dermed upphört, sedan de erfart att det icke varit winstgifwande.

3:o. Flegshandteringen; någon förändring uti densamma förefinnes icke. Suom Gillet finnes tre sågar, hwaraf en, Hallfors, ej bedrifwits och tillwertningen inwid Öfvers warit obetydlig och endast sysselsatt några få arbetare.

Wid Swanstein hafwa 42 arbetare, qwinor och barn inberäknade, haft sysselsättning och utkomst. De flesta af dem äro besatta wid werket, samt hafwa aferland till korn- och potatisutskäde samt ängeslag till minst en ko. Ågarena hafwa neml. gifwit tillstånd och uppmannat arbetarna att upptaga jord och odla äng å de widsträckt och lättadlade marker, som

lyda under werket mot wilton att i fem ar hafwa den uppodlade jorden arrendefritt och sedermera mot en årlig måttlig afgift bruka denamma. Afället wid sägen säljes mot det laga priset af 10 öre pr last till fringliggande byar, samt lemna gratis till de å werkets mark beende torpare och arbetare och hwilka äro förbjudna att utan särskildt tillstånd till bränsle använda något annat, men en stor del måste dock såsom ej afstättlig uppbrännas, då man ser den wed, som allmogem m. fl. använda till bränsle, wed, som utgöres af snart nog tillagtimmer dugliga trån, så är det i samning sorgligt, att så mycket som dertill wore werkligt tjenligt skall enyttiggöras till följe af bristande afstättning.

4:o. Vinåringar inom Gillet äro huswudsjaktigen sågtimmers afwertning och tjärubräning. Vinodlingen har ännu icke gjort några stora framsteg att det ens förtjenar berättas; försöket gjordes dermed wid Turtula förlidet år och har efter följts i Juelsengi och Pello byar.

Ryset efter lor är en huswudsjaktlig inkomst inom Gillet. Detta sisse utöfwas mest uti utslagna pater medelst folskning. Ennå sommarens antager jag, att laxfångsten uppgatt till minst 250 tunner. Slöjdalster frambringas här i obetydlig men till affalu. Potastettillwertning har också på senare tider astagit.

5:o. För odling af åker och asdikning af sankta trakter hafwa Landsfiskalen G. M. Bergdahl och Rytewärden J. P. Wälimaa utmärkt sig. Den förre har under den tid han innehafst hemmansbruk i Ruskula upptagit sex tunland åker af stenbunden mark, och åtta tunland mull och dyjord samt werkställt asdikning af flere tunland jumpig mark och astappning af flera insjöar, hwilka alla blifwa gräsgröande. Den senare eller J. P. Wälimaa har upptagit flera tunland åker af stenbunden mark och huswudsjaktligast genomfört asdikning af en större myrtrakt, som gränjar intill Kojwakylä by; han är derjemte bewandrad uti försärdigandet af goda åkerplegar.

6:o. Någon jordbruksskond finnes icke inom Gillet såvida ej dertill kan räknas en under miswärtåret 1867 besparad summa af frivilliga gäfwemedel, för hwilka redowisning årligen till Landstinget insändes och några premier hafwa inte blifwit utdelade förutom en sifwerbägare som Hushållnings-sällskapet för flera år sedan förärat bonden Jaf Henrikson Erki i Niemis för odlingsslit.

7:o och 8:o. En sparbank är inrättad inom socknen, hwilken inrättning lyfts medföra god werkan. Inom Gillet finnes trenne fasta folkskolor och tre s. k. Ambulatoriska skolor, men detta motiwarar ej behöfwet uti en så widsträckt socken

som denna; hwadan önskeligt wore att en fast skola inrättades i Turtula, der också ett bönhus finnes uppfördt; blifwande läraren uti denna skola skulle utom hyslandet med barnundervisning såväl på swenska som på finska språket, förrätta gudstjenst uti bönhuset hwarje Söndag. För närwarande bo dels uti Turtula, dels i gränstapet deromkring öfwer 20 barn, som hafwa swenskan till moderomål och inom få år komma i skolåldern och hwilka ej kunna komma i åtnjutande af någon undervisning, enär det blifwer alltför kostsamt för föräldrarna att nedjända barnen till fasta skolan i Matarengi och den ambulatoriska skolläraren, som några wecker af året håller skola i Turtula och trakten deromkring endast kan undervisa på finska. Kunde i enl. med den motion Herr Rytewärden J. A. Englund ingaf till sist hållna Landsting, den förbättringen i folkskoleundervisningen ernås, att handallöjd blef upptagen bland folkskolernas öfningsämnen, är jag förwissad om att mycket godt wunnas äfwen för de församlingar hwaraf Öfwer-Terne Hushållnings-gille utgöres.

Från Pajala Gille.

(Af Hr Brudspatron E. J. Söhlberg.)

Wintern som från början på året varit blidare, omwärlande med ofta påfemmande yrwäder och snöfall hwarigenom stogs och andra tjörslor förwärades blef hårdare på wären och tilltog med häftig köld i slutet af Mars och April månad der stundom ända till 32° Celsius. De kalla nätterna med bläst fortfero langt in i Maj manad, och i samma mån de varit gägneliga för alla tjörslors wertstallande hafwa de varit skadliga för jordbrukets påbörjande, hwarigenom de stora mönassjorna endast långsamt bortsmalte i brist på regn och warm luft, hwilket förhindrade warjadden och måste denna uppskjutas 1 1/2 wecka sednare än wanligt, och wore endast de aftrar som blifwit bestrodda med kolskubb och asfa tjenliga för warjadden, hwaremot andra aftrar betäcktes af snö. Detta eaktadt måste de förra bearbetas till en början för warjadden, hwilken ej kunde påbörjas förrän den 28 Maj och war werkstald den 6 Juni. Erfarenheten har wisat att genom för tidig sådd å denna ert sällan jordbrukaren ådragit sig miswärt, man genom sentida sanning har ofta miswärt intill afstaden igenom att såden ej hunnit ta behörig mognad innan Augustifrostnätterna inträffat. Efter warjadden fortfer lusten att

wara kall med ostbrutna nördostliga windar, och ihållande torra till Juli månads början; Det war antagligt att vegetationen under sådan wäderlek skulle göra föga framsteg, hade wi midsommar nästan ingen blomma på marken, åtrarna gulnade och genom den ofjentliga wäderleken började gräsmasten att härja, hwadan utsigterna för någon skörd så wäl så lād som gräs were ganska mörka till den 5 Juli, hwaresten regn och wärme inträdde. I Augusti månad föll ymnigt regn dock utan någon synnerlig stark wärme och till följe af demulna nätterna inträffade ingen frost som gjorde någon anmärkningswärd skada a grödan innan utgången af Augusti, och då woro alla åtrar afmejade; I anseende till frostens utelöpande i Augusti mögnade kernet till huswudsaktig del som ar ortens huswudsjade, dock måste det i tyngre jord skötas grönt i anseende till den framstridna årstiden. Slag, hwaraf odlas obetydligt kunde ej till följe af den misgynnande wäderleken från wägen bringas till mögnad, utan förblef smawärt. I allmänhet får man antaga att sådes affastningen inom lättnad ut allt öfwer medelmåttan, ar till huswudsaktig del full mogen och fröbar, undantagandes i några byar, der aforn warit tjockare och af regn nerlagen, a hwilka ställen kölden slaktats gjert skada.

Gosforden har befunnits wara öfwer medelmåttan. Den kall och torra wäderleken i Juni månad med afträngande grömmat, wärlade menligt på höstfastningen, dock torde ej någon större foderbrist wara att befara för ortens befolkning.

Foderwårter och rotfrukter. Bland dessa odlas förnämliast potatis hwaras affastning ar medelmåttig. Potatisen skadades wäl icke af frost under wäxperioden, men till följe af den djupa jorden som föll medium af September till den myckenhet att den måste med stöflar beströas från fallet hwarpa kold inträffade, frös någon del af den i wäx i jorden.

Stogseldar hafwa wisserligen härjat några stogs-hatter men jemnförelsewis till ringa del mot föregående ar.

Odlingöfretag af någon större utsträckning ha icke egt rum, hwartill den påbörjade afvittringen möjligen lagt hinder i wägen, dock synes mera håg egnas åt afdikningen på odlade fält. I återbruksredskapen har ingen nimmward förändring ifrågakommit, da man undantager att en och annan jordbrukare lagt sig till rullhark.

Binäringar: äro förädling af stogsprodukter, dels till tjära och pottassa och dels till bjällar och sagtimmer. De lednare levereras till Kungis och Swanstens sagwerk, af hwilka det förra ar beläget inom detta Hushålls-gille, hwarest äro

anställda från 20, till och med 100 personer, med sågens dritt timmer och bränt stum i några timmar af året.

Smörproduktionen ar för närvarande i en mycket låg stånd, då landbrukaren erhåller wid hemmet 10 1/2 Riksdaler pr 20 stalp. hwilket pris ar under Kungis marknad betalt detta ar; En förkättrad ladingardstetjel har wunnit stort förtroende hos hufsa allmogem. I anseende a smörberedningen följes de gamla reglerna, men a många ställen beredes ett utmärkt smör.

Om odlas icke, dock ar lundning a lundskogar påskat men underwising saknas om ratta odlingsfältet.

Hushålls ar befolkningen inom detta Gille skunnig och inkränker sig endast till försärdigande af bord, stolar, sängar, soffor, dragtister, trädskär etc. af gröfre och finare bestafsenhet, afwen betjade; dessa artiklar försärdigas af inflyttade personer från södra socknarne af länet; dock förtjenar emnämmas att hemmansägaren Henrichson i Tärändö by ar jerdeles stiftlig i alla herters finare, polerade smidesarbeten, så wäl af jern som metall, afwenjem i försärdigande af wäggur, af hwilka periedlar en del äro prisbelönta på Landbruksmötet i Östergötland. Spinn skär i rullar af lunden i lundskär i Swart i Pajala by och säljas afwen deraf till någon jande socknar.

Folksskolan: Ordinarie lärare ar anställd wid fasta skolan i Pajala by. Denna skola har warit i werksamhet under året, litasom atskilliga små barnskolor a spridda ställen.

Lapparnes wistande inom socknen. Det finnes stogs-lappar som uppehålla sig med sina reghjor dar i socknen, till icke obetydligt antal reghur, under årets lopp. Dessa reghur wärdas ej behörigen af lapparne, hwadan socknens innebyggare tillskyndas stor förlust a sina ångar och höstadar som blifwa förstörda af renarne dels genom ätning och dels genom trampning. Det ar en magtpaliggande sak, och någon förbättring i detta öfick kan gerna icke afstadkommas annerlunda än att lapparne måtte tillhållas att ej öfwerstrida de gränser, hwilka blifwit till reghubetesland för dem utstakade.

Från Arjeplogs Gille.

(Af hr Arjeplogs P. Th. Wimmerberg.)

Då jag, med ledning af Förwaltnings-utskottets Entslut den 22 December 1871, härmed har äran till Kongl. Hushållnings-sällskapet i Norrbottens län afgifwa min äreberät-

te för Arjeplogs Hushålls-gille under det flydda året 1871 är det mig glädjande att från denna fjellort, oaktadt jordens ofullständiga brukningsfatt, äfwen i år så omförmåla och någorlunda stord, ehuru ej att i kvalitet jemföra med det föregående årets det vill säga 1870 års afkastning.

1:o. **Sordbruket.** Sedan under 1871 års 3 första månader sågtimmerhuggningen blifwit undanjord till följd af wertsälda utstampningar, och gödselutförningen å åkrar och valtar försiggatt i April, war förra hälften af Maj fortfarande tall och harna då ännu fullt förbara i Arjeplog, men eftmedlet af Maj minskades den tyliga wäderleken, så att måden 25 Maj sig börja föra plogen (den de här falla walt å tertade sandatrar, hwilka den 27 Maj besjades. Men den öfriga tornjadden och potatisfästningen å tunnjord wertsäldes ej förr än i wadan från och med den 5 till och med den 10 Juni, under hwilken weckas dagar Celsius thermometer wissade mellan 11 och 17 graders värme. Under hela Juni månad war under och efter janingen en för årswärten ihallande torrla så att af brist på regn både ater och ång warte jatta. Men under förra hälften af Juli blef Gudi lof en för årswärten gynnjam waderlek, så att genom omverlande värme och walt så både ater och ång tilltog i frödhgheit. Deremot blef under sednare hälften af Juli en allt för mycket regnig och för bergningen hinderjam waderlek, hwilket regniguta waderlek förhållande och fortfor under förra hälften af Augusti, men lätligtvis waga sig dock ännu derunder inga tyliga nätter. Dy den första egentliga kallnatt inträffade ej förrän mellan den 17 och 18 Augusti, men dock icke heller da swarare än att allenast potatisbladen öfwerstuppå swartnade å frosthemmarstallen, men likwäl swartnade äfwen jedermera potatisbladen å frostfiare hemman om natten mellan den 28 och 29 Augusti. Under denna sednare hälft af Augusti månad war och en ostadig waderlek, som förswarade wallhöbergningen och den nu a sandatrar allmänt begynnande storden, utom sista dagarne da det började blifwa ett jemmare och waraktigare uppehallswader till följd hwaraf och störden å alla inom kommunen belägn sandatrar, afslutades den sista Augusti. Under förra hälften af September månad war lungt och wadert wader, under det förstörden å tunnastren allmänt fäst af fäst. Sedan å ut till den 11 September da under potatisupptagningen en orkanlit nordweststorm begynte och höll ut en hel wecka så wäl dagar som nätter, och hwarunder jorden juddades samt thei mellan jell tul noll-punkten. Potatisstallarne affrös nu afwen på alla de lägheter, der man ej ännu medhunnit att

uppgräfwa landen, liksom och de öfwerst i mullen liggande potaternas. Natten emellan den 22 och 23 September war redan 4 grader kallt, men rostfrukterne wero nu allmänt intagna, ehuru af den sista frosten mer och mindre stadade. Kornstörden anses derföre inom Arjeplogs-gillet för år 1871 wara medelmättig, men potatisafkastningen under medelmattan.

Högst få nyodlingar hafwa under det gångna året på börjats.

Några förändringar i brukningsfattet hafwa ej inträffat. Dikningar hafwa wertsäldes der det anses mest behöfligt.

Ångsmarkens beskaffenhet är i Arjeplogs gille så swag, att myrer till 2 a 3 år måste trädas, för att kunna ega ett fortfarande bestånd.

Zuga nya redskaper hafwa till begagnande införts eller upphunnits.

2:o. **Ladugården och boskapsförförl.** Under sednare hälften af Juli och i nästan hela Augusti förswarade den ostadiga waderleken den då allmänt pågående höbergningen. Grönt hö blef derigenom 1871 års sommare en ganska sällsynt wara, då det war nästan alldeles omöjligt att inberga det ringaste utan mer eller mindre regn. På ett och annat ställe började till och med gräset att ruttua på stra. Af det myckna regnandet frödades och potatisen mera å blastern än frukten. Höet af alla sorter och halmastfästningen, ehuru till sin qualite stadad af regn, kan dock till frindtal och tyngd få anses medelmättig. Utsodningsfattet är oförändradt.

3:o. **Kreaturens raser** äro inhemska. Medelafkastningen af en ko är 1 1/2 kanna mjölk om dagen, och hogsta afkastningen då korn är nyburen är 3 kanner om dag.

4:o. **Skogschandteringen** är oförändrad. Tusofnes watusagar finnas icke i Arjeplog, utan endast handsagar för husbehof. Antalet personer, som med någon slags skogschandtering äro sysselsatte kan ungefärligen wara 80.

5:o. **Binäringar** i Arjeplog äro fiske och limfästning af rehuhorn.

6:o. **Allt angifwa personer**, som i ena eller andra näringsgrenen utmärkt sig, torde wara orädligt å en ort, der hwar och en egenkärt tycks wara nog skicklig i sin sak, och emedan ett sadant angifwande skulle blett wäcka många afund.

7:o. **Inom Arjeplogs gille** hafwa aldrig några jordbrukspremier utdelats.

8:o. **Arjeplogs samhälle** har 5 skollärare, 2 för svensta och 3 för lappsta barn.

8:o. Några förslag till förbättringar i ena eller andra riktningen äro ej nu väckta.

9:o. Lapparnas tillstånd har under året 1871 i det afseendet varit för dem utöfrent betydligt, att i hufvudsak till ovanligt antal i fjärr och därigenom på ett välsignadt sätt tillfört lapparnas rebnbjorden.

10:o. Ingen ledamot har inom Årslöf under 1871 afgått; af alla 7 barnvårds- eller medlemmar hafva alltid och äfven för de två följande åren, 1870 och 1871 erlagt sine årsafgifter.

Reseberättelse.

Till Kongl. Hushållnings-sällskapet i Luleå.

Efter af Hushållnings-sällskapet utg. bewilljadt stipendium för att besöka Slöjdutställningen i Stockholm och det 13:e allmänna Landbruksmötet i Göteborg, anträdde resan den 22 följande Juli och får jag nu afgifwa deröfver följande wördamma berättelse:

Emedan de elita afster som funnes wid utställningen i Stockholm icke sånades på Landbruksmötet i Göteborg, torde det vara öfverflödigt att nämna något em. och olika föremål.

Landbruksmötet i Göteborg var i sinning sterartadt, men det är emöjligt för mig att bedömma och bestämma hwad som af de 1000:tales olika föremålen kunde vara nyttigast att tillämpa och införa till begagnande i Norrbotten.

Jag fästade stor uppmärksamhet på de jordbruksredskap som woro utställda, i synnerhet plogar; men som jag ej war i tillfälle att se dem begagnas, wet jag icke huru användbar hwar och en konstruktion kan vara. Efter min uppfattning torde en plog från Österrums bruk med dubbel ås vara ändamålsenlig för plöjning af gräswall samt tufwig och ojemm mark; äfwen en så kallad mullhorf med wändstifwer, efter ny modell, förfärdigad wid samma werkstad, torde blifwa till stor nytta i synnerhet wid större jordbruk. En stor mängd andra redskaper förekommo äfwen, men jag anlag dem för dyra och de fordra alltid 2:ne dragare, hwarföre de ej äro ändamålsenliga för mindre jordbruk såsom i Norrbotten.

Äf tröstwerk förekommo olika storlekar och konstruktioner. Priserna woro från 300 till 3,000 rdr; de arbetade dels med ånga och dels med hästkraft, men i betraktande af de höga priserna, jemnförda med de priser å tröstwerk som här i orten tillwerkas, neml. högst 100 rdr och dragas af en häst, kan jag för ingen del rekommendera de förra, hällst som de, efter den dragkraft som erfordrades, icke arbetade så wäl som de lednare.

Äf hornboskap förekom en stor mängd olika raser, samt flera grauna exemplar, enfem gödda för utställningen. Duss- wärdt wore om de stora raserna kunna här i orten allmän- nare införas och bibehållas, så wäl för mjölk- som köttast- ning, men huru dessa raser skola kunna bibehållas, dels till

följd af klimatiska förhållanden, dels af den här i erten vanliga vinterutfodringen, som för det mesta består af moget halm och halm, samt då jemmarbete skall tagas å jumpiga myror och magra bergland, kan jag emöjligen förstå. Som litväl beskap af de elika raserna varit en längre tid införda i detta län, torde icke personer saknas, hvilka kunna lemna upplysningar om denna sak.

Beträffande hästraserna anser jag den ras som här i erten förekommer, om den blifwer väl uppfödd och stött, ganska hårdig och jag wet ej, huruvida de wid utställningen besittliga kunde vara af bättre beskaffenhet.

Men hvad jag helst vill göra Hushållnings-sällskapet uppmärksam på, är det swinrasen, emedan ertens raser ej äro att jemföra med dem jag hade tillfälle att se så väl på utställningen i Göteborg, som under vägen i Öster- och Westergötland, och enligt de upplysningar jag erhöi, är jag fullt öfvertuad om, att det behöfves hvarken mer eller bättre föda för de senare ehuru de kunna gifwa nära dubbel afkastning än de förra.

Att försöka beskrifwa alla de slöjdslöser som wid Landtbruksmötet förvisades är utom området för en kort berättelse. Jag får blott nämna några som mest fästade min uppmärksamhet, nemligen: En enkel mekanisk för dragningskraft wid smörberedning samt en enkel inrättning för klädmangling för mindre hushåll, hvilka jag ansåg ändamålsenliga och ej kostsamma, äfwenom en inrättning för beredning af tegelröt till tackdikning.

Det were önskligt att allmogen, helst den fattigare befolkningen, till och med fattighjenn, kunna få kännedom om län och försäkrings; det är erteligt huru många wackra och anmärkningsvärda saker som kunna tillverkas af så billiga råämnen, för det mesta af sadant folk som icke är af någon saknad för jordbruket, emedan qwinnet och barn samt ertelölja personer dertill kunna användas. Som kändt är och wid flera tillfällen blifwit diskuterad, är husfliten här i erten ej som den bör wara, utan blifwer förbättring. Jag instämmer ochja med den värde talaren wid sistlidne vinter-sammanträde med Hushållnings-sällskapet "att barnen i stolorna jemte de så lära sin fristendom äfwen så lära arbeta". Något bör göras, och det måste börjas från samhällets rot, om icke en öfwerhandtagande fattigwård skall slutligen undergräfw samhället. Neder-Lule, Åfwa den 25 Okt. 1871.

E. A. Holmström.

Annoujer.

Följd af den utwedling, som den kemiska fabriksindustrien tagit under de senare åren, samt den mängd produkter af elika slag, hvilka kommit i rörelsen, framstår alltmer behöfwet af en anstalt, der undersökningar af i handeln förekommande warer utföras och förfrågningar i ämnen, hörande till dessa industrigrenar, beswaras. Dyliga anstalter hafwa flerstädes i utlandet uppstått och der wilat sig vara af stort gagn för industrien, och då man med skäl torde kunna antaga, att äfwen härstädes tiden är inne för ett dyligt företag, har undertecknad, efter flera års werksamhet såsom kemist wid Sveriges Geologiska undersökning, samt efter i utlandet, för winnande af praktiska insigter, företagna resor, beslutat, att till allmänhetens tjänst från och med den 1 Mars innewarande är i Stockholm, Drottninggatan 44, öppna en

Kemiskt-Tekniskt Byrå

för undersökning af råmaterialer, malmer m. m.; för undersökning och bearbetning af torfmossar; för anläggning af cokes-werk m. m.; hvarjemte byrån skall göra till sin utgift att tillhandagå allmänheten med utförande af försök, samt meddelanden och upplysningar i frågor, tillhörande den kemiskt-tekniska industrien.

Då jag således härmed erbjuder min tjänst på ett till följe af ämnets natur widsträckt område, får jag på samma gång nämna, att jag lyckats försäkra mig om bitrade af flere sakkunniga personer, såväl här som i utlandet, hvilka lofwat att med sina kunskaper och sitt arbete medverka till uppfyllande af byråns åtagande.

Slutligen tillåter jag mig nämna, att jag till ifrågavarande företags utförande erhållit en uppmuntrade tillstyrkan af: Professorn i Medicinsk och Fysiologisk Kemi wid Upsala Universitet Dr A. Almén; Kongl. Landtbruksakademins Agriculturnkemist, Professorn Dr C. C. Bergstrand; Professorn i Kemi wid Lunds universitet, Dr C. W. Blomstrand; Föreståndaren för Bergsskolan, Professor B. Egeberg; Professorn i Kemi och Kemiskt Teknologi wid Kongl. Tekno

logiska Institutet, Dr J. E. Ekman samt Chefen för Sw 11
ges Geologiska undersökning, Professorn Dr D. Terell.
Närmare underrättelse om kostnader, och förds uppgörelser
m. m. lemnas alla söndagar kl. 10—3, då byrån är öppen
Förfrågningar per post besvaras med omgående.

A. Werner Cronqvist,
Civil-Ingenier.
Adress: Drottninggatan 41

Till länets jordbrukares hyllertiga uppmärksamhet anföras
här nedan följande af herr prof. J. Arrhenius utgifna
värdefulla arbeten:

Handbok i Swenska Jordbruket, tre delar i ett band
med 90 träsnitt, af J. Arrhenius. Pris belönt med Kongl
Landbruks-Akademiens stora medalj i guld. Andra upplagan
Pris 10 Rdr Rmt.

Landbruks-praktika af J. Arrhenius och G. A. Lindqvist
Första delen: Jordbruksläraens hushållsgrunder, med
29 träsnitt, af J. Arrhenius. Pris 2 Rdr 25 öre. Andra
delen: Husdjurskötselens hushållsgrunder, med 21 trä-
snitt, af G. A. Lindqvist. Pris 1 Rdr Rmt.

Handbok i Husdjurskötseln, af G. W. Sjöstedt, Pre-
ses vid Veterinar-institutet i Stockholm. Två delar med
talrika träsnitt. Pris 2 Rdr Rmt för båda delarna.

**De allmänna grunderna för Husdjurskötseln och Hus-
djursafveln**, af G. W. Sjöstedt. Pris 2 Rdr Rmt.

Mareys sätt att tamja hästar. Pris 40 öre.

Varobok i Geologien med särskild tillämpning på Sverige
och dess landbruk. Af G. E. Bergstrand. Med en karta, två
litbograverade plunder och 23 träsnitt. Pris 5 Rdr Rmt.

Bilder ur Wertverlden, populära föredrag af Th. M.
Fries. Pris 2 Rdr. Uti elegant band 3 Rdr Rmt.

Om Skogarnas ward och skotsel, af J. Stenm. En
längskrift, prisbelönt af Upsala läns Hushållnings-förbund.
Andra upplagan, med en karta. Pris 50 öre.

Smärre samlade skrifter i Landthushållningen, utgifna
af J. Arrhenius.

1. **Om Egofriden**, jemte anvisning att anlägga lefwande
häckar samt att uppföra annan ändamålsenlig fång-
sel. Af J. Arrhenius. Tredje upplagan. Pris
25 öre.

2. **Om stallgodset**, dess rätta behandling och använd-
ning af olika jordmaner samt för olika wärtslag. Af
J. Arrhenius. Tredje upplagan. Pris 50 öre.
3. **Den bästa bifupan** eller entlaste och bästa sättet för
bistötelsen, efter Tzierzens method, med 13 träsnitt
Af P. Bergmark. Pris 35 öre.
4. **Om hwitmosfarna**, deras nytta och tillgodgörande
för wårt landbruk. Af J. Arrhenius. Andra up-
plagan. Pris 50 öre.
5. **Wart bästa Guld** eller några ord till landtmannen
uti en för jordbruket hyllertigen viktig fråga. Af
J. Arrhenius. Andra upplagan. Pris 50 öre.
6. **Om de för landbruket nyttiga wilda djuren** hwilka
såsom landtmannens wänner och bundsförwandter böra
skyddas. Efter Oleger af J. A. Afzelius. Andra
omarbetade upplagan. Pris 50 öre.
7. **Om odlingen af humle** samt dess behandling till
winande af en för bryggerierna tillgod handelswara.
Efter J. von Büschhoffhausen, med förord och tillägg
af J. Arrhenius. Med 6 träsnitt. Pris 50 öre.
8. **Om odlingen af Sockerbeter**. Af J. Arrhenius.
Fjerde upplagan. Pris 50 öre.

Denna utgifna utkomna fjerde upplaga har blifvit om-
arbetad efter sednaste ärens i Sverige winna erfarenhet om
sockerbetsodlingen, samt försett med anvisningar om sockerbeters
användande såsom kaffesurrogat samt till beredning af bet-
mos, betsirap och betsocker, hwaraf i enstaka hushåll-
ningen betydliga fördelar kunna winna.

9. **Om mjölkhushållning och Smörberedning**, med 8
träsnitt. Af Fr. Cederberg. Pris 50 öre.
10. **Om husdjurens utfodring i miswäxtar**. Af J.
Arrhenius. Andra upplagan. Pris 50 öre.
11. **Om ostberedning**, med 6 träsnitt. Af Fr. Ceder-
bergh. Pris 50 öre.

N:o 9 och 11 af förenamnde småskrifter, författade af uti sta-
tens tjenst anställda undervisare i boskapskötseln och mejerihushåll-
ningen, Lofnunt J. Cederbergh, innehålla detaljerade praktiska före-
skrifter angående mejerihushållningens ändamålsenliga anordnande för
winande af framgång wid beredning af ost och smör — och lemnas
i den förra af dessa skrifter fullständiga anvisningar såväl om den
Swartziska afkylningsmetoden för mjölksens behandling som
om den Solsteinska och den Gussanderiska mejerimetoden,
samt uti den sednare föreskrifter angående beredningen af de bästa så-
väl swenska som utländska ostsorter, deribland apwen om sättet för
tillverkningen af den berömda Cheddarosten, som med god winst
kan uphättas så väl på den swenska som på den engelska marknaden.

- 12 **Om värtarnas foda samt om de medel, genom hvilka jordens fruktharhet kan underhållas och förökas.** Af Oscar Nylander, Assistent vid Kongl. Landbruks Akademiens Agrikultur-kemiska Förförelseanstalt. Pris 60 öre.

Detta hufte lemnar en författad framställning om värtarnas anmen samt om gödningsmedlens förkomst, sammanfattning och användning. Särskildt redogör förf. för de artificiella gödningsamnenas sammanfattning och värde för olika jaden. Äfvenså angives mångden som af dessa gödningsämnen erfordras för godslagen af tunnlandet, samt tiden och sättet för denna godslagen till hvar och en af de särskilda kulturväxterna.

13. **Om mossar, deras behandling och tillgodogörande för olika ändamål, af G. B. Zetterstedt, Landbruks Ingeniör.** Pris 50 öre.

Detta hufte har följande innehåll: 1) Om mossars olika slag och beskaffenhet samt om vattnen för att dessa skola vara lösnade att odla till åker och äng; 2) Om mossars afsättning för olika ändamål: a) för odling till åker och äng, b) för upptagande af bräntor, c) för befördrande af flogewatt samt d) för minskande och afvärande af frost. Sedan förf. härvid framställt afställiga "allmänna anmärkningar rörande mossars afsättning" öfvergår han 3) till framställningen af de speciella metoder som böra följas samt de arbeten som böra utföras vid olika slags mossars odling till åker och äng, med bifogande af detaljerade kostnadsberäkningar för dessa arbeten. Slutligen visas 4) sättet för tillgodogörande af mossar vid beredning af bräntor, 5) vid uppdragning af flog d afsädd mofsmark samt 6) för frambringande af gras på mossar utan odling i vanlig mening, eller att "odla med watten och is", der läget och wattenutgången är sådan, att mofsmarken kan sättas under watten, som får bottenryssa och på wägen såsom isbränna boda de öfre lefwande mofslagren, hvilka sedan genom fortsatt öfverflutning öfvergå till gräsbarande mark, på hvilket sätt ängar danas på flera ställen i de norra länen, der från elfwarne och strömdragen betydliga wattenmassor kunnat på förenamnde sätt begagnas till odling och omgesättning af förut ofrukthara mofstrakter. Till sist lemnar förf. 7) anvisningar om "olika sätt att använda hvitmossa", derwid äfwen omnämmande sednare tiders försök att af hvitmossa bereda papper.

Arbetet åtföljes af en tecknad, framställande "afdelningsplan för en mofsbodling", med hvilken tecknad förf. åsynar att åstadliggöra huru de öppna diken lämpligast och ändamålsenligast böra laggas å mossar, som odlas för att ombildas till åkrar och ängar. Då ofta och wäntligen stora fel begås vid afdelningen, så att mossarne öfver höjledes och bortföras, och mofsbodlingar i öfrigt icke fallan orätt både företagas och utföras, så förtjena de i denna skrift lemnade föreskrifter och anvisningar ett berättigadt afseende, i all synnerhet som de äro grundade på mångårig praktisk erfarenhet.

Äf i detta land, hwarutgåst uti de norra och mellersta delarne af det samma, finnas stora widder, som upptagas af ödsliga och ofrukthara mossar, hvilka ej allenast själfwa ingenting frambringe, utan genom sin frostlandthet stada frugliggande odlad jord, har det warit författarens onskan att lemnas en saker och pålitlig ledning för moss-

ars odling och nyttiga tillgodogörande med utrotande derwid nästast, så att äfwen de redan odlade jaden derigenom i samma rikare och sattare stöddas.

14. **Hjelpreda wid den första behandlingen af Husdjurens allmänaste sjukdomar.** Till landtmannens tjänst utarbetad af G. A. Lindqvist, Adjunkt vid Kongl. Veterinär-Institutet i Stockholm. Pris 1 Rdr Rmt.

Husdjurskosteln har i våra dagar lyckligtvis tillunnat sig betydlig uppmärksamhet och landtmannens förnamsta besöken utgöras nu mera oftast af hans husdjur, hvilka rätt wärd och skötsel betingar den afkastning, som af dem kan winnas. Att wid förekommande sjukdoms- eller olycksfall kunna rätt behandla husdjuren är sålunda för hwarje djuregare en sak af största wikt, och det är ett behof för honom att hwarid ega tillgång till en skrift, som i korthet och uti ett populärt språk framställer hwad han på egen hand kan åtgöra för befördrande af ett godt hellsotstånd hos sina husdjur samt lemnar honom råd uti hvilka fall, behandlingen af djurens sjukdomar måste anföras åt en skicklig djurskötare.

Närvarande lilla arbete offer att fylla förbemaide behof samt att derjemte kunna tjena till ledning för den undervisning wid landbrukskostelorna, som enligt reglementet för dessa skolor bör, rörande husdjurens behandling wid uträffande sjukdomstillfällen, lemnas landbrukslärlingarne. Då det större wetskapliga arbete, som utylligen utgjorts af Föreläsaren för Kongl. Veterinär-Institutet i Stockholm, professorn m. m. dr. Fr. Lundberg, hvilket arbete wi förutsätta redan finnes uti hwarje bildad landtmans boksamling, äfvensom uti hwarje sockenbibliotek, genom sin omfattning icke lampar sig till undervisningsbol wid landbrukskostelorna, och det arbete som hittills för omformalde lärämnen begagnats wid dessa skolor, nemligen *Spinoza's*, "Rådgiwars wid behandlingen af Husdjurens sjukdomar", öfversatt och bearbetad af professor G. B. Zetterstedt, nu mera i det närmaste utgått ur bokhandeln, har författaren på min uppmärksamhet sammanfattat närvarande arbete i förbemaide dubbla afsigt, att det samma dels måtte wid landbruksläroverken kunna tjena till ledtråd för undervisningen beträffande husdjurens sjukdomar, dels för landtmannen utgöra en saker och pålitlig rådgiwars wid behandlingen af husdjuren, då dessa hemsofas af sjukdomar och olycksfall, som, om för dem ej widtagas lampiga åtgärder, lätt kunna leda till stora och kannbara förluster, hwaremot de oftast lätteligen kunna förekommas, om djuren lemnas en rätt skötsel och behandling.

Författarens och förläggarens afsigt med utgiwandet af detta lilla hufte har slutligen i hufvudsaken varit att genom det samma afwen hos den stora allmänheten, som hwariken har råd att kopa eller lust att läsa större och widlyftigare arbeten, söka medverka till spridande af kännedom om husdjurens lampiga behandling wid inträffande sjukdomsfall, samt att sålunda främja husdjurskostelns vidare utwedling och forskofran inom landet och derigenom äfwen befördras hela vår landthushållnings fortgång och förbättring på en fast och saker wäg, som leder till inkomster icke endast för ögonblicket, utan för framtiden samt derwid lemnas rikare och mera lösnade afkastning, i mån efter som jordbrukarne uti sin hushållning fortgå på denna wäg.

De sålmedel, som för skuldomarnes botande uti detta arb
föreskrifvits, äro alla af den beskaffenhet, att de erhållas af 1
som helst på hvarje apotek. En del af dem, såsom malort, en
m. fl. kan och bör landtmannen själv upplåta af de växter, som
femna på hans fält, då han derigenom besparar tentanta u
och med mindre kostnader kan soria för återställandet och bibeh
det af sina lundens viltbesinnande.

Tabeller öfver värtfödan, som måste finnas uti ett
tillföras till den odlade jorden för de skörd
hvilka tagas från henne samt öfver mängden
denna värtföda uti de vanliga gödnings
nena, af Oscar Nylander. Pris, med två lith
fierade och färglagda plancher, 1 Rdr Rmt.

De tabeller kunna en åstundig öfversigt, med beräkningar
ligt Ruchens Handbok i Svenska jordbruket, öfver man
af den goda värtfödan hemta ur jorden, samt huruledes denna
måste underhållas och ersättas genom gödningen med de ämnen, hi
er finnas uti jorden i så stora quantiteter, att de släpse, allt efter
vårningen förår, förstå att lemna naring åt de odlade värt
Landbrukaren finner här en tabellarist framställning om man
och beskaffenheten af den föda, som upplagas pr tunnland af de
skilda kulturväxterna samt anvisningar om huru, genom använt
af tillgängliga gödningsämnen, behörig ersättning må lemnas åt
den för hvad genom skördarne från henne borttages. — Ht heran
någor beröras och upplysas vidare af följande afven helt nyligen u
arna arbete:

Om de femifla gödningsämnena, efter George Ville, fri l
arbetning af C. E. Bergstrand, Stockholm 1870. Me
4 halmt och en lithegratierad planch. Pris 2 Rdr Rmt

Dea arbete innehåller för, vid rikets instalten i Vincenn
des föreståndare Professor George Ville hallna, föredrag öfver
erfarenhet, som under en följd af år besträdes vunnits rörande
vandningen af fullständig kemist gödning för de odlade växterna,
hvilka förut blifvit lagda i dagen de ovedersägliga fördelar, som
att vinna genom ett rationellt begagnande af kemiska gödningsäm
ne bibehållandet och förökandet af de odlade fältens bördighet.
Såväl finnas widjagade "Gödningsformler" eller uppgifter om
den ändamålsenliga sammansättningen af kemiska gödningsämnen för
hvete, råg, korn, hafra, ärtor, vicker, bönor och klöjor
för raps, lin och hampa, samt för rosor, kålrotter, bet
och potatis, äfvensom för odlade gräsvaltar; jemte anvisn
gar huru kemist gödning lämpligast användes i föreni
med stallgödsel, samt föreskrifver huru de kemiska gö
dningsämnena böra förvaras och behandlas tills de an
vändas såsom gödning på fälten och huru derwid i olit
joll och med olika gödningsämnen böra försöras.

Norrbottens Läns Kungl. Hushållnings- Sällskaps

Matrikel år 1872.

Ordförande:

S. P. Bergman, Landshövding, Öfverste i armén, K. M. D.
N. S. D., N. B. D.

Vice Ordförande:

W. v. Rehaujen, Öfverste-Löjtnant, N. S. D.

Sekreterare:

August Cajanus, Telegrafkommisarie.

Förvaltnings-utskottet:

Ordföranden.

Vice Ordföranden.

Sekreteraren.

Nyström, J. E., Förste Landtmätare, Afrittrings-streksman.

Widmark, H., Kapten, N. B. D.

Grape, J., Kapten, N. S. D.

Englund, S. A., Kyckherde.

Suppleanter:

Schough, N., Kapten, N. B. D.

Helm, B., Lärverksadjunkt.

Hushållnings-gillen.

Enke Stad.

Ordförande:

A. Björkman, Med. Doktor.

Ledamöter:

Abbe, A., Apotekare.
 Annéus, N. E., Postinspektör, R. W. D.
 Backman, G. J., Rektor.
 Bergman, S. P., Landshövding, Överste i armén, R. N. D.
 R. S. D., R. W. D.
 Bergström, N. E., Handlande.
 Brandt, S. E., Guldsmid.
 Cajanus, A., Telegrafkommisarie.
 Dahl, D. J., Löjtnant.
 Ennes, G. A., Sägsmästare.
 Fergberg, B., Handlande.
 Genberg, J. A., Landsfekteterare.
 Gowenius, P., Handlande, v. Konjul.
 Hackzell, S. W., Ingeniör.
 Grape, K. J., Kapten, R. S. D.
 Hammaren, A., Radman.
 Helm, D., Lärverksadjunkt.
 Helm, B.,
 Huß, J. A., Radman.
 Lundblad, A. R., Disponent.
 Lönnegren, A. W., Lektor.
 Nilsson, E. G.,
 Nyström, J. E., Förste Landtmätare och Afvittrings-styresman.
 Rydberg, G. A., Bankkamrer.
 Sahlin, J., Lärverksadjunkt.
 Schough, R., Kapten, R. W. D.
 Chairp, Norman W., Disponent.
 Sundström, N., Handlande.
 Sundström, H. J., Handlande, v. Konjul.
 Sundström, N. P., Handlande och Sjökapten.
 Sundberg, D. D., Handlande.
 Tengstedt, C., Tullförwaltare.
 Thulin, G. E., Fängelsedirektör.

Trysén, A., Bergmästare.
 Nilman, G., Länsnotarie, v. Håradshövding.
 Waldenström, Nith. Landtraktmästare.
 Waldenström, N., Ingeniör.
 Widmark, H., Kapten, R. W. D.
 Widmark, P. J., v. Kollega.

Pite Stad.

Ordförande:

Kingius, E. A., Telegrafkommisarie.

Ledamöter:

Edén, P. D., Rektor.
 Haggström, G., Tulluppsyningsman.
 Lindfors, J., Kapten.
 Lundström, A., v. Rektor, R. W. D.
 Nyman, G. E., Radman.
 Rutbäck, D., Bergmästare.
 Ulander, E., Lärverksadjunkt.
 Wallmark, E., Byggmästare.

Haparanda Stad och Neder-Torne Socken.

Ordförande:

Burman, G. E., Kyrkeherde.

Ledamöter:

Haparanda. Bellman, G. W., Telegrafdirektör, Löjtnant
 R. N. St. D. 3:de Kl.
 Bergsten, A. G., Håradshövding.
 Burman, G. D., Telegrafassistent.
 Bostrom, J. D., Handlande.
 Jönberg, N. P.
 Genberg, D., Provencialsäkare.
 Grape, J., Lärverksadjunkt.
 Grape, Th.,
 Lindström, J. J., Postkommisarie, R. N. St. D.
 Hertzman, W., Handlande.
 Helmström, Jor., Garfware.
 Kreek, A., Tullförwaltare.
 Lindh, J. W., v. Konjul.

Paparanda	Pipen, J., v. Rector
	Pipen, G., Ingeniör.
Mattila	Stenberg, G. G., Håradshöfding, M. B. D.
Paparanda.	Strömberg, J., Färgerifabrikör.
	Törnsten, A., Majer, M. S. D.
	Ullerström, G. A., Handlande och Hemmansegare
	Ullerström, B.,
	Wallin, A. A., Kronfogde och vice Håradshöfding, M. B. D.
	Wennerström, A., v. Consul och Handlande
	Westergren, G., Handlande
	Zachrisson, Abr.,
Wojakala	Zachrisson, A.,
Paparanda.	Östling,
	Sjöman, G. L., Apotekare.
	Sjöman, B., Handlande.

Pite Socken.

Ordförande:

Dijebyn.	Rehaujen, B. v., Öfverstelöjtnant, M. S. D.
----------	---

Bedomoter:

Dijebyn.	Andersson, Brynolf, Hemmansegare.
	Berglund, P. A., Lämnademan.
Pillpite.	Björkman, G., Hemmansegare.
	Burman, A. G., Kronolänsmän.
Pithelm	Backström, A., Riksdagsman.
Dijebyn.	Clauén, A., Handlande.
	Clauén, J., Regementskrifvare.
Van n.	Danielsson, A., Hemmansegare.
Dijebyn	Danielsson, G. D., Hemmansegare.
	Degerman, G., Fägmästare.
J. r.	Degerman, J., Brukspatron.
Dijebyn.	Eriksson, M. A., Hemmansegare
Brundafwan.	Eriksson, Nils,
Örnsten	Eriksson, G. Gust,
Dijebyn.	Hedawist, G. A., Handlande.
Böble.	Hedawist, G. A., Hemmansegare.
Dijebyn.	Hellgren, Joh.,
Hertlar	Hertlund, Joh., Lämnademan.
Bergfors.	Hägström, M. L., Inspektör.
Hertlar.	Jensson, Joh., Hemmansegare.

Z ulonäs	Larsson, G. J., Hemmansegare
	Larsson, J. G.,
Dijebyn.	Lundberg, P.,
	Marin
	Marsson
Refnäs	Mattsson
Alt	Nöström
	Nygren,
Renemart	
	Rhebera,
Storstrand	Sandström, Ingeniör.
Dijebyn.	Sjöman, J. L., Doktor, Prost

	herde, L. B. D.
	Ström, M. L., Majer, M. S. D.
Swensbyn	Stall, Matt Hemmansegare
Hertlar	Sundström, Joh.,
Dijebyn.	Walter, G. L. von, Kronolänsmän
	Wistlund, J. B., Hemmansegare.
Refnäs.	Sjöman, M. A.,
Dijebyn.	Sjöman, P. A., Riksförord.

Neder-Pule Socken.

Ordförande:

Englund, J. A., Riksförord

Bedomoter:

Alwa.	Almqvist, Hemmansegare
Waddwif	Andersson, M. P., Hemmansegare
Sundem	Andersson, J., Lämnademan
	Andersson, G. G.
	Andersson, A.,
	Andersson, A. P.
Björby.	Bergström, J. A.
Sunderbyn.	Bergström, J. L.
Rutwik.	Bergström, G. A.
Gila Staden	Bestrom, G. D., Håradshöfding, M. B. D.
	Bestrom, B., Ingeniör.
Sunderbyn	Bianström, P. A., Ingeniör
Gila Staden.	Curtelius, D., Kronfogde.
Alwa.	Erikson, J. G., Hemmansegare.

Björnsby. Griseien, E. A., Råmndeman.
 Grönäs. Englund, E. P., Hemmansegare.
 Göla Staden. Engström, J., Brännmästare.
 Westmark. Grisen, M., Hemmansegare.
 Årva. " "
 Björnsby. Engqvist, "
 Årva. Fabrics, f. Råmndeman.
 " Fabrics, M. P., Hemmansegare.
 Gaddvik. Regelmark, E. A., Ducter.
 " Hedström, M., Hemmansegare.
 Göla Staden. Hedström, M., "
 Årva. Hjertstedt, Gastgäfware.
 Sunderbyn. Holmgren, D., Mattare.
 Gustafsfid. Helm, Rånjunkare.
 Sunderbyn. Hellström, G. B. L., Ingeniör.
 " Hellström, E., "
 Årva. Holmström, E. B., Vestnaut.
 " Järfen, J., Hemmansegare.
 Bensbyn. Jacobson, S. D., Lånsdjurkare.
 Åhlwif. Jacobson, H., Hemmansegare.
 " Johanson, D., "
 " Jönsson, D., "
 Göla Staden. Kramer, G. J., v. Håradshöfding.
 Årva. Larsson, E. P., Råmndeman.
 Björnsby. Lindgren Elton, J. K., Handlande.
 Sunderbyn. Lindström, M. J., f. Handlande.
 Gaddvik. Lindström, M., f. Råmndeman.
 Antnäs. Miltopée, Edw., Hemmansegare.
 Åhlwif. Nilsson, Ol., "
 Berjelseländet. Nilsson, M., "
 Sunderbyn. Nilsson, f. Hemmansegare.
 " Nordwall, J., "
 Åhlwif. Nordström, M. P., Hemmansegare.
 Björnsby. Nordberg, S., Ingeniör.
 Göla Staden. Nyström, Gastfware.
 Berjelseländet. Näswall, Råmndeman.
 Pehrson. Oleson, Olof, Hemmansegare.
 " Oleson, M., "
 Sunderbyn. Rintqvist, P. P., Handlande.
 Åhlwif. Runtb, E., Ingeniör.
 Sanden. Sandberg, J. J., Hemmansegare.
 Göla Staden. Segergren, M. B., "
 Sanden. Sundström, J., "
 Pehrson. Sundqvist, H. P., "
 " "

Åhlwif. Zurdshall, J. G., Hemmansegare.
 " Wiström, E. O., Gastgäfware.
 Göla Staden. Wiström, Ridelsh, Herr.
 Sunderbyn. Zhlund, D., Ingeniör.

Ostwer-Pule Socken.

Ordsforande:

Beden. J. K. Meijer, Apethetari

Pedamoter:

Brebyn. Backman, O. J., Råmndeman.
 Bedträstorp. Bergman, E. O., Kapten.
 Sapaat. Bergdahl, M., Håradshöfding.
 Zuntla. Bergqvist, M., Slegorpphyningeman.
 " Blomqvist, J. J., Hemmansegare.
 Beden. Edsall, D. J., Gastfware.
 Zwartbyn. Gröen, D., Telfman.
 Buddbyn. Gröen, G., Råmndeman.
 " Gröen, J., Hemmansegare.
 " Hertzberg, J., "
 Zwartla. Grave, Handlande.
 Bredafer. Hansson, A. L., Hemmansegare.
 " Hansson, M., "
 " Holmström, G. P., "
 Zwartla. Hjertberg, B., Inspektör.
 Beden. Hallgren, J., Landthandlande.
 Buddbyn. Johanson, K., Sägwerksegare.
 " Johanson, M., Telfman.
 " Johanson, J., (unga) Hemmansegare.
 Beden. Johanson, D. G., "
 Unbyn. Johanson, M., "
 Beden. Jönsson, J., "
 Beden. Lindgren, G., "
 " Lindgren, J., Inspektör.
 Åhlwif. Lindgren, J., Hemmansegare.
 " Lindgren, M., Skollarare.
 Bredafer. Mattson, M. P., Hemmansegare.
 Beden. Nilsson, J., "
 Bibbyn. Nilsson, M. P., "
 Wittjers. Nordling, A., Telfman.
 Årva. Nordström, J., Hemmansegare.

Harads	Nordström, J. G., Hemmansegare.
Swartbjörns-	Nordqvist, "
byn.	Nordlund, J. G., "
Unbyn.	Nordström, P., "
Heden.	Nyberg, M. D., "
Buddbyn.	Nyberg, S., "
Wittjerf.	Nyberg, L., "
Swartbyn	" " " "
Unbyn.	Olofson, M., "
Swartbjörns-	" "
byn.	Olofson, M. P., "
Heden.	Pettersen, J. G., "
Swartbyn.	Pettersen, J. P., Kyrkewärd.
Witbyn.	Pettersen, S. P., Hemmansegare.
Ljusås.	Petterson, O. S., Inspektör.
Buddbyn.	Rutqvist, S. A., Hemmansegare.
Uminne.	Sandstedt, J. S., Direktör.
Heden.	Schönfeldt, K., Komminister.
St. an.	Schluter, G. D., Sägwerksegare.
Heden.	Stechén, A. A., Kyrkoherde.
	Strandberg, M. P., Handlande.
	Sundbamm, A., Gästgärdare.
St. kamant.	Sundqvist, G. S., Hemmansegare.
Helm' ab.	Sundström, G. S., Handlande.
Brebyn.	Sundström, J., Hemmansegare.
Sägwaft.	Wautin, L., Hemmansegare.
Ljusån.	Witström, G. W., Landthandlande.
Swartbyn.	Zellberg, G., Snickare.
Heden.	Öhrman, G. D., Krenolänsmän.
Swartbyn.	Öhring, S. P., Hemmansegare.
Swatla.	Österberg, L., Sägwerksegare.
Bredåker.	Öström, M. P., Hemmansegare.
Heden	Öqvist, G., Ingeniör.

Nane Socken.

Ordförande:

Sjöstedt, A. Landbrukare.

Besamöter:

Nånbyn.	Bergmark, L. D., Landsfiskal.
Melderstein.	Edén, M., Komminister.
	Owen, E., Inspektör.

Strömjund.	Rantund, G., Sägwerksegare.
Nånbyn.	Salander, J., Handlande.
Prestholm.	Sundqvist, G., Hemmansegare.
Böhle.	Stenberg, P., Inspektör
Nånbyn.	Wenaström, G., Skollärare.

Neder-Kalix Socken.

Ordförande:

Kyrkeförestaden. Hummel, D., Brukspatron, M. W. D.

Besamöter:

Kyrkeförestaden.	Andersson, A. G., Arrendator.
	Andersson, G., Lullförvaltare.
Nånbyn.	Bergmark, J., Handlande.
Kyrkeförestaden.	Bergström, G. L., Inspektör.
Ytterbyn.	Bergström, Carl Olof, Hemmansegare.
	Bergström, Olof, "
	Brattberg, Axel, Herr.
	Bäckman, W. D., Telegrafkommisarie.
	Bäckström, A., Handlande.
Nånbyn.	Englund, M. D., Hemmansegare.
Björknäs.	Gräpe, J., Kapten, M. S. D.
	Hackzell, G. M., Krenolänsmän.
Åkrofen.	Heinrichs, Landbrukare.
	Holmertz, Sägmaskare.
Kolfs.	Hörner, G., Postmaskare.
Kyrkeförestaden.	Hägström, G. M., v. Konjul.
	Jacobsen, Jac., Hemmansegare.
Siknäs.	Lindgren, Jch.,
Gammelgård.	Rutberg, J., Kapten, M. S. D.
Kyrkeförestaden.	Ström, D. G., Apothekare.
	Ström, W., Notarie.
Ytterbyn.	Sjöström, G., Hemmansegare.
Kolfs.	Stenström, J. W., Apothekare.
Nånbyn.	Strale, And., Hemmansegare.
Kyrkeförestaden.	Swanberg, P. A., Handlande.
	Sällström, J., Handlande.
Björkforß.	Törnqvist, Ad., Inspektör.
Kyrkeförestaden.	Wallgren, A., Råpslagare.
	Wislund, D., v. Kontraktsprest, L. M. D.
	Åberg, M. G., Sjerdingman.
	Åström, Fredrik, Hemmansegare.

Öfver-Kalix Socken.

Ordförande:

Edwall, K. J., Kyrkoherde.

Ledamöter:

Bränna.	Vjörtingsen, G., Handlande.
Heden.	Brännwall, Hemmansegare.
Swedjan.	Brännwall, M. P., Hemmansegare.
Swartbyn.	Engström, E., "
	Ersen, D., "
	Grauström, E., Råmndeman.
Redupp.	Grundén, C. G., Sägwerksegare.
Bränna.	Gautsen M. P., Hemmansegare.
Winn.	Händel, J., Jacob, "
Gyljen.	Krook, B., Inspektör.
Mikajers.	Larsen, E., Hemmansegare.
Nybyn.	Larsen, Lars, "
Kelmjers.	Lindbäck, Fredr., "
Bränna.	Lundin, S. S., Handlande.
Gultet.	Millsen, E. S., Hemmansegare.
Jock.	Millsen, M. P., "
Wännäs.	Millsen, M. A., "
	Sandman, M., Kronolänsmän.
Bränna.	Stenberg, B., Handlande.

Carl Gustafs Socken

Ordförande:

Stjernberg, B., Landtkirkefare

Ledamöter:

Kuckola.	Ånundi, J., Hemmansegare.
Lappträsk.	Bertram, Juste S., Hemmansegare.
Kaunzi.	Bucht, J. P., "
Kuckola.	Frank, H. S., "
	Grape, S., Kyrkoherde.
Kirkumana.	Händel, J., Hemmansegare.
Karungi.	Kynylä, "
Korpikylä.	Strand, J. S., "
	Tuohela, J., "
Karosjetti.	Wällefsti, Pehr Nilsson, Hemmansegare.
Korpikylä.	Alja, P., "

Öfver-Torneå Socken.

Ordförande:

Müller, A., Disponent

Ledamöter:

Matarengi.	My, C., Handlande.
	Bergdahl, C. M., Landeskiftal
	Grape, P. D., Kommunifiser.
	Hackzell, H. W., Kronofogde.
	Lambinen, J. Gabrielsen, Hemmansegare.
Pello.	Lindgren, M., Handlande.
Matarengi.	Man, P. A., "
Niemis.	Utterstrom, D., "
	Wällimaa, J. P., Hemmansegare.

Pajala Socken.

Ordförande:

Kengis. Sohlberg, C. J., Brut patron

Ledamöter:

Kieriswara.	Allatala, D. J., Hemmansegare.
Johopietti.	Åro, G. J., Gästgärdare.
Kengis.	Bergström, J., Hemmansegare.
	Björken, C. J., d. D. tor
	Galk, C. W., Handlande.
Muoniowaara.	Herttunen, B., Handlande.
	Hedertun, D. R., Sägmaskare.
Pajala.	Lasju, Janssen, Hemmansegare.
	Pajala, J. S., "
	Pajala, H., Hemmansegare.
	Pellisa, H., Gästgärdare.
	Stenberg, E., Pastor
	Tengman, C., Handlande.
	Wickman, J. C., Sägmaskare.

Arjeplogs Socken.

Ordförande:

Winnberg, Th., Kyrkoherde.

Ledamöter:

Murholm. Burman, D., Kronobåbo.
 Vångnäs. Carlberg, S. U., Kyrkewård.
 Thorberg. Kjellström, B. L., Handlande.
 Vuft. Holmström, S., Kronolänsman.
 Räckjund. Sundström, S., Råmudeman.
 Vatjaur. Wallström, S., Kronohemmanåbo.

Arwidsjauris Socken.**Ordförande:**

Skarin, S., Kronolänsman.

Ledamöter:

Glemmerträsk. Engelmärk, S. G.
 Engelmärk, Döc., Inspektör.
 Lappträsk. Kjellström, C. N., Pastor.
 Bofjelle. Granberg, S. A., Hemmansegare.
 Glemmerträsk. Högberg, S. P., Skollärare.
 Klum, A. G., Handlande.
 Lindgren, C.
 Vachtjaur. Lingström, C. G., Kronohemmanåbo.
 Glemmerträsk. Lörngren, A. D. D., t. f. Sägmaskare.

Enontekis Socken.**Ordförande:**

Curtelius, S. D., Kyrkoherde.

Ledamöter:

Karejuando. Hackzell, C. J., Kronolänsman.
 Maunu. Grape, S., Klockare och Hemmansegare.
 Samisomutka. Naattamaa, S., Kateket.

Suckasjärwi Lappmark.

Stenberg, Pastor.

Sockmocks Socken.**Ordförande:**

Lothigijs, C., Sägmaskare.

Ledamöter:

Vertin, M. T., Kateket.
 Boqvist, E. A., Krålskemmanåbo.
 Eriksson, Er. Ol., Nybyggare.
 Korhman, E. S., Landthandlande.
 Mannberg, D. S., Landtbrukare.
 Mannberg, S. D., Klockare.
 Merdlund, N. S., Nybyggare.
 Sandqvist, S.
 Allenius, S. G., f. d. Kronolänsman.
 Westerlund, C. A., Kronolänsman.
 Mattisudden Westerlund, S. G., Nybyggare.

Gellivara Socken.**Ordförande:**

Silfwerbrand, Th., Kronolänsman.

Ledamöter:

Appelqvist, Skollärare.
 Engelmärk, Skogsuppsyningsman.
 Landström, C., Nybyggare.
 Pehrsson, Råmudeman.
 Stenberg, Pastor.
 Söderberg, Klockare.
 Åström, S. L., Ringstelt.

Styrelsen öfver Afwa Landtbruksskola.

Ordförande: Herr L. J. m. m. E. P. Beroman
 Sekreterare och Stättmästare: Tel. A. m. m. A. Cajanus
 Ledamöter: Förvaltnings-utskottet
 Kaptenen m. m. N. Scheugh.
 Disponenten A. N. Lundblad.
 Förstuan G. J. Berglund.
 Guldsmiden G. J. Brandt
 Landträningsmastaren F. Waldenström.
 Inspektörer: Förste Landtmätaren J. G. Nyström
 Handlanden D. D. Sundberg
 Länsdjurläkaren J. D. Jacobsen.
 Suppleanter: Ingenjören P. A. Brännström.
 Handlanden N. G. Bergström.
 Kyrkoherden A. A. Stedjén.
 Skolan's Högskolestyrelse: Herr S. A. Fogelmarck.

Norrbottens Län

Kungl. Hushållnings-Sällskaps

Handlingar

for

1872—1873.

Uleå, 1873.
 Aktiebolagets Tryckeri

Protokoll,

hallet wid Norrbottens länss Hus-
hållnings-sällskaps sammanträde i
Enle den 28 Januari 1873.

Närvarande: Ordförande: Sällskapets vice Ordförande,
Herr Öfverstelöjtnanten och Riddaren W. von Nehausen,
och Herrar retter G. J. Backman, hemmansegarne S.
S. Bergström från Björshyttan och J. A. Bergström från
Sunderbyn, dotter A. Björkman, skoldläraren N. Ben-
dén, guldsmeden J. E. Brandt, ingenjören P. A. Bränn-
ström, kyrkoherden J. A. Englund, jägmästaren G. A.
Gunnar, s. d. handlanden J. M. Kinnell, landssekreteraren
H. A. Östberg, läroverksadjunkterna D. M. Helm och
B. Helm, länsdjurlätaren J. D. Jacobson, förste landt-
mätaren J. E. Nyström, ingenjören E. Rönth, kaptenen
och riddaren R. Schouh, konsul H. J. Sundström,
v. häradsbördingen G. Ullman, kaptenen och riddaren
H. A. Widmark, redaktören P. S. Widmark samt under-
tecknad, Sällskapets sekreterare, som förde protokollet.

§ 1.

G. D. Öppnades sammanträdet af hr vice Ord-
föranden, som meddelade att Sällskapets Ordförande,
hr Landsbördingen, Kommendören G. P. Bergman af
sjukdom wore förhindrad att leda förhandlingarne.

§ 2.

Anmodades undertecknad att föredraga årsberättel-
sen, som hade följande lydelse:

Berättelse till Norrbottens län's Hushållnings-
sällskap för år 1872,

afgifwen wid allmänna sammanträdet den 28 Jan. 1873
af dess Sekreterare.

Norrbottens invånare hafwa äfwen för det år som nu
förflutit rent bewis på naturens gismildhet. Våren inledd
tidigt, så att sådden till största delen kunde försäggas redan i
maj; men den under hela juni och början af juli ihållande
torstan hindrade växtens utveckling och betade med ett hel
och hållet förqväfwa den tyvande lifskraften. Den derest
inträffande riktiga nederbörden i förening med jemn värm
förmådde dock att icke blott framkalla nytt lif, utan äfwen att
med stor hastighet föra såden till mognad. På högre belägna
af mager jandjerd eller af tung, icke fullt luftrad lerjord be-
stående åkrar förorsakade visserligen torstan nannwänd skada
hvilket äfwen blef förhållandet med hårdwallsångar, men
uppfattadt i dess helhet har Norrbotten blifwit wälsignadt
med ett godt år. De wertningar som i sedligt och etenemist
afseende en följd af god ärowärt haft på befolkningen stela
wid slutet af denna öfwerfikt antydas, men här torde wara
stat att framhålla en werkan som kan anses mindre gynsam.
Det har under senare år icke warit förenadt med några små
righeter att erballa lärningar wid länets **landtbrukskola**.
Under 1871 wist sig likwäl de första tecken till att mindre
hög förefanns för winnande af den grund och utbildning i
jordbrukets förrättningar, som nu mera uppfattas såsom enud
gånglig för dess fortkomst. Denna elust har ännu tydligare
framtradt under 1872 och det har gatt trögt att få in några
nya ansetningar till de lediga platserna. Endast en enda sa-
dan från länets nedre och närmare belägna sednar har ingatt,
hwaremot twenne lärningar från en med finst befolkning för-
sedd seden blifwit antagna. Detta senare förhållande jemte
de flere besöken från andra finsta sednar wid Björtsjöns hnas
angitwa att man i dessa wafnat till insigt om nödwändig-
heten af en mera ändamålsentlig behandling af jorden och
ladugårdens alster, och man får heppas att detta nywatuade
behof skall bära waraktiga frukter. Tillförene har icke mer
än en larling af den finsta befolkningen genomgått landt-
brukskolan, och denne började efter slutad kurs egna sig at
ett för jordbruknäringen mycket främmande yrke. Dock såges
idkaren deraf på sista tiden börjat egna sig åt en med skolans
ändamål mera öfwerensstämmande sysselsättning, trädgårds-

stättel, och den afwifning från det förelagda målet som denne
f. d. län's hert torde icke förme att ledit till. Det är
sittat i minnet att det förflutna året har varit ett
ett bewis på, att de af Hushållnings-sällskapet ut-
slagna premier till lärningarne stundom ledar till stötan yng-
lingar, som icke hafwa de allwarligaste affigter att sjelfwa
i sin utbildning. Det är dock ett stort förhållande
någon annan. Enligt det som har uttryckt sig i
redan förflutna året i de förflutna åren har det in-
sigt i jordens behandling medser, ar det likwäl betägligt, att
i den delen i det nere landet som kaner större hög ser en
ett lifligare behof af sådana insigter. Det ware just under
de gEDA tiderna som man berde bereda sig på att möta de
härda åren, och om man detta gjorde skulle de senare icke
förmå att åstadkomma sådana rubbningar som ett enda mis-
weckar bittills wist sig förorsaka. Det är häraf twifligt nog
att de förut genomgångna präfningarne icke warit tillräckligt
tillfreds och ledt till allwarlig öfvertanke. Det kan wara
sagt att om man den uttänkt som har varit uttänkt
något agraric men man torde af sin tid på det att
benämt ett uttänkt som har varit uttänkt som har varit
utnäm. Man kan framman af det som har varit uttänkt
ett. Det har i de förflutna åren varit uttänkt som har varit
tunnat som har varit uttänkt som har varit uttänkt
och har varit uttänkt som har varit uttänkt som har varit
sura bör uppfattas såsom mest wardt jordbrukarnes uppmun-
sambet. S sterkt har detta befordrats genom de af **landtbruks-**
ingenior wist uttänkt som har varit uttänkt som har varit
utnäm som har varit uttänkt som har varit uttänkt som har varit
den af hi Magn' t. 1872 som har varit uttänkt som har varit
(Bil. A) upptager 78 förrättningsdagar, hwarunder blifwit
uppgjord plan för 1:ö omläggning af aferjord medelst fäd-
ditning i Elfsbyn nära 17 qv.-reswar; 2:ö myr- eller fär-
utdikning, för beredning af odling 1,449 och för fredande mot
frost 13,818; 3:ö sjöfäntning och derigenom wunnen areal
22,698; 4:ö ängswattning 16,149, eller tillsammans 56,132,12
anadratreswar. Utem ansträngningarne för jordens terlägg-
ning med ut att på 31 af den tiden som har varit uttänkt
förbattrade redskap som har varit uttänkt som har varit
de att i detta län som har varit uttänkt som har varit
till till. Sällskapet af sin ansträngning har varit uttänkt
som har varit uttänkt som har varit uttänkt som har varit
som har varit uttänkt som har varit uttänkt som har varit
som har varit uttänkt som har varit uttänkt som har varit
som har varit uttänkt som har varit uttänkt som har varit
och konstgjorda gödningsämnen. Ut de förra har varit uttänkt

och priset å smöret har i medeltal varit 86,11 öre för skal-
pundet. I medeltal har äfwen samma mängd stummad mjölk
lemnat 2 skalpund est. I detta län ater torde man i all-
mänhet så beräkna i medeltal 6 tanner mjölk för 1 skalpund
smör och i samma proportion för ost, hwilket sätter priset å
mjölken, behandladt wid mejeri, betydligt lägre. Har således
ladugårdsegaren härstades tillfälle att direkt afsätta sin mjölk
till 25 öre tannan, så were det icke wälbekänt af honom att
använda densamma i mejeriet. Att denna anledning har icke
beller det tillämnade mejeriet wid Örnåns kommun till stand.
Mjölken har derstades en strökande afsättning till wanligt pris
och det hade då varit en dårskap att anlägga mejeri. Suren
ringa framgång således frågan om mejerier hittills än haft
i detta län, får man wäl i alla fall antaga att bearbetnin-
garne derför icke varit utan sin nytta. På många ställen i
länet behandlas numera smöret bättre, äfwen af allmogen;
sejfskildt har mangen blifwit tagen ur sin willfarelse att smöret
måste behandlas med groft salt för att bättre kunna bewaras,
och man ser icke så sällan smör, saltadt med finstett salt, om
än lundbageriättet icke hunnit så någon allmännare använd-
ning. Det enda mejeri som med allwar, och förmoeligen
äfwen med framgång, fortsattes, är i öfrigt det å Björtsjöns,
hwars smör betingar 3 rdr högre pris pr 20 skalpund än det
basta smör som af allmogen levereras. Älsnåmaren torde icke
bärra ringa skuld i den långsamma utvecklingen af ladu-
gardsprodukternas bättre behandling, ty han gör i allmänhet
allt för litet afseende på warans beståfvenhet och är allt för
njugg på priset då waran är werkligt god. Då efterfrågan
är stor och tillgången ringa, har de hufwudsakligen ingen
fwärighet att bli af med äfwen den underbaltiga waran, och
han skall icke heller under sådana förhållanden lämna någon
mening att förbättra densamma.

Efter genomläsningen af de inkomna gillesberättelserna
 får man det intrycket af tillståndet i länet, att ehuru till-
 fallena till arbetsförtjenst äro riktiga; ehuru arbetet betalas
 dyrt; ehuru infäktningarna i sparbankerna äro mycket öfver-
 vägande uttagen och ehuru i allmänhet den ekonomiska ställ-
 ningen sålunda förbättrats, så lemna dock befolkningens sed-
 liga välbesinnande afstilligt öfrigt att önska, lika väl som
 anledningarna till de riktiga arbetsförtjensterna icke utan för-
 behåll kunna lesprijas. När man vet, att dessa anledningar
 till en del sammanfalla med tärandet på länets grundkapital,

[illegible]

inhyfsingar, d. w. s. att inhyfsingarne utgöra 55 proc. af socknens befolkning. I janning, är detta den framtidsbild som Norrbotten skall antaga, då wöre bäst att ju förr desto helle packa in och reja sin väg; men man kan med skäl hoppas, att ett så dystert öde icke skall förefa en af naturen så rikt utrustad landsända som Norrbotten. De skatter det innesluter skola icke i ewighet ligga obegagnade. Nutidens wigtigast uppsinuing, jernwägarne, skola en gång uppsöta äfwen om. Medan utkastas planer för deras utsträckning till Angermans elfwen; men de skola icke stanna derwid; ty ett halffärdigt nät skall gifwa ett ofullkomligt fiske och man skall nog finna be-
hewet af att binda äfwen jernwägsnätet färdigt, och då, om icke förr, skall man komma till insigt om, att Norrbotten ha en wida högre betydelse än att för en ögonblicklig winst sköfva sina skogar.

De betänkligheter, som från kustlandet förspörjas, åter finnas icke i berättelserna från det öfre landet. Detta är äfwen helt naturligt. I det öfre landet har man ännu riklig tillgång på skog, och man skulle till och med kunna säga, att den rätta afverkningen der ännu ej börjat, åtminstone i flera af de rikaste skogstrakterna. Det är wäl äfwen af denna orsak, som berättelsen från Jockmed låter så förtrostandesfull. Denna berättelse måste i detta fall ådraga sig serfildt uppmärksamhet, emedan den är afgifwen af en anedd skogstjensteman. Han yttrar sig sålunda: "Skogsafverkningen har under nu rådande gynsamma konjunkturer funnat bedrifwas i större skala, hwarigenom ortens befolkning bereds tillfällen till god arbetsförtjenst. En glädjande företeelse är, att äwertan samtidiigt betydligt aftagit så wäl å kronans edisponerade skogar, — hwar till mycket bidragit den öfwerenskommelse en del werksägare fins emellan ingatt att ej hjälpa eller genom andra befrämja äwertan, — som serfildt å nybyggesområdena, hwarest äwertan numera hör till sälshutheterna, sedan nybyggarna lärt sig inse det föga inbringande i att äwertanswis tillgripa af egen skog utöfwer hwad å laglig wäg erhalles."

En tröstande tanke för kustlandets befolkning ligger också deruti, att, när en gång genom elfrensningar de hittills oafkomliga skogstrakterna i lappmarken öppnas för werldsmarknaden, man icke blott skall ordna afwerkningsträtten på ett förståndigare sätt, utan äfwen att kustlandets skogar derunder skola få hemta anden.

Taflan är derjemte icke utan ljuspartier. Wisserligen flagas öfwer lönnfrögerier och tilltagande dryckenskapslast, men å andra sidan omtalas från flera håll werkställda nyodlingar,

hwilka tagit fart öfwerallt der laga skiftena blifwit afslutade, och wattenastappningar, såsom wid Seiwits by der 3—4000 foseder beraknas bli frukten deraf, samt fullständigare afditningar. I en så högt belagen ort som Zulkasjerwi, hwarest aferbruket är obetydligt, idlar man dock icke oanienlig ladugårdsstötjel, så att från endast fyra byar i socknen 4—5000 sheepund smör uppgifwas blifwit förialda till Norge.

Gugnesammast äro i wist fall underrättelserna om inhyfsingarne. Trots det öfwerwägaude antal som de utgöra i Neder-Torne folk mängd hyser man likwäl förheppning om att de skola öfwergå till jordbruket. Flere af dem hafwa redan nu en jodlapp, och den rikli. r till ån, på sin inhyfs socknen inhymer underlattan öfwer gangen. I Neder-Eule och Pite socknar hafwa bönderna kommit till full insigt om nöd nändigheten att ordna denna angelägenhet och i innerhet den jenare socknen skall erbjuda ganska talrika exempel på, att inhyfsingar blifwit jordbrukare eller åtminstone föriedda med ett jordstykke. En början till det bättre synes således wara gjord, om än det allra mesta ännu återstår. Godt är också att er fara de åtgärder som wid Gyljen i Öfwer-Kalix widtagits, i det hwarje arbetare derstädes insätter 25 öre i weckan å bolaget Burman, Hummel et Cais l ut i under det fall sommar den janning betalt. Den de inatta meten l talar l l i 6 1/2 ränta till årets slut, då summan af kapital och ränta insättes i sparbanksinrättning eller utlanas mot högsta möjliga ränta och fullgod säkerhet. Wid samma egendom är äfwen för arbetarne bildad en Sjuk- och Nödhjelskasja, hwartill nämnda bolag såsom grundfond skänkt 500 rdr.

Åf de så förbättringar i kommunikationswäg som af gillesberättelserna omtalas, förtjenar att serfildt anföras den nya landswäg som på enstild betesnad blifwit anlagd från Näsby till Björkfors och som uppfattas såsom en nödwändighetsåtgärd för att förkorta wägen från residensstaden till de öfre finsta socknarna med icke mindre än fem mil, förutfatt att den nwanlagda wägen utsträcker till Petkeli by i Öfwer-Torne.

Såsom framstående jordbrukare namnas från Haparanda och Neder-Torne handlanden S. Burman, hvars hemman Koputka allmänt anses som ett mönster, bonden S. P. Purra i Kliffala, handl. C. Westergren och bonden S. Palo, hwilka jenare utmärkt sig för betydliga ängsodlingar, hwarjemte från Neder-Eule anføres länshjurlätaren Jacobson såsom lydlig och nitist trädgårdsidkare och som sista jemman serfildt gufver af 18 tum långd. I sammanhang dermed torde böra erinras om de twenne större trädgårdsanläggningar som under det

sista året blifwit utförda, den ena wid Bodträsfors i Östwer-Eule och den andra wid Gyljen i Östwer-Kalir. Om den förre har gilletts berättelse ingenting att förnäla, men em den senare heter det, att omkring 250 lösträd af asp, björk och rönn hafwa planterats, förutom aln, lönn, poppel, ärtträd och en mängd buskwyxer, hwilka iustundande war femma att utplanteras. Deremot emtalas det i samma berättelse, att de wid det täcka hermitaget Rödupp gjorda försöken med planterande af lyderlandets prast- och fruktträd, äfwen som med biskottel, tywäre fullständigt misslyckats. Hr Klingius i Wit har adagialagt att åttilligt mer i trädgårdswäg funnat åstadfemmas än man wagat heppas, men lifa säkert är och att naturen der wid lag har en gifwen gräns som icke kan öfwerstridas.

Öfter denna flyttiga öfwerfigt af eller snarare antydan om de arbeten som under det sist förslutna året i odlingen-tjenst blifwit utförda, hwarföre skulle wi glömma de arbeten som icke hafwa nagen waraktig bestad, intet hem, ingen utweckling? Hwarföre skulle wi icke erinra oss **nomadfolket**? Man har förestallt sig, att det nu en längre tid varit goda äfwen för detta; men det höres icke så fran wäl undermåttade håll. Man har wäl icke spilt många ord på detta ämne, men dessa ord äro sorgliga. "Menasweta hotas med undergång genom de arligen i antal tillwärande rentjnswarne", — heter det fran Juktasjervi, och fran Arjeplog anföres helt kort, att "ekonomiska ställningen förbättras hos Swenstar, men för sämras hos Lappar". I Jettmott klagas öfwer att lapparne, på så undantag när, ej egna sina renar nog omförgsfull wård, och det förutläges, att, om ej förändring härutinnan inträffar, ett tillbakagående är att befara, och Arwidshjauris gille yttrar, att renarnas antal arligen minskas, så att numera så hushåll kunna anjes burgna. Då odlingens plog icke kan framgå öfwer fjellen eller ens lämpar sig för renbetestanden, hwarföre skulle wi icke med skonjsamhet behandla och hafwa oss angeläget att freda samt för betungande, wal mycket godtyckliga skatter skydda det irrande folket? Det må twertom wara en pligt att söka winna dem för kultur och bysning; de äro icke otillgängliga detsför och ett sådant arbete skulle icke wara cwärdigt ett civiliseradt folk. Har jag nu för tiende gången haft äran lemna en öfwerfigt af detta Sällskaps årswertshamhet, har jag såsom slutpunkt för detta skede wlat att i Sällskapet minne ett odlingstörst som omfattar de spridda, astynande lemningarne af ett urgamalt folk, hvars rol i mensklighetens långa utwecklings-

arbete hittills warit höljdt af ett egenomträngligt mörkt kausle alltid kommer att så förblifwa.

Såsom tillägg till denna öfwerfigt torde så anföras ett sammandrag af Sällskapets **Inkomster** och **Utgifter** under år 1872

Inkomster:

Behållning från år 1871	386: 18.
Bränwinsförsäljningsmedel	4,513: 20.
Arasgifter	373: —
För tjärnwed å Åminne	30: 60.
Åf Åfwa bolag, kapitalafbetalning och ränta, tilli.	1,256: 65.
Summa	6,559: 63.

Utgifter:

För statistiska uppgifters insaml.	91:
Premier	374:
Åminne	592: 77
För undervisning i balsflätning och fergmakeri	1,101: 4.
Husflöjdsutställningen i Stedhelm	100:
Till premier åt lärlingarne wid Åfwa	1,000:
Tryckning af handlingar, annonser, hästning m. m.	394: 6.
Neder-Eule folkskola för flöjdundervisning	76: 14.
1 plog för Wienerutställningen	34:
Postporto och telegrammer	19: 04.
Matka	30:
Ränter och kapitalafbetalning till understödsfonden	1,072:
Diverse utgifter	3: 7.
Arreden till sekreteraren länsdjurlataren m. m.	605:
Behållning till 1873	34: 43.
Summa	6,559: 63

§ 3.

Upplästes den af utsedde revisorer afgifna berättelse öfwer 1872 års räkenskaper, och meddelades Förvaltnings-utskottet ansvarsfrihet för räkenskaper och förwäldning under nämnda år.

§ 4.

Till ledamöter i Sällskapet inwaldes: i Eule Gille: hr skogsinspektören J. W. Berg, landkamreraren N. Amnéus, konjul G. Palmgren, hamnastaren J. A.

Landqwist, handlanden År. Bacteman; i Pite sockens Wille: herr auditören H. Stjernberg och kronfogden P. Hammarberg; i Neder-Kalix Wille: herr doktor J. Rinberg, inspektererna G. Billow å Töresfors och R. U. Grape i Ittermordjerf, handlanderna L. Bergström och G. D. Sjoding i Näsby samt R. D. Ewanberg i Wallen, furiren G. G. Kant i Rells, sjökaptén G. Burman i Åkrofen, häradsstjenaren R. J. Lomm och hemmansegaren R. P. Bergman i Norrköfstadén, samt i Neder-Lule Wille: slöjdläraryn R. Bondén.

§ 5.

Wid wal till nya ledamöter i Förwaltnings-utskottet blefwo herr kyrkoherden J. A. Englund och kaptenen, riddaren R. J. Grape, som woro i tur att afgå, återinwalde.

§ 6.

Till revisorer för 1873 års räkenskaper utsåges herr läroverksadjunkten D. M. Holm, kensul H. J. Sundström och bankkamrer G. A. Rudberg.

§ 7.

Besluts att sammarmöte skulle hallas i Naparanda, men skulle Förwaltnings-utskottet ega att med Hushållningegillet öfwerenskomma om lämpligaste tiden detsför.

§ 8.

Upplästes en från Kungl. Landtbruks-Akademien ankommen cirkulärskrifwelse angående anslag till premier wid utställningar af slagtdjur och mejerialster, i sammanhang hwarmed äfwen föredrogs en skrifwelse från Westerbottens läns Hushållnings-sällskaps Förwaltnings-utskott rörande ett gemensamt täflingsmöte i Hernösand med utställning af djur och ladugårdsprodukter, jemte ett föreslaget bidrag för ändamålet af 100 rdr, med wilkor att äfwen de tre öfriga norra länen tillstjuta enahanda belopp. Denna hemställan,

jem af Förwaltnings-utskottet tillstyrktes, blef af Sällskapet bifallen, äfwen som det af Förwaltnings-utskottet föreslagna anslag af högst 200 rdr till bidrag i transportkostnader bewiljades. Hr Schough meddelade under denna frågas behandling, att the New Gollivara Company ämnade med några hundra ritsdaler till premier (som för utställare från Norrbotten eller för utställare i allmänhet kunde icke hr Schough för tillfället uppgifwa) bidraga till mötets och ändamålets befrämjande; hwilken underrättelse föranlät hr Ordseranden att till Bolaget hembära Sällskapets tacksamhet.

§ 9.

En från Bestyrelsen för Hushållnings-sällskapens husflöjdstställning i Stockholm anländ skrifwelse med hemställan om ytterligare bidrag af Sällskapet föredrogs, och blef på Förwaltnings-utskottets tillstyrkan ett bidrag af 100 rdr bewiljadt.

§ 10.

Ett af Förwaltnings-utskottet framstalldt förslag att för ännu 1 år anställa hr Bondén i länet på samma wilkor som förut blef af Sällskapet antaget.

§ 11.

Efter det att R. M. Besjde i länet anmodat Sällskapet att inkomma med åtskilliga af Kungl. Maj:t infortrade upplysningar rörande husflöjden, hade Förwaltnings-utskottet uppsatt en skrifwelse till swar, som nu föredrogs och godkändes, men skulle det tillägg göras, att Sällskapet skulle anhålla att komma i åtnjutande af 500 rdr utaf det af riksdagen bewiljade anslag å 2,500 rdr, för att dermed winna en lindring i kostnaden för slöjdläraryn R. Bondéns anställning i länet.

§ 12.

Sedan en från "Sällskapet för Norrlands wal"

20
ankomnen skrifvelse, angående befrämjande af detta sällskaps ändamål, blifwit uppläst, beslöts på Förvaltnings-utskottets förslag att Hushållnings-sällskapet skulle till sällskapet öfverlemna 150 rdr mot att erhålla 40 exemplar af tidskriften "Norrland och dess framtid"

§ 13.

En af hr intendenten Zuhlin=Dannfelt gjord framställning om att med reseanslag understödja ett ombud wid den stundande Wienerutställningen ansågs, på Förvaltnings-utskottets afstyrkande yttrande, icke föranleda till någon åtgärd från Sällskapets sida.

§ 14.

Wid det att anmälan gjordes, att den utsedda Mejerikomiten på uppgifna skäl icke kunnat avsluta sitt betänkande, föreslogs af hr Ordföranden och hr Nyström, att Hushållnings-sällskapet skulle ingå till K. M. Bef:de i länet med requisition af en statens ageronom för boskapskötsel och mejerihandtering för att från medlet af instundande Augusti till medlet af Oktober tillhandaga länets inwånare med råd och upplysningar i nämnda landthushållningsgrenar, hwilket af Hushållnings-sällskapet bisolls, och skulle Sällskapet bekosta agronomens traktamente under wistelsen i länet med föreskrifwet belopp 4 rdr 50 öre per dag.

§ 15.

Föreslog hr Nyström att en skördemaskin skulle af öfverstötet å premieanslaget till landbrukskolan för Hushållnings-sällskapets räknung infopas, men på erinran, att det förut varit öfverlemnadt till Förvaltnings-utskottet att på bästa sätt använda detta öfver-skott, beslöts att användningen deraf äfwen nu skulle till Utskottets bepröfwande öfverlemnas.

§ 16.

De till diskussion framställda frågorna blefwo nu behandlade:

21
1:sta frågan: Hvilka åtgärder böra å Sällskapets sida widdragas för befordrande af fiskets förbättrande i lanets insjöar?

Hr Nyström anfåg att då ett så betydligt anslag wid dagens sammanträde blifwit bewiljadt för Bondéns anställning i lanet med wäsentligt afseende på fiskets förbättrande, så kunde Sällskapet för när warande ingenting göra.

Hr Bergström från Björnsbyn anförde det beklagliga förhållande som eger rum på landsbygden, nemligen att allmogen fiskar under lektiden; under wintern är det icke bättre, fisken samlas i grubber, i hwilka not nedjankes och hwarigenom fisken utödes. Allmogen hade på sina ställen kommit till insigt i att detta were dess egen förlust, hwarjore åtminstone i Björnsbyn öfwerenskommelse blifwit ingången att icke fiska under lektiden; men talaren wille dock hemställa, huruvida icke Sällskapet skulle kunna ingå till K. M. Bef:de i länet med förslag, att stadga med stränga ansvarsbestämmelser blefwe utfärdad mot detta ofeg, lika wäl som stadga mot förödande fiske i elfwarne blifwit utfärdad.

Hr Nyström anfåg att intet i detta hänseende borde beslutas, utan wore det bäst, om Bondén finge i uppdrag att utröna olägenheterna och afgifwa förslag om deras afhjelpande till Hushållnings-sällskapet eller K. M. Bef:de; hwaruti

Hr Bergström instände och anfåg till en utom Bondén ingåfwe ett förslag till Förvaltnings-utskottet.

Hr Bondén trodde ej att fiskena kunde upphjelpas utan skydd för fisken under lektiden; wiste ej om Hushållnings-sällskapet på lagstiftningens wäg kunde deråt något göra; men wille för sin del upplysa folket om den skada det beredde sig sjelft genom oförståndigt fiske.

Hr Ordföranden hemställde häröfver, huruvida den förda diskussionen skulle anses utgöra svar på den framställda frågan jemte det att Sällskapet uttalade den önskan, att hr Bondén till Förvaltningsutskottet inkommer med yttrande om fisket i våra in-sjöar; hwilket af Sällskapet godkändes.

2:dra frågan: Hvilka nya jordbruksredskap anses behöfliga att införa i länet?

Hr Nyström förmälde, att en såningsmaskin af finsk uppfinning i de nordligaste socknarne användes nästan allmänt och med stor fördel, och wille erinra sig att frågan om intöp af en sådan förevarit i Förvaltningsutskottet, men hade sig ej bekant om det samma hittkommit. Summe desutom önskligt att skördemaskiner infördes i länet.

Hr Nuth instämde.

Hr Cajanus uppläste, att Förvaltningsutskottet requirerat en såningsmaskin, men erhållit till svar, att den samma icke under året kunde erhållas; hwarefter underrättelse ingatt, att ett dylikt redskap blifwit försärdigadt å landtbruksskolan efter tagen ritning af det finska redskapet.

Sällskapet uttalade häröfver, på Hr Ordförandens framställning, såsom svar på frågan, att det nämnda såningsredskapet äfwen som skördemaskiner borde införas i länet.

3:dje frågan: Hafwa länets jordbrukare fullt lämpliga torkningsfätt för säd, eller hwilka torkningsfätt kunna wara bättre?

Hr S. A. Bergström från Sunderbyn meddelade, att i flera byar saknades hwarje inrättning för sädens torkning, men att i några finnes eldrör, hwilkas behöflighet han förordade, ehuru han erkände att osunnighet om eldningsfättet förefunnos.

Hr Nuth omnämnde att i hans barndom hade premier blifwit utfasta för den som inom ett år uppfatte en ria, och att detta hade ledt till efterföljd. Talaren ansåge äfwen täckta häfjer wara ändamålsenliga.

Hr S. S. Bergström från Bjersbyn wiste af egen erfarenhet, att flera bristfälligheter wid eldningen förekomme; men hade för egen del kommit till insigt om, att rian borde wara tät upptill och öppen och luftig nedomkring; på sådant sätt förjigginge torkningen hastigt och säkert.

Hr Nyström betwiflade ändamålsenligheten af premier; — tillgängliga medel wore desutom otillräckliga derför; — mången som redan uppfattat ria skulle se en orättwisa i att andra efteråt blefwe belönade. Bättre wore att en sakkunnig person utgåfwe en lättfattlig beskrifning på riornas beskaffenhet och användningsfätt, hwaruti äfwen

Hr S. A. Bergström instämde.

På Hr Ordförandens hemställan skulle diskussionen äfwen å denna fråga utgöra swaret, hwarjemte såsom en gemensam önskan skulle uttryckas, att eldrör eller åtminstone täckta häfjer blefwe allmänt inrättade.

4:de frågan: Hvilken erfarenhet har wunnits med artificiella gödningsämnen användning i olika jordmoner samt för olika saden?

Hr Ordföranden ansåg att Hr Fogelmarks redogörelse till en del bejwarat frågan, och ifrågasatte, huruvida någon allmänare erfarenhet ännu wore wunnen.

Hr S. S. Bergström sade sig af en stadsbo hafwa hört, att denne gjort försök dermed, men hwilka misslyckats; talaren wiste icke, att någon allmogesman ännu gjort försök med sådana.

Hr Nuth hade sumit talf, blandad med fe-

godset, wara bra på tung återjord, men försöket med gnans hade misslyckats.

Hr Finell hade använt superfosfat på rågsäde och erhållit tidig och god skörd; hade af $1\frac{2}{3}$ kubikfete utsäde erhållit 8 tunnlar; superfosfaten wore fullt så billig som kospillning, men dess användning kräfde ojemförlikt mindre arbete; talaren hade använt 3 centner på $1\frac{1}{2}$ tunland, och wille af den erfarenhet han wunnit derföre rekommendera detsamma.

Hr Nyström hade wisserligen ingen egen erfarenhet, men hade hört från Öfwer-Lule, hwarest ständs personer begagnat sig deraf, att superfosfat warit en öpperlig werkan, äfwen till öfwer gödning.

Diskussionen jemte hr Regelmarks berättelse ansågs utgöra det svar som för närvarande kunde af gifwas på frågan.

Som någon ny fråga icke wäcktes blef härefter sammanträdet af hr Ordföranden upplöst.

Är och dag som ofwan.

In fidem

Aug. Cajanus.

Tilltradt

W. v. Nehausen.

Bilagor.

(Bil. A.)

Redogörelse öfver verkställda agronomiska

Manad.	Requirit.	Förordningsställe
Juni	The New Gellivara Company,	Switafors.
Juli	Inspektör B. Åröf,	Gyllens Bruf.
	Byamännen,	Mickejärwi by.
	Wibbaggaren M. Gunnar,	År.-nyb. Bäck.
	Handelsbelaget Bergman, Hummel,	Tenrajärwi.
	Joh. Pettersson,	Villa Lappträsk.
	Handelsbelaget Bergman, Hummel,	Randtjern by.
	J. Jakob Jakobsen m. fl.,	Lappträsk by.
	Estar Persson,	År.-nyb. Tallforsen.
	Gustaf Åström,	År.-nyb. Brännberget.
	Petter Abraham Pelli,	Nickala.
	Henr. Kangaranda m. fl.,	Kerasjocki by.
	Jak. Oleson,	År.-nyb. Nautela.
	Jak. Persson Roma,	Wittjanieni.
	Handelsbelaget Bergman Humm l.	Woi by.
	Do Do.	Ljunträsk.
	The New Gellivara Com. nyb.	Enat.
	Do Do.	Gälleström.
	Kronhemmansinnehafworne	Aberrträsk
	Konstl. Byggnad - a lunn - hane and,	År.-nyb. jann.
	Kommun för G. W. Jägers,	Öf. lunn.
	Olof Aug. Zink,	År.-nyb. Njowattnet.
	Telegraf-kommisarijen Ringius och	
	Tegmästaren Dezerman,	Pith. lunn.
		S u m m a

förrättningar inom Norrbottens län år 1872.

Appariorb plan for					
Wine, other fair addition					
				2800	2800
			2500	2500	2500
				350	350
		5141	5141		1174
		1922	3004		4026
	470,40				40,10
		73			73
		19			19
		24			40
	25,				
				108	108
		6,50	74,00		15,780
			3,364		3,364
	448,-				448,-
		73,00			73,60
	505,00	2,158		12,545	15,790
16,80					168
16,80	1,449,15	15,818,22	22,698,60	16,149,35	56,132,12

Kalmar den 31 December 1872.

Henr. Magnét

Försöt med konstgjorda gödningsämnen.

Till Norrbottens läns Rungl. Hushållnings-sällskap!

Härmed får jag äran afgifwa min wördsamma redelse angående werkan af de artificiella gödningsämnen, Baterguano och swafwelsprad Ammoniak, hwilla Rungl. Hushållnings-sällskapet öfwerlemnadt åt mig för försöts anställande dermed härstades under leppet af förlöfne året.

Ä en widd af 2¹/₂ geometriskt tunland gammal wäl bebadt åker, hwars jorden bestod af swartmulla på lerbotten och hwilket fält under föregående året lemnadt en potatisförd, användes 4 juckar (= 8 centner) oblandad Baterguano. Sedan detta gödselämne blifwit utsladt för hand och nedmulladt med pinuhars, utsladdes genast derpå samma dag 12 fet korn. Ä halwa detta kornfält utsladdes på samma gång uti kornet 2 fet kubbhvete och å den återstående halsparten likaledes 2 fet jehanniserag, för att blifwa, hwad man här i erten fallan tufraig.

Emedan min rågranne Bergman hade sin bredwidliggande åker, hwars jorden och wextlighetsförhållanden wore lita med min förenämnda, äfwenledes bejadd med korn, hwars förwert och warit potatis, så hade jag derigenom ett öfökt tillfälle till jemförelse, alldestund han använde den wantliga stallgödseln.

Dastadt jag, i anseende till gödselämnets jena ankomst, måste werkställa denna sadd åtta dagar senare än Bergman (han bejadd sin åker den 23 Maj och jag min den 1 Juni), så megnade lifwäl min korngröda, hwari ingen likasåd förefem, så tidigt och fullständigt att skörden deraf kunde företagas 8 dagar tidigare än hos honom eller den 9 sistt. Aug. Wäderleksförhållandena wore gnyssamma under hela wextperioden och har denna korngröda wid aftröstningen lemnadt 11:te kornet — den högsta aftröstning jag någonsin erhallit af dylikt jadeslag. Halmen, medelmattigt lång, war styfware än wantligt.

Rotbildningen å de delar af fältet, jem wore bejadda dels med hvete dels med råg, war ej starkare än wantligt; dock wisade ragen efter kornets afbergande en stark benägenhet att gå i ar redan i höstas, hwara man kan finna huru starkt drifwande och kärnbildande dessa gödselämnen äro.

Som de öfrige 5 juckarne, hwara 1 med hwat ammoniak blifwit använde dels å årets besträdda dels å nywedling, hwilken likaledes ar bejadd med råg, så kan ja försäkra nästa ar afgifwa någon redogörelse öfwer dessa gödselämnens werksamhet å desse ställen, hwilla blifwo godslade och bejadda under första werman af Juli månad. Nywedlingen till arealen 1²/₂ tunland utgöres af myrjerd på sandblandad lerbotten. Som denna är starkt jernhaltig och har företett rita spar af alun (stärpa) så kan den ingalunda hänföras till de bästa. Som denna jerdman är inom landet, enkannerligen inom Wellwara leden, gånsta allman, torde ytterligare försök med dessa gödselämnen ej wara ur wagen, hwartöre jag wagar hemställa hurnwida landets Rungl. Hushållnings-sällskap wore begadt att sekhatta dessa under en ingångna året. En dylikt fildland trakt är härstades uppedlad i afsigt att dera under innewarande års best bejas med hestrag. Bletwe 2 tunland deraf bejadda med korn, da kunde man, något så när, bestämma det dera använda gödselämnets drifwande werkan, så framt Baterguano dera användes och detta gödselämne anlande nog tidigt.

Min subjektiva afsigt om förenämnde gödselämnen ar denna:

att de ej böra användas å sandjerd, emedan den ar nog starkt drifwande förut;

att de ej böra, åtminstone tills vidare, begagnas för rostfukten potatis, emedan jag misstänker, att amnets stora swafwebalt astadkemmer potatisjutan. Utan farhaga för misstag kan jag försätra, att de alldeles icke, utan den yttersta försigtighet, äro användbara wid kalrets-, merets-, reddets eller rost-odlingen, emedan de wid sadd af puare fröerter helt och hållet döda fröets grebarhet.

Dessa gödselämnens enda werkan har hittills winat på derutinnan betta:

1:o att jaden megnat tidigare och blifwit serdeles wigtig, äfwen å mindre goda jerdmaner. Säsom exempel will jag anföra att, å den öfwanämnde nywedlingen, hwilken den 4 Juli blef bejadd, intom i ragutjadet här och der något korn. Detta har ej blott grett utan stjutit fullmogna ar. Det will säga att, jemte mitt raggräs, har jag deruti, eastadt så sen sadd, satt en liten kornförd. Denna sättnämde blef wieserligen ej till annan nytta än den, att lemna i blandning med kreatursfödet, men utwisade dock att megnaden war fullständig och funnat blifwa ännu fullkomligare, om dessa korn blifwit nedlagda i jorden en månad tidigare.

2:o att rotbildningen ej förändras af förenämnde gödsel-
anne; detta har jag å de här odlade jådesverferna observerat
Eule, Årwa den 19 Januari 1873.

Sigt. Axel Fogelmark

(Bil. C.)

Aminne.

Till Norrbottens lāns Kungl. Hushållnings-sällskaps
Förvaltnings-utskott.

Undertecknad får härmed ödmjuktigen afgifwa den åro-
berättelse, som enligt kontraktet, arrendatorn är skyldig wid
hwarje års slut meddela från Aminne gård.

Kreaturens antal är lika med föregående årets; ty a-
erial, som nedan wīlas, har bestapens mängd twārr en
funnat ökas.

Ladugårdens aflastning har under föregående sommar och
höst varit ganska ringa, i anseende till den starka torra, som
fortfer från slutet af Maj tills medio af Juli manad. Betet
i stegen torrade alldeles bort, och för att lifnära kreaturen
måste en del af den jämnre trädan aflångas till bete.

Fjordbrukets aflastning af sawal fedet som spanmål ha
till följe häraf utfallit med en $\frac{1}{2}$ mindre än under de före-
gående båda åren, men det öfverskott som befunns från de
goda åren kommer nu wäl till pass, så att samtellige kreaturen
kunna framfödas, då det desutom är en känd sak, att under
torra år är fedet både kraftigare och drygare, så att quali-
teten ersatte quantiteten.

Under förra sommaren begödelades 4 geom. tunland med
600 låg gödsel och besåddes med råg, som på hösten syntes
lofwande, och på hösten utfördes och nedplöjdes ytterliga 250
låg wäl megen kompostgödsel, desutom begödelades nära 3
geom. tunland gammal träda med 305 tunner flytande gödsel,
så att dels till följe häraf, dels i anseende till det anse-
liga regn, som föll förliden höst, all anledning är för arrendatorn
att heppas på ett godt år.

Den öppna jorden är för närwarande blott 8 geom. tun-
land, som nästa sommar troligen kan fullt begödelas och till
större delen besåddas med råg och gräsfrö.

Den arrendatorn alligande skuldbeten, att arligen redja
till ång 2 $\frac{1}{2}$ geom. tunland, har ej till fullo blifwit werksat
af brist på arbetsfolk; men stängning af 600 sammar gårdes-
gård och uppbyggande af 2:ne nya holader har medtagit mera
tid och penningar, än som utgått för rödningen, dock skall det
blifvande hwar nästa best afarbetas.

Aminne den 4 Januari 1873

J. F. Sandstedt

(Bil. D.)

Revisionsberättelse.

Undertecknade, utiedde revisorer, hafwa granskat Norr-
bottens lāns Hushållnings-sällskaps räkenskaper för år 1872,
hwarwid ingen anmärkning förefemmit, hwardan full ansvar
frihet tillstyrkes.

Ställningen wijar sig sålunda:

Tillgångar:	
100 aktier uti Årwa Landbruksskola	10,000: —
Fordran af Årwa Landbruksskola	5,122: 64.
Inventarier wid Aminne	3,618: 79.
Aminne mönsterfarm	6,805: 62.
Kassabehållning	346: 43
	Sumt 25,893: 48.
Skulder:	
Till Thorsjelliska fenden	1,750: —
Landstingets anslag till premier	322: 15.
Underskottet	3,000: —
Behållning	20,821: 33.
	Sumt 25,893: 48.

Eule den 25 Januari 1873.

D. M. Holm. H. F. Sundstrom C. A. Rydberg

Ålwa Landtbrukskola.

Till Kungl. Landtbruks-Akademiens Förvaltnings-Komité

Härmed får jag äran öfverlemnna min wördnadsfulla redogörelse öfwer förhållandena wid denna Landtbrukskola under det senaste förflutna året.

Lärningarnes antal, hwilket från läroårets början uppgick till åtta, förminskades mot hösten derigenom att en lärarinna, M. J. Hellström, hwilken skulle uteramineras, genom en tillfällig hestatemina insjuttuade, hvarigenom sammanlagde läringsantalet wid examenstillfället uppgick till endast sju. Undantag af detta sjukdomsfall har hellsotillståndet varit i tillfredsställande, att sammanräknade antalet sjuttdagar under hela förledna året utgjort $2\frac{1}{2}$ dagar.

Öfentlig examen med de lärningar, hwilka wero i två att afgå, hölls den 25 jult. Oktober. Denna examen, hwilken bewistades af flertalet bland Styrelsens ledamöter, aförde äfwen af några andra. De adalagda kunskapsprofwen anslages wara tillfredsställande och allt syntes wara sadant det berde förutsema wid en Landtbrukskola. Af de uteraminerade har en genom ingånget giftermal blifwit egen hemmans egare, en har antagit tjenst inom länet på jerdels förmånliga villkor och de öfrige återwändt till föräldrahemmen under uppgift att derstädes biträda wid gårdsbruket.

De nyantagne lärningarne äro till antalet fyra. Sämwa de nyantagne som de tillkomne, hwilka alla äro hemmans egare samt bördige från de mest oliska trakter af länet hafwa sittills äro utskut en jerdels komlig flit och ett uppriktande. De tyckas derjemte alla wara begäfwade med en god uppfattningsförmåga, och utgör det sammanräknade läringsantalet för närwarande åtta.

Sedan mitt tillträde af Landtbrukskolan såsom dess arrondator hösten 1865, har förhållandet emellan lärare och lärjunnar härstädes varit godt. Anmärkningsvärdt förder wara att uti flagemal mot mathalningen härstädes förekommit sedan den 7 februari 1867, kalladt Norrbottens swäraste miswextår sedan dess öfwergått denna ort. Jag tillstrifwer detta lyckliga förhållande den förenklade kosthållning, som numera härstädes blifwit införd, och hwilket är fullkomligt öfwerensstämmande med allmogens inom orten wanliga husmanskost. Att så reda på den samma och derigenom förebygga mynnset

war en rätt swar sak för oss såsom främlingar, emedan uppgifterna ofta blefwo uppsättligen willeledande; dock har det numera lyckats oss och har resultatet deraf blifwit: allmänheten, samt att kostballet blifwit mindre dyrt.

Den theoretiska undervisningen, hwilken fortlattes intill den 10 jult. Maj, återbörjade på nytt den 4 jult. November. Under sommarmanaderna meddelades undervisning i wextlära landtmateri samt aswägningskonst, och har förledet års undervisning omfattat alla de ämnen Kungl. Majts nadiga Begle mente af den 27 Mars 1863 föreskrifwer och fortgått enligt den speciella plan Kungl. Landtbruks-Akademiens Förvaltnings-Komités Cirkulär af 11 Nov. samma år bestämmer.

Swad den praktiska undervisningen angår, så har länets Kungl. Hushållnings-sällskap härstädes för dessa vintermanader anställt en lärare i ferg- och halmflötning, i att och mening att ej blott den fringboende allmänheten, utan äfwen skolan: lärningar måtte kunna bibringas undervisning i denna för hela orten ej blott nyttiga utan måhända i en snar framtid sedan skogarne med deras arbetsförtjenster förswunnit, äfwen nödwändiga husflöjd, hwilken bör kunna anses betryggad för framtiden, alldenstund ortens råmateriel, pilen, hwilken af kanuare anses wara ej blott fullt tillräcklig utan äfwen af för detta ändamål god beskaffenhet, är mindre lämplig för sågwerksegarnes rammar.

Emedan årets lärningar härstamma från länets mest afslidna trakter, torde lokalen för denna undervisning, hwilken genom dem kan erhålla en widsträckt spridning, wara jerdeler påstående och lyckligt wald.

Herr M. Bonden, som tillserene varit underlära wid Öpe landtbrukskola i Jemtland, hwilken läroanstalt han såsom lärning genomgått, är underlärare härstädes. J. Hallström, hwilken inuehar geallbref från både Göteborg och Bergslund, underwisar i snide och flöjd.

Arbetena i flöjdstugan och smedjan fortgå såsom wanligt. Lärningarne tjenstgöra å dessa ställen efter tur sinsemellan. Jemte de wanliga reparationerna af de äldre redskaperna, tillwextades under förra årets vinter till afslut en rullhark, samt för eget behof en skettst godseltärra äfwenjem en säningsmaskin, hwilken är mycket lättstött samt dragen af en häst, på en gang både befär, myllar utskadet och waltar aforn. Under innevarande vinter har, litatedes för eget behof, blifwit härstädes förfärdigad en hästresja af jern efter Schmitts medell. En plog från Göteborgs mekaniska werkstad har af länets Kungl. Hushållnings-sällskap blifwit intört och härstädes uppställt.

Bid Landtbrukskolans åbyggnader har under förlidne året föga blifwit åtgjerdte. Endast en påbörjad större omändring af innauredet och reparation i ladugården har blifwit fortjätt, hwarjemte twenne nya höladar blifwit å ängsmarten uppförde.

Under innewarande winter framfödas wid Landtbrukskolan 32 st. hornbestapsdjur, 4 hästar, 3 jwintreature samt 11 st. får. Alla hornbestapsdjuren äro, såsom mjölkdjur bekrattade, af en jerdelses god beskaffenhet. Någre bland den äro af ren Strömsbhelmsras, större delen af half Strömsbhelms- och en mindre del af ortens infödda fjellras. Hwarj mjölkdjur har under årets lopp i medeltal lemnat 702 kanner mjölk. — Emedan foderproduktionen med hwarje år är i jenn tillwert, så kan äfwen creaturesantalet under den närmare framtiden årligen förökas. Äfwen uti stallet samt ladugården tjenstgöra länlingarne efter tur och deltaga i alla å dessa stallen förefallande juplor.

Landtbrukskolans jordbruk har under förlidne år lemnat en ritlig ofkastning i såväl spanmal som foder. Å ser tunland gammal åter, hwaraf en del besäddes med korn ed atersteden med höstjad af tubbhwete och råg, användes, på länets Stunzl. Hushållnings-sällskaps befostrnad för försöts anställande, 16 centner Bakerguano jemte 2 centner jwafweljhydrat ammoniak. Dessa gödselämnen wijade den utomordentliga werkan att kornet, ehuru, i anseende till gödselämnets jenn ankomst, utjadt åtta dagar senare, likwål blef meget till skörd och skördades åtta dagar före grannens bredwidliggande med waulig stallpölsning begödselade åter — en iakttagelse ej ewa sendtlig för war nordiska trakt. Ånmärkas bör att jordmänerne och vegetationsförhållanderne wero å båda fälten de-jamma. Dessa gödselämnens werkan å höstträdesfalten kan naturligtwis först under kommande sommar iakttagas. Bid prestrestningarne har årets spanmålsgröda wijat sig lemnat 76:te kornet af höstråg samt det 11:te af korn.

Under årets lopp hafwa 11½ tunland nyodling, hwilka i höstas lemnade en höstråggröda, blifwit igenlagde till wall. Den nyodling, hwilken under förlidne sommar kunnat begöds-las och besås med höstråg, utgör endast 1¾ tunland. Detta falt, hwarå Bakerguano i blandning med stallgödsel blifwit använd, wijade sig i höstas utmärkt wackert. Desj jordmän, bestående af myra på sandblandad lerbotten, är starkt jernhaltig och har företett rifa spår af alun, hwadan den inga-lunda kan hänföras till de bästa.

Från fem tunland gammal återjord, hwilka under för-

ledet är besäddes med höstråg och hwarå utjadt utgjordes af 9 l.-fet Johannisråg, erhöles 168 laß (a 25 lisp.) rågrås, hwilket uppstälades jærstt åt hornbestapsdjuren emellan den 4 September och 22 sists. Oktober. Till begödsling och h-jänning under det nu ingångna året hafwa under det fram-jarna blifwit afstälade och af en myrång uppötlade 7 tunland.

Bid en allmän utställning förledet ar i Paris har Landt-brukskolan, för de derwid uppwiade preswen a hwete, råg och korn, blifwit tillerkand en silfwermedalj af största storleken. Detta är andra gången Landtbrukskolan under min hwarare wedersfars en dylik utmärkelse, itby att en bronsmedalj för dylika alster erhöles wid 1867 års Werldserpexition i Paris.

Åtwa Landtbrukskola den 19 Januari 1873.

Sixten Axel Fogelmark,
Skolans Rörstandare.

Gillenas Årsberättelser.

Fran Lule stads Gille.

af hr Doktor H. Björkman

1:o. Efter en i allmänhet föga sträng vinter inträdde islösningen i senare hälften af Maj, då marien äfwen upptinat, så att wärladden kunde påörjas med slutet af månaden. Ålera dagars nederbörd wallade dock afbrött deri; det mesta af saningsarbetet torde litwal hafwa varit undanjerdt inom första weckan af Juni. Under Juni och en del af Juli inträdde warm och torr wäderlek, som dock högt ebetydligt staddade den jemut och wacker upplemna wärladden. Magrar linder lede mera af torstan. Under senare hälften af Juli och en del af Augusti förwarade emellanat fallande regn beräningen; dock torde hestorden ej deraf hafwa tagit någon synnerlig skada. Inga nattfroster af någon betydenhet inträffade förrän i September.

Störden har i allmänhet utfallit god, och af de elita jadeslagen m. m. på följande sätt:

Korn — nästan det enda jadeslag som odlas och äfwen det endast till en mindre del, då det mesta af den odlade jorden användes till böpreduktion — gaf på god och wal godslat mark 12:te fernet, på sämre jerd naturligtwis mindre.

Kag och Hafra, som odlas ytterst ebetydligt och den senare blett till grönsoder, gäfwu äfwen god afkastning. Lifaja Potates.

Hestorden, ej så god, som under föregående år, anse medelmattig.

Trädgårdswörter, såsom ärtor, morötter, kål etc., odlas här och der i kryddgårdar och gäfwu på wisja ställen någorlunda god afkastning.

2:o. Antalet mjölkker, som i staden underhållas, torde uppgå till öfwer 300; de äro i allmänhet af ertens wanliga ras. Winterutfodringen är i allmänhet någorlunda god, men nog enformig, då den består nästan uteslutande af hö. Som.

marbetet dåligt och otillräckligt. Den erhållna mjölken användes oftast i sitt naturliga skick. En kanna ostummad söt mjölk betalas allmänt med 30 öre.

3:o. Riset, husvudsakligen af strömming samt på hösten något sik och löja, har utfallit under medelmåttan.

4:o. Om husflöjd är naturligtvis i ett stadsfamnälle ej mycket att säga. En början dertill är dock gjord, i det under hösten beredts tillfälle till undervisning i ferg- och halmflätning samt tillverkning af fergmöbler. Läroturen var rätt talrikt besökt, men nyttan deraf torde ej stå i förhållande till antalet lärjungar, då dessa till största delen utgjordes af delarbarn, dels personer, som lefwa under sådana förhållanden, att de troligen ej komma att vidare utbilda sin wunna färdighet. Flera personer finnas dock, som med intresse och framgång fortjätta med ferg- och möbeltillverkning, hwilken flöjd för orten är så mycket lämpligare, som materialerna kosta endast litet emtanke och arbete.

5:o. Några anmärkningsvärda förbättringar å den odlade jorden äro ej att anföra. I allmänhet stötes jorden enligt det i orten wänliga brukningsättet wäl och hålles genom nödig gödning wid god wärkraft.

7:o. Wid årets början wero i Sparbanken:

Innesteande från föregående år	46,844: 53
Insatt under året	27,073: 25
Räntor	2 739: 81
Summa	76,648: 59

Uttaget under året	11,908: 72
Innesteande till följande år	64,739: 87
Summa	76,648: 59

Genom Lule stads förening för befordrande af insattningar i Rante- och Kapitalförsäkringsanstalt har under året insändts till Rante- och Kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm:

Till beredande af lifränta	1,659: —
Till samlande af kapital	3,969: —
Summa	5,628: —

Från föreningens början den 27 Maj 1871 till denna dag *) är genom föreningen insatt:

Till beredande af lifränta	2,186: —
Till samlande af kapital	5,628: —
Summa	7,814: —

Insattarnes antal uppgår f. n. till 115.

*) den 7 Mars 1873

Utgifterna för fattigwarden under år 1872 uppgå:

för inalles 46 underhållstagare till 3,331: 15

Samma utgifter utgjorde under år 1870:

för 52 underhållstagare 3,663: 97

och under år 1871:

för 52 underhållstagare 3,560: —

De nämnda under N:o 7 sammanställda uppgifterna utvisa med afseende på den ekonomiska ställningen ett jemnt fertzående till det bättre, hwilket också borde kunnat förwäntas, då skördarna under de senare åren varit goda och den tillfälliga affärsverksamheten beredt så goda tillfällen till arbetsförtjenst, att arbetelönerna, ehuru högre än någonsin förut, antagligen komma att för den närmaste framtiden stiga ännu högre.

8:o. Arbetena i Ljusholmsundet för beredande af raf och tillräckligt djup farled hafwa fortjätt under året och torde ej ännu på ett par år nå sitt slut. Utom dessa arbeten, som årligen förorsaka staden en utgift af omkring 8,000 Rdr, har under året wertsattits en upprepning af Lulsundet mellan Bjersfatafjärden och Sturbolmsfjärden samt Residensgatan förlängts till fjättnämnda fjärd och en landningsbrygga derstädes anlagts. Hvarisom fördelarne af lättade kommuniktationer beretts såväl stadens inwånare, som fl. a. f. r. ar hwilka derför också lemnat bidrag till arbetets utförande.

9:o. Wid stadens folkskolor äro anställda en lärare och en lärarinna samt twenne småskolelärarinnor. Lärjungarna antal under året 154. Läraretrakterna äro nämnda nägrolunda tillräckliga, men undervisningslokalerna lemna mycket öfrigt att önska med afseende på utrymmet.

Från Pite stads Wille.

(Af hr Telegrafkommisarien E. A. Ringius)

För årswärten gynsamma wäderleksförhållanden hafwa bidragit att framkalla en rik ja ymnig skörd inom Willets område. Förhållanden hafwa varit för ladugården i alle gynsamma. Smör och ost produceras föga eller nästan intet enär mjölken färsst försäljes.

Willearna äro fortfarande i skript aftagande — ännu ha inga ordningeregler för bedrifwandet af de f. f. massterna utwerlats ehuru behöfwet deraf är kännbart.

unga inom detta gille. Då egerna inom de flesta byar äro stiftade och utfigt förefinnes att ämnen de återstående snart skola stiftas, hvarigenom bättre hushållning med stegen är att emottie och dertill kommer att ingen nämmand stegseld harjat inom gillet på de senaste 15 åren, samt att angägarne wid Remyttå å finska och i Salmis å svenska sidan lemna genom affall ganska mycket och billigt bränsle, kan man be-
pas att stegen, som inom gillet är till widdens betydlig men till sin bestaffenhet dålig, än vidare skall förbättras.

Atern, som brukas på samma sätt och med samma redskap som förr, utvidgas hvarje år. Bland betydligare af-
tappningar, förtjenar emmanas utgräfningen af några träd wid Sejwits by, der redan betydlig hötillgång vunnits o-
mera beräknas inom kort neml. 3- a 400 kjeeder.

Bland personer, som utmärkt sig i jordbruk kunde nämnas handlanden K. Burman, hwilken hemman, Repukka, allmant anses inom orten sasom en mōntersfarm, - hemmansegaren J. P. Purra i Miskala, som upprutit betydlig ater i stenbunden samt handlanden G. Westergren och hemmansegaren J. Palo, hwilka ertstätt betydliga ångsedlingar.

Genom den sparjambet och tarslighet, som miswärtären gjorde till en nödwandighet och hwilka fortfarit äswen under de 4 senaste bättre åren har allmogens ekonomiska ställning förbättrats och kan nu i allmänhet anses god. En sparbank finnes i Haparanda stad och går framåt. Utgifterna för fat-
tigwården hafwa minnat till någon del minskas.

Nya wägar hafwa icke detta år inom gillet blifwit an-
lagda med undantag af ett kort wägstucke till den nya, denna
hemmar byggda ångbåtsbryggan i Salmis hamn.

I Haparanda stad har under året varit i wärksamhet en
fäststola och en smaskola, lifa som Neder-Torne, småskolan
der nyinrättad.

Enär ingen mindre bemedlad utmärkt sig för synnerligt
nit i jordbruk, hafwa inga premier för sadant under året
utdelats.

Ingen af länets kommuner torde i anseende till mängden
af inbysingar och backstugusittare och förhållandet af deras
antal till antalet af den fasta befolkningen erbjuda en betän-
ligare utfigt än Neder-Torne. Då nemligen den jordegande
befolkningen uppgår till omkring 900 personer, uppgår den
loja till 1,100. De flesta af dessa senare ega dock en stuga
och litet jord. I de byar der laga stiftet ägätt utgöra de
några dagswerken till jordegaren. I Miskala och Sejwits
byar som äro ofstiftade hafwa de flesta af dem ingen laglig

besittningsrätt till den jord de nyttja och betala icke heller
någon afgift till jordegaren. Riset i stargården och den af
betsförtjenst de hafwa wid sagwerken och hamnplatserna göra
dock, att de kunna draga sig fram, ja! der emtanke och i an-
samhet råda ochå förstärka sig ett wigt wälstånd. Sdtingebar
märkt finnes dock öfwerallt och troligt litjem öfswärtdt ar, att
den loja befolkningen smaningem kommer att fastas wid jorden.

Någon tillförlitlig uppgift å utiade, skörd och creaturens
antal är jag icke i tillfälle att gifwa.

Från Pite sockens Gille.

(Af hr Öfwerstelostnanten och Riddaren W. v. Rehansen)

Beträffande jordens brukningsfatt, återbrukssredskap och
afdisningar har ingen förändring under året timat, hwarföre
jag i dessa hänseenden får hänwisa till berättelserna för de
föregående åren. Kornet utgör fortfarande buswändjaget i, som
det vill synas, alltför stor proportion; men nekas kan dock icke
att Nagen winner något mera indest efterhand, ja att den-
samma nästan allmänt begagnas inom detta Gille omrade,
eburu lika allmänt i ett emet Kornet ringa förhållande. Da
waderleken är ja i alla afseenden gynsam som den under årets
hemmar varit, och hesten icke kommen för tidigt med kalla
nätter, torde och wara af mindre wigt, hwilketdera sådeslaget
öfwerwägarande edlas, ty de lyckas da bägge; men utan twiswel
stulle stadan af tidiga frostnätter blifwa mindre tanbar, om
det fort megnade rågsdadet (derest saden nemligen sker i rätt
tid) finge något större plats på atern.

Skorden har varit i allmänhet god, på många ställen
riklig, så till mängd som bestaffenhet, och kan korntalet be-
räknas:

för Rag till 16:de a 20:de kornet; på några, så ställen
dock något mindre;

för Korn till 8:de a 9:de kornet;

för Potatis till 9:de a 10:de kornet;

för Blandsäd och Hafra 8:de a 9:de kornet. Dessa sådes-
slag edlas dock ebetydligt och skördas ofta innan de hinna till
megnad.

Lin och Hampa, begge ebetydligt odlade, den senare dock
något mera än det förra, ha blifwit af medelmåttig skörd.

Fodertillgången har äswen blifwit tillräcklig. Detta

Uti Spårbanken i Piteå ha iafertligen betydliga summor blifwit inatte, hwarem Vidsöranden i stadens Gille tieligen lemnar närmare besked.

I kommunikationsväg har jag att emförmala den pågående upprentningen af Silfersjätte i Piteå län, i ändamål att bereda lattuad för nedterolning af tjära och anera trävarer afvenjem anläggning af en väg från färjestället wid Böhl genom Sjulnas och Heknas kvar till Arwidsjaurowagen, hwilken anläggning är beständ att snartigen påbörjas. För det förra arbetet, i kostnad be-ätnadt till 13,800 Rdr, har statsanslag erhållits till hälfta beloppet, och för det senare är sådant begärdt.

En uppgift på utsäde, skord och creaturens antal bifogae

Uppgift från Piteå sockens Husbållsgille å

Utsäde:		Skord:	
Råg	230 kanuer,	Råg	3,930 tunnlar
Wen	3,250 "	Wen	26,350 "
Potatis	1,300 "	Potatis	12,300 "
Lin och Hampä	10 f.-tot.	Lin och Hampä	17 centner

Creaturens antal:

Hästar	1,240,
D:o under 3 år	130,
Orar	18,
Tjurar	95,
Kor	4,250,
Ungnöt	800,
Skar	7,800,
Getter	360,
Swin	300.

Fran Neder-Lule sockens Gille.

(Af hr kyrkoherden J. A. Englund.)

Den berättelse, som härmed afgifwes angående förhållandena inom Neder-Lule Husbållsgille, har wisserligen ej att förmåla om några stora steg i den ekonomiska utvecklingen, om denna betraktas med afseende på den intelligenta sidan deraf, men hwad den dock har att meddela, är att framåt-

skridandet i walmaga inom Gillet juhl. är icke warit så obetydligt. En af orsakerna hertill, och utan twifwel den betydligaste, har warit den, att årswärten ifrågawarande är warit sonnerligen god.

Getter en tidig war, som tillat en del jordbrukare att bönadesanden den 17 Maj, men under hwilken tid ett skott i jorden wallades till efter ringit, följde en jemmar, emellan terr och warm under sin ferra halst. I tejd af den illande terkan wände sig grödan på maj och icke så få jordbrukare, hwilka åkrar i allandad jord, betades med mörwart. Och ett annat rign, som uppliwade vegetationsfaran af en mera allmän mörwart. Årswärten wit mycket god utem för ett ratil jandjord mycket blottstaller grödan på långwarigt terr och warm waderlet. I erballit 4:de fernet och 8:under; men det dana, och detta är de stora, som erballit en natt.

Kornet har qitwit mera än medelmattig afkastning bufwud 7—8:de fernet. Beståndenheten är utmärkt afwen i detta afseende har detta år företrädet fram 1871.

Rågskörden torde kunna anslas till 18—20:de fernet.

Hafre förefemmer icke allmänt och torde, der detta i sade beqagnas, hafwa qitwit god afkastning.

Potatis hafwa lemnat en iardeles rik skörd. Gremmel har icke saknats, att en enda sådan rostfukt har wågt emwer 1½ skale. Afwen af kalrötter har afkastningen warit god.

Trädgårdswarterna hafwa under året wal lenat odlarens möda. Swanligt stera gurfes ända till 18 tumslangd hafwa skördats af Veterinärsläkaren Jafsebeien, hwilken intager ett mycket framstaende rum i afseende på trädgårdsskörden, som egentligen idkas af ståndoveriensklassen.

Hofforden har wisserligen icke utfallit under medelmattan, men litwål har den långwariga terkan under sommarens förra hälst wållat, att höet är mindre drogt än wanligt, hwadan halw iafem bidrag till creaturens föda, redan då detta skrifwes, mera än wanligt är föremål för efterfrågan.

Lin och Hampä, som förefemmer något mera än förr, men dock icke allmänt, hafwa lemnat en afkastning, som är egnad att uppmuntra den mycket förefemmande odlingen deraf.

Arbetet med den förut ofruktbara markens eröfrande af kulturen har fertzätt. Detta arbete skulle dock hafwa warit långt mera emfattande, så framt ej de arbetsförtjenster den lifliga skogshwertningen lemnade, så förhöjt dräng- och dagö-

werfarelönerna, att jordbrutaren icke måltar belösta den arbets-
hjelp, som till widsträcktare odlingsföretag äro af nöden. Det
hafwa icke så obetydliga widder uppedlats, utom att utwinna
wallar blifwit upplöjda och besädda. En framstående orsak
till att odlingsarbetet i fråga på de senare åren tilltagit, ligger
i de laga stiftena. En större by, der stiftesförrättningen för
några år sedan afslutades, har på denna tid satt mera jord
uppedlad än under tjugu år förut. En måttig hastång för
socknens framskridande i förevarande hänseende har legat i
erhållna statsbidrag till utditning af wattenfjät mark, hwilken
derigenom blifwit tillgänglig för odlarens plog. Sadant bi-
drag har kommit flera byar till del, af hwilka tre höra till d
större inom socknen.

Till uppmuntran för odlingsfliten kommer den 1 näst-
kommande februari utdelning af den s. k. premiefonden (100
l.-f. torn) att ega rum. Någon sådan utdelning har icke före-
kommit under inångna året af orsak, att ansökningarne om
odlingspremier intekommit, med så undantag, så sent på hösten,
att man ansett ett uppföf till nästa år af nöden. Skulle
man fördelat fonden före årets sista månader, så hade det
blifwit ett fatal, som täflar om belöning för odlingsförtjenster.

Ladugårdsförförlu går framåt både i extensiv och intensiv
mening. Kreaturen blifwa allt bättre utfodrade. Deras antal
är och i betydlig mån ökad. Ladugårdsprodukternas besaf-
senhet den samma som förr.

Hästafweln synes vara i tilltagande. Orsakerna hertill
äro dels gynnsamma sederar, dels höga hästpriser, hwilka här-
leda sig ej blott från den goda hötillgången, utan äfwen från
de tillfällen till god förtjenst genom försling af träwirke
hwilka stogstråfen lemnar längre upp i landet. Men oak-
tadt hästcreaturen tilltagit i antal synes ej behöfwet af sådana
vara fyllet. I anseende till förutnämnde tillfällen att genom
försler erhålla god winst af hästcreaturens styrka och hårdighet,
är efterfrågan i detta hänseende större än tillgångarne, hwa-
dan hästar, på hwilka priset stigit oerhördt, måste till en del
anskaffas från andra orter.

Fisken har varit medelmåttigt. Hvad först och främst
larfångsten beträffar, har den wid twenne fisken varit mycket
god. Några, som wantigen ådragit sina egare förlust, hafwa
detta år lemnat åtminstone så mycken inkomst, att de på id-
landet af denna näring lagda kostnaderna blifwit ersatta.
Wissa fiskelägenheter hafwa deremot wisat sig så ofördelaktiga,
att egarnes utgifter wida öfwerstigit inkomsterna. Ström-

mingofisken har i allmänhet varit godt. Rångsten af andra
fiskerter torde hafwa utfallit olika på olika ställen.

Skogsafwerkningen, om man afser gillet i den bettet
måste anses vara i aftagande, af den naturliga orsaken att
hwad som skall afwertas allt mera sättnas. Det är och i
underligt att i en kustleden, der ej sedan mycket långt tillbak
i tiden tillgångarne varit riktiga, stegen måste taga slut
den samma af många lange awetts som en gemensam eade
dem, af hwilken hwar och en egt att tillgripa hwad han
hagat, endast han icke lagt sig till af människohand nedtalda
trän. Efter denna beslagliga moral, som tydes lara
en legil, hwars lagar äro mera förnufterliga än beundran-
värda, är det orätt att tillgripa några wedträn, men deremot
alldeles i sin ordning att på sin nästas mark för egen rak-
ning sälla wärande trän, were det äfwen de yppersta bjeltar.
Stegen har det ej kostat något att uppföda, jäger man, lika-
som allt, hwad som ej emottagit näring af menskelig hand,
were ett commune bonum. En följd af denna kommuni-
stiska uppfattning i fråga om jordbrutarens ifrågawarande för
hela landet wigtiga egendom, har stegens bradstortade afwerk-
ning till en god del blifwit förwallad. Ett exempel må här
så rum, till belysning af de praktiska resultaten af en på fri
hand uppgjord moral, som befinner sig i strid med de entlast-
rättsbegrepp. En större by, som ännu eger steg till afslut,
måste stynda sig med nedhuggandet deraf, emedan den eljest
skulle skedas af andra. Stegen ligger nämligen för långt
från byn, för att kunna fredas för awertan. Stola hem-
mansegarne få någon betydlig afkastning af denna deras di-
bara egendom, äro de tvungna att ielstwa lägga hant
förstörrelsewerket. Eljest går det wertet fram all deraf
förutan och deras kassa förbi. I följd icke minst af före-
varande sorgliga förwirring i rättsbegreppen har stegsbristen
på åtfylliga ställen blifwit rätt laubar, och all anledning är
att den samma allt mera skall tilltaga.

Husflöjdens ståndpunkt torde ej i allmänhet kunna an-
synnerligen hög. I några byar, såsom Örnas, serfardigas
rätt goda semmar och winter-afden. Lokar och jeltug till-
wertas äfwen. Wadmal beredes här och der till afslut och
öfwer allt till husbehof. Weda laggaril afyttras från en del
byar. Äfwen finnes inom socknen tillwertare af ändamals-
enliga dels trösk, dels kastmaskiner. Till och med orgelhar-
monier kunna erhållas inom gillet's earrade. Snarpt någon
af de på landet wantiga flöjderna saknar sina representanter.
Skulle man betrakta husflöjden härstades utslutande från

denna sparpunkt, kunde man icke hafva anledning till annat än en innerlig tillfredsställelse. Men fragar man sig, om flöjdstickligheten är lika allman som den är mångsidig, så blir svaret ingalunda sådant. Svarligen kan man påstå, att i långa vinterqvällarne genom hvilka befolkningen hamnar till bensleiden, hertil allmant användas. Naturligtvis icke gifves, att bönderna ofta tillbringa sin vinterasten med iakttagelse af jorden och annan likartad verksamhet. Men man, inbysesman och en icke ringa del af ungdomen skulle lätt bättra än hvad nu är förhållandet, använda denna tid, i dessa nordliga bygder är en icke så ringa del af årets arbetstid. Ett förhållande, som icke juist talar för den allmänna utbredningen af seltets flöjdsticklighet är, att sådana drängar som sätta all vana att använda bysvärd och jag, alldeles icke äro sällsynta. Man har derföre varit betänkt på att göra den gren af buskleden, som representeras af dessa verktyg mera allman. Ett em än ringa steg i denna riktning är taget. Genom gusballnings sällskapets understöd till lärarens aflön har det blifvit en möjlighet att erwa Göta stadens sällskaps barn i snickeriarbete. En sådan undervisning har egt rum 1872 års både höst- och vintertermin. Äfven nu färdigår den.

Inbysesväsendet, om hvilket ordandet fört. är war något vidlyftigare, befinner sig butwändligen på samma standpunkt som förr. Inbysesman hafva visserligen blifvit terpare, men antalet af sådana är icke stort. Möjligen är dock anledning till det heppet, att den lösa befolkningen framdeles långt mer än nu blir fastad vid jorden, sedan upplösningen om förvarande fragas rätta natur kampat ut sin strid med den jerskemervatism, som i denna, lifslöm i lifstade fall bjuder iakttagelse af hvarje nyhet. Detta hepp torde så mycket minskas af attna grund, som borden i innerhet på denna de tillfälliga arbetstjänsternas gyllene tid får erfara huru föga gagn han hemtar af inbysesmannen. Nog får han åt den senare släppa till wedbrand från sin i allmanhet illa medtagna steg, men när fraga är om att så nagen arbetsbjudelse af denne ertia åbe på hemmanet eller bwallmanningen, så gestaltar sig saken annorlunda. Då har denne icke tid. Om vintern befinner han sig i stegarne, för att förvarja sig en hög dagspenning hos trävaruwerkarna. Om sommaren åter begifver han sig till lastageplatsen eller andra ställen, der ged dagspenning och jemn förtjenst wankas. Men när dessa arbetstjänster truta och swaga eller miswärtar inträffa, ja, då serdras helt entelt bjelp af bönderna och andra besutna inwånare i kommunen. Det borde dock wara anledning till förheppning, att icke samma

allmänna wadande till den kommunala fattigserien. under swaga senjunkturer, som under 1867 års stora n. kommer att ega rum. Men sara wärdet är, att denna i heppning, em och der den terefinnes, kommer på fram. I har icke något drag af allman sparibet genom det natuella lifwet i wirt land. I inbysesmannen hera sa. För mangen ga förtjenst. I denna kunna således ej lagga grunden i af allmanbetens understöd.

Den ekonomiska ställningen, hvars förbättrande är ar autvöd, har således icke hunnit komma i jemn tidsförhållandena. Dufwardet were, att wariambet. en mera framträdande plats än nu ibland seltets woner. I som förhållandet är för det närvarande, kan det ej bestidas, att åtminstone ibland ungdomen emtaufen för framtiden ar allt för sällsynt och benagenheten att lefwa för stundens lust och tyden alltför wankig. Åa äro de ibland war tids wal afslenade tjänstbjen, som göra artliga besparingar. Gusbönderna wnas icke, em de än lme wirten deraf, med allwar gripa sig an att i denna iustning werka på tjänstbjenstlaseu. Iwenne sammankomster hafwa ballits i andamal att brida en busbendesörening, men man har welat hafwa betänkt, och sara wärdet är, att denna tid blir lang neg. Iwattningar i ränte- och kapitalseriatrinasanstalten, hvilka busbendesörening i framtida rummet stelaf beframja, om den kommit till stand, har varit hogt ebetvödliga. Möjligen har i stället in iustning i lanets sparbank, hvilken såsom närmare åtnjuter större förtreende, något ostare egt rum. — Nagen iustild sparantalt för rednen, utom twenne distriktsmagasiner för samlande af fornuade under blifwande miswärtar, finnes icke. — Fattigwården är något lindrigare än förr, ehuru de kommunala utskolderna fersara att wara mycket draga i an seende till den pagaende betalningen af de stulder kommunen emottagit i ar från miswärtaren, innerhet det stora nöd året efter 1867 års ferslagna stord. Det är dock att heppas, att den nya lagstiftningen för fattigserierjuingen inom rifet skall äfwen har bara gedu fruster. Ett maktigt hinder för minskande af kommunens fattigward och hejande af des wal stand ligger i en emständighet, som påtallar en innerlig upp märklambet och derföre har nedan tilltwingar sig en iustild plats i denna redogorelse.

Denna emständighet är lönntrögeriet. Det är tywärt icke så få byar, i hvilka dettamuna innastlat sig. Och der så

flött, hafwa följderne blifwit beflägliga. Vist pestsmittan, som sprider förtörelse, der den tränger in, har detta plageris icke blött spridt omkring sig förderf i religiöst och sedligt hånseende, hwarmed denna redogörelse af öfverwälgande ekonomiskt lyfte mindre har att befatta sig, utan och i högsta grad skadat eller rent af förstört den ekonomiska ställningen hos de personer, som äro nog olyckliga att hafwa hemfallit at dyckens skaplasten. Årenbetjeningens nitista bemödande att utreda denna kräfte, som fräter framför allt inat, der hen vinner insteg, har icke alltid kunnat vinna sitt systemål. En laglöshet, som smuger i mörtet och värnar sig med mörtet wapen, betelsen af hämnd mot vittnen och angifware, lögn och kausse mened, är icke så god att slå ut fjätket. Då för öfrigt vår tids hyperfilantropiska lagstiftning i förevarande hånseende ej ställt straffbestämmelser i full motiwarighet till förbrytelsen, är föga förhoppning om att gillet åtminstone i den närmaste framtiden befrias från denna landsplåga. Der emot saknas ej skal till den förmodan, att den i någon mån kommer att tillbakaträngas från den fruktansvärda position den samman till mængens behymer nu innehar. Fråga har varit att kommunalnämnden, för att tränga denna samhällsfiende in på lifwet, skall hos Landsstyrelsen begära förordnande för en hel mängd "bränvinsstaler" inom hvarje by, der lönkrögeri fredas, genom hwilken åtgärd allt hat och all hämnd från lönkrögarna och deras mest demoraliserade kinder måst bräta sig emot den slutna salangen af ordningens wänner. Planen är ännu ej satt i werket. Men all anledning är att förmoda det nämnden, hwars nitälskan för kommunens bästa tacksamligen erkännes, skall låta saken komma från ord till handling. Härigenom skall den mangåriga kampen emot ett samhällsöndt, hwilket hos människewännen framkallat så mycken nedslagenhet och grämelse, komma in i ett nytt stede, som icke är egnadt att bada seger at den hånshnolösa egoism, som i strid mot både gudemlig och menstlig lag framträder medlet att tillfredsställa bränvinsbegäret. Naturligtwis är det endast den religiösa upplysningen och den på kristlig grundwal hvilande folkskolebildningen, som kan alldeles utrota den fiende, som hittills så ofta trotsat bemödandet att betämpa honom, ware sig genom lagens magt eller öfwerlygghets.

Hwad folkskolebildningen beträffar, har utem ofwannämnde öfning i slöjd, ingen annan förändring under det sist förflutna året egt rum än att folkskolan i Lule gamla stad ater blifwit fast, och deremot Sunderbyn, emellan hwilken och det förra stället, denna skola flyttat, satt en särstild skola med

under läsåret oafbruten undervisning, stött af en stiftlig i. t. biträdeslärare. Som denna förändring är af Skolrådet wikt tagen endast på försöt, och hwarken Domkapitlets stadfästelse eller ens Årtestämmans medgifwande ännu satts och wunnits, gifwes det ingen sakerhet för att den samman kommer att så framtiden för sig. — I wissa stället, der undervisningen bestrides af lärarinner, hafwa flickbarnen efter steltimmarne blifwit öfwade i sömnad, hwarmed början redan stett före det år, hwilket denna redogörelse omfattar.

Från Öfwer-Lule Gille.

Af hr Apotekaren J. F. Meyer

Det förgångna året har varit lyckosamt och wälsigneliebringande icke blött för hela vårt fädernesland utan särskildt för Norrland och ej minst för dess nordligaste län. Mit tillgång på penningar, liflig omsättning på hwad wi haft att afyttra, under det landtmannens arbete belönats med en owanligt ymnig äring, detta är i förthet hwad innewarand är medfört. Följden häraf har och varit att arbetslönerna stigit, och arbetsträst rent efterfrågan till den grad, att en hwar, som welat, kunnat finna sin rikliga bergning och i de flesta fall om han varit något det minsta omtänksam, göra besparingar för kommande dagar; men tywär saknas som oftast den lika nyttiga som nödiga föreställningen att "ester ju är med stor ymnighet ju hårda är" kunna komma.

Wintern utmärkte sig framför de flesta sina föregångare såsom owanligt blid, wären kom tidigt, sommaren war den gynsamaste för frambringande af ymnig afkastning på åker och äng. Redan den 24 Augusti hade en och annan korngrödan tröskad och så torde wara som icke wid den tiden hade större eller mindre del deraf under tak.

Att efter utjädets mängd bestämma den större eller mindre afkastningen är temmeligen wansligt, då man känner huru olika åsigterna äro om den mängd såd man bör nedlägga i jorden. Afgjerdt ställa wi oss på deras sida, som beräkna afkastningen efter jordwidden. Efter denna senare beräkning anse wi att ett geometriskt tunland jord afkastar 8 a 10 tunnor korn, 6 a 8 tunnor råg, 30 a 40 tunnor potatis.

Framåt tro wi att ladugårdsstötseln under året i någon mån gatt, dock ingalunda så fort som denna ortens hufwud-

närings, till hwilken den af en hwar fördomstri och förtant sam jordbrukare bör häntöras, som wi heppas snart komma att gå framåt. Disakerna äro detta ar ungefär de samma som de närmast föregående: swag utredning, mängden af kreatur ser stor, bestäffenheten som ofast under medelmattan.

Bland kommunens bmaringar intager stogsawerksin, och stogsstersterna det afgjerdt första rummet. Så glädjan det ar att sawal den fasta som den lösa befolkningen genom njuter en mer än villig infemst, så emöjligh ar det att tillbakaballa farhågan ser att den tiden icke torde war långt afslagen då denna intemstfalla kommer att affina antingen af bristande tillgång på eller uteblifwen köplust af stegprodukter. Ett dalig hushallning med bondens egen stegrum, att säga attning ser eganderatten, hwad stegen beträffar, seresimnes, ar en lita beklaglig som obestridlig janning och wi understrifwa i alle de farhågor och önsknningar, som uttalat wid årets slut ej mindre ä en i Rite landsförjämning håller kommunaltstamma än ed wid ett af riksdagsmannen N. Wadström utloft sammantrade, hwarem tidningarne hafwa att meddela utförliga underrättelser.

Speslöjden, som i anseende till de långa qwällarne i mergnarne wintertiden, borde här hafwa blifwit bemäktat ar ännu temmeligen stjuvmoderligt behandlad.

Nagen serstild i stor skala werkställd nyodling eller afslutade större ditningsföretag hafwa wi wisserligen icke att emförmala, men jordens nyodling och ändamålsenliga afslutning omfattas med allt lifligare intresse; eaktadt genom 1867 ars miswärt och nagra af de föregående årens stordar, hafwa dock senare årens gynnanna förhållanden i sawal jordens afslutning som i de stora stogsförtjensterna, i wasendtlig mån förbättrat den ekonemiska ställningen. Utmåtningar, erefutura auktioner samt losöreföp förekemna nu ganska sällan. Rättigtungan har ed betydligt minskats.

Kör kommunitationernas förbättrande inom kommunen fattas, tre wi, den dertör nödwändiga endräkten och egen nyttan.

Kollskolan står ungefär på samma fot som då den i war förra årsberättelse emförmalades. Kollantalet och byarnes i pridda lägen fordra lärarekasternas icke obetydliga förstarkande.

Jordbrukspremiesonden uppgår till rdr 1,812: 33 öre runt. Inga premier hafwa under ar 1872 utdelats.

Då arbetsförtjensterna äro så högt uppdrifna, ar det klart att den lösa befolkningens wälför är långt ifrån flena. För jordbrukaren ar det snart sagt emöjligh, att, utan att öfwer

drutwa dagspenningen, erballa nödiat arbetsbiträde, då det som bäst behöfves: lades- och sterdanden. Ett inbörslagens sedlighet härpa sega wunnit ar alldeles gifwet.

Fran Rane Gille.

Li yr Inspektör N. Sjestedt

I slutet af Maj blef wadersefen gynnad ser jadden och sig wararbetet öfweret fortga, ja att detamma war wertst i början af Juni. Niven framgent under sommaren fortser wadersefen att wara gynnande ser warthigheten inbergningen af sawal rettmutter som strowater wa fere Augusti månads utgång.

Nagen har lemnat en ganska wader afslutning i uppgår i medeltal till 270 stalp. per 63 tanner sterden wara fullt medelmattig.

Kornet har lemnat en wader afslutning; wigten af 63 tanner belöper sig i medeltal till 240 stalp. Sterden fullt medelmattig.

Potaternas hafwa i år lemnat en högst uppig afslutning, som i medeltal kin uppfattas till 25te kernet, och i godhet hafwa de öfwertraffat de nasserslutna 10 årens.

Hosforden har, med anledning af den första waderlet som war radande i Juni månad, blifwit under medelmattan, till följe hwaraf nagen höbist möjligen torde uppstå inom Gille, i jummerbet som en anseelig mängd hafva blifwit till orten interde.

Ladugardsskotseln, som ser nagra år sedan tycktes taga en wandring till något bättre, synes nu återgå till sitt forda stid.

Fiske idlas: af lax, sit och j. l. börsting, dock ej ti affalu.

Ljårubrännningen har på de senare åren betydligt aftagit.

Stogsawerksningen deremet tilltagit i så betänfliga dimensioner, att denna bmaring tyckes wilja öfweriga till bnduärning har i orten.

Nyodlingar hafwa blifwit werkställda på flera ställen inom Gille.

Den ekonemiska ställningen har på de senare åren betydligt förbättrats, och en sparbank, som genom ser saken in tresjerade personers nit och fristigheten nbligen blifwit inriktad i Rane, har redan fått emettaga icke obetydliga besparingar.

Inom Gilleet finnes en fast folkskola och en ambulaterist, bada stötta af examinerade folkskollärare, samt desutom 5 små barnskolor; en Gåte kommer att berja sin verksamhet, så snart någon lärare blir wid densamma antagen.

Inbyringens förhållande till jordegaren är ej sådant, att det kan lända den senare till någon nytta, utan tvärtom till stor skada, derigenom att hans (inbyringens) arbetskrifter taga i anspråk af en verksamhet, wiet stild ifrån jordbrukaren. Inbyringarne wistas neml. sommartiden wid lastageplatserna der daglönen på senare tiden varit rätt hög, och wintertiden har stogsegaren swart att freda sin stog för de tata påbelyningar, de göra i densamma, hwadan de äro att anse som en tyngd för samhället.

Från Neder-Kalix Gille.

Af hr Bruckpatronen och Riddaren D. Sunmæl.

Åter har för Norrbottens innewånare i allmänhet och sålunda åsven för den del deraf, som härwarande Gille omfattar, ett lyckosamt år tilländagått. Störden har wälskäligen, såsom här nedan närmare beskrifwes, utskallit något öfver, men på det hela taget varit god, hwarjemte tillfällen till arbetsförtjenst för den lösa befolkningen varit rikliga.

Förra wintern war blidare än wämligt med ringa nederbörd, wärem inträffade tidigt, hwarigenom sådesanden war till det närmaste afslutad i Maj månad. Under Juni och förra hälften af Juli hotade en ihållande torra att ersätta stor skada å såväl åker som äng, och uppkastad sådan å högre belägena, af mager sandjord bestående åkrar, åsvenjem å såfallade hårdwallängar; men den rikliga nederbörd i förening med värme, som sedan inträffade, upphjelpste den astynade vegetationen i wäsendtlig grad, hwarigenom störden i allmänhet såsom ofwan nämnts, kan kallas god.

Huswudsfadet Korn har sålunda giswit medelmättig afkastning, kausste något mindre i tunnetal än förra året, men mera i wigt;

Råg, som i allmänhet mindre odlas, har lemnat rikning;

Säfra har lemnat god gränsoderfförd;

Rotfrukternas afkastning har varit jårdeles ymnig och beskaffenheten mycket god;

Vinodlingen will ej winna framgång;
Sofangsten under medelmåttan.

Smorproduktionen. Genom den på försommaren inträffade starka torran, som försämrade sommarbetet, uppkastad någon minskning i det såfallade sommarstörret, men torredet centnertalet i sin helhet fullt motiwara förra årets.

Bymejerier hafwa ej kommit till stand, ej heller det å Grytnäs egendom tillämnade, enär det wisat sig, att mjölken hast en så skryfande afkastning, att den ej kunnat afses för ostberedning. Afkastningen af ost är och temmeligen begränsad i Norrbotten, enär allmogen hittills användt högst obetydligt af denna wara.

Å Björkfors egendom bedrifwes fortfarande mejerirörelse och har det inör, som derifrån blifwit försåldt, betingat tre riksdaler per 20 skalp. högre pris än det bästa af allmog inöret.

Lar-, Sil- och Strömmingsfiskerna hafwa varit medelmättiga, men Lofsfisket rikligt;

Skalfangsten har varit lönande;

Skogsafwerkning och Tjarnbränning förekemna högst ringa.

Förbättring af åkerbruket har wisat sig på flere ställen genom en jergfalligare dikning. Till följe af den blida wäderleken på heften, hafwa åtskilliga nyodlingar wertställt, exempelwis i Wånassjers by, der laga stiftet förra året afslutades, hafwa minst fjorton geometriska tunland till åker nyodlats, ett ytterligare bewis på den i förra årsberättelsen omnämnda nyttan af att laga stiftet komma till stand och blifwa afslutade.

Af den i den förra berättelsen nämnda åkeren för sjoastappningar och ofwersilningar under året wertställt och böra desja i sinom tid leda till goda resultat.

Utdikningar inom Rolfs by och af Kosjerfstrass hafwa under året bedrifwits med kraft.

Med undantag af den i den förra berättelsen nämnda åkeren på god störd och riklig arbetsförtjenst, fortfar den ekonomiska ställningen att wara god.

I Sparbanken har under året insatts 16,021 Rdr 78 öre och blott uttagits 4,372 Rdr 40 öre Rmt.

Arbetet å den i min förra berättelse omnämnda nya landswagen från Näsby till Björkfors har så framstredit att den till sommaren ble fullt farbar. Parigenom har på enstild befestnad ett stort steg blifwit taget i och för genom-

inö, så att jadden kunde börjas den wantiga tiden eller den 20 Maj. Det tidiga snöfallet från hösten som hindrade lös. den intränga djupt i jorden, medverkade otvifvelaktigt ganska mycket till den tidiga värladden, och att denna måste stå tidigt, om och snömassor finnes i närheten af åkrarne har erfarenheten lärt oss, och det är ej sällan landtmannen a denna ort i början af Augusti kan få en frostskadad och förstörd spanmål till följe af 2 a 3 dagars senare ladd, som gör att grodan är mera ömtålig för kolden. Efter sanningstiden inträdde snöningom warmare väderlek, hwilken tilltog allt mera, så att i Juli månad war dagligen en tryckande hetta, och som å många ställen intet regn föll på 4 och 6 weckers tid, och det war endast med morgendaggen, som å denna ort är ymnig, jorden stulle uppskikas, blef halmen å högländtare åkerfält och jätt jord fortwärt, och ären små samt fullmogna i Juli månade slut, hwaremot tyngre jord och lermylla uthärdade torfan bättre, men åfwen å dessa ställen war jadden fullmogna Lars. måstiden eller den 12 Augusti. De så kallade jernnätterna d. w. s. frostnätterna denna tid uteblefwo alldeles, och frostnätter inträffade icke förrän i Augusti månads slut. Till följe häraf kan med säkerhet antagas att spanmålen är utmärkt god och fullmogna inom sednen såväl af Korn som Rag, hwaraf den senare jadesorten odlas obetydligt, men affastningen är anseeligt mindre än föregående året. Det är swårt att till siffran uppgifwa utjåde och affastning, men öfwer hufvud taget, anses att spanmålsaffastningen är $\frac{1}{4}$ mindre än 1871.

Hosforden. Denna har befunnits wara betydligt under medelmattan till följe af den swåra torra som fortfor under Juni och Juli månader, hwilken bland andra olägenheter åfwen alstrade gråsmåst som harjade alla gamla linder. Dessutom har den ringa affastning som erhållits blifwit betydligt skadad af den ihallande nederbörden under bergningstiden samt vidare af regn och snö i Ottober och November månader, under hwilken tid floden i alla wattendrag war högre än förliden war. Till följe häraf ha sedret blifwit bortskämdt i höstackar, och det är de flesta af jordbrutarne som begagna sådane, der ångarne äro mindre och spridda. Dock antages att någon större foderbrist ej kan inträffa, helst boskapen blifwit från hösten minskad och utfodringen icke wertsättes utslutande med hö utan med lös och renmosa.

Foderwårter och Rotfrukter, deraf förnämligast Potatis odlas, hvars affastning utfallit medelmåttig; foderwårter odlas icke; Timothej är dock på något ställe användt, men anses

atmaagra jorden, deremot har ortens Hafia och Timothej varit sammansblandadt och ialunda begagnadt wunnit fortroene.

Ladugardsskotseln och Ladugardsprodukter. Att besta stötieln egnar allmogens mycken emsrig, och utfodras i synnerhet torra wäl, med upptet af sedret blandadt med lös och renmosa, det senare då mindre tillgång på seder finnes. För lös är åfwen gjordt, att utfodra i lthet med brutet i hwensta sednarne med etelt seder och tultslaget watten, men denna metod har ännu icke wunnit framgång, af det skal, att wid upptotningen åfwen samre seder jemte lös och mosja bättre användas. I afseende å smörberedningen ha förbättringar wunnit inträde, så att nu mera beredes utmärkt smör å många ställen, hwilket bewisas deraf att jordbrutaren erhållit wid hemmet från 10: 25 till 11 rdr samt 11: 25 pr 20 slatp. smör. I husballet torkares ej söt mjölk utan endast pima (söt mjölk) och detta jemte bled af jordbrutarens hufvudsakligaste foda.

Winringar, Fiske, Tjårubramning, Skogsaffwerkning m. m. Raget betydligare sitta idlas ej, utom lufsstet, men senaste deraf har de senare åren betydligt attagit, antagligen till följe af den gånge "ljustringen" bestetiden, då åfvelslaren ande det den weater uttore floden och lemnar remmen, uppsångas. En lareddingsantalt were af bebeswet påfallad, men någon prattist man som kunde åtaga sig ledningen af sådant arbete finnes ej. Bitortjenster finnes ritligen för allmogens, såsom tjårubramning, pottastetillwerkning, leverering af låg-timmer. Skogsaffwerkningen har inom denna seden bedre af an tilltagit, i det att allmogens i allmänhet slagit sig på tillwerkning af tjåra, hwartill den bäst statig anledning genom d. 6000 tjårubramerna. Ialunda har under året tillwerkats 3,000 tunner tjåra, utgörande efter medelpriset i Haparanda 36,000 rdr int; men den stenomista ställningen har antagligen derföre ej blifwit mycket bättre, då ungefär samma belopp utgår från sednen alligen i en öfwerflödsware i en kasse och seder. Pottastetillwerkningen är deremot obetydlig.

Husflojden. Denna näringsgren står på en låg stand och om någenting behöfwer upphjelpas så är det denna. Stulle någon prattist man finnas som lemnade upplysning och handledning i ämnet på stället, så finnes nog personer som hafwa anlag för allehanda flojd. Spinurekar och möbler försärdigas till någon del, men ej till den myckenhet som erfordras och hwartill afstättninga finnes så wäl här som i de

Förbättringar å åker och ang. Under året i t. t. emfang hafwa ej företunnit under året, antagligen derför att afvittringen och laga stutte pagår; förbättringar å gammal

äng jemte aferjordens utvidgande hafwa widtagits flerstäder. Äfwen behöfvet af aferjordens afdelning inses, och är berjan gjord så väl dermed som med täckning. Vinodling är benjad, men har ej fått någon utsträckning i brist på upplysning om rätta odlingsfältet och slutligen beredningen. I aferbrukets redskapen har den förändring egt rum, att rullhafs och sanningmaskin bliswit anskaffad. Och skall denna senare, försärdigad a orten, vara ändamålsenlig bland annat äfwen dersöre, att den nermöjlar jaden förträffligt.

Folksskolorna. Ordinarie lärare är anställd wid fasta skolan i Pajala by, hwilken varit i verksamhet under året liksom 3:ne barnskolor å spridda ställen.

Lapparnes inflyttning. Det bör ej lemnas oanmärkt, att åtskilliga sjellappar hafwa till secken inflyttat med sina renbjordar och tillskyndat den jordbrukande befolkningen stor förlust i det att renarne, lemnade utan behörig wård, uppäta och nedtrampa fodret i höstafarne. Denna förlust uppgifwes vara betydlig och ersättes ej af lapparne, då stora svarigheter uppstå för att leda saken i bewisning. Jemte detta onda följer ett annat ännu swårare, att jordbrukaren eller nybyggaren i brist på lagliga medel att kunna förmå lapparne att återvända till sina lagliga områden, antända stegseldar der lapparne wistas och sålunda gör slut på rennosjan hwarefter lapparne anses twungna att fly. Att denna stada är för staten och det allmänna owanligt stor behöfwer ej påpekas.

Från Arwidshjauris Gille.

(Af hr Kommissionsarien Ser. Störin.)

Såsom berättelse för fästlidet år jar härwarande Gille forteligen meddela följande:

Wårjadden, som under Maj månad här fullbordades, gynnades, med få undantag, af en särdeles god wäderlek under de trenne påföljande månader, hwilken på wårternas fortkomst hade en glädjande inwärfan, och stulle grödan hafwa uppnått owanlig ymnighet om icke otillräcklig rotblöta under wåren och sommaren menligt inwerkad på de fulla utveckling. I följd häraf blef wårjadden i allmänhet tunn i roten samt kärnan å sandjord brämogen. Någon flada förorsakad af kold eller hagel har man ej att beklaga, men häremot att sågnas öfwer en utmärkt god inbergning och, öfwer hufvud

tagit, ett godt år. Medelafkastningen af hwart och ett jadeslag för sig betraktad utgör: för winterråg 9:de, torn 8:de, potatis 10:de samt kålrätter och ropwer 7:de tornet. Höstörden på torra, högländiga wallar och myrer har icke uppnått fullt medelmattan, men något derutöfwer på fiedländiga hårdwallsang, myrer och öfwerjilningar, samt stulle jemte halmgrödan hafwa varit tillräcklig för utfodring af ortens kreatur om icke den ymniga nederbörden under September och Oktober förstört en stor del af det i häfjer upplagda höet, ja att en tanbar feberbrist nu är att befara.

Ladugårdsföretjeln artar sig väl till något bättre, men gör beklagligen langjamna och på ett år knappt märkbart framsteg. Ladugårdsprodukter utgöres hufvudsakligen af smör som öfwer hufvud taget är tillräckligt för eget behof samt lemnar äfwen något öfwerföret till afsalu, ynnertligast i westra delen af secken.

Winärinaar hafwa under året varit i bösta flör och af hwilka tjärubräddning och stegsawertning lemnat största afkomst. Riset är äfwen på sina ställen en vigtig winering, men sålwas åter på andra ställen nästan helt och hållet. Salpetertillwertning är mera i aftagande och har under året utgjort 85 centner. Linseföret idlas äfwen af wisia åboer och skall vara en lönande handtering.

I afseende på husflöjden är ännu mycket att önska, synnerligast hos mankønet, samt infrauter sig hufvudsakligen för eget behof, hwilket öfwer hufvud taget fylles inom hwarje hus af egen tillwertning. — Förbättringar i öfer- och ängesföret skrider smaningem framåt ehuru icke med den drift som wore så nödwändig och önskwärd. Agodlingar wertstalles årligen mer och mindre på hwarje hemman, ynnertligen i jödra delen af secken der i allmänhet större arbetsdrift hos befolkningen är rådande. Och ehuru afdelningen ännu på langt när icke är så allmän och fullkomligen wertställd som den borde vara, är dock de stora nytta och nödwändighet allmänt erkänd hos befolkningen, hwarjore man har skal heppas att den med allt större kraft årligen kommer att tilltaga. Aferbruketsredskapen är den wanliga, plog, ahl och pinnhafs, och någon förbättring härutinnan icke företagen. De personer som utmärkt sig uti ifrågawarande arbete är Olomuertrast by och ynnertlighet Anders Berggren, Zachris Nilsson och Johan Olofson derstades.

Den ofvennämnda ställningen bland allmoegen har väl under året närmat sig till det bättre, men ännu äro manga och stera gamla skulder som betrycka en stor del af kommunens med-

lemmar. Några svaranstatter hafwa ännu icke kommit till stånd inom församlingen och så de medlemmar som anlitat sadana på andra orter.

Stättigwarden är gemensam för hela socken och för närvarande betydligt mindre sanbar än tillförene.

Kommunikationen eger socken med Pite stad genom färdigbyggda landsvägen från Ketuås by förbi denna kyrka till Åsivawiken. Med omförd stad samt Stolleste utvärlas åsivens post en gång hvarje vecka.

Sjöstelewäsendet bedrivs af en fast och twenne ambulateriska sjöstolar, hvarjente finnes en fast skola särskild för lapparna, som ensamt befestas af Sveriges Missionsfällskapet. Någon jordbrukspremiesond finnes icke.

Inhyssingarnas ställning har man sökt förbättra genom att låta dem stå i ett stycke som vid jorden, medelst upplåtande af terp dels af kronobemman och dels genom inhyssning af sadane å kronojord, i hvilket senare afseende dock förbudet för nyhemmans anläggning numera lagt ett serligt hinder.

Larvbesättningens allmänna besittande och förhållande till jordbrukare är i allmänhet godt, men beklagligen minskas renarnes antal årligen och är det numera så hushåll inom socken som kunna anseas burgna, utan utgöres största antalet renar af j. f. stöttningsrenar, tillhörande handlande och hemmansäboer inom kustlandet i Pite och Stolleste. Antalet renar inom socken kunna för öfrigt icke med någon säkerhet uppgifwas, emedan det aldrig lyckas aflocka lappen någon upplysning häröfver, men torde dock icke öfverstiga attåtthundra stöttningsrenar då åsivens inberäknade.

Ärliga utskädet i medeltal inom socken utgör i det närmaste 4 tunnor winterråg, 530 tunnor korn och 400 tunnor potatis. Årstakningen i medelmattiga år uppgår till 24 tunnor råg, 2,120 tunnor korn och 2,400 tunnor potatis. Årligen winterrödas 320 hästar öfwer och 60 hästar under tre år, 3 orar, 56 tjurar, 768 kor, 180 ungnöt, 2,972 får och 150 getter.

Från Arjeplogs Gille.

Åf hr Skriftherden P. Th. Wunberg.)

Med anledning af Förvaltnings-utskottets cirkulär, utgifwet i November 1872, får jag, å Arjeplogs Hushållsgilles wagnar, härmed inberätta:

Att sedan under wintermanaderna från 1872 års början sagnimmerhuggningen inom Gille försiggått, i följd af i böriga jägerutställningar; inträdde under April månad ett ihallande snöslätt med blidt väder, så att snön bortfinade i hast och isarna började förwagas. Under första hälften Maj wore warma solstenedagar, så att man den 15 Maj började så besä terrändta sandstrar, och några dagar derefter fick man åsivens besä strar å tung jord. I senare hälften af Maj war först något kyligare, men sedermera 17 till 20 graders värme, hvarunder potatisplantningen försiggick. Ili första hälften af Juni war en för wärlighet och gröda utmärkt tjellig waderlek, hvarunder klar himmel och warmhet sol omwärlade med nederbörd, så att äldre personer sade sig då ej minnas en för årswärlan så gynnig war; hvilket i lika förhållande dock förändrades den 12:te på aftnen, då ett kyligt östnawäder widtog och höll ut de 3 återstående dagarna till månadens medium. Men under den senare hälften af Juni blef för årswärlan en enwist ihallande terta, så att af brist på regn sandstrar och hardwallar stannade i wärlan samt började bletna af och förwisa, men endast tungjerdens och jumpiga myrer fortsere i sin wärliga wärlighets gång. Med undantag af den 5, 6 och 7 Juli då litet regn föll, war och i öfrigt under Juli månads första hälft en fortsarande stark terta, så att man jemligstads nödgades redan nu, ehuru i förtid det än war, att afberga de alldeles förwifnade hardwallarne, samt delwis afmeja och så om ånyo de mest förbletnade stycken af sandstrarne. Under senare hälften af Juli blef likwäl 6 dagars wärlgörande och lange efterlanadt regn, samt i öfrigt en för hobergningen gynnig waderlek, så att det ännu eslagua och östörade förbättrades betydligt. Under första hälften af Augusti war omwärlande regn och solstn, hvarunder störden å sandjerd fullberdades och slättern å hardwallarne afslutades, samt potatlanden af den nu sent omsider erhållna wärlkan något förbättrades; och under Augusti månads senare hälft war en mycket ostadig waderlek, medan afbergen utaf strandslättern pågick. Ili September månads första hälft fullberdades potatisplantningen, och under samma månads senare hälft, så snobetattes marken wid 3 graders köld, enligt Celsius termometer. Ili det hela taget kan således inom Arjeplogs kommun afkastningen af kornstrarna och hardwallarna för år 1872 anseas genom terta wara under medelmåttan, och halmaskastningen lifsja. Potatisstörden blef och swag, dels derföre att kalen redan tidigt på sommaren af terta blef wärlmättig och slatnade ned till mulen uteser banlarm.

järdeles hos sådant folk, som ej brydde sig om att watta potatlanden, dels och därför att man wand wid torkans beta värme alltför länge fördröjde potatisupptagningen. Så att potatisen, som i sin utbildning detta år hindrades af torka, och mot slutet förre upptagningen skadades af frost, har äfwen lemnat en afkastning under medelmåttan. Men höbergningen af myrer och strandflått är medelmåttig, ehuruwäl genom den ständiga nederbörden af regn och slask i hela Okteber månad, de öfwersta och äfwen nedersta hwarfwen i hälsjerna blifwit betydligt förnyade uppifrån och af röta angripne inunder.

Beträffande ladugårdskötet, binärningar, husflöjd, åker- och angöfverbättringar samt personer, som utmärkt sig i detta fall, har jag intet att tillägga till mina förra årsberättelser. Ekonomiska ställningen förbättras hos svenskar, men för lapparas hos lappar.

Närande kommunikationer, så är nu fråga med allwar wäckt, om en blifwande winterwäg öfwer fjället till Saltdalns socken i Norge.

Beträffande folkskolewäsendet, så har Arjeplogs för närwarande 2 lärare för svenska och äfwen 2 lärare för lappiska barn. Jordbrukspremiefond finnes icke i Arjeplog.

Inhyssingarnas ställning är sämre än i jordegarnes, men dock icke stridig dem emellan. Likadant är och skattlapparnes och de utan något land warande lapphushållens ömsesidiga förhållande, att lefwandet fins emellan tillbringas i en berömd wård grannsamja, ehuru de förre i ekonomiskt anseende befinna sig i bättre ställning än de senare; men antalet renar kan ej på siffran med någon tillförlitlig wißhet uppgifwas.

Hela utjädesbeloppet i Arjeplogs socken är årligen: af foin 100 tunnor, hwarutaf kan ungefärligen i wanliga år skördas 400 a 450 tunnor, och af potatis wanligtvis 150 tunnor, derutaf det skördas ungefär 1000 tunnor.

De kreatur, som årligen inom Arjeplogs socken underhållas, äro wid pås: 120 hästar, 30 tjurar, 400 kor med ungnöten, 1000 får och 370 getter.

Från Sodmocks Gille.

(Af hr Sägmasören S. Rothgims.)

1:o. **Wäderlek och skörd:** På en jemförelsewis blid winter följde tidig wår. Medan i slutet af April månad war

åkerjorden fri från snö och kornjådd kunde företagas före medio af Maj månad. Med stark norrlig wind den 17 Maj intradde en temperaturförändring från $+14^{\circ}$ till $-0,8$ och den oegynsamma wäderlek som dermed tog sin början och fortfor till slutet af månaden i förening med ihållande torka, war ej blott hinderlig för jädesgredden utan hammade äfwen den lefwande gräsvarken å wallar och myrängar, hwarför och höskörden i allmänhet utfallit järdeles ofördelattigt sawal till mängd som äfwen bestaffenhet, sedan den regniga wäderleken under senhösten betydligt skadat det i hälsjer upplagda hœet.

Kornet kan sägas hafwa gifwit medelmåttig skörd. 6:te kornet — ehuru cirka $\frac{1}{4}$ af utjådet för sent grodde för att hinna till full mognad.

Råg. Detta jädeslag winner allt större spridning inom Gilet och har gifwit god afkastning järdeles, der rågsalten warit ändamålsfullt afstade.

Hafra har såsom grönsoder lemnat full skörd.

Potatis. Afkastningen deraf ritligare än i mannaminne — cirka 20 kornet — och af god bestaffenhet, en följd tilligen af den under sommaren rådande terra wäderleken.

Äfwen **Roswor** och **Kalrotter**, rätt gallrade och skotta, hafwa lemnat god skörd, hwarpå såsom bewis kan nämnas, att tålrötter wäggande 3 $\frac{1}{2}$ skalp. skördat ett handland u 3 Stenman tillhörigt åkerland härstädes.

2:o. **Snöad** beträffar **Ladugårdskötseln** så har ingen förändring till ett bättre tunnat formärkt. Den utjådding wintertiden och flent sommarbete torde gemensamt bidra till att ladugårdarne lemnas så ringa afkastning. Inom Dwidjock är förhållandet något bättre, i anseende till derwarande förträffliga sommarbeten. Dwidjocks sommarjör torde kunna uthärda taslan med bästa sortens mejerijör i jödra Sverig och betalas här på stället med 13 a 14 rdr per 20 skalp.

3:o. **Binärningar:** Fisket har under året warit järdeles gifwande, till följe hwaraf ej obetydlig del af fångsten kunnat saltas för winterbehes.

Den nya fiskeristadga, som från och med 1873 kommer att tillämpas, har wäckt beymmer hos de många familjer som äfwen höst och winter af fisket haft sitt hufwudsakliga lifsuppehälle; och om än medgifwes, att en förändring af fiskeridslagen war nödig till förekommande af misshushållning wid fiskets bedrifwande, så anser likwäl den nya stadgan för tillräckligt järdeles beträffande fangsttiderna.

Tjårubräkning har, till följe af under wintern ökade skogsfortjenster, i obetydlig grad idkats. I betraktande af

Norrbottens Länns Kungl. Hushållnings- sällstaps Matritel år 1873.

Ordförande:

C. P. Bergman, Landshövding, Öfverste i armén, R. N. D.,
R. S. D., R. W. D.

Vice Ordförande:

B. v. Rehausen, Öfverste-Löjtnant, R. S. D.

Sekreterare:

August Cajanus, Telegrafkommisarie.

Förvaltnings-utskottet:

Ordföranden.

Vice Ordföranden.

Sekreteraren.

Grape, J., Kapten, R. S. D.

Englund, J. A., Kyrkoherde

Widmark, H., Kapten, R. W. D.

Nyström, J. G., Förste Landtmätare, Afvittrings-styresman.

Suppleanter:

Schouh, R., Kapten, R. W. D.

Helm, B., Vårenverksadjunkt.

Hushållnings-gillen.

Lule Stad.

Ordförande:

Björkman, A., Med. Doktor.

Ledamöter:

Adde, A., Apotekare.
 Annéns, N. E., Postinspektör, N. B. D.
 Annéns, H., Landskamrerare.
 Backman, G. J., Rector.
 Bakkeman, J., Handlande.
 Bergman, E. P., Landshövding, Öfverste i armén, R. N. L.
 H. J. J., N. B. D.
 Berg, K. W., Skogsinspektör.
 Bergström, N. E., Handlande.
 Brandt, J. E., Guldsmid.
 Cajanus, A., Telegrafkommisarie.
 Dahl, D. J., Lejtnant.
 Enns, G. A., Sägmaskare.
 Fjellberg, B., Handlande.
 Genberg, J. A., Landssekreterare.
 Gowenius, P., Handlande, v. Konjul.
 Hackzell, S. W., Ingeniör.
 Grape, K. J., Kapten, R. S. D.
 Hammarén, A., Kadmän.
 Holm, D., Vårerwerksadjunkt.
 Holm, B.,
 Huf, S. A., Kadmän.
 Lundqvist, J. A., Hammaskare.
 Lundblad, N. R., Disponent.
 Lönnegren, N. W., Rector.
 Milsjö, E. G.,
 Nyström, J. E., Förste Landtmätare och Afvittrings-styresman.
 Palmgren, G., v. Konjul.
 Rydberg, G. A., Bankkamrer.
 Sablin, S., Vårerwerksadjunkt.
 Schenck, N., Kapten, R. B. D.
 Sharp, Norman W., Disponent.

Sundström, N., Handlande.
 Sundström, H. J., Handlande, v. Konjul.
 Sundström, N. P., Handlande och Spokapten
 Sundberg, D. D., Handlande.

Tbult, G. J.

Tryén, N., Beram.

Ullman, G., Lms.

Waldenström, J.

Widmark, N.,

Widmark, P.

Pite Stad.

Ordförande:

Ringius, E. A., Telegrafkommisarie.

Ledamöter:

Edén, P. D., Rector.
 Haggström, G., Tillupphyningsman
 Lindberg, J., Kapten.
 Sundström, A., Kellaga Scholæ, R. B. L.
 Nyman, G. E., Kadmän.
 Ruttbäck, D., Beramåtare.
 Ulander, L., Vårerwerksadjunkt
 Wallmark, E., Byggnadsmästare.

Haparanda Stad och Neder-Torne Socken.

Ordförande:

Burman, G. E., Kvittoherde

Ledamöter:

Haparanda. Bellman, G. W., Telegrafdirektör, Lejtnant
 N. R. St. D. Redie Rl
 Bergsten, A. G., Haradshövding.
 Burman, G. D., Telegrafassistent.
 Westström, J. D., Handlande.
 Genberg, D., Provincialläkare.
 Grape, L., Vårerwerksadjunkt.
 Grape, Lb.

Haparanda	Lindström, S. S., Postkommisarie, R. R. St. O.
	Hertzman, W., Handlande.
	Holmström, Jör., Garfware.
	Krook, A., Tullförwaktare.
	Lindh, S. W., v. Konjul.
	Pipon, S., Rector.
	Pipon, C., Ingeniör.
Mattila.	Stenberg, C. C., Häradsbörding, R. W. D.
Haparanda	Strömberg, S., Färgerisfabrikör.
	Törnsten, A., Major, R. S. D.
	Utterström, G. A., Handlande och Hemmansegare.
	Utterström, W.,
	Wallin, A. J., Kronofogde och vice Häradsbörding, R. W. D.
	Wennerström, A., v. Konjul och Handlande.
	Westergren, C., Handlande.
	Wickman, J. C., Sägmaskare.
	Zachrisson, Abr., Handlande.
Wjaskär.	Zachrisson, A.
Haparanda.	
	Ostman, C. L., Apotekare.
	Ostman, B., Handlande.

Pite Socken.

Ordförande:

Dijebyn.	Rehansen, W. v., Öfwerstelöjtnant, R. S. D.
----------	---

Besamoter:

Dijebyn.	Andersson, Brynolf, Hemmansegare.
	Berglund, P. A., Namndeman.
Lillpite.	Björtnan, C., Hemmansegare.
	Burman, A. G., Kronolänsman.
Pithelm.	Bäckström, A., Nilsedagsman.
Dijebyn.	Glausén, A., Handlande.
	Glausén, S., Regementskrifware.
Långnäs.	Danielsson, A., Hemmansegare.
Dijebyn.	Danielson, C. D., Hemmansegare.
	Degerman, C., Sägmaskare.
Jesre.	Degerman, S., Brufspatren.
Dijebyn.	Grifsson, A. A., Hemmansegare.
Trundafwan.	Grifsson, Nils,
Bergswiken.	Grifsson, C. Gust.,

Dijebyn.	Hammarberg, P., Kronofogde.
Dijebyn.	Hedqvist, C. A., Handlande.
Böble.	Hedqvist, C. S., Hemmansegare.
Dijebyn.	Hellgren, Joh.,
Hortlar.	Hertlund, Joh., Namndeman.
Bergsforb.	Hagastöm, M. L., Inpeltter.
Hortlar.	Jonsen, Joh., Hemmansegare.
	Larsen, C. J.,
Långnäs.	Larsen, J. C.,
	Lundberg,
Håfångsön.	Lundberg, J. C.,
Ettråp.	Markström, C. A., Handlande.
Mubyn.	Marklund, G., Hemmansegare.
Retnäs.	Mathen, Or.,
Alter.	Mythöm, Inpeltter.
Änemark.	Pehrsson, Joh., Hemmansegare.
Böble.	Rheberg, Aug.,
Etterstrand.	Sandström, J., Inpeltter.
Dijebyn.	Stjernberg, P. L., Rector, Proft och Kyrkoherde, C. W. S.
	Stjernberg, M., Auditor.
Swensbyn.	Ström, M. B., Major, R. S. D.
Hortlar.	Stall, Matts, Hemmansegare.
Dijebyn.	Sundström, Joh., Hemmansegare.
Håfångsön.	Walter, C. L. von, Kronolänsman.
Retnäs.	Wittlund, J. W., Hemmansegare.
Dijebyn.	Thman, A. A.,
	Thman, P. A., Kyrkward.

Neder-Lule Socken.

Ordförande:

Englund, J. A., Kyrkoherde.

Besamoter:

Åsua.	Almqvist, Johan,
Gäddwik.	Andersson, M. P., Hemmansegare.
Sundom.	Andersson, J., Namndeman.
	Andersson, M. A., Hemmansegare.
Åsua.	Andersson, G. C.,
	Andersson, A.,
	Andersson, M. P.,
Björshbyn.	Bergström, S. S.,

Holmsforß.	Lindgren, J., Inspektör.
Åhlträsk.	Lindgren, J., Hemmansegare.
	Lindgren, N., Skollärare.
Bredåker.	Mattson, N. P., Hemmansegare.
Heden.	Nilsen, J., "
Wibbryn.	Nilsen, N. P., "
Wittjerf.	Nordling, N., Tolfman.
Alue.	Nordström, J., Hemmansegare.
Hand.	Nordström, J. G., Hemmansegare.
	Nordqvist, "
Swarthjörns- byn.	Nordlund, J. G., "
Unbyn.	Nordström, P., "
Södn.	Nyberg, N. D., "
Buddbyn.	Nyberg, J., "
Wittjerf.	Nyberg, L., "
Ennibyn.	Olofson, H. P., "
Unbyn.	Olofson, N., "
Ennibyn.	Olofson, "
Boden.	Pettersson, J. G., "
Swarthbyn.	Pettersson, J. P., Kyrföwård.
Wittja.	Pettersson, H. P., Hemmansegare.
Ejusån.	Pettersson, G. W., Inspektör.
Buddbyn.	Rutqvist, J. N., Hemmansegare.
Aminne.	Sandstedt, J. F., Direktör.
Boden.	Schantz, N., Kommuniister.
	Stechén, N. A., Kyrkoherde.
	Straudberg, N. P., Handlande.
	Sundbaum, N., Gastgäware.
Ekstamark.	Sundqvist, G. F., Hemmansegare.
Holmsforß.	Sundström, G. J., Handlande.
Brobyn.	Söderström, J., Hemmansegare.
Ekswast.	Wallin, L., "
Ejusån.	Wittström, G. W., Landthandlande.
Swarthbyn.	Zellberg, G., Snickare.
Boden.	Öhrman, H. D., Kronolänsman.
Swarthbyn.	Öhrling, H. P., Hemmansegare.
Swarthla.	Österberg, L., Sägwerfsegare.
Bredåker.	Östrem, N. P., Hemmansegare.
Boden.	Qwist, G., Ingeniör.

Råne Socken.

Ordförande:

Sjöstedt, N., Landbrukare.

Ledamöter:

Rånbyn.	Bergmark, V. D., Landeskiskal.
	Edén, N., Kommuniister.
Nelderstein.	Owen, G., Inspektör.
Strömsund.	Manlund, G., Skollärare.
Rånbyn.	Zalander, J., Handlande.
Pittan.	" Hemmansegare.
Böble.	Stenberg, P., Inspektör.
Rånbyn.	Wenustrom, G., Skollärare.

Neder-Kalix Socken.

Ordförande:

Kyrkostaden. Hummel, D., Brufspatron, N. B. D.

Ledamöter:

Kyrkostaden.	Andersson, N. G., Årendater.
	Andersson, G., Lullförwaktare.
Rånbyn.	Bergmark, J., Handlande.
Kyrkostaden.	Bergbom, G. E., Inspektör.
	Bergman, N. P., Hemmansegare.
Ötterbyn.	Bergström, Carl Olof, Hemmansegare.
	Bergström, Olof, "
Ötterbyn.	" " " " " "
Ötterbyn.	Billow, G., Inspektör.
Ötterbyn.	Blattberg, Axel, Herr.
Ötterbyn.	Burman, G., Sjökapten.
Ötterbyn.	Backman, W. D., Telegrafkommisarie.
	Backström, N., Handlande.
Rånbyn.	Englund, N. D., Hemmansegare.
Ötterbyn.	Grape, J., Kapten, N. G. D.
Ötterbyn.	Grape, R. N., Inspektör.
Ötterbyn.	Hackzell, G. M., Kronolänsman.
Ötterbyn.	Heinrichs, Landbrukare.
Ötterbyn.	Horney, G., Postmästare.
Kyrkostaden.	Hagström, G. N., v. Konjul.
	Jacobson, Jac., Hemmansegare.

Nelke.	Kant, C. G., Smitt.
Kyrktestaden.	Kinberg, S., Doktor.
Sittuäs.	Vindgren, Joh., Hemmansägare.
M.	Penn, M. S., Heradsstjornare.
(S.)	Kutberg, J., Kapten, M. S. D.
Nasbyn.	Ejering, C. D., Handlande.
(S.)	Ejeström, E., Hemmansägare.
(S.)	Stenström, J. W., Apotekare.
Nasbyn.	Strale, Rud., Hemmansägare.
Kyrktestaden.	Ström, S. H., Apotekare.
(S.)	Ström, W., Notarie.
(S.)	Swanberg, M. D., Handlande.
(S.)	(S.)
Björkserf.	(S.), Inspektör.
Kyrktestaden.	(S.), Heradsstjornare.
	Wittnud, D., v. Kontraktsprest, E. M. D.
	Åberg, M. G., Heradsstjornare.
	Åström, Fredrik, Hemmansägare.

Öfwer-Kalix Socken.

Ördsforande:

Edwall, K. S., Kyrkoherde.

Vedamoter:

Bränna.	Björtingsen, G., Handlande.
Heden.	Brannwall, Hemmansägare.
Swedjan.	Brannwall, M. P., Hemmansägare.
Swartbyn.	Enastrom, E., "
	Örsen, D., "
	Gianström, E., Råmndeman.
Rödupp.	Gundén, G. G., Sagwerksegare.
Bränna.	Gausjen, M. P., Hemmansägare.
Wännäs.	Hendricksen, Jacob, "
Guljen.	Krook, B., Inspektör.
Mit i f	Larsjen, E., Hemmansägare.
Nybyn.	Larsjen, Lars, "
Kelmjerf.	Lindbäck, Fredr., "
Bränna.	Lundin, J. F., Handlande.
Gultet.	Millsjen, E. H., Hemmansägare.
Tock.	Millsjen, M. P., "

Winta'	Millsjen, M. A., Hemmansägare.
Brauna.	Sandman, M., Heradsstjornare.
	Stenberg, W., Handlande.

Carl Gustafs Socken.

Ördsforande:

Stjernbera, W., Landt . . .

Vedamoter:

Kudola.	Mundt, J., Samman
Larphast.	(S.)
Karunai.	(S.)
(S.)	(S.)
Karibwaata.	(S.)
Karunai.	(S.)
Korpityla.	(S.)
(S.)	(S.)
Karesjeti.	(S.), Heradsstjornare.
Korpityla.	Mija, P.,

Öfwer-Torne Socken.

Ördsforande:

(S.)

Vedamoter:

Matarenzi.	(S.), Landstjornare.
(S.)	(S.)
(S.)	(S.), Hemman . . .
Pello.	(S.), Heradsstjornare.
Matarenzi.	(S.)
Mamis.	Westerström, D.
(S.)	(S.), Hemmansägare.

Pajala Socken.

Ördsforande:

Kengis. Schlborg, C. S., Bruksstation.

Vedamoter:

Schepietti. Åro, G. J., Gastgjware.

Kengis. Falf, C. W., Handlande.
 Muoniewaara. Forstrom, B.,
 Hederstrom, D. R., "Sagmastare."
 Pajala. Easju, Janssen, Hemmansegare.
 Pajala, F. H:son, "
 Pajala, H.,
 Pellika, H., Gastgifsware.
 Stenberg, E., Pastor.
 Tengman, C., Handlande.

Arjeplogs Socken.

Ordförande:

Winnberg, Th., Kyrkoherde.

Ledamöter:

Murchelm. Burman, D., Krenobö.
 Långnäs. Carlberg, S. U., Kyrkward.
 Thorberg. Sjellström, B. L., Handlande.
 Buft. Helmström, S., Kronolänsman.
 Radsjund. Sundström, J., Namndeman.
 Batsjaur. Wallström, J., Krenobemmansåbo.

Arwidsjauris Socken.

Ordförande:

Skarin, J., Kronolänsman.

Ledamöter:

Glommerträsk. Engelmars, S. G.
 Engelmars, Dsc., Inspektör.
 Lappträsk. Sjellström, C. R., Pastor.
 Boksele. Granberg, J. A., Hemmansegare.
 Glommerträsk. Högberg, S. P., Stollärare.
 Alum, A. G., Handlande.
 Lindgren, C.,
 Bachtjaur. Ringström, C. G., Krenobemmansåbo.

Enontekiä Socken.

Ordförande:

Curtelius, J. D., Kyrkoherde.

Ledamöter:

Maunu. Grape, J., Klockare och Hemmansegare.
 Samsonmatta. Raattamaa, J., Klocket.

Juolasjärvi Socken.

Stenberg, A. G., Pastor.

Sockmocks Socken.

Ordförande:

Eethigius, S., Sagmastare.

Ledamöter:

Berlin, M. L., Klocket.
 Boqvist, E. A., Frälshemmansåbo.
 Pajerin. Erikson, Cr. Ol., Nybyggare.
 Forsman, E. J., Landthandlande.
 Mannberg, D. J., Landthandlare.
 Dwidjock. Pama, S. J., Nybyggare.
 Djemetis. Norclund, A. J., Nybyggare.
 Wuellerim. Sandqvist, J.,
 Allenius, J. G., f. d. Kronolänsman.
 Mattisudden. Westerlund, G. A., Kronolänsman.
 Westerlund, J. G., Nybyggare.

Gellivara Socken.

Ordförande:

Silfwerbrand, Th., Kronolänsman.

Ledamöter:

Appelqvist, Stollärare.
 Engelmars, Skogsuppsyningsman.
 Lundström, C., Nybyggare.
 Ulatis. Pehrson, Namndeman.
 Stenberg, Pastor.
 Söderberg, Klockare.
 Hassas. Åström, J. L., Ringstoll.

Styrelsen öfver Åsiva Landtbruksskola.

- Ordförande:** Landshöfdingen m. m. S. P. Bergman.
Sekreterare och Skattmästare: Tel.-Kommiss. A. Cajanus
Ledamöter: Förvaltnings-nisstet.
 Landtränsmästaren J. Waldenström.
 Kaptenen m. m. M. Schenck.
 Disponenten A. M. Lundblad.
 Löjtnant C. J. Espelund.
 Guldsmiden C. J. Brandt.
Inspektörer: Länsläkaren J. D. Jacobsen.
 Förste Landtmätaren J. E. Nyström.
 Handlanden D. D. Sundberg.
Suppleanter: Kyrkoherden A. A. Stecksén.
 Ingenjören P. A. Brännström.
 Handlanden A. E. Bergström.
Skolans föreståndare: Herr S. A. Fogelmarck.
-

Norrbottens Län
Kungl. Hushållnings-Sällskaps
Handlingar

för

1873—1874.

Uleå, 1874.
Aktiebolagets Tryckeri

Protokoll,

hållet wid Norrbottens läns Hushållningsfällskaps sammanträde å Rådhuset i Ule den 28 Jan. 1874.

Närvarande: Sällskapets vice Ordförande, Herr Öfverstelöjtnanten och Riddaren W. von Rehausen, Herr Landshöfdingen och Riddaren G. A. Widmark och Herrar handl. N. G. Bergström, hemmansegarne G. S. och J. A. Bergström, byggnästaren Joh. Boman, guldsmeden G. J. Brandt, ingenjören P. A. Brännström, kronofogden J. D. Curtelius, kyrkoherden J. A. Englund, jägmästaren G. A. Ennes, hemmansegaren N. Engwist, direktören G. A. Fogelmark, landssekreteraren P. A. Hemberg, ingenjören W. Hackzell, bergmästaren F. Hedström, läroverksadjunkterna D. W. och V. Holm, f. postiljonen J. Holmgren, förste landtmätaren J. G. Nyström, kaptenen och riddaren N. Schough, läroverksadjunkten J. Sahlin, v. konjul G. J. Sundström, landträningsmästaren F. Waldenström m. fl. samt undertecknad, sekreterare som förde protokollet.

§ 1.

G. D. Förklarade hr vice Ordföranden detta möte öppnadt, hvarjemte hr v. Ordföranden uppläste en från Herr Landshöfdingen, Kommendören G. A. Bergman anländ skrifvelse, hvaruti Herr Landshöfdingen anhöll att få nedlägga uppdraget att vara Sällskapets Ordförande.

Med anledning häraf uttalade hr vice Ordföranden Sällskapets tacksamhet för den verksamhet nu afgående Ordföranden i denna egenkap utöfwat, hvarjemte hr vice Ordföranden äfwen anmälde sig förhindrad att längre qwarstå såsom Sällskapets vice Ordförande, till följd hwaraf wal både till Ordförande och vice Ordförande nu skulle anställas.

§ 2.

Wid härefter anställt öppet wal utsågs Herr Lands höfdingen och Riddaren H. A. Widmark till Sällskapet Ordförande, och då nu Herr Öfverstelöjtnanten och Riddaren W. von Rehausen afträdde från sin plats, hembar Herr Öfverstelöjtnanten samtliga ledamöter och Förvaltningsutskottet sin tacksamhet, hwilket ater för: anlät hr förste landtmätaren J. E. Nyström, såsom den äldste ledamoten i Förvaltningsutskottet, att uttrycka de stora förbindelser hwari Sällskapet och Förvaltningsutskottet stode till Herr Öfverstelöjtnanten för den meda och de uppoffringar Herr Öfverstelöjtnanten underkastat sig till befrämjande af Sällskapets sträf: wanden.

§ 3.

Sedan Herr Landshöfding Widmark intagit ordförandeplatsen, företogs wal till vice Ordförande, hwilket bestämdes skola ske med slutna sedlar, och utföll walet sålunda, att hr kyrkoherden J. A. Englund erhöi 13 röster, hr förste landtmätaren J. E. Nyström 8 och hr kaptenen N. Schough och landskamreraren H. Annéus hwardera 1 röst, till följd hwaraf hr kyrkoherden Englund blifwit wald till Sällskapets vice Ordförande.

§ 4.

Upplästes Revisionsberättelsen (Bil. A) och erhöi Förvaltningsutskottet ansvarsfrihet för 1873 års räkenskaper och förvaltning.

§ 5.

Inwaldes till nya ledamöter i Sällskapet följande

Pite stad: magister Håkanson, löjtnant H. Edin, doktor Watan-fen;

Pite socken: stiftesgodemännen Joh. Erik Lundström Giltpite, Nils Petter Danielsén, Räckjern, nämndeman Joh Petter Samuelson i Håkanson, N. Bondén, Pittholm;

Neder-Kalix: fanjuntar N. J. Bröms, Stråtanas handl. Albert och August Helmgren, skoll. D. P. Dahlgren bokhållar G. E. Bröms och bokh. J. G. Östman, Kyrkostaden, hemmansegarne J. P. Rönnebäck i Relfs, N. F. Englund i Pålänge, Fr. Martin och P. Ekholm i Ytterbyn;

Pajala: doktor J. E. G. Strandberg, folkskolläraren A. E. Snellman, Pajala by;

Neder-Eule: ingenjör Sjöberg, komminister G. Edén hemmansegarne Erik Ersén och Öbem;

Eule stad: lektorerna P. Bjernlund och H. Wählander disponenten J. A. Wistström, ingenjören Wennerberg, läroverk adjunkten H. Helleday, ingenjören D. Haglund och v. härads höfdingen A. Waldenström

§ 6.

Till ledamöter i Förvaltningsutskottet waldes genom omröstning med slutna sedlar hr länsdjursläkaren J. D. Jacobson och v. konjul H. J. Sundström.

I tur att afgå wero hr landshöfding Widmark, som blifwit utsedd till ordförande, och hr förste landtmätaren Nyström, som undanbad sig omwal.

I stället för till vice ordförande utsedde hr kyrkoherden Englund inwaldes hr guldsmeden E. J. Brandt.

Till suppleanter omwaldes hr kaptenen N. Schough och läroverksadjunkten B. Holm.

§ 7.

Till Revisorer för 1874 års räkenskaper waldes hr landtränsmästaren S. Waldenström, läroverksadjunkten D. M. Holm och bankamrer C. A. Nydberg.

Anmodades sekreteraren föredraga årsberättelsen för 1873, så lydande:

**Berättelse till Norrbottens länss Hushållningsfällskap
vid dess årsmöte i Ule den 28 Jan. 1871.**

Det är ingenting ewantligt att få höra personer beklaga sig öfver, att ingenting annat af en beslutande myndighet blifwit uträttadt än nya anslag af penningar, när det uti Dets denna klagen är ingenting naturligare. Om någon kunde uppfinna ett medel, hwarigenom ett nyttigt ändamål blefwe befordradt utan att det kostade penningar, wore denna en mycket mårtwärdig människa. Det ligger således ingen elunda uti att någenting kostar, utan frågan måste alltid wanda sig derom, huruvida det som kostar penningar afwen är nyttigt. Om det nyttiga alltid afses och winnes, så är hushållningen riktig, det må nu kosta alldrig så mycket, men med wilker att det nyttiga ändamålet icke winnes på bekostnad af något som är ännu nyttigare och wigtigare.

Ett Hushållningsfällskap utgör icke något undantag från denna allmänna regel. Det kan ingenting uträtta utan med tillhjälp af penningar. Om man än icke asser annat än att tala till och inwerka på öfwerhygghen, måste afwen derwit medel användas som kostar penningar. Den naturliga feljden haraf är den, att man lättast och jäkraf kan bilda sig ett begrepp om Fällskapets wertsamhet genom att granska dess utgifter. Som dock afsigterna om en utgifts nytta kunna ed plåga wara mycket olika och till och med alldeles motfatta, så att en del kan falla det för hushållning hwad en annan del anser såsom misshushållning, ed en del kan falla det för hushållning som andra benämna misshushållning. I så fall kan det för hushållning utgå till följande om en årsberättelse. För en sådan är naturligen icke något uttills hwilka utgifter som blifwit uttagna och huru mycket de kosta, utan huru dessa åtgärder blifwit awägabragta och hwilken betydelse, hwilken nytta de kunna hafwa. I enlighet med denna uppfattning har denna årsberättelse, så wäl som alla föregående, blifwit utarbetad, och då den samman nu öfwerger till ett betraktande af de förflutna frågor som under året förflutit, öfwerlämnas at en och hwar som får del af den samman att sjelf pröfwa stälens riktighet.

I det tydligare Norrland har för så år sedan den tanken wafnat och wunnit klarhet, att de norrlandska frågerna dit tills icke wärfat med den endragt, att de kunnat åstadkomma något wäsendtligt för Norrlands utwäckling och framtid. Med imärta hade man funnit, att Norrland af det öfriga riket uppfattades nära nog såsom en ödemark, samt att de åtgärder hwilka statsmakterna beslutade till förmön för Norrland i mycket liknade dem som skulle widtagits för en stor fattig försörjning. Det är obestridligt, att Norrland sjelft hade icke liten skuld haruti. Det hade sjelft icke funnit till klarhet om sina behofwer och medlen att få dem afhjelpa, ännu mindre kunde det uppfatta som en man och med kraft uttala sina önskingar. Mer eller mindre tydligt har emellertid denna brist på sista tiden börjat inles, och såsom ett medel att få den samman afhjelp har man bland annat stiftadt ett fällskap som skulle omfatta hela Norrland och hwars namn har blifwit - *Ulf. p. t. r. K. ut. n. l. m. t. t. r. i. d. S.* Thémée är själen i detta fällskap och det är afwen hos honom som tanken derpå först uppstätt. Framtiden skall gifwa honom det fulla erkännande, hwaraf han gjort sig förtjent, och Norrland skall icke kunna glömma hans namn. De medel hwarmed han hittills wärfat äro mycket små och hafwa från början endast utgjort en liten tidskrift, benämnd "Norrland och dess framtid". Denna tidskrift har icke warit mycket i pridd, icke mycket känd och långt ifrån allmant wärdad. Och dock är denna tidskrift en wärlig guldgrufwa för Norrland. I den samman äro hopade en massa statistiska uppgifter om Norrland, som äro af ofstättbart wärde för den som will lära känna Norrlands tillgångar och betydelse. För denna tidskrift har ingen tante som berört Norrlands wäl befunnits öfverhinnelig eller alltför djers. Med sin lugna kritiska blick har tidskriften upptagit den samman, stänsadad och vidare utwäcklat den samman, och hwad som förut föreföll såsom ett bugskott, en paradox eller ett swärmeri, har wid det ljus som tidskriften lät falla deröfwer befunnits wärlfällbart, ömtwärdt och eftersträffadt. I samman t. K. ut. n. l. m. t. t. r. i. d. S. den samman för det med, hwarmed den behandlat länets framtid, frager, och för den uppmärksamhet, det afseende, som de lufat tillwinnna sig, och Norrland i sin helhet är skuldigt den samman tacksamhet för den ihärdighet, den iaktbhet och utredning, hwarmed frågan om stambanans utsträckning genom Norrland blifwit behandlad. Man ser således att det icke är en förbindelser, hwar man stannar till den man, som ledt tid flusten och förlanat den och hushållningsliga innehåll. Och.

bar tidskriften ansetts wärdig att wara en organ för Sällskapet för Norrlands wäl, som numera förlägger densamma och de norrländska Hushållningssällskapen hafwa gifwit den en uppmuntran medelst anslag till prenumerationsmedel. Äfwen detta Sällskap bewilljade wid sitt femte årsmöte för denna andamal ett anslag, och det är detta beslut som förmittelt ett särskildt emnämmande af det norrländska sällskapet en tidskrift, hwilka begär tillhugman hafwa det wärdigaste och som med tillbörlig och öfvermått uppmuntran, afse på enstildas sida, skulle kunna på ett mycket wärdigt sätt befordra Norrlands fortlemst och framföra det till den rang som dess storlek och naturtillgångar bestamt det att intaga bland wårt rikets öfriga landsdelar.

Ett annat anslag, som är wida betydligare, som icke ännu och som afsett en direkt nytta för länet, är det som flere år utgående anslaget till premier af lärningar wid 2:a landbruksskolan. Andamålet war godt, men man har utlofsats att winna det. Skolan war afsedd för allmänna syften att der inhemta wärdiga insigter om ett rikligt jordbruk. Men allmogens har icke funnat komma till nytta om hwant behöfligheten eller nyttan af den undervisning som skolan lemnade. Det är möjligt att skolan förtjett buster wid det praktiska uterwandet af sin verksamhet, — och hwar tinnar icke buster upptäcka? — men det sakra är, att skolan som emot befolkningens förtreende framkallat ett tyuanse af sin början allt intill denna dag, da tillståndet blifwit så lätande, att hon nära nog kan ligga i gattaget. Skolan har för närwarande fattigt kommit till den punkt, att hon synes icke längre kunna fortsara. Redan under 1872—73 års lärefurs förefommo sådana slutningar mellan lärare och lärningar, tillåto sig flere af dessa senare sådant själfwärd och adagalade sådana anprat, att sårhaga redan da måste uppstå för en snart stundande upplösning. Wid det nya läroarets ingång blifwo 4 nya lärningar antagna, men endast 3 inställdes sig wid skolan och antalet bar ytterligare nedgatt till 2 lärningar. Da förhållandet icke är stort bättre wid de andra norrländska landbruksskolorna, men wäl jämré wid en af dem, kan det wara mycket twifwelaktigt, huruvida statsmakterna hädanefter wilja bifalla något anslag för detta ändamål. Den uppeffring Sällskapet underkastat sig för att befordra dess verksamhet har sannolikt varit den kraftigaste stödjepelaren för denna skolebyggnad, och när nu icke heller denna synes förmå att hindra dess fall, torde skolans öde wara lätt att förutse. Emellertid hafwa försöken med användningen af artificiella gödnings-

amnen å skolans jord fortgått och föreståndaren redogör för densamma i sin till K. Landtbr.-Akademien afgifna berättelse (Bil. 2). Det will deraf synes som skulle de wunna resultatet innebära en maning till fortsatta försök och wara fullt wärda den kostnad som derpå blifwit nedlagd. Då likwäl en wunnen erfarenhet i sydligare trakter gifwit wid handen, att dessa gödningsämnen göra jäfrare werkan om de öfwerlemna åt jorden på hösten, blifwo de för året requirerade icke hemtagna förrän i augusti, hwarföre äfwen något försök dermed icke funnat göras på 1873 års wårjäd, utan kommer werkan deraf att wija sig först under innewarande år. Någon användning i öfrigt af öfwerflottet å premieanslaget har icke förefommit, emedan Höfvaltningsutskottet wille wara försigtigt om en slättermaskin af bästa konstruktion och denna wihhet icke kunde winnas förr än på höstsidan. Höfvaltningsutskottet wände sig wisjerligen på wägen till professor Arrhenius med anhöllan om upplysning och råd i detta fall, men han tillstyrkte afidan på Wienerexpositionens utslag, så att requisitionen icke kunde göras för det årets sjöfart. Sedan det blef fastställt, att Budeys maskiner innehadde första rummet, bar Höfvaltningsutskottet requirerat en kombinerad slatter- och stördemaskin af denna fabrik, för att levereras wid första öppet watten. En sådan maskin betingar dock ett pris af omkring 900 rdr, men dess öfwerläghenhet öfwer andra liknande maskiner har i Sverige wunnit ett framför andra mycket öfwerwägonde antal afwämare och skall utan twifwel äfwen i detta län tilldraga sig wäl förtjent förtreende.

Till landbruket och landbrukens nytta har på Sällskapets requisition statsagronomen löjtnant J. Cederbergh bejött länet. Det war Sällskapets önskan att hans hwarwo skulle råda i 2:ne månader, men anspråk på honom från andra län wällade en förkortning i tiden till 1 månad, och detta under den för ändamålet mera oönskade tiden, hwarföre Höfvaltningsutskottet intennat nr anskän om hans hit komst till instundande september. Hr Cederbergh har afgifvit följande berättelse om sin verksamhet (Bil. 6).

Att denna skrifvelse ersar man, att hufwudändamålet med hans resa icke blifwit wunnet. Sällskapet hade dermed afsett besördrandet af mejerier, men allmogens synes ännu icke wara beredd för sådana inrättningar. Hr Cederberghs förmåga att meddela sig med allmänheten och den stände bewisning kan förstärk användas för sina framställningar bar likwäl werkat öfwertrygande på flera af hans åhörare, som måhända skola tillgredögöra sig hans råd och upplysningar. Hans hwarwo

har äfwen ur den synpunkten varit fördelaktig, att Norrbotten tillvunnit sig en ny beundrare. Värde af att sakkunniga personer taga kannedom om och uppsatta länets naturtillgångar samt utsprida sin erfarenhet i vidare kretsar får icke underkattas, ty på detta sätt kan länet med större säkerhet påräkna statsmatternas emhuldaande hjälp för sin fortkemst.

I sammanhang härmed torde en erinran böra göras om den i stort verkande nytta som landtbruksingenjören S. Magnét fortfarande beredt länet genom sina förslag till sanka traktens torrläggning. Hr Magnét har häröfver benäget lemnat en redogörelse för 1873, hvaras framgar, att han besökt 22 ställen i länet och uppgjort plan till torrläggning m. m. af 24,327 kv.-reswars areal. (Bil. D). Denna verksamhet har icke erfordrat några bidrag från Sällskapet, men det finnes knappast något som kraftigare befordrar det med Sällskapet afsedda ändamål och hr Magnét har derät egnat nära en halsten af sitt lif.

Öfver förhållandena wid Sällskapets egendom Äminn har arrendatorn insändt en så lydande berättelse: (Bil. E).

Härtill torde endast böra tilläggas, att den skuld, som Sällskapet wid egendomens öfvertagande måste ifråda sig, nu blifwit till fullo gulden.

Till befordrande af industri och slöjd har Sällskapet på flera håll lemnat bidrag. Salunda har äfwen för 1873 af Sällskapets medel utgått en summa af 100 rdr till understöd för den i Stockholm inrättade utställnings- och försäljningslokal som största delen af rikets Hushållnings-sällskap förenat sig om att åstadkomma. Bidrag har till lika belegg utgått under flere år och Sällskapet har alltid blifwit underrättadt om affärens ställning, när ytterligare bidrag åskades. Det för 1873 utgående anslaget begärdes och erhöles såsom ett bidrag för sista gången. Nu är man lemnad i oförmåga om, huru företaget slagit sig ut, men förmodligen kommer redogörelse att främdeles lemnas, när räkenskaperna för året hinna bli afslutade.

Wid Neder-Lule folkskola har under wårterminen undervisning i slöjd meddelats skolbarnen och Sällskapet har dertill bidragit med ett mindre belegg. Det är egentligen i snickeri som denna undervisning bestått, och enligt uppgift hafwa flere nätta arbeten af barnen blifwit utförda. Det må nu icke vara något stort resultat som försköt lemnat, men hushållningsändamålet dermed synes dock vara vunnit, nemligen, att icke blott tid funnits beredas för sådan undervisning, utan äfwen att barnen wist fallenhet dertill och förmått åstad-

komma något. Detta saksförhållande skall säkerligen icke kunna förbises, då fragan om undervisning i slöjd wid folkskolorna en gång på allvar blifwer behandlad.

Det drygaste anslaget för öfwaannämnda ändamål har utgått till undervisaren i tegnmakeri. Hr Bendén har under året haft undervisningskurser i Ålwa och i Djebyn. På det förra stället war elevantalet tillfredsställande och de arbeten som af dessa elever förjädigades wunne allmänt erkännande wid deras utställning i Lule gila stad. I Djebyn begagnade sig endast ett fatat af Bendéns undervisning, deribland dock äfwen en elev från Årvidsjaur, men då jemnaren kom, lär det varit omöjligt att behålla dem qwar. Emellertid har nu denna slöjd blifwit inhemsk i länet, och för att utveckla densamma, torde endast wara behöfligt att från Stockholm bemta några arbeten, hwilka kunna tjena till medeller.

I fiskodling har Bendén äfwen blifwit använd; han lemnar derom upplysningar i sin redogörelse till Sällskapet (Bil. F).

Det af 1872 års Landsting bewiltjade anslag till undervisning i tälgstens bearbetning har blifwit lyftadt och en i denna näringsgren kunnig person And. Olsson requirerad från Jemtland. Enligt ingången underrättelse har And. Olsson anländt till ort och ställe, Junesuande, hvarifrån han meddelar, att de prof af der befintlig tälgsten han då haft tillfälle se wore lika fina som den jemtlandiska, men han beklagar, att ortens befolkning saknar lust att begagna det tillfälle som nu erbjudits att inhemta noggrann kannedom om stenens användning och bearbetning. Då anslaget just assag bereddande af arbetsförtjenst för en befolkning, som till följd af sin aflägsna beningsort kunde anses wara i behof af nya förwärfstället, har detta meddelande varit öfverraskadt och nedslående, men man kan trösta sig med, att den tid kommer då befolkningen med tacksamhet skall erinra sig de upplysningar som den för så godt pris erhållit eller funnat erhålla.

Under det år som gått har länet varit representeradt på tvänne utställningar, nemligen i Haparanda och Wien. Mötet i Haparanda war denna gång wida mer besökt och utställningen ojemförligt ritare och mera uppmärksamman än förra året sedan. Ett ganska stort antal pris utdelades, och om man af de föredödda föremålen får draga några slutatser, så skulle den orten hafwa wunnit i näringslivet och slöjdsidfligheten, ehuru bristerna å andra sidan äro alltför märkbara hwad omwärling och konstnärligt utförande angår.

På världsutställningen i Wien har Sällskapet blifvit hedradt med förtjenstmedalj för de utställda spanmålsprof. Dessa prof lemnades af flere af Sällskapets ledamöter från stilda delar af länet och insändes 1872 till industriutställningen i Köpenhamn, hvarifrån de befordrades till Wien. Då flere Hushållningsfällskap derstädes i likartadt fall were representerade, men endast 2 eller 3 erhöilo medalj, torde utmärkelsen med stål få upptagas såsom en heder, wiserligen äfwen för de jordbrukare som winnlägga sig om en omförfull behandling af sin jord, men i synnerhet för jorden sjä och den landsända, som förmå framkalla så wackra alster. När en jord som ligger helt nära eller till och med ofwänfö polcirkeln kan lemna sådana spanmålsprofwer, måste detta jä förhållande kraftigt påverka omdömet om detta land och hafwa många fördomar. När wackert hwete kan mogna nära polcirkeln — bland samlingen förekom hwete från Ewarkla, Gyljen och Lule stad — så måste detta bewisa, att detta land är mäktigt af ganska hög kultur, och att det förtjenar ett närmare betraktande, innan man låter utgå ett munwäder som man pöser ut till en "ödemark" eller ett "Sibirien". Deruti ligger nyttan och betydelsen af en representation sådan som den ifragawarande, och detta är af icke ringa wigt wid upptagande af frågor som närmast beröra länets framtid.

Ännu en utställning under året war det ifrågasatt att Sällskapet skulle lemna bidrag till, men tack ware de sällperdt flena anordningarne för deltagandet, kunde icke Förvaltningsutskottet widtaga några åtgärder för inbjudande och befordrande af bidrag från Norrbotten. Denna utställning skulle ega rum i Hernösand och wara gemensam för de norrländska länen, men waktadt utställningen skulle ega rum i juli månad, erhöil Förvaltningsutskottet icke underrättelse derom förrän i början af samma månad, då det naturligtwis war för sent att befrämja saken. Utem Norrbotten saknades äfwen Jemtland derwid, och sannolikt war deltagandet från Westerbotten icke heller synnerligen stort. Det anslag Sällskapet för ändamålet bewiljade har således icke blifwit använt. Emellertid har Westerbottens läns Hushållningsfällskap änyo upptagit frågan och inbjudit till en gemensam utställning i Ume, hwarom wid dagens sammanträde kommer att diskuteras.

Till förtydligande af de medel, hwarigenom Sällskapet utfört årets arbete må här anföras ett sammandrag af Sällskapets kassaställning för år 1873:

Inkomster:

Behållning från föregående år	346: 43
Brännwinsförsäljningsmedel	36: 0
Åfwa belag inbetalt, kapitalafbetalning	304: 33
Landstingets anslag till talgstens bearbetning	500: —
Rantemedel	180: 02
Återbetalda löst till uttill till uttill till uttill	99: —
Årsgifter	252: —
Summa	8034: 98

Utgifter:

Till befordrande af industri och flöjd:	
H. Bondén, arvede	800: —
D:o, traktamente och di-	
verie omkostnader	421: 63
S. J. Wahlström, forgmateriale	86: —
Industriutställn. i Stockholm	100: —
Neder-Lule folkskola	52: —
	1,459: 63
J. Cederberg	90: —
Böcker och tidskrifter	218: 50
Dryckning af Handlingarne m. m. jemte hästning	339: —
Statistiska uppgifters insamling	60: —
Frakter, telegram och postporto	40: 45
Arveden till sekreteraren, länsdjurläkaren, wakt-	
mastaren	645: —
Åf Landslingets anslag till talgstensbrytning	500: —
Till Uminne, reparationer och brandsörjnings-	
avgift	187: —
Inbetald skuld till Nödhjelpsfonden, kapital ed	
i lita	3,070: 53
Landsbruksmötet i Haparanda	384: —
Premieanslaget till Åfwa	1,000: —
Behållning	235: 87
Summa	8,034: 98

Denna färfstida redogörelse för Hushållningsfällskapets och Förvaltningsutskottets wetsambet under året were icke fullständig utan en öfwerfikt af länets ekonomiska ställning sådan den afspeglar sig i uttalanden från Sällskapets underafdelningar, äfwenjem af det beaktansvärda som de elika erternas lif må hafwa företett sig. Beslagligtwis hafwa beattelser icke i behörig tid till sådant antal ingätt, att denna

öfversigt kan sträcka sig till länets alla kommuner, men de äro dock tillräckliga för att derpå kunna bygga ett allmänt omdöme.

Hvad först årswärten angår, kan densamma med ett ord kallas god. Men en obehjrad nederbörd under slätter- och skördetiden har försämrat beståendeheten och äfwen förminskat mängden. Derem äro alla ense. Men på samma gång uttalas den åsigten, att om slätten blifwit börjad i rättan tid och funnat försiggå med tillräcklig hastighet, skulle den allra största delen af höet funnat ostadadt inbergas, och förhållandet hade jannelikt varit likartadt med spannmålsgrödan. Bristen på arbetskrifter äfwen som den gamla wanan att lata gräset blomma ut hafwa likwäl varit orsaken till den uppkomna skadan. Dessa orsaker kunna dock i betydlig men undanröjas. Arbetskräften kan ersättas af maskinkraften, och när jordbrukaren mera allmänt kommer till insigt om nyttan och nödvändigheten af att använda slätter- och skördemaskiner, skall han så färre anledningar till flagomal öfwer förderfwad gröda. Början till ett bättre år äfwen gjord. Sådana maskiner finnas redan i länet; Vite socken har 1, Neder-Eule 2, Råne och Neder-Kalix hwardera 1, och det är kändt att flere requi-sitioner redan afgått från länet för erhållande af sådana under detta år. Hwarje enskild jordegare gör klokt i att skaffa sig en sådan, men åtminstone borde ingen enda by wara i saknad deraf. Om den stora winst i tid och arbetskraft som derigenom uppkommer icke är nog betryggande, måste landtmannen derjemte wara betänkt på flyddande medel. Ett sådant uppgifwes från Vite socken för sådesgrödan, nemligen ett nytt slag af häbjor, som under året blifwit begagnadt i Byn, och som lärer både flydda såden mot regnslada och tillfä påskynda torkningar. Anordningen beskriwes sålunda: "en loge af wanlig rundloges höjd, med twänne bottnar, är wänd med ena gasweln mot södern och i öfrigt placerad med fritt läge för solen. Från denna gaswel utgå twänne wanliga, cirka 10 fot åtskiljda, häbjor, som äro jemulöpande med logens takas. På denna och på häbjestelparne hwilar ett med logen gemensamt wanligt tak." Berättelsen tillägger: "Då det sätt som begagnas på wissa hemman å skilda trakter inom Nerebotten att ria grödan är ganska dyrt och derjemte förenadt med åtskilliga olägenheter, så torde ofwannämnde enkla och billiga sätt att anbringa häbjor böra föredragas framför rior och sålunda wara förtjent af uppmärksamhet och rekommendation." Som man wet, förskjuter icke det ena goda det andra och man kan icke nog framhålla wigten af att landtmannen genom

tillgodogörande af wunnen erfarenhet i tid är betänkt på möjligheten af att möta framtida stormar.

Den skada som regnet förorsakat stråwänterna, har äfwen sträckt sig till vår wigtigaste rotfrukt, potatisen, som öfwerallt lidit af terröta. Denna har varit så förhärjande, att skadan t. ex. i Vite socken påräknas uppgå till 50 proc. af hela afkastningen. Potatisnjukan har under de senare åren varit Europas icke minsta bekymmer. Kärhagan har till och med varit så stor, att en och annan ansett potatisen komma att utgå i Europa. Om an för 19. n. ann icke wa it ja ster i wart land som i nazia af war world d's största i ud., är dock faran wärd ett uppmärksamt bepröfwande. Easom en nödwändig åtgärd har allmänt blifwit uppgifwet, att nya sorter borde från Amerika införas och man har redan med framgång försökt sig dermed. Äfwen wid landtbruksakademien's experimentalsält hafwa försök blifwit anställda, och underifrån erhållen ny potatisart, den i f. amerikanska r. n. potatisen, har Vite stads gillesordförande, hr Ringius, oelut under åren 1872 och 73. Årsberättelsen innehåller derom följande: "Denna potatisort har af många blifwit högeligen prisad för tidighet, rik bördighet och godhet, andra hafwa wi-jerligen erkänt dess twänne tärstnämnda egenskaper, men förklarar den mindre god och på sin l. yd tjentlig till beskap. söder." Orsaken till så skilda omdömen skall enligt berättelsen, bero på den olika jordmonen. På sand eller lätt jord skall den blifwa god, hwilket icke är fallet då den odlas på styf lera eller dylik jordart. Öfwerensstämmande prijar man emellertid denna sorts tidighet och bördighet. Då man utan twifwel har att i allsör ymnigt och langwarigt regn söka grunden till det onda, och detta regn wanligast i våra bygder insinner sig på efterjommaren eller just den tid då war wanliga potatisort som bäst haller på att mogna, were det icke af ringa wigt att härstädes så införd en tidigare ort. Af denna orsak må anseas hwad nämnda årsberättelse om densamma ytterligare har att meddela. 'Potati orten', bet. det, "helt ny i Sverige såldes i waras i Stockholm till jättpotatis till pris af 1 rdr lannan och af andra till 3 öre ögat, men torde kommande war femma att säljas billigare." Wäl behandlad anses den femma att wara matnyttig 5 a 6 weckor efter sättningen; gillesordförandens erfarenhet är, att den till smaken är ypperlig. Önnnerhet fram på wintern då den wunnit i mjölskrifet. Hos hr Ringius odlades den på mycket lätt med sin sand rikt blandad lera, och anser hr R. denna potatis icke öfwerträffas af någon hittills känd potatis.

varietet. Efter dessa upplysningar wore det önskligt, att flere af länets jordbrukare wände sig till experimentalfältet, för att derifrån möjligen kunna erhålla mindre quantiteter till försöks anställande. En annan potatisort har i Lule under året blifwit odlad af fängelsedirektoren Thulin, som från Gesele erhållit prof deraf. Änwen denna sort berömmes för tidighet, riklighet och godhet, men närmare uppgifter derom saknas wid denna berättelses upplättande. Af denna senare anledning torde så påpekas, huru nyttigt det wore, att en och hwar, som i ena eller andra näringsgrenen vunnit widgad erfarenhet, inåen hwarje års slut wände sig till ord föranden i hushållsgillet, eller direkt till Sällskapets sekreterare, med anmälan om förhållandet. Derigenom skulle sällskapen om rönet blifwa allmännare och hastigare spridd, nyttan deraf bättre och mångsidigare skärskådad, samt, då den befunnits obestriddig, tillräckligt betenad, för att vinna allmänhetens uppmärksamhet.

Sattadt således bergnings- och skördetiden icke varit gynnad af det bästa wäder, skulle dock fodertillgången tillräcklig för behöfwet, om ladugårdsstötseln ensam finge bestämma detta, men det är tyvärr icke så. Med undantag af de finsta socknarne synes twärtom ladugårdsstötseln i länet hotas af farer, hwilka widd det är omöjligt att förutläga. Kändt är att åtminstone i den sydligare delen af länet kreaturen till icke obetydlig grad nedslagtas eller afyttras, för att i stället antalet hästar må kunna ökas. Det måste antagas, att trots den uppkommande minskningen af nötbestap, de qwarwarande i alla fall icke utfodras rikligare och frastigare, utan att swältfodring fortfarande blir deras lott. I en landsända der ladugårdsstötseln af naturförhållanden är fallad att intaga ett framstående rum, måste den nu inträdda riktningen fylla hwarje för länets framtid nödskande inwånare med de allwarligaste bekymmer. Det kan hwärigen tänkas, att nu antydda omgestaltning i fodrets användning skall kunna under några år fortgå, utan att jordens utmattning deraf skall blifwa en oundwärlig följd. Da affallet efter nötbestapen blir swagt och ringa och då affallet efter hästarnes föripilles i trakter som äro många mil aflägsna från hemmanen och som icke heller kunna tillgoda-göra sig det samma, hwarmed vill da jordbrukaren uppehålla sin jords wärkraft?

Det är ett betänkligt spörsmål, detta, och det blir ännu betänkligare, när dertill lägges frågan om hemmanets skog. De som trösta sig med att slagomål öfwer skogsförödelse

örspets redan i arhundraden, torde dock böra besinna, att skogen alldrig tillförene blifwit åtgången på ett så förhärjande sätt som i våra dagar. Det är sant, att man swedjat och brant, men man måste lägga märke till, att största delen af landet då war betadt af skog, hwilket icke nu är fallet, och ingen som vill åtgifwa på förhållanden i andra länder och på wisla trakter i vårt eget land, lärer wal kunna förneka möjligheten af skogens utrotande. Af de till föreförmående af ett dylikt öde uppgifna förslag äro flera behjertansvärda, men det kan ifrågasättas, huruvida något i utförbarhet öfver-gar exportförbud för wiske under ett wist tumtal. Wilja icke statsmakterna beqwäma sig till ett sådant beslut, måste de naturligtwis äfwen bara answaret för själberna. Det har varit nödwändigt att äfwen denna gång omnämna skogen; gillenas berättelser gifwa dertill full anledning; förteckner i det dagliga lifwet, den öfwerhängande faran för modernärin-gen påfalla med högljudda röster den största uppmärksamhet at detta håll. Man klagar från flere trakter att inga nyed-lingar företagas. Från Vite jocken nämnes, att på krono-nybyggen rustas och odlas men endast för att så dem statte lösa och derifrån erhålla fri afwäring. Att å skog u

Denna stora näringskälla drager sålunda till sig all ar-bet-kraft. Inhyssingarne lewa nu så som hwar dag wore den sista. Deras antal är äfwen i stark tillwärt, och den lösa befolkningen ökas äfwen derigenom uppgifwes det från Vite jocken — att i wisla byar ynglingar hwar för sig lezt sig piga och på så lätt formerat husball och hjenelaz. För-tjinsterna äro äfwen lockande: en karl kan göra sig en dage-penning från 2: 50 till 3 rdr och med häst från 5 rdr till 20 rdr. Sådana dagepenningar formär icke jordbrukaren ut-gifwa och han har hwat ut att lemna ut med leuen till dräng intill 300 rdr och till piga intill 100 rdr utom löst Under dessa tryckande förhållanden affannar busleiden in-edling n upphör, jordbruket astunat, men öfwerdadat, druden skapen, lattsinnat warer. Den fenomiska behandlingen heter det från Nleder-Yule — blir i allmänhet ingen, men den moraliska förlusten är stor."

Sådant är det framstående partiet af taflan. De fram-tradande skuggarna äro midet merita; eget upptagat dem lätt eller wander sig från dem tårdrant af sorg. Harmonien jemwigten saknas i denna clair-obscure, men det finnes dock äfwen dagar, och det är wid dem wi nu stela diöja

Den ymniga årswärten, de rikliga arbetsförtjeningarna woro bebesliga för landet. Sertietalets dåliga ar bollo på att

fördränka det samma i skulder. Nu äro dessa skulder betalda. Kommunerna hafwa till fullo betalt alla undsättningsslån många enstilda hafwa afwen förvärfvat sig ekonomiskt oberoende. Sålunda är länet åter i stånd att motstå första stöten af den hårda tid, som sannolikt infinner sig då man minst väntar den, men att uthärda en längre tids pröfningar synes man i allmänhet icke bereda sig på. Visserligen wila länets sparbanker en gynsam ställning på sista året, i lthet med de närmast föregående, i det att insättningarne öfwerallt öfwerstjuta uttagen; sålunda hafwa dessa varit följande:

	Insättning.	Uttag.
Norrbottens län i Pite, omfr.	80,000: —	24,415: —
Lule	31,824: 50	10,825: 93
Nåne (nybildad)	11,077: —	1,455: —
Neder-Kalix	25,418: —	6,043: 80

hvaraf visar sig att öfwerstötet för dessa banker uppgår till omkring 43,000 rdr, och hwar till får läggas öfwerstötten i Haparanda och Öfwer-Torne sparbanker, som ännu icke funnat uppgifwas, men som får beräknas åtminstone till 15,000 rdr, så att behållningen för året uppgår till omfr. 60,000 rdr, och deras hela inestående behållning till omfr. 4- a 500,000 rdr. Men så hugueriff detta förhållande än är, då det otwifvelaktigt ådagalägger en stigande wälmåga, kan man derutaf liwal icke draga några bestämda slutatser till omtänksam pariamhet i allmänhet, emedan wid klassifikation af insättningarne belopp det största antalet insättare faller på den klass som hafwa inestående 100—500 rdr. Åtminstone är detta fallet i Lule sparbank, och då denna klass, på mycket få undantag när, icke representerar de lager af beselningen, för hvilka sparbankerna äro bildade, torde man snarare kunna säga, att sparbankerna lemnar mycket öfrigt att enffa.

Utom behållningarna i sparbankerna, får man icke glömma, att betydliga kapital blifwit nedlagda i produktiva företag, af hvilka jagwerf visserligen fortfarande intaga första platsen, men hwaribland man däjemte har att antecna 2:ne anläggningar, som till arten af sin werksamhet torde få intaga hedersrummet, nemligen masugn och rostugn wid Törefors och angjinderisfabrik i Lule.

Bland de glädjande företagen får man afwen antecna, att länets felfskolewäsende icke innehar ett af de lagre rummen, jemfördt med de andra länen, om det än är förwänande att från Pite stad höra upprepas, att derstädes ännu ingen inåffola kommit till stånd, ehuru bristen derpå gjort sig mycket

fäunbar. Änwen barnhemmet i Neder-Kalix fortfar med sin wackra uppgift; det har 16 qwinliga styddslingar, jemte 6 elever som wid anstalten åtnjuta enstild undervisning. Man får icke heller glömma det materiella odlingsarbetet, och såsom sådant är omnämndt, att utditningarne i Njells by och wid Björkfors blifwit fullbordade, samt att den senare redan wisat wälgörande werknigar, hwarjemte arrendatern Andersson, kaptenen Grape och postmastaren Herneij i Neder-Kalix samt ingenjören Muuth i Neder-Lule omtalas för wackra odlingsarbeten.

Slutligen kan med skal omnämnas ett odlingsarbete, som på sjal och trepp utöfwar ett lika wälgörande inslytande, nemligen trädgårdssköteln. Här om har ordföranden i Öfwer-Kalix gille lemnat följande intressanta meddelande:

"Den i min förra årsberättelse omnämnda trädgårdsanläggningen wid Gyljens bruksegendom har under nästförlutna jemmar gjort ett icke obetydligt steg framåt. Trädgården är indelad i fets- och blomsterträdgård samt park. Flere arter af sydlandsta lösträd och buskar, som hösten 1872 blefwo hemtagna och nästlidna war utplanterade, hafwa under sommaren och hösten wisat sig lifliga. Några sydlandsta barrträd hafwa under sistförlutna höst blifwit hemtagna för att under instundande war utplanteras.

Juwid Nyby skelstation är för skolans räknig ett stycke jord afhöndrad till trädgård. Denna jord har ännu icke hunnit fullständigt uppodlas. Den odlade delen har användts 1:o till anläggning af en mindre humlegard, 2:o till rabatter för frusbärs- och syrenbuskar samt några äppleträd, uppdragna af kärnor, 3:o till diverse lösträdgårdswärter. Den icke odlade jorden har under hösten befriats från en massa större och mindre stenar. Juwid nämnda trädgårdsland har en till jocknen inslyttad, i trädgårdsodling kunnig och för allmogens bildning synnerligen intresserad ung man, J. N. Qwist, på egen bekostnad uppbyggt ett wärthus af 40 fets längd och 12 fets bredd samt 2:ne s. k. warmbänkar med fenster. Warthuset och warmbänkarna hafwa varit använda till uppdragning af diverse ekonomi- och blomplanter till ett antal af omkring 80,000, af hvilka större delen begärligt afhentats af både herrskap och bönder mest inom Öfwer-Kalix. Ett mindre antal har afgatt till Neder-Kalix. Såväl bönderna som inhyssesfamiljerna inom Nybyn hafwa wid sina gårdar nästan allmänt begynt odla kalrötter, wälska böner och iockerarter, många afwen mörkpumpor och huswudkal, hwilket allt de afwen pröfwat på att använda för sina hushåll. Några

hafwa och börjat odla diverse andra växter och blommor hwaras i synnerhet barnen funto nara reade. Många sön hafwa erhållits af jorder-, sprit- och mörgrarter, wälfä, stör och krypböner, kalret, meret, huswudtal och rättifer, spenat, sallat och fräse samt åtskilliga krydder och blommor. Skallrötter hafwa wid Rybyn erhållits, hwilka uppnatt en wigt af 8 skalp. och kalbuswuden af 10 till 12 skalp., sedan de blifwit befriade från sadana yttre blad, som ej användas för köket. I början af Maj månad förddades i wärthuset färsta rådiser, spenat och fräse, nu under julen färst blomkal, uppdragen i kallare.

Churu hwad jag nu haft äran anföra utgör blott en ringa början till det på orter med mindre isoleradt läge jemförelsewis långt framfridna civilisationsarbete, torde det dock få betraktas såsom ett glädjande tecken dertill, att ett sträf wande till ett bättre afwen här verkligt wafnat till lif, och såsom ett löfte om framtida, fullare tillägnelse af civilisationens frukter."

Till denna förhoppning kunna wi med skäl sluta oss, i synnerhet wid tanken på de personer som med god wilja och med goda insigter under en längre tid eguat Sällskapet sina krafter, och bland hwilka naturligtwis den man som i flere år ledt Sällskapet förhandlingar måste nämnas i första rummet. Då nu Herr Landshöfdingen och Kommandören S. P. Bergman afgått från ordförandeskapet, finnes det säkerligen ingen inom detta Sällskap som utru en tanke af tackambet erinrar sig war f. d. ordförandes reglementofrånåga punktlighet, sparda möda och adagalagda förmåga wid ledandet af Sällskapet förhandlingar.

§ 9.

Beslöts att sommarmöte skulle hållas i Ule G:la stad, men öfwerlemnades dagens bestämmande till Förvaltningsutskottet.

§ 10.

Föredrogs en cirkulärskrifwelse från K. Landtbruks-Akademiens Förvaltningskomité ang. premier för utställningar, och i sammanhang dermed upplästes en från Westerbottens läns Hushållningsfällskap anländ skrifwelse med hemställan om deltagande i en för de norra länen gemensam utställning i Ume nästkom-

mande sommar. Förvaltningsutskottet hade derom beslutat, att förslaget skulle hos Sällskapet förordas afwen som att ett anslag af 200 rdr till premier och 200 rdr till bidrag i transportkostnader bleswe bewiljadt, och biföll Sällskapet denna af Förvaltningsutskottet gjorda hemställan.

§ 11.

Ett af den utsedda Mejerikomitén afgifwet utlåtande upplästes, och skulle detsamma utan vidare åtgärd intagas i Sällskapets handlingar.

§ 12.

Godtändes på derom gjord framställning de af Förvaltningsutskottet för tidens winnande widtagna åtgärder i fråga om hästafwelus förbättring. Dessa åtgärder bestodo deruti, att Förvaltningsutskottet å Sällskapets wagnar förbundit sig att till fullnad i Landstingets anslag bidraga med 25 rdr till prisbelöning af 1 hingst i hwarje af länets 5 ådalar, och med 12 rdr 50 öre till prisbelöningar af 1 solsto för hwarje ådal, afwen som att anslå 114 rdr 50 öre till prisbelöning till hälften af 1 hingst, 1 solsto och 1 unghäst, förutsatt att staten bestridde den andra hälften, och skulle detta pris utgå till de mest prisgilla djur inom länet, som icke erhöle något af de andra prisen, oberoende af den trakt eller elsdal inom länet hwarifrån djuret wore; men skulle i detta sista anslag ingå det belopp som hittills blifwit på sommarmötena använda till prisbelöningar af hästar, och hwilket sålunda såsom sådant skulle upphöra.

§ 13.

Föredrogs K. Landtbruks-Akademiens skrifwelse om de norrländska landtbruksskolorna (Bil. G).

Förvaltningsutskottet hade derwid framställt följande: 1:o att läringar wisjerligen, till nu förefris-

wet, eller möjligen nedsatt antal kunde erhållas, om Hushållningsfällskapet bewilljade ett derför erforderligt anslag till premier, men att det likväl wore twiswelaktigt, huruvida det med skolan afsedda ändamål, derigenom wunnes, 2:o att det framställda förslaget om flere lars förening om en skola icke wore lampt, och 3:o att, under förutfattning af skolans upplösning, frågan om förslag till användning af det möjligen afwen hadanefter utgående statsanslaget för andra ändamål antingen genast blifwe afgjort eller hafwe ofwälskennad till Förvaltningsutskottets bepröfwande, med bemyndigande att deröfwer a Sällskapets wagnar af gifwa yttrande till K. Landtbruks-Akademien.

Efter för sig gånge öfwerläggning häröfver och på framställda propositioner beslöts, att på K. Landtbruks-Akademien skrifwelse sändande uttrande skulle afgifwas: 1:o att skolan icke uppfyllde sitt ändamål och 2:o att förening af flere lars om en skola wore olampligt, hwaremot 3:o frågan om användning af statsanslaget för andra ändamål öfwerlemnades till Förvaltningsutskottet att beswara.

§ 14.

På Förvaltningsutskottets förslag beslöts 1:o ett anslag af 200 rdr till Sällskapet för Norrlands wal mot erhållande af 50 exemplar af tidskriften "Norrland och dess framtid", och 2:o att inköpa 70 exemplar af prof. Arrhenii Landtbrukskalender för 1874.

§ 15.

Beslöts på Utskottets förslag att hr Sandstedts hemställen om inköp af en skördemaskin icke skulle föranleda till någon åtgärd.

§ 16.

Bemyndigades Förvaltningsutskottet att widtaga de åtgärder som kunde wara af behöfwet påfallande i fråga om Aminne egendom tillhöriga skog.

§ 17.

Till Sällskapets ombud å bolagsstämman med attiegarne i Ålwa bolag utjågs ordföranden, hr landshöfding S. A. Widmark.

§ 18.

För att saken Ombud representera Sällskapet wid Hushållningsfällskapets Ombuds sammantade i Stockholm den 9 nästa Febr. utjågs Hr Landshöfdingen, Kommandören S. P. Bergman till ombud och hr kaptenen och riddaren J. Rutberg till suppleant, emjente det för kostnadernas bestridande erforderliga bidrag, 30 rdr, bewilljades.

§ 19.

Ett af hr Fogelmark, wid frågan om yttrandes afgifwande å K. Landtbruks-Akademien skrifwelse ang landtbrukskolan, wadt förslag, att Hushållningsfällskapet skulle bewilja anslag till premier af lärjungarne afwen för 1875, bifölls i så matte, att tillf. 200 rdr anslögs för nämnda år till premier af nu warande twänne lärjungar, under förutfattning att skolan da annu egde bestand, men i fall af dess upplösning, och med antagande att lärjungarne wore willige att fortsätta och afsluta kursen wid annan landtbrukskolor, skulle icke blott ett lita stort belopp i premier till dem utgå, utan afwen reseersättning a 50 rdr till hwardera öfwerlemnas, allt med witter i öfrigt att deras flit och uppförande påfallade sådan uppmuntran.

§ 20.

Beslöts att det hr landshöfding Bergmans skrifwelse bifogade sammandraget af meteorologiska observationer i Lule för de sista 10 åren skulle med tackjambet intagas i Sällskapets handlingar.

§ 21.

Väntes fråga om att en revisor å Sällskapet vägnar borde utses för granskning af inflytande brandforsäkringsmedel, men besluts att detta val skulle uppskjutas till sommarmötet.

§ 22.

Som någon fråga icke vidare förelåg till behandling, skulle de till diskussion framställda frågorna nu toredragas, men då tiden var långt framskriden besluts, att äfven dessa frågor skulle ventileras å sommarmötet.

Är och dag som ofwan.

In fidem

Aug. Cajanus.

Tusteradt

S. A. Widmark

(Bil. A.)

Revisionsberättelse.

Undertecknade, utsedde revisorer, hafva granskat Norrbottens länss Hushållningssällsapps räkenskaper för 1873, samt så derofver afgifva följande berättelse:

I Cassan, pag. 161, är räntan å i Riksbanken och i Westerbottens enstilda bank på upp- och affskrifning insatta medel upptagen till 9: 41 rmt; men utgör efter återopade verifikaterna 9: 78 rmt;

Verif. f. Gillesafgiften för Öfver-Kalix är redovisad för 2 år med 54 rdr; men återopade verifikatet upptar endast 27 rdr;

Verif. m. Af 62 ledamöter i Öfver-Eule, hafva endast 5 inbetalt årsafgiften;

Verif. n. Af 11 i Jedmod, hafva 5 ledamöter betalt årsafgift;

Verif. O. Af 66 ledamöter i Neder-Eule är årsafgiften betald af 19;

För Eule stad är ej någon årsafgift redovisad;

Verif. A. 2. Af Bondens räkning är hela debetsumman 408: 13 rmt upptagen såsom utbetald; men skall afgå af Bonden krediterade 34: 65 rmt, som anmärkes till rättelse.

Sällskapets ställning visar sig sålunda:

Tillgångar:

Rentant i Cassan	235: 87.
Aktier i Afwa Landtbruksstela	10,000:
Af Afwa Landtbruksstela	2,052: 11
J. S. Sandstedt	3 618: 79.
Aminne mönsterfarm	6,992: 62.
Rmt Rdr	22,899: 39

Skulder:

Thurstjellsta fonden	1,750:
Landstingets anslags-conto	517:
Kapital-conto för skilnaden	20,632: 39
Rmt Rdr	22 899: 39

Som råkenstapen, efter rättelse af de anmärkta posterna, är rätt förd och behörigen verifierad tillstyrkes ansvarsfrihet för Förvaltningsutskottet.

Kule den 27 Januari 1874.

D. M. Holm. E. A. Rydberg H. S. Sundström

(Bil. B.)

Landtbrukskolan.

Till Kongl. Landtbruks-Akademiens Förvaltnings-Komité

Härmedelst får jag den äran afgifwa min wördjamma redogörelse öfwer verksamheten wid Åsna Landtbrukskola under sifsförslutne år.

Lärningarnes antal, hwilket wid läroårets början uppgick till sju, förminskades under loppet af sifst September till fyra. Anledningen hertill war, att twenne bland lärningarne behagade ifrån skolan oföfligen afwila. Genom styrelsens försorg blefwo twenne medelst Komungens Besallningshafwandes handräddningsatgård, wisserligen hithemtade; men, sedan samma ynglingar kort derefter ånyo från stället afwikit, fann sig styrelsen föranlåten, att desamma från skolan skilja. Den tredje afwikne har lyckats hålla sig så beld wid ett sågwert, att han ej ännu kunnat af kronobetjeningen, waktadt ifriga efterspaningar, anträffas, och, emedan han ännu ej blifwit af styrelsen från skolan stild, måste jag tills widare anse och upptaga honom såsom qwarwarande lärning. — Drisakerna till dessa sorgliga fenomen äro utan twiswel att finna uti de höga dagopenningarne, hwilka så wäl under det ingångna som under det förflutna året komma att draga alla arbetskrifter från jordbruket och bringa den egentliga landtmannen i swär förlägenhet.

Äf det genom dessa stora arbetsförtjenster bland ortens yngre befolkning alstrade sedesförderfswet blefwo äfwen trenne, bland de qwarwarande fyra lärningarne, så berörde, att sedebetnget måste wid deras utexaminering i höstas nedsättas för dem till det lägsta. Detta är så mycket beynnerligare som det byalag, hwartill skolan hör, är det enda kända, der fyllerlasten och lönnfrögeriet motarbetas af innebyggarna sjelfwa och

hwars ungdom stadje bitills warit utmärkt för sin sedlighet. Endast en lärning, G. M. Silfwerbrand, iakttog från början till slut ett i allo hedrande uppförande.

Den theoretiska undervisningen, hwartill Herr M. Bondén, hwilken samtidigt undervisade i forgsflätning, biträdde, fortgick utan afbrott intill den 1 Juni. Lärningarnes lyckliga begäfring gjerde att de, utan idlad slit, kunde på ett serdeles tillfredsställande sätt, wid sin essentliga afgångseramen, hwilken hölls den 24 sifst. Oktober, redogöra för de ämnen, hwaruti undervisning blifwit dem meddelad, och hwilka undervisningsämnen äro förefsefne uti Kongl. Maj:ts nadiga reglemente af den 27 Mars 1863. — I de utexaminerades ställe ankommo, af fem antagne lärningar, endast två. Det bristande antalet är förmodligen engageradt i skogarne, med hwilkas utrotning provinzens förnämsta arbetskrifter äro iysjellatte. Undervisningen fortgår nu med dessa lärningar på enahanda sätt som under de föregående åren.

Beträffande arbetena i slöjdstugan och smedjan, så hafwa under smides- och slöjdläraren S. Hallströms handledning utom reparationerna å gårdens återbruksredskaper, twenne bästrefser af jern enl. Smitts modell blifwit för eget behof under årets lopp tillverkade.

Landtbrukskolan's åbyggnader äro uti samma goda stid som tillföre. Endast en tillökning i höladornas antal har åttats nödig.

Landtbrukskolan's jordbruk har förlidet år lemnat ett i allo tillfredsställande resultat. Efter en owanligt snörik winter kunde wårjadden först företagas den 10 Juni, men genom en warm, fastän efter den 4 Aug. regnig sommar kunde skörden af sådesgrödan, hwilken war, på ett par löfingshäjor när ofskadad inbergad den 26 Sept., företagas redan den 25 Augusti. — Den 21 Juli börjades höslattern, som intill den 4 Augusti gynnades af ett utmärkt bärningowader. Efter sifsnämnde dag ändrade sig wäderlesen så, att det war nästan emöjligt, serdeles mot slutet af bärningstiden erhålla fodret så godt och wälbergadt som önskligt warit, emedan regnet gemenligen war beledsagadt af stormar, hwilka rubbade äfwen emsorgsfullt uppsatte häjor. Derigenom blefwo 19 sommarlaß hö (a 30 löp) af den rikliga fodergrödan swärt skadade.

Swad spanmålsgrödan angår, så blef den, tack ware hattskylningsättet af regnen, ofskadad inbergad och alldestund länets Kongl. Gnehållningsfällskap år 1872 åt underteknad öfwerlemnade 18 centner Vater-Guano och 2 centner S N H 3, så öfwergår jag till redogörelse för:

Landbruksskolan blef den 26 sista Juli inspekterad af Kongl. Landbruks-Akademien då t. f. sekreterare Herr Friherre G. A. Hermelin. De wid tillfället lemnade 18 rdr rent hafwa tilldelats lärningen Siltwerbiand.

Årwa Landbrukskola i Januari 1874.

Sigt. Axel Fogelmark,
Landbruksskolans föreståndare.

(Bil. G.)

Till Norrbottens läns Kongl. Hushållningsfällskap!

Kallad att tillhandagå länets innewånare med råd i kreaturskötsel, mejerihandtering m. m. anlande jag till Lule i början af Augusti och uppehöll mig inom länet till början af September. Siver den verksamhet jag under denna tid sökt ådagalägga har jag härmed äran afgifwa redogörelse.

De ställen jag besökte woro följande: Persö, Börjeslandet, Rutwik, Mutnäs, Grsnäs och Ahlwiks byar, enligt anvisning af Riksherden Enslund i Samla Lule; Parads, Swartå, Bredater och Skatemarks byar, efter anvisning af Distrikts Westberg i Boden, samt Roswik, Portuans och Spulmarks byar, enligt resetur uppsatt af Öfw.-löjtnanten m. m. von Rehausen.

På de flesta af dessa ställen höll jag föredrag för sammanfallad, stundom ganska talrik och tacksam menighet. Under dessa sammanträden har jag, — utgående från nödvändigheten att i tid tänka på huru landtmannen bör ställa och ordna då skogen eller de deraf uppstående arbetsförtjenster taga slut, att icke då nöd och swåra förhållanden måtte inträda, — framställt frågan, huru skall i en måhända icke aflåsen framtid jordbrukaren i de norra delarne af landet kunna förskaffa sig nodig penningeinkomst?

Derefter har jag fast uppmärksamheten på creaturens afkastning, eller hurudan den bör wara då creaturen i och för sig äro goda och wäl underhållne. I detta sednare fall har jag antagit, att ett godt och wäl skött nötkreatur bör årligen lemna 5—600 kanner mjölk. Dessa efter ett pris af endast 16 öre per kanna, lemna en afkastning af 80—100 rdr årligen pr ko. Detta är också den afkastning man bör beräkna

af hwarje kreatur, ware sig man åter upp eller säljer mjölken, ja många för en jordbrukare föder, ja många hundrade rdr bör han äfwen anse sig ega i inkomst. Mjölken måste betraktas såsom penningar, och genom denamma kan och bör man förskaffa sig nodig penningeinkomst.

Jag wijade vidare huruledes den mindre jordbrukaren dock i hemmet swarligen kan tillgodogöra sig mjölken, eller kan förwandla den i penningar, äfwen om husmedren är wäl tunnig och sparsam, ty det ligger i sakens natur, att intet eller söga kan åstadkommas af en liten quantitet mjölk; den förspilles derföre wäntligen. En enda kanna mjölk inbesparad om dagen, gör emedertid efter 16 öre per kanna omfr. 60 rdr per år. Till jordbrukarens hjälp har man derföre börjat anordna s. t. hymejerier der mjölk från flera håll och i sma quantiteter mottages. Först genom dylika mejerier eller uppförningsställen erhåller mjölken sitt rätta värde, eller blir det möjligt för landtmannen att taga reda på creaturens afkastning. Icke desto mindre har anordningen af dylika mejerier mangelstades mött motstånd, emedan allmanbeten till börja med twist sig erhålla alltför ringa betalning för mjölken, med hwad den hört att en eller annan kanna stundom betalats i städer eller orter der tillgången på mjölk varit ringa. Mejerierna i Norrbotten kunna t. ex. troligen till börja med ej betala mer än 16—17 öre per kanna mjölk, men jordbrukaren bör dermed wara nöjd. Landtmannen bör söka att upptrifwa sina creatures afkastning eller deras mjölkförmåga genom urval och genom riklig utfodring, då han, som wi redan nämnt, bör erhålla en afkastning af hwarje ko uppgående till 100 rdr årligen efter 16 öre per kanna. Will landtmannen upptvinga priset å mjölken wid mejerierna, bara sig ej dessa, och jordbrukaren går då förlustig den sakta och stigande winst de under andra förhållanden böra lemna.

Jordbrukaren bör för öfrigt sjelf wara delegare i mejeriet, då han kan se huru dessa lönar sig, och han kan då under gynnsamma förhållanden erhålla en högre betalning för mjölken än han till börja med paratnat.

Huruledes dessa mejerier skola anordnas berörde jag ej i mina föredrag, då denna fråga skall wara öfwerlemnad till en komité i Norrbotten, hwars utlatande ej ännu är inkommet. För min enstilda del anser jag dock, att å ställen der icke några större mejeribolag kunna åstadkommas, hwilka eller hwilket uppköper mjölk per tentant, later det sig ganska wäl göra, att uppiatta mindre bolag der alla leverantörerne äro delegare och behöfves härtill endast ett ganska obetydligt för-

lagskapital för att betala mjölken månadstligen, äfwen under vintermanaderna, då mejeriets produkter måste marasjneras. Vid de sammantreden jag höll, hette jag endast wisa nyttan af, och önsfwärdeheten af, att åstadkomma mejerier till allmänhetens nytta, och tror jag mig äfwen häruti till en del hafwa lyckats, då man mångenstädes synes hagas att göra försök med dylika mejerier. Bland de ställen jag besökte anjer jag Grönas, Persön och möjligen äfwen Skatamarks byar, wara de för dylik anläggning lampligaste.

Sedan jag sökt visa mejeriernas nytta, ingick jag i de taljer af kreaturskötseln derwid särdeles framhållande foderodling, såsom den för erten så väl lämpligast, som minst kostsamma och gif wid dessa tillfällen tad ja wal wid mangariga gräswallars anläggning, underhåll och skötsel, som och i fodrets ändamålsentliga behandling och förwaring, delar af jordbruket som i Norrbotten synas temligen förbisedda.

Mjölkhushållningen berörde jag wid sammanträderna högt
oberoändligt, emedan jag anser det seja wardt mödan att tala
om den samma. Skall någon förbättring eller förändring der-
uti inom hemmen kunna åstadkommas, måste en praktiskt före-
tagnings på samma gång som den muntliga förklaringen eja
rum, och dertill egde jag nu ej tillfälle, da för den praktiska
undervisningen oöfverflögligen minst 1 dygus förberedelser äro
af nöden, och desja wore mig ingensstädes beredde.
(Ett följande år förordades en förbättring i den praktiska undervisningen.)

Ett kommande år kan måhända, om Kongl. Hushållnings-
 rådet så önskar, min verksamhet på annat sätt anordnas,
 och torde då en annan tid än den i år, för länet vara lämp-
 ligare wid undervisning i kreatursfötsel och foderodling, eme-
 dan under den tid jag nu wistades i länet war allmänheten
 till stor del hindrad genom flötter och äfwen skörd.

Wetterås den 5 Dec. 1873.

Wördsammeligen
Fr. Cederborgh,
Statsagronom.

Berättelse öfver verfställda agronomiska förrättningar inom Norrbottens län år 1873.

[illegible]

Aminne.

Till Norrbottens läns Kungl. Hushållningsfällskaps Förvaltningens utskott.

För förliden är far underfördnad ödmjuktigen aflemna nedanstående berättelse från Aminne försöksfarm:

Dattadt 1872 års knappa fodertillgång, kunde kreaturen stallfodras till den 4 sista Juni; men grannarne hade redan 4 dagar tidigare utsläppt sina kreatur.

Kastån sista tiden var och försommars var ganska torr lemnade dock lindorna cirka 12 storstrindor mera hö än föregående år; så att cirka 7,600 liisp. trädeshö bergades; men den s. l. eltslattern vid Bedingssträfs- och Urstjernsellsvarne gick till största delen förlorad under flottningen för både mig och torparne. Torparen Lund förlorade allt sitt hö, cirka 6 strindor, och Lundqvist hälften eller 3 strindor. Hr Skapten Bergman har väl lemnat såsom stadsersättning 15 rdr till den förre och 10 rdr till den senare; men härmed äro de naturligtvis ej belåtna. Ehuru jag vet, att Bedingssträfs bolag har fri flottled genom Aminne egor under den tid Swartlä stockfångstskog eger bestånd, så anhålles likväl det Patron Hummel widtalades att lemna full stadsersättning eller ytterligare 45 rdr till Lund och 20 rdr till Lundqvist, efter 10 rdr pr strinda. Torparne måste hafwa stadsersättning; men lika obilligt är det om Hushållningsfällskapet eller jag skall godtgöra dem samma.

I anseende till den missgynnande wäderleken på efter sommaren blef bergningen betydligt kostsam och fodret af mindre god beskaffenhet; ty tillräckligt arbetsfett stod ej att få till något pris. Önskligt wöre derföre om Förvaltningsutskottet wille anskaffa en stordemastin, och jag antingen finge betala arrende eller under de 3:ne återstående åren af arrendet afbetala $\frac{1}{2}$ årligen på den samma.

Rågströden lemnade 24 tunner efter 6 kub.-fots utfäde på 4 geom. tunland; men fernutsädet (1 tunna) kunde ej wertställas förrän omkring 10 Juni; men dels för den jena jadden, dels för det swära bergningswärdet blef derpå totalt missvärt. Förliden sommar gödslades och besäddes 6 geom. tunland med 12 kub.-fot rag, hwilken på hösten syntes ganska löfswande.

För närwarande födes 2:ne hästar, 14 kor, 3 tjurar och 2:ne quiger samt 18 får.

Förliden wår köpte 30 st. jordbrutlare i erten gräströ härstades, och ett wida större antal har till wären betingat dylikt, hwaraf synes, att fodredlingen wid Aminne wertat godt och fördelaktigt bland allmogen.

På senhösten emottoges 8 säckar artificiella gödning ämnen; men jämdningen anlände så sent, *) att någon gödning ej kunde ske, dels i anseende för blåsiga wäderlek, dels war jorden redan frusen och snöbetäckt; men första passande wärda stall gödning wertställas, och derefter lemnas uppgift på blandningsförhållanden, areal, jordmån och för hwilka wärter som begörelas.

Aminne den 20 Januari 1874.

J. F. Sandstedt.

(Bil. 7.)

Kort sammandrag af slöjdlärarens verksamhet 1873.

Wid Nya Landbruksskolan börjades en kurs i korgmakeri den 16 Dec. 1872 och fortgick oafbrutet till den 12 April 1873 da den avslutades med uppvisning i Eule g:la stad. Besöktes af 21 lärjungar, till det mesta fullwärdta karlar, af hwilka gjordes åtskilliga arbeten, såsom seffer, hwil-, strif-, dam-, jals-, gung- och barustolar; pappers-, barnwagns-, bar-, mat-, pirat- m. sl. korgar m. m. m. m., af sadan beskaffenhet att de lätteligen kunde uthånda en jämförelse med hwilka fabriks arbeten som helst.

I Djebyn började kusen den 1 Maj och fortgick till den 30 Juni 1873. Besöktes af 16 lärjungar, de flesta snia och desja mycket ojemt; de sista dagarne i Juni sålnade jag ofta alla lärjungarna, hwadan jag ansåg det omöjligt att fertjätta. En och annan gjorde dock nöjaktiga framsteg. Fattas blott håg att på egen hand fertjätta och öfa kunnigheter och fardighet.

I Juli besöktes närmaste byarna för att uppmuntra till fiskefång, och hällas för detta ändamål sammantraden med

*) Jämdningen skedde i September, då jorden icke kunde wara frusen. icke ens å Aminne. Sekret. ann

byamännen i Trundön, Nödwit, Hålandön, Sjöfers och Elfsbyn. På anmodan af Inspektör Nyström i Piteå besökte Sällskapet och utlägs lämplig plats för anläggande af anstalt för fläckning af larrem. Plagen sådan blef dock, af för intända stal, ej antagd. Förslag väcktes att förmå Böhl, Munemarck, Sjöfers och Elfsbyn att antingen anlägga anstalter hvar för sig, eller öf alla gemensamt, dock utan att nu lockas vinna tillräckligt antal deltagare för att i år komma till stand. Dock hyses det hopp, att på ett eller annat sätt så larvstet efter hela Piteå län ordnadt och i förening dermed en anstalt för fläckning af larrem uppförd.

Den 26 Okt. fick talställe till Trundön, der byamännen gemensamt byggde anstalt för fläckning af fikrem. Den 5 Nov. lemnades dem undervisning i sattet att besökta och nedlägga remmen.

Fran Talltraff ingick requisition om biträde dels för anläggning af fiskeodlingsanstalter, dels öf några råd angående jordbruk, dock förjert att då kunna uträdda något väsendtligt

Pite och Sjöbyn den 17 Januari 1874.

N. Bondén.

(Bil. G.)

Till Norrbottens läns Kungl. Hushållningsfällskap.

En sorglig erfarenhet har wisat, att antalet af lärjungar wid de flesta Norrlandska landbruksskolorna under de senare åren på ett betänkligt sätt aftagit. En skola, den wid Öpe uti Sömlands län, har för närvarande ingen lärjunge samt skolorna wid Nödwit i Väster-Norrlands län och wid Åsiva i Norrbottens län ytterst få lärjungar. Endast Ytterstafle landbruksskola i Västerbottens län har det fulla, föreskrifna antalet lärjungar, för närvarande af något mögnare ålder, da deremot annars, såväl wid sistnämnda, som wid de öfriga Norrlandska landbruksskolorna, lärjungarne ofta varit mycket underåriga, såsom af 15, 16 och 17 års ålder, till följd hwaraf de efter wid skolorna genomgången lärokurs också utträdt i allmänna lifwet mindre mögna än önskligt varit.

Wånga samverkande omständigheter hafwa motverkat dessa skolors utveckling och gagnelighet för jordbruket; och då

flertalet af dem nu synes hafwa att befara att i brist på lärjungar icke kunna fortätta med sin verksamhet, så har Kungl. Landbruks-Akademiens Förvaltnings-Komité, som det enligt Kungl. Beslutet den 12 Januari 1849 åligger att närmast under Chefen för Kungl. Civil-Departementet handhafwa öfverinspeendet och kontrollen öfver landbruksläroverken, här med velat till Hushållningsfällskapet hemställa, hwilka åtgärder Sällskapet kan anse böra widdagas, antingen för att på skolan inom länet så ställd, att den kan uppfylla sitt ändamål och blifwa såsom sig wderbör besökt af ett så stort antal till mögna är kemne lärjungar, som, enligt nämnda reglementet för de lägre landbruksskolorna i riket af den 27 Mars 1863 afses att, med det till skolan lemnade statsanslag, wid den samman böra widdagas och undervisas; eller öf om de för bemälda ändamål anwijade statsmedlen skulle kunna på annat lämpligare sätt för tillgodegåendet af länets jordbruk anwändas. Särskildt anballer Komitén, att Sällskapet behagade taga i öfverwägande, huruvida det skulle vara lämpligt, att två eller flere af de nerrå länerna förenade sig om en landbruksskola, wid hwilken unge män, som det önskade, från de län, till hwilka skolan hörde, kunde få undervisning, samt em, i sådant fall, en del af de till landbruksskolorna nu af stats medel uträende årsanslag med mera förd i skulle kunna anwändas antingen såsom bidrag till afslutning af af Hushållningsfällskapen för de järfsta länerna anställda, fringrejande undervisare uti jordbruk och bestapsstotjel, m. m., eller på annat för länets ekenomi gagneligt sätt.

Komitén anbera att Sällskapet i sitt uttalande kan afgifwa utlatande rörande förbemälda wiktiga angelägenheter

Stockholm den 21 November 1873

På Kungl. Landbruks-Akademiens Förvaltnings-Komité
wifwar:

Carl G. Mörner.

J. Arbenius

Mejerikomiténs yttrande.

Till Norrbottens läns Rungl. Hushållningsfällskap!

Sedan Rungl. Hushållningsfällskapet beslutat utse en komité "med uppdrag att granska bolagsreglerna för Westerbottens Mejeriaktiebolag om de were lämpliga för Norrbotten, samt afgifwa förslag till bolagsregler för ett Mejeriaktiebolag äfwen i detta län", så undertecknade, utsedde komiterade, härmedelst afgifwa följande utlåtande och förslag i berörde afseende:

Beträffande lämpligheten för Norrbotten af den bolagsordning, som för Westerbottens Mejeriaktiebolag är gällande, twäla komiterade icke att uttala den åsigt att jagde bolagsordning were fullt tillämplig och tillförläpplig äfwen i Norrbotten, om ett Mejeriaktiebolag härstädes kan komma att bildas. Men härmed står den frågan, huruvida tidpunkten för närvarande kan anses vara inne att med fördel kunna bilda ett sådant Mejeriaktiebolag i Norrbotten, i så nära sammanhang, att komiterade icke kunna underlåta att widröra den samma, om sådant och må gå utöfwer deras uppdrag enligt dess ordalydelse. För att vinna någon ledning för bedömandet af denna fråga ha komiterade förskaffat sig underrettelser från åtskilliga häll samt tillgång till revisionsberättelsen öfwer Westerbottens Mejeriaktiebolags räkenskaper och förvaltning för år 1872, det enda år för hvilket revision hittills funnat stä. Häraf inhämtas bland annat, att utgifterne icke obetydligt öfwerstigit inkomsterne så att förlusten under året utförts med icke mindre än 2,716 rdr 99 öre; och om och antagas kan, att ett fördelaktigare förhållande hädanefter skall inträffa då de svårigheter, hvarmed en sådan rörelse under första året af dess tillvaro haft att kämpa, sannolikt alltmera öfvervinnas, emestnaderna förminskas samt tillwertningens storlek och värde möjligen ökas, så kunna komiterade icke undertrycka den tanken, att dessa siffror äro föga gynsamma för att nu kunna med hopp om framgång ifrågasätta bildandet af ett Mejeriaktiebolag härstädes, ja enligt det an vore att baruti erhålla ett medel för beståndsstock och mejerihandteringshöjande inom län. Men desto större skal synes derföre vara att, utan att förtrötta, framgå på den wäg, som hittills är beträdd och sêka beskränja ändamålet genom premier, om och förhöjda, för inrättande af färsstilda mindre mejerier och genom

anslag till mejerinneres bildande och aflönande. Det skulle härvid säkerligen icke wara utan gagn, om medel finnes till gängliga för att bekosta resor för mejerinner, hvilka kunde så wäl hos enstilda personer som till samfälda byalag sprida kännedom om mjölkthushållning och smörberedning under en längre tids wistande på stället, samt derigenom, så att jagde, bereda fältet för mejerihandterings ytterligare utwedling ware sig wid färsstilda fristående mejerier eller wid sådana, sammansförde under förvaltning af ett aktiebolag. Medan det korta besök af Herr Löjtnanten Cederborgh, som under förliden sommar bereddes några trakter af länet, synes förwisso icke ha varit utan frukt: på flere ställen wäcktes intresset för den wiktiga angelägenheten, men detta intresse måste hallas wid lif om det icke skall swolna eller rentaf undertyckas af den fortsynta föreställningen, att man har nog förtjenster och bergar sig godt ändå, utan att behöfwa på bästa sätt tillgodogöra ladugårdens aflästning.

Efter det komiterade sålunda, genom detta lilla afsteg från deras mera begränsade uppdrag, uttalat sin åsigt att inrättandet af ett Mejeriaktiebolag här i länet icke synes för närvarande hafwa någon utsigt att kunna genomdrifwas, men att man deremot icke bör upphöra att med alla till buds stående medel söka tillföra till det en mera lämplig tidpunkt samt en mera spridd kännedom om de stora fördelarne af en ridnad mjölkhandel, må, som man heppas, finna mening allmännare mögnad för astadtömande af mest möjligast bästa af det till ändamålet winnande, epwerja komiterade till andra ledning af detta uppdrag eller att "afgifwa förslag till bolagsregler för ett Mejeriaktiebolag äfwen i detta län"; och då komiterade anse bolagsordningen för Westerbottens Mejeriaktiebolag fullt tillämplig och tillförläpplig i fall ett sådant bolag härstädes kan komma till stånd, så så komiterade upptaga jagde bolagsordning som sitt förslag samt deras lagwärdiga öfverlämna ett till exemplar.

Slutligen så komiterade, som ansett det wara af synnerligt intresse att wid inföp af grädde eller mjölk kunna ega någon ledning för bedömandet af warans gedhet, öfverlämna uppgift å wigten af grädde och mjölk af olika slag och under olika perioder af deras förvaring enligt prof, som på anmodan blifwit med om 17 d. beredwillighet anställd af Hr Ingeniören Ranth wid Ranthwits mejeri. Om och epwerheten lärer ha wizat, att mjölkens wiat icke är en fullt tillförläpplig matare af dess gedhet eller godhet, så dan många

omständigheter, såsom mjölkens olika temperatur, spädning med watten eller mjöl m. m. i större eller mindre grad upprätthålla wärmligheten, hvilka annu icke funnit undanrättas, så synes dock som man af dessa prot skulle kunna hemta en ingalunda förkastlig ledning wid bedömandet af warans beskaffenhet
Luleå i Januari 1874.

W. v. Nehausen.

J. E. Nyström. E. Ruuth. H. F. Bergström.

Uppgift på gräddans och mjölkens wigt i Luleå, Rutwil
i April år 1873.

1	lanna	halfjur eller fyrting	2 a 3	dygns	gammal	grädda	..	ft.	ort	tenn
1	d:o	fur	6 a 7	d:o				6	24	5
1	d:o	under den siftnamnde,	något	mjöltblandad	..			6	27	—
1	d:o	for dygns	gammal	grädda	..			6	53	—
1	d:o	for grädda,	blandad	med 20 k.	—	—	—	6	28	—
1	d:o	nymjölkad	mjölt	6	30	—
1	d:o	stummad	for	mjölt	6	31	—
1	d:o	d:o	fur	d:o	6	37	—
1	d:o	d:o	fur	d:o	6	37	—

Rulor i Or: 1870

Västens medeltemperatur för hvarje månad vid Uleå stad, enligt dagliga observationer kl. 6 f. m., 2 och 10 e. m. åren 1864 t. o. m. 1873.

Gelfii termometerskala.)

År	Vinter-månader.								Sommar, eller Varmånader.								Medeltemperatur för året	Medeltemperatur för 10 år
	Oktober	November	December	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Januari		
1863																		
1864																		
1865																		
1866																		
1867																		
1868	+2,7 ¹⁰ ₃₀ + 10,1 ¹⁰ ₃₀	-4,7 ¹⁰ ₃₀ + 4,0 ¹⁰ ₃₀	-11,3 ¹¹ ₁₉ + 0,5 ¹¹ ₁₉	1869	8,3 ²⁰ ₂₀ + 2,5 ²⁰ ₂₀	6,2 ¹⁰ ₃₀ + 5,5 ¹⁰ ₃₀	-5,1 ³⁰ ₃₀ + 9,0 ³⁰ ₃₀	+1,3 ²⁰ ₁₀ + 7,0 ²⁰ ₁₀	-4,0 ³⁰ ₃₀ + 4,30 ³⁰ ₃₀	+11,4 ¹⁰ ₂₀ + 2,4 ¹⁰ ₂₀	+11,30 ²⁰ ₃₀ + 1,0 ²⁰ ₃₀	+12,5 ²⁰ ₂₁ + 2,0 ²⁰ ₂₁	+3,4 ¹⁰ ₃₀ + 1,9 ¹⁰ ₃₀	+10,60 ³⁰ ₃₀ + 1,74 ³⁰ ₃₀	*x ¹⁰ ₁₀ = -30,0 ¹⁰ ₁₀	-1,24 ¹⁰ ₁₀		
1869																		
1870																		
1871																		
1872	+4,19 ³ ₄ + 10,0 ³ ₄	3,00 ⁷ ₇ + 5,1 ⁷ ₇	-12,40 ²⁶ ₂₆ + 2,0 ²⁶ ₂₆	1873	-9,28 ³ ₂₁ + 1,1 ³ ₂₁	-10,15 ¹⁷ ₂₅ + 9,0 ¹⁷ ₂₅	-6,00 ²⁹ ₁₃ + 10,0 ²⁹ ₁₃	-2,00 ¹⁴ ₁₃ + 1,1 ¹⁴ ₁₃	-5,72 ³¹ ₁₁ + 2,0 ³¹ ₁₁	+12,70 ¹⁰ ₁₁ + 5,0 ¹⁰ ₁₁	-10,87 ³¹ ₁₁ + 11,0 ³¹ ₁₁	+14,10 ¹³ ₇ + 7,0 ¹³ ₇	+10,21 ³⁰ ₃₀ + 1,2 ³⁰ ₃₀	+11,0 ³ ₃ + 1,42 ³ ₃	-32,0 ¹ ₁	-1,26 ¹ ₁		
1873																		
Medeltemperatur för 10 år																	1863.	1870

* Medeltemperaturer för 10 år efter 1873.

att medeltemperaturen för vintern varit högst 1869, och lägst 1865;

att medeltemperaturen för sommarn varit högst 1870, och lägst 1867;

att medeltemperaturen för hela året varit högst 1870, och lägst 1867;

att medeltemperaturen för Maj månad (sänningstiden) var högst 1868, och lägst 1867;

att högsta värmen under de 10 åren var rådande den 1 Juli 3 och 9 Aug. 1870 + 27 grad.;

att kallaste dagen var den 24 Januari 1868 med — 40 grad

Bidare synes af tabellen under hvilka dagar högsta och lägsta gradtalet i hvarje månad observerats.

Följande utdrag af tabellen utvisar under hvilka år medeltemperaturen varit högre eller lägre än de 10 årens medeltemperatur, hvarvid bokstafven *h.* betyder högre och *l.* lägre än 10-ars-medeltemperaturen.

		Winter- månader.	Sommar- månader.	Hela året.
År 1864	<i>h.</i>	<i>l.</i>	<i>h.</i>
„ 1865	<i>l.</i>	<i>l.</i>	<i>l.</i>
„ 1866	<i>l.</i>	<i>h.</i>	<i>h.</i>
„ 1867	<i>l.</i>	<i>l.</i>	<i>l.</i>
„ 1868	<i>l.</i>	<i>h.</i>	<i>l.</i>
„ 1869	<i>h.</i>	<i>l.</i>	<i>h.</i>
„ 1870	<i>h.</i>	<i>h.</i>	<i>h.</i>
„ 1871	<i>l.</i>	<i>l.</i>	<i>l.</i>
„ 1872	<i>h.</i>	<i>h.</i>	<i>l.</i>
„ 1873	<i>h.</i>	<i>h.</i>	<i>h.</i>

Gillenas Årsberättelser.*)

Från Pite stads Gille.

(Af hr Telegrafkommisarien E. A. Ringius.)

1:o. **Jordbruket.** Höstörden war öfwer allt ymnig och owanligt rik. De som tidigt bergade gynnades af godt bergningswäder, hwaremot sednare på hösten mindre gynnsamt wäder inträffade, som förwårade den sednare höbergningen och äfwen i någon mån skadade grödan.

Sädesbergningen förfiggit gementligen under gansta mihgynnsamma wäderletsförhållanden hwarigenom den annars allmänneligen goda och wackra grödan mer eller mindre skadades.

Potatisgrödan wisade sig allmänneligen till quantiteten god, men till kvaliteten underhållig, enär den allmänt befans angripen af den s. k. potatisjukan, som framträdte dels som torr- dels som blötröta. En ny potatisort eller den s. k. Amerikanska Rosenpotatisen, som från Landtbruksakademiens experimentalfält blifwit mig tillhänd har jag odlat under åren 1872 och 1873. Denna potatisort har af många blifwit högeligen prifad för tidighet, rik bördighet och godhet, andra hafwa wisserligen erkänt dess twänne förstnämnda egenskaper men förklarar den mindre god och på sin höjd tjenlig till boskapsfoder; emedlertid finner man wid närmare aftgifsande och efterfrågan att denna potatisort allmänt berömmes äfwen för godhet der den odlats på sand eller lätt jord, hwaremot den icke tillerkändts något pris såsom god matpotatis der den odlats på styf lera eller dylika jordarter, dess tidighet och bör-

*) **Anmärkning:** Från Ule stads, Saparanda stads och Neder-Torne sockens, samt från Öfwer-Ule, Carl Gustafs, Årvidsjaur, Enontekiö, Indasjerwi, Bodnäs och Uelluvara socknars Giller hafwa årsberättelser icke ingått.

dighet prisas emedlertid öfwerensstämmande af alla. Potatis-
sorten helt ny i Sverige såldes i våras i Stockholm till sätt-
potatis till pris af 1 rdr kannan och af andra till 3 öre ögat,
men terde kommande vår komma att säljas billigare. Min
erfarenhet om densamma är följande: den är tidigare än någon
hittills här på orten odlad potatisort, och väl behandlad är
den fullt matnyttig 5 a 6 veckor efter den blifwit lagd, för-
darne hafwa under de twänne år jag odlat denna potatisort
blifwit mycket rika och smaken har varit den yppersta, i syn-
nerhet sedan den förwarats någon tid in på vintren, då den
wisat sig rikt mjölig; utseendet på den rå potatisen, som är
vackert rosenröd, förvandlas dock genom kokningen och den
vackert rosenröda färgen förbytes till en ful grå- eller blå-
svart, som visserligen ej syns så alldeles aptitlig men som
dock i intet afseende verkar menligt på smaken. Mahända har
detta potatisens mindre vackra utseende efter kokning i någon
man förwillat omdömet och bidragit till att den af en och
annan ansetts mindre god för berdet. Jag har funnit denna
potatis i alla afseenden utmärkt, och för våra nerta orter
öfverträffas den helt säkert af ingen hittills känd potatis-
varietet, hvaran goda skäl wore att så den allmänt känd och
odlad i länet. Hos mig odlades den på mycket lätt med sin
sand rikt blandad lera.

2:o. **Radugården och boskapskötseln:** Hästantalet har
betydligt öfats och hästarne synas till någon del tränga bort
nödsöskan eller bidraga till att boskapsstammen hos en och
annan minskas, för att gifwa rum för de tillkomne sparr- och
bjelldragande djuren. Höprijserna, straxt efter bergningen upp-
gående till 50 öre pr 20 skälp., stego i anseende till det öftrade
hästantalet snart till 75 öre och hafwa redan hållit sig vid
detta. Mjölkiprijserna som wisat tendens till stigning äro nu
33 a 35 öre pr kanna.

3:o. **Skogshandteringen:** Denna har tagit en förfärlig
fart, är lik en framrullande lavin, som hotar förstöra allt i
dess närhet och kanske värst den allmänna moralen, som synas
mer och mer wisat bort för denna förfärliga framfart. Åker-
bruket kämpar för sitt lif med detta förfärliga onda, som
fortsattwar den alltså det ja väl behöfwer och lemnar
afkrarne obrukade eller wanfödda; der de skötas åter detta med
förlust tillförlägg af de öfwer all rön uppgående arbetskrafterna.
Pasterorne bortföres till skogarne för att der uppsedras, och
der stadnar improduktig jordskän efter menniskor och dragare
Borta äro således härigenom armarna som stela bearbeta jor-
den och gödseln som borde gifwa must åt jorden.

4:o. **Binärningar:** Det öfverhandtagande flögbraseriet
tvingar alla sadane att ligga nere hvilande för att afwatta
bättre tider.

5:o. **Sparsamhetsinrättningar och skolväsendet:** I
Meribottens läns sparbank äro under året insatte omkring
80,000 rdr och uttagne 24,415 rdr.

Kolfskolorna äro två, en för gossar, en för flickor, ingen-
dera emottager barn för första undervisningen och ingen små-
skola finnes, bristen härpå gör sig högst kännbart förnummen,
och afren de bättre lettade som både vilja och kunna betala
för sine barns undervisning hafwa mycket stora swårigheter
att kämpa emot för att åt sine barn få den första undervis-
ningen. Vårt kan man föreställa sig att när äfwen den för-
mögne har att strida emot verkliga swårigheter för att inom
samballet ja detta behöf uagelunda tillfredsstallt, då stela
för den fattige nästan öfvermåttliga swårigheter möta. För-
bållandet är nästan olidligt och kräfwer att ofördröjligen af-
hjelpas. I twänne föregående årsberättelser har jag påpekat
samma förhållande.

6:o. **Tjenstefolkets löner:** Dessa uppgå allmänligen
till 300 rdr för dräng i husbendes kost och 60 a 100 för piga
i dito. Stat för dräng beräknas motsvara ett penningvärde
af öfwer 300 rdr.

Från Pite sockens Gille.

(Af hr Ingemören A. E. Sandstrom.)

Pite sockens Hushållsgille, som härmed meddelar sin års-
berättelse får i främsta rummet wördjammast tacka den hit-
tills under en följd af år, warande gilletts ordförande Herr
Öfverste Lejtnanten och Riddaren W. von Rehausen, men
hvilken nu afsagt sig ordförandeskapet, för det nit och för-
tjenstfulla sätt hwarmed han ordnat och ombestyrjt gilletts ange-
ligheter samt ed i synnerhet för de wärdesfulla grunderna
till gilletts statistiska uppgifter, hvilka under hans ordförande-
skap tillkommit.

Under sistlidne vinter blef Pite rikare än wanligt försedt
med snö och drygare än någon af de andra kommunerna inom
länet. De 6 till 8 fot höga drifworna in i Maj månad åter-
förde minnet till 1867 års ewanligt jena war och derpa fel-
lande misshärt; men drifworna smälte hastigt och derunder,

emedan ju så täckte marken tidigt hösten 1872, fans ingen eller obetydlig skada. Sadden kunde derföre stå i wantig tid eller i början af Juni. Och derpå följde en den vackraste sommaren vi på länge haft, högst gynnsam för värtligheten: värme och små omvärlande regnsträlar, så att landtmannen hade de bästa förhållningar om en rik skörd och den äldre talade om och gjorde jämförelser med rikåret 1809 då äfwen allt värde hwad vara kunde. Rörsta twenne weckorna af bergningstiden wer äfwen gynnsamma, men jordbrukarens armar wore allt för sa att under denna tid medhinna mera af flöttern än några mindre starrängar. Derpå följde regn och ju längre det led på tiden desmera regn. Den eljest rika skörden blef deraf mycket skadad och är det antagligt att cirka 20 procent gått förloradt af värdet under torningen, såväl af foder som iad äfwen inträffade wid tiden för mätningen af potatis. Land i potatisåren, ja att hwarhelst man passerade igenom byarna denna tid, ländes i luften den med swampämnet följaktliga egna widriga lukten. Skalen afstafs wiserligen i tid på en del land, men ware sig att denna försigtighet ej war nog allmän och i god tid verkställd eller att frist potatis i förening med redan skadad i förvaringsrummen sammanblandades, ja finnes knappast en enda gård som ej har af torröta mer eller mindre skadad potatis. Allt goda fullstria kallare uppgifwes det, har förwandlingen dock ej vidare utvecklat sig. Den skadade potatisen, som fått komma i sin och i torheten till godo, uppskattas minst till 50 procent.

Utan minskning efter dessa uppgifne procenttal visar sig årets skörd, enligt den statistiska tabellen som härmed följer, vara följande:

Rör råg	15 kornet,
" korn	7 d:e,
" potatis	10 d:e.

Blandad och hafra ehuru litet odlade hafwa äfwen gifwit god afkastning.

Hampa tyckes uttränga linet, ty detta år finnes få exempel på dess odlande, då deremot hampan blifwit mera allmän ehuru på små jordstycken — af 17,5 och 20 quadratfångers yta, för hwarje hemman eller gård, — hwilka gifwit god afkastning.

Ladugårdsskotseln och ladugårdssprodukterna hafwa under året fått trada tillbaka för stegshandteringen, och nötbefskapens antal har bade minskats och fått samre foder än förr, för att lemna rum och bättre foder åt de många hästar som, utom kommunens egna, från andra orter blifwit inlöpta och hwilka

för trävaruhandteringen varit behöfliga. För samma behof eller matfacklandet i stegarne egentligen hafwa äfwen swin- creaturens antal under året betydligt öfats.

Binaringen: fiske, tjärubrännning, stogsaswerkning m. m.

Såväl fisket som tjärubrännningen har under året idlats af såre antal personer än förr, emedan trävaruhandteringen, hwilken varit den mest lönande bland alla ortens näringar, behöft alla de armar och knaster som varit att tillgå. Aldrig hafwa heller stegarne blifwit så hårdt anlitade som under detta år. Många hemman, att icke säga hela byar, wid sled- delen och kustlandet, hafwa redan till den grad afwerkade stogs- marker att derä wäl kan finnas wedbrand, till husbehof, men natt om gårdjelwirke och alldeles icke erforderligt hustimmer.

— Om fisket jerskildt, må liksom nämnas att här är i fråga bildandet af ett belag för odling och fangst af lax.

Huslojden har ej eller, till följe af ofwannämnde för- hållande med stogshandteringen, fått någon tid öfrig till sin utöfning. Dermed har till och med gått så långt att Sköld- läraren Wendén, hwilken skulle på Husbållningsallskapet be- kostnad meddela undervisning i tegmateria, fört. Juni måste inställa sin kurs i brist på elever och hwilka wäl ej saknade intresse för saken, men tid.

Någon förbättring af åter och ång under året har ej existerat, heldre försämring, emedan, efter hwad förut är nämnt, stogsrörelsen dertill hindrat och de nyodlingar som tillkommit härledas nästan uteslutande från fullgörandet af odlingsbrist på kronenbyggen för att kunna ställelösas och derigenom erhålla fri afwerkningsträtt å stegen.

Allt jordbrukaren haft swart reda sig under dessa i öfrigt goda penningetider ma jonas af följande sere icke wanliga, men nu gängse aflönningar och priser på dagewerken utan fest, nemligen: för man, såväl under winter- som sommarmåna- derna 2: 50 a 3 rdr och på akord till 4 a 5 rdr samt derut- öfwer; häst och karl 5 a 10 rdr om dagen och exempel finnes äfwen på 15 a 20 rdr, här wid lastageplatjerna. Swins- dagsewerkerna hafwa mindre bests och varierat emellan 1 och 2 rdr. Spinnerbet drängar men äfwen pigor har varit endt om att så, och deras löner jemte fest och mer än wanliga friheter hafwa varierat emellan 150 och 300 rdr för de fôrre och 50 till 100 rdr för de seduare.

En flötter- och skordemaskin är af Herr Winroth på Eugnet införskrifwen och i sommar begagnad, samt synes till- winna sig stortroende, så att dess antal troligen kommer att ökas om och i något mer eller mindre förändrad konstruktion.

Som det alltid blir af stor wigt att på billigaste och bästa sätt stydda sådesgrödan under tertiingen, må här nämnas ett entelt sätt med anordnande af **håsjor**, hwilket under jultidne är blifwit begagnat i Byn och som rätt wal tycker uppsälla sitt ändamål: att wal och säkert stydda såden emot regnstada och tillika påskynda tertiingen. Anordningen är som följer:

Lege af wanlig rundloges höjd, med twenne bottuar, åt wand med ena gasweln twert mot södern och placerad eljest med sitt läge för jolen. Ifrån denna gaswel utgå twenne wanliga, cirka 10 fot åtskilda, håsjor jemubreda och paralela med logens takas på hwilken, erforderligt förkun d samt på bådestelparne, ett med logen gemensamt wanligt tak hwilar. Detta är hela inattningen, som ej tager sig illa ut, ed der jemte i best utat den traktista egenstapen, att da grödan på mör och andra wanliga håsjor blifwit ulla regnstadad, så har den uti dessa håsjor warit fullkomligt skadesfri samt fortare lätt inladas.

Då det sätt som begagnas på wisja hemmån, å skilda trakter inom Norrbotten att ria grödan är ganska dyrt ed derjemte förenadt med åtskilliga elajenheter, så torde ofwan nämnde enkla och billiga sätt att anlunda håsjor bera fere dragas fram för mer och salunda nara fortjent af uppmärksamhet och rekommendation.

Ekonomiska ställningen inom socknen i afseende på penningställningen är hwad man kan säga utomordentligt god, emet hwad den ferut warit och har denamma nastan utslutande upptemmit igenom de gynn samma trafikunkturena. Särar är det att dessa till anzar lita hastigt som stegen för winna ed malanda ej bradare at utemma an den i återwatt **Kommunikationerna.** Med lands eller haradewagane inom kommunen blir nagerlunda wal bestildt, da andtighen, efter hwad som ar att b ppar, si ta wazstr. d. n eller farenings lansen emellan Alwedjamenar n ed gamla haradewagen blir litten och fardig. Med byawagane återstår det mycket att önska bade till brytning, dikning och underhall.

Trenne ångbåtar lysförsattas inom skargården med bogseringar, men ännu saknas nagen för rezeßunden gods och passentrafik, som det trides tunna blifna bade lenande och lch. slig. Wid den yttre st ne kommunitati nen återstår edja midet annu att önska. Di all eipert bedripwes n stan utslutande af främmande fartig. Hwilla kapitaler och hwilken iverelse skulle ej komma eiten och landet till gode om den fullgjordes något så när af egna fartyg!

I afseende på skolwäsendet må nämnas att de flesta bwarne inom socknen nu baswa serstildt uppsörda rumliaa och

rens Innehåll:

1 af	2 af	3 af 4 af 5 af 6 af 7 af 8 af 9 af 10 af							
		1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
300	12	3,600	26,600	20	800	7,800	350	500	—

swit såsom odlad jord uti dessa mycket linder finnas som wanliga

lönerna icke lönar sig.

Trädgårdstötjeln besinner sig på samma ståndpunkt som förr. Inom denna gren af landtbruket är Veterinärläkaren

Som det alltid blir af stor vigt att på billigaste och bästa sätt stydda sädesgrödan under torkningen, må här näm-
nas ett enkelt sätt med användande af Läraren.

rörelse skulle ej komma orten och landet till godo om den full-
gjordes något så när af egna fartyg!

I afseende på skolväsendet må nämnas att de flesta byarne inom socknen nu hafva ferskildt uppförda rymliga och bekväma skolhus, hvilka äfwen innehålla rum för läraren.

Om jordbrukspremiefonden saknas kannedom till förtäring och ställning till följe af ej ännu gjord redovisning.

Suhysningarnes ställning är för närvarande oberoende och god, och deras antal är i stark tillväxt utan att råda jordbrukaren hjälpsam hand, ty den sednare förmår ej fulla de anspråk i betalning, som honom förutan presteras. Den lösa befolkningen har i vissa byar äfwen öfats dermed att vagnlingar hvar för sig leat sig pigor och på så sätt formerat hushåll och hjonelag. Äfwen torde det här till nämnas att giftermål och bröllop ske i stor skala.

Från Neder-Eule sockens Gille.

Af hr Jyrkeherden J. A. Englund

Äf tragna göromål förhindrad från att afgifwa en omständigare berättelse rörande förhållandena inom Neder-Eule Hushållsgille, ser jag mig nödsakat att inom några få rader sammantränga det meddelande, som mig åligger.

Jag går således genast till den viktigaste punkten i detta meddelande eller redogörelsen för skördens beståfvenhet, af hvilken välförståndet och den ekonomiska utvecklingen äro i så hög grad beroende. Äfwen i år kan denna redogörelse lemnas utan den nedslående tanken på svifna förhoppningar och mer eller mindre allmän nöd. Med tacksamhet till Gönem, som värtens gifwer, får jag nämna, att ortens hufvudsåde, **kornet**, gifwit fullt medelmattig afkastning, rågen något sämre i följd af bristande torkväder på hösten, **hafren**, som dock litet odlas, god, **potatis** mindre än medelmattig, emedan den på flera ställen varit angripen af terröta, samt att **hossforden** blifwit god, ehuru några jordbrukare, som icke begagnat häfsjor, fått böet skadadt af det ymniga regn, som utmärkte större delen af sistl. års sommar.

Odlingen af lin och hampa befinner sig i tillbakastridande, af orsak att denna odling under nu varande stegring af arbetslönerna icke lönar sig.

Trädgårdsskotseln befinner sig på samma ståndpunkt som förr. Inom denna gren af landtbruket är Veterinärläkaren

Jacobsen den som mest utmärkt sig genom sfiicklighet och lyckliga resultat af sina bemödanden.

Uvödlingar hafwa wisserligen egt rum äfwen det är denna berättelse afser, men i mindre grad än under de förra åren. Mark, som funnat genast upplösas, har här och der blifwit lagd under plog, men der uppbrytning med handkraft varit af nöden, der hafwa odlingsföretagen alldeles uteblifwit. Orsaken hertill är att söka i de höga dagsverkslönerna eller med andra ord den hejdlösa stogsstöflingen, till hvars frukt, beror äfwen den, att den hindrar landet från att bära all den frukt det kan och bör. — Den som verkställt de största uvödlingar på senare tider är Årvingelandsmästaren Jönth i Nutwil.

I afseende på ladugårdsstötieln är förhållandet det samma som föregående år. Likad, när fråga är om hästafweln. Således eger i dessa hänseenden ett, om än satta framåt stridande rum.

Larpsket har varit medelmåttigt i allmänhet, wid Gåddwil godt. I öfrigt torde siset hafwa varit nagerlunda.

Stogsafwertningen har tagit synnerligen stort fart, sedan man börjat bugga 4-tums sparrar. Jörstörrelsen vandrar nu fram bland unastegen till en omfattning, som wäckt bekymmer hos flertalet af befolkningen och icke minst ibland de mera tankande af allmogén. Men under det bekymren höras uttala sig, gar man fram sin breda wäg, utan att bejdas af någon eftertanke hos dem, som satta henne i gang. Man säljer sina stogsalster utan att tänka på att i framtiden tal öfwer hufwudet och nödigt bränsle kommer att saknas. Stundens winning har gjort mangen stogsägare blind för framtidens faror. De hafwa några varit tvungna att upplåta sin stog till stöfling, af den i siffl. års berättelse angifna orsaken, att den i alla fall skulle blifwit afwertad till winst för andra, icke så mycket derfore, att nu mera begreppet eganderätt, i fråga om stog, är ett dött begrepp, utan emedan egenhyttan skaffat sig en sorglig öfwerwigt öfwer samwetet.

Henslöjdens standpunkt är den samma som siffl. år.

Under årets lopp hafwa twenne flötter och lika många trumpskickningsmaskiner blifwit införskrifna. Ett steg är således taget att något mer än förr hemta gagn af de mekaniska hjälpmedel, som war uppfinningsrika tid erbjuder den ekonomiska verksamheten.

Inbyeswäsendet tyckes hwarfen gå tillbaka eller framåt. Under tidsförhållanden, som i främsta rummet äro gynnsamma för den lösa befolkningen kan man ej wänta, att denna skall

finna sig bergad att sätta sig wid jorden helst när denna del af socknens inwånare under föregående fattigwärdslagstiftning wänt sig att lita på kommunen, då under wifwäntar och daliga konjunkturer de egna tillgångarne tryta.

I anseende till förutnämnde gynnsamma beskaffenhet hos tidsförhållandena borde det ekonomiska framåtstridandet wara betydligt, allra helst för inbyesmännen. Men dessa synas i allmänhet icke mycket tänka på att andra tider kunna komma med helt andra konjunkturer. Större delen later ej de riktiga arbetsförtjänsterna blifwa till winst för framtiden. Den ekonomiska behållningen blir i allmänhet ingen, men den mera listiga förlusten stor. Wäntan att lefwa i dryckenstap och lättfinne tilltager och när hårda tider inträffa, kommer man sannolikt att lifa obeiwärad som förr repa på hjälp af kommunen. — Beträffande jordbrukaren, har hans ekonomiska ställning i betydlig mån förbättrats, ändock tiderna för denna del af befolkningen wist icke varit så gEDA som för inbyesmännen, hwilka lart sig satta så högt pris på sitt arbete och så lagt på sitt framtida öfwerende. — En lycklig följd af den i allmänhet gEDA penningtillgangen är, att kommunen funnat betala sina skulder och således de kommunala debetsedlarna sänka sina slutsiffror med en tredjedel, en förminskning i utgifter, hwilken är så mycket mer att wärdera, som den för nästan alla kommunens medlemmar är den enda.

Dastadt kronobetjeningens nitiska bemödanden, fortfar lönrögreriet att sprida omkring sig moraliskt elände och ekonomiskt skada. Tillfättningen af en mangd bränwinskstaler, hwarom siffl. år ordades, har icke egt rum, i anseende till den ordinarie atlagaremakens bristande förtroende till befolkningens palitlighet i de byar, der ifragawarande samhällsanda i synnerhet innastlat sig. Hela planen hwilade på förutfattningen af omutlig rattskänsla och strängt ordningssinne hos dem, hwilka skulle emottaga uppdraget. Åt förhållandet werkligen så, att mistroendet eger den grund, som naturligtwis nämnde förutfattning då saknade; hwilket det moraliska fattigdomsbewis man welat gifwa wisja hvars befolkning, på verksamhetens grundwal, så wore förhållandet mycket sorgligt. Det torde dock wara af nöden, att man icke i denna fråga förhastar sig med sitt ömdöme. Det är åtminstone förlätligt, em man, i stället för att tro det värsta, heppas det bästa.

Från Råne sockens Gille.

Af hr Inspektör A. Ströstedt.

Våren kom sent och jorden var ej särdeles tjenlig för jåddens verkställande, en allmän tanke var rådande, det ett miswärtar war att motie.

Wararbetet kunde ej börjas förr än första dagarne i Juni månad, och blef, till följe af den stora foderbrist som då war rådande, betydligt fördröjd, så att man ej fick afsluta det samma förr än i medio af nämnde månad. Der-
 efter inträffade en varm och wacker wäderlek, och såwål gräe som säd antog hastigt en fredig wärlighet.

Plåtterna till den 2 och 3 Augusti inträffade frost, som på några ställen skadade potatisblastern, men för öfrigt ej wällade någon skada.

Någen har på trådad och gödslad jord lemnat 65 kub.-fet pr tanland, och deß wigt är 44 skålp. pr kub.-fet.

Kornet har lemnat en särdeles rik afkastning, man kan med säkerhet uppstatta afkastningen till 7:de a 8:de kornet, men till följe af den dåliga wäderlek, som under skörden war rådande, blef mycket korn skadadt, så att deß wigt i allmänhet ej öfwerstiger 34 skålp. pr kub.-fet.

Potäterna hafwa gitt god äring, men i medio af Augusti månad wisse sig på några ställen att blastern började swartna, en ankydan det potatisjukan war i annalkande. Vid upptagningen syntes ed en och annan potatis wara angripen, och sedan den blef nedlagd i de här brukliga mörka och warma källarne, började sjukan starkt utweckla sig, så att på flera ställen alla potäterna måst bäras ut i upplösningstillstånd. De som hast sådane källare, der dager och lutt kunnat insläppas ha fått behålla sina potäter i det närmaste ofskadad.

De näst föregående åren odlade allmogen inom gillet (särdeles i Prestholm och Årby hvar) ej obetydligt med lin och hampa, hwilket nu alldeles upphört.

Höastastningen har blitwit rik, men det myckna regnet har förerjafat att en stor del blifwit illa bergad, särdeles myr- och hårdwallshö, som endast med swårigheter kunnat häfjas.

Skolundervisningen meddelas i en fast skola i Rånbyn af en sticlig och nitist skollärare samt af en ambulerist och sex j. l. småbarnsskolor.

En sparbank har inrättats inom gillet, hwilken inrättning har wunnit ganska stort förtreende.

Ladugårdsföretjeln och mjölkhandteringen ha icke undergått någon förändring till det bättre.

At husflöjd, såsom spånad, wäfnad och dylikt, ha de föregående åren warit i jemnt tilltagande, men synes nu wara på återgående, och detta till följe af den rika tillgång på penningar och den lätthet hwarmed allmogen kan tjena dem. Den föredrager, att till beklädnad köpa af de mindre hållbara, men mera lyjande fabrikstillverkningarne, framför de tarfliga men starka tyger som i deras hem kunna tillverkas för billigare pris. Det synes nu som alla glömt åren f. o. m. 1863 t. o. m. 1867, men deremot ha i friskt minne det ingen bör sörja för morgondagen.

Några nyodlingar eller andra förbättringar på jordbruket har till följe af de högt uppdriina arbetslönerna ej kunnat widtagas, ty då en dagswerkskarl fordrar 4 rdr och derutöfwer pr dag, är det ej möjligt widtaga större förbättringar på ett lundtbruk; man gräde då i lanning ned sina penningar i jorden, utan ringaste utsigt att kunna återfå dem.

Från Neder-Kalix sockens Gille.

Af hr Grofshandlaren och Riddaren D. Hummel.)

Denna kommun, liksom hela vårt land, har fått råfna ännu ett godt år till twänne föregående. Gifwer detta anledning till glädje och tackjamhet, stämmer det äfwen sinnet till allwar och eftertanke. Wi hafwa inga fastebref på lyckans bibehållande. Huru wi skola bestå i kommande hårda tider, blifwer ytterst beroende af det sätt, hwarpå wi begagnat medgången. Men, från reflexioner till fakta. Vintern utmärkte sig i sin förra hälft genom mild temperatur och ringa snö. Deras gjorde sig mången förhoppning om owanligt tidig wår; men under de sednare wintermånaderna sjönk termometern djupare ehuru aldrig lägre än till några och tretio grader, hwarjemte ymnigare med snö föll, ofta hwirlande för stormen, så att elfwen icke frigjorde sig förrän den 31 Maj; så dagar derefter öppnades sjöfarten, och jorden blef mottaglig för utjåde. Detta påskyndades sedan till brodd och mognad genom den gynnssammaste wäderlek, i det wårme och regn omwexlade, hwilket hade till påföljd att både hö och ipanmål i allmänhet slagit rikligen till. Det förra blef

visserligen på somliga ställen mindre väl bärghadt, emedan man något uppsjuttit slättern och eftersemmaren war särdeles tröfäst med nederbörd. I början af Augusti inträffade en frostnatt, lyftigtvis utan att göra skada annorstädes än der kolden nästan ärligen lemnar spår efter sig.

Wid fröskning gifwer kornet ungefär samma behållning som i fjel. Enligt andras förmenande gifwer det något mindre i släppan men mera i wigt än förlidet år.

Äg har som wanligt lemnat god afkastning, men odlas annu blott alltför litet.

Grönfoderförden af hafre har warit god. Pådrifwet af semmarens värme, har detta slädeslag till och med mögnat.

Skörden af rotfrukter har warit riklig, ehuru potatis sjukan icke obetydligt minskat förråden.

Vinodling är intet att tala om.

Smorproduktionen har warit ganska anseelig och betingad i medelspris 12 rdr 50 pr 20 skålpund.

Mejeriörelse bedrifwes fortfarande å Björkfors egendom, dock endast för tillverkning af sötnöjlekst.

Larfsfisket, jämfördt med fångsten närmast föregående år, kan uppskattas till medelmåttigt; fångsten af fisk och strömming har warit under medelmattan, hwaremot löjffisket bättre lenat medan.

Skäljagten har på wärsidan inbringat mindre än föregående år. På höstsidan deremot har förhållandet varit omvänt.

Skogsafverkning, uteslutande i de öfre byarne, och tjärubrännning hafwa icke intagit några nämnvärda proportioner.

I afseende å fättet för jordens brukande, bibehålla sig mest de gamla wanorna, ehuru en och annan föregår med lefwärda förredömen till ett bättre. Salunda har arrendatorn af Neder-Kalix pastorsboställe A. G. Andersson anskaffat sig en slättermaskin, hwarigenom mycken tid och arbetskräft inbesparas. Samme man äfwen som herr kaptenen och riddaren S. Grape å Björknäs samt herr postmästaren G. Herneij å sitt hemman i Nollis by hafwa också utfört för-tjenstfulla odlingsföretag. Ehuru i mindre skala än de nämnde och under inslytande af de höga dagsverksbetingelser, utwidga jemmäl de flesta öfriga jordbrukarne sin åker och ångsmark, synnerligast der laga skifte är fullbordadt. Det långa uppskofwet i höstas, innan jorden kalades och öfver-täcktes med juö befrämjade i hög grad odlingsarbeten

Utdikningarne inom Nollis by samt å Björkfors äro färdiga; wid sistnämnde egendom har redan ett tillfredsställande resultat wixat sig. I Sangis och Rosjärn pågå dyliga arbeten. Alla dessa företag, utom wid Björkfors hafwa underlättats genom statsbidrag. Lånsagronomen Magnét har och under semmaren anlåtats på åtskilliga ställen för myrors utdikning och sjöars sanering till astadkommande af ökad foder-tillgång.

Husflojden haller sig på samma ståndpunkt.

Till forskning af vår wadra elstrand har herr grephandlanden och riddaren S. A. Bergman nedlagt stora kostnader på byggnader, trädgårds- och parkanläggningar m. m. å sin nära kyrkostaden belägna egendom Grytnäs. Dyliga företag förtjena icke minst framhållas, emedan genom dem hwarje för goda intyck mottagligt sinne wädes till beredande äfwen för egen del, naturligtvis efter råd och lägenhet, af någon större komfert i lifwet än man gemenligen består sig. Den i föregående årsberättelser omnämnda, af herr Bergman anlagda nya vägen från Näsby till Björkfors och hwarigenom winnes cirka 5 mils förkortning i samfärdseln mellan residensstaden och de öfre finsta socknarne, kan visserligen redan nu med hjulden besaras, men torde i nästa års berättelse kunna få anmälans såsom fullt färdig och öppen för trafik.

Ett bewis på den allmänna wälmågas stigande lemnar vår sparbank, der under året hafwa insatts icke mindre än 25,418 rdr och endast uttagits 6,043 rdr och 80 öre. Kommunen hästar icke längre i skuld för undsättningslån. Man måste iannerligen förundra sig öfwer att de djupa sären efter 1860-talets misshärligheter så hastigt kunnat läkas. Allt är nu så utjemnadt, att till och med ärrer blifwit osynliga. Men äfwen här nödgas man göra den sorgliga erfarenheten, att en hastig wälmåga icke framkallar en större sedlighet, utan snarare dess motsatta. Genom gästgiveriets förflyttande från Näsby till kyrkostaden och erhållande af laglig utstänk-ningsrätt på sistnämnde ställe har visserligen, helst efter afhyssning af en hop i kyrkstugor inslyttadt löst folk, lönnfröjeriet i sjelfwa kyrkostaden i det närmaste blifwit utrotadt; men i flera byar har det uppslagit sina förderliga nästen och derifrån sprides giftet bland både äldre och — hwad wärre är — yngre. Kommunalförvaltsen har dock sökt dämpa detta onda, genom tillsättande af flera ordningsmän att waka öfwer lagens efterseelse.

Ä Torefors har utvecklats en liflig affärsverksamhet. Anglåg är derstädes redan färdigbyggd, medan masugn och rostugn befinna sig under uppförande. Sennväl är wid Torefors inrättad en tredje klassens stats-telegrastation.

Skolwäsendet besörjes af 1 fast, 2 ambulatoriska och 8 småskolor.

Barnhemmet har fortfarande 16 qvinliga skyddslingar, hvarförutom 6 elever wid anstalten åtnjuta enstild underwising.

Fattigwården är fördelad på distrikter och uttaxeras der till 9,000 rdr i spannmål och kontanter.

I distriktsmagasinet finnes en bevaring af 5,000 kubikfot utjädeskorn och i samma magasin af jordbrukspremierfonden omkring 2,000 kubikfot, hvaraf inga premier under året utdelats.

Ingen fariet har hemstört kommunen, utan kan det allmänna hellsittillståndet sägas hafwa varit godt.

Från Öfwer-Kalix sockens Gille.

af hr Ryrtoherden R. J. Edwall

Bland de sex på hwarandra följande goda år, hwaröfwer sockengillet haft att glädja sig, har intet i ymnighet öfvergått det nyss tilländalupna. Jordbrukaren har sett både ater och äng walsignade med riklig gröda, hwilken och med knappt nämnwårda undantag haunn blifwa wäl inbergad. Endast i ett par smärre byar hade man låtit öfverrasta sig af det ihallande höstregn som i de frdligare delarna sednarna på länge födröjde utryddheten i ladorna. Denna långvariga nederbörd, som, lik en wårflod, förjatte grynder och afångar flere alnar under watten, förderfwade mycket af det i lader införda höet och än mer af det i stackar och häjjer förwarade, hwilket till icke ringa mängd bortfördes af floden. Nederbristen, denna nästan hwarje war aterkommande, ewäl femma gåst, torde derföre öfwen i år wara att em. tje, om icke utlöd en ja lister skad, som wid sitt beset nästlidna war. Torne foderrika elsdal, hwilken alltid tillförene varit en hjälpkälla, torde sasom sadan för detta år hafwa utsinat, all den stund det fermal o, att höstfloden afren der inställt flera brunnar. Det ar allta, oastadt stordens ymnighet, icke utan bekymmer, som wi emette den fremmande wåren.

Såwål hwad bruksningsätt som jordbruksredskaper be-
träffar, har man här ännu ej ansett sig böra wåga försöket
att afwila från det gamla bepröfwade, hwilket och onetligen
har den negativa fördelen, att det icke fördrar någon synnerlig
tankeanstängning, icke tager i anspråk öfstad intelligens, icke
genom att wända hagen till modernäringen borttager tid och
lust och krafter för det rörliga lifwet i skogar, på forwågar
samt andra tillfälliga förtjenster, som erbjuda en lätt för-
wårswad penning, på hwilken man då icke behöfwer wara så
negratnad med att spara. Skulle den goda tiden åter för-
bytas till hårda år, så har man alltid den utwågen att upp-
taga undsättningsslån, anlita omtänksamare och derför löf-
ligare lottade medmenniskors hjälpämhet, hwilken man fram-
leddar genom att höja wettagan öfwer gräslig, oförwallad
hungerönd, och då gifwer rikligt inströmma, lefwer man i
glädje och gamman, förgåtande den dag, som gått och obe-
kymrad om den dag, som kommer.

Man skulle göra denna ortsens befolkning orätt, om man
bestyllde den för att taga lifwet tungt, för så widt man icke
med detta uttryck identifierar begreppet af omtänksamhet och
ett samwetsgrant och förnuftigt användande af tid och till-
gångar. Njuggbet är icke heller hos den samman ett förber-
stande drag, utan hellre en wif frifstighet, hwilken djup-
gående rötter man har att söka dels uti det af ålder i det
allmänna folkmedwetandet grundade föreställningsättet, som
gjert det till en dygd, att "icke wara så nega", dels i naturlig
godmodighet, som gör det till en plåga att skärpa eftertanken
och grundligt öfwerwåga, om en sak icke skulle kunna göras
bättre på ett annat sätt, än förfädren brukade. Med mis-
treende mötes och derför allt nytt, emedan det icke är gam-
malt och eger wauans häfd.

Öfwen med afseende på fattigwårds-wäsendet gör sig detta
betraktelsesätt gällande. I de gamla och nötta hjälpsåren
glider ännu sakta och warligt den tunga fattigwårdsdiligen-
ten, som för innewarande år inrymmer 24 rothjon med till-
samman 7,483 underhållsdagar, hwarförutom för tillfälliga
bidrag förskottswis uttaxerats 1,000 rdr, ett belopp, som utan
twifwel blir otillräckligt, då för samma ändamål under de
föregående åren åtgått mellan 1,600 och 1,900 rdr rmt, och
ingen anledning finnes för den förmodan, att pretentionerna
på understöd stola minskas till följe af årswärtens ymnighet
och goda arbetsförtjenster. Ett enda exempel ibland många
kan anföras för att belysa denna paradoxologi. Under näst-
förlutna wecta har en närbeende inhyssqwinna 2:ne gånger

insunnit sig hos mig och beklagat, att hon were stadd i den yttersta nöd. Hennes man har under sommaren haft standigt arbete wid Löresfers bruk emot en aflöning af 3 rdr pr dag och arbetar der fortsarande. Af föra fullwurna och arbetsföra söner äro åtminstone 3:ne i den ställning att ätven de borde kunna bidra till medrens underhall. Af hennes 2:ne döttrar är den ena 14, den andra 12 år, den sistnämnda mycket förfaren i bettlande och, lit alla andra, fullkomligt obehjvarad af Kongl. förordningen d. 9 Juni 1871. Hennes i sådan ytterlig nöd stadda moder har nyligen åter besökt mig och begärt att få låna tröstmaskin och hastar för att oströsta sin äresgröda. De slutsatser, som af det omförmälda framgå, torde vara obehjvligt att angifwa.

J mer än ett hånscende börjar här dock wisa sig grynningen till en bättre dag. Med en enighet, som hedrar Öfwer-Nalix hemmansegare så mycket mer, som den öfveraf alla förhoppningar, fattades i kommunalstämma den 31 sistl. Augusti det beslut, att den emellan kyrkan och prestgården, till intill seltstelan belägna bränwinskrogen med den 31 December skulle upphöra, hwarjemte till hammande af lönnfrögeriet flere personer utläges, hos hwilka man trodde sig kunna förutjätta sinne för ordning och sedlighet, och för hwilka man hos Kongl. Maj:ts Betallningebeswande i länet sött och erhållit bemyndigande att utföra detta wärf.

För ungefär fyra år tillbaka öppnades här fråga om ett handelsaktiebelag eller konjunktionsförening. Som frågan då war en nyhet härstades, wäcke den söga uppmärksamhet. Det har behöfts flere ars ökad, i egentligaste mening dyrföpt erfarenhet, innan man lärt sig inse behöfligheten och nyttan af en sådan förening företrädeswis på denna ort. Intresset för denna sak har nu watnat så allmänt och kraftigt, att företaget kan anses betryggadt, och det lider intet twiswel att det samma, om det förståndigt bedrifwes, skall för denna socken blifwa af stor ekonomisk betydelse kanske icke minst i så mätte, att den ännu i sin linda liggande frågan om invättandet af en seltbank, härigenom lättare kan komma till utveckling.

*) Återstoden af denna berättelse är intagen i Sekreterarens berättelse sid. 19 och 20.

Från Öfwer-Torne sockens Gille.

(Af hr Disponenten A. Müller.)

1:o. Under hösten 1872 war wäderleken blid och snö föll på ofrujen mark. Samma wäderlek fortfor till början af år 1873, utom en och annan dag i slutet af December då tölden uppgick till 10 a 15 grader. Efter sistnämnde tid blef wäderleken omwerlande emellan köld och snöfall; först i slutet af Maj blef marken bar. Omkring den 5 och 6 Juni började aterjämningen och den 18 i samma månad war detta arbete för det mesta afslutadt. Från början af janingstiden har en och annan gång regn fallit, dock mer sparsamt, hwarjemte lusten varit warm, hwilket allt varit för vegetationen wälgörande. Eburn sommaren sent ankom blef grödan i allmänhet öfwer medelmattan. Den i början af höbergningen inträffade regniga wäderleken hade mentlig inwerkkan på sederwärternas inbergande. I slutet af Augusti inträffade ett långvarigt regn, som förefallade ett swårt wattenflöde i bäckar och elwar, ja så swårt att höstafar och höbafjer, synnerligast på helmångarne i Torne elf till en del öfwerwämmades och deraf ledo betydelig skada. Kornet, ortens huswudsjade, har gifwit 6:te, ragen 10:de och potatisen 14:de kornet. Öfriga ladeslag odlas icke här till den betydenhet att det lönar mödan deras afkastning angifwa.

2:o. Ladugårdsstötjeln bedrifwes med samma omsorg och sparsamhet som förr. Fjnfte allmogen lägger winning om att samla smör från sina ladugårdar. Smörpriserne hafwa varit mycket höga. Under wintern betaltes i allmänhet 11 rdr pr 20 stalp. och på hösten för samma quantum 12 a 13 rdr.

3:o. Huswudsfälligaste binäringar besta af lafsiste i Torne elf, tjärubrännig och sågtimmerafwerkning; timret levereras till de inom gillet i gang warande 2:ne sagwerk, Swanstein och Ekfors, angägarne wid tusten samt Björtsfors sagwerk. Infemsten af lafsifket har varit något högre än förra året, hwarförutom priset å lax öfwerstigit sistnämnde år med minst $\frac{1}{3}$.

4:o. Hvad husflöjden angår så är förhållandet alldeles lika med förra året.

5:o. Till följe af pågående laga stifte inom gillet hafwa inga anmärkningsvärda förbättringar i jordbruket egt rum under året, ej heller hafwa några nya afdelningar företagits, men deremot har bearbetningen å de förut påbörjade blifwit fortatta. Några nya redskaper, förutom sakallade janingsmaskiner, som af flere i orten tillwerkas, hafwa icke inom Gillet blifwit införda.

6:o. Några personer som utmärkt sig i afseende å jordbruket eller slöjd har jag nu icke att angifwa.

7:o. Sednare årens goda stördar hafwa förjätt befolkningen uti ett allmänt wälstånd och minskat fattigwardetungan. De höga tjäruiserna och villiga tillgången på inbringande arbetsförtjenster hafwa äfwen härtill i wäsendtlig men bidragit.

Som jag i förra årets berättelser angifwit finnes här en parbank hwars rörelsekapital uppgår till omkring 40,000 rdr.

8:o. Några wägar hafwa icke blifwit anlagda under året.

9:o. Med skattewäsendet är förhållandet enahanda, som under föregående år.

10:o. Jordbrukspremiesonden utgår i kapital 678 kub.-fet 1,1 finor; några premier hafwa under året ej utdelats.

11:o. Låga befolkningen är talrik och torde med de höga daglöner som nu betalas berga sig mer än wäl.

12:o. På kor och hästar har priset under året stigit med minst $\frac{1}{4}$ emot föregående år.

Från Pajala sockens Gille.

Åf hr Brusepatron C. J. Sahlberg.)

I anseende till den blida hösten som fortfor till November månads slut med omverlande regn och slutligen stort snöfall, bibehöll marken sig ofrusen i synnerhet myrerna med så undantag under hela wintern, hwilket hindrade kölden att djupare intränga i jorden. Denna omständighet ansågs framkalla en tidig och ymnig gräswäxt, hwilket också skedde denna sommar. Under winttermånaderne föll wid temmeligen lag temperatur mycken snö, hwilken genom ofta återkommande yrwäder, dels öfades och dels sammanpackades till en fast massa, och således mycket hindrade och fördrade de wanliga skogsförelorna; wägen blef också långwarig och kall, hwarunder de flesta försörjningswerkställdes så långt den swära foderbristen det medgaf; solstrålarne förmådde föga verka å de stora snömassorna i brist på mildare temperatur om nätterna, hwadan snön ännu i medium på Maj lag 5 a 6 quarter djup å flera ställen. Utfigterna för en tidig sädd, som å denna ort är en hufwudsak, wore således mörka, men till följe af ett hastigt ombyte i wäderleken, förwandlades snön inom få dagar till stora wattenmassor, som wältrade öfwer alla wattendrag, och hotade med

sin wåldjamna framfart att göra skada, som dock kunde förebyggas. Wirtesutdrifningen efter bäckarne, som i lagt watten är swar, lyckades nu omantligt bra. Till följe dels af wärmare wäderlek, och dels deraf, att liten kala inträngt i jorden genom stort snöfall å ofrusen mark, blef det möjligt att hastigt tillträda åkerjorden för wärsadden. Hwadann denna började allmänt den 30 Maj och slutade omkring den 6 och 8 Juni. Wäderleken war efter janigstiden jerdeles gynnsam för wertligheten, i det att regn och wärme omwerlade, undantagande några wäder, som det war stark torra i förening med wärme, som dock mildrades mycket genom den wälgörande morgendaggen. Natten mot den 30 och 31 Juli inträffade frost, som dock ej hade någon menlig inverkan å vegetationen i allmänhet, med undantag af några få ställen der grödan war entullslagen. Augusti månad, som är den egentliga frostperioden, war jerdeles gynnsam för grödans inbergande och någon swar frost inträffade icke under tiden grödan war ofrusen. Spanmålstaftningen är till kvaliteten god, men quantiteten får man icke antaga till mer än medelmattig.

Hösförden har såwal å myrer som hårdwallsängar varit gifwande samt i allmänhet blifwit wäl inbergad. Den under Oktober och November rådande langwariga nederbörden har dock betydligt skadat det foder som varit förwaradt i "stackar" (1. 11)

Foderwårter och rotfrukter. Åf dessa sednare är det potatis som odlas ganska allmänt, ehuru endast till husbehof. Störden häraf har icke varit järdeles gifwande, af den orsak att fresten, som föll emellan d. 30 och 31 Juli, swedde bladen å potatiskalen och å flera ställen äfwen stjellarne i desamma, hwilket skadade wårten. Åf foderwårter användes endast timotej blandadt med ortens frö, hwilket framkallat en hastig återwärt och god afkastning.

Ladugårdsstöfseln och ladugårdsprodukter. Utsodringen af korna sker med mycken omjerg och på bestämda tider, med uppfot af fodret blandadt med lös, då det är swagare och af vinn. Stäppentet, lwaremot wallhö och halm gifw o terrt. Smörberedningen har å många ställen undergått wäsendtlig förändring, så att det beredes ett utmärkt smör. Till följe häraf betalas wid hemmet 11 $\frac{1}{2}$ a 12 rdr pr 20 skalp. Hemslispund smör från hwarje ko beräknas kunna säljas under året, utöfwer det som åtgår till finsta bondens hushall. Under detta år har dock smörproduktionen varit mindre, i anseende till den allmänna foderbrist, som blef mot förmodan känubar; redan från Februari månads början minskades utsodringen och

längre fram på våren måste den nedjättas till hälften mot det vanliga och äfwen derunder. Kötjderna häraf wistade sig snart då ingen namnwärd mjölkafkastning erhöles på halfwa semmaren.

Winringar, fiske, tjärbränning, skogsafverkning m. m. Bistjänster äro att tillgå af alla slag, såsom pottaske- och tjärbränning, transporter af järn, kött, mjöl och salt, fram och åter inom orten, till det orimliga priset af 1: 75 a 2 rdr pr mil för 50 lisp:s lag; desutom finnes timmerhygge och wirtesutdrifning genom wattendragen, hwarwid afslöningen uppgatt från 1: 75 a 2 rdr, som den förut varit, till 3 rdr pr 12 timmars arbetstid. Det är jordbruket som wid sådant förbällande får lida och erfarenheten har wist, om ej jordbruket wore på det utmärktaste sätt wäl ordnad, kan det ej bära dessa utgifter. Tjenstefolkets afslöning är ej mindre. 200 rdr i årlig lön betalas till en till sina krafter och för många ganska medelmåttig dräng samt 80 till 100 rdr åt en piga, och detta waktadt spörjes daglig brist på arbetsfolk. Bland fisken är laxfisket det förnämsta; fångsten kan beräknas lika med föregående år. Plundringesförsöket mot afwelslaren, eller den skadliga s. k. "ljustringen", har denna höst ej lyckats såsom tillförene, i anseende till det höga wattenståndet i elfwen, da fisken är flyggare och ej later så lätt fånga sig. Tjär-tillverkningen har med afseende å prisförhöjningen tilltagit under året; salunda har denna socken tillverkat och till Haparanda nedfört 4,000 tunnor tjära, som betingadt ett pris i medeltal af 17 rdr pr tunna; således en inkomst af 68,000 rdr på denna artikel, hwaraf största delen försvinner i kassepannan. Skogsafverkningen består endast af fullmoget eller öfwermoget jagtimmer, ty en del deraf har tagit skada. Sparhygge förekommer icke. Till följe af årliga goda förtjenster har den etenemista ställningen bland folket blifwit märkbart förbättrad och skulle wara det ännu mera, om ej kyr och wällesnad tilltagit i samma mån.

Gusslojden. Denna näringsgren har ännu icke wunnit önskad framgång inom gillet, och motiverna dertill torde wara flera. Någon praktiskt man, som tillhandagår med upplysningar, finnes icke. Riksta allmogeen har heller icke den företagsamhet, som fordras för utförande af ett wacker slöjdskäp; spinnredar och möbler försärdigas, men motswarar icke den efterfragan som finnes.

Förbättringar å åker och äng. Större odlingsföretag hafwa icke blifwit utförda, och torde anledning dertill wara att afvittring och skifte pågår. Förbättringar i åkerjorden har

ej förekommit eller andra sådeslag införda, såsom råg och hafra etc., waktadt någon lönande afkastning ej erhålles å den jord som under jekel blifwit besädd med ett och samma sådeslag. Behöfvet af åkerjerdens afkastning börjar alltmera intränga och har å flera ställen nya diken blifwit upptagna och gamla renjade. Af åkerbruketsredskap, ny sort, användes ingen annan än rullbars och en sorts saningsmaskin som är i orten gjord efter finsk modell, hwilken betemmes såsom ändamålsenlig. Hwad linodlingen beträffar, så har den icke wunnit närmare utsträckning än hwad förra årsberättelsen angifwer.

Bland personer som utmärkt sig för odlingsslit och industriella företag, må nämnas bonden Johan Johansen Korb i Jarrheis, hwilken och för denna sin wertsamhet under året erhållit Kungl. Patriotiska sällskapets belöningsmedalj. Sålunda har förre hammarmeden N. P. Wistström och pigan Brita Helena Almqvist wid Kengis bruk blifwit hedrade med samma sällshaps belöningsmedalj för langwarig och trogen tjänst.

Folksskolorna. Ordinarie lärare är wid satta skolan i Pajala anstald, hwilken skola varit i wertsamhet under året, litasem 2:ne barnstolar å ipeidda ställen.

Fattigwardstugan har wisserligen efter 6 års goda skördar nedgatt, men ej till det belopp man haft skäl fordra, med afseende å de goda förtjenster, som stått den arbetsföra personalen till buds.

Från Årjeplogs sockens Gille.

Af kyr kyrkoherden P Th Wimmera

1:o. Wäderlek och skörd. På en kall winter, hwarsofild äfwen fortfor så, att ännu wid April månads slut härstades war fullt körsöre, och då under förra hälften af Maj äfwen ännu i Årjeplog war ganska kyligt wäder och mycken snö qwarliggande, så kunde wärbet icke börja förrän den 26 Maj, hwarefter kornjadden widtog den 29 Maj och potatisjattningen den 31 i samma månad. De första kornaren wistade sig på torrländta åkrar den 25 Juli. Kornskörden, som före sin afmeining syntes temmeligen wacker, började den 22 Augusti och slutade den 29 i samma månad. Men emedan det under förra hälften af September war en regnig wäderlek, så fingo kornskärerna en dålig torka hwarföre de af wätskan gränade i månadens medio måste intagas under tak sådane de wero af fruktan för ännu mera regn.

Kornet kan likväl, öfver hufvud taget, sägas hafva givit en medelmättig skörd eller 5:te kornet.

Potatis. Afkastningen deraf är också medelmättig jäsem beräknad ungefär till 10:de kornet, emedan dess upptagning började den 12 och slutade den 15 September, utan någon nämndvärd frostnatt.

2:o. Beträffande **ladugårdsförförelse**, så har ingen förändring funnits förut. Och emedan mycket i hafsjet upplagdt hö i September och sedan under senhösten stadades af den fortvarande regniga väderleken, så är vinterutfodringen dalig, till följe hvaras ladugårdarne lemna så ringa afkastning att ganska så öfver hafva smör till affäl. Dock war hebergningen af alla sorts slätter till sin quantitet medelmättig.

3:o. **Binärningar.** Fisket försämrats alltmer, dels genom en obekant justering under de mörka höstkvällarne, hvarigenom alla fiskarter både stadats och stämmas bort samt strämmas att fly till djupen, och dels genom sagtimmerflockningen om wägen af den myckna bark, som stannar på sjöbotten och hindrar fisken ifrån att finna sin föda. Räckfisket under isen vintertiden är dock ännu någorlunda lönande.

Tjårubräddning idkas i obetydlig grad i denna långt från affätningsplats belägna ort.

Skogsafverkningen bedrifwes i större skala än förr, hvarigenom åt yngre man beredes tillfälle till god arbetsförtjenst, men också höjas dränglönerna för året i samma mån till ett här förut ovanligt belegg, så att fattigare husbönder börja så ganska swårt för att kunna lega at sig behöfliga tjenare.

4:o. **Rörande kommunifationer**, så äro nu både af Kungl. Maj:t och Riksdagen medel bewiljade för en blifwande vinterwäg öfver fjellet till Saltdalens socken i Norge, och är denna wägplanering redan anbefald, att 1874 års sommar taga sin början. Med Pite och Skellefte wexlas post hwarje wecka.

5:o. Beträffande **folkskolewäsendet**, inbysingarnas ställning, lappbefolkningens befinnande, hela socknens utskäde och skörd för ar i medeltal, samt socknens årliga kreatursutskäding så har ingen särdeles förändring stedt sedan förlidet ar.

Norrbottens läns Kungl. Hushållnings- sällsaps Matrikel år 1874.

Ordförande:

N. A. Widmark, Landshöfding, R. W. och E. D.

Vice Ordförande:

A. H. Englund, Kyrkoherde.

Sekreterare och Skattmästare:

Aug. Cajanus, Telegrafkommisjari.

Förvaltnings-utskottet:

Ordföranden.

Vice Ordföranden.

Sekreteraren

Jacobson, J. D., Lånsdjurläkare.

Sundström, H. J., vice Konjul och Handlande

Grape, R. J., f. d. Kapten, R. S. D.

Brandt, E. J., Guldsmid.

Suppleanter:

Edough, H., Kapten, f. f. Distriktschef, R. W. D.

Holm, B., Lärarverksadjunkt.

Hushållnings-gillen.

Vule stad.

Ordförande:

Björkman, A., Med. Doktor.

Ledamöter:

Adde, A., Apotekare.
 Annéus, N. E., Postinspektör, N. W. D.
 Annéus, H., Landskamrerare.
 Backman, C. J., Rector.
 Backteman, F., Handlande.
 Bergman, S. P., Landshöfding, Öfverste i armén, N. W. D.,
 N. E. D., N. W. D.
 Berg, F. W., Skogsinspektör, N. W. D.
 Bergström, N. E., Handlande.
 Björnlund, P., Lektor.
 Brandt, J. E., Guldsmid.
 Cajanus, A., Telegrafkommisarie.
 Dahl, D. F., Löjtnant.
 Ennes, C. A., Sägmaskare.
 Forberg, B., Handlande.
 Genberg, J. A., Landssekreterare.
 Govenius, P., Handlande, v. Konjul.
 Hackzell, J. W., Ingeniör.
 Grape, H. J., f. d. Kapten, N. E. D.
 Haglund, D. B., Civilingeniör.
 Helleday, H., Lärverksadjunkt.
 Holm, D.,
 Holm, B.,
 Huß, J. A., Rådman.
 Kramer, H. J., v. Häredehöfding.
 Lundqvist, J. A., Hammaskare.
 Lundblad, A. K., Disponent.
 Lönnegren, A. W., Lektor.
 Nilsson, E. G.,
 Norström, J. E., Öfste Landtmåtare och Årvißnings-styresman.
 Palmgren, G., v. Konjul.
 Rudberg, C. A., Bankkamrer.

Sahlén, J., Lärverksadjunkt.
 Schenck, N., Kapten, N. W. D.
 Sharp, Norman W., Disponent.
 Sundström, N., Handlande.
 Sundström, H. J., Handlande, v. Konjul.
 Sundström, N. P., Handlande och Sjökapten.
 Sundberg, D. D., Handlande.
 Tengstedt, C., Tullförwaltare.
 Thulin, C. F., Fångelsedirektör.
 Trysén, A., Bergmaskare.
 Ullman, G., Länsetarie, v. Häredehöfding.
 Waldenström, A., v. Häredehöfding.
 Waldenström, Frith., Landtränmaskare.
 Waldenström, N., Länsethallar.
 Wennberg, D., Ingeniör.
 Widmark, H. A., Landshöfding, N. W. och E. D.
 Wilström, J. A., Disponent.
 Wähländer, H., Lektor.

Pite stad.

Ordförande:

Klingius, E. A., Telegrafkommisarie.

Ledamöter:

Edén, P. D., Rector.
 Edin, H., Löjtnant.
 Hammarberg, P., Kronof.
 Håkanson, Med. Doktor.
 Håkanson, Lärverksadjunkt.
 Häggström, G., Tulluppsynsman.
 Lindfors, J., Kapten.
 Lundström, A., Lärverksadjunkt, N. W. D.
 Nyman, G. E., Rådman.
 Rutbäck, D., Bergmaskare.
 Ulander, L., Lärverksadjunkt.
 Wallmark, L., Byggmaskare.

Haparanda stad och Neder-Torne socken.

Ordförande:

Burman, G. E., Kirkoherde.

Ledamöter:

Haparanda.	Bellman, G. W., Telegrafdirektör, Löjtnant, N. N. St. D. 3:de kl. och W. D.
	Burman, G. D., Telegrafassistent.
	Bostrom, J. D., Handlande.
	Korsberg, M. P.
	Genberg, D., Provinsialläkare.
	Grape, L., Lärarverksadjunkt.
	Grape, Th.
	Lindström, J. J., Postkommisarie, N. N. St. D. och W. D.
	Hertzman, W., Handlande.
	Helmström, Per., Garfware.
	Krook, A., Tullförwaltare.
	Lindh, J. W., v. Konstul.
	Pipon, S., Rector.
	Pipon, C., Ingeniör.
Mattila.	Stenberg, C. G., Håradshöfding, N. W. D.
Haparanda.	Stenlund, J., Ängstfabrik.
	Törnsten, A., Major, N. S. D.
	Utterström, G. A., Handlande och Hemmansegare.
	Utterström, W.
	Wallin, A. K., Kronofogde och v. Håradshöfding, N. W. D.
	Wennerström, N., v. Konstul och Handlande.
	Westergren, C., Handlande.
	Wickman, J. G., Jägmästare.
	Zachrisson, Abr., Handlande.
Wapafala.	Zachrisson, A., " "
Haparanda.	Ohrling, " "
	Ostman, C. L., Apotekare.
	Ostman, W., Handlande.

Vite socken.

Ordförande:

J. G., Sandström, Ingeniör.

Ledamöter:

Sijebyn.	Andersson, Brynolf, Hemmansegare.
	Berglund, P. A., Lämnademan.
Killvite.	Björkman, C., Hemmansegare.

Pithelm.

Sijebyn.

Käcktjern.

v. n. n. v.

Sijebyn.

Jette.

Sijebyn.

Böhle.

Sijebyn.

Hortlar.

Bergfors.

Hortlar.

Sjulanäs.

Languäs.

Hafansön.

Killvite.

Storfors.

Sijebyn.

v. n. n. v.

Aller.

An mark.

Böhle.

Sijebyn.

Hafansön.

Sijebyn.

Svensbyn.

Sijebyn.

v. n. n. v.

Kefnäs.

Sijebyn.

Vendén, N., Sköldlärare.

Bäckström, A., Riksdagsman.

Clausén, A., Handlande.

Clausén, J.

Danielsson, N. P., Skiftesgedeman.

Danielsson, A., Hemmansegare.

Danielsson, G. D., Hemmansegare.

Degerman, C., Jägmästare.

Degerman, J., Buntspatron.

Eriksen, N. A., Hemmansegare.

Gedqvist, C. A., Handlande.

Gedqvist, C. K., Hemmansegare.

Hellgren, Joh.

Hortlund, Joh., Lämnademan.

Hagström, N. L., Inspektör.

Jonsen, Joh., Hemmansegare.

Larsen, C. J., " "

Larsen, J. G., " "

Lundberg, J. G., " "

Lundström, J. G., Skiftesgedeman.

Markström, C. A., Handlande.

Marklund, G., Hemmansegare.

Mattsson, Gr., " "

Nyström, Inspektör.

Pehrson, Joh., Hemmansegare.

Rieborg, Aug., Kapten.

Riehausen, W. v., Öfverstelöjtnant, N. S. D.

Samuelsson, J. P., Hemmansegare.

Stjernberg, P. L., Doktor, Prest och Styresberde, L. W. D.

Stjernberg, Hj., Auditor.

Ström, N. B., Major, N. S. D.

Ställ, Matts, Hemmansegare.

Walter, C. E. von, Kronolänsman.

Wislund, J. W., Hemmansegare.

Ohman, N. A., " "

Ohman, P. A., Riksförvärd.

Neder-Eule socken.

Ordförande:

Englund, J. A., Riksförvärd.

Ledamöter:

Aswa.	Almqvist, Hemmansegare.
Gaddwif.	Andersson, N. P., Hemmansegare.
Sundom.	Andersson, S., Nämndeman.
	Andersson, N. A., Hemmansegare.
Aswa.	Andersson, G. E.,
	Andersson, A.,
	Andersson, A. P.,
Björby.	Bergström, H. K.,
Sunderbyn.	Bergström, J. A.,
Nutwif.	Bergström, C. A. J.,
Gila Staden.	Bestrom, L. D., Håradshöfding, N. M. D.
	Bestrom, B., Ingeniör.
Sunderbyn.	Brännström, P. A., Ingeniör.
Gila Staden.	Curtelius, J. D., Kronofogde
	Eden, G., Kommuniister.
Aswa.	Ersen, J. G., Hemmansegare
	Ersen, Erik,
Björby.	Ericksen, E. K., Nämndeman.
Eronas.	Englund, E. P., Hemmansegare.
Gila Staden.	Englund, J., Brännmästare
Westmark.	Ersen, N., Hemmansegare.
Aswa.	Engqvist,
Björby.	Engqvist,
Aswa.	Fabricius, J. Nämndeman.
	Fabricius, N. P., Hemmansegare.
	Fogelmark, E. A., Direktör.
Gaddwif.	Hedström, N., Hemmansegare.
	Hedström, A.,
Gila Staden.	Hjerstvedt, Gästgifsware.
Aswa.	Holmgren, D., Rättare.
Sunderbyn.	Holm, Kåbjunkare.
Gustafsfrid.	Hellström, G. G. E., Ingeniör.
Sunderbyn.	Hellström, E.,
Gila Staden.	Helmström, G. W., Postuant
Aswa.	Hiakson, J., Hemmansegare.
Gila Staden.	Jacobsen, J. D., Landsjuristare.
Bensbyn.	Jacobsen, H., Hemmansegare.
Nutwif.	Johansen, D.,
	Jönsson, D.,
Aswa.	Larsson, E. P., Nämndeman
Börjelslandet.	Lindgren Oljen, J. K., Handlande.
Sunderbyn.	Lindström, A. J., f. Handlande.
Gaddwif.	Lindström, N., f. Nämndeman

Nutnäs.	Willepée, Edv., Hemmansegare.
Nutnäs.	Willsen, Ol.,
Börjelslandet.	Willsen, N.,
Sunderbyn.	Willsen, E.,
	Nordwall, J.,
Nutwif.	Nordström, N. P.,
Björby.	Nordberg, S., Ingeniör
Gila Staden.	Nyström, Garfware.
Börjelslandet.	N. A. N., Nämndeman.
Pehrson.	Olofson, Olof, Hemmansegare.
	Olofson, N.,
Sunderbyn.	Almqvist, J. P., Handlande
Nutwif.	Ruth, E., Ingeniör.
Sanden.	Sandberg, S. J., Hemmansegare.
Gila Staden.	Segergren, A. W.,
	Sjöberg, G., Ingeniör.
Pehrson.	Sundqvist, J. P., Hemmansegare.
Nutwif.	Thundjell, J. G.,
Gaddwif.	Witström, G. D., Gästgifsware
Gila Staden.	Witström, Fridolf, Herr.
Pehrson.	Obem, Hemmansegare.
Sunderbyn.	Oblund, E., Ingeniör.

Öfwer-Lule socken.

Ordförande:

Boden	Meijer, J. K., Apotekare.
-------	---------------------------

Ledamöter:

Brobyn.	Backman, D. J., Nämndeman
Bedträffersby.	Bergman, G. D., Kapten.
Säfwast	Bergdahl, N., Håradshöfding.
Swartlä.	Bergqvist, A., Stegupplyningeman.
Heden.	Blemqvist, J. J., Hemmansegare.
Boden.	Bestrom, G. J., Med. Doktor.
	Edfast, D. J., Garfware.
Swartlä.	Ersen, D., Tolfman.
Buddbyn.	Ericksen, E., Nämndeman.
Swartbjörby.	Ersen, J., Hemmansegare.
Wittjerf.	Förberg, J.,
Swartlä.	Grave, Handlande.
Bredakr.	Hansen, K. E., Hemmansegare.

Marade	Malin, H. J., Hemmansegare.
Weden	Helmström, H. P., Hemmansegare.
Swartla.	Hjertzberg, W., Inspektör.
Boden	Hallgren, J., Landthandlande.
Buddbyn	Johansen, A., Sägwerksegare.
	Johansen, N., Telsman.
	Johansen, J., (unga), Hemmansegare.
	Johansen, O. G., "
Weden	Johansen, A., "
Hubyn.	Jönsson, J., "
Weden	Jönsson, G., "
Boden.	Jöndgren, J., Inspektör.
Helmserp.	Jöndgren, J., Hemmansegare.
Weden	Jöndgren, N., Skollärare.
Bredaler	Matsson, N. P., Hemmansegare.
Boden.	Millsen, J., "
Weden	Millsen, N. P., "
Weden	Nordling, A., Telsman.
Alusa	Nordström, J., Hemmansegare.
Weden	Nordström, J. G., Hemmansegare.
Swartbjör-	Nordqvist,
byn	Nordlund, J., "
Hubyn.	Nordström, P., "
Boden	Nyberg, N. D., "
Buddbyn	Nyberg, J., "
Wittjers.	Nyberg, L., "
Swartbyn.	Olsen, H. H., "
Hubyn.	Olsen, N., "
Swartbjör-	Oleson,
byn.	Pettersen, J. G., "
Boden.	Pettersen, J. P., Ryrkewård.
Swartbyn.	Pettersen, H. P., Hemmansegare.
Wittbyn.	Pettersen, G. W., Inspektör.
Weden	Pettersen, G. W., Inspektör.
Buddbyn.	Rutqvist, J. A., Hemmansegare.
Aminne.	Sandstedt, J. A., Direktör.
Boden.	Schönfeldt, A., Kemminister.
	Steffen, A. A., Ryrkeherde.
	Strandberg, N. P., Handlande.
	Sundbaum, A., Gastgäware.
Skatamark.	Sundqvist, G. A., Hemmansegare.
Helmserp.	Sundström, G. J., Handlande.

Weden	Söderström, J., Hemmansegare.
Sapwast.	Wallin, L.,
Weden	Wittström, G. W., Landthandlare.
Weden	Zellberg, G., Snickare.
Weden	Öhrman, H. D., Kronelängsman.
Weden	Öhrling, H. P., Hemmansegare.
Weden	Österberg, L., Sägwerksegare.
Bredaler	Öström, N. P., Hemmansegare.
Boden	Öström, N. P., Inspektör.

Råne socken.

Ordförande:

Sjöstedt, A., Landbrukare.

Besamöter:

Hubyn	Bergmark, G. D., Landeskalk.
	Östen, N., Rymman.
Weden	Dwen, G., Inspektör.
Stromlund	Härlund, G., Sägwerksegare.
Hubyn.	Salander, J., Handlande.
Weden	Sundqvist, G., Hemmansegare.
Böble.	Stenberg, P., Inspektör.

Neder-Kalix socken.

Ordförande:

Andersson, D. Brufpatron, N. D. D.

Besamöter:

Andersstad.	Andersson, A. G., Arrendater.
	Andersson, G., Tullförwaltare.
Weden.	Bergmark, J., Handlande.
Andersstad.	Bergman, G. L., Inspektör.
	Bergman, N. P., Hemmansegare.
Weden.	Bergström, Carl Olof, Hemmansegare.
	Bergström, Olof, "
Weden.	Bergström, L., Handlande.
Weden.	Bilow, G., Inspektör.
Weden.	Brattberg, Axel, Herr.
Weden.	Broms, G. G., Boshållare.
Weden.	Burman, G., Sjökapten.

Ätterbyn	Bachman, W. S., Telegrafkommisarie.
	Bachström, A., Handlande.
Strafanas	Bröms, M. S., Sanjuntare.
Ärtefästaden	Dahlberg, D. P., Ställarare.
Ätterbyn.	Öthelm, P., Hemmansegare.
N i n	Englund, M. S., Hemmansegare.
Palånge	Englund, M. S.,
Björtnäs.	Gräpe, S., Råpten, M. S. D.
Ättermerdjerf.	Gräpe, R. M., Inspektör.
Björtnäs.	Hackzell, G. M., Krenelänsman
Ärtefästaden.	Hackzell, G. M.,
	Helmgren, Albert, Handlande.
	Hörner, O., Postmästare.
Kells.	Haggström, C. M., v. Konjul
Ärtefästaden	Jacobsen, Jac., Hemmansegare.
Kells.	Kant, G. G., Ärn.
Ärtefästaden	Kimberg, J., Dester.
Ärtefästaden	Lindgren, Joh., Hemmansegare.
Ärtefästaden	Lemm, M. S., Häradstjarnare.
Ärtefästaden	Martin, Ar., Hemmansegare.
Gammelgård	Rutberg, J., Råpten, M. S. D.
Kells.	Rönnebad, J. P., Hemmansegare.
Näsby.	Sjöding, C. S., Handlande.
Ätterbyn.	Sjöström, C., Hemmansegare.
Kells.	Stenström, J. W., Apotekare.
Näsby.	Strale, And., Hemmansegare.
Ärtefästaden.	Ström, D. S., Apotekare.
	Ström, W., Notarie.
Wallen.	Swanberg, R. S., Handlande.
Ärtefästaden.	Swanberg, P. A.,
	Tällström, J.,
Björtnäs.	Törnqvist, Ad., Inspektör.
Ärtefästaden.	Wallgren, A., Repslagare.
	Wiskund, D., v. Kontraktsprest, L. M. D.
	Åberg, R. G., Sjördingsman.
	Åström, Fredrik, Hemmansegare.
	Östman, J. G., Bofhallare.

Öfwer-Kalix socken.

Ördforande:

Gemall, R. S., Rytteherde.

Ördamoter:

Bränna.	Björklingsen, G., Handlande.
	Brännvall, Hemmansegare.
Äden.	Brännvall, M. P., Hemmansegare.
Swedjan.	Gustström, L.,
Swartbyn.	Grosen, S.,
	Granström, L., Namudemän.
Nöckupp.	Grunden, G. G., Sagwertsegare.
Bränna.	Hansen, M. P., Hemmansegare.
Sunn.	Hendriksen, Jacob,
Gyljen	Krook, B., Inspektör.
Mistafjerf.	Larsen, L., Hemmansegare.
N i n.	Larsen, Lars,
Kelmjerf.	Lindblad, Fredr.,
Bränna.	Lundin, J. S., Handlande.
Gultet.	Millsen, L. S., Hemmansegare.
S i t.	Millsen, M. P.,
Wannäs.	Millsen, M. A.,
	Sandman, A., Krenelänsman.
Bränna.	Stenberg, W., Handlande.

Carl Gustafs socken.

Ördforande:

Stjernberg, W., Landtbrukare.

Ördamoter:

Kuckola.	Anundi, J., Hemmansegare.
Upphöst.	Bergman, Nisto J., Hemmansegare.
Karungi.	Bucht, J. P.,
Kuckola.	Siantsi, G. S.,
Karhuvaara.	Hendriksen, G.,
Karungi.	Siantsi,
	Stenberg, A. G., Rytteherde.
Korpisklä.	Strand, J. G., Hemmansegare.
	Tuehea, J.,
Karesjeti.	Wälitesti, Pehr Millsen, Hemmansegare.
Porpisklä.	Wija, P.,

Öfwer-Torne socken.

Ördforande:

Ap, G., Handlande.

Pedamöter:

Matarengi.	Bergdahl, G. M., Landshöfisk.
	Grape, P. D., Kommunminister.
Pelle.	Lambinen, J. Gräbietsjon, Hemmansegare.
	Lindgren, N., Handlande.
	Müller, A., Dispenent.
Matarengi.	Nyman, P. A., "
Niemis.	Utterström, D., "
	Wallimaa, J. P., Hemmansegare.

Pajala socken.**Ordförande:**

Kengis.	Sohlberg, G. J., Brufspatron.
---------	-------------------------------

Pedamöter:

Johopietti.	Åro, G., J:sen, Gästgifsware.
Kengis.	Kalk, G. B., Handlande.
Muoniewaara.	Korsström, B., "
	Hederström, D. A., Sägmaslare.
Pajala.	Lasju, Hansson, Hemmansegare.
	Pajala, J. H:sen, "
	Pajala, H., "
	Pellisa, H., Gästgifsware.
	Snellman, A. G., Skollärare.
	Stenberg, L., Pastor.
	Strandberg, J. E. G., Med. Doktor.
	Tenqman, G., Handlande.

Arjeplogs socken.**Ordförande:**

Winnberg, Th., Kyrkoherde.

Pedamöter:

Munibelm.	Burman, D., Kyrkoabo.
Langris.	Carlberg, J. A., Kyrkward.
Thorberg.	Hjllström, B. J., Handlande.
Bukt.	Holmström, A., Kyrkelänsmän.
Rad und.	Sundström, J., Namndeman.
Batjam	Wallström, J., Kyrkhemmansabo.

Arvidsjauris socken.**Ordförande:**

Starin, J., Kyrkelänsmän.

Pedamöter:

Stemmerträsk.	Engelmark, J. G.
	Engelmark, Dsc., Inspektör.
Yappträsk.	Hjellström, G. M., Pastor.
Botjele.	Granberg, J. P., Skollärare.
Stemmerträsk.	Högberg, J. P., Skollärare.
	Klum, A. G., Handlande.
	Lindgren, G., "
Bachtjaur.	Lingström, G. G., Kyrkhemmansabo.

Enontekiö socken.**Ordförande:**

Korsström, Frans, Kyrkelänsmän.

Pedamöter:

Maanu.	Grape, J., Klockare och Hemmansegare.
Sawisomutta.	Raattamaa, J., Kateket.

Zuckasjärwi socken.

Curtelius, J. D., Kyrkoherde.

Jockmocks socken.**Ordförande:**

Wätsfeldt, Inspektör.

Pedamöter:

Merwit.	Valin, M. T., Kateket.
Pajerin.	Boqvist, L. A., Kyrkhemmansabo.
	Gritsen, G. M., Rybyggare.
	Korhman, E. J., Landbrukare.
	Mannberg, D. J., Landbrukare.
	Mannberg, J. D., Klockare.
Swickjock	Nordlund, M. J., Rybyggare.
Tjemotte.	

Wuellerim. Sandqvist, J., Nybyggare.
 Ullenius, J. G., f. d. Kronolänsman.
 Mattisudden. Westerlund, G. A., Kronolänsman.
 Westerlund, J. G., Nybyggare.

Gellivara socken.

Ordförande:

Silfverbrand, Th., Kronolänsman.

Redameter:

Appelqvist, Stollårare.
 Engelmark, Skogsupphyringsman.
 Landström, G., Nybyggare.
 Pehrsson, Råmndeman.
 Stenberg, Pastor.
 Söderberg, Klofåre
 Årfta. Åström, J. T., Tingstoll.

Styrelsen öfver Åsiva Vaudtbrukskola.

Ordförande: Landsbysdingen m. m. H. A. Widmark.

Sekreterare och Skattmästare: Tel.-kommisj. A. Cajanne

Redameter: Hérvaltningsnästett.

v. Konjulu P. Govenius.

Landtränsmästaren K. Waldenström

Raptenen m. m. H. Schough.

Verksegaren A. M. Lundblad.

Föjtnanten G. K. Espelund.

Inspektörer: Ingeniören P. A. Brännström.

Förste Landtmätaren J. G. Nyström.

Länsdjurlakaren J. D. Jacobsen.

Suppleanter: Handlanden H. G. Bergström

Kyrkoherden H. A. Steckén.

Handlanden K. Backteman.

Skolans föreståndare: Herr S. A. Fogelmark

Norrbottens Län
Kungl. Hushållnings-Sällskaps

Handlingar

för

1874—1875.

Luleå, 1875.
Aftnebogalets Tryckeri.

Protokoll

hållet wid Norrbottens läns Hushållningsfällskaps sammanträde å Landshöfdinge-Embetsets sessionsal i Uleå den 28 Januari 1875.

Närvarande: Sällskapets Ordförande Herr Landshöfdingen och Riddaren H. A. Widmark, v. Ordföranden, Kyrkoherden J. A. Englund samt Herrar Kaptenen och Ridd. N. Schenck, Förste Landtmätaren J. E. Nyström, Disponenten J. A. Wijkström, Adjunkterne D. M. och B. A. Helm, Komminister N. Schönsfeldt, Landssekreteraren H. A. Genberg, Landskamreraren H. Munéus, Direktör S. A. Fogelmark, Ingeniören E. Ruuth, Kyrkoherden A. A. Stedjén, Inspektören B. Hjertzberg, Sägmästaren C. A. Ennes, Handlanden N. E. Bergström, Länsnotarien G. Allman, Gästgifswaren N. E. Hjertstedt, Handlanden G. P. Rutawist, Guldsmeden J. E. Brandt, Hemmansägarene N. Engqvist och N. A. Bergström från Björnsbyn, Byggnästaren J. Boman från Persön m. fl. afwenjem undertecknad Sekreterare wid protokollet.

§ 1.

G. D. Förklarade Herr Ordföranden detta möte öppnadt, hwarefter förhandlingarne företogos som följer.

§ 2.

Valdes undertecknad till Sällskapets Sekreterare och Skattmästare.

§ 3.

Upplästes årsberättelsen för år 1874, så lydande:

Den enligt 11 § i Kongl. Maj:ts nådiga stadgar för lanets Hushållningsämbetsverk mig åliggande skyldighet, att afgifva berättelse om Sällskapetets verksamhet under det förflytne året, får jag härmed fullgöra och i öfrigt omnämna några förhållanden, rörande lanets jordbruk och vinäringar, hvilka stå i samband med denna verksamhet, ehuru de ej under det gångna året direkt blifvit deraf berörda.

För jordbrukaren, som under de sistförflytne åren haft att glädja sig åt dels god dels riklig åring, har 1874 varit oförderligt. Sommarens värme var ringa, hvarigenom väternas utveckling gick långsamt; under försommaren sånades nederbörd, hwaremot den under efter sommaren var mer än riklig. Dertill kom att nätterna i slutet af Augusti och början af September were så kalla, att frostskador inträffade på flertalet ställen inom lanet och att jordbrukaren nödgades afmeja såden halfmatad, på det den ej måtte blifva helt och hållet förstörd. Inom nedre bygden, synnerligast uti Vite och Neder-Eule, har derjemte, till följd af den ringa snön, som föll under vintern, hvarigenom dels sålen frånges djupare ned än vanligt, så att den på sanka marker först genom höstregnen blef fullständigt upplöst, dels såfallad täl- eller jwallbränna uppkom, höstafstningen blifvit jemförelsevis ringa. Inom Vite socken har detta föranlett en ganska betydlig nedslagning af bestap. Den rikliga tillgången på halm utjemnar visserligen något af de olägenheter, som ringa betillgång har, men den kan dock ej, om den än föller kreaturens behof af foder, för att de må kunna framfödas till nästa vår, göra annat än afstafningen från ladugårdarna mindre, då halm är ett mindre mjölkgivande foder och då den desutom flere-städes tagit stada till följd af det ytterst ogynnsamma bergningsskicket. Ut i norra och inre delarne af lanet har derimot höstorden utfallit mer tillfredsställande, ehuru allt det hö, som stått ute under hösten i stackar och häjjer, blifvit mycket skadadt af watten. Öfwar och bäckar were nämligen i början af Oktober manad till wattenrika, som wid vanlig wassled och myrorna litade grunda träst, hwadan och wattenet stod långt upp på häjjer och stackar. Rotskruterna, af hvilka potatis egentligen odlas inom lanet, hafwa lemnat ringa afstafning. På således den skörd, jorden gifwit, öfwerallt inom lanet är betydligt under medelmåttan samt inom Pajala och större

delen af lappmarken gränsar till miswärt, så skulle innetyggarne haft att motje en betydlig tid, för att kunna lifnära sig till nästa skörd och för anskaffande af utjade stundande wår, såwida ej de beparingar af spanmål, som finnas från de goda åren, hjälpa under både i det ena och andra afseendet, och såwida ej siltidna wintre och sommar varit mer rik på lönande arbetstillfällen än någon sin tillförelse.

Detta leder hjälpsamt till en kort redogörelse för den näring, som orsakat denna rikliga tillgång på arbete, och på wäl betaldt sådant, **skogshandteringen**. — I sammanman, som de inre delarna af lanet blifwa kända och wattendragen underjökta samt anordnade för transport af produkter, i sammanman blir det sålt, som uppläses af skogshandteringen, widgad och den industri, som den framkallar, mera omfattande. De orsaken att större virksomheter det ena året efter det andra framkomma från det inre af lanet till förädlingewerken, deraf således och till en del orsaken, att denna handtering är från år anwänder större arbetskraft, att arbetskraften, som är att tillgå inom orten, är ofullräcklig och att den ersättning, denna arbetskraft betingar sig, blir högre än på andra orter inom fadernealandet. Hwar och en som närmare lär känna lanets bestafsenhet i de inre från kusten aflägsna delar, erhåller nämligen den öfwerhyggen, att den virksomhet, som för närvarande derifrån utdrifwes, icke är stor i jemförelse med skogstillgången och att allt efter hand, som wården blir omjöringsfullare, kunskapen om skogens bestafsenhet och mängden af skog tillförlitligare, allt efterhand som strömmensningar blifwa werttällda och flottningen af skogsprodukterna dertill ordnad på ett ändamålsenligare sätt, så skall arwefningen tilltaga och den misshushållning, för att ej säga något warre, som från långliga tider tillbaka egt rum i de inre bygderne innan skogen bätt något annat wårde än till wedbrand och den mark, som framafstrat den, ej något annat än till bete, lemnas plats för ordnad wård och ett följdrigtigt tillgödögorande af de produkter, som den, wäl skott, lemnar.

Den under det sednaste årtiondet pågående arwefningen från enstildes skogar i kustlandet, har under sistförflytne wintre nått sin höjdpunkt uti en del af lanets kommuner och den fara, som ligger deri, att, i dessa nordliga trakter tillgången för enstilde af skog till wedbrand och byggnadswirke blir upprymd, har framkallat nådiga förordningen af den 30 siltidne September, hvarigenom på det oförändliga arwefningsfaktet, som höll på att blifwa allmänt, blifwit satt en hållbake, hwilken, enligt flertalets önsigt, skall medföra wälsignelserika följder, der-

igenom dels att, stegstillgången inom nedre landet warder tillräcklig för hemmens behof och derigenom dels, att den stora mängd armar, som varit insatt med afvefningen af omogen steg, skall återgå till jordbruket och dymedelst möjliggöra dess utveckling.

Den sista tiden har nämligen varit en swår tid för jordbrukaren icke minst därför, att han ej kunnat täpla med trävaruhandlaren i aflöningar, och derigenom varit nistandsatt att nedlägga erforderligt arbete på jordens bearbetning, att utföra de af honom infedda förbättringarna och att lägga sig vinnning om nyodlingar; men om ett sanning ligger i allt detta, så måste man dock medgifwa att tasan ej är så mörk, som den af många utmålas. Den har också sina ljuspunkter. wid hwilka det är behagligt att dröja. Genom denna brist på arbetshäft, har jordbrukaren sett sig om efter medel att erätta den. Är icke denna brist orsaken dertill att en mängd störemastiner blifwit intepta; hafwa icke de produkter, som jordbrukaren afyttrar, betingat ett mycket högre pris än tillförene; har ej inkomsten af det tillfälliga stegarbetet gjort det möjligt för många jordbrukare, att dels förbättra sin ekonomiska ställning, att dels widtaga förbättringar i brukningsjätten af sin jord? Jag wagar därför tro att, rätt bedömd, jordbrukaren står i stor förbindelse till trävaruhandlaren och att, om ej denna funnits, jordbruket ej ståt på den ståndpunkt eller befunnit sig i det utvecklingsstadium, uti hwilket det nu, menstligt att döma, synes stå och hwilket, enligt min öfvertygelse, hädanefter icke skall blifwa något stillastående utan fast warare förete mer och mer lifattighet.

Sedan jag lemnar denna afdelning, förhållandet mellan jordbruket och stegshandteringen uti länet, kan jag dock ej underlata nämna några ord om de grundliga begreppen om eganderätt i fråga om stegsälster, som är inwand hos befolkningen, och hwilka fasta en stugga på den i moraliskt hänseende, som icke är oförtjent. Den awertan, för hwilken kronans stegsegendom under en lång följd af år varit utsatt, wisar den i och för sig noggrant huru litet eganderätten respekteras, men äfwen enstildes stegar hafwa varit hemlösta af lika stor kunnat freda sig och hwilken kan än mindre bjudit till att stäffa. — Om awerkan af kronans stegar varit mindre under det år, som denna berättelse omfattar, så torde den hafwa varit större än angensin å enstildes. — Detta lyte hos befolkningen för med sig andra och det är därför af wigt, att det icke lemnas oanmärkt, på det hwar och en, som önskar befolk-

ningens höjande i sedligt afseende, i sin mån må söka i detta väsende införa hos befolkningens flertal andra rätt begrip. Största makten dertill ligger i trävaruhandlarenas händer, liksom man äfwen har rätt påstå, att största orsaken till det ofwunnända betlaganswarda tillståndet är deras. Må det därför vara mig tillåtet uttala den önskan, att trävaruhandlarna söka upprätta, hwad de, ware sig med eller mot sin wilja, hjälpt till att sätta. Arbetet är swårt, medlen, som dertill erfordras, länna de, skyldighet att tillgripa dem hafwa de, eftersejanswarda föredömen hafwa de och inom länet, wiljan så de ej sakna, ty tiden är inne att sätta en gräns för stegsawertan, för detta laglöshetstillstånd, hwilket eljest, betat att utvecklas till en hydra, som blir och alla öfvermåttig. — De frön, som utiatts, de lärdomar, som befolkningen insupit, hafwa redan rottastat sig så, att awerkan blifwit nästan en hela befolkningens stötesynd, som måste uppräckas med ret n, för att stegshushållning skall kunna införas på kronans och enstildes stegar, för att stegshandteringen skall kunna intaga det rätta rummet bland förwärfstälarna inom länet, för att den skall warda aftad såsom en berättigad närina, för att den skall warda wärdt för den som i denna länning uti på redbart sätt eihallet bidrag till utkomst och försörjan. Jordbruket och stegbruket blifwa då, hwad de böra vara i Norderbotten, så att säga hwarandras supplement, lika wiktiga för befolkningens materiella och moraliska wälbefinnande.

Den afigt, som förut flere gånger blifwit uttalad, att ingenting wäcker och häller wid lif allmogens intresse för stegshushållningsfällstapets verkjamhet, så mycket som de alla kunna känna till och de i d dem i nad utfallningar af alla från jordbruket och d p kningar i i ej påwits af det mete, som sista sommaren hells i Norder-Eule kyrkstad, utan twärtom bekräftat sin sanning, icke allenast derigenom, att mötet war besökt af en talrik samling både af allmogesmän och andre personer, utan äfwen deruti, att utställningen förededde en ganska stor mängd utställningsföremål. De pris, som Sällskapet wid detta möte war i tillfälle utdela, uppgingo till ett ej ringa antal och till ett sammanlagdt värde af 800 kronor, hwilket är mer än af något föregående möte utdelats. Orsaken dertill är, att Sällskapet belagt lemnat 400 kronors bidrag till dessa priser och för hwilken wärdfulla gifwa jag äfwen nu uttalar Sällskapets stora tackjamhet.

Kör det ganska besvärliga bestyret med ordnande af denna utställning står Sällskapet i förbindelse hos dess v. Ordförande och Veterinärstakaren Jacobson samt andre personer inom Neder-Gule länbälle.

Vila väl som denna utställning ådagalade en stegrad
taftingslust, så kunde och den uppmärksammas betraktaren af
den finna, att alster af hemslit och busflöjd icke upphört till-
verkas inom riken.

Sällskapet har äfwen deltagit, åtminstone personligt, wid en landbruksutställning uti Umeå för de tre nordligaste länen. De långa afstånden förorsakade, att så utställningsföremål från länet funnos wid denna utställning, och att så personer från länet wid densamma wero tillstades. De, som deruti deltog, hafwa befräddt minnet af en utställning, som för våra nordliga förhållanden war rikhaltig, lärrik och wacker samt hwilken war besökt af en myckenhet felt af alla samhällsstäder. Några pris tillföllö äfwen utställare från Norrbottens län.

Prisbelöning för hästar, till hwilken bidrag lemnas såväl af staten som landstinget, har egt rum wid Sällskapets sammanträde i Neder-Eule. De pris som utdelades wore till antalet 9 och hela det utdelade beloppet 633 kronor. De wilkor, som Landstinget och Sällskapet fastat för bidragens utgående, hafwa numera blifwit ändrade så, att dessa icke äro bundna wid de färsilda floddalarna, hwarigenom iäledes utställningen och prisbelöningen af hästar utan olägenhet kan ega rum wid Sällskapets sammarmöten.

Till jordbrukets förbättring inom länet hör, som alla väl weta, att icke allenast den odlade jorden fullständigt afdisas, utan äfwen att de frestförorsakande lumpmarkerna, som ligga i närheten af odlade tält och de stora myrtrafterna, som äro utbredda fring hela länet, warda genom utdithning torrlagda. Är från år uträttas något af sådant arbete inom länet, men, som åtminstone det sistnämnda är ett arbete för århundraden, kunna verkningarna ej warda särdeles märkbara. Hägen för sådana arbeten är dock värdt och landbruksingenjören Wagnét, hwilken under en lång följd af år osörtrufet verkat i länet och varit ihörsälsatt med upprörande af pl. n ed fastnad förslag för p. n. m. d. a. l. t. n., h. n. a. s. w. n. under si flidne j. n. m. u. r. l. p. l. t. I s. r. a. t. t. n. i. n. g. e. t. a. d. a. n. m. o. m. 8 j. e. c. n. u. r., och hafwa för-
rättningarne i allmänhet affett ljösänkningar och frestförande

farr- och myrtrafvers torrläggning. Arealen af den under-
söfka och till förbättring föreslagna jorden uppgår till 9007,21
quadrat-reshwar. Den förtä tid, som statens landtbruksingeniör
Magnét förliden sommar och under de sistförflutna åren haft
att disponera för förrättningar inom länet, har gjort att
Landstinget ingatt till Kungl. Maj:t med underdånig fram-
ställning derem, att en statsagrenem måtte stationeras i Meri-
botten. Det wöre i många afseenden synnerligen önskwärdt,
att denna framställning wunne nådigt bifall. Icke allenast
statens stora egendomar, utan äfwen enskildes behof af upp-
lysningar och råd, huru de böra anordna sitt jordbruk och
ditningsföretag, tala för nödvändigheten af en agrenoms an-
ställning uti länet.

För enstildes jordbrukares behof är statsagrenom för nu ingångna året requirerad uti 120 dagar, hvilket synes adagläggas, att en perions tid skall blifwa helt och hållet upptagen under sommar- och höstmanaderna blett för att fylla detta, utan att statens skulle hinna tillgodejös.

Jordbruket i rätt och widsträckt bemärkelse innefattar i sig ladugårdsstötjeln. Sällskapet, som i förening med Lands-tinget under flere af de föregående åren sökt höja denna gren af jordbruket, genom inrättande af bymjerier, har wiserligen erfårit, att de resultat, som wunnits icke motsvarat de upp-effringar, som gjorts, och att det lätt, på hwilket Sällskapet wertat, icke ledt till målet, åtminstone ej till alla de förhopp-ningars uppfyllande, som man om denna åtgärd, på grund af erfarenhet från andra delar af Sverige, wagat bysa. Den åsigt, som den af Hushållnings-sällskapet tillsatta mejerikomitén uttalade, i sitt yttrande till Sällskapet wid förra wintersam-manträdet, att inrättandet af ett mejeriattiebölag här i länet icke för närwarande synes hafwa någon utsigt att kunna genom-drifwas, men att man deremot icke bör upphöra, att med alla till buds stående medel söka bereda fältet och befrämja mejeri-handteringens utveckling, till dess en mera lämplig tidpunkt, samt en mera spridd öfvertygelse och kännedom om de stora fördelarne af en ordnad mjölkhushållning binner intränga i folkmedvetandet, har Sällskapet accepterat och till följd deraf requirerat statsagronomen Gederbergh, för att under September månad meddela länets innewanare råd och upplysningar rö-rande beskapstötjel och mjölkhushållning. Genom sjudom och andra tillstötande omständigheter kom Herr Gederbergh ej till lanet förr än i medlet af September och den tid han här

tillbragte war, genom det ständiga regnandet, oöfversam. Den berättelse, som Herr Cederbergh afgifwit, är af följande lydelse: (Bil. G).

Förvaltnings-utskottet, som anser att mycket bör göras, för att höja beskapstötjeln och mjölkhusballningen, inuuerligen i de swensta delarne af länet, och som skattar Herr Cederberghs förmåga att tillwinna sig allmogens förtroende ganska högt, kommer att föreslå Sällskapet, att äfwen för stundande September månad requirera honom, i hopp att, genom ar efter ar återkommande besök, återkommande råd och upplysningar, afgifterna om en förändrad husballning med alster från ladugården och förändrad stötjel af tjelfwa ladugården så smaningom skola winna makt och warda till fromma för jordbruket.

Sällskapets uppoffringar för att befördra slöjdskunnighet, husflöd och hemslit hafwa icke varit obetydliga. Underwisning i torgslätning har muddelats i norra delen af länet, och har dermed den underwisningskurs blifwit afslutad, som med Herr Bendéns anställning war afsedd. Kontraktet med honom tilländagick uti Augusti månad. Om ej resultatet af Herr Bendéns underwisning äro så stora, som man hoppats, så kan dock påstås, att ganska många personer inom länet nu utöfwa torgslätning, ehuru detta ännu icke sker till sådan myckenhet, att förbrukningen inom orten blir fylld. För att icke utöfningen af denna industri, som är särdeles lämplig för länets befolkning skall stelna i wisja steretypta former, har Sällskapet inköpt modeller af åtskilliga i handeln förekommande torgarbeten samt under sistlidna höst haft dem utställda i Luleå. Skäl torde wara, att, när sjökommunitationen åter blir öppnad, flytta dessa modeller till andra ställen af länet, på det affigten med deras inköp må så fullständigt som möjligt winnas.

Äf det anslag, som Riksdagen bewiljat till slöjdskunnighets befördrande inom riket, har Sällskapet erhållit 1,000 kronor. Kestnaden för inköp af öfwan nämnde modeller har af detta anslag utgått. Derjemte har Förvaltnings-utskottet, hwilket meddelades Sällskapet wid semmarssammanträdet, satt sig i förbindelse med Ornamentsbildhuggaren och Bild. G. Ahlborn, för att ingå aftal om hans hitresa för hållande af föredrag innevarande vinter i stilsda delar af länet, och har detta aftal nu skett och Förvaltnings-utskottet beslutat att i förening med Westerbottens Hushållnings-sällskap på de wilkor Herr Ahlborn uppgifwit requirera honom under April och Maj månader. — I sammanhang med detta meddelande,

torde böra tillkännagifwas att Förvaltnings-utskottet hos Rungl. Majst anhallit att äfwen för detta år af anslaget till slöjdskunnighetens utbredning, erhålla lika stort belopp, som förra året.

De åtgärder, som för öfrigt under den närmaste framtiden skola widtagas till husflödens upplifwande inom länet synas mig huswensjattligen böra gå derpa ut, att hos den manliga och qwintliga befolkningen wäcka håg för slöjdarbete och tillwertning i hemmen af de förbrukningsartiklar, som mest förekomma, samt att utbilda nödig skicklighet härutinnan. Sådant torde, hwad den manliga befolkningen widkommer, bast winnas genom att anslå medel, för att till en början på 2 å 3 ställen träffa uppörelse med kunnige och aktade slöjdare om att till underwisning och öfning i slöjd mottaga nejdens gossar och ynglingar under winterastnarne. Ett försök i denna riktning har Förvaltnings-utskottet äfwen widtaget, i det uppörelse blifwit träffad med slöjdaren Lundmark, hwilken företett goda intyg om skicklighet, att i samband med hans anställning såsom slöjdare wid Åfwa Landtbruks-skola meddela underwisning i slöjd åt dem, som deraf wilja begagna sig dels i Åfwa dels i Sunderby af Neder-Lule socken. Om erfarenheten visar, att denna anordning är lämplig, kan äfwen i andra kommuner dylikt slöjdunderwisning erhållas. Yta litet, som det kan lyckas, utan omfattande kestnader och mahända ej ens då, införa en slöjdwerkshuset inom länet, som kan warda en wertlig industri, lika litet torde man böra försumma, att wäcka till lif och utweckla den slöjdwerkshuset, som affier hemmens behof och som, om den ej ej lemnar många synliga spår af sin werkshuset, om den ej är märkbart inkomstbringande, dock gifwer prägeln af arbetsshuset att ett hem och litt en god tomte bidrager till bergning och trefnad.

Den mindre tillfredsställande skildring, som i förra berättelsen lemnades om länets Landtbruks-skola, torde böra anjes något förhastad, då de förhållanden, hwaraf den war föranledt, visar sig wara öfwergående och beroende af tillfälliga omständigheter. Atminstone har man nu grundad förhoppning, att de frön, som derstädes nedlagts på danande af skickliga jordbrukare, icke skola warda alldeles utan frugt, då det will synas, som förtroendet till denna inrättning finnes hos befolkningen. Äf de sex elev-platser, som sistlidna höst wero att fylla, hafwa nämligen som blifwit det och detta med läringar, som, enligt föreståndarens vittnesord, äro lifwade för

att inhemta kunskaper och lefwa att göra skolan beder, när de lemna den, för att praktiskt i hellska tillämpa, hwad de lärt. De uppeffningar, Sällskapet underkastat och underkastar sig, för att befördra skolans verksamhet, stela dertöre, beppas jag, icke wara gjorda och göras förqaswes. — Ur föreståndarens redogörelse för skolans verksamhet under året meddelas följande: (Bil. B)

Äran arrendatorn af Sällskapets egendom Äminne har ej någon berättelse hittills inkommit, rörande förhållandet under följande slutna året wid denna egendom, ehuru denna skyldighet är enligt kontraktet benämnd alagd. Trene gånger under denna tidrymd har jag besökt Äminne och sökt fatta mig in i det fatt, på hwilket egendomen stötes. Wid det andra besöket, fann jag att mycket återstod att önska, för att denna skönel skulle wara tillfredställande och Sällskapet värdig, hwar- af och följde, att jag hos Förvaltnings-utskottet hemstälde det Ågrenomen Magnét under sommaren skulle besöka Äminne och af derwid wunnen kännedom, föreslå Förvaltnings-utskottet de åtgärder, som borde widtagas, för att egendomen måtte ryddas ur det lagerwall, i hwilket den betar att falla. Utskottet, som accepterade detta förslag, har och, till följd deraf, från Herr Magnét fått mottaga en detaljerad plan för egendomens framtida skötsel och kontraktet med arrendatorn har blifwit ändradt i öfwerensstämmelse med den, hwarjemte Förvaltnings-utskottet inföpt och till arrendatorn öfwerlemnad artificiella gödningsämnen, att användas i enlighet med denna nya plan. En snar framtid skall wita om denna uppeffning gör tillfyllest eller om snarare åtgärder måste widtagas, för att denna egendom skall göra rätt för sitt namn och uppfylla det ändamål, som gifwarne med den afsett.

Äminne skog har under följande sommar, enligt Sällskapets beslut, blifwit fullständigt under öft och nu fattad af Sällskapet. En annan beslut af Sällskapet om att inkommit med luter och luter, som öfwa förvaltningen, hwadan utskottet af densamma ej nu kan för Sällskapet framläggas.

Egendomens läge på öfwer 8 mils afstand från det ställe, der Förvaltnings-utskottets ledamöter äro boende, gör det till en omöjlighet för dem att öfwer ställningen och anordningarne wid Äminne hålla den uppsigt, som utaf sig wara af be- ständigt i skad, id were det dertöre med Sällskapet och Utskottet verkliga intresse förenligt om en eller 2ne när- boende personer finge Sällskapets uppdrag, att hålla uppsigt

deröfwer och lemna Utskottet de meddelanden derom, som de anse böra komma till Sällskapet och Utskottets kännedom.

Till bidrag i festnaden för den pröfning af slätter och skördsmaskiner som i somras egt rum wid Mariestad, har Sällskapet bidragit med 50 Årener. Det utslag som denna pröfning gifwit, och hwilket kommer att intagas i Sällskapets handlingar (Bil. G), bekräftar det förut kända att Buckeyes maskiner äro de, som, åtminstone i Norrbottens jordbruksförhållanden, äro lämpligast

Till komplettering af förestående meddelanden om Sällskapets verksamhet, må här anföras ett sammandrag af räskens- staperna:

Debet.	
Behållning från år 1873	2 50: 77
Inslutne anmärkning i del	5: 02
Arvafgifter	301: —
Brännvins-medel	7 01: 06
Anslag från Landstinget	104: —
Premier: af Gelliware bolag	400: —
af staten	500: 00
Ränta å aktier i Årwa	716: 50
i riksbanken	600: —
Ståtsanslag för husfläjd	13: 96
	1 000: —
Zumma	8,672: 41

Kredit.	
Omfestnader för industri och flöjd	1 500: 77
for mejeri-undervisning	03: —
Böcker och tidskrifter	358: 50
Tryckningsfestnader	300: —
för statistiska uppgifternas meddelande	74: —
Anslag till Årwa skola	1 000: —
Premier	1,054: 58
Diverse	176: 40
Arvode till sekreteraren och skattmästaren	820: —
till kanslieföraren	500: —
Mötesfestnader	320: 20
af statsanslaget för flöjd	112: 25
Zumma	5,953: 76

	Transport	5,953: 76.
För tågstensbrytning	344: 77.	
" hästars prisbelönande	154: —	498: 77
Aminne mönsterfarm		1,223: 87
I riksbanken innestående	956: 89.	
Hos sekreteraren	39: 12.	996: 01.
	Summa	8,672: 41.

För att kunna framställa en rätt bild af jordbrukets tillstånd inom länet och Sällskapets samt Förvaltnings-utskottets verksamhet, hade det för mig varit beehäftigt, att hafva haft tillgång till de årsberättelser från de försilda gillena, som enligt stadgarne skola för hvarje år till Sällskapet afgifvas. Att försöka utan dem lemna en noggrunda sann stildning af de försilda orternes inom det vidsträckt länet ekonomiska förhållanden under det år som flytt, kan ej vara möjligt; att lemna uppgift på för Sällskapet beaktansvärda fall, som inom dem inträffat, kan ej ske; att redogöra för utvecklingen i intellektuellt hänseende, inom de försilda kommunerna, kan ej ega rum. Det hade varit min affigt att söka fullständiga denna berättelse genom dessa årsberättelser, men blott från 3:ne gillen hafva sådana infommit. Semte det jag anser mig böra nämna, att dessa gillen äro Vite, Neder-Lule och Vajala, vågar jag uttala den förhoppningen att till ett annat år få emotie berättelser från samtliga gillen och detta så tidigt, att de kunna läggas till grund för den berättelse, som af mig eller, hvad som were mer i sin ordning, af Förvaltnings-utskottet skall till Sällskapet afgifvas. Ur berättelsen från Neder-Lule ville jag mig fristet att anföra följande, afbindande 2:ne brunnande nazor **Suhnseswasendet och Loufrogeriet**, (se denna längre fram intagna berättelse) och som utan tvifvel har sin motsvarighet i andra delar af länet.

Efter denna stildring, i hvilken så få ljuspunkter finnas, må det vara tillfredsställande att dröja vid det faktum att insättningarne uti länets sparbanker, hvilka för närvarande äro i en betydligt öfverstyra uttagen. Någon fullständig redogörelse hvarvet är jag icke för närvarande i tillfälle att lemna, men vet att i Neder-Kalix sparbank är omkring 50,000 Kronor mer insatt än uttaget, och att förhållandet i de öfriga sparbankerna är, om ej lika godt, dock mycket fördelaktigt, samt att den innestående behållningen i samtliga sparbankerna uppgår till mellan 6 och 700,000 Kronor. Detta förhållande ådaga-

lägger dock en stigande välmåga och bewisar att ej alla tanklöst bortkastat på intöp af öfverflödesartiklar och konsumera den lätt förtjenta penningen, samt att sparbanksintäktningen är efter år vinner öfadt förtroende hos befolkningen.

Det är derjemte glädjande att antecna, att folkskolan fortfarande erhållit kräftigt stöd af landstinget för sin fortättat utveckling, att nya skolhus byggats och äro under byggnad i stilda delar af länet och att skolan mer och mer synes börja inie, att det arbete wille jag säga, som sinnerhet wilar sig werksam och omhulande för de ungas uppfostran till wärdiga samhallsmedlemmar, är ett af det ädlaste och wigtigaste, samt att ingen uppoffring kan anses för stor, då det gäller detta höga mål.

Slutligen några ord om kommunikationsväsendet, hwilket icke kan anses vara frammande för Sällskapets verksamhet och emtante, då nya kommunikationsleders anordnande, nya vägars anläggning, hafva stort inflytande på befolkningens tillväxt och näringslivetets i spridning i allt vidare och vidare trektar. En väg är under anläggning, som, sårdig, skall sammanbinda Skellefteå med kusten, en annan, som skall förena en af kyrkbyarne i Torne lappmark med kusten och en tredje inom Neder- och Öfwer-Lule, som lättar samfärdseln inom delar af dessa kommuner. Förslag har debuterat till Kongl. Majt ingått om anslag för väganläggning från Arvidsjaur till Jörn, för att förbinda denna och Arjeplogs jorden med Skellefteå och denna sistnämnda jorden med Norge, genom de under byggnad warande fjellstugorna uti Arjeplogs. Mycken lifattighet rader i öfrigt inom alla delar af länet för astadkommande af nya och omläggning af gamla vägar, och statmakternas walwilja kommer otwifwelaktigt att betydligt tagas i anspråk, för bidrag till dessa vägbyggnader; men utom detta må ej lemnas omnämnt den rörelse och det jant intrie, som länets inu be gånge på astadkommande i en jant på atid af gånne sambinda mellan länet och nedergränsbynder, om den till slut adaglagga, att befolkningen har waken blif för fördelen och inser nödwändigheten af detta samfärdsmedel, för att kunna följa med och deltaga i det stora kulturarbetet i jembredd med rikets öfriga innebyggare.

Sällskapet saknar nu den sekreterare, som i 12 år på denna dag genom glänande och sakliga redogörelser för Sällskapets verksamhet från utalad grund uppmuntrat och bidrog till att dessa sammanträden were talrikt besöfta. Med

denna förmåga att fängsla och draga till sig åhörare förenade han ett lefwande intresse för allt det som låg inom Sällskapets verksamhetsfält och som kunde befördra Norrbottens utveckling, och är det med erkännande af den förlust, som Sällskapet och Utskottet lidit genom Telegrafkommisariern Cajani förflyttning från orten och under uttalande af dess förbindelse och tack för den tid, under hwilken han varit Sällskapets sekreterare och skattmästare, som jag avslutar denna redogörelse för det märkliga, som under det nyss tilländagångna året timat.

§ 4.

Upplästes Revisionsberättelsen (Bil. A) och deri gjorda anmärkningar genomgickes. Genom lemnade förklaringar och upplysningar förföllo de hufvudsakligaste anmärkningarne, dock skulle åtskilliga under räkenskapsåret inköpta inventariersedlar, såsom jernkamin, föras å inventariersedlars konto i stället för å omkostnads-konto.

Beträffande utgiftsposten, 1,000 kronor, premier till lärlingarne wid Åsna landtbruksskola, så skulle utgiften liksom hittills utgå, men dock verifimeras, hwad som derat utbetalts; hwarfter Förvaltnings-utskottet erhöi ansvarsfrihet för 1874 års räkenskaper och förvaltning.

§ 5.

Kostnaden, 850 kronor, för en slättermaskin, som af förre Sekreteraren orätteligen upptagits å Åsna landtbruksskolas räkenskaper, skulle derifrån utgå och i stället upptagas uti Hushållnings-sällskapets.

§ 6.

I Förvaltnings-utskottet invaldes Nämndemannen Nils Engwist i Björseby efter Konsul H. J. Sundström, som afsagt sig ledamotskapet samt Disponenten J. A. Wikström efter Kaptenen och Riddaren K. J. Grape, som aflidit, hwarjemte Guldsmeden J. E. Brandt, som war i tur att afgå, återwaldes. Wik-

ström och Brandt att qwarstå i 2 år och Engwist i ett år.

Till suppleanter utjågos Kaptenen och Riddaren R. Schouh samt Lärarverksadjunkten W. K. Holm.

§ 7.

Till revisorer för 1875 års räkenskaper waldes Lärarverksadjunkten D. M. Holm, Kamreraren G. A. Rydberg och Konsul H. J. Sundström.

§ 8.

Inwaldes till nya ledamöter i Sällskapet följande:

Piteå socken: Possessionaten Ernst Winroth å Lugnet, Hemmansegaren Olof Martlund i Sjulemark, Häradsskrifwaren K. Sandman å Kramnäs, Jägmästaren Laur Ruuth i Elfsbyn och Handlanden S. U. Ohman i Refnäs;

Neder-Kalix socken: Handlanden P. G. Schmaltz och N. P. Gunnarsson i Kyfkestaden, Bethållaren A. W. Bäckström derstädes, Sergeanten J. P. Higgström i Innanbåden, Possessionaten Otto Bergmark i Näsbyn och Hemmansegaren Johan Hennarwist i Sammelgården;

Neder-Luleå socken: Byggnästaren Johan Boman i Persön och Inspektoren G. Boman å Alltappen;

Luleå stad: Apotekaren N. Kant, Kapten Fr. Åberg, Löjtnant G. W. Löwenhjelm och Ingeniör D. B. Haglund.

§ 9.

Till ordförande i Neder-Luleå sockens Hushållsgille efter Herr Kyfkeherden J. A. Englund, som fransagt sig förtroendet, waldes Herr Kronofogden J. D. Gurtelius.

§ 10.

Beslöt att sommarmötet skulle hållas i Neder-Kalix, men öfwerlemnades tidens bestämmande derför till Förvaltningsutskottet.

§ 11.

Wid föredragning af komiténs för werldsutställningen i Filadelfia skrifwelse rörande 1876 års utställning

derstädes, beslöt Sällskapet, att föreläsningar borde göras inom länet för insamling af lämpliga utställningsföremål, såsom af sad, frön, strå m. m., samt uppdrog åt Förvaltningsutskottet att dermed taga befattning.

§ 12.

Upplästes en skrifvelse från komiténs för trädgårds-
alsters utställning i Upsala innevarande års höst och
besluts med anledning deraf, att ett bidrag af 150
kronor till premier skulle af Sällskapet medel få ut-
anordnas och skrifvelse derom till komitén aflämnas.

§ 13.

Inom Förvaltningsutskottet hade fråga uppstått
om ett lämpligare sätt än hittills för uppbörden af
Sällskapets årsavgifter, och hvilken fråga af Utskottet
hänfjötts till behandling vid detta möte. Vid före-
dragning af frågan yttrades olika åsikter inom Säll-
skapet. En del ledamöter föreslogo att uppbörden borde
ske genom kommunalnämndernas ordförande och en del
att Sällskapet hos kronofogdarne skulle anhålla att de
ville upptaga dessa avgifter i sammanhang med krono-
uppbörden. Då meningarne härutinnan ej kunde enas,
utlades votering, hvarvid följande, af Sällskapet god-
kända proposition framställdes:

Den som vill att årsavgifterna skola
uppbäras genom kronofogdarne, röstar ja,
den det ej vill, röstar nej; vinner nej
har Sällskapet beslutat att hos kommu-
nalnämndernes ordförande anhålla att de
ville dessa avgifter uppbära.

Vid företagen röstning blef antalet ja öfvervä-
gande, hvadan Sällskapet beslutat att söka träffa öfver-
enskommelse med kronofogdarne om uppbördens verk-
ställande i sammanhang med kronouppbörden mot den
ersättning som med dem kunde träffas.

§ 14.

Föredrogs Bestyrelsens för det fjortonde allmänna
Svenska landtbruksmötet skrifvelse rörande anhållan
om Hushållningsföreningens verksamma biträde derhän,
att sådana åtgärder måtte af Sällskapet vidtagas,
hvarigenom inom det område insamlades af anmäl-
ningar och afhandlandet till Bestyrelsen af utställnings-
föremål kan underlättas och befrämjas och sålunda det
med mötet afsedda mål i möjligaste mån måtte ernås; och
erhöll Förvaltningsutskottet uppdrag att gå denna Be-
styrelsens önskan till mötes och söka verka i det an-
gifna syftet.

Samma Bestyrelsens skrifvelse, om insändande före
den 15 instundande Maj till Bestyrelsen af förslag till
sådana frågor rörande landtbruket och dess binärningar,
som Sällskapet skulle önska så vid ifrågavarande möte
afhandlade, upplästes och besluts, att genom tillkännä-
gifvande i länets tidning uppmana alla de, som nit-
älska här för, att dyliga förslag till Förvaltningsutskottet
insända.

§ 15.

Agronomen Hr. Gederborgh skulle requireras för att
under September månad innevarande år inom länet
hålla föredrag samt tillhandaga dess innevarande med
råd och upplösningar rörande besöksföreläsning och mjölk-
hushållning.

§ 16.

Väckt förslag om revision af Sällskapets stadgar
bifölls och uppdrogs åt en komité bestående af tre per-
soner, att denna revision verkställa innan sommar-
mötet. Att uppdraget fullgöras utgöres: Herr Ord-
föranden jemte Förste Landtmätaren Nyström och Läro-
verksadjunkten B. Holm.

Sålunda skulle inventering af Sällskapets hand-
lingar verkställas och instrument deröfver upprättas så

det samma kunde inför sammarmötet framläggas. Här till utsågos Landskamreraren S. Aminéus och undersefnad, sekreterare.

§ 17.

För Sällskapet räknas skulle för innewarande år prenumereras å 100 exemplar af "Norrland och dess framtid", 25 exemplar af Arrhenii Landbrukskalender och 25 exemplar af "Tidskrift för skogshushållning".

§ 18.

Upplästes Herr Agrenomen S. Magnéts berättelse (Bil. 6) öfver hällen besigtning å egendemen Aminne uti Öfver-Luleå socken, hwarefter beslöts, att ett årligt anslag under 5 år af 200 kronor, för inföp af artificiella gödningsämnen, skulle bewiljas.

§ 19.

Till inspektörer öfver Aminne mönsterfarm utsågos Raptanen och Middaren G. D. Bergman samt Förwaltaren W. Hjertzberg, hvilka härfor skulle tillhandahållas affskrifter af såväl kontraktet med Arrendatorn Sandstedt, som af Agrenomen Magnéts härforut åberopade berättelse.

§ 20.

De till diskussion framställda frågorna blefvo nu behandlade:

1:sta frågan. Skilket inslytande har den på de sista åren inträffade stegringen å arbetspriset utöfwat på landtmannanariingar och om intet waraktigt prisfall å arbeidskraft ar att emotse, hvilka åtgärder kunna från jordbrukarens sida widtagas, på det han ändock må kunna med fordel bedrifa sin näring?

Herr Nyström anfåg att för närwarande wore erfarenheten härutiinnan så ringa och desutom för så tillstådes af de verkliga jordbrukarne, hwarfor han yrkade frågans hänstjundande till sammarmötet.

Herr Wikström: För denna frågas beswarande har jag tänkt mig att giffrer skulle tala tydligast, om samedelit lyctades uppställa en kalkyl, wissande en jämförelse imellan förut warande normala förhållanden och de derpå inträffade oronligare i afseende på högt uppdrijsna arbetslöner, och hwad inslytande denna öfvergång utöfwat på jordbruket.

Kalkyl för 1874

En slutig Karl, som egnat sig åt det mest inbringande arbetet, nemligen stogsafverknig, har med hått funnat förtjena 10 kr. pr dag under 4 månader af året, hwarje månad räknad till 20 arbetsdagar 80 dagar å 10 kr. 800:

Den förutnämnde arbetaren, som begagnat sig at det gynn-samma tillfallet, antages wara jordbrukare och ega ett hemman af den storle, som wanligast har i eiten förekommer, wid hwilket södas 10 fer och en häst, och till hwilkas underhåll i första rummet eiferdras 300 lispund stogsö per to och 600 dte wallhö för hästen, som beraknas festa i bergningsfösta och hemförmig från ladeina, nemligen:

3,000 lisp. stogsö å 25 öre	750:
600 " wallhö å 9 "	54:

Ar. 804:

Många omständigheter inwerka på bergningsfösta och ett medelpris är derfor swart att finna, men för priset på wallhöets bergning ligger till grund en mig tillhandakommen uppgift på bergningsfösta wid Melderstein och Switafers, på hwilka ställen stettermastinen begagnats, och hwilken derfore bör wara swarare för lagt än för högt beräknad.

För att göra kalkylen så enkel som möjligt har jag utelutit allt jadesbruk som wid ett sådant hemman som det här anförda kan iragakomma, dels derfore att detta estast ar obetydligt och stetes af husfallet utan tillhjelp af legdt folk, dels medan det ej skulle inwerka på frågans lösning om det i beräkningen ingick.

Kalkyl för 1872—1873.

Under antagande att arbetet stigit så i värde att det under dessa år gällde blott en tredjedel af hwad som under 1874 fordrades och betaltes, så utfaller kalkylen för dessa år på följande sätt för samma hemman, neml.:

Credit.

Arbetsförtienst $\frac{1}{3}$ del af 800 kr.	266: 67
--	---------

Debet.

3,000 lisp. stogsö å 8,33 öre	250:
600 " wallhö å 0,3 "	18: — 268:

Det framgår af båda dessa anförda exempel att jordbrukarne genom sina vinterförtjenster varit i stand att betala sig utvägar för sina nödvändigaste utbetalningar, men att han ej fått mer öfver under året med den högre arbetslönen, än under det med den lägre. Men låtem oss genom en tredje saktul tillie em han ej på något fördelaktigare sätt kan hämta gagn af de lyckliga konjunktumförhållanden. Hans spekulativt vänder sig åt det hållet att skaffa sig tre hästar i stället för en, som han tänker använda i skogsförädlarne, och att i stället indraga på sin ladugård. Räknelen 3 visar då:

CREDIT	
3 hästar à 80 dagar	240 dagar à 10 fr. . . . 2,400:
DEBIT	
Bergningstestnad enligt M. 1	804:
2:ne diängar, som föra de två tillkomna hästarne - 160 dagar à 5 fr.	800:
Minsta afkastning af 4 fer, hvarmed ladugården måste medrättas för att kunna betala de 2 tillkomna hästarnes åt de 2 tillkomna hästarnes à 100 fr.	400:
Ullan ut på 1,200 lisp. ullbo, som måste an- stippas af de 2 tillkomna hästföreturen, och 1,200 lisp. skogshö, som förut kunde användas af de 4 ferna, à 25 öre	300:

Ar. 2,304: -

På papperet visar den fjärde kalkulen ett något bättre resultat till förmån för det så kallade goda året, hwaremot de tvänne föregående ställa sig jemförelsevis nära nog lika, så att i den men inkonisterna höjt sig, hafva utgifterna följt med. Om det är obestrifligt att de riskliga arbetstillfällena och de i följd deraf högt uppgjagade arbetslönerna i många riktningar verkat gynsam och berdt bidra till förbättrande af arbetarens ekonomiska ställning, så afser dock den föreliggande frågan endast huru dessa höga arbetspriser inverkat på ertens jordbruk och som, enligt min åsigt, både genom det dyra arbetet och bristen på arbetskrafter tillskyndats så väsentliga rubbningar, att det under sådana fortädda förhållanden icke kan upparbetas till någon starkare utveckling utan måste snarare stunda tillbaka. Utträdas reflexionerna ytterligare i afseende på följderna af de så lätt tillgängliga och höga arbetsförtjensterna, så visar sig snart huru lätt den, som kommer att röra sig med, efter hans förhållanden, stora summor, och som på förhand ej gjort sig fundera beräkningar — föreställer sig att han kommit i besittning af ett stort öfverflott, hvar-

med han icke behöfver hushålla så nog. Hwa behöfver upptä och ipariambeten blir icke lika nödvändig jem förr, hwaretore det hushållas ej så som förut, hvarken med arbetstiden eller med det husliga lifvet. På detta sätt smälter det i. l. öfverflottet ihop så att när sommaren kommer finnes ej mycket kvar, och när flotten skall verkställas och dertill legas arbetsförl, som fördrå höga dagslöner, så är kassan knapp och arbetet anses bli dyrare än att det lönar sig. Skörden blir att någon del af fletterängen blir öfvergåd. Kreatursantalet måste hvarigenom minskas och jordbruket lider. Årlandet att begagna de öppnade tillfällena till arbetsförtjenster på elika ball blir, snart jagdt, en wurm, och jorden, som ej strax betalar igen arbetet, men kräver en huld omvårdnad afwen om vintern. — blir försummad.

Hvarje jordbrukare inier nödvändigheten att till sitt försägaande ega lagstaddt fört, emedan sådd och skörd måste försättas på bestämde tider, men huru erhålla sådant när den förut tjänande yngre manliga befolkningen nu kan göra sig fri från twanget af en lagstaddt tjänst och har mångfaldiga utvägar för sin utkomst? Om och jordbrukaren skulle söka att tävla med andra industrier och betala hwad dessa anie sig kunna gifwa, så måste han dock förbehålla sig att på bestämde tider kunna parafna arbetskrafterna, emedan han i annat fall ej kan draga fullständig nytta af desamma; men då det ligger i den menstliga naturen ett strafwande till frihet och öfverende, så faller det sig helt naturligt, att arbetaren håldre begagnar tillfallet att egna sig åt sådana ijsjelliattningar, till hwilka han kan komma och gå när han behagar, och för hwilka han får sin kontanta och riskiga betalning, än att binda sig wid en lågd tjänst, den der ej bewiljar samma företrädesrättigheter. Jordbrukaren blir imellertid rädlös; ty det fattas honom self för jordbrukets stötet och de stegrade arbetslönerna blifwa anledning till — jordbrukets frattgang.

Beträffande frågans sednare del huru detta stadliga inflytande på jordbruket, som jag i förhet antydt, skall kunna förekommas, så torde för närvarande ej finnas annat medel än se framtiden an, som wäl på ett eller annat sätt återställer den rubbade jemwigten, ty alldeles under kan ändå alldrig modernaringen gå.

Herr Schongh: Utan att nu vara beredd på att framlägga några kalkyler och utan personlig erfarenhet i landbruketsförhållanden, synes mig dock swaret på den upptädda frågan bära uttalla något annerlunda, än hwad de föregående arade talarena antydt.

Nå wata, att arbetsbiträde står jordbrukaren dyrtare nu, än för ett par år sedan, denna elagenhet kompenserad dock, enligt min tanke, dels derigenom att priset på de artiklar han från sitt hemman kan afytta stigit i minst lika proportion, dels derigenom att han nu får wida mera betalt för det arbete, som han utan förtäring för sitt jordbruk kan af stegbruket wärfställa. De böga arbetsbiträdena hafwa redan varit i landet medfört det framsteg, att stetter och skördemaskiner börjat användas, hwarigenom mycket arbetskraft beparats. Detta steg framåt i den rätta riktningen kommer otvifvelaktigt att afsejas af andra. För att lätt kunna tillgredaga stettermaskinernas arbetskraft blir det nödwardigt att afsejma tälten och minska de öppna ditenas antal, då steget till täckningens införande icke är långt. Om åsven arbetskraftens dyrtet skulle leda dertill, att stegemurarna ej längre kunde arbeta, lei jag för min del deruti ingen olycka. Enligt den förregående talarens kalkyl är beqvingsfestnaden för iadant hö 25 ore pr 20 stälp, då det wida wärdetare wallbøet beqwas för 9 öre. Detta förhållande synes mig endast leda till ett resultat: mynnens utdeltning och eeling. Det wore sanneligen ingen illa anseend utgift, då man derigenom kan få ej blott mera hö, utan åsven kraftigare och billigare. Den af stegeförslerna framfallande starka efterfrågan och böga pris på hö synes mig åsven leda till detta resultat — och nödige medel tror jag icke saknas.

Allmogen är nu i allmänhet ej blott skuldfri, utan har åsven penningar depenerade i våra banker.

Min åsigt är dertfore, att jordbruket i Norrbotten nu lemnar lika god behållning, som under de tider, då arbetslönen war wida lägre, och jag inter ej hurn det kan wara annorlunda, då ostridigt landbrukets produkter, med undantag af spannmål, stigit minst lika mycket, som arbetslönerna och då landbrukaren derjemte nu har tillgång på tillräckligt och billigt kapital.

Att jordbruket nu befinner sig i en bytningstid, hwaris följd för en och annan mindre förtäntsam kan blifwa iwarat, medgifwes gerna, men det förhåller sig med jordbruket, som med all annan industri: under wäntliga goda tider går den sin jemna gång och bögt så lätta på nödwardigheten att mæra de förbättringar, som are möjliga, det har sig ändock; men när antingen efterfrågan minskas, eller produktionsfestnaden ökas, hwilka bada omständigheter hafwa förminskad nettobehållning till följd, då framfaller sig med nödwardighetsens twang seidran på förbättringar, som antingen ned-

bringa produktionsfestnaden eller med användande af samma festnad, öka produktionen. Det är till en iadan punkt som landbrukaren i landet nu kommit.

För min del skulle jag anse för en stor olycka och ej minst för landbruket — om ett betydligare och waraktigt prisfall på arbetarkraft nu skulle inträda.

Sedan, på Herr Ordförandens hemställan diskussionen ansetts slutad besluts att frågan åter skulle urytagas för behandling wid sammarmotet.

2:dra frågan. Den afigten har blifwit uttalad, att ragen i Norrbotten gifwer sakrare aflastning än kornet. Då mißwärt inträffar utfaller dock ofta skörden af det forra sadeslaget sämre än af det sednare. Ligger orsaken dertill i det sakt på hwilket rågodningen i allmänhet bedrifwes?

Herr Englund: Ett obestridligt faktum är att rågsörden bitills lemnat ringare aflastning än kornet åtminstone inom Neder-Luleå liden, kunde ej förklara orsaken härtill, aldrabelt då rågen tal starkare kola än kornet.

Herr Fogelmark: Som jag nu under en längre följd af år kan anse hafwa gått i ertarenhetens skola beträffande rågodningen, kan jag ej gerna wara stum under tankentbytena rörande denna wert, men emedan det ligger utem möjlighetsens gräns för mig att förena fortbet med fullständighet wid utiagandet af mina tankar i ämnet, så måste jag på förband utbedja mig ett godhetsfullt öfwerseende med widlyftigheterna. Jag öfwerseer derjemte förutwäta att spären af den goda wiljan att gagna i nagen mån utjemmar mitt andtagandes brister.

Att böstragen i Norrbotten lemnar både sakrare och ymnigare aflastning än kornet är en min wid flere förregående tilltallen framfallna tanke. Förutwäta att afseu blifwit behörigen beredd och afslafad samt iadden wärfstald i rättan tid (har före medlet af Juli), är det min bestämde öfwerlygelse, att Norrbotten ej ser närwarande eget nagen så talig, sakram och gifwande spannemålowert som des besträg. — Med denna förmedan började jag för öfwer 9 år sedan min landmannawerksamhet hastades, och, som detta sadeslag, kalladt senpunktmerne under denna tidrymd warit lätt emwerlande, annu aldrig hwiligt mig, har denna förmedan numera öfwer-gatt till wißbet. Rågen har alltid lemnat mig en nöjaktig skörd, åsven när kornet under första åren af min bärware, dels för ofullständig afslafning, dels af brist på nederbörd och

dels tillfölje af kall sommar med ishy åtföljande tidiga natt-
fröster, slagit mer eller mindre fel. — Med stöd af dessa er-
farenheter må ingen förtänka att mitt förtroende till ragia-
dets stora betydelse för denna ort blifwit alltmära och till den
grad stadgaadt, att jag, tvertemot ertens bruk, från mina fjd-
landtare nyodlingstrakter, derifrån alltid endast en sådesgröda
före deras igentläggning till grästägt hemtas, utslutit all tanta
på kornjudd och i des ställe, efter det nybrutna fältets afdis-
ning och swarthrädning under ett par somrar samt begöds-
ling, derå användt böstråg såsom skyddswert af den spåda
gräsbredden — en fullmånhet den jag tillråder litet hwar
härstädes att åtminstone i smått försöka, såsom warande all-
tid billigare, emedan den här i Nerrbotten behöfliga utjädes-
mängden (högst 2 kub.-fet pr geometriskt tld) är så obetydlig,
och afwen tanste sakrare. Jag har åtminstone aldrig haft
anledning angå tillämpningen af denna nya method.

Allt, da miswert inträffar, skörden af råg ofta utfaller sämre
än af korn, är en obestriddlig sanning. Det-medgifwes willigt,
att finen rag är både mera hårdtrofsad, ierdeles der den in-
gamla tröskwagnen användes, och sämre till brödsöda än finet
korn. Dock, än en gang, sådd i rättan tid, äro des ar, när
frostnätterne infalla, i allmänhet bättre matade, hwarjemte
de, såsom warande af ett längre strå högre uppburna öfwer
marken, bora anses bättre skyddade mot angrepp af den när-
mare jorดยtan fryvande kölden, än det fertwertare, oftast lig-
gande kornet. — Wara wänligen terra ofta falla warar tyckas
ej heller utöfwa något mehlugt inslytande på det då redan
betydligt försigtigerna rågfältet, under det att de spåda, da
sambända nyb uppkomma, kornplanterna förte ett ganska tröst-
lost, miswertbebadande utseende. De behöfwa jorbarligen regn
— regnet uteblifwer; de behöfwa värme — kallblaffen fort-
far. Kornakern astyuar allt mer och mer, medan rågäfern
samtidigt tilltager i fredigbet.

Derföre stulle, utan twifwel, farhågorna för miswertet,
orsakade af torra eller frost i betydlig mån motwertas, om
den nerrbottnisse landtmannen, medelst en widträdare råg-
odling, beredde sig tillfälle att dela sina sfördesförhoppningar
emellan de tvenne sådeslagen böstragen och kornet, hwilka å
hematrarne borde tagas i emwerling med hwarandra, i stället
för att, såsom nu, wara försatt i ett wanfligt bewende af sförde-
resultatet efter blott ett enda såde. Instötes så, emellan oesja
balmjåden, bladwerten potatis, då komme ett oflanderligt werel-
bruk i full gång och derigenom återjorden fruga hemmet för-
delad i fyra ungefärligen lika stora delar, af hwilka en i sin

tur alligen swarthräddes, under det att af de öfrige en åter-
del samma ar lemnade råg, en annan del potatis och den
tredje af de besädda delarne korn. — Kördelarne af ett sadant
brutningsfält blefwe: att jorden, mera skenad genom den
hwar 4:de år återkommande trädningen, kunde, bättre be-
betad, hållas egriäsfri; att den tarfwade mindre gödiel, hwar-
igenom och nyodlingarnes widd kunde öfas, och slutligen att
den, just genom denna emwerling, lemnade både högre od-
sårare astattning i sådan spännemal som mera tungde på
wagen, än hwad nu är händelsen.

Men, emedan en förständig och wäl utförd afdisning är
första willeret för all förbättring i jordbrukswäg, så kan ej
heller en dylik wertcirculation, med hopp om framgång, till
lämpas, förrän afdisningen blir sådan den bör wara.

Alla våra odlade wexter, de bättre gräsflagen ej ens un-
dantagne men ragen isynnerhet, fordra, för sin bättre trefnad,
en mera fullständigt afdisad jord än war nuwarande. Det
lilla, som i den wägen under sednare åren omedelbartligen
blifwit åtgjort, har redan påwistat riktigheten af denna åsigt
genom öwäntadt goda resultat, men det wäntar på sin full-
komning. Om landtmannen derföre medelst 3 sets djupa
diken twärsöfwer återfältets öfre ända, wille hindra det un-
derjerdista wattenet att från högre liiggande trakter intränga
uti återns als, ur hwilken werttrötterne hemta den huswub-
saktliga näringen samt medelst diken längs fältets sieder bert-
leda detta sålunda afsturna watten; wille han derjemte inuti
akern, der behöfwer så påfallar, anlägga andra smärre diken
längs fältets sluttning hwilka skulle hafwa för ändamal att
fullkomligt aflågsna bottenjoran — da erhöile han deretter
till medhjelpare i sina jordbruksbestyr en slitig dagewerkare,
tjenande utan både kost och lön, men det oastadt tillstydande
honem, medelst en påstondad förwittring af och en stegrad
wärmegrad uti alswen, både en ster bejparing af gödselämnen
samt sakrare och friskare sförbar af alla slag. Den werk-
samme bundsförwandt, som sådan krafftig werkan måttar åstad-
temma, har man gifwit benämningen lust. Guttills förbuedd
och derföre ringastad, har han warit af bottenjoran i det när-
maste utestånad från alswen och har tillfölje deraf warit nä-
stan utandjatt att utöfwa sitt wälgörande inslytande å åter-
jordens mineralämnen medelst deras junderdelning till wertfoda.

Åf obeståndskap med denna jorwnens wisa inattning och
denna lustens öwänderliga egenkap, har allmanbeten hittills
kost att på en annan, men kostgjord och ofsjaktligen mycket
dyrbare, wäg, nemligen medelst gödsling, som, för att kunna

wara werksam, måst vara öfwerdrifwen. framfallande otwan-
 jagde för wertliswet nödwändige witteren, jordwärmen och
 jordsörwittringen. På detta konstlade sätt bar man wisser-
 ligen lyckats åstadkomma ett frodwestt sätt men odja dera ett
 liggande strå med rostigt ar och sjaderlätt kända. — Åttets
 frodighet härleder sig af den öfwerflödande gödselmängden
 och stracts weffet samt arets ströplighet fran den alltför ringa
 mängd mineralamnen, samma gödel funnat och bunnit be-
 reda till wertsöda, jerdeles om denna tillgang förut blifwit
 förminskad derigenom att samma wert cultiverats flere ar å
 rad på samma aker

Emedan allmänheten hyser den föreställningen att full-
 ständig afslutning är stadlig under tortar och tror att jorden
 bör hallas fullig — såf samma hwarifrån denna fullighet
 härleder sig — har den, medelst en dels alltför sparjam dels
 alltför grund afslutning, trott sig motverka ett sadant tortars
 menliga följer, så mycket heldre som ej blott mycken jord
 till utan äfwen mycket arbete med slutningen derigenom inbe-
 sparats. — Men här möter det förballandet att endast den full-
 tigheten, som, under form af regn eller dagg, nedfaller å jerd-
 ytan ar — såsom warande bemängd med lustens för wert-
 titet warande ämnen — nyttig och nödwändig för werterne.
 Under det att detta watten nedsjunker i asfwen qwarlemnar
 det uti jorden på denna sin wäg alla dessa ämnen. Salunda
 nedkommet uti asfwen, är det rent och lyligt samt såsom drve-
 teswatten gagneligt för djuriket men både öfwerflödigt och,
 för sin feldalstrande egenstap, rent af skadligt för wertliswet.
 Det är således detta renade, lyliga, underjerdista watten (bet-
 tenshyran), som alltid afstänger lustens tillträde och derigenom
 hindrar asfwens både sörwittring och uppvärming, hwilket
 afslutningen har till uppgift att dels afhålla dels aflägsna
 ifran fallet.

Om man under ett tortår är i tillfälle att påakta och
 jemföra wertförhållanderne å ett wal med dem å ett antingen
 ofullständigt eller of alldeles icke afslutadt sätt, torde man
 finna den besynnerligheten, att det förra står sig rätt godt,
 under det att, å det sistnämnda, plantorna, midt uti öfwer-
 flödet på fullighet, synbarligen lida af törst. Sådant fallar
 man här isbränna, men orsaken till detta fenomen är den,
 att, när wertroten å sistnämnde sätt uti asfwen möter botten-
 hyran, genomtränger han ej utan undwiser den samma, löper
 ut åt sidorna och tvingas sålunda att på langre afstånd
 taga reda på de näringsamnen, som han till wertens under-
 hall är bestämmd att uppbemta. Strå- och lårubildningen måste

under detta rorens söfande efter söda stå stilla eller, såsom man
 säger, i tnut. Rosten ökar härigenom sin längd onödigt, och
 detta på hela wertens betesnad. När sedan ändtligen gyn-
 samma wäderleksförhållander inträda för wertligheten då är
 måhända bästa wertperioden förbi, samt sellusjet afwenjem da-
 garnes längd i aftagaude. Hösten nalkas och bottenhyran, at-
 tydande naturlagarne, uppstiger alltmera emot jerdytan, der-
 under afstylande den samma och fallet börjar omhöljas af falla
 nattöfen. Rosten är nu fullrustad och färdig att med sin skarpa
 tie å den sent och flent matade akern, falla den egentliga för-
 demannen uti embetet. — När deremot wertroten, efterd af
 dylligt wattenhinder, skjuta rätt ned, blir han aldrig så lang
 och behöfwer icke vara det heller, emedan han ända, och detta
 på genaste wägen, finner näringen åt plantan, hwars tillwert
 sålunda kan fortgå utan afbrott. Han nedtränger derjente
 alltid djupare och blir derigenom bättre skyddad emot tortan
 an den wertret, som, medelst utbredning af siderna måste
 hemta denna näring närmare den teira jerdytan.

Härmed vill jag icke endast hafwa antydtt att rågodlin-
 gen inom Norrbotten ännu bedrifwes på ett försumligt sätt
 utan äfwen hafwa angifwit ett, efter min afigt, ändamåls-
 enligare och hwarigenom såsom jag tror, odlingen af denna
 wert städse skulle frönas med större framgång. Att man
 emellertid tillswidare, d. w. s. så länge rågsfältets värde är
 till den grad understattat att, såsom exempel, t. o. m. win-
 tertörwägar och gangstigar utan betänksande anläggas och be-
 gagnas öfwer de nyssade rågsfältarne — att man så länge,
 tanste ännu något årtionde, blifwer, beträffande såväl slutning-
 gens som rågodlingens wiigt och värde, en försäffwes manande
 rest för slutna tiden, ar me en sann titt; men den tidpunk-
 ten nalkas allt närmare, då äfwen Norrbotten, inryckt i waru-
 utbytenas strömsåra, derigenom lockats att å sin ypperliga
 jerd framallstra spannemal ej blott för fyllande af det egna
 behöfwer utan äfwen till utförjel åt ydligare orter. Det nu
 tillbakafatta stjutbarnet, den Norrbottenska tuf-rågen, hwars
 godhet såsom utjade obestridligen öfwerträffar de finsta rag-
 slagen, kommer nog äfwen i sin hembygd, om ej förr, åtmin-
 stene da till bedere, nu kan såsom odlad i större mängd, ar
 nu, bunnit för sin ferst fligbet såsom utjade hafwa en efter-
 ett produkt i den wenska spannemalmarknaden. Man kan
 derjente wara förwispad att denna framtidsbegynn öfwerfår
 till wertlighet, när jemwägarne bunnit tillräta wara atlagna
 bygder ej blott tillräckligt med armar för att i wara stantliga
 nu feldalstrande för såset liggande ypperliga odlingsstrakter

bryta nya bygder utan äfwen mera fördomsfria minnar, de der icke tillräfna rågen såsom last des egenkap att — "mätta så hasteliga fort".

Herr **Wifstrom**: Ålera stäl torde förefinnas hwarjere ragen här i landet oftare mislukas än kernet, hwaribland jag anser följande vara det husvundsjattligaste:

1:o. Att rågen för att lyckas fordrar en fullständigare asdfitning än hwad i allmänhet föregår sadden.

2:o. Träda eller hwilad jord.

3:o. En högre medeltemperatur, än mera allmänt kan väräfnas wid dessa nordliga latituder, för att upphinna sin fulla utveckling och mögnad.

Kernet skulle wäl och, gynnadt af dessa uppräfnade fordringar för rågsädet, lemna mer i skäppan än det nu gör, men torde dock lättare kunna umbära en högre kultur för att ej slå lita mycket felt som rågen, emedan ett wårjåde är icke så mycket beroende utaf asdfitning som ett höstjåde, hwilket har att stå imot både nederbörden om hösten och juösmåttningen om wåren. För att nu icke tala om grunddfitning, såsom mycket dyrbar och möjligen mindre nödwändig, der jorden anies vara mycket genomsläpplig och talen är djup och sitter länge qwar om wåren, så kan likwäl ett rågsfält, som icke helt och hållet öfwerlemnas åt slumpen, ej undwara aflepps- och laggditen samt wattenfärer, hwilka jednare bortleda ytwattnet, som under starka juöwintrar måste blifwa högst betydligt när wåren kommer, och då en noggrann tillsyn är högst behöflig, ja att wattenfärerna hållas öppna och wattnet hindras stadna och skada säden.

Om, såsom förut nämndt, rågen icke lemnar utfigt för en god afkastning, så framt den ej blifwit sådd i trädad jord, ja har kernet deremot i detta afseende mindre anspråk, emedan det werer, som man säger, halm i halm, blott det får gödsel. Såsom det här brukas att föra ut gödseln strax före sadden och sedan så kernet i denna nygödsel, händer wäl understundom att skördarne blifwa sparsamma och komma i täflan med ogräset, hålft om ej ogräset får sticka upp och med harswen ryckas upp innan sadden sfer. Bättre wore det att gödseln fördes ut om hösten på det tillämnade kornsfältet och da nedplöjdes, samt att sedan på wåren fältet omplöjdes något djupare, så att gödseln kom närmare ytan. Härigenom skulle winnas den stora fördelen att kernet mögnade tidigare, emedan sådd i nygödsel befordrar halmwerten men förjenar fröbildningen. Nog kan det synas som det skulle vara förenadt med

bättre berättning att emellanåt gifwa jorden en träda för att renja den från ogräs; men da aterarealerna i allmänhet äro små, anse jordbruket sig ej hafwa råd att uppoffra någon jord för trädan. At landbruket böcker har jag sett att kernet ej ställ behöfwa mer än 1,200 wärmeograder för sin mögnad och deremot rag behöfwer 2,000 wärmeograder. Wånne man ej baruti kan finna orsaken till att kornjådet blifwit så allmänt odladt i de nördligare klimaten och der ajerts till hutnudsåde?

Junnan rågsådet kan odlas med lita framgång som kornjådet torde så förutståttas att landet blir mer uppodlat. Klimatet förbättradt och jordens kultur böjd

Herr **Myström** anlag att Fogelmarks uttande bore i pretotellet intagas såsom swar å frågan

Herr **Hjortzberg** som äfwen förloft rågwärt anlag att, om ragen las i rätt tid blir wärtligheten deraf lita god och bra som för annat såde äfwen som att rågen är lita hårdig som kernet. Har funnit sig bekwiten om kornstörden men iallan gatt miste om gånsta rik rågsförd

Samfundet uttalade härester, på Herr Ordförandens framställning, att Herr Fogelmarks anförande skulle anses såsom swar på frågan.

3:dje frågan. Hwad erfarenhet har under senare åren wunnits med artificiella gödningsämnen användning å olifa jordmåner samt for olifa säden?

Herr **Fogelmark** anlag att inget annat gödningsämne har sådan kraft att frambringa wårten som det ifrågakommande

Herr **Wifstrom**: Lättheten att erhålla artificiella gödningsämnen, som på jednare är blifwit jordbrukaren beredd genom en mangd superfosfatfabrikers anläggande både inom och utom landet och som för ett jemförellewis billigt pris tunnast köpas, har etwifwelaktigt lemnat ett stort bidrag till höjande af jordens fruktbarhet. Genom comparativa förloft har utiönts att det wäl lönat sig att gifwa sådana fält, hwilka indelade till cirkulationsbruk ej warit i tur att få gödning förr än om ett och annat år, en extra gödning med superfosfat eller annat artificiellt gödningsämne af de mångfaldiga i handeln nu förekommande, och att den deraf tillökade skörden på första året återbetalt belä kapitalet, som utlagts för gödselämnet, och dertill en god ranta.

Har i erten kan det wäl mera iallan ifrågakomma att begagna de artificiella gödningsämnen annat än till öfwer-

gödning af gräswallar, och som bör wäl betala sig om man lyckas genom någon wälfärdig firma eller fabrik förskaffa sig en pålitlig wara. Stockholms Superfosfat-Fabriks artificiella gödningsämnen, hwarå kontrollanalyser kunna kostnadsfritt erhållas af Professor Bergstrand och hwaraf kan requireras den sort, som bäst lämpar sig efter jordens beskaffenhet och för odling af foderwexter, rostnatter eller sådeswexter, jernas rörtjenta förtjende, och skola wäl så småningom ur handeln aflägsna sådana utländska gödjelsfabrikater, till hwilka ej utan stål funnits anledning fatta misstroende.

Beräknaast torde de artificiella gödningsämnena wisa sig i förening med animaliskt gödjel och i blandning dermed frambringa waraktigare werkan.

Endare anses de flesta artificiella gödningsämnena blott werta på en skörd, och mången är afwen af den mening, att de, genom sin förmåga att hastigt upplösa och för wexterne göra tillgängliga i jorden besintliga näringsämnen, utsluga återjorden om de för ofta återkomma, hwarför är nödwändigt att i den mån fruktbarheten börjar aftaga ersätta jorden med trädgödjel. Det är ju emellertid alltid ett sätt att genom den produktionskraft, som de artificiella gödningsämnena framkalla, förskaffa sig materialier till en ökad trädgödning.

På framställning af Herr Ordföranden beslöts, att diskussionen, jemte Herr Fogelmarks afgifna berättelse till Landtbruks-akademien, skulle intagas i protokollet och anses såsom svar på den framställda frågan.

Som någon ny fråga icke wäcktes blef härefter sammanträdet af Herr Ordföranden upplöst, och framförde Herr v. Ordföranden Sällskapets tacksamhet för den öwäld och reda med hwilken förhandlingarne blifwit ledda af Herr Ordföranden.

In fidem

F. Waldenström.

Justeradt

H. A. Widmark

(Bil. A).

Undertecknade, utsedde revisorer, hafwa reviderat Hushållnings-sällskapets räkenskaper för år 1874 samt så härmed afgifwa följande berättelse:

Wid aranskuingen af de räkenskaperna åtsjöljande verifikater bemärkes:

att af 33 ledamöter i Luleå stad, twenne uraktlatit erlagga årsafgifter;

af 9 i Ånå 4;

af 63 i Neder-Luleå 50, och

af 61 i Öfwer-Luleå 53;

hwarförutom ingen årsafgift blifwit redowisad från Öfwer-Kalix, Haparanda stad och Neder-Torneå socken, Carl Gustafs socken, Indasjärwi, Sockmed och Gellwara. Deremot alla medlemmar i Neder-Kalix till ett antal af 41 erlagt sina årsafgifter och likaledes alla medlemmar i Årjepleng, Piteå stad och socken samt Pajala och Enontekiö.

Åtskilliga under året inköpta inventarieperiedlar såsom en jernkamin och diverse hytweljer m. m. hafwa blifwit afförda under omkostnads-konto, men hade efter revisorerens förmenande bort upptagas till framtida redowisning under inventarieperiedlars konto.

Till S. G. Lundmark är för underwisning i slöjd såsom förskott utbetalde 90 kronor, hwaröfwer någon redowisning icke finnes räkenskapen bilagd.

Enär wi icke haft tillgång till Förwaltnings-utskottets protokoller kunna wi icke bedömma besogenheten af de utaf Sekreteraren uppburne 50 kronor för ordnandet af statistiska uppgifter afwenjem af erhållne 500 kronor för fullnad i hans arwede under 12 år, hwarförutom på samma grund anmärkes en utgiftspost å 30 kronor för j. t. Ombudsmötet i Stockholm samt utgifne 300 kronor till Arrendatern af Aminne mönster-farm och till Doktor Björkman lemnade 33 kronor 58 öre postporto för inlättningar i lifränteanstalten.

Verifikater till följande utgiftsposter saknas, neml.:

å premier för utställda prisbelönta föremål wid sommar-mötet i Gamla staden afwenjem å premier till lärlingarne wid Ålwa Landtbrukskola å 1,000 kronor.

Arvodet, rese- och fraktkontostofnaderna m. m. till Herr Bondén anse revisörerna bort aföras under huslöjens konto i stället för å omkostnads-konto.

I öfrigt befinnes räkenskaper vara rätt förde och avslutad, samt balanseras sällskapets ställning sålunda:

Tillgångar:

Aswa Landbrukskola, aktie-konto	10,000: —
" Dito löpande räkning	2,052: 11
Minne mönsterfarm	8,216: 40
J. S. Sandstedt	3,618: 70
H. S. S.	950: 80
Arb. t. n.	30: 12
Inventarie-konto	750: —
Summa	25,653: 40

Skulder:

Till Thmsjellsta fonden	1,700: —
huslöjens konto	827: 75
" landingsanslagets konto	172: 38
" kapital-konto, för stillnaden	22 885: 27
Summa	25,653: 40

Gulea den 27 Januari 1873.

D. M. Holm.

H. S. Sundström.

(Bil. B).

Till Kongl. Landbruks-Akademien's Förvaltnings-Komité!

Härmedelst får jag äran öfverlemnna min värdsamma berättelse öfver förhållandena vid Norrbottens läns landbrukskola å Aswa under det tillståndslupna året 1874.

Emedan landbrukskolans Styrelse, hösten 1873, fann det förenligt med skolans fördel att härifrån, tillika med dem som voro i tur att åfå, ställa de uti min förra årsberättelse såsom afvitne omformade och i moraliskt hänseende underlagne, tre nio ynglingarne, på det ej deras dåliga exempel måtte vinna härd och fertplantning vid skolan — så erhöåll Landbrukskolan genom denna nödvändiga och välbetänkta åtgärd, hvilken synbarligen redan varit önskwärda frukter, en helt och hållet ny uppsättning af lärningar. Emellertid är det att förmoda, det antingen detta radikala jätt verkade något

afsträffande eller och att de, då till ytterlighet stegrade skogs-förtjensterne, utöfwade sina oemotståndliga lockelser, alldeles utom hela antalet då ingångne läringsansöknningar endast uppgick till två.

Detta fatala ansöknings, i förening med obehagligheterna 1873, bragte mig derföre då på den tanken, att vidare anslag till en landbrukskola inom Norrbotten nu were en gagnlös statsutgift, som borde inbesparas. Dertör wachte jag och, wid länets Kongl. Hushållnings-sällskaps allmänna vinteramman tråde den 28 Januari förliden ar, förslag om Skolans upp-lösning med det årets utgång, waktadt ännu tre år af min kontrakterade arrendetid återstodo. Men emellertid finner jag nu, af det förliden höst ökade antalet ingångne ansöknningar, detta förslag wara för tidigt wäckt samt att Landbrukskolans tillvaro är af ortens befolkning önskwär — och så länge bör man ej misthösta utan se bättre tider an.

Efter hwad öfwanför är antydt gjordes, Oktober 1873, alla läringsplatserne wid Aswa landbrukskola da lediga för ny återbesättning och att endast twänne sökander anmälde sig. Dessa sökander J. Sandman och G. W. Wifman, båda från Öfwer-Nalir, blefwo antagne.

Omöjligheten att, ensamt med dessa båda lärningar, funna, utan tillbakafäktande af deras theoretiska undervisning, stöta landbrukskolans jordbruk och detta till det fremma ligger klart i dagen. För att fulla bristen har jag under hela året 1874 nödgats förstärkt arbetspersonalen både genom leorningar med en öfwerdrifwet dryg dagspenning och medelst twenne drängar, tjenande för lön. Efter mycken möda och först sedan 3½ månader af det wauliga tjensteåret förlupit kunde ändtligen dessa siftnämnde, från den då som ifrigast pågaende skogsafverfningen, anwärfwas. — Såsom ett enda exempel på den sterartade täflan jordbruket, gentemot en annan naring skogsbruket, den der hittills af det idare aberopats såsom ett understöd af modernärningen, under nu flere år haft att uthärda må här anföras, och jag, endast emot en betingad kontant lön af 350 kronor för dem hwardera och detta endast för tjenstearets då återstående 8½ månader jemte fri kost och utan frändrag å lönen för den tid som atgick för deras bewäringspligters fullgörande, kunde anwärfwas desse tjenare.

Emellertid fortgick den theoretiska undervisningen med de förutnämnde twenne lärningarne oafbrutet till den 18 siftilidne Maj. Deras slit och goda uppförande hafwa ej lemnat någon-ting öfrigt att önska. Nagen examen kunde naturligtwis ej hållas med dem förliden höst, emedan det året war deras första

under den tvååriga lärofusen, hvarjore de fortfarande äro kvar wid landbruksstolan.

Den 1 sintl. November infunno sig de af Styrelsen antagne fem lärningarne, så att sammantvå antalet lärningar för närvarande uppgår till 7. De äro alla bördige från länet och twenne från samma socken der landbruksstolan är belägen. Sörögångne af sine äldre kamrater med goda exempel hafwa afwen desse wäntagne begrafwade med lydlig uppfattningsförmåga, hittills wist både god flit och godt uppförande, hwilkas fortwäro man iafnar anledning att betwifla. — Underwiseningen fortgår, i likhet med den sörögående winterns, morgon och afton samt uti de ämnen Kongl. Maj:ts nadiga reglemente föreskrifwer och i enlighet med den af Kongl. Landbruks-Akademien sörwälnings-Komité fastställda planen.

Arbetena i slöjdstugan och smedjan kunde under förtidet ar ej fortgå till någon betydenhet utan måste, under handledning af J. Hallström, inskränka sig till endast tillfälliga reparationer af gardens redskaper. Under innewarande winter deremot har, bland annat, en mängd nya winterfärdon blifwit sörfärdigade, hwarjemte twenne nya rullharswar och twenne hästresor äro i werket. Underwiseningen bestrides för närvarande af den för wintern af Hushållningsfällskapet antagne slöjdläraren G. Lundmark.

Landbruksstolans jordbruk har, trots det sörögångna årets mindre gynnifamma wäderletsförhållanden, lemnat en i de flesta fall ganska nöjaktig afkast. Därför är måhända att tillskrifwa såwål den arligen fertiatta afskifningen som of de mig af länets Kongl. Hushållningsfällskap beredda tillfällen till sörjsets anställande i större skala med artificiella gödselämnen, och öfwer hwilkas resultat jag här nedan kommer att widsega en sörstild redogörelse.

Efter en ytterst snöfattig och så blid winter, att temperaturen derunder blett en enda gång, och det sör jul, något understege — 30°, men hwarunder blidwäder, ja t. o. m. regn ständigt omwerlade med lindrig köld, genom hwilken omwerling alla sält bekladdes med isar och sörjaktligen ledo rätt betydligt — fingo wi en ganska sen, sält och torr war. Något warbruk kunde ej börja förrän den 18 Maj och först den 6 Juni, men ändef, efter arstidens beskaffenhet nog tidigt, slutade min wärsjadd. A betestrakterne war gräsvegetationen genom sältblasten och terkan ja hämmad, att creaturens utsläppning sördröjdes till den 14 i samma manad. Endast höstragarne, der de ej wero alldeles utgångne, wistade tecken till vegetativt lif. Afwen denna gång wistade Sönnisrögen sitt sörsta sörretråde

sörstör ortens eljest ypperliga tufraag; ty, utan des sörstärkt rotbildning, både han troligen, lifasom hos flertalet bland mina graunur, ruttnat bort. Nu blett han endast något sörstunnad a wisja ställen uti åkrarne.

Sörst med den 27 Juni inträdde för wertligheten gynnifammare wäderletsförhållanden, hwilka sörstfere wid pås ei månad; men med slättern började den har så wanliga regnperioden, hwilken sördröjde sadens mögnad och med ihärdighet sörstfere hela hetten, således afwen under sörstördeanden. Sältadt detta sörwara bergning-wäder blett dock hela såwål åker- som ångsgrödan inladad i ostadadt stid. Sörnamita orsaken här till terde wara den hjälp, man under både slättern och sörstörden haft af en combinerad Buckey's maskin, som afwen har häfdat sitt rykte för sörsträfflighet, isynnerhet hwad des slätterarbete beträffar. Man har erfärit, att den arbetar både sörst och wäl utan sörstördes ansträngning för hwarken dragare eller sörstörwen.

Höet blett afwen, genom de tillkomne 6 tunnland nya wallar, så rikligt till mängden, att nya lader för ytterligare 40 last a ca 30 last blifwit fyllda. Af desia nya wallar gaf den mest, som wid igenläggningen 1872 blifwit begödslad med en blandning af artificiella och animaliska gödselämnen.

Potaterne hafwa i hela orten lemnat en ewanligt låg afkastning, knappt halften mot sörsta året; men sörstörden är hos mig alldeles sörst, hwilket den ej terde wara på många ställen.

Kornet från twenne bredwidliggande atrar af samma widd (3 tid hwardera), af samma jerdman (sörstörmylla på terbotten), samma belägenhet (slutningen emot söder), och samma härd (både sältten sältstade), men med olika begödslingssätt, itby att det ena sältet tilldelats enbart djurspillning då deremot det andra erhållit afwen artificiell begödsling och en mindre del deraf ($\frac{1}{8}$ tid) enbart sadan — har, sältadt des sörwert a både sältten war denamma, neml. potatis, dock lemnat en något olika afkastning, härledt af des olika mögnadsgrad. Sör desia sälttagelser redogöres närmare här nedanför lifasom sör

Höstragen, hwilken, sältan uttunnad af de under den ständiga warwintern omwerlande sörst- och blidwädrer, litwal lemnat en ganska god afkastning. Sältsparten af en ragäter, öfwerbegödslad senhösten 1873 med 2 delar Baferguano och en del Ammoniak samt bestående lifasom den öfriga delen af sältmylla, wistade dock ingen olifhet hwarfen i wertlighet eller afkastning med den återstående sältsparten af samma åker, som ej erhöll dylik begödsling.

Sörst tunnland wädring a sörststätt mark hafwa, efter twenne sörögående års träding, innewarande sörstmar blifwit

besådde med Jehannisråg. I en del af denna areal, har, för-
ntem här wauliga gödselannen, ätwen beagnats artificiella,
och är affigten med denna myödling att, efter lemnad rågförd,
lata den blifwa grashärande. Under arets lepp hafwa de
öppna dikenas antal blitwit förstärkt a fjifwännde trakt med
518 tjäckjannar.

Trädgården har lemnat en ganska god afkastning och
 påst. å des. alster varit uppmuntrade

Churu härvarande larsisse, hvaruti landbruksstolan är
delegare, varit ganska givande och eburn det sängit befinnat
ett mycket högt pris, har jag, stödd på gammal erfarenhet, i
sittet med en annan delegare, den der och pröfvar väsentlig-
beten af denna bönring, lunnit det förmanligast att tills-
vidare lemna denna min rättighet obegagnad.

Stolans abrygnader äro i samma stic som tillförene;
dock blit legens sticstak illa handteradt af en hättig storm
den 1 jütl. November

Swad kreatursstötjeln angår så vinterfödas härstades för
närvarande 4 hästar, 3 swinkreatur, 5 får och 34 st. bern-
bestapsdjur. Ålertalet bland nötkreaturen, deraf 4 äro kallswar,
2 tjurar och 1 dragare, utgöres af helt unga djur. Endast
några få bland dem hafwa öfwerstridit sin bästa ålder. —
Under året hafwa twenne för genom olycksbändelse förlorats
ute a betet och en gått förlorad uti taltningen, hwarjemte
twenne blifwit bortfälda såsom lifdjur. Mot wägen angreps
den härvarande lilla tarbjerden, hwilken är af halfpentdewu-
ras, af den j. k. wattenijukan, hwari och några dego. —
Mjöltojonen hafwa under året, räknadt från den 1 November
1873 till samma dag 1874, lemnat tillslammans 17,394 fan-
ner mjölk, eller i medeltal 713,9 tkr efter hwarje te. Högsta
dagliga mjöltaffastningen, som något djur under en månads
tid lemnat, har uppgått till 5,55 tkr och den lägsta till 2,25.
— Dittens wäntliga sätt att medelst tesning underbjelpa för-
tärandet af mindre begärliga foderlag är obeböfligt wid landt-
brutestetan, der inga dylika numera förefinna. Något annat
foder än wälbergadt hö jemte agnar och halm kan ej här-
stades bestås nötkreaturen, hwilka deraf tyckas besinna sig rätt
wäl. Genom det, tillförlägg af den pågående stesafsterningen,
skade antalet hästar, har nötkreaturens antal inom ritten blif-
wit betydligt minskadt och derigenom priset a ladugårdspro-
dutter, numera en falliperd torgwara, till ytterligare stegrat.
— Öfremalen i stallen och ladugården bestridas fortfarande
af lårslingarne efter tur

Resultaten af Gødningforsøgen, udførte ved Afva Landbrugs-skole dels høsten 1873 dels varen 1874 med 16 centr. Bærguano, 6 centr. Svafvelsprad Ammoniak og 2 centr. Bønnjol.

[illegible]

Swarten under det förlidna eller under det nu ingångna året har någon ihutdag behöft antecknas för någon lärning.

Ärestnätterne, hvilka började med natten emot den 2 Sept., hafwa ej egentligen tillsegat mig någon skada, emedan jagen da war i det närmaste afbergad och kornet, seideles det som erhållit artificiell gödsel, hunnit en betydlig mognadsgrad. Kornet blef dock till quantiteten underlägset 1873 års skörd. Afwa Landbrukskola den 27 Januari 1875.

Sirt. Axel Fogelmark,
Skolans föreståndare.

(Bil. C).

Till Norrbottens läns Kongl. Hushållningsfällskap!

Kallad, att under September månad tillbandabålla länets innewånare med råd och upplysningar rörande besätts-stötjel och mjölkhusballning, blef jag genom hufvudmanförhållanden förhindrad att infinna mig förr än i medio af September, eller måhända wäl sent för den resa jag inom länet berde företaga. Enligt uppgjord reseplan skulle jag nemligen besöka de nordligaste delarne af länet, eller min resa skulle hufvudsakligen följa Torneå elf. uppföre, och Kalix elf. utföre. Den ytterst ogynnsamma wäderleken med storm och regn, i förening med min fullkomliga oförmåga att göra mig förstadd bland den finsta befolkningen, gjerde också att jag till en del måste förändra reseturen, eller så, att jag reste landvägen upp till Pajala, och ned derifrån utefter Torneå elf. Genom denna förändring blef min resa kortare än bestämdt war, och kom jag icke att besöka de bada wid Kalix elf. utsatte ställena: Därendö och Nöddupp.

Min resa inifrån sig sålunda till besök wid: Rutwik, Persson, Kalix, Björkfors, Karungi, Niemis, Matarengi, Pajala, Kengis, Sarrhois samt Swanstein, wid hvilka ställen jag tillhinnans uppehöll mig en tid af 14 dagar, hwara jag härjemte har åran bifoga kostnadsräkning.

Förledet är då jag besökte nedre delen af länet, lemnade jag icke allenast råd åt dem som sådane begärde, hwilket jag afwen i år gjerit; jag höll då afwen mindre föredrag i de byar jag passerade, och sökte derigenom göra befolkningen uppmärksam på en mängd förhållanden och omständigheter för

dem fullkomligen obefanta; och jag tror, att dylika underwysande föredrag äro **nodwändiga**, för att förmå menigheten till en förbättrad kreatursstötjel.

Några dylika föredrag har jag detta år icke funnat hålla i den finstalande delen af länet, da innewånarne i dessa delar på intet wis förstå svenska, och en telt gar wäl an att använda der något skall utlättas, men swärilgen der något skall bewisas. Der jag sålunda icke kunde hjelt inleda frågerna, blef jag afwen ganska litet radfrågad.

Man kan för öfrigt säga, att den finsta befolkningen i det stora hela stöter sig på ett ganska flött och ekonomiskt sätt, hwilket wäl till en del kan tjena den öfriga delen af länets befolkning till förefyn. Den finsta befolkningen lever nästan uteslutande på sina kreatur. Den samlat och förhåljer smör, och stöter i allmänhet sina kreatur med omsorg, hwilket gör, att ofta nog en ganska ewanlig afkastning kan tagas af de samma. Man omnämnde t. ex. huruledes enstilda personer kunde föriälja ända till 8 tispund smör per ko.

Detta är beklagligen ej förhållandet i de öfriga delarne af länet; Derstades tyckes man helt och hållet hafwa glömt att någon afkastning af kreaturen kan tagas, och synes det mig sålunda, som om dessa delar framför allt skulle wara i behof af wäffelse och underwysning, i handelje Hushållningsfällskapet för ett kommande år skulle wilja ånyo använda mig.

Westerås den 11 November 1874.

Werdiammeligen
Fr. Cederborgh.

(Bil. C).

Till Norrbottens läns Kongl. Hushållningsförsamling
Korvaltningsutskott!

Vid den besigtning, som undertecknad på begäran företagit a egendomen Aninke uti Spörr-Euleå socken, har utrönt, att den under eget bruk warande inegorealen utgjorde 97 tunnland; af dessa användas för närwarande:

6 tunnland till sädesodling,
64 do " gräswallar,
15 do " bete, och
12 do " naturlig äng

Den allmänna rådande jordmenen består af lera med ringa inblandning af mylla, hvarsöre denamma är swarbrunad och tung samt lämpar sig wida bättre för gräs och foderwärdedling än för spannmål. Genom emjergsfull afdikning i förening med god stötel och brukning har erfarenheten dock wist, att ganska rika störelar kunna erhållas af den orten wanligast förkommande grässlagen och foderwärderna, samt att gräswallarna kunna utan mellankommande gödningar bibehållas i god bördighet under 4 å 5 ars tid efter igenläggningen. Lifaledes har genom stötel blifwit utrönt, att wärdigheten, utan att jorden behöfwer ännu användas och trädas, kan upprättas och förmeras i bördighet genom saltens öfvergödning.

Af de 64 tunnland, som för närwarande bära gräs, uppskattas en areal af omkring 40 tunnland att lemna medelmättig afkastning, hwaremot de öfriga 24 tunnlanden äro af swag beskaffenhet och lemna en ringa afkastning, samt behöfwa dersöre gödning, för att ater bringas i wärdighet.

Hela foderafkastningen uppgafs wara emellan 7 å 8,000 löspund hö, hwarmed winterfödes 19 nötkreatur, 2 hästar samt 20 får.

Religa gödselproduktionen uppgår till 700 last och är tillräcklig till begödsling af 4 tunnland återjord.

Någon bestämd hushållsplan har icke ännu blifwit införd och tillämpad wid egendomens stötel, utan har än här och änder de minst afkastande gräsfälten blifwit upptagna och plogwända, för att, efter ett ars gödning och trädbehandling, besås med säd och ater igenläggas med gräs. Nöljden af detta försarande i förening med gardens ringa gödseltillgång har icke wist sig fördelaktig på egendomens afkastning, emedan dels afdikningen icke kunnat utföras efter någon bestämd plan

Sammandrag öfver iociffallda agronomiska föraktningar inom Norrbottens län år 1874.

(Bil. 2.)

Kalkat den 7 Januari 1875.

Genr. Magnét.

Stad föraktning	Gödning	Hö och beredning	Summa	Hö och beredning	Summa
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30
31	31	31	31	31	31
32	32	32	32	32	32
33	33	33	33	33	33
34	34	34	34	34	34
35	35	35	35	35	35
36	36	36	36	36	36
37	37	37	37	37	37
38	38	38	38	38	38
39	39	39	39	39	39
40	40	40	40	40	40
41	41	41	41	41	41
42	42	42	42	42	42
43	43	43	43	43	43
44	44	44	44	44	44
45	45	45	45	45	45
46	46	46	46	46	46
47	47	47	47	47	47
48	48	48	48	48	48
49	49	49	49	49	49
50	50	50	50	50	50
51	51	51	51	51	51
52	52	52	52	52	52
53	53	53	53	53	53
54	54	54	54	54	54
55	55	55	55	55	55
56	56	56	56	56	56
57	57	57	57	57	57
58	58	58	58	58	58
59	59	59	59	59	59
60	60	60	60	60	60
61	61	61	61	61	61
62	62	62	62	62	62
63	63	63	63	63	63
64	64	64	64	64	64
65	65	65	65	65	65
66	66	66	66	66	66
67	67	67	67	67	67
68	68	68	68	68	68
69	69	69	69	69	69
70	70	70	70	70	70
71	71	71	71	71	71
72	72	72	72	72	72
73	73	73	73	73	73
74	74	74	74	74	74
75	75	75	75	75	75
76	76	76	76	76	76
77	77	77	77	77	77
78	78	78	78	78	78
79	79	79	79	79	79
80	80	80	80	80	80
81	81	81	81	81	81
82	82	82	82	82	82
83	83	83	83	83	83
84	84	84	84	84	84
85	85	85	85	85	85
86	86	86	86	86	86
87	87	87	87	87	87
88	88	88	88	88	88
89	89	89	89	89	89
90	90	90	90	90	90
91	91	91	91	91	91
92	92	92	92	92	92
93	93	93	93	93	93
94	94	94	94	94	94
95	95	95	95	95	95
96	96	96	96	96	96
97	97	97	97	97	97

och på ett ändamålsenligt sätt, utan deremot blifwit mycket försummad och dels har den magra och tunga jorden icke under ett års tidunnat erhålla den bearbetning och gödselkraft, som erfordrats för vinnande af goda och berediga gräswaller af långvarig varaktighet, utan baswa de nya wallarna efter ett par års forlopp börjat aftaga i bördighet, under det att de äldre och at sig sjelf lemnade linderna mer och mer minskats i aflastning. Af största wigt torde derföre wara att widtaga en förändring i det nuwarande bruksningsfältet, hwilket, då man tar i betraktande att endast $\frac{1}{17}$ del af egendomens återareal kan årligen begödas, måste slutligen medföra betänkliga följder, och i stället införa en hushallsmethod, som om den äfwen under de första åren måste åwägabringas genom uppeffringar från hushållningsallskapet, dock för framtiden skall bidra till egendomens förkofran och utveckling.

Såsom ofwan är nämndt utgör den odlade och gräsbarande arealen 70 tunnland och som denna widd torde så anles såsom ett lagom stort jordbruk, för att en ändamålsenlig och winstgifwande ladugårdsfötjel skall kunna bedrifwas inom orten, så torde icke stål wara, att, ehuru en del af linderna för närwarande äro utwärta och mindre gifwande, utlägga och minsta denna areal, utan bör deremot hela den odlade marken bibehållas i bruk och i stället deß wärkraft underhållas genom öfad omtanka och genom användandet af alla till buds stående förbättringsmedel. Som erfarenheten redan wisat att gräslindernas bördighet kunna bibehållas och utvecklas genom fältens öfvergödning med kompostgödsel, pudrett och slutande spillning eller också med artificiella gödningsämnen såsom baferguano och kalialter, så intager utan twiswel detta förbättringsmedel första rummet, såsom warande det mest arbetsbesparande, billigaste och säkraste ledande till målet och bör derföre härstädes tillämpas.

Med fastadt afseende på det nu anförda har jag i samråd med Årendatern af egendomen Herr J. Å. Sandstedt uppgjort följande plan för återjordens fötjel.

Af den 70 tunnland widsträckt återarealen, behandlas årligen 6 tunnland såsom öppen jord; deraf bejås efter gödning 2 tunnland med wärsäd; 2 tunnland delas, trädes och gödas för höstlåg, hwaruti injås gräströ och 2 tunnland bär rag. Hwarigenom erhåller hwarje fält twenne kraftiga gödningar fere detammias igenläggning till wall, hwadan en god gräswart för tunna åstadkommas. Hela den öfriga återarealen, utgörande 64 tunnland, bibehålles i gräswall och underhålles wärkligheten genom hwart 5 år återkommande öfver-

gödningar. Arealen af det fält, som årligen skall öfvergödas belöper sig således till 13 tunnland.

Swäraste hindret för tillämpningen af denna method är utan twiswel anstoppandet af behörig mängd gödsel för gräswallarnas behöriga öfvergödning; men will man målet för man ej ryga tillbaka för de uppeffringar, som dermed äro förenade. Att alagga Årendatern, att af egna medel anställa hela den för närwarande erforderliga gödselkvantiteten, synes ej wara öfverensstämmande med billigheten emedan denamma icke kan från gården erhållas, förän creaturens antal unnat ölas genom större tillgång på foder; dock bör han i sin men bidra till, genom att årligen, utom den, till den öppna återjordens underhåll erforderliga gödselmängden, bereda en tempest, tillräckligt stor för öfvergödning af minst 3 å 4 tunnland gräswall. Återstående gödselbehöret för öfvergödning af 9 å 10 tunnland gräswallar måste deremot hämtas från annat håll och föreslås derföre att Åengl. Hushållningsallskapet bewiljar under de närmast kommande 5 åren ett årligt anslag af 200 kronor för intöp af artificiella gödningsämnen.

Beträffande slutligen de 3:ne under Åminne lydande terpen Westerby, Lariand och Getgraswen, så finnes intet i hufvudsak att anmärka mot deras fötjel och underhåll, dock har uppmärksamheten blifwit fastad på behöret af en bättre atdiktning, äfwenjem gräswallarnas underhåll genom öfvergödning.

Wid terpet Lariand erfordras ett täckt dife af 25 samnars längd ofwanom boningshuset, för att bereda stadga åt den lösa och flytande jorden, hwarpå huset är byggt och för att hindra wattenet att intränga i källaren. Kestnaden för detta dife är beräknad till 15 kronor.

Terplägenheten Getgraswen har deremot ett mycket frestländigst lage, förorsakadt af en wattenfuk och mofslupen myra, belagen ofwanför gårdsplan. En ändamålsenlig asdikning af denna myra wore derför särdeles önskwär med hänseende såväl till stallets förbättring i klimatiskt afseende som också för winnande af utwidgade odlingsmarker.

Enligt wärdering uppgår kostnaden för myrans asdikning till 50 kronor.

Åminne den 15 Juni 1874

Henr. Magnét.

Gillenäs Årsberättelser.

Från Euleå stads Gille.

af Rector A. Björkman

1:o. Under de egentliga vintermånaderna rådde i allmänhet ej sträng köld, och nederbörden var föga betydlig, hvarjemte blidväder flera gånger inträffade. Till följe häraf blef marken tidigt bar, och s. k. isbränna föresatades flere städer på äldre linder, å hvilka höga wallar wid dikeskanterna hindrade snövattnet att afriinna.

Isöfningen inträffade i slutet af Maj, och säningsarbetet seretogs till största delen i början af Juni. Under sommar-månaderna fell emellanåt regn, men temperaturen var i allmänhet lag, till följe hvaraf såväl gräsets som i synnerhet sådesväxternas utveckling och mognad försenades. Bergningen förklarades till följe af regn; i synnerhet led den till förklning under fri himmel utjätta såden betydligt, da den ej förrän efter flera veckor kunde införas, och afwen då i föga torrt skid. Mattfroster af någon betydenhet inträffade ej förrän långt fram i September. Under sednare hälften af November och hela December temligen stark köld, men obetydlig nederbörd.

Skörden har i allmänhet utfallit något under medelmattan, och af elita sådeslag m. m. sålunda:

Kornet, som wisade god utveckling af strå och ax, men flerstades nedslags af regnet och till följe deraf mognade långsamt och ofämt, har gifwit knappt medelmåttig skörd, och denna af mindre god beskaffenhet.

Ug och hafra, högst obetydligt odlade, lemnade medelmåttig afkastning.

Potatisförden under medelmattan och redan wid upptagandet delwis angripen af röta.

Hösförden medelmåttig och af temligen god beskaffenhet. Trädgårdsväxter, här och der odlade, gifwa nagerlunda god afkastning.

2:o. Antalet af mjölkfer torde sedan 1872 något stigit. Priset å mjölk har uppgått till 37, 40, ända till 50 öre kunnan.

3:o. Riset (hushoudssakligast af strömming), som idkas under Juli och Augusti månader wid Rödfallen och Sma-stären, har gifwit god afkastning. Batarnas antal d. å. 24; på hwarje båt har fiskats i medeltal 20 å 25 tunner.

4:o. Husflojd. Tre å fyra personer idka tillverkning af togmöbler och andra fergarbeten, som i godhet ingalunda stå efter sederstran införskifna. Någon egentlig husflojd torde wal eljest ej vara att emformåla, em ej dit skall räknas bindning af nat och strömmingsgarn.

5:o. Wed afseende på jordens brukningsfätt intet nytt att anföra. Under hösförden wero 3 slattermaskiner i werk-samhet, och syntes egarne, under då rådande höga arbetspriser, med det sålunda astadkomna arbetet fullt belatna.

7:o. Wid årets början wero i Sparbanken innesående från föregående år 89,044: 64
Injattes under året 55,493: —
Ränta 4,933: 36.

S:a Rr. 148,531: —

Under året uttagna 10,196: 37.
Injattarnes behållning d. 31/12 74 sålunda . . . 138,334: 63.

S:a Rr. 148,531: —

I Rante- och Kapitalförskringsanstalt har från April månads början till den 1 Mars insatts:

för beredande af lifränta 401: —
för beredande af kapital 1,172: —

S:a Rr. 1,573: —

8:o. Wid stadens folkskolor äro anställda en lärare och en lärarinna samt 3:ne småskolelärarinner. För gosse- och flickskolan samt en mellantlass, bildad af de mera försigkomne bland småskolernas lärjungar, finnas egna lärarum, men för småskolorna måste rum förhyras. Alla lärarummen, i synnerhet gosseskolas och småskolornas, äro för små och i öfrigt för sitt ändamål olämpliga.

Från Viteå stads Gille.

Åf Herr Telegrafkommisarien V. A. Ringens.)

1:o. Jordbruket. Höstörden, näppeligen medelgod, war i allmänhet $\frac{1}{2}$ och mångenstads hälften ringare än under föregående året.

Sådesgrödan mognade ejännt och måste mångenstads för undwittande af fresttada skördas något i förtid, bergningen försvarades genom ogynnsam väderlek.

Potatisen gaf i allmänhet medelgod afkastning af bättre kvalitet än föregående årets. Den i förra årsberättelsen omnämnda Ameritansta reisenpotatisen visade sig äfwen detta år wärd största uppmattjambet, war tidigare än hwarje annan sort, så att jag kunde försälja fullt utbildad sådan till högt pris redan 14 dagar förr än annan potatis här fand till salu. I förra årsberättelsen omnämndes icke huru denna potatis sort förhöll sig till den under året 1873 allmänt gängse potatis-sjutan; jag hade nemligen wisserligen skördat ifragawarande potatis frist, men kände mig dock icke, när årsberättelsen afgafs, fullt trygg att icke den kunde komma att sednare under wintern wisa sig mer eller mindre af sjuldomen angripen, belit som annan potatis, skördad å samma sätt, wisat sig högeligen illa skadad. Omedelertid kan nu nämnas, att ehuru den andra potatisarten, som under fullkomligt lika behandling odlats på samma sätt, wisat sig, som ofwan nämnts, af sjuldomen högst betydligt skadad, så war dock och förblef reisenpotatisen fullkomligt frist under hela wintern, och befans em wären wid sättnings tiden lika ofskadad som om hösten wid upptagningen, samt gaf i likhet med föregående året, en rik, tidig och fullkomligt frist skörd. På ett mindre område gjordes försök med odling af potatis i gräslunda. Detta tillgick sålunda: gräswallen ristades uti 5 quarter breda strimmar, hwarannan sådan fick qwarligga orubbad, dereswarpå ströddes gödsel (på hälften af såltet benmjöl, på andra hälften bostapspillning) dereswarpå lades potatisen, som seden öfwerhöljdes med gräswal, tagen från nästgränsande plats, hwilken öfwerlades med gräsfidan nedåt wänd, allt öfwerhöljdes derpå med jord från mellanrummen, hwilken jord hårdt och wäl tillslappades, så att hela såltet såg ut som ett sålt sparrisjängar; på hösten upphackades potatisen på i orten brukligt sätt. Potatisen, som sattes ut-gredd, lag länge i jorden innan den stäck upp, wänte mycket kraftigt (kraftigast der benmjölegöddning användts der den of-blef i andra afseenden bättre) blemnade icke, men gaf en rik skörd af yppersta beskaffenhet. Det werkligen något druga

arbetet med sättnungen och upptagningen erjattes rikeligen genom det särdeles luftra och goda tillstånd i hwilket man fann jorden wid upptagningen och genom beparadt arbete under wäntiden.

Ladugården och Wostapesskotseln. Tillståndet är temmeligen oförändradt sedan föregående år, höprierna hafwa uppgatt till 75 å 80 öre och mjellprinet stigit till 40 öre, hwilket sednare naturligen utwijar att ingen annan hushållning med mjölk kan ifragatomma, än des försäljning oförwandlad, särdeles som efterfragan är större än tillgången.

Skogs-handteringen. Denna har varit temmeligen wadlande under jämrte utgifter än föregående åren, dock har afwertningen synnerligast af ungskog fortgått med seberattig iswer under trycket af skulttan för exportförbud, som förantledt att byggena af sparrar pagått under hela sommaren. Emfring 1,800 sparrar, beslagtagna på stadens skog i waras, måste odugliggöras, emedan de hwarfen kunde försäljas till antagligt pris eller kunde för borttagande skyddas.

Fiskerimärningen. Stadens och fringligaande fiskewatten, förut ganska fisktä och gifwande, synas blifwa allt fattigare; detta beklagliga förhållande har under en lång följd af år förwärrats och har nu blinnit så långt att wi wal snart i denna förr fisktä ort nödgas försäta detta födeämne. Wid de auktioner å samtliga stadens småfiskan, som i wäras helles, uppgif auktionssumman för alla dessa fisken fring stadens widstrackta öar, står och stränder till sammanlagt den obetydliga summan 7 Rr. 50 öre, hwilken allt för ringa summa förantledde till stadspullmäktiges beslut att fiskena för året icke skulle utarrenderas, hwadan alla gjorda anbuden förkastades. Denna försämring af fiskena anses hafwa sin grund i högst oändamålsenliga och förödande fiskemetoder under lektiderna, då man i wifar och bäckar, der fiskefen uppstiger, asparrar med allt för finmastiga nät och borttager de fiskefen, som der hafwa sin fortplantning och sålunda föröder all lekfisken. Dusseligt were att snart någon bet kunde finnas met detta enda och att genom ändamålsenliga stadgar förödelien blefwe hämmad. Såsom bewis på huru långt bristen på omtanke kan gå må anföras att i granubyn Pythelmen, der fiskena äro estistade och utarrenderas för gemensam rätning bortauktionerades den 28 December 21 fersilda fisken för en summa, som uppgif till sammanlagdt 7 Rrenor 23 öre, af dessa fisken utarrenderades ett för 5 öre, 1 för 8 öre, 5 för 10 öre, 1 för 13 öre hwardera; 17 för mindre än 60 öre, men intet uppgif till en Krona. — Dessa fisken, alla i instutande wifar och bäckmyn-

ningar, der fisken går upp för att leta, benyttas blett under lektiden, men då spärrar man och borttager all lekfisken. Då en af delegarne föreställde de öfriga att långt bättre skulle vara att — enär man förbehållit sig pröfningsrätt — förtästa alla dessa arrendeanbud och låta fisken under arrendeperioden å dessa fiskewatten oförhindrad förrätta sin lek, hållefte som den ringa summan fördelad på fiskeegarena icke skulle komma att lemna större utdelning än emellan 1 och 1½ öre per skälsandeskatt, så möttes detta välbetänkta förslag med allmänt ogillande, och den som väckt förslaget fick medhåll af endast 3 personer och öfverröstades med mycket stor pluralitet, som beslöt att godkänna och antaga alla anbuden. Vid samtal inhämtades sedan att man ogillat förslaget endast af det skäl att "man ej brukat så förr" och ej wille införa "några nya brut". — Strågarwarande by ligger wisserligen ej inom gilletts område, men som deß fiskewatten nästan öfwer allt sammanstöta med stadens, så inwerkta fiskenas missbruk och wårdslösande derinuem äfwen på våra fiskewatten, hwadan förhållandet är väl wårdt att äfwen af oss uppmärksammas.

Sparfånghetsinrättningar och Skolwäsendet. I sparbanken hafwa insättningarne under året varit stera och många, men uttagen deremot ringa. Genom Husböndeföreningen har lifaktigheten för lifränteanstalten, som förut varit nästan ofänd, börjat på ett förhoppningsfullt sätt tillwäxa.

Skolwäsendet befinnes oförändradt sådant det i föregående årsberättelser omförmalts, olägenheter deraf att småskola saknas blifwa allt mer och mer kända.

Tjenstefolkets löner. Lön för dräng i husböndens kost uppgår wanligen till 300 Kroner, samt för piga till 60 å 100 Kroner. Tjenstefolket wisar en allt jemut tilltagande obenägenhet att tjena samt stor benägenhet att bilda egna hushåll, hwilken benägenhet af för handen warande goda arbetsförtjenster näres. En mängd tjenstefolk hafwa derföre hitförströmits från Finland eller våra norra finusöfnar.

Från Piteå sockens Gille.

Af Herr Ingemar J. Sandström.)

Sistlidne winter war mera märklig än någon af våra gamla nu lefwande fäder wetat omtala i det att isynnerhet nedre delen eller kustlandet af socknen hade nära nog ingen

snö, men i stället halka, flen eller isflorpa på marken, hela wintern så lang — ett beständigt isföre både till land och till sjö. Ett före som med både fördelar och olägenheter för försörs verkställande m. m. likwäl i wäsentlig men bidrag till utwedling af det för Piteå adal egendomliga sättet att färdas med stotting eller som den, efter stället från hwilken den leder sitt ursprung, kallas Larkstahäst och jemwäl med det för brukandet betecknande allmänna namnet sparkare. Öfwer allt lagos dessa redskap i gång. Och nu finnes wal knappast någon gård eller stuga, huru liten som helst, hwars innebyggare ej deraf har ett eller flere exemplar både med och utan jernstänger förleda. Samfärdjeln war sålunda lätt och hurtig, men på jordbrukarens sinne tyngde ofta farhæzer öfwer hwad komma kunde af den swåra kälén i jorden. Dy eastadt den jemna och owanligt milda temperaturen war dock under stundem kallt, så att jorden kälade mer än wanligt djupt och till den grad, som sedermera wisade sig, på mossiga lumpiga ställen, att hestregnet först hade formaga att upplösa fjöta återstoden af detta islager. Och detta förhållande så wi tillskrifwa den mindre gynsamma skörden detta år, hwilken likwäl utfallit bättre än mangen funnat hoppas, nemligen:

I öfre delen af socknen der, från hösten, mera snö fallit och marken bibehållits mera snöbetäckt har sederstörden blifwit medelmättig eller som i wanliga år, hwaremot kustlandet eller nedre delen af socknen, tillfölje af kälbränna, såwål å linder som högländigare ångar, erhållit sedertillgången minskad med fullt ⅓ under medelmattan, men då denna brist likwäl upphjelpes af en mer än wanligt god och ymnig balmtillgång samt ett nogare insamlande af andra sederamnen, såsom lör m. m. äfwen förekommit, så kan slutberäkningen på sedertillgången anses något under medelmattan.

Agasfrarne hafwa gladjande nog, — och hedrande för landtmannen, emedan bruket att så i myllsårer eller med rännilar för wattenafledning försedde tegar temmeligen allmänt wunnit insteg — med så undantag gifwit god skörd all i lita med förra året 15:de kornet.

Kornskörden deremot är nedslående. Åtstilliga hafwa wisserligen fått mängden, men waran är flen, grön och illa matad, emedan den ej hann till mögnad innan wäderlek och frost förantlåt landtmannen verkställa skörden, den får, nemligen med hänseende till warans wärde, ej uppskattas till mera än högst 5:te kornet.

Potatis, som äfwen icke hann full mögnad och derföre blef små, men är fri från sjutdem, har lemnat 6:te kornet

Med lin och hampa förhåller sig enahanda, som under förra året.

Ladugårdsfötseln och ladugårdsprodukterna. I det stora hela äro förhållandena härutinnan ungefär de samma, som under förra året, hwad bästar och deras antal beträffar. Nötbefskapens leder hafwa deremot glesnat och färbjerdarne mest. Så hemman hafwa af dessa sednare, från nedslagning, skonat mera än de för afweln nödige exemplaren. Detta är litwål endast ett tidsförhållande och således öfvergående. Behöfvet af swin kreatur har varit i stigande och under året har antalet deraf ytterligare öfats.

Den som haft tillgång på landbrufsprodukter han synes hafwa gjort goda affärer dermed; ty höet har kostat 75, 80 å 90 öre pundet, mjölken 33, 37 och 50 öre kannan samt smöret under förra wintern 75 å 80 öre samt nu på hösten 90 öre å 1 krena marken.

Binäringar: fiske, tjärubrännning, skogsafwerkning m. m.

Fisket af strömming har varit mer än wantigt fångstrikt, under sommaren, lifas fångst af lax på nät i stångarden.

En klädningsanstalt för lax läser äfwen wara bygd af Inspektör Nyström wid Källersjöen. Men det förra året omnämnda belaget för odling och fångst af samma slags fisk, har ännu icke kommit till stand i afwaktan på löningen af den, för ett sadant företag, motiga frågan om wantig strandrätt äfwen innebär rätt till fångst af lax.

Tjärubrännningen kan, med få undantag, sägas legat nere under året, men betydliga quantiteter tjära hafwa ändock gatt härifrån, komma, efter nyantagda wägen, från Arwidsjaur och trakter derinwid.

Skogsafwerkningen fortgick obejdadt allt intill den 1 sista. Oktober, då den efterlångtade skogsafverkningen för Norrbotten trädde i werket och lade hinder i wägen.

Huslojden är ännu frakel efter det hårda slag den med mycket annat fått af de rundliga skogsfortjensterna och har ej hunnit repa sig.

Här omhuldas emellertid den tanken att, för socknen eller helst för land och stad gemensamt, en ständig lokal till utställning och försäljning af ortens alla slöjdalster skulle wara bästa medlet till slöjdernas upphjelpande och framtida bestånd.

Förbättringar å åker och äng: nyodlingar, täckdikningar, asdikningar, redskap m. m.

Om förbättringar af åker och äng samt nyodlingar gäller huswudsjaktigen ännu fortfarande förra årets anförande. Lik-

wäl hafwa några omtänksamma jordbrukare, iawäl odladt jem dika afstilliga widder under sommarens lepp.

Är wigt till detta ämne är att nämna, att en ljusning till ett bättre börjat spåras. Ty icke blott det eländiga ensadesbruket utan sjelfwa kärnan till motståndet för fortkomsten af allt jordbruk och hwad dermed står i sammanhang, nemligen: gammelaferbruket har börjat, här och der inom socknen, ta en hjälplig bräcka, ja att hwad den med sadren årsda tren om dess ofelbarhet beträffar, rätt många finnas som äro öfvertygade om dess stora brister och förderf, men ej nog med öfvertygelier, det finnes äfwen företagssamma män, som praktiskt iakt werket an, wändt gammelaferbruket ryggen och afslidigt wijat frukterna af winstgifwande tidsenligare bruksätt och bland dem fortjenar i främsta rummet nämnas en ledamot af Husbällningsfästskapet benden J. P. Samuelsen i Håfåsön, hwilken, för några år sedan, emottog ett igenom gammelaferbruket utarmat hemman, och redan nu, genom gamla åfrens igenläggande till linder i werksbruk, — emot sina grannars till börja med fördömande asigter — upphärdat och förablat största delen af hemmanets rätt widsträckt gardsfäste samt derigenom fått allt flere och bättre födda kreatur, mera spåmal jemwäl igenom det samma, utem andras beundran och bifall, både direkt och indirekt mera uti kasjan.

Da wi salunda haft glädjen omnämna dessa praktiska erfaringar inom landbrusemrådet, leide det äfwen böra till saken omsörmla att Löjtnant Gedebergss föredrag, sistlidne jemmar, inwerkad öfvertygande och fördelaktigt bland abörarne, hwarem de sjelfwe berättat. Dussligt kunde derföre wara att samma man än ytterligare blefwe iakt i tillfälle gagna orten.

Täckdikning. Sjämen förtjent af efterföljd bör nämnas att Brutopaten Degerman å Degerfors för närwarande har 40 quadratreswar tack- och grunddikad jord samt att den samme ärligen plöjer och begödselar sin jord på hösten och hwaregenom, som jordbrukaren kanner, mycket winnes, han hade och derigenom, sistlidne war, färdigt besädt all sin jord redan den 30 Maj.

Om **utdikning af wattendränkta marker** och statsbidrag derfer, hafwa afstilliga röster inom kommunen höjt sig under afstundan att bidrag kunde erhållas äfwen för mindre sadana företag. Och då det är oafwisligt att de större företagen böra hafwa företrade, de smärre ändock sünge wara med efter tur, hwilket för närwarande ej lär wara fallet.

Slott- och Sfordemaffiner finna härstädes allt mera förökande, så att till nästa jemmar flere sadane äro att påräkna.

Äf de tvenne, som för närvarande finnas inom socknen och hvilka äro Hornsbys maskiner, har Länsmän N. G. Burman, egare till den ena, under sommarens lopp, utfört flötterbetning på många stilda ställen.

Målad redskaper förtjenat nämnas en användbar difespleg af trä, tillverkad af en bonde i Långnäs, hwars namn ej nu kan uppgifwas.

Snäckmergel. Hitanföre Ejulsmark by öfwerst på det cirka 500 fot höga Ållochberget, wid Mesfersvägen är wid hämtning af grus, på flere ställen, snäckmergel funnen, hvilken förekommer uti förtlar. Tillgången är dock ringa och har ej fått användande.

En orkanlik västlig storm rasade härstädes den 1 November. Med ej större tilldrägt än Svensbysserden kastades dref af watten öfwer 200 fot upp på land. Afskilliga träd stadades, men egentligen beaktansvärdt torde wara terrenen för dess framfart, neml. de af sparrhygget mest glesnade trakterna å nedre kustlandet wid Piteå och derifrån mot Skellefteå.

Foredrag blef hållet wid husbällsgillet härstädes annandag jul, angående spritwarerna och deras inwertan på meniskan. Wid diskussion, som här efter öppnades förekommo många meningar om sättet för hämmandet af det omätliga bruket både af win, som huswudsjaktigast det egentliga spirituosförtärandet. Och stannade sällskapet slutligen wid den allmänt uttalade åsigten: att höjandet af priset på waran wore den för närvarande mest praktiska och ändamålsenliga utvägen häremot, helst om kommunen af denna prishöjning afwen finge någon direkt inkomst till användning för allmännyttiga ändamål.

Ekonomiska ställningen är fortfarande god och i afseende på fattigwården må nämnas att Riksdagsmannen A. Bäckström utarbetat ett nytt Fattigwårdsreglemente, hwilket är infördt uti Nr:is 45, 49 och 51 Reribettensposten innewarande år och synes förtjena loferd.

I **Socknemagasinet** finnes en besparing af cirka 4,000 kubikfet godt utjädeskorn, som wäl wärdas utbredt i tunna lager, omskylas och wädras. Om jordbruspremiefondens ställning saknas redogörelse.

Kommunikationerna. Det återstående af Arwidsjäurwägen är nu under brytning och sålunda inom kort hela denna väg till allmänt gagn.

Fyra ångbatar hafwa under sommaren haft ständig lysjel rättning med bogseringar samt den femte, en jer bästkratters ångslup ombesörjdt wäl behöflig perifertrafik med de wästra och inre byarne.

Med inhyfsingar är ungefär enahanda förhållande som under förra året.

Från Neder-Luleå sockens Gille.

(Af Herr Rytsherden J. N. Englund)

Då redogörelsen för förhållandena inom Neder-Luleå hne hällsgille härmed afgifwes, styndar jag att genast nämna några ord om sistlidet års skörd, hwars beskaffenhet torde böra hafwa ett både själsstiswett och framstående rum i en berättelse af huswudsjaktigen ekonomiskt innehåll.

Efter en regnig och kall sommar kunde ej årswårten blifwa synnerligen god, om än ej frosten här, såsom i fjelltrakterna, kastat sig förhärjande öfwer åkerfältet. Både korn och råg, ortens huswudsåden, måste allmänt skördas emogna i anseende till sommarens öfwerflöd på regn och brist på solljus och värme. Kornskörden utföll wisserligen icke så illa, när frågan är om mängden af det skördade, men war deremot mycket under medelmattan, om afseende fästas wid beskaffenheten. Ännu jämnre blef rågskörden, hwilken allmänt anses mycket flen både i kvantitativt och kvalitativt hänseende. Potäter och andra rotfrukter hafwa gifwit en ringa afkastning. Hafran, som sållan megnar härstädes, är för det mesta endast skördad till grönsoder. Skofastningen bar i allmänhet blifwit swag om än den samma i en och annan by blifwit medelmättig.

I afseende på trädgårdsskötseln och odlingen af lin och hampa far jag hänwisa till hwad som härem i berättelsen för sistnämnda år blifwit yttradt. Likaså i fråga om höstafweln.

Ladugårdsskötseln har fortfarande gått framåt, men under ifrågawarande år endast i intensivt hänseende. I soljd af knappa federtillgångar har på det hela taget kreaturens antal blifwit förminskadt.

Larfangsten sistlidne sommar war wid de yttre och större flötarna riklig; wid de öfr. och mindre däli, strömmingsfisket medelmättigt.

Myndlingar hafwa wisserligen egt rum, men i inskränkt skala, i hänseende till de höga dagewerkspriserne. Mången jordbrutare har endast med swårighet funnat anställa det folk, som han behöft till hjälp med skötseln af sitt jordbruk, och det är lätt begripligt att dettas utvidgande wid sadant förhållande måste stanna inom önsningarnes område.

De höga daglönerna hafwa, såsom bekant är, förnämligast förorsakats af den hejdlösa skogsafverkningen, som störlande gatt fram ibland skogarnes unga släkte. Endeligtvis synes en bättre tid randas för Norrbottnen, sedan en efter provinzens behof i någon mån afpassad lagstiftning blifwit framstallad under påsynning af erfarenheten, hwilken lika litet i det allmänna formar sig efter uttialiberala teorier och derpa grundade lagar som i det enskilda efter de individuella önsningarna och förhållningarna. Med hopp se jordbrukarne nu tillmötes den framtid, som förut bildade ett så dyrt perspektiv af nakna ödar, vittnande om menligt oförstånd och nekande hwarje skydd mot fjellwinden, hwars frihet att omöjliggöra all odling hotade att blifwa en följd af den frihet, som icke wetat att inskränka sig inom de gränser, eftertanken och afseendet på landets framtid utstakade. Belåtenheten med den lag som satt en damm emot förstörelsens frihet och lagt band på det oförståndiga förwärfsbegäret, är allmän. Att denna lag redan hunnit wisa sina wälgörande werkingar, terde dock vara för mycket sagdt. Den brist på snö, som utmätt wintern före jul, har framkallat stillestånd i all skogsafverkning, och man kan således icke af detta förhållande sluta till att den förordning, som ortens besättning med längtan och hopp emottett, redan hunnit wisa sig werksam. Men det ligger i sakens natur, att då endast fullmogen skog kommer att fällas till utskjyppning, skola de händer, som förut lyblat i förödelens tjänst, komma att användas till en werksamhet, som gagnar på samma gång landet som den enskilde.

Husflöjden befinner sig på samma ståndpunkt som förut. Allmänt har man ej lärt sig inse nödwändigheten af att befrämja utvecklingen af denna näringsgren, så lämplig för en ert, hwilken naturen själf i de långa vinterqwällarne gifwit en anvisning att lata en anspråkslös flöjd i hemmet bilda ett gagneligt supplement till jordbrukarens egentliga werksamhet. Berömmwårda bemödanden att verka till husflödens lyftande hafwa nyligen egt rum, men det är fara wårdt, det deras resultat icke skola komma att till delamma befinna sig i något rimligt förhållande.

Det af de höga dagewerkspriserne framkallade, för att icke säga framtwingade, bruket af slattermaskiner har wixat sig wara i tilltagande, i det desias antal under året wunnit betydlig tillökning. Med undantag af en twåttmaskin, hwilken synes wara särdeles tidsbesparande och i alla hänseenden andamalsenlig, har icke något nytt slags mekaniskt hjälpmedel för den ekonomiska werksamheten blifwit inordt inom gilletts område.

Inhyresmännens antal har under årets lopp tillwuxit i följd deraf, att de höga dagspenningarne ledfat tjenare att utbyta sin tjänst emot daglönarens werksamhet, som inbringar långt större förtjenster. Naturligtvis står det i jordbrukarnes makt att binda den lösa personalens tillwärt på här ifrågawarande sätt. Den som eger jorden, måste också ega att afgöra, hwilken eller hwilka man nedslatta sig på den ämuna. Och ändå är det icke någon lätt sak att tillämpa denna oemtwistliga rättsprincip, anwen då inhyreswäsendets stadlighet är insedd. Wiakt och kraft befinna sig ej alltid i motsvarighet till hwarandra, och det fordras mycket af den jenare för att förhindra leja personer från att slå sig ned på ens eger, utan gagn för desia och deras innebäware. Ty först och främst är ofta förhållandet, att inhyresmän, som förut äro bosatta på bondens jord, benom ofrågad upplåta rum åt de nya tamraterna. Det skulle tagas mycket illa opp, om hemmansägaren dristade påminna derom, att det är han som är jordens egare och själftligen han, som lemnar den ene eller andre tillåtelse att besätta sig inom hemmanets område. Widare är det icke sagdt att ett kraftigt och beslutamt utpträdande emot ett tantlöst och själfowäldigt föröfande af inhyresmännens antal skulle bebaga alla hemmansegare inom byn. Mången har ännu ej fatt blid för de nutida elägenheterna och de framtida farorna af inhyreswäsendets tilltagande. Man tycker, att det är egint eller rent af obarmhertigt att icke bestredliga människor skola få taf öfwer husmod då de icke längre wilja tjena. Att det står tjenaren fritt att antingen blifwa qwar i sin tjänst eller antaga en annan eller också emottaga lön af bonden, om han icke är i tillfälle att leja sig jord; att det är långt bättre för arbetaren att blifwa på ett eller annat sätt fastad wid jorden än att komma på en bana, dit nu warande winst för dagen ledfar, men som under andra tidsförhållanden skall föra till nöd och elände; att således det, som wixar sig som barmhertigt, i grunden är obarmhertigt, det inser man icke allmänt. Men det är en mycket swår sak att bekämpa fördomarne, när de framtråda i den ljuwa och stinande dragten af människefarlet och hjälpsamhet. Man kan

icke undra på att den tänkande jordbrukaren ryggat tillbaka för en sådan strid och att han saknar den kraft, som här träffas. Det fördröjades att den beslutna allmogens allmänt insäga nödvändigheten af att sätta en gräns för det ostid, som inhyssesväsendets blomstring till stada för jordbruket onetligen innebär. Men långsamt mognar upplysningens säd och öfvertygelsens väg är lång, huru säker den än må vara. Utan tvifvel har det stadliga och farliga i den lösa befolkningens tillväxt för mången jordbrukare trätt fram i hela sin nakenhet, huru oförståndet än sökt att leda blicken derifrån genom mera välwilliga än välbetänkta ord; men ännu fattas mycket, innan ögenen öppnas för den verkliga beståendeheten af den sak, som war tid emottagit såsom ett stadligt art från försuttna tider. För att någon mera omfattande reform skall kunna genomföras, är nödigt, att öfvertygelsen om nödvändigheten af den samma skall uppfordra den jordbrukande befolkningen till ett endrägtigt uppträdande. Men der ej öfvertygelsen är allmän, der läser väl ej heller den handling, som hon skulle hafva till resultat, blifva endrägtig. Det må därför icke synas underligt, om ej jordbrukarne i någon enda större by energiskt och samfäldt uppträdt emot ett ondt, så emhuladt af wanans makt som ifrågavarande. Man wet dock intem huru fallhult ett fullt endrägtigt uppträdande i vigtigare angelägenheter är i stora byar, hwilket de flesta inom gilletts område äro. Endräkten befinner sig här till följe af en moraliskt naturlag i ett emvändt förhållande till storleken. Der wiljerna äro många hafwa de naturligtvis swart att sammanfluta sig till en, allrahelst i en sak, som icke så allmänt som önskligt är blifwit klart insedd. Men, säger man, kan icke den hemmansegare, som inser inhyssesväsendets stadlighet, upplata jerd till torplägenheter åt hemmanets lösa personal; derwid är han väl oberoende af sina grannars åsigter och fördomar? Wisserligen. Men han är icke oberoende af inhyssesmannens lust att emottaga ett torp. Att binda sig wid ett kontrakt med bonden och förbinda sig till wisja dagswerken på en tid då man förtjenar så mycket genom att "wara lös" och kan stäffa sig medel att slå sig lös ibland kamrater, lita fria och lita frifinnade i spariamhetens beswärliga lära —, det är hwad som i allmänhet icke alls är i inhyssingens smak. Därför är också förhållandet, att om än åtstilliga medlemmar af den lösa befolkningen emottagit torp af bönder, så äro de ej på långt när så många, som de drängar, hwilka utbytt sin tjenst mot det fria lifwet såsom inhyssingar. Sannolikt komma andra tidsförhållanden att tränga inhyssesvä-

jendet tillbaka till förmån för torpsystemet och dermed för jordbruket och landet; men länge torde det dröja innan en så genomgripande förändring i vår ifrågavarande sak eger rum att all fara för framtiden kan sägas vara förebyggd.

En följd af den lösa befolkningens stora antal har varit att, oaktadt de goda tiderna kostnaderna för fattigwården blifwit ökade under året. Att framlägga de omständigheter, som medverkat till denna tillväxt, skulle föraleda en widlyftighet, som icke öfwerensstämmer med denna berättelses ändamål. Här må fördenksfullt endast nämnas, att fattigwårdsambället är för stort för att de angelägenheter skulle med verklig fördel kunna stötas af kommunalnämnden ensam. Centralisationen måste äfwen inom kommunen hafwa sin gifna gräns, utöfwer hwilken den icke kan strida med gagn för det allmänna, huru god wiljan och huru framstående förmågan än må vara hos styrelsen. Dessa har kommunen nu beslutat att indela sambället i rotar eller kretiar med sjelfständigt fattigförsörjning, så långt gällande förordning om fattigwården i riket medgifwer. Man väntar sig af denna förändring en betydlig lindring i den tyngsta af alla kommunens bördor. Om erfarenheten infriar de anvisningar hoppet ställer på den samma, är det framtidens sak att afgöra.

Kontrageriet fortfar oaktadt kronobetjeningens redliga kamp emot denna fiende till folkets wälfärd. Det är en hydra med många hufvuden hwilka wära igen allt efter som de blifwit träffade med lagens swärd och fallit till marken. Bli en löntrog stångd, kommer en annan i stället. Kontrögaren är deutom icke så lätt att nå, af orsaker, som blifwit framlagda i berättelsen för 1872, till hwilken här hänwisas. Naturligtvis kan ej under sådana förhållanden dryckenstapen afstaga. Förhållandet är också tyvärr, att denna last här såsom på de flesta andra orter inom säderneslandet tilltagit i följd af de rikliga arbetsförtjensterna. För att minsta tillfallena till öfwandets af denna last har kommunen för sin del beslutat att inskränka den legala utskänkingen, ett beslut som i hufvudsak blifwit fastställt af Kungl. Maj:ts Besallningshofwande. Beslutet har wisserligen icke blifwit lika rättwitt bedömdt af alla; men förlorar icke därför det minsta af sin verkliga natur. När befolkningen, i synnerhet ungdomen, landets hopp och framtid, allt mera öfwerlemnar sig åt en last, som utarmar hemmet och riktar krogen, som förderfwar nationallarakteren och föröder familjelifwets trefnad, som sluter hjertat till för alla högre inflytelser och öppnar det för alla lägre intryck, som utmarglar folket i både religiöst, moraliskt

och ekonomiskt hänseende, då måste något göras, för att meta den fiende, som mera än någon annan skadat vårt arma folk och land. Har hjälper icke att man inkränker sig till en maktlös flagan. Denna fiende är wan wid flagan, han har hört nog från modrar och malar, som stulle alldeles hafwa nedergjort honom, om det funnat ske med tårar och sudar, med jammer och weflagan. Men här behöfves handling. Om nu en handling i denna syftning icke stulle till fullo uppfylla ändamålet; ja, om den grymme fienden ej stulle ens en tumsbredd drifwas ur den fruktansvärda position han intagit, — den wälmående affigten borde dock wäl erkännas. Dock, dennas redlighet är icke beröende af huru emdömet faller från den ena eller andra sidan. Mätte blott ändamålet winnas, och åtminstone något stycke eröfwas af den tårdränkta mark, som den inhemsta nationalsienden eröfrat från det ekonomiska och sedliga framåtstredandets område.

I anseende till förnämligast dryckenskapens framsteg har walstandet icke gått så fram, som under den sista tidens konjunkturer varit att wänta. Den besutna befolkningen, som edla mindre allmänt öfwerlemnade sig åt dryckenskapsbegäret, har i allmänhet förbättrat sin stallning, ehuru de höga lönerna till tjenstförel och dagewerksbjen werkat hinderligt. Den lösa befolkningen deremot, som i likhet med den manliga ungdomen, är till en stor del synnerligen begifwen på dryckenskap, har öfrat det mesta af sina förtjenster åt ett bacchanaliskt och öfwerdadt lefwerne. Säte hälften af de många arbetarne i timmerstogarne, wid jågwerken och på lastageplatserna har gjort några åtminstone nämnvärda beparingar af den rikliga betalning man emottagit för sitt arbete. Största delen lefwer för stunden. På framtiden tänker man alls icke eller hägrar denna för den tanklöses blick med guld och gröna stegar. Att de jenare skola äfwen framdeles finnas, är hwad man nu mera kan heppas, men att de i framtiden komma att lita allmänt fallas under yrans slag för att lägga guld heptals i de hunder, som icke förstå att bewara det till gagn för sig sjelfwa och sina familjer, tro wi deremot icke blifwa fallet. Sniffligt wore, mindre att den ekonomiska rörelsen går med så starka böjlslag som på den sista tiden, men så mycket mer att mylderhetens och sparjamhetens anda, springer fram ur den kättraaste grunden dertför, mätte i långt högre grad än nu göra sig gällande.

Härmed slutar jag denna i hast sammanskrifna berättelse. Det sker med wördsam anhängan att blifwa entledigad från

ordförandesstavel i gillet, enär min knappt tillmätta tid icke tillåter mig att flota detta uppdrag till gagn för gillet

Från Öfwer-Euleå sockens Gille.

Af Herr Apotekaren J. R. —

Efter en owanligt blid winter inträdde en kall wär. Detta gjorde, att saden ej kunde påberjas förrän i slutet af Maj och avslutades under förra hälften af Juni under fertfarande kall wäderlek, hwilken fortfor till midjemmar, da några dagars wärme inträdde för att ater snart lemna rum för kyla och stor nederbörd, som sedermera blef förherrskande under det öfriga af jemmaren och hösten. Att åkrar och ångar deraf lede, är naturligt, och har deri lösas anledningen till den mindre gynnamma afkastningen, hwilken utfallit sålunda:

Swete, höst-, odlas högst obetydligt, 9:de kornet;

Rag, höst-, 8:de, 9:de "

Korn, ortens hufwudjade, 8:de " inbergadt

till en stor del omogt och icke ringa frestskadadt;

Hafre odlas obetydligt och skördas mestadels som grönsoder;

Potatis, små samt af mindre god bestaffenhet, 6:te à 7:de kornet;

Öfriga rotfrukter odlas ringa, skörden under medelmättan;

Höskörden, från odlad jord: nya linder hafwa lemnat medelmättig afkastning; gamla åter betydligt under; från naturliga ångar: under medelmättan, undantagandes s. t. bäck-ångar, som anses hafwa lemnat god afkastning.

Bland ortens binäringar intager stogsafwerkningen och stogsörslorna främsta rummet. Förtjensterna hafwa genom den ohejdade fart, hwarmed stogsbygget föregående är bedref, varit owanligt stora, men huruvida befolkningen i allmänhet derpå skordat någon winst, är en sak, som kan wara twifwel underkastad. Största delen har latit förtjensten gå lika lätt som den kommit, och wid ett möjligen blifwande mihwertärterde den lösa befolkningen så swårare att inkränka sina behofwer än att under dessa ekonomiskt lyckliga tider ösa dem i otrolig grad. Att lefnadskostnaderna stigit betydligt, förklarar lätt af den mängd folk, som dragit uppåt stogarne i och för afwerkningen samt af den höga dagspenningen och den deraf hos befolkningen alstrade lyr och öfwerflöd.

Husflöjden står fortfarande ganska lågt och inskränker sig husvundsjattligen till husbehöfstillverkning.

Någon i större skala verkställd nyodling har ej inom orten förekommit. Hvad jordens skötjel beträffar, fortgår den på samma sätt som hittills, dock synes besättningen alltmera komma till insigt om det ändamålsentliga i att använda återbruksmaskiner, hvar till kanste i stor grad bidragit den öfverdrifna dagspenning jordbrukaren mast betala för arbetsbiträde.

Felstoklan står på ungefär samma fot, som då sista redogörelsen aflemnades.

Under årets lopp har inom socknen inträttats en sparbank, hwilken öppnades den 1 Juni, och hafwa insättningarne under året uppgått till 10,527: 30 och uttagen — 0. Därwid må dock anmärkas, att besutne hemmansägare inlätt största delen, hwaremot högst ringa inlemnats af den lösa befolkningen och tjänstefolk.

Ett endt, som synes taga öfverhand inom socknen, är inhyfseswäsendet. Under förtjensternas gyllene dagar har jordbrukaren erfara, huru föga gagn han har af inhyfsingar, som slagit sig ned på hans mark. Då drager inhyfsingen bort till de orter, der högsta dagspenningen erhålles, och då har han ej tid att hjälpa hemmansägaren wid förefallande behof, enär denne i wanliga fall ej mäktar betala lika hög dagspenning som herrar trawaruhandlare; men när arbetsbristens och nödens tid inträder, då är det jordbrukaren, som hjälpande får tråda emellan. Ganska få äro de inhyfsingar, som under de sista årens goda förtjenster samlat något, hwarmed de skulle kunna möta ett kommande miswärtår, och det är sara wärdt, att, om ett år, liknande det sista, skulle inträffa, ropen på hjälp och understöd skulle blifwa ganska högljudda, och fattigwården ökas i betänklig grad.

Från Rånecå sockens Gille.

(Af Herr Arrendatorn A. Sjofstedt.)

Åter har, för den trakt som härwarande gille omfattar, ett på sätt och wis lyckligt år tillandolupit. Skörden har wisserligen ej varit god, men den rika arbetsförtjenst som under året varit, har ej allenast fyllt inbyggarnes behofwer, utan äfwen lemnat öfwerfött, hwilket i synnerhet af dagafarlen anwänts till lyxartiklar och öfwerflöd i lefnad.

Högt sa af den arbetande klassen har tankt på att tiderna kunna försämrats och sparar något af det de under dessa goda tider förtjenat.

Waren kom sent ja att wararbetet först i medio af Juni manad kunde avslutas, hwarefter inträdde en torr waderlet som warade till medio af Juli, då en regnig waderlet inträdde, hwilken warade ända till wintrens början. Detta regn förwarade bergningen af både hö och sad.

Skörden af säväl rag som korn har blifwit böast dalig; ty i början af Augusti inträffade några frostnätter som på wissa trakter helt och hållet förstörde den wärande grödan och fort efter medio af samma manad inträffade änyo några frostnätter som förstörde allt som ej bunnit från återn staras. All gröda blef ytterligare försämrad derigenom att den fick hänga på snejen flera weker i dagligt regn, och en stor del kunde ej inbergas för än wintern kom så att den fick seja torr.

Potaternas har i allmänhet lemnat liten stord. Priset å denna wara är nu 10 kronor per 63 kanner.

Höskörden har i allmänhet varit god och är icke allenast tillräcklig för ortens behof utan äfwen lemnar öfwerfött till affalu.

Till följe af den höga daglön som arbetarne i år fordrat, har landbrukaren ej kunnat widtaga några större förbättringar å sina hemman.

Ladugårdsskötjeln har ej undergått någon förändring till det bättre.

Husflöjden står i allmänhet på en dålig standpunkt inom gillet.

Sedan sparrsebern, till de flästas belånenhet, nu är wäl öfwerständ, har förtjensterna i stogarna wisserligen betydligt minskats, men nya arbetsförtjenster har i stället uppstått inom gillet som ej på långt när är så demoraliserande som det förderfliga sparrbygget.

The New Gellivara Company lemnar nu arbetsförtjenst åt allmogen i att kola, samt föröling af kol, malm, tackjern och kalksten.

Den ekonomiska ställningen inom gillet är i wäldes god. I sparbanken har blifwit insatta rätt betydliga summor.

Rånecå S. Bank som begyade sin verksamhet med 5,000 kronor rör sig nu med ett kapital af 50,000 kronor.

Skolundervisningen besörjes af en fast och en ambulatorisk skola samt 7 smabarnsskolor.

Från Neder-Kalix sockens Gille.

Åt Herr Grosshandlaren D. Hummel.

Uti min förra berättelse antyddes om lyckans stiftningar jemväl i afseende å goda skordar. Vårt land i allmänhet och nordligaste delarne deraf i synnerhet hafwa år 1874 derom blifwit allwarligt erindrade. Hwad denna kommun särskildt beträffar, har aftastningen af jordens alster utfallit på följande sätt:

Hufvudsädet Korn har i de byar, der åfrens läge är mera höglänt och jorden väl asdikad, lemnat medelmattig aftastning samt frobar sad, hwaremot å den laglända, sämre asdikade afren, fernet icke hunnit mogna samt delwis blifwit af frost stadadt, hwadan aftastningen i sin helhet kan betraktas såsom under medelmåttan eller närmare misfärd.

Rågskörden har utfallit på enahanda sätt.

Åt Potatis och Rotfrukter har högst ringa skörd erhållits.

Höskörden kan anses medelmattig; men hwad som ej war inbergad innan Juli månads slut, led stor skada af den i Augusti inträffande starka nederbörden.

Smorproduktionen intager ett framstående rum, och har en icke obetydlig del deraf blifwit afyttradt utom kommunen till ett pris af 14 å 15 kronor pr 20 skålpund.

Den färsilda härdes bifogade berättelsen från förvaltaren å Björksfors egendom redogör närmare för derwarande mejerirörelse med mera.

Laxfisket har gifwit ofwer medelmåttan, synnerligast i skärgårdsfisken, der riklig fångst erhållits;

Sil-, Strömmings- och Ljussket har deremot varit under medelmåttan;

Skålfångsten har varit god på våren, men sämre under hösten.

I afseende å införandet af förbättrade åkerbruksredskaper må nämnas, att flere slattermaskiner blifwit under året ytterligare inköpta.

För nyodlingar war den blida väderleken i Oktober månad särdeles gynnsam; häraf har ed en och annan landbrukare haft fördel.

Sjöastappningarne hafwa rasst fortgått i Landtjärm och Rosjärm, och komma dessa enligt all anledning att åstadkomma en betydligt förökad hötillgång.

Åt sjöastappningarne blir en gifwen följd utdikning af omfringliggande myror, hwarigenom å flere ställen äfwen åkerjord eröfras och frostländigheten framförallt minskas. Mång-

faldiga lagenheter för sjöastappning och myrutekning samt en verkfulling af finnas ännu inom kommunens område, och war högeligen af noden, att Nilsdagen wille minst fördubbla anslaget till sadana arbetens utförande i de nerrå lanen. Ingen frastigare hästang finnes för åstadkommande af gods för afvändning å en blifwande jernväg, än utlig tillgång på i hwarigenom bestapsstötjeln, Nerrålands ratta hufvudnarna, winner ökad utwidning och förändringar af ladugårdsstycken till de sedra orterna salunda i stor skala kan ega rum.

Den under förra åren påbörjade anläggningen af masugn och rostugn wid Töresfors har fullbordats och lärer första blåsningen taga sin början i nästa månad.

Sättigwarden har ungetärligen fräst samma summa som föregående år och utgår efter allt fyrktal distriktswi.

Sparbanken har wunnit ytterligare kapitalstyrka derigenom att under året insatts 61,598 kr. 25 öre och uttagits 8,999 kr. 76 öre. Bankens hela kapital utgör 141,642 kr. 70 öre. Åt sparbanksdelegarne hafwa 28 afgatt men 154 nya tillkommit, så att delegarnes antal utgör inalles 337.

Man ser wisserligen här en gradmatare på ekonomiska wälfstandet, men tyvär hafwa dock de höga arbetslösheterna i allmänhet icke blifwit väl använda. Insättningarne i Sparbanken ske icke nu såsom tillförene egentligen af den lösa arbetarebefolkningen. Till och med 1872 års slut war densamma willig att lata den förtjenst, som under sommartiden öfwerstöt de dagliga lefnadsbehofwen, innestå till hösten då densamma användes till inköp af vinterförråd samt insättningar i Sparbanken. Sorgligt att nämna, hafwa de hastigt tilltagande högre förtjensterna alstrat öfwermod och nöfveri, så att besparingarne wid sommarens slut de två sednare åren varit långt mindre än under de närmast föregående åren. Förmåningar hafwa lemnats utan afseende. Medan nu synes och de bedröfliga följderna häraf. Ingen af de föregående wintrarne sedan 1867 hafwa så många förförstötande anmält sig. Man må dock hoppas, att den nya Brännwinsförrådningen må göra sitt till för ett bättre, ty då Landt-handlande egde rätt att wid de större lastplatjerna sälja femton kannor brännwin, war frestelsen för folket för stark, för att motstå inköp, fördelning och förtäring af den förförstötta drycken.

I Distriktsmagasinet finnes ett förråd af 4,133 kubikfot korn, och i Sordbrukspremiefonden 1,591 kubikfot, hwadan all fara för bristande utjädesöppnål inom denna kommun under detta år är afslagenad.

Till nya ledamöter föreslås Handlanden P. G. Schmalte och N. P. Gunnarsson i Ryföstad, Beskallaren A. W. Bäckström derstades, Sergeanten S. P. Högstöm i Innanbäcken, Possessionaten Otto Bergmark i Näsbyn och Hemmansegaren Johan Hennqvist i Gammelgården.

Folksskolewäsendet har under året vunnit utvidgning medelst antagandet af ytterligare 2:ne småbarnsskollärarinnor, och är fasta skolhus under uppfostrande å Karlsbergs lastage plats, wid Ottermorjärens sagwerk, i Sifnäs, Otterbyn och Näsbyn byar.

Antalet skolor utgöras nu af en fast, två ambulateriska och tio småbarnsskolor, förutom det privata Barnhemmet, der 17 flickor underhållas och undervisas, så, att 2:ne af dem nu äro berömda småskollärarinnor.

Till ordföranden i Neder-Kalix Hushållsgille!

På begäran får jag härmed afgifwa några meddelanden rörande Björkfors egendom.

År 1873 inbergades å Björkfors hemmans ångar 776 stränder hö, utgörande 257 stränder trädes- samt 519 stränder myr-hö, hvaraf 726 stränder hö åtgått till utfodrande af 61 kor, 3 erar, 4 qwiger, 12 hästar och 12 får. Öfverföskottet af hötillgången reserverades till 1874.

Åf nykunnade 61 kor hafwa 57 mjölkats och i mjölk-afkastning enligt wid mejeriet förd dagbok lemnat 27,223 kr.

Demna mjölk har på följande sätt blifwit använd:

5,090	kannor	hafwa	åtgått	till	efterberedning,
1,773	d:o	"	"	"	utfodring af kalfwar,
4,490	d:o	"	"	"	hushållet,
15,870	d:o	"	"	"	försållts såsom skummjölk.

Häraf hafwa tjärnats 5,272 skalp. smör, hwarwid pr kanna iötmjölk i medeltal erhållits 19 1/3 ort smör.

Hwarje ko har i medeltal lemnat 500 kannor.

År 1874 inbergades deremot å samma ångar 972 stränder hö, hvaraf 324 stränder trädes- och 648 stränder myr-hö. Häraf framgår att 1874 års höinbergning öfversteg 1873 års med 67 stränder trädes- och 129 stränder myr-hö. Den öfada trädeshötillgången får tillfrisknas öfvergödning under det den större myrhötillgången är en följd af den omfattande wattenöfversilning, hwilken iständjatts under åren 1872—73 och nu lemnat det wackra resultat, som nyh uppgifne siffror utwisa.

Wid 1874 års ingång funnos härstades 58 mjölkande kor, hwilka i afkastning lemnat 28,974 kannor mj.

Häraf hafwa:

6,196	kannor	åtgått	till	beredning af iötmjölkssef
2,274	d:o	"	"	skummjölkssef,
12,108	d:o	försållts	såsom	skummjölk

Häraf hafwa erhållits 4,190 skalp. smör, hwilket met swarar 21 ort smör pr kanna mjölk. Den större smörastastningen 1874 måste tillstrifwas den rikligare tillgången af trädeshö.

I medeltal har hwarje ko lemnat 550 kannor mjölk.

Wid Björkfors finnes för närvarande 65 kor, 2 qwiger, 12 hästar samt 16 får till hwilkas utfodring räknas en beatgång af 751 stränder.

Den i förra berättelsen omnämnde påbörjade vägen mellan Näsbyn och Björkfors är nu fullbordad.

Björkfors den 31 December 1874

Ad. Tornqvist.

Från Öfwer-Kalix sockens Gille.

Åf Herr Snickaren B. Rind

För förtidigt är får jag ödmjuktigen aflemna nedanstående berättelse från Öfwer-Kalix sockens gille.

Jordmanen. Deß bestäffenhet är emwerlande lera, mylla och sand eburn öfwerhufwud måste antagas att lera och sand-mylla, eller en medelmattig torr jordman är i allmänhet öfwerwäggande.

Frostlångdigheten är betlagligtvis ännu ster, hwarpa isbunnerhet sifferslutne är lemnat ett jergligt vittnesbörd. Erfarenheten har dock wisat, att telden betydligt förminskats sedan myrer och karr i byarnes närhet blifwit på sednare tiden utdikade och odlade till åker och ang.

Åkerbruskemetoden. Ålern upplöjes mestadels om wägen med s. k. wält (plog) samt öfwerköras med pumbarf sawäl före sem efter jadden. Ålern gödsas hwarje eller hwarannat år, samt beas år efter år med korn. Ett tiada eller egentägga någon del af den gamla ålern till lunder börja gansta många nu inse wara fördelattigt; och är det jersfildt wid Gylfjens bruksegendem lunder finnas i ster mängd samt lemna god och riklig afkastning. Åfwen gör Gylfen ett un-

dantag ifrån begagnandet af den wantliga återbruksmethoden, itthy att der användas tidsentliga återbrukssredskap, såsom återplogar, rullbarf m. m., då i allmänhet hemgjord plog, femkloahl och pinnbarfwa begagnas af allmogen. Slettermaschinen finnes äfwen wid Gyljen.

Soningstiden infaller wantligen i slutet af Maj och början af Juni för korn och potatis, och i medlet af Augusti af vinterråg.

Skördetiden i slutet af Augusti och början af September.

Afstafning. Särwål korn som råg har lemnat afstafning under medelmåttan, och på några ställen nära nog miswärt Potatis langt under medelmåttan.

Spannalspris:

En tunnna korn 20 à 24 kronor för sörlands;

En d:o råg 21 à 24 d:o d:o;

En d:o potatis 5 à 8 d:o.

Ängarne äro till största delen elfsängar, hvilka lemnat en god afstafning. Myrängarne sämre, rödjuinasland bättre. — Tankten att öta betillgången genom upptödjning af naturliga ängslägenheter, utdikning af sjöar och myrer, wattenuppdämning på låglända ställen börjar blifwa allmän.

Skogen, bättre wardad än förr, bör tala med den afwerkning, som nu eger rum. Timmer dels försägas wid de inom secken belägne 2:ne sågwerk, Gyljen och Rödupp, dels nedslättas till Neder-Kalix för försägnig wid Karlsborgs såg såg.

Ladugårdsfötseln är, tyvär, ej på långt när sådan den berde wara, hwadan smörproduktionen är obetydlig.

Binäringarna bestå af timmerkörande och förörling af warer.

Dagswerkslonerna äro temligen högt uppdrifna.

Sommardagswerk för karl i egen kost, kronor 2 à 2: 50.

Dito i maten, " 1 à 1: 50.

Dränglon 100 à 150 kronor.

Piglon 30 à 40 kronor.

Folkmängd 3,756, deraf 220 Hemmansägare.

Folkundervisningen bestrides af 1 lärare med biträde i ambulatorisk folkskola, och 5 småskollärare.

Fattigwarden är så ordnad att 24 rothjon äro fördelade på 21 $\frac{1}{4}$ rotar. 16 föräldralösa barn äro för en summa af 586 kronor utaforderade. Af fattigkassan åtnjuta 24 fattiga ett understöd af 337 kronor.

Distriktsmagazinet eger en tillgång af 3,410 kubikfet fröbart korn.

Debutom finnes här en annan spannmålsfond, den Erikssonsta, grundad af den gåfwa, 100 tunnor korn, som af Skapten Eriksson i Amerika blifwit till församlingen skänkt, och nu har en behållning af 1,225 kubikfet korn och 44 kronor 86 öre i kontanter. Denna fond förwaltas af samma personer, som i många år på ett utmärkt sätt skött och ännu stöta Distriktsmagazinets angelägenhet.

Såsom ett bewis på allmogens stigande intresse för skolundervisningen må nämnas att i 2:ne byar, Wännäs och Swartbyn, byamännen på egen befestnad uppfört egna skolhus, deraf det i Swartbyn är i synnerhet ändamålsenligt och jemförelsewis prydligt.

För Öfwer-Torneå sockens Wille.

Af Herr Sandlanden Er. Wip

Den årsberättelse som föreskrifwes uti 10 § af Kongl. Maj:ts nådiga stadga för Norrbottens länns Hushållningsfällskap, får jag härmed ödmjukast afgifwa:

1:o. Wäderleken war under war-wintern högst ejem, men dock ej af någon strängare bestaffenhet. Deremet när wintern ånyo om hösten gjorde sitt inträde intann sig den samma med en jemut stigande och ihållande kyla, hwilken warit högst menlig för den fattigare befolkningen. Sennaren war i begynnelsen lesmande; men då tiden för stördens bergande war inne gjorde war fiende (frosten) sin tur och lemnade endast arbete för lian och föda för bestapen. Årwenia war sednare delen af sennaren regnig, ja till den grad att äldre personer säga sig ej hafwa minnats så högt wattenstånd uti Tornea elf. Detta har bast tillföljt att en stor del ångar blifwit öfwerwämmade och mycket hö blifwit bortskändt af flodwattnet. Då regnet tillföljt af det ihållighet och tathet inträngde uti de bästa höladar och gjorde dyndelst sin stada, har orten fatt miswärt af hö.

2:o. Afstafningen kan man säga blifwit under medelmåttan, ja ännu sannare artat sig till miswärt; ty så äro de som erhållit åtbart korn och ännu färre de, som erhållit dugligt till utjåde. Råg ej alls, hwilket äfwen odlas obetydligt. Potäter så godt som miswärt. Höstörden skulle warit riklig ifall ej öfwanjagde regniga wäderlek bortskändt det samma.

3:o. Ladugårdsfötseln bedrifwande synes såsom den wore i stigande, i anledning af det höga pris hornbestapen

innebar. Stegringen i priset kan ej hänföras till densammans minskning i orten; ty förhållandet är tvärtom, utan måste vara en följd af den tilltagande walmagan. Åsvenja hästärne, hwilka eaktadt sin ritliga tillgång hålla sig wid höga priser.

4:e. Några större odlingar af mörer eller träsfutdningur hafwa ej under året företagits, tillställe af nu pagaende stulle, då hwar och en helst önsade wara förvisad om sin tillhörighet innan något vidare arbete företages, hwad som ar alldeles nödwardigt till jordens hållande i stand.

5:e. Vinaringar har den lita samväl som fasta befallningen, under första hälften af året, afnjutit i villigt mått från sågverken; hwilket åsven hast till följd det semmardagswerke betalts från 1: 50 till 2: 50 fr. Lönen för drängar stigit till 150 å 200 och piger 50 å 80 fr. pr år. I anledning häraf har erten ej synnerligen kanning af mörwästen.

6:e. De fattigas antal har wäl något ökat sig, och kan detta tillskrivas afstanningen uti tramvarumarknaden; itty det sågverken, hwilka här under dessa seduare ären iöfeliatt många personer, nu något minskat sin werksamhet.

7:e. Ut i Öwer-Torneå meder- och Kerpilembote kapellförsamlingar finnes 2:ne fasta och 3:ne små eller ambulateriska skollskolor, hwilka beökas af barn utaf bada lönen. Några år om inrättande af en 4:de ambulatorisk skola i Turtela och tillkommer största förtjensten häraf Swanstens sågverk hwars delegare synes med berömmwärt nit isia för underwisenings och bildningsens spridande bland allmogen. Några lärar wara att i en framtid så en fast skola wid werket.

8:e. Enskiftet, i Torneå elf, har under sommaren warit ritligt och gifwit egarne en ganska lannbar bjelp.

Från Pajala sockens Gille.

Åf Herr Burepatronen Carl J. Sahlberg.

Jemte öfwerlemnande af den inslutna årsafgiften af ledameterne inom Pajala sockens Hushållsgille för 1874, utgörande enligt förteckning i 2:ne exemplar 19 liener hwaraf det ena terde återfås qwitteradt; tar jag erdförande, till följe af de fran elika delar af gillet inkomna uppgifterna, afgifwa årsberättelsen för året, till Hushållningsallskapet iörande jordbrukets och industrisens utweckling:

Öhuru winteru inträffade tidigt med snö från hösten som sefter och föll ganska vunnigt under winters lepp förblit wä ren ganska lagwariq och fall utan regn langt in i Juni manad, och som föra årets sederattattning war ritlig, öfherdes detta eaktadt ingen sederbrist. — Som wantigt beft. ös åfern in m erten med keltobbb och mörstid for att rakunda inens bert- jnaltuung, men qenem den mulna och falla waderleken wer- kade detta hogt langwamt, hwadan jorden för wäwadden ej blef tjenlig seiran langt fram i Juni manad, och minst 9 å 12 daaar kenare än det teruande året kunde idninren i berjas, hwilket hade en mentig inwekan, önnuel i alla waderleken utan regn eller daqa sefter till 11 i Juni, och i stället for att denna arstid wegetationen n wis ar langt framstiden samal å åfer som ang, funn nagen blemma har och der pa marken, och bredden å afe- fallen hade till följe af solen börjat blefna. Sallan kan afeisälten uppnå full megnad, då wäriemmaren ej qnnas med warne och regn. Östarenheten har winat, att efter en fall förtemmare sega annat ar att seutte, än mörwärt eller wäq sterd, och öhuru Juli manad war ganska warm jerde redan hetten den 23 Juli a wista ställen stada, deretter in- träffade wal wärme, men qenem önnberligt regn och fall lust megnade saden langwamt och war annu icke fullmogen da he- sten inträffade som detta ar kom sent, emellan den 2 å 3 Sep- tember; derest sommaren warit warm hade saden langt terut warit afmejad och instordad, emedeltid hies gredan taltt siftnämude tid, så att den ej kunde användas till menniske- foda, annerlunda an med tillfatts af battie ipanmal, och de jerdbrukare som ej stordat före denna föld, eller hast gamla besparingar af ipanmal, sakna utiade till wären. Öta de un- derratteller som ingatt i an elika delar af sednen, antages att mörwästen a sad och petatis detta ar, ar lika swar som år 1867, öhuru den egentliga nöden ej kan blifwa jemuförliq derigenom att många hafwa besparingar af ipanmal från de sednast förslutna geda aren, samt geda arbetsförtjenster och fördelattiga priser for erten produkter.

Hofforden har önnelhet å händwellsångar warit gif- wande, men deremet säure å mörer, i anseende till den ut- halliga falla waderleken; dock onies sedertillgangen wara för be- höfvet, jerdeles som deruti ingår en mangd les och rennessa, hwilken seduare wärt warit latt att samla under den regniga och blida hösten. Äer öfugt har mörstet seder tagit, dels stada och dels bertslutit under den stora höstleden

Foderwårter och Rotfrukter. Af dessa odlas mest potatis, hwilken liksom kornet utfallit flent och utan synnerlig åring, då potatisstjälkarna redan borttrös på sommaren. Af foderwårter gagnas timoteij blandadt med ortens gräsföd, och har detta foder, der det varit gagnadt wunnit förtroende.

Ladugårdsfötseln och Ladugårdsprodukter. Utsödringen wettställes med mycken omsorg och i skiljning, och har allmogeen i allmänhet god inkomst genom sin smörproduktion som den söter uppdrifwa, men deremot föga insigt i estberedningen. Som foder tillgången under året varit god har afkastningen såväl af smör som mjölk varit betydligare än föregående året. Smörberedningen börjar blifwa omsorgsfullare än förut och hafwa de som wårdat sin wara wäl wunnit fördelattig afkastning och sålunda erhållit wid hemmet 15 kronor pr 20 skalp.

Binärningar, Fiske, Tjårubräkning, Skogsafwerkning m. m. För allmogeen saknas ej biförtjenster och finnes sådane att tillgå af alla slag. Tjårubräningen detta år har varit det hushållsalligaste, sålunda har inom denna socken blifwit tillwertadt och försåldt 6,500 tunnor tjåra, hwarför erhållits i Gaparanda levereradt 16 kronor pr tunna utgörande 104,000 kronor. Desutom betjenar sig håstegande inbyfsingar och frono-nybyggare af warutransporter inom orten och till Gaparanda stad, till hwilket sednare ställe räknas 17 mil från Pajala förka mot ersättning från 2 till 2 kronor 25 öre pr mil för 50 lisp. last. Väst folk hafwa och geda förtjenster, biträdande med wintresutdrifning från stogarne för dagspenning från 1:30 till 3 kronor. En drång, eburn etunnig i slöjd, betingar 200 å 250 kronor i årlig lön samt fritt uppehälle. En piga från 70 till 100 kronor i årlig lön. Denna stegrade af-lönning härleder sig mycket af brist på arbetsfolk. Af fiske är larpiset det hushållsalligaste, och kan afkastningen beräknas något högre än föregående år. Den förderfliga såtallade ljustringen eller plundringen af aswelslaren har ej kunnat bedrivas i estwen, i anseende till den stora böstfloden. Detta plundringesfiske idkas mest i östra delen af socknen och i Lapmarcken.

Skogsafwerkningen har heldre af än tilltagit och består endast af fullmogeen skog, hwaribland mycket öfvermogeen och stadad.

Suslöjden Denna näringegren har icke wunnit den framgång den förtjenar inom gillet. Ämsta allmogeen är i sådant afseende mindre företagsam. Någon prattist man som meddelat underwising i yrket har icke besökt orten. Smiderarbeten skulle finna afkastning, men finnes icke.

Förbättring å åker och äng. Af orsak att aswittring och laga stifte pågår, har inga större odlingsföretag blifwit påbörjade. Förbättringar i åkerjerdens skötsel ha ej wiilat sig, och inga andra sådeslag införda än de wanliga, nemligen korn och rag. Hafre las och skördas såsom grönsoder. Insigten i åkerjerdens afdikning synes ar från år blifwa allmännare. Af åkerbunksredskap begagnas dock inga andra än de som föregående år uppgifwits. Vinedlingen har beller icke wunnit vidare utsträckning än hwad förra årsberättelsen an-giffr.

Folksskolorna. Ordinarie folkskolebefattningen är i anseende till förra innehafwarens afgång med döden, ledig, och nu ansökningsstid för denna befattning utjätt. Såväl fasta skolan i Pajala by som flere småbarnsskolor å ypridda ställen hafwa varit i werksamhet under året.

Fattigwardsbordan har wäl blifwit minskad men ej i den man man haft skal att fördrå, till följe af den stora arbetsförtjenst, som stå de arbetsbehöfwande till buds

Från Sockmots sockens Gille.

Af Herr Inspektoren Reinhold Wastjöldt

På en winter som i anseende till blid temperatur ingaf innemånarne inom gillet hepp om att snösmältningen skulle försigga tidigare än wanligt. Följde litwål en kall och tulen war, med snödrifwer i stogarne och kale i jorden till fram mot slutet af Maj månad, hwilket menliga förhållande naturligtwis föranledde dertill, att jordens beredning för sådden ganska sent kunde företagas.

Första dagarne i Juni månad blef, tillfölje af hög värme i förening med nederbörd, det dock mestigt för jordbrukarne inom gillet att föråtta detta wigtiga arbete. Efter såddens slut fortfor wäderleken att wara warm, men som föga regn derunder intrassade, wijsade wegetationen ett mera tynande än heppgifwande utseende allt intill medlet af Juli månad, då ett regn föll, som, att börja med war kallt och på åtstilliga ställen snöblandadt, tilltog i intensitet och häftighet samt fortfor under den del af sommaren höbergningen pågick, med få afbrott.

En följd af den häftiga och långwariga nederbörden, i förening med en derunder rådande warm lust, blef den att

vegetationen i frän att vara tynande, antog ett yppigt utseende som ingaf allmän förhoppning om en riklig afkastning.

Men nordens gamla plågeris: de af ortens ymniga käre och myrer barstammaande nattfresterna uteblefve, betlagligtvis ej; twenne trestnatter som inträffade, wid medlet af Augusti, tillintetgjorde denna glada förhoppning.

Alla sädeslag härstades, jemte potatisen, togo dernuder sådan stada att ortens huswudutiåde, kornet, lemnade öfverallt swag afkastning i karna och på de flesta ställen anses det samma utan tillblandning af bättre korn, ej andwändbart till bredsöda.

Potatisen, denna här i orten jawäl för den fattiga som den mera burque individen så wigtiga röstfukt, led, betlagligtvis sådan stada som närmast kan hänföras till werkligheten i t.

Matrötterna och rostworna, på de så ställen inom socknen der de odlats, hafwa lemnat medelmattig afkastning. Någen, liksåledes såsom sädeslag sällsynt odlad, har deremot lemnat en afkastning, jemnförlig med kornets och mahannda ännu swagare. Hafsan, som lyckligtvis på de Buejednare aren satt sin plats bland ortens utsäden, har deremot lemnat en ganska god afkastning i foderwårde, dock icke till karna.

Risfet, ett bland de wigtigare binärningarne härstades, har nejaktigt ersatt det derä användade arbete.

Arbetsförtjensterna, hvilka huswudsjattigen härslutit från stogsafwertning och de betydliga festnader Lule Augusti-erikstiebelag i och för flottgerande af åtskilliga wattendrag nedlagt, hafwa varit rilliga, ehuru betlagligtvis arbetarens införmst till ganska stor del nedjunkt i framhandlades, winhandlades och lemnfrögares fider.

Odling- och byggnadsarbetet har under året fortgått på ett hittills sälliperdt sätt; ihjinnerhet har förut nämnde belag ådagalagt en jinnerlig drist i och för bebyggande och uppodling af de hemman och nybyggen nämnde belag sig inom socken förwärtwat.

Lappnemaderna, ett folk, hwars existens och förkofran i ekonomiskt afseende hwar och en har sig bekant, hafwa twär under leppet af den period, hwarem fraga är, varit öfverhupade med elucker å renbjordarne, förerisafce, dels af rejdjur såsom, silfraser, wargar, och den ihjinnerhet för renbyglet serderfliga tjellraswen (märkwärdigt neg att skettlönen ser raswar indregss) och dels af sjukdomar.

Detta olyckliga förhållande, hwilket under flere föregående år egt rum, har till den höga grad gått lapparnes allmänna wälbestående så när, att, för närwarande (räknat för 20 år tillbaka) ej mer än en tredjedel kan anses i wälbehållt ett bergligt ekonomiskt tillstånd förjatte

Från Gellivare sockens Gille.

Af Herr Länsmannen Th. S.

Ehuru icke årswårten inom detta gille utfallit fördelaktigt; så har man dock den tillfredsställelsen, att allmogem b. finner sig i goda ekonomiska omständigheter, och detta allt i anledning af de goda arbetsförtjensterna, som under året varit rådande.

Som bekant är har kornet, ortens huswudutiåde, endan lemnat tredje kornets åring och detta af liten beskaffenhet.

Potatis öfwen under medelmattan

Öfsangsten, medelmättigt till mängden; men i anseend till egghusam wärdet under bergningstiden af jämne besatfenbet

Odlingen fortgår jmnungem ehuru icke i någon större utsträckning. Synnerligast är allmogem mycket lifswad för ängswattning, och har detta jättet betydligt föröklat foder-tillgången.

Ladugårdsstötjeln befinner sig ungefärligen på samma ståndpunkt som förr. Att denna icke måtte vara ihjinnerligen hög bewisar sig af den högst swaga expert, som härifrån eger rum.

Husflöjden ligger alldeles nere. Några ringare åtden taggtarl och andra temligen primitiva alster af huselit, är allt hwad som kan afstadkommas. Denna gren wäntar på sin utwedlingsperiod.

Såsom något eget, och öfwen beslagansvärdt är, att socknen helt och hållet saknar fellsfollärare och detta så mycket mer, som den jordbrutande besottningen utgöres af 2,550 personer. Dieslettionerna häröfwer göra sig sjelfwa.

Den nemadiserande besottningen. Rentreaturen hafwa under året lefwat ganska bra, ehuru tillötningen af desia djur varit högst ringa. Rentbetet är utmärkt godt; och bejinnerligt neg så hafwa wargar till dato ej heller förerisakat ihjinnerligt stora skader.

Från Arjeplogs sockens Gille.

Af Herr Myrskherden P. Th. Wimmerberg.

Med anledning af Norrbottens läns förvaltningsstyrelses bref den 8 Februari 1875, får jag, oaktadt något Örfylår till ledning för 1874 års berättelse icke från Utflottet mig tillhandakommit, härmed likväl insända den sedwauliga berättelsen för år 1874.

Efter under wintermånaderna weststöld sågtimmerhuggning, enligt Jagmästarens utstämptig, inträdde wären, under hwars dagar ända till midjsemnar waderleken war ewanligt tylig, med bläst, sjellwindar och storm, som på jorden mentligt inwerkade. Ili sednare hälften af Maj blet dock nagerlunda uppbållswäder, så att gillet's besolkning sif börja wararbetet den 26 Maj med terning i åfern, hwarefter sådd af korn började den 28 Maj, och potatisjättningen började den 1 Juni, samt de första kornaren på torrländta åkrar wisade sig den 28 derpå följande Juli. Under 1874 års wärtmånader har jag för Arjeplogs gille antecknat följande waderlek. I förra hälften af Juni war i allmänhet torra radande, under dagligen foliga nordan- och wästwinndar sian ssellen, och äfwen under sednare hälften af Juni war fersharande kall waderlek andä till midjsemnar; men då fersändrades för en kort tid wädrer till ömsom wärme och ömsom regn, till stor fremma för årowärten och en werklig glädje för landtmannahjertat, samt hwilket för årowärten gynnsamma förhållande äfwen fortfor till medio af Juli månad. Under sednare hälften af Juli deremet inträffade redan då så tidigt flere frestnätter, som stadade potatisbladen tetalt och till någon del äfwen stjeltarne, men någon frostskada å kornakrarna hade likväl då ännu ej förmärkts. Under Augusti månads förra halft war en mycket regnig waderlek, som förwärade böbergningen såväl å utflatter som bårdwallar; samt inträffade flere frestnätter, som än ytterligare stadade potatisbladen och wisja delar af åfern. Under den sednare halftan af Augusti war rötmanadens sista wessa både regnig och fersarligt stormig, men derester intill manadens slut war åter en gynnsam waderlek, hwarunder bårdwallarnes asbergning aslutades. Eförden af korn började den 4 och slutades den 17 September, samt potatisupptagningen började den 18 och slutades den 21 September, allt uti en beständigt regnig och stormig waderlek, men de gröna, ematade åkrarne måste dock nu sent ömsider fersdas sådane de were, för att åtminstone deras askastning i sitt frusna och emegna tillstånd måtte kunna blifwa till nägon sedit åt bo-

skapen. Under sednare hälften utaf September war och en högst ostadig waderlek, som war alldeles otjenlig för korn- snerjernas tertning. Årets åferasastning blet således miswärt, och askastningen af alla sorts höslätter blet också under medelmättan genom höets stadande i bäsjerna af det dagliga regnandet i Oktober. Sadeskorn för nästa war såfnas öfwerallt i sednen, och kan endast genom inföp ferskaffas.

Beträffande i öfrigt ladugardsfetfel, utdikningsföretag, wägaulläggningar, binaringar, selskunderwiening och fattigwärd, bar jag intet att tillägga till mina förra årsberättelser, utan ar i alla dessa asseenden inom gillet enahanda förhållanden radande såsom de, hwilka jag förr uppgiswit.

Från Arwidsjaurs sockens Gille.

Af Herr Landmannen Ber. Ekström.

Efter en ewanligt mild och på nederbörd sparjam winter foljde en kall och torr war, hwaraf jerdarbetet fersenades och någon egentlig sådd icke kunde fersetas före Juni månads ingang. Under sednare hälften af sistnämnde och förra delen af Juli månad intradde en gynnsam waderlek, hwarigenem wärsad och wärter upbringades till ett fersberrningsfullt utseende, men ifran nämnde tid till Augusti månads utgang war temperaturen låg samt nederbörden riklig, som beferdrade ymnig halmwärt, bildade liaggad och belades allmant med rost, som allt mentligt inwertade för bildning och megnad af kärna. Rölden, som redan under sednare hälften af Juli månad på atstilliga ställen stadade potatisblasten, fersforde natten mot den 1 September, öfwerallt den då icke halmegna sådesgrödan, så att största delen deraf måste gifwas beskapen utan att kunna fersas och blett en obetydlig del, å de ställen der megnaden war långt fersfegkommen och asmejnigen stedt före ömrörde frestnatt, användas till bidrag i brödsedan. Potatisförden närmar sig äfwen miswärt, men torde dock lemna nödigt utjade inom orten för kommande war.

Halmastastningen har warit god och höförden medelmättig, så att askastningen häraf skulle hafwa metiswarat behöwet för utfodring af ortens kreatur om ej en betydlig del häraf, under September och Oktober månad, blifwit stadadt af den ymniga nederbörden och deraf fersersakade öfwerwäning, som wid alla strömmar satte såväl det i lader inber

gade som i hagen upplagda höet under watten, hwadan kånbar brist är att bejara oastadt icke obetydligt antal kreatur blifwit föryttrade.

Häraf framgar att arets störd inom socken helt och hållet mislyckats och ett år med sina betimmer för uppehälle går ofr åter till mötes; men med afseende a det lyckliga förhållandet att arbetsförtjenst ännu är att tillgå, rikligt förråd af spannmål och sawal arbetsgifsware och ertens bandlande, som hos jordbrukande befolkningen inom kustsocknarna; wägar man hyia den förhöppningen att, med den lilla besparing som kan wara i behåll från föregående årens stördar, någon nöd eller kånbar brist icke skall uppstå på hwarken utjade för kommande war, eller brödsöda före inkommande störd.

Visförtjensterna inom socken hafwa hufvudsakligast bestått i stogsafwertning, som under året varit i högsta flör och sysselsatt största delen af befolkningen och, oastadt arbetare med dragare jemwäl varit intallade från Piteå socken, har man likwäl icke hunnit neddrifwa allt till afwertning utstämplat wärke. Timmerflottningen, som under snösmältningen i Maj månad påbörjades efter atskilliga smärre wattendrag, har fortgått nära hela sommaren igenom öfwer sjöar och efter de större elswarna. Daglönerna hafwa också varit uppdrifna till owantlig höjd, till särdeles fördel för inhyssingar och den lösa befolkningen, hwilkas antal årligen ökas. För dessa isynnerhet hade den ekonomiska ställningen genom de rikliga arbetsförtjensterna berdt betydiligen förbättras, men beklagligen synes de flesta icke mycket tänka på framtiden, derföre blifwer och behållningen i allmänhet ingen, hwarföre man har orsak befara att, så snart hårdare tider inträffa, de lika obeswårade som förut i sinna sig med peckande anspråk på hjelp af kommunen.

Då träwaruhandteringen, som varit mest lönande, tagit alla arbetskrafter i anspråk, hafwa icke allenast öfriga binnaringar blifwit i wäsendtlig del tillbakajatta, utan äfwen jordbruk, ladugårdsfötjel och husflöjd dels försummade och dels icke kunnat egnas den omsorg som mången önskat; ty då ingen welat råda jordbrukaren en hjelpsam hand, emedan han icke förmått fylla de stora anspråk på dagpenning, årslöner och andra friheter till tjenstehjonen, har han ensam måst sköta sitt jordbruk så godt han kunnat, hwarföre några egentliga framsteg i förmålda näringsgernar icke är att önska.

Sättigwården är gemenjam för hela socken, swenskar och lappar. Utgifterna hafwa, i jemnförelse med föregående år, betydiligen nedgått, en följd af de goda förtjenster, som för

den arbetande personalen varit tillgänglig. Den ekonomiska ställningen förbättras sig småningem bland swenskarne, men twifles deremot snarare förämrats bland lapparna och deras renhjerdar alligen förminskas, hwilket till en del terde här röra af bristande tillflykt. Förhållandet båda nationerna emellan är fortfarande godt.

Sparanstalt inom socken finnes ej, men i Piteå sparbank är under året af diverse personer härstädes insatt circa 1,500 kronor.

Skolundervisning för swenskar embesörjes af en fast folkskola och twenne ambulatoriska smabarnlärare, samt för lappar en fast skola, som bekostas af Sw. Missionsällskapet, och en fringreliande lappsk skoleket.

Om åkers kalkgödning.

Kalkens användande. — Den nytta kalken verkar erkännes allmänt nu för tiden. Med den har man fått vackra skördar på dittills fullkomligt ofructbara fält. Detta gödningsämne sätter förut obegagnade krafter i verksamhet och förtör den i wiß jordmån så skadliga syran, iem hindrar wärtligheten, iönnighet på nyodlingar.

En för landbrukarne serdeles wigtig fråga är den, huru kalken skall begagnas för ernående af den högsta möjliga winst.

Hr Nießel (Julius) den sticlige direktören wid Grand-Jouan, har betjenat sig mycket af kalk och gifwit den en stor roll wid sitt gårdsbruk. Denne sticlige landthushållare har nyttjat twenne slags kalkgödning; se här den han gifwit förträde:

Först tillreder man wid båda ändarne af den till kalkgödning bestämda jorden stora högar, bestående af ur floder och diken uppmuddrad gyttja och bildar prismatiska komposter af ungefär 5 fots widd och lika höjd; deri blandas lös, ljung och rötter ur samma mark. Detta utföres i Februari och Mars månader. Under leppet af April wänder man dessa jordhögar, söndersmular och omläggger dem samt öppnar i dem en bred sara af 1½ fots djup för att mottaga kalken, som bör ditsöras första dagarne af Maj; innan denna kalk undergått luftens inslytande, betäckes den med jord, hwarwid noga tillses, att öppningen tillslutes och slätas med styffeln eller annat verktyg, så att regnet ej må kunna intränga i det inre. Kalken förwittrar inom 8 eller 14 dagar, men under den tid förwittringen sker, bör man tillsje högarne och noga tillstoppa de sprickor, som uppkomma. Då kalken helt och hållet söndersmulats, böra högarne omgräwas och kalken blandas med mulen så wäl som möjligt; ännu en gång omsättas komposterna och lemnas två eller tre månader orörda för att mogna.

Några dagar före säningen eller planteringarne låter man föra ut komposten på återn och utbreder kalkgödseln öfwer hela ytan liksom annan gödsel, hwarefter man plöjer.

Det fins också ett annat sätt att gå till wäga: kalken söres ut på åkerstycket och lägges i högar på lika afstånd från hwarandra, 12 å 16 tum; och betäckas genast dessa små högar

med jord. Efta med förra metoden efterier man åfwen nu när spricker uppkomma i högarne och betäcker dem med jord. Sedan kalken blifwit fullkomligt söndersmulad, blandas högarne med jordbetäckningen och omsättes; sedan den blifwit fullkomligt slätt, utspredes massan så jemnt som möjligt.

Att försara enligt jednare metoden fordrar mindre arbete och kostar derföre mindre, men lemnar ej så tillfredsställande resultat.

Swad beträffar den quantitet kalk man bör använda på hwar tunnland åker, är det swårt att uppställa någon allmän regel, ty wisja slags jordmån behöfwa starkare gödning än andra. Hr Nießel begagnade wid Grand-Jouan 10 tunner kalk per tunnland; denna kalkgödning förnyades hwar sjette år. I allmänhet är det bättre att kalka mindre starkt, men förnya den kalkningen oftare; detta försarande är bättre för jorden och öfwerensstämmar mera med jordbrukarens tillgångar, iönnighet om han arrenderar eller eger en mindre gård. Innan man bestämmer sig för något belegg, bör man rådfråga jordmanens tillstånd och terjela motswara des behof; det fordras mycket mindre kalk i den jord, som sjelf är kalkrik än i den som icke är det; också fordrar sur jordmån starkare kalkgödning än annan jordmån.

Hr Nießel har på försök verkställt kalkgödning alla tider på året och funnit att Maj månad är den som bäst passiar för detta gödningsätt; wackert wäder är ett wäsentligt wiskor för denna behandling, som aldrig bör företagas i regnwäder. Dertill kommer att landthushållaren under den tiden af året kan lättast försoga öfwer sina arbetare och dragare samt derföre med minsta kostnad transporterera och sprida gödningsämnen. Men åfwen för detta fins ingen allmän regel: man kalkgöder när man har tid, när tillfälle erbjudes; se der hela bemygheten. Kalkgödning föranleder wisja sammansättningar för hwilka kemisterna ännu icke funnat upptäcka någon lag, och hwilka derföre förblifwit en fullkomlig bemyghet; liksom äro wisja wertningar fullt kända. Kalken renar jorden, påskyndar upplösningen af wärdelarne, motverkar syran och förstör en stor del af skadliga insekters ägg; den påverkar slutligen wärtlighet hos fruktstoderwänterna och underlättar deras odling i en jordmån, der de förut varit omöjliga. Kalk bidrager åfwen till den för alla wärter så nyttiga salpeterbildningen.

Man får icke glömma, att kalk ingalunda är något gödningsämne och att dermed gödd jord också måste få lika mycket animalisk gödsel som annan åkerjord, kanske mera, iönnighet

som kalten, hwilken wäcker jordmånen frakter, låter wärterna lattare förbruka dessa frakter; kalten fordrar mycket gödsel, emedan den hastigt upplöser den senare och lemnar den till wärternas förfogande; kalten sätter en liten del af jordens kapital i wertianhet, men detta lilla kapital gifwer stor ränta. Det är därför nödwändigt, att kalkgöda öfwerallt, der det behöfs, men på samma gång göda rikligt med animaliskt gödsel, isynnerhet sedan fruktbarkhetsförmågan börjat förswagas.

P. Bernand.

Om smör och skumost-beredningen på Hofgården.

Smör.

Då det i cisternen isade wattenet håller 4°, kan man antaga att mjölken wid bleckfärlens upptagning ur cisternen under sommaren håller 4 å 5° och gräddan 5 å 6°. Denna grädda uppvärms genast efter astumningen, så wäl winter- som sommartid, på så sätt att den slås i ett bleckfärl, som nedsänkes i watten, hwilket icke bör hafwa mera än 37° värme. Om sommaren uppvärms gräddan till cirka 13, om vintern till 14 å 15°, hwarefter den genast slås i tjernan, och färgen, annatte i flytande form, tillsättes efter 15 droppar för hwarje fanna grädda, eller så mycket att smörets färgten kommer att likna sommar-smörets. Tjerningen — en wanlig stöttjerna, drifwen genom hästkraft — går med jenn men icke för stor hastighet; omkring 1 timma atgår för hwarje tjerning. Om sommaren sedan gräddan skurit sig och inemot att smör blir, nedsläppes is i tjernan; om vintern göres detta icke, men deremot isas både sommar och winter i tjernan straxt före smörets upptagning. Smöret upplägges nu och utbreddes i ett ektråg, samt öfwerströs med Lüneburgerfalt å 1 ort till hwarje stälp. smör, hwarefter massan genomarbetas flera gånger medelst träsle (händerna så icke beröra smöret) så att tjernmjölken stiles från smöret; derefter upplägges och utbreddes smöret önnu en gång i ektråget och påströs till hwarje stälpund smör en blandning af 3 ort Lüneburgerfalt, 1/2 ort

melisjeffer och 1/4 ort salpeter, wäl stött och blandadt, hwarefter en några gånger fernwad genomarbetning medelst träslet eger rum.

För export till England stötes smöret nu genast ned i beffjeringar. Dessa nya fjeringar stå först i 6 dagar isyllda med rent watten; derefter skinas de, och isyllas med saltlake, hwaremed de stå i 2 dygn, hwarefter de äro färdiga för smörinpackningen. Ett tunnt lager af salt lägges i botten och derpå lägges en för ändamålet passande gles bomullsduk, hwarefter smöret inpackas och instötes omjergespullt så att inga tomrum förefinnas; öfwanpå smöret lägges en duk och öfwanpå denna åter ett tunnt lager af Lüneburgerfalt. Efter ett par dagar har smöret något litet dragit sig tillhammans och salunda något litet stilt sig från fjeringens wägg; detta lilla mellanrum fylles med saltlake, hwarefter fjeringen tillspikas och afhandes.

Skum-ost.

Sedan den i 24 å 36 timmar i cisternen, hvars wattenens temperatur är 3 å 4°, stående mjölken blifwit upptagen och astummad, slås skummjölken (nägen tjernmjölk användes icke till vstning) i estapparaten, jem medelst warmt watten, under och omkring sig, uppvärms. Då mjölken uppnått 25° tillsättes och inblandas först 1/4 kub.-tum annatto i flytande form, och sedan 20 kub.-tum löpe till hwarje 100 ktr skummjölk.

Derefter står mjölken, jem bibehålles wid 25°, orörd för löpning i 45 minuter, hwarefter stjärgrinden mycket sakt omwrides ett par slag för betordrandet af starkare löpning, och far mjölken sedan ytterligare under 10 min. stå orörd. Apparaten är betäckt med duk under hela hwiletiden. Derefter börjas omwridningen af stjärgrinden medelst handkraft, till en början sakt och sedan något hastigare, då grinden föres ett slag framåt och ett slag tillbaka. Efter 25 min. arbetning medelst handkraft, tillsättes hästkraften och arbetet fortsättes med ett slag fram och ett tillbaka under 35 min., med jenn och någorlunda hastig rörelse, cirka 13 dubbelslag i minuten. Efter dessa 35 min., under pågående rörelse, påsläppes warmare watten under apparatens botten och mjölkens temperatur höjes till 32° om vintern och 30° under de hetaste sommarmånaderna. Denna temperaturens höjning, allt under pågående arbete med hästkraft, medtager 35 å 40 min. Då warmen stigit till inemot det önsade gradtalet islas i apparaten sin fransst vinättita efter 10 å 12 tum för 100 ktr skummjölk, och efter det att wärmegraden, 30 eller 32, ernåtts, fortgår

arbetet till det ostgrönen länkas lagom hård, hvilket vanligen inträffar efter 20 à 25 min., och under qwarwa dagar em hemmaren på ännu kortare tid, då grunden upptages. Det warma watten under apparaten afdrages och arbetet upphör, och apparaten länkas öfver för masans sjuntning, som medtager 15 min. Då waplans bibehålles qwarstående öfver estmasjan, förlorar denna icke något af sin värme. Efter dessa 15 min. öppnas kranen för waplans afstämning, och man börjar genast, ja snart estmasjan blir synlig, att upptaga denna med största stordiambet på det att wärmen den må bibehållas; lägges den sedan under lindrig tillpackning i en duk nedan i en stor form, och ja snart denna blir fullt uppbars den i ett warmt rum, der den stalles på en träbotten, och ett haled, som pastar inuti formen, lägges derpå. Här står den i ett dygn, hvarunder nästan all wafsa afsmelter utan något vidare tvif, och stark jäsning fortsätter inuti Osten, emedan wärmen endast balt smaningem astager; den wändes några gånger. Vid början af 2:dra dygnet wäges estmasjan, störes i stöwer och lägges i en bledia, som antingen nedhålls i den kalla wattenkistern eller också omgifwes af is. Nu mera den afkyles, ju bättre, ända till 10 à 12 grader. Vid början af 3:de dygnet tagas eststjernerna upp och malas på estwatten, wärligen 3 gånger efter hwarann, men ja fort som möjligt, för att ej förlora för mycket af deras feld. Efter 3:de malningen jättas estmasjan med 2 ort Lüneburgerjalt till hwarje skalp. est, som neggrann inblandas i masjan. Nu packas estmasjan mycket hårdt och jemnt i med packbuxer inwändigt försedda formar och dessa stallas i präß. Största timmarna prässas mycket warjamt och langjamt. Vid all präßning af est gäller sättem regel, att man med prässen skall följa efter estens egen sjuntning och icke gå denna i förwäg, ty då tillsluter man ja wäl waplans som lustens utgångswägar. Dagen derpå wändes Osten och påsättes terra hufwer och prässas hårdare. På 3:de präßdagen jys Osten in, sedan möjligt upptagande lantar blipwit beistfarna, i en finare nega aspastad hufwa, och kommer ånne under prässen. På 4:de dagen wändes Osten i pressen och på 5:de dagen tagas Osten, alltid istadd sin hufwa, ur pressen, wäges och jättes på hylla i ett warmlum, som bör hålla 16 à 17°. I detta rum qwarstår Osten i 2 månader, men wändes dagligen. Efter dessa 5 månader flyttas Osten till ett kallrum och hufwan astages, ehuru em hemmaren, under de warma månaderna, hufwan gerna kan qwarfitta. Vid 3 à 3½ månaders alder är Osten megen och till försäljning färdig.

Ropeberedning.

En lanna watten kofas i 30 minuter och ställes att falla; 6 wärliga löpstinn klippas i remser, iläggas och omröras och ställes blandningen sedan i 6 timmar uti warmlum; hwarefter tilljättes 1 skalp Lüneburgerjalt, ½ citren och 2 winglas fin franskt winattila, som deri omröres wäl. Efter 3 dagar kan lepet begagnas.

Under större delen af nu förflutna året har jag tillwerkat stumest enligt nu beskrifwen methed. I medeltal för året hafwa 100 kr af Hefgårdens estummade mjölk lemnat:

21 skalp. mjölk } försäljningswigt,
31 skalp. stumest }
samt cirka 14 kr tjennmjölk
och cirka 64 kr stumestwafsa
Hefgården i November 1874

Soh Gust. Swartz.

Norrbottens läns Kongl. Hushållnings= sällsaps Matrikel år 1875.

Ordförande:

H. A. Widmark, Landshöfding, M. B. och S. D.

Vice Ordförande:

J. A. Englund, Ryrkoherde.

Sekreterare och Skattmästare:

F. Waldenström, Landtränkmästare.

Förvaltnings=utskottet:

Ordföranden.

Vice Ordföranden.

Sekreteraren.

Jacobsen, J. D., Länsdjurlåtare.

Engqvist, Nils, Hemmansegare, Björshyttan.

Wiström, J. A., Disponent.

Brandt, E. S., Guldsmid.

Suppleanter:

Schoultz, N. A., t. f. Distriktschef, M. B. D.

Helm, B., Lärverksadjunkt.

Hushållnings=gillen.

Luleå stad.

Ordförande:

Wiström, J. A., Disponent.

Ledamöter:

Annéns, N. E., Postinspektör, M. B. D.

Annéns, S., Landstamrerare.

Bäckman, E. J., Rector, M. B. D.

Bäckman, S., Handlande.

Berg, J. B., Skogsinspektör, M. B. D.

Bergström, N. E., Handlande.

Björkman, A., Med. Doktor.

Björnlund, P., Lektor.

Brandt, E. S., Guldsmid.

Dahl, D. F., Löjtnant.

Ennes, E. A., Sägsmästare.

Forsberg, B., Handlande.

Genberg, N. A., Landssekreterare.

Göwenius, P., Handlande, v. Konjul.

Hackzell, J. B., Ingeniör.

Haglund, D. B., Civilingeniör.

Helleday, H., Lärverksadjunkt.

Helm, D.,

Helm, B.,

Hus, J. A., Rådman.

Kant, N., Apotekare.

Kramer, H. J., v. Häradsbörding.

Landqvist, J. A., Hamnmästare.

Lundblad, N. N., Disponent.

Löwenhjelm, E. B., Löjtnant.

Mylström, J. E., Förste Landtmätare och Afvittrings=styresman.

Palmgren, E., v. Konjul.

Rydberg, E. A., Bankkamrer.

Sablin, J., Lärverksadjunkt.

Schönh, M., Kapten, M. B. C.
 Sundström, M., Handlande.
 Sundström, H. S., Handlande, v. Konjul.
 Sundström, M. P., Handlande och Sjökapten.
 Sundberg, O. D., Handlande.
 Tengstedt, O., Tullförvaltare.
 Thulin, O. I., Sängsjedvakter.
 Trysén, M., Bergmästare.
 Ullman, G., Läsnestare, v. Håradshövding.
 Waldenström, M., v. Håradshövding.
 Waldenström, Kristb., Landtraktmästare.
 Waldenström, M., Länsbefallare.
 Wennberg, O., Ingeniör.
 Widmark, G. M., Landsövding, M. B. och E. D.
 Wäblander, H., Lektor.
 Åberg, Kr., Kapten

Piteå stad.

Ordförande:

Klingius, E. A., Telegrafkommisarie.

Vedamöter:

Edén, P. D., Rector.
 Edin, H., Löjtnant.
 Hammarberg, P., Kronofogde.
 Håkanson, Med. Doktor.
 Håkanson, Lärverksadjunkt.
 Håkström, G., Tullupphyningsman.
 Lindsjö, S., Kapten.
 Lundström, A., Lärverksadjunkt, M. B. C.
 Nyman, G. G., Radman.
 Rintbäck, D., Bergmästare.
 Ulander, E., Lärverksadjunkt.
 Wallmark, E., Byggnätare.

Haparanda stad och Neder-Torneå socken.

Ordförande:

Burman, G. G., Kyrkoherde.

Vedamöter:

Haparanda. Bellman, G. B., Telegrafdirektör, Löjtnant,
 M. B. St. D. 3:de H. och B. C.
 Burman, G. D., Telegrafassistent.
 Westström, J. D., Handlande.
 Carlström, M. P.
 Genberg, O., Provinsialläkare.
 Grape, Th., Lärverksadjunkt.
 Lindström, J. J., Postkommisarie, M. B. St. D.
 och B. D.
 Hertzman, B., Handlande.
 Helmström, Jer., Garfware.
 Krock, A., Tullförvaltare.
 Lindh, J. B., v. Konjul.
 Pipen, S., Rector.
 Stenberg, G. G., Håradshövding, M. B. C.
 Strömberg, J., Kärgerisfabrikör.
 Törnsten, A., Major, M. E. D.
 Utterström, G. A., Handlande och Hemmansegare.
 Utterström, B.,
 Wallin, A. H., Kronofogde och v. Håradshöv-
 ding, M. B. C.
 Wennersström, M., v. Konjul och Handlande.
 Westergren, C., Handlande.
 Wickman, J. G., Säggnästare.
 Zachrisson, Abr., Handlande.
 Öhling.
 Östman, G. L., Apotekare.
 Östman, B., Handlande.

Mattila.
 Haparanda

Piteå socken.

Ordförande:

Sandström, J. G., Ingeniör.

Vedamöter:

Dijebyn. Andersson, Brynolf, Hemmansegare.
 Berglund, P. A., Rådmann.
 Björkman, G., Hemmansegare.
 Bondén, M., Elsjödarare.
 Bäckström, A., Riksdagsman.
 Clausén, M., Handlande.

Dijebyn.

Pillpite.

Pithelm.

Dijebyn.

Dijebyn.	O. M. N. J., Handlande.
St. Hjert.	Danielson, N. P., Stiftesgedeman.
Yanguås.	Danielson, A., Hemmansegare.
Dijebyn.	Danielson, C. O., Hemmansegare.
J. pre.	Degerman, C., Sägmaskar.
Dijebyn.	Degerman, S., Brutspartron.
Böble.	Ericksen, N. A., Hemmansegare.
Hertlar.	Hedqvist, C. A., Handlande.
Bergsforß.	Hedqvist, C. F., Hemmansegare.
Hertlar.	Hertlund, Joh., Namndeman.
Ejulsnäs.	Hägström, N. F., Snipetter.
Yanguås.	Jensen, Joh., Hemmansegare.
J. M. N. N.	Larsen, C. J., "
Lillpita.	Larsen, J. G., "
Storforß.	Lundberg, J. G., "
N. A. N.	Lundström, J. G., Stiftesgedeman.
Ejulsnäs.	Markström, C. A., Handlande.
Refnäs.	Marklund, G., Hemmansegare.
Alter.	Marklund, Olof, Hemmansegare.
Minemant.	Mattien, Cr., "
Böble.	Olsson, Snipetter.
Ölsbyn.	Petersen, Joh., Hemmansegare.
Yanguås.	Rieberg, Aug., Kapten.
Dijebyn.	Runth, L., Sägmaskare.
	Samuelson, J. P., Hemmansegare.
	Sandman, Fr., Håradesskrifvare.
	Stjernberg, P. L., Dektor, Prost och Kyrko-
	berde, E. B. O.
	Stjernberg, H., Auditor.
	Ström, N. B., Öfverstlöjtnant, N. E. O.
	Stall, Matts, Hemmansegare.
	Walter, C. E. von, Kronelänsman.
	Wittlund, J. B., Hemmansegare.
	Winroth, Gust, Possessionat.
	Öhman, N. A., Hemmansegare.
	Öhman, P. A., Kyrkewård.
	Öhman, S. A., Handlande.

Neder-Euleå socken.

Ordförande:

Gustelius, J. O., Kronesfogde.

	Redamoter:
Årva.	Almanst.
Gäddwif.	Andersson, N. P., Hemmansegare.
Sunderb.	Andersson, J., Namndeman.
	Andersson, N. A., Hemmansegare.
	Andersson, G. G., "
	Andersson, A. P., "
Björby.	Bergström, H. F., "
Sunderb.	Bergström, J. A., "
Årva.	Boman, Johan, Byggnadsare.
Persön.	Boman, Snipetter.
Årva.	Bestöm, W., Ingeniör.
Gäddwif.	Brannström, P. A., Ingeniör.
Sunderb.	Geén, G., Kommunifiser.
Gäddwif.	Englund, J. A., Kyrkoherde.
	Englund, E. P., Hemmansegare.
	Engström, J., Brannmaskare.
	Engqvist, Nils.
	Ericksen, J. G., "
	Ericksen, N., "
	Ericksen, C. F., Namndeman.
	Fabricius, J., Namndeman.
	Fabricius, N. P., Hemmansegare.
	Fogelmark, E. A., Direktör.
	Hedström, N., Hemmansegare.
	Hedström, A., "
	Hjertstedt, Gastgifvare.
	Helmgren, D., Mättare.
	Helm, Kanjunkt.
	Hellström, C. G. L., Ingeniör.
	Hellström, L., "
	Hellström, C. B., Öfverst.
	Jacobsen, S. O., Landsmålare.
	Jacobsen, H., Hemmansegare.
	Johansen, D., "
	Johansen, J., "
	Jönsson, S., "
	Larsen, J. P., Namndeman.
	Lindgren, E. F., Handlande.
	Lindström, A. S., f. Handlande.

Gaddwif	Vindström, N., f. Råmndeman.
Abhvit	Nilsen, N., Hemmansegare.
Börjelslandet	Nilsen, N., "
Sunderbyn.	Nilsen, E., "
	Nordwall, J., "
Abhvit.	Nordström, N. P., "
Björskyn.	Nordberg, J., Ingeniör.
Gila staden	Nyström, Wärfware.
Börjelslandet.	Naswall, Råmndeman.
Pebroön.	Nesjen, Nef, Hemmansegare
	Nesjen, N., "
Sunderbyn.	Rutqvist, N. P., Handlande
Rutwik.	Rutth, E., Ingeniör.
Sanden.	Sandberg, J. J., Hemmansegare.
Gila staden	Sandgren, A. B., "
	Sjöberg, G., Ingeniör.
Pebroön.	Sundqvist, N. P., Hemmansegare
Abhvit	Thurdsjell, J. G., "
Gaddwif	Witström, G. D., Gästgärdare.
Gila staden.	Witström, Fridolf, Herr.
Pebroön.	Öbom, Hemmansegare
Sunderbyn	Öhlund, D., Ingeniör.

Öfwer-Euleå socken.

Ordförande.

Beden.	Meijer, J. A., Apotekare.
--------	---------------------------

Bedomoter:

Bredbyn.	Bachman, D. J., Råmndeman.
Bredströf	Bergman, G. D., Råsten, N. E. E.
Säfwast.	Bergdahl, N., Rådsdomare.
Swartla.	Bergqvist, N., Skogsuppsyningsman.
Beden.	Blomqvist, J. J., Hemmansegare
Beden	Bostrom, G. J., Med. Doktor.
	Edfast, D. J., Wärfware.
Swartbyn.	Gröjen, C., Tolfman.
Buddbyn.	Gut n G., Råmndeman.
Swartbjörs-	
byn	Gröjen, J., Hemmansegare.
Wittjerf	Korpeberg, J., "
Swartla	Grave, Handlande.
Bredåker	Hansen, K. T., Hemmansegare

Harad	Valin, H. J., Hemmansegare.
Beden	Helmström, H. P., Hemmansegare
Swartla	Hjertzberg, B., Inspektör.
Beden.	Hällgren, J., Landthandlande.
	Johansen, J., Sagwerksegare
Buddbyn	Johansen, N., Tolfman.
	Johansen, J. (unga), Hemman
Beden	Johansen, C. G., "
li n	Johansen, A., "
Beden.	Jönsson, J., "
Beden.	Lindgren, G., "
Holmsfors	Lindgren, J., Inspektör
Alt n	Lindgren, J., Hemmansegare
Bredåker.	Mitt n Mitt n
aden	Nilsen, J., "
Wit n	Nilsen, N. P., "
Wittjerf	Nordlung, A., Tolfman.
Alnea.	Nordström, J., Hemmansegare
Harad.	Nordström, J. G., Hemmanseg
	Nordqvist,

Swartbjörs-	
byn	Nordlung, J., "
Unbyn.	Nordström, P., "
Beden.	Nyberg, N. E., "
Buddbyn	Nyberg, J., "
Wittjerf	Nyberg, J., "
Swartbyn.	Nesjen, N. J., "
Unbyn.	Nesjen, N., "

Swartbjörs-	
byn	Dalen
Beden.	Pitt n J. G.
Swartbyn.	Pettersen, J. P., Kyrkewärd
Wittbyn.	Pettersen, H. P., Hemmansegare.
Ljusån.	Pettersen, G. B., Inspektör
Buddeln	Rutqvist, J. A., Hemmansegare.
Antinne	Sandstedt, J. A., Direkter.
Beden.	Schönfeldt, A., Råmndeman
	Stechén, A. A., Kyrkewärd
	Strandberg, N. P., Handlande
	Sundbom, A., Handlande
Stafamark	Sundqvist, G. A., Hemmansegare
Holmsfors.	Sundström, G. J., Handlande.
Bredbyn.	Söderström, J., Hemmansegare
Säfwast	Wallin, E., "

Ytusan	Wifström, G. W., Landthandlare.
Swartbyn	Zellberg, G. Snickare.
Reden	Schman, G. D., Kronelänsman.
Swartbyn.	Thelning, H. P., Hemmansegare.
Swartlä.	Osterberg, L., Sägwerksegare.
Bredåker	Oström, N. P., Hemmansegare.
Reden	Oqvist, G., Ingeniör.

Maned socken.

Ordförande:

Sjöstedt, A., Landtbrukare.

Redamöter:

Kanbyn.	Bergmark, G. D., Landsfiskal.
	Edén, N., Komminister.
	Yttb, J. G., Inspektör.
Melderstein.	Owen, G., Inspektör.
Strömlund.	Mantund, G., Sägwerksegare.
Prestholm	Sundqvist, G., Hemmansegare.
Böhle.	Etenberg, P., Inspektör.

Neder-Kalix socken.

Ordförande:

Kyrkostaden. Hummel, D., Brukspatron, N. W. D.

Redamöter:

Kyrkostaden.	Andersson, A. G., Arrendator.
	Andersson, G., Tullförwaltare.
Näsbyn.	Bergmark, Otto, Possessionat.
Kyrkostaden.	Bergbom, G. E., Inspektör.
	Bergman, N. P., Hemmansegare.
Ytterbyn.	Bergström, Carl Olof, Hemmansegare.
	Bergström, Olof, " "
Näsbyn.	Bergström, L., Handlande.
Törefors.	Willow, G., Inspektör.
Ytterbyn	Brattberg, Axel, Herr.

Kyrkostaden.	Broms, G. G., Vokhallare.
Alviken	Burman, G., Sjökapten.
Ytterbyn.	Bäckman, W. D., Telegrafkommisarie.
	Bäckström, A., Handlande.
Kyrkostaden.	Bäckström, A. W., Vokhallare.
Stratånas.	Bröms, N. J., Kanjunkare.
Kyrkostaden.	Dahlberg, D. P., Skollarare.
Ytterbyn.	Ethelm., P., Hemmansegare.
Näsbyn	Englund, N. S., Hemmansegare.
Palänge.	Englund, N. K., " "
Björknäs.	Grape, J., Kapten, N. E. D.
Yttermerdjerf.	Grape, R. U., Inspektör.
Kyrkostaden.	Gunnarsen, Handlande.
Björknäs.	Hackzell, G. M., Kronelänsman.
Kyrkostaden.	Heinrichs, Gästgärdare.
	Helmgren, Albert, Handlande.
	Helmgren, August, " "
Nelss.	Hernö, G., Postmakare.
Sunnulaften	Haggström, J. P., Sergeant.
	Jacobsen, Jac., Hemmansegare.
Nelss.	Kant, G. G., Jurist.
Kyrkostaden.	Kinberg, J., Doktor.
Etina.	Lindgren, Joh., Hemmansegare.
Kyrkostaden.	Lomm, N. J., Häradsbarnare.
Ytterbyn.	Martin, Fr., Hemmansegare.
Gammelgård.	Rutberg, S., Kapten, N. S. D.
Nelss.	Rönnebad, J. P., Hemmansegare.
Gammelgård.	Rönneqvist, Johan, " "
Näsbyn.	Sjöding, G. D., Handlande.
Ytterbyn	Sjöström, G., Hemmansegare.
Kyrkostaden.	Smaltz, P. G., Handlande.
Nelss.	Stenström, J. W., Apotekare.
Näsbyn.	Strale, And., Hemmansegare.
Kyrkostaden	Ström, D. S., Apotekare.
	Ström, W., Notarie.
Wallen	Swanberg, N. D., Handlande.
Kyrkostaden.	Swanberg, N. A., " "
	Sällström, J., " "
Björkfors.	Törnqvist, Ad., Inspektör.
Kyrkostaden.	Wallgren, A., Repslagare.
	Wittlund, D., v. Kontraktsprest, L. N. D.
	Wberg, N. G., Sjöredningsman.
	Wström, Fredrik, Hemmansegare.
	Wstman, K. G., Vokhallare.

Öfwer-Kalix socken.

Ordförande:

Gylljen. Kreek, B., Inspektör.

Vedamöter:

Bränna. Björlingsson, G., Handlande
 Bränna. Hemmansegare.
 Heden. Brännvall, N. P., Hemmansegare.
 Svan. Gustafson, E.,
 Swartbom. Ersson, D.,
 Grannström, L., Råttmedman.
 Rödupp. Grundén, G. G., Sägwertsegare.
 Bränna. Hansson, N. P., Hemmansegare.
 Wännäs. Henriksen, Jacob,
 Måsefors. Larsson, L., Hemmansegare.
 Nybyn. Larsson, Lars,
 Rönnefors. Lindbäck, Fredr.,
 Bränna. Lundin, J. A., Handlande.
 Jock. Nilsson, N. P., Hemmansegare.
 Wännäs. Nilsson, N. A.,
 Sandman, A., Kronolänsmän.
 Bränna. Stenberg, W., Handlande.

Carl Gustafs socken.

Ordförande:

Stjernberg, W., Landtbrukare.

Vedamöter:

Rudola. Anundi, J., Hemmansegare.
 Lappträsk. Bergman, Nisto J., Hemmansegare.
 Karungi. Buch, J. P.,
 Rudola. Franki, H. H.,
 Karhunaara. Hendriksen, H.,
 Karungi. Hynylä,
 Stenberg, A. G., Kyrkoherde.
 Korpitylä. Strand, J. H., Hemmansegare.
 Ruohi. Tuohela, J.,
 Karungi. Walteski, Peter Mikael, Hemmansegare.
 Karungi. Aija, P.,

Öfwer-Torneå socken.

Ordförande:

Grape, P. D., v. Pastor

Vedamöter:

Matarengi. Bergdahl, G. M., Landeskistal.
 Pello. Lambinen, J. Gabrielsjon, Hemmansegare.
 Matarengi. Lindgren, N., Handlande.
 Niemis. Müller, A., Disponent.
 Matarengi. Nyman, P. A.,
 Niemis. Utterström, D.,
 Wallimaa, S. P., Hemmansegare.

Pajala socken.

Ordförande:

Kengis. Zohberg, C. J., Brukspatron.

Vedamöter:

Zohopietti. Åre, G., Isen, Gastgivarare.
 Kengis. Falk, C. W., Handlande.
 Nuonienwaara. Forsström, B.,
 Hederström, D. H., Sägmästare.
 Pajala. Lassu, Hansson, Hemmansegare.
 Pajala. J. Hien,
 Pajala, J.,
 Pelika, J., Gästgivarare.
 Stenberg, L., Pastor.
 Strandberg, J. E. G., Med. Doktor.
 Tengman, C., Handlande.

Urepluogs socken.

Ordförande:

Hjellström, G. M., Kyrkoherde

Vedamöter:

Murholm. Burman, D., Krenabo.
 Pängnas. Carlberg, J. A., Kyrkward.
 Thorberg. Hjellström, B. E., Handlande.

Buft. Helmström, J., Kronolänsman.
 Rackund. Sundström, J., Råmndeman.
 Båtsjaur. Wallström, J., Kronohemmansåbo.

Arwidsjaur's socken.

Ordförande:

Ekarin, J., Kronolänsman.

Bedomöter:

Glemmerträsk. Engelmart, J. G.
 Engelmart, Dec., Inspektör.
 Bofjefe. Granberg, J. P., Skollärare.
 Glemmerträsk. Högberg, J. P., Skollärare.
 Alun, A. G., Handlande.
 Lindgren, G.
 Bachtjaur. Ringström, C. G., Kronohemmansåbo.
 Lappträsk. Wimmerberg, Th., Pastor.

Enontekis socken.

Ordförande:

Jorsström, Frans, Kronolänsman.

Bedomot:

Sawisomutka. Raattamaa, J., Kateket.

Suckasjärwi socken.

Curtelius, J. D., Kyrkoherde.

Sockmocks socken.

Ordförande:

Wästfeldt, Inspektör.

Bedomöter:

Norrwik. Berlin, M. L., Kateket.
 Pajerim. Bogwist, L. A., Frälshemmansåbo.
 Eriksson, Gr. Ol., Nybyggare.
 Jersman, L. J., Landtbrukare.

Pajerim. Mannberg, D. J., Landtbrukare.
 Dwidjeck. Mannberg, J. D., Klofärd.
 Tjemotis. Nordlund, N. J., Nybyggare.
 Wuollerim. Sandqwist, J., Nybyggare.
 Ullenius, J. G., f. d. Kronolänsman.
 Mattisudden. Westerlund, G. A., Kronolänsman.
 Westerlund, J. G., Nybyggare.

Gelliwara socken.

Ordförande:

Silfwerbrand, Th., Kronolänsman.

Bedomöter:

Ullatis. Appelqwist, Skollärare.
 Engelmart, Stogsupphyningsman.
 Landström, G., Nybyggare.
 Pehrsson, Råmndeman.
 Stenberg, Pastor.
 Söderberg, Klofärd.
 Aström, J. L., Tingstoll.

Sthrelsen öfwer Åfwa Landtbruksskola.

Ordförande: Landshöfdingen m. m. H. A. Widmark.
Sekreterare och Skattmästare: Landtränth. J. Waldenström.
Besamöter: Förvaltningsutskottet.
 v. Konjunkt P. Gemenius.
 Kaptenen m. m. N. Schougb.
 Verksägaren A. N. Lundblad.
 Handlanden N. G. Bergström.
Inspektörer: Ingenjören P. A. Brännström.
 Förste Landtmätaren J. G. Nyström.
 Länsdjurläkaren J. D. Jacobsen.
Suppleanter: Kyrkoherden A. A. Stecksén.
 Handlanden J. Backteman.
Skolans föreståndare: Herr S. A. Fogelmark.

